ma conuentio fuit nouata per ſtipulationem penalem:⁊ ſic nõ ex vtraqꝫ agi.vt.l.obligationum fere.§.fi.ſ̃.de act.⁊ obli.Sol.vt plene dixi in.l.ita ſtipulatus in contrarijs vltime partis.ſ̃.eod. ¶Expeditus de contrarijs examinemus materiam legis 10 noſtre per queſtiones.Primo quero† vtrum per diuiſionem ſimplicẽ non adiecta clauſula nil contra diuiſioneȝ facturos ⁊c.videatur inter fratres ius fideicõmiſſi remiſſum:Dicunt quidam ꝙ ſic. non ipſo iure ſed ope exceptio. quia quem de euictione tenet actio ⁊c.vt.l.vendicantem.ſ̃.de euic.et ex hoc dicit Azo.ꝙ hoc eſt verũ in dimidia quam quis habebat ex perſona iſtius fratris petentis fideicõmiſſum.aliam vero dimidiam quam frater premortuus habebat iure ſuo põt frater ſuperuiuens petere:quia pro ea non tenetur de euictione. Item ille frater ſuperuiuens habet actionem a preſcriptis verbis pro dimidiaᵃ que remanet apud ſe quam habebat ex perſona fratris premortui:quia cum ſit ſibi debita ex cauſa fideicommiſſi cuius cõditio modo extitit ipſe videt̃ ſibi euiciſſe.ſ̃.de euictio.l.ſi vẽdideris.⁊.l.non tamen. et iſta eſt intẽtio glo.licet quedam alia tangat que.j̃.declarabũtur. ſed iſta opi.mihi videt̃ falſa.Primo quia hic non fuit contra petentẽ pronuntiatũ:ideo quia de euictione tenetur:ſed quaſi de hoc tranſactum:vt tex. dicit.Secundo eſt falſa in eo ꝙ dicit:ſolum partẽ peti poſſe iure fideicommiſſi:ſcȝ eam que apud fratrem remãſit iure ſuo:qđ eſt falſum:q̃ pars quam frater premortuus habuit a fratre viuo ſucceſſit loco eius portionis quã frater viuus habet a fratre mortuo:et ſic videtur totũ frater premortuus habere iure ſuo:et totum venit in petitione fideicõmiſſi.vt.l.imperator.§.fi.⁊.l.ſeq.ſ̃.de leg.ij.cum in vniuerſali vna res ſuccedit loco alterius.vt.l.ſi et rem ⁊ pretium.de peti.here.maxime in quotis.vt.l.quid ergo.la.ij.de lega.j.ad trebel.l.deducta.§.numis.⁊ ibi not.ſ̃.ſi pars here.peta.l.ij.in fi.Tertio quia ſi habes aliqđ ius perſonale ad aliquã partẽ rei ꝓ indiuiſo ⁊ fiat diuiſio totũ ius meũ remanet in illa ſeu ad illã partem que pro diuiſo aduenit debitori meo.vt.ſ̃.de acti.emp.l.iulianus.§.idem celſus.ſed in fideicommiſſo vniuerſali nõ eſt aliqđ ius reale ante reſtitutionẽ.vt.l.teſtamẽta.et.l.reſtituta.j̃.ad treb.ergo illud ius perſonale:ſȝ actio ex teſtamẽto ſolum remanet ſuper illa portione que fratri premortuo obuenit in partẽ.et ſic tota petet̃ iure fideicõmiſſi.Quarto dicit male in eo ꝙ dicit ꝙ frater ſuperuiuẽs euincens teneat̃ de euictione. nam ſi rem quam habes a me ego euinco ex tuo facto vel autoris tui de euictione non teneor.vt.ſ̃.de euic.l.fundũ meũ.et de do.prele.l.licet placeat.⁊ ad l.falci.l.ſi a me.In ꝓpoſito peto fideicõmiſſum ex facto autoris illius fratris premortui:ſcȝ ex eo facto defuncti:q̃ illud relinquit:vnde videor agere ex facto ſuo.vt no.ſ̃.de ꝯdi.fur.l.ſi ſeruus.in prin. in gloſ.iij.Item ex facto ipſius proprio:ſcȝ ex ſuo quaſi ꝯtractu quẽ innuit adeũdo.vt.ſ̃.quib.ex cau.in poſ.ea.l.apud iulianum.§.fi.ergo de euictione nõ teneor.Ex p̃dictis habes duas notabiles cõcluſiones. Prima ꝙ tota portio que obuenit fratri ex diuiſione petit̃ iure fideicõmiſſi.⁊ ſic ſufficit vnum iudicium ſm Azo.erant neceſſaria duo iudicia. et hoc cũ agatur actione perſonali ex teſtamento:ſed ſi ageretur reali cõtra alium poſſeſſorẽ:quid iuris ſit.j̃.dicam. Et qđ dixi totũ peti intellige deducta charta legitima: et forte trebel. ſm quoſdam. Secundo habes ꝙ ego frater ſuperuiuens agens nõ teneor de euictio.Remanet ergo vera opin. ꝙ per ſimplicem diuiſionẽ nullo modo tollitur ius fidei b commiſſi.quod tenent omnes.ᵇ caſus eſt in.l.item 11 pater.§.hereditatẽ.de lega.ij.¶†Secundo quero pone ꝙ diuiſio non fuit ſimplex:ſed promiſerunt inuicem contra diuiſionẽ non facere vel venire:an per hoc videatur renũtiatum iuri fideicommiſſi: Roge.reſpõdet ꝙ ſic.⁊ hic eſt caſus noſtri.§.⁊ hãc opi.tenẽt Dyn.et Guil.de cu. Sed Hugo tenet ꝙ fuit male iudicatum.quod videtur tenere glo.in.l. c tres fratres.Et hoc tenet Pet.ᶜ ⁊ multi alij Mo d derni cũ quibus ego.ᵈ Et ꝙ opi.Roge.et Dy.nõ ſit vera:probo multis rationibꝰ.Primo ſic:ſm omnes per ſimplicẽ diuiſionẽ non videtur renuntiatum fideicõmiſſo.vt.l.cum pater.§.hereditatẽ. de leg.ij.⁊.ſ̃.dixi.Nunc arguo ſic:ſtipulatio generalis ⁊ indefinita limitatur ſm naturam precedẽtis contractus.vt.ſ̃.de vſur.ſi ſtipulatus.de leg.j. l.ſi legati ſerui nomine.vt leg.no.ca.l.j.§.ſi ſub cõditione.de dam.infect.l.damni infecti.quidam in prin.ſed ex natuta precedentis cõtractus hoc non venit:ergo hec ſtipulatio ad hoc non porrigitur. Preterea probatur ex propria verboruȝ ſignificatione.nam dicit nil facere contra diuiſionem:ſed ſi hoc in diuiſione non venit:ergo hoc petẽdo non facit contra diuiſionem argu.l.damni infecti quidam.in prin.⁊.§.cum parietẽ.Preterea ꝙ hec verba hoc non importent eſt caſus in.l.fi.§.idem queſiuit.de cõdi.inde.Preterea eſt caſus in.l.ſi de certa.C.de tranſac.vbi precedit clauſula ſpecialis ⁊ ſequitur generalis:⁊ reſtringitur ad ſpecificata. Et ſi dicis ibi loquitur in tranſactione.reſpondeo in tranſactione non veniunt niſi ea de quibus eſt lis: ita in diuiſione non veniunt niſi cõmunia vt.l.j.et ij.fami.her.ſed ius fideicõmiſſi nõ erat commune ſed cuilibet proprium:ergo ⁊c.hoc confirmauit glo.in.l.tres fratres.ſ̃.de pactis.nam licet text.loquitur in diuiſione:tamen gloſ.diſtinguit ſicut in 12 tranſactione ⁊ per illas leges.Preterea†clauſula generalis debet referri ad ſpecificata ſi poteſt ſalua ratione recti ſermonis.vt.j̃.de ſolu.l.ſi ex pluribus.Preterea clauſula generalis non refertur ad ea que dependent ex teſtamẽto.vt not.in.l.tres fratres.ergo non refertur ad ius fideicommiſſi. Preterea pro hoc videtur caſus in.l.paulo callimacho.§.j.de leg.iij.vnde opi.Roge.Dy.⁊ ſeq.eſt falſa.Tene ergo ꝙ hic fuit male iudicatum.Reperio tamen ꝙ Dy.in quodam conſilio determinauit iſtam opin.ꝙ per hec verba videtur remiſſum ius fideicommiſſi:ſcilicet a ſcientibus hec ignorantia preſumitur.vt.l.verius.de proba.et.l.hoc autem.de admini.tuto. Sed an hoc ſit verum dicam.j̃.proxi.q. Sed licet hoc ſit verum ꝙ dicitur de ignorantia.ego idem dico in ſciente.et per hec verba ius fideicommiſſi non videatur remiſſum: vt ex predictis patet.Ponamus ergo ex p̃dictis caſus indubitabiles ſm oẽs.Primus ꝙ per ſimplicem diuiſionem non tollitur ius fideicommiſſi. Secundus ꝙ inter ignorantes nõ videtur remiſſum ius fideicommiſſi etiam ſi ſint verba generalia:videlicet nil facturos contra ⁊c.Tertius ſi non eſſent ſubſtituti inuicem ſi frater maior minori: vel maſculus mulieri.nam tunc non eſt veriſimile ius fideicommiſſi remiſſum ab vno:cum alius remiſſionem non conſequatur.vt.j̃.de verb.ſigni. l.ſemper in ſtipulationibus.⁊ quod ibi not.in glo. ſed ſi fuerunt inuicem grauati:et diuiſio non fuit 13 ſimplex:tunc eſt opi.vt vidiſtis.¶†Tertio quero an ſit verum ꝙ fratres preſumantur ignorare fideicommiſſum:Dy.videtur tenere ꝙ ſic:vt.ſ̃.vidiſtis.In contrarium videtur:quia heres preſumitur ſcire que in teſtamento continentur.vt.ſ̃.de libe.lega.l.cum heres.⁊ ibi not.ad trebel.quidam ita.§.ſi quis filium.⁊ ibi not.in glo.magna.et ego diſtinxi:aut fideicommiſſum eſt relictum in teſtamento:aut in codicillis.Primo caſu aut eſt inſtitutus heres ſuus ⁊ nõ preſumitur ſcire niſi probetur.vt.ſ̃.ſi cer.peta.l.eius qui in prouincia.§.fi.et ita loquitur.ſ̃.de acqui.rer.domi.l.queſitum.que innuit heredes poſſe ignorare.vt.j̃.de ſtipu.ſer.l.ſi e ſeruus teſtamento.Aut ſunt heredesᵉ extranei:ᶠ f et tunc preſumitur ſcientia.Ratio eſt:quia non poſſunt adire niſi ſint certi de viribus teſtamenti.vt.l.ſed et ſi de ſua.de acqui.here.⁊ ideo ex eo ꝙ heres eſt preſumitur ſcire que in teſtamento continentur.vt not.in.d.l.cum heres.⁊ in.d.§.ſi quis filium.Aut in codicillis ⁊ non preſumitur ſcire.ſ̃. de tranſac.l.non eſt ferendum.et.ſ̃.eo.l.ſi ſeruum. §.de illo.⁊ ita dicebã olim.poſtea vero ſubtiliꝰ inſpiciẽs propter facti occurrẽtias in primo mẽbro in quo dixi ꝙ in ſuis non preſumit̃ ſcientia.puto aduertendũ:aut confitent̃ ſe heredes ex teſtamen-

to:aut

a ¶Pro dimidia. Et de hoc eſt text. apertꝰ in.l.ſi fratres.C.cõia vtriuſqꝫ iudi.

b ¶Tenẽt omnes. Adde Bal.in ꝯſi.cclxviij.incipiẽ.in Chriſti noĩe:ſimplex diuiſio.⁊ ꝯſi.lxxiij.iij.lib.

Andre.Poma.

c ¶Et hoc tȝ Pe. Et hec opi.Bar.et ſequaciũ:licet a multis ĩpugnet̃.⁊ maxime ab Ang.vt hic refert dñs Alex.de qua opi.vlti.per Alexã.vide Ange.in.l.papinianꝰ.§.meminiſſe.ſ̃.de inof.teſtamẽ.ver.ſibijpſi ꝯrius tenuit cum Bar.⁊ Jo.đ ana.cõſil.ſuo.xxix.⁊ bene facit Capra.ꝯſ.ſuo.xxix.⁊ Alexã.cõſi.ſuo.iiij.⁊ ꝯſil.ſuo.xl.⁊.cvij.i.iiij.vol.vbi tenẽt cum Bar.⁊ eiꝰ opi.cõis eſſe vr̃ ⁊c.Oldr.cõſi.cvij.in.ij.colũ.⁊ Alex.ꝯſ.viij.⁊ maxime in p̄n.vol.v.⁊ Barb.ꝯſi.xlviij.vol.j.vbi tãgit nõnullas qõnes bar.hic ⁊ Alexã.cõſil.xxj.col.ij.volu.v.

d ¶Cũ qbus ego. Adde qđ Angel.ꝯſi.mihi.cclxxxvj.tȝ opi.p̄mã Roge.cõcurrentibꝰ illis de quibꝰ ibi p eũ:⁊ q̃ non tenet̃ eius opi.nõ refero.ſed opi.Bart.tȝ Bal.ꝯſi.lxviij.incipiẽ.res prohibite alienari.⁊ ꝯſ.ccccxciij.incip.quidaȝ tres heredes inſtituit.Alex.etiã all't.bal.in ꝯſi.inci.ioãnes brocareli tu q̃re.

Andre.pomate.

e ¶Sunt heredes. Aduerte tamẽ ꝙ vltra diſparitatẽ quã mouet Bart.et Ange.hic dicentes ꝙ opi.Bar.ſatis ꝓcedit in herede extraneo q al's nõ erat ſucceſſurꝰ q̃ tunc militat rõ Bart.de qua vide hic Alexã.ꝙ imo etiam iſta difficultas procedit in dic extraneo q alias nõ erat ſuceſſurus q̃ tunc militat rõ Bar.ab inteſtato.vt voluit Roma.cõſil.ſuo.ccccij.ꝓ do.Bar.i.l.is põt de acq̄r.here.in.v.col.⁊ ſeq.⁊ imo cogita:et vide etiam Caprã cõſi.xl.col.iij.⁊.xciij.⁊ Areti.cõſi.xciij.col.iij.et Alex.cõſi.xxj.col.iij.volu.ij.⁊ conſi.xxxix.col.ij.in fin.vol.ij.⁊ Sozi.ꝯſil.lxxv.col.fi.

f ¶Extranei. Bal.hic dicit iſtud non eſſe ſimpliciter verũ:q̃ põt aliqs eẽ heres q nõ ſit ſuꝰ:⁊ q ab inteſta.erat ſucceſſurus:q̃ obtinebat primũgradum:nec cõſtat ꝙ aſſeruerit ſe heredem ex teſtamẽto cũ poſſit ab ĩteſtato ſuccedere nõ preſumet̃ eũ habuiſſe ſcientiã ꝯtentoꝝ ĩ teſtõ.⁊ hoc caſu eſt ratio eadẽ que eſt in alio arg.d.l.eiꝰ.⁊ cũ hac opi.tranſit Roffre.qui dicit ſe alias ita conſuluiſſe.⁊ ang.idẽ ſentit vt refert ⁊ ſequitur Alex.

---

to:aut cõfitẽtur ſe heredes ſimpliciter:vel de hoc a nil eſt poſitũ vel probatum.Primo caſuᵃ preſumitur ſcientia ſicut dixi ⁊ dicã in extraneis quia eadem eſt ratio:vt.l.cum bonis.de acquiren.hereditа.coniuncta dicta.l.ſed ⁊ ſi de ſua.Secundo ca b ſuᵇ quãdo ſimpliciter cõfitentur vel de hoc nil eſt poſitum ⁊ non preſumit̃ ſcientia per dictas leges niſi probetur aliquid ex quo preſumitur:vt quia ſoluit legata vel cũ legatarijs pactus eſt:q̃ talia nõ poſſunt fieri niſi inſpectis verbis teſtamẽti:et cognitis:vt.l.j.§.j.ſ̃.queãd.teſt.ape.⁊.l.de his.de tranſac.⁊.C.de iureiurã.l.fi.Et aduerte aduocate 14 † q̃ oportet te ponere ꝙ ipſi heredes ex teſtamẽto vel predicta fecerant ante diuiſionẽ.⁊ ſic preſumatur ſcientia tp̄e diuiſionis.Poteſt ex alio preſumi.pone ꝙ erãt duo filij maſculi ⁊ due filie femine:vel duo laici ⁊ vnꝰ clericus.⁊ illi duo diuiſerũt hereditatẽ equaliter:illis filiabus vel clerico dederunt illud ꝙ defunctus iuſſerat in teſtamento: vel nõ dederũt ⁊ ſic diuiſerũt eo modo quo ab inteſtato ſuccedebant:ex hoc preſumentur heredes ex teſtamẽto ⁊ ſic ſcire vires teſtamẽti.vt dictũ eſt niſi oſtẽdant quare alij remiſerũt.cũ ſic equal'r diuidere nõ poſſunt vt ſui ab inteſtato.eſt ergo eadẽ rõ que in extraneo.Idẽ puto ſi ꝓbaret̃ ꝙ erat fama ⁊ cõmunis opi.ꝙ talis eoruȝ pater ſic fecerat teſtamentũ:vt ex hoc preſumatur ſcientia:vt nota.in fine.C.de peri.tuto.l.ſi tutor petitus.etiam vide alios modos preſumẽdi ſcientiam q ibi po 15 nuntur in glo.ſuper ſecundo†membro dicebam ꝙ in extraneis preſumit̃ ſcientia.Illud puto verum indubitanter in maioribus extraneis q adiuerunt hereditatẽ per ſe.ſed in minoribus eſt aduertenduȝ:nã ſi fuit infans pro quo adiuit tutor vt.l.ſi infanti.C.de iure deliberã.tunc factus maior non preſumitur ſcire:quia ex facto alieno:vt l.fi.pro ſuo.⁊ quod not.in.l.ſi res.de lega.primo. niſi poſtea factus maior interuenit aliquid ex his ex quibus dixi ſcientiã preſumi.Si vero erat pu c pillusᶜ tunc ſine eius ſcientia et facto non poteſt adiri:vt.C.de iure deliberan.l.potuit licet tamen tunc perfecte nõ intellexerit:tamen factus maior intelligit que in pupillari etate ſciuit:vt nota.ſ̃. de teſtamen.l.ad teſtamentum.et de teſti.l.iij.§.lege iulia.et.j̃.de verborum ſignifica.l.notionem. §.inſtrumẽtorum.ideo ſi factus maior diuideret puto quod preſumatur ſcientia.Idem in adulto. 16 Super † tertio mẽbro dixi quod in codicillis nõ preſumitur ſcientia.hoc verum in codicillis ſeparatis a teſtamento:ſed ſi ſunt ſimul cum teſtamẽto.verbigratia:fuit dictũ ſi non valet iure teſtamenti valeat iure codicillorum tunc:quia nõ potui deliberare an adiret ex teſtamẽto vel ab inteſtato:niſi inſpectis ⁊ cognitis verbis illius diſpoſitionis preſumãtur illa verba prius inſpecta.argu.de acquiren.heredita.l.illud.facit.C.de codi 17 cil.l.filia.¶Quarto†quero pone ꝙ in diuiſione expreſſe fuit dictum quod promiſerunt nõ contrauenire etiã occaſione fideicommiſſi inuicem debiti vel debendi.ſi enim diceret occaſione fideicommiſſi debiti nec vltra procederet ad fideicommiſſum debitum ſub cõditione non extenderetur.de lega.ij.l.ſi ita ſcripſiſſet.⁊.ſ̃.eod.l.ſi ita ſtipulatus fuerim.⁊.l.ſi a colono.Pone ergo quod promiſit non contrauenire occaſione fideicommiſſi debiti vel debẽdi ex teſtamẽto paterno:an hoc ſufficiat vt videatur remiſſum.Uidetur quod nõ niſi appareat hoc eſſe factum inſpectis et cognitis verbis teſtamenti:vt.d.l.de his.de trãſac.l.j.§.j.quẽadmodum teſta.ape.et.l.fina.C.de iureiuran.nec vidẽtur ſufficere verba teſtamẽti alias eſſe cognita.cum enim tex.dicat inſpectis ⁊ cognitis ⁊c.doȝ intelligi inſpectis ⁊ cognitis ad hoc.vt.l.duo homines.j̃.vi bo.rap.coniuncto prin.eiuſdem legis vbi dicitur coactis hominibus:debet ĩtelligi hominibus coactis.ſ.ad hoc preterea probatur per rationem abſoluti ablatiui reſoluuntur in cõditionẽ:vt.l.a teſtatore.ſ̃.de condi.⁊ demon.⁊.ſ̃.de d ſta.li.l.ſticho libertas.in prin.Iſta ergo cõditioᵈ ꝙ verba teſtamenti cognoſcantur ⁊ inſpiciantur debent impleri ſcienter ad hoc non facto ſeu fortuna.vt.l.ij.de condi.⁊ demon.ſed puto hoc ſuffi e cere:ᵉ vt.C.de pac.l.j.⁊.l.cũ proponas.C.de tranſactio.l.fideicommiſſo.Nec ob.d.l.de his.cum ſi.qua illud quod dicitur inſpectis ⁊ cognitis:intelligitur.ſcilicet per oculos intellectus.Quid enim ſi eſſet teſtamentum ſine aliqua ſcriptura factum. Certe oculis corporeis nõ poſſet inſpici.⁊ hoc ꝓbo ꝑ.l.inciuile.ſ̃.de.l.coniuncta.l.ſcire leges.eo.tit.vbi eſt caſus.¶Et aduerte quod aliud eſſet ſi lex vel ſtatutũ diceret lectis verbis teſtamenti ⁊c. quia dicitur legi quod oculis corporeis inſpicit̃ vt.l.j.in prin.de his que in teſta.delẽ.facit ad pre f dicta.de ac.⁊ obli.l.non figura.¶Quinto queroᶠ 18 pone†ꝙ dictum eſt in diuiſione remiſit vnus alteri in partem ſuam omne ius preſens ſeu futurũ ex teſtamento vel ab inteſtato iure fideicommiſſi ſeu ſubſtitutionis cuiuſcunqꝫ.vel promiſit nõ cõtrauenire iure ſubſtitutionis vel fideicõmiſſi vel alio quocunqꝫ an hec verba ſufficiãt ad remiſſionem fideicommiſſi.Et differt hec qđ a precedenti q̃ ſupra expreſſum fuit iure fideicommiſſi debiti ex teſtõ paterno.hic vero fuit dictũ iure fideicommiſſi ſimpliciter nõ adiecto ex quo teſtõ.In hac qõne vr̃ non valere remiſſionem quia etiã quo ad intellectũ nõ poſſunt dici inſpecta ⁊ cognita ver-

a ¶Primo caſu.Adde ꝙ ro.ꝯſi.ccccij.tȝ cõtra Bar.ꝙ imo ſui heredes lȝ dicant ſe heredes ex teſtamẽto pro hoc non preſumitur quod habuerit notitiam teſtamenti.primo per text.in.l.eius quem.dicit non poſſe cauillari.Scđo q̃ hodierno iure non eſt per heredẽ maxime ſuũ adire poſſe hereditatẽ clauſis teſtamẽti tabulis:ſiue is ex parte ſiue inſolidũ inſtitutus ſit vt.C.de iur.deli.l.ſi fratres.⁊.C.de cadu.tollẽ.l.vnica.ver.primum hoc igitur eſt conſequẽs vt non poſſit preſumi ipſum heredem ſuum ſcientiam habere eorũ que in teſtamento ſũt.ex quo poſſibile eſt clauſis tabulis hereditateȝ aditam fuiſſe:et conſequẽter eius quod clauſum eſt ſpecificam notitiã haberi nõ potuiſſe.tertio adducit notabilẽ iuris preſumptionem.ſcilȝ ignorantiam preſumi vbi ſcientia nõ preſumitur.l.verius.de probatio.regula preſumitur.de reg.iur.l.vj.ad fundamẽta Barto.ibi vide reſponſum.⁊ an ex eo qđ ſuꝰ adeat hereditatem preſumatur habere notitiã teſtamenti pr̃ni vide pulchre Ange.inter conſilia Bald.v.volumine cõſilio lxiiij.et ſequenti Bal.ipſum et cõſilio etiam.cj.eo.libro.

b ¶Secũdo caſu. Pau.de ca.ꝯſi.x.tenet cõtrarium:maxĩe:q̃ hodie teſtamẽta fiũt apta ⁊ tam notarius quam teſtis ſciũt contenta in teſtamento.vnde dicit non eſſe fiendam differentiaȝ inter ſuos ⁊ extraneos tamen conſilio mihi.cxij.tenet ſimpliciter ꝙ in ſuis preſumatur ignorantia.qđ etiam tenet ro.vt.ſ̃.proxime dixi.⁊ Jo.an.in addi.ad Spe.in titu.de teſta.§.in primis.verſi.item quid ſi duobus.Ange.conſi.cclxxxvj.⁊ an ſuus ſimpliciter preſumatur ignorare teſtamentum patris vide Bal.pulchre eius conſi.cxvij.v.lib.

And.Pomate. c ¶Erat pupillus.aduerte tñ imo dicendum eſt contrarium ꝙ non preſumatur ignorantia contentoꝝ in codicillis ſeparatis in teſtamento quia iſtud eſt ſpeciale qnoꝝ ſunt probi.aperiri.l.fi.§.fi.ſ̃.de leg.ij.ſi igitur eſt ſpeciale ergo in ꝯtrium ius cõmune.l.in ſingulare.ſ̃.de legi.igitur non eſt verũ q̃ hic dicit Bar.ꝙ loquitur in legatario ⁊ Bar.loquitur in herede qui ſubtilius debet inquirere geſta ⁊ relicta per teſtatorem q̃ alij non obſtat etiam.l.ſi ſeruum.§.de illo.ſ̃.eodẽ.quia neceſſario non probat ⁊ bene aduertas.

And.Pomate. d ¶Ergo cõditio.ſatiſdicit quis tp̄e trãſactionis inſpicere verba teſtamẽti quã eius mẽtẽ lȝ re vera oculus corporis nõ videret ꝯ iſtã cõem vltra fundamẽta are.h facit.l.ij.§.inſpecto.vbi inſpectio intelligit̃ de lectione.ſ̃.queãdmodũ teſta.ape.cũ.§.ſeq.§.ſed inſpecto conſtat.ſolu.ibi ex dictione.etiam ad.§.ſeq.cõſtat ibi itẽ contra facit l.ij.§.edendo:ibi ad inueſtigan.veritatẽ item cõtra facit.c.cum olim.de arbi.ibi inſpecto inſtrumento cognouimus.item contra facit.§.penultimo.inſti.quibus mo.tol.obli.ibi ex eius lectione cognomen ⁊.§.fina.inſti.de gradi.cog.ibi oculorum inſpectione his tamen non obſtat qs facile illis diligens dicto reſponde nec recedas ab opin.Barto.que eſt communis cum ea et omnes tranſeunt et iſtam rationem appellauit me audiente decius p̄ceptor meꝰ in vlti.concor.de quibus per Alexand.vide ipſum Alexan.in conſil.xj.in.iij.colum.in ij.volumi.⁊ obiectis Bar.reſponde vt hic per eum in.d.l.de his vide etiam Alexan.cõſil.cij.columna.ij.volu.j.⁊ Capram lxxxix.et are.cxciij.col.v.et.xxxix.colum.ij.in fin.et Alexand.conſilio clxxxij.volu.ij.ad fi.vbi generaliter dicit p doc.Bart.hic quod quis dicitur habere ſcientiam eius rei de qua mentionem facit.

e ¶Sufficere. Adde Ange.conſilio mihi.lix.Bal.ꝯſi.clxxij.iij.volumine vbi dicit ſi filia ſciebat teſtamentum nocet ei iuramentum.idẽ ſi ſcire debebat.alias nec trãſigi nec paciſci poteſt vt pleniſſime per Bart.in.l.qui rome.§.duo fratres.et dñ Alexander refert Ange.conſil.xcij.ad limitationem Bart.hic ego habeo.xciiij.ĩci.roſa filia ſabbati vbi etiam dicit ꝙ iuramentum nõ habebat validare dictam tranſactionem ex quo de errore apparebat ꝑ oſtenſionem teſtamenti.et ex quo nihil eidem roſe datum fuerat vigore tranſactionis ſuper hereditate vel petitione ſupplementi legitime:ſed ſolum datum fuerat legatum in quo nõ erat dubium imo certum.item quia tranſigens erat in dolo ⁊ euidenti calumnia ſiue dicas teſtamentum tenere eo quia predicte roſe fuerit relictum iure inſtitutionis:q̃ fuit in dolo non ſupplendo ad legitimam.ſiue dicas teſtamentum non tenere ex eo quia preterita tunc ſimiliter eſt in dolo ⁊ calumnia non dando partem hereditatis:vnde concludit ipſe qđ quando dolus eſt notorius reddat tranſactionem nullam non faciens vim ex parte actoris an ex parte rei:ſed ſolum an calumnia ſit euidens vel non ⁊ ita dicit ſenſiſſe Rog.cui opinioni ibi inheret.et ex hoc apparet ꝙ Jo.calde.⁊ Fran.de ramp.quos refert Alexander non bene per Angelum conſulta mordent.q̃ ipſe non facit totale fundamentum ꝙ fuerit preterita vt ipſi dicunt.

f ¶Quinto quero.Adde quod Angelus contrarium hic tenet vt refert Alexander quia ſufficit ꝙ in genere cogitauerit de teſtamento ſicut habetur in ſimili in.l.qui iure militari.ſ̃.de teſtamẽto militari.⁊ idem voluit in.d.l.qui iure militari.ꝙ Joan.de imola.non placet vt hic refert Alexan.Cui adde quod Rog.dicit conſi.proxi.allegato qui ſpecificere probat opi.Ange.

ba teſtamenti.quod requiritur.vt dixi.in.q.precẽdenti. Et ideo dico ſiquidem iſti diuidentes non ſunt de illis in quibus preſumatur ſcientia nec ꝓbetur:dico remiſſionẽ nõ valere quo ad id quod ignorabat ⁊ ignorare preſumit:vt.d.l.de his.cuꝫ ſimi.de inoffi.teſta.l.mater.Ex his em̃ verbis nõ preſumitur ſcientia:quoniam dixi iure fideicom
a miſſi ſimpliciter:nec dixi ex quo teſtõ:[a] ſed ſi eſſet ſciens vel preſumeret ſcire puto ꝙ ſufficeret quia ad illud videtur ſe referre.pro hoc videtur caſus. j̃.de accepti.l.⁊ vni.§.j.vbi dicitur vel aduerſus te perſecutio.⁊ glo.exponit.ſ. fideicommiſſi. Et illa eſt forma tradita a gallo aquilio.per quam patet ꝙ non eſt neceſſe ꝙ in illo tunc inſpiciantur ⁊ cognoſcantur verba teſtamenti:ſed ſufficit contrahentes ſcire.alias ad hoc ſtipulatio non porrigitur:vt.ſ̃.de tranſac.l.cum aquiliana. Et aduerte quia ſi verba remiſſionis referuntur ad tempus preſens vel eſſent indefinita.nõ porrigerentur ad iſtud ius fideicõmiſſi.q2 pendens ex futuro euentu.vt.d.l.ſi ita ſcripſiſſet.de leg.ij.⁊ ideo ĩ.d.l.⁊ vni
19 dicitur preſens in diem ve. ¶Sexto † quero[b] qd
b ſi dictum fuerit.remiſit vnus alteri omne ius qd̃ habet vel habere ſperat in dictis rebus an ſufficiat vt videat remiſſum ius fideicõmiſſi.⁊ differt hec.q.a precedenti:q2 hic nulla facta eſt mentio teſtamenti vel fideicommiſſi ſed ſupra ſic.Rñdeo ĩ ignorante conſtat ꝙ non per ea que dixi.Si vero loquamur in ſciẽte tũc eſt dubiũ q2 verba generalia nõ referunt ad ea que dependẽt ex teſtõ vt no.
c in.d.l.tres fratres.ſ̃.de pac.Itẽ q2[c] nõ põt dici in mẽte ṽba teſtamẽti cognita ⁊ inſpecta cuꝫ de hoc nulla ſit facta mẽtio.Ad ſolutionem huiꝰ q̃õnis oportet ſcire ꝙ hec verba. remittit omne ius qd̃ hꝫ ⁊ habere ſperat.vel ſi dicit. remittit omne ius qd̃ hꝫ vel habere põt.nã hoc verbũ põt cũ ſit extẽſiuũ trahit ad futura.vt.l.ſi ita quis.de leg.ij.idẽ importãt ⁊ intelligunt de iure qd̃ quis habere
d ſperat ex aliqua cauſa ſubſiſtẽte de p̃ſenti.[d] Probatur.ſ̃.de ꝯdi.ob cau.l.qd̃ ſeruꝰ.vbi dicit donec matrimoniũ ꝯhi põt intelligitur ex cã ſubſiſtẽte de preſenti vt ex ſpõſalibus iam ꝯctis. qd̃ ibi no. Preterea ſtatu liber dicit q hꝫ ſpẽ libertatis:vt.j̃. de ſtatuli.l.j.Licet ergo omnis ſeruus poſſit ſperare libertatẽ.tñ q̃tũ ad ꝓpoſitũ nõ dicit ſtatuliber niſi q ſperat ex aliqua cã ſubſiſtẽte de preſenti. vt.j̃.de ſtatuli.l.ij.⁊ iſta eſt ſpes que põt cedi.C.de do.l.ſpem.⁊ ideo hac generali remiſſiõe nõ vr̃ remiſſum ius ſuccedẽdi ab inteſtato:vt dixi.ſ̃.i prima ſol.primi ꝯrij.nũc ad ꝓpoſitũ.Aut tpe diuiſionis erãt alie cauſe ex qbus ꝯhẽtes ſperabant ĩ dictis bonis habere aliqd̃ ius puta ex aliquibus p̃cedentibus ꝯctibus:⁊ tunc non refertur ad iſtud ius quod dependet ex teſtamento ꝑ rationes predictas.Aut nulla alia cauſa apparebat niſi iſtud ius fideicommiſſi.⁊ tunc iſtud ius videtur remiſ
e ſum:[e] quia videtur nominatim expreſſum cũ nõ ſint plura iura:⁊.l.ij.de libe.⁊ poſthumis.Et verba premiſſa ſunt veriſſima ⁊ notabilia ad multa.
20 ¶Septimo quero †[f] an ꝑ hec verba generalia
f videatur remiſſum ius ſuccedendi ex ſubſtitutiõe pupillari quod erat inter fratres diuidentes. qd̃ videtur:quia dicitur ſubeſſe ſpes ex cauſa de preſenti:vt.d.l.ij.de ſtatulibe. Contrarium credo cũ enim per pupillarem ſubſtitutionem quis ſit heres pupilli hoc eſſet pactum de futura ſucceſſiõe
g quod eſt improbatum.[g] Et hoc videt tenere glo.
h C.de pac.l.j.¶Octauo[h] quero † quid ſi in inſtru
21 mento diuiſionis vt aſſolet fuit dictũ quod facit vnus alterum ⁊ alter alterum in dictis rebus procuratorem tanq̃ in rem ſuam:ita vt amodo poſſit pro dictis rebus agere ⁊ ſe tueri ⁊ omnia facere que ipſe dominus cõſtituens faceret vel facere poſſet ſi preſens intereſſet ⁊c.vel fuit dictum ꝙ cõceſſerunt inuicem dictas res ad habendum et tenendum vendendũ et alienandum ⁊c.quid iuris Reſpond.ſiquidem alienatio eſſet ſecuta puta ꝙ emptor nõ poſſit poſtea inquietari iure fideicommiſſi ſiue fratres diuidẽtes fuerunt ſcientes ſiue ignorantes:vt.l.ſi mandato titij.ſ̃.manda. et.l.ſi fundum per fideicommiſſum.in princip.ff. de le
i gatis primo.An autem habeant[i] regreſſum contra alienantem.dic vt.d.l.ſi fundum per fideicommiſſum.Si vero alienatio non eſt ſecuta.⁊ tũc ex illa promiſſione de alienando non paretur ei aliquod preiudiciũ: vt.l.ſicut.§.ſuperuacuũ.⁊.§.pe. quib.mod.pig.vel hypo.ſolui.Vides ergo qualiter verba contractus diuiſionis ſunt diligẽter in
22 tuenda.¶Nono quero † pone ꝙ non eſt remiſſuꝫ ius fideicõmiſſi nec data licentia de vendendo et vnus ex fratribus poſt diuiſionem vẽdidit bona ſua cuidam extraneo poſtea extitit conditio fidei commiſſi quero an frater ſuperueniens poſſit petere totum ab emptore. Et videtur ꝙ ſolũ poſſit petere partem quaꝫ frater premortuus habebat iure ſuo:nõ illam quã habuit ab iſto ſuperueniẽte:nam lꝫ ius perſonale qd̃ mihi cõpetit ĩ certa ꝑte pro diuiſo:remanet ĩ ea parte q̃ debitori obuenit ex diuiſione:vt.l.iulianꝰ.§.idẽ celſus. de actionibus empti.tamen iura realia remanent in tota re pro indiuiſo ſicut ante diuiſionem:vt.l.ſi cõſenſerit.§.fi.ſ̃.qui.mo.pig.vel hypo.ſol.⁊.l.is q fun
k dum[k].ſ̃.de vſufru.lega.et not.per Cy.C.ſi cõ.res pig.da.fuerit.l.j.ſm Pe.Sed contra tertium emptorem nõ põt agi perſonali: ſed oportet ꝙ agat actione in rem.vt.l.fi.§.ſi autẽ auaritie.C.cõmu-

❧And.Pomate. a ¶Ex quo teſtamento.nota ꝙ verba generalia facientia mentionem de teſtamento in genere et non ſpecifice non inducunt remiſſionem fideicommiſſi inter tranſigentes niſi probata eorum ſcientia et eſt communis in opinione vt inquit heſutius cum eo tamen omnes tranſeunt de quo Alexander hic de qua quidẽ vide are.⁊ roma. cõſi.ſuo.ccciij. qui melius reſpõdent fundamentis ange.q̃ Alex.hic.

b ¶Sexto quero. Adde ſm̃ Alexã. ꝙ cõis opinio eſt cũ deciſione Bartol.hic cui etiam adde quod conſuluit Bald.conſi.liiij.j.lib.incip. in chriſti nomine in ciuitate aſt.vbi tenet ꝙ laudum diuiſionis factuꝫ ſpecifice ſuper hereditate teſtatoris grauãtis per fideicom.non p̃iudicat fideicommiſſo relicto pꝰ mortem: licet ſit dictũ de omnibus litibus et differentijs hactenus inter ipſas partes ortis et que oriri poſſent in poſterum q̃uis cauſa et occaſione hereditatis meuij vel rolandi vt ibi dicit Bal.nam dicit ipſe hic ſunt due clauſule . vna eſt de queſtionibus ortis et illa nõ hꝫ dubiũ. alia ẽ clauſula de his q̃ oriri poſſent in futurum.⁊ de fideicõmiſſo relicto poſt mortem non poteſt oriri queſtio quia interim pendet conditio.vt.l. heres meus.ſ̃ cõdi.⁊ demõ.vñ nec ante mortem poſſet fieri reſtitutio l.poſt mortem.C. de fideicom. Iteꝫ illud verbuꝫ oriri poſſent.intelligit de potentia que in iure cõſiſtit.non de potentia iniurioſa.nã de illa nõ debuit cogitari vt per Cy.l.ſi quis.C.de accu. illud ergo verbum dꝫ ciuiliter intelligi.l.nepos ꝓculo.j̃.e.Accedat ad hoc verbũ q̃uis cauſa ⁊ occaſione.Nam iſta verba denotãt aliquid quod in occaſione vel cauſa ſit de preterito.l.demonſtratio.§.quod autem.de cõdi.⁊ demon.ſed in fideicommiſſo relicto poſt mortẽ ineſt aliqua cauſa cauſata nec eſt aliquod principale.⁊ vbi non eſt non poteſt eſſe dependens emergens vel connexum.vt.ff.de fundo inſtru.l.ſicut.⁊ hoc dicit ipſe tenet Bar.in.d. §.duo fratres.licet non ita plene loquatur.

c ¶Item q2.Vide Bar.in.l.poſt emancipationem.de emã.lib.⁊ in.l.cũ dñs.de pec.leg.⁊ in.l.fi.C.de pac.Bal.in.d.l.ſpẽ.⁊ in.d.l.fi.And.barba.

❧And.Pomate. d ¶De p̃ſenti.remiſſione iuris ꝙ qs ſperat habere ⁊ poteſt illud ius qd̃ qs ſperat in futurũ ex cã de p̃ſenti ⁊ hec cõis eſt opi.vt h̃ inquit.d.Alex.vltra ꝯcor.huius adde ipſummet in.l.ꝙ primꝰ in vlti.col.ſ̃.de cõdi.ob cau.⁊ cõſi.xlvj.in.j.col.in fi.in.j.vol.⁊ are.cõſi. xciij.in pe.col.⁊ vide ĩ ſimili bar.⁊ q̃ ibi poſui in.l.aut facto.ſ.e.j̃.de pe. ⁊ qd̃ ſcripſi in.d.l.qd̃ ſeruus.ſ̃.de ꝯdi.ob cau.⁊ Alex.ꝯſi.xiij.col.ij.vol. v.⁊ pau.iiij.col.v.in.iij.⁊.iiij.dubio vol.ij.⁊ Barba.xxxvj.col.iiij.vo.j. ⁊.xlviij.col.maxime.vj.⁊ ſeq.e.vol.⁊ Ant.de bu.lxxvij.⁊ are.conſi.vj.in ij.dubio.col.iij.Capram.xiij.col.lxxxix.⁊ Alexã.x.col.ij.vo.ij.⁊.xlviij. col.maxime ſexta ⁊ ſeq.eo.vol.⁊ Ant.de bu.lxxvij.vbi limitare vr̃ in.ij. col.in fi.vo.iij.⁊.xiij.fere per totum maxime in.ij.dub.vol.v.

❧And.Pomate. e ¶Videt remiſſum. vide etiã roma.conſil.cccccij. col.ij.ver.iij.nota ad limitationem glo.in.d.l.tres fratres.ſ̃.de pact.vt ibi ſcripſi. et ad tex.ĩ.l.de his.ſ̃.d trãſact. nam ꝙ in gl.ĩ.l.tres fratres ꝙ in generali remiſſiõe nõ veniũt que ex teſtõ pendent dꝫ intelligi quorũ eſſet aliud ius qd̃ poſſet remitti preterq̃ ꝙ ex teſtõ pẽdent ꝙ poſſit remitti illud videretur remiſſum tãq̃ foret nõiatim exp̃ſſum vt hic ꝑ bar.inq̃tum vr̃ in.l.de his dicit ꝙ de his q̃ a teſtõ dependẽt ⁊c. intellige ſm ṽba bart.hic niſi ⁊c.et vide in ſimili barto.in.l. aurelio.§. caius. in.iij.qd̃.ſ̃. de lib.lega.et vide pro cõfirmatione alex.ꝯſil.xj.col.ij. volu.ij. et.cxxiiij. col.iij.eod.volu.⁊ ccvij.eo.volu.ij.

❧And.Pomate. f ¶Septimo q̃ro. aduerte.bar.hic ĩ vij.qd̃.videt velle ꝙ ſubſtitutus pupillo dicat habere ſpem ſuccedẽdi ex cã de p̃nti ⁊ idẽ in.j.col.ſ̃.eo.tꝫ in ver.ſed ſi frater.ꝙ tñ ꝯriuꝫ tenuit vt ibi ⁊ ſcripſi in.l.ſi põt.ĩ.iij.col.ſ̃. de acqui.heredi.ver. circa hoc q̃ro reliqua circa iſtam q̃ſtionem vide per Alex.hic.

g ¶Improbatuꝫ. adde bal.ꝯſ.xviij. iij.vol.vbi tꝫ non valere donationẽ factã de ſpe ſuccedendi fratribus niſi ipſis ꝯſentiẽtibus ⁊ ꝑſeuerãtibꝰ vſq3 ad mortẽ. Alex.aũt in caſu.q. Bar.trãſit cũ opi.illorum qui tenẽt ꝙ cũ iuramẽto filius ad quẽ pertinet poſſit remitti ſubſtitutio pupillaris aliter nõ:lꝫ Ang.cõtra hic teneat.

h ¶Octauo.Adde ꝙ Alex.dicit ꝙ Ang.trãſit cũ opi. Bart.hic.cũ quo etiã ipſe trãſit.tu vide Bal.ꝯſi.lxxiij.incip.d.thomas aſmarius.iij.lib. ſed melius ⁊ oĩno vide ꝯſi.cxvij.lib.v.vbi hãc.viij.⁊.vj.q.ruminat.

❧And.Pomate i ¶An aũt habeant.lꝫ are.hic videat concludere ꝙ per iſta verba generalia etiam ſecuta alienatione nõ fiat aliquod preiudicium partibus vt nõ poterit emptor equiparari eueniente cõditione fideicõmiſſi ſiue fratres fuerĩt ſcientes ſiue ignoran. aliquibus modis de qbus hic dic vt per eum tñ firmiter eſt tenẽda opi.bart.q̃ eſt vera vt inquit alex.hic ⁊ ab ea nemo preter are.diſcrepat ⁊ pro ea conſuluit ip̃e alex.ꝯſi.ſuo.clxxxviij.in.iiij.col.vol.ij.vbi ampliat opinionẽ bar.etiaꝫ ſi hoc modo ſonarẽt verba inſtr̃i ꝯcedunt tibi tales res ꝓ te ⁊ qbꝰ tu dederis ⁊ cõceſſeris per no.ꝑ ang.hic q mouet ꝑ.c.primũ.de feu.nõ habẽ. propriã materiã feu.⁊ vide ẽt alex.ꝯſi.viij.col.ij.vol.v.⁊ ro.xliij.vbi ponit qñ talis diuiſio eſſet facta per viam laudi in quo data eſſet talis licẽtia ⁊ quid ſi in alieno eſſet ſecuta ſed inualide.

❧And.Pomate. k ¶L.is qui fundũ.ab iſta opinione bart.hic nemo

nia de lega.

nia.de leg.⁊ no.C.ad trebel.l.penul.ergo non põt agi niſi pro medietate illarum rerũ pro indiuiſo
a Contrariũ credo.[a] nã ab ipſo fratre ſeu eius herede totũ peteret actione perſonali:vt dixi.ſ̃.ĩ.j.q. ⁊ totum debet reſtituere:ſed ab emptore petit acſi reſtitutio eſſet facta:vt.d.§.ſi aũt auaritie.⁊ not. in.d.l.penul.ad trebel.ergo totũ poteſt vendicare acſi totum eſſet reſtitutũ.Preterea ſi quis habet ius in re pro indiuiſo etiã ſi eſt ius reale facta diuiſione ab eo vel eo preſente remanet ius reale in ea parte que ex diuiſiõe obuenit:vt.ſ̃.cõi diuidũ. l.cõi diuidũdo.§.ſi debitor.⁊.ſ̃.de iure dotium.l. cum in fundo.§.penul.Cum ergo ipſemet qui habebat ius fecerat diuiſionẽ ĩ illa parte q̃ debitori obuenit remanet ius reale ⁊ perſonale.Ex predi
23 ctis † ergo quando quis habet ius in re pro indiuiſo an facta diuiſione remaneat ius in eo qd̃ debitori pro diuiſo obuenit.ſic diſtĩgue.aut erat ius perſonale aut reale.ſi reale.aut creditor interfuit diuiſioni aut non:vt ex predictis ptꝫ clare. ¶De
24 cimo quero † duo fratres habebant fundum emphyteoticum cõem : ita ꝙ portio vnius debebat poſt mortem deuenire ad aliũ diuiſerunt ⁊ remiſerunt adinuicem omne ius qd̃ habebant vel ſperabant habere ⁊c.mortuo vno fratre ſine liberis alter petijt illum fundũ emphyteoticũ ex vigore illius inſtr̃i.eccleſia domina dicit ꝙ ipſe cecidit a iure empyteotico propter duo . Primo quia diuiſio eſt alienatio in qua eccleſia nõ fuit requiſita. ergo ⁊c. vt.C.de iure emphy.l.fi.ſcd̃o q2 fuit renũ
b ciatũ.[b] ¶Circa primũ ꝙ emphyteote nõ poſſint diuidere inuicẽ vel alienare facit.ſ̃.de trãſac.l.cũ hi.§.ſi pluribus.⁊ ibi guil.hoc videt tenere. Ego
c dico cõtrariũ.[c] Caſus eſt.x.col.de probi.feu.ali.ꝑ Fede.l.imperialẽ.§.preterea.Itẽ probat per.l.voluntas.C.de fideicõ.preterea per rationẽ:rõ quare ꝓhibita eſt alienatio dño irrequiſito eſt:q2 extraneus nõ recognoſcit eccleſiã in dominã.vt dicunt doc.in.d.l.ſi.C.de iur.emphy.⁊ dicã.j̃.de verb.ſig. l.in ſtipulationibꝰ.ſed qñ alienãt inter ſe ceſſat di
d cta ratio ergo ⁊c. ¶Ad ſcd̃m[d] ꝙ dicit[e] de hac re
e miſſione:dico ꝙ hoc eccleſie nõ ꝓdeſt:q2 pactũ nõ porrigit niſi ad eum ad quem vt porrigat paciſcẽtis intereſt:vt.l.hered.§.fi.ſ̃.de pact.Sed ꝙ iſtud pactũ porrigatur ad eccleſiaꝫ fratris paciſcentis nõ intereſt.ergo ⁊c. ꝓterea ſi remiſi tibi oẽ ius qd̃ habeo in fundo ꝙ tibi non querit remanet apud me remittentẽ:vt.l.nec vtilẽ.ſ̃.ex qui.cau.ma.ſed remanet apud fratrẽ remittentẽ. ¶Undecimo q̃
25 ro † poſito lꝫ verũ non ſit.ꝙ iſte frater qui petit fideicõmiſſum teneat de euictione.vtrũ hoc ſit verum ſi alter frater cũ quo diuiſit fuit ſciẽs huius fideicõmiſſi.Dicit glo.hic ꝙ nõ niſi fuerit de euictione ſtipulatꝰ.vt.C.de euic.l.ſi fundũ ſciẽs.Iac. de are.reprehẽdit iſtud:q2 etiã ſciẽs hꝫ actionẽ de euictione ſaltẽ ad pretiũ:vt.d.l.fi.§.fi.C.cõia de lega.vbi eſt ſpãlis caſus ĩ legato et fideicõmiſſo de
f quo hic loquimur.Sed certe[f] lꝫ in emptore dicat verũ Iac.de are.tñ in diuidẽtibus nõ dicit verũ q2 inuicẽ videnť mutuũ periculũ ſuſcepiſſe qlibet in ſua parte vt not.C.familie her.l.ſi familie.Sed mihi videt ꝙ predicta nõ habeãt locũ in caſu noſtro nã predicta iura loquunt qñ ꝯhentes ſciunt ius tertij in re que emitur vel diuidit.ſed ſi ſcio te a quo emo vel cũ quo diuido habere ius ĩ re hoc deberet mihi ꝓdeſſe vt mihi querat.hoc em̃ agit ideo ius ſuperueniẽs tibi prodeſſet mihi.vt.l.cũ iur.de vſucapio.Iſta ergo diſtinctio ſciẽte ⁊ ignorante nõ facit ad propoſitũ.¶Duodecimo que
26 ro † quid ſi ille cui facienda eſt reſtitutio rei ab aliquo eam emit an amodo habeat locũ fideicõmiſſum.glo.dicit ꝙ ex dictis per eam apparet ꝙ ip̃e põt agere tanq̃ ſi ip̃e ſibi euiciſſet.ar.ſ̃.de euic.l. ſi vẽdideris.ad.l.fal.l.fundo.Sed Dy.vr̃ ſic diſtinguere.aut rem mihi legatã emo ab alio aut ab eo a quo mihi relicta eſt p̃mo caſu nõ p̃iudico mihi in iure fideicõmiſſi.vt inſtitu.de leg.§.ſi res aliena.de lega.j.l.plane.§.ꝙ ſi rem emiſſem.Secũdo caſu aut res erat mihi legata ſub conditione aut pure.primo caſu non videor renũtiare iuri fideicõmiſſi:ſiue ſciens ſiue ignorans fuerim vt.l.fundo.ad.l.fal.⁊.d.l.ſi vẽdideris.⁊ hic no.per glo.de leg.j.l.ſi a ſubſtituto.in prin.in gl.que incipit maxime.lꝫ Dy.illam non alleget.Secundo caſu qñ erat legata pure.tunc aut fuit ignorans ⁊ nõ preiudico mihi in iure fideicommiſſi: vt.l.cui res.de actio.emp.de lega.j.l.huiuſmodi.§.qui ſeruũ.Si vero fuit ſciens tũc mihi p̃iudico.vt.ſ̃.qui.mod.

diſcrepat ⁊ que poſſit eſſe ratio diuerſitatis inter.l.iulia.§.idem celſus. ⁊.l.ſi conſenſerit.§.fi.cum.l.is qui fundum.vide ꝑ Pau.de ca.in.d.l.iulia.Secundo aduerte dũ Bar.dicit ius perſonale in certa re melius dixiſſe ad certã rem q2 ius in re ſequitur rem ipſam quocũq3 vadat cuius oppoſitum vult ipſe dum dicit ius perſonale qd̃ quidẽ rem ipſam non comittatur.tertio aduerte ꝙ bar. videt ſentire dũ dicit iura realia remanent in tota re ⁊ de hoc alleg.l.is qui fundum.ſ̃. de vſufru. ꝙ vſufructuarius hꝫ ius ĩ re de quo etiã habes tex. ĩ.l. eorum.ſ̃. de dã.infec. ⁊ in.l. in noxali.ſ̃.de noxa.⁊ iſtã opi.bart. ſequit Raph. cu. cõſi.iij.ĩ fi.⁊ Alex. xvj. col.ij.vol.iij. ⁊.xv.ĩ fi.vol.v.⁊ vide etiam ſozi.ꝯſi. lxxv.col.j.⁊ duabꝰ ſequentibus.

a ¶Contrariũ credo.Adde ꝙ idem tꝫ Ange.vt refert Alexan. cum quo ipſe tranſit.

❧Andr. Pomate.

b ¶Fuit renuntiatũ.no.plures emphyteotas poſſe diuidere rem dataꝫ eis in emphyteoſim dño irreqſito eſt cõis opin. vt h̃ inquit alex.⁊ atteſtat ẽt Aret.⁊ ꝓ ea vltra adducta ꝑ alex. hic conſuluit do.ant.ꝯſi. xxxvij.ici. raynutius. q̃q̃.d. alex. h̃ de iſta deciſione parũ hic dicat ſed plus in.l.ſi domꝰ. §.fi.ſ̃.de lega.j.vt hic per eũ. Iſtam tũ cõcluſionem intelligũt hic quidã moder.peruſini vt precedat vt etiã ſoli poſſit tota res emphyteotica adiudicari alteri vero nihil quorum voluerimus tenere vt infra ſubijcit barto.ꝙ etiam poſſunt inter ſe domino irrequiſito rem vendere emphyteoticã ſed ſi in hoc Bar.adherere voluerimus ꝙ tunc iſtud non procedat ſed ita demũ habeat locum opi.Bar.quorũ in diuiſione pars rei emphyteo.vni ⁊ altera alteri aſſignaretur ꝙ non.⁊ vide raph.cu.lxxx.⁊ Fede.ccxxviij.⁊ flo.in.l.veniũt. ſ̃.fami.her.⁊ Alex.cõſi.vj.⁊.vij.vol.v.⁊.xv.col.fi.eo.volu.v.⁊ Fely.in.c. que in eccleſiarum.col.xxxij.de conſti.⁊ Bart.cõſi.lvij.in.v.dub.⁊ Ant. de bu.in cõſi.xxxviij.⁊ Alex.xcj.vol.j.col.vij.⁊.ix.Not.quod plures emphyteote poſſunt inter ſe alienare portionem ſuam alter alteri rei emphyteo.dño irrequiſito ⁊ eſt cõmunis opi.vt aſſeruit aret.quam tamen limita vt per Alex in.l.ſi domũ.§.fi.ſ̃.de leg.j.pro cuius dubita.eſt bonus tex.in.c.j.§.ſed etiam res.in titu.per quos ſit inueſt.qui fuit tex.do. Ange.aret.in dicta.l.ſi domus.⁊ not.quod diſtinctio quam facit domi. Alexan.in dicta.l.ſi domus non eſt ſua.ſed Bal.in.l.volũtas.hic alleg. pro cuius doctrina multa ibi exclamat Pau.de caſt.adde tamẽ ꝙ bar. in.l.j.C.de impo.lucra.diſcri.libro.x.dicit indiſtincte opinio.ſuam eſſe veram ⁊ ſic non procedit limitatio domini Alexan.ſed dato quod procedat tamen non haberent vt dicit decius.l.in terris.Barto.locum per ea infra nota.in.l.voluntas.⁊ maxime per Pau.de caſt.not.etiã ꝙ ſuperius emphyteote diuidant inter ſe rem emphyteoticam ⁊ renũtiant omni iuri quod inuicem habent vel ſperant ſe habere quod tamen per hoc non ſit preiudicium ſuperuiuẽti quominus poſſet habere portionem premortui ⁊ iſtam opi.vltra adducta per Alex.tenuit etiã Bar.in conſi.ſuo de quo hic per do.alex.licet caute non meminerit conſilio.vij. incip.themate predicto tria oriuntur dubia ad finem ⁊ pro ea conſuluit etiam dominus Alexan.conſilio.cvij.incipiente in cauſa nicolai de cõpegio volu.iiij.ad finem ⁊ conſilio.clxxxviij.incipiente ſummi redemptoris ⁊c.viſo ⁊ mature diſcuſſo proceſſu in.ij.⁊.ij.col.in.ij.vo.⁊ pro iſta opinione cum dictis Bart.hic in omnibus locis preallegatis ⁊ adductis hic per do.Alex.inuenies flo.in ſumma nouem fundamenta ⁊ pro ſecundo fundamento Barto.hic circa iſtam vltimam concluſionem facit quod dixit Bar.hic in.l.qui hominem.§.ſi debitorem.j̃.de ſolu.⁊ qd̃ dicitur per ipſuꝫ Bar.in preallegato conſilio ꝑ text. ĩ.l.paulo callimacho.§.primo.ſ̃.de legatis p̃mo. hãc tamen concluſionem limito vt per do.Alexan.hic in fine.et vide Alex. conſi.ciij. ĩ prima columna in principio volumine quarto.⁊ Federicum.ccxxviij.⁊ felinum in capitulo cum cauſam . columna. j . verſicu. ſecũdus caſus de probationibus. ⁊ Bartoluꝫ. lvij.in ſecundo dubio. et Alexandruꝫ. xxj. ad finem volumine tertio ⁊.xxj. volumine quĩto columna ſecunda in fine vbi limitat.⁊ Bald.ccccxxxj. in ſecunda parte et capram conſilio lxxij.in principio et Alexandrũ.xj. columna octaua volumine tertio. ⁊.xxiij.alias.xxv. columna penultima ad finem volumine quinto.vide etiam Barba. in.c.que in eccleſiarum.col.xj.

c ¶Ego dico contrariũ. Et ita conſului in conſilio lvij.et ibi plenius incipit ex themate predicto.vide textum in capi.primo.de na.ſuc.feu.et Baldum in.l.voluntas.C.de fideicommiſſis.⁊ vide quod notat Bart. in.l.inter tutores.ff.de adminiſtratione tutorum.⁊ an diuiſio excludat ius accreſcendi.vide Baldum in.l.prima.C.quando non pe.par.⁊ vide illum.§.allegari.per Bartolum in.vij.cõſilio.vide Federicum de ſe. in conſilio.ccxxviij.⁊ Io.calde.in ſuis cõſilijs in titulo de loc.⁊ qd̃ in ſimili notat hic Ioan.an.⁊ alij in.c.poſſeſſiones. de reb.eccle.non alie.dixi in rubrica.eo.ti.And.barba.

c ¶Ego dico.Adde poſt Alexan.hic Bald.conſilio.cxxix.iiij.lib.vbi dicit ꝙ ita ſeruatur.lꝫ contrarium teneat Guil.in.l.cum hi.de tranſac.et ꝙ poſſit diuidi tenet Fede.conſi.cxxxviij.

d ¶Ad ſecundum.Adde qd̃ Paulus de caſtro contra quia imo ex natura rei portio illius defuncti reuertitur ad eccleſiam poſtq̃ iſte ſuperuiuens a ſe abdicauit.ſicut ſi haberes vſumfructum in fundo titij ⁊ mihi renuntiares vſumfructum lꝫ tua non interſit quod titio acquiratur.tamen q2 a te abdicas ad ipſum titium dominium reuertitur ⁊ ſui natura conſolidatur cum proprietate vt inſtitu.de vſufruc.⁊ probatur ſecũdum ipſum in.c.j.de eo qui non fecit agna.de feu.pa.vbi ſit renuntiatio omnino prodeſt agnatio licet abſenti:tamen Alexander dicit pro opinione Barto.eſſe glo.quaſi in terminis in capitulo primo in titulo imperator lotharius quam ibi dicit ſequuntur doctores et pro opinione Bartoli allegant eundem conſi.incipien.ex themate. ⁊ Federicus cõſi. lxxvij.⁊.ccxxviij.ſupra per me allegato.

❧And.Pomate. e ¶Quod dicitur.vide Alexandrum conſilio.xiij. in.iij.columna in ſecundo dubio volumine quinto ⁊ Car.cxxxiij. ad finem ⁊.cxxix.in.iij.dub.⁊ are.iij.ex cuius dictis ibi colligitur pulchra limitatio ad iſtam materiam.

❧And.Pomate. f ¶Sed certe not.l.emptor.§.fi.C.cõia de leg.nõ habere locum inter plures diuidentes.

pig.vel hip.ſol.l.titius.⁊ ar.a cõtrario ſenſu.ll.ꝓxime allegatarũ. Ita dicit Dy. Sʒ in hoc vltimo dubito an verũ dicat. qꝛ lex titiꝰ non loquit̃ in his que dependẽt ex teſtamento.hic ſic.⁊ ideo nõ pꝛeſumitur renũtiatio :vt dixi. ſ̃.in ſol.ꝯ.d.l. Pꝛeterea ſicut extraneꝰ emens rẽ legatã ſciẽter nõ ſibi pꝛeiudicat.vt.d.l.fi.§.fi.C. cõia d̃ le. q̃ lex loquit̃ ĩ legato puro vel cõditionali: vt pʒ ex p̃cedentibꝰ in.d.l.fi. poſitis.et ſic eſt vera pꝛima ſol.⁊ gl.ibi poſita ꝙ ſit ſpeciale in legatis.ergo eadem rõne ipſe idẽ emẽs nõ p̃iudicat. Pꝛeterea ſi ipſe idẽ emeret ab extraneo non pꝛeiudicat ſibi vt dictuʒ eſt eadem rõne ſi emit ab ipſo qui eſt granatꝰ vñ cogitetis. ¶ Ter-
27 tiodecimo† quero an inter diuidentes detur actio de euictione. Glo.in.l.ſi familie.C.fa.herciſ.diſtinguit aut diuiſio eſt facta a partibꝰ ſeu a iudice:aut teſtatoꝛe. ⁊ hoc vltimo caſu non agit̃ de euictione. vt.l.cũ pater.§.euictos.de le.ij.⁊ not.C.fa. her. l.ſi cogitatione.Sed alij vt Cy. ibi refert:repꝛehẽdũt hoc dicẽtes ꝙ.§.euic.loquit̃ in p̃legatis:ſecꝰ in diuiſione.⁊ ꝓ hoc.ſ̃.fa.herciſ.l.ſi pr̃fa.Sed ego puto glo.bene dicere.nã diuiſio teſtatoꝛis hʒ vim pꝛelegati.vt.l.qd ergo.§.j.de lega.j. ⁊ de here.inſti.l.ex facto.C.fa.herci.l.quoties.ideo ⁊c.vt in.§. euictos. Non ob.l. ſi paterfa. qꝛ ibi loquit̃ qñ res euincitur culpa coheredis. erat em̃ res obligata pꝛo debito hereditario.ꝙ debitũ qꝛ heres nõ ſoluit :ideo agitur hypothecaria. ibi arg.expꝛeſſum ꝓ hoc ad trebel.l.j.§.ſi heres.Vel dic ꝙ in.d.l.ſi pater heres.ħ ſequitur excipiendo non agendo:ſicut in.§.euic.et ideo latius q̃ glo.diſtinguẽ.aut diuiſio eſt facta a teſtatoꝛe:aut a partibus ſeu iudice.pꝛimo caſu aut euincit̃ culpa coheredis. ⁊ agitur de euic. al's non agit̃ de euict. ſed excipit̃ vt ex pꝛedictis ptʒ. Scd̃o caſu aut poſt diuiſionem vẽdicat vnꝰ ex heredibꝰ diuidentibꝰ.aut qdam aliꝰ.pꝛimo caſu: aut vendicat ex facto alterius coheredis: ſeu ex diſpoſitione defuncti⁊ põt nec de euictione tenet̃. Ita intelligo iſtam materiam per.l. fundum meum.ſ̃. de euict. ⁊.ſ̃.de do.pꝛele.l.lʒ placeat.⁊.ſ̃.dixi. Si vere vendicat ex alio ſuo iure tũc repellit̃ exceptione per.l.vẽdicantẽ.aut vendicat extraneꝰ:et tunc aut fuerunt ſcientes:⁊ non tenet̃ de euic. niſi fuerit ſtipulatꝰ:vt.l.ſi fundũ ſciẽs.de euic.⁊ cõia vtriuſqꝫ iudi.l.ſi fratres.Aut fuerunt ignoꝛantes. et tunc tenetur pꝛo parte quã coheres a quo euincitur habuit ab eo.

1 ☞ Pꝛomitto centum ſi plagium feceris an valeat ſtipulatio remiſſiue.
2 Pꝛomitto centũ qꝛ plagiũ feciſti an valeat ſtipl'o.
3 Pꝛomitto centũ ſi titiꝰ plagium fecerit an valeat.

Si plagij ᵃ faciendi.

a Pꝛomiſſio facta de pꝛeterito vel de futuro ob turpem cãm eſt ipſo iure nulla. h. d. Quero
1 ergo† vtrum valeat iſta ſtipulatio: ꝓmitto centũ ſi plagium feceris. Videt̃ ꝙ nõ vt hic.⁊.l. generaliter.ſ̃.eo. In ꝯtrium vr̃.ſ̃. de cõd.ob tur.cau.l.pe. ⁊ hoc tenent vltramonta.non alle.vllã.l.dic vt dixi
2 ſ̃.e.l.generaliter. ¶ Quero qd † pꝛomitto qꝛ plagium feciſti.dicit glo.iſta eſt magis dubia qꝛ nõ inuitatur ad delinquendũ:qd̃ ſecus eſt in pꝛima. ſed ħ eſt tex.ꝙ nõ vʒ Pe.tʒ ꝙ valet q̃ſi ſciẽter ꝓmittat indebitũ: vt.l.j.de condi.inde.Non ob.hec.l.qꝛ ponit exẽplum per.l. ſi.de condi.ob tur.cau. vt hic in ſi.glo. Sed certe tũc non fiet ꝓmiſſio cauſa plagij facti:ſed cã reſtitutionis faciende.⁊ hoc ſentit glo. ſ̃.de cõdi.ob tur. cau.ſuper rubꝛi.dũ dicit ꝙ hʒ locũ ob cãm de pꝛeterito.lʒ ibi Cy.teneat opi. Pet.
3 ⁊ male. ¶ Quero † ſi valeat iſta ſtipulatio: ꝓmitto tibi certuʒ ſi titius plagium fecerit. tunc hec q̃ſtio bona põt eſſe: qꝛ titius eſt mihi coniunctus amicus vel conſanguineus nõ faciet plagiũ ne incidã in penam ⁊ tunc valet: ⁊ eſt ſecundum bonos moꝛes.vt.l.ex ea pte.§.j.ſ̃.eo.Si vero eſt ꝯſanguineꝰ ſtipulatoꝛis nõ vʒ:qꝛ inuitari poſſet ad delinquendum vt ſtipulatoꝛ lucraret̃. facit. l.heres meus. §. ſi.ſ̃.de condi.⁊ demon.⁊.l.conuenire.ſ̃. de pac.do.

Inſulam.

Stipulatio facti q̃ habet diem nõ cõmittit̃ ad intereſſe ante diem; lʒ certum ſit ante diẽ fieri non poſſe. ¶ Opponit̃ de.l.ſtipulationes.nõ diuiduntur.ſ̃.eo.titul.Solu ibi non erat adiecta dies hic ſic: vbi ad nihil committitur quando eſt dies. ¶ Oppo.de.l.cum ſtipulatus.ſ̃.eo. Solu. aliud in ſtipulatione penali vt ibi: aliud in ſtipulatione vbi pena ex diſpoſitione legati ſuccedit.hec eſt obligatio ad intereſſe que ante diem nunq̃ committitur in aliquo.qd̃ glo.tenet in.l.cum ſtipulatus. ſ̃.eo. caſus eſt in.c. commiſſa.extra de elec.lib.vj.

Cum ſtipulamur.

Verbum pꝛeſens non trahitur ad futuruʒ. h.d. Quidã hʒ opʒ ꝙ eſt pꝛeſens indicatiui: ⁊ tunc hec lex non hʒ dubiũ. Alij habẽt opoꝛteret qd̃ eſt pꝛeteritũ imperfectũ ſubiũctiui: ⁊ tũc eſt dubium qꝛ põt trahi ad futura:vt dixi.ſ̃.eo.l.qui rome.§.augeriꝰ. Dicendum eſt ergo ſ̃m dictã literam opoꝛteret : ꝙ ſi aliquid reperitur debitũ in pꝛeterito illud ſolum compꝛehendet ⁊ non futura. ⁊ ſic interpꝛetatur ꝓ ꝓmiſſoꝛe.ſi vero nihil deberetur in pꝛeteritũ tunc intelligatur in futurum ne al's ſtipulatio reddatur inutilis.vt.ſ̃.eo.l. quoties.

1 ☞ Pena adiecta pꝛeſtationi annue intelligitur de decem ſingulis annis.
2 Vnum tempus quod trahatur ad aliud fit per dictionem ex hac die vel tunc pꝛout ex nunc.

Si ita ſtipulans.

Exiſtente cõditione põt retro deberi pecunia.h.d. No.
1 † ꝙ vera pena qñ adijcitur pꝛeſtationi annue intelligitur de decem ſingulis annuis dixi.ſ̃.eo.l.ſtipulatio iſta.§.eũ qui. ¶ Opp.de.l.cũ
2 quidam.de vſur.Sol.vt dixi.ſ̃.e.l.huiuſmodi.⁊ hoc facit hec† adiectio ex hoc.ſecus ſi dicunt ex illa die.vt dixi ibi. Item idem quod hic ſi dicerẽ ex nũc vel ex tunc pꝛout ex tunc et ſimilia verba vt clarius exprimentur:vt.d.l.cum quidam.⁊.l.lecta.in ſi.ſ̃.ſi cer.peta.

1 ☞ Que ſit differentia ſi pꝛomitto fundum pleno iure vel pꝛopꝛietatẽ per ſe vel vſumfructum per ſe.

Titius a meuio.

Qui pꝛomiſit vſumfructum ⁊ ꝓpꝛietatẽ ſeparatim ſolutione vſuſfructꝰ
1 liberat̃:ſecus in eo q plenã ꝓpꝛietatẽ ꝓmiſit.h.d. ¶ † Not.differentiã ſi pꝛomitto fundũ pleno iure vel ꝓpꝛietatẽ ꝑ ſe ⁊ vſumfructũ ꝑ ſe. ¶ Op. j.d̃ ſo.l.ſi ſtipulatꝰ.§.eũ q decẽ.gl.ſoluit optime dic vt in ea ſʒ qd peteret̃ dic totum perempto vſufructu vt hic: ſed vſufructu durante petit ſolũ pꝛopꝛietatem.vt plene dixi in.l.eum qui ita.§.j.ſ̃.eo.

1 ☞ Per pſonam nobis ſubiectam rõne dominice vel patrie poteſtatis vel monachationis vel conuerſionis nobis acquiritur.
2 Actio ex numeratione facta noĩe alieno nõ datur illi noĩe cuius ſit numeratio:niſi hec exprimatur ⁊ agat̃ cũ eo cui numeratur.
3 Numeratio pꝛobatur ex verbis in inſtrumento appoſitis cum dicit̃ recepiſſe ⁊c.⁊ ſtipulationẽ ſubſecutã inutilem tamen.
Confeſſio appoſita in cõtractu inutili pꝛobatur.
Verbum recepiſſe in contractu dotis quid operetur.
4 Dicta vel qualitas appoſita in pꝛecedentibus quando videatur in ſequentibus repetita.
5 Clauſula per ſe poſita in diſpoſitione an recipiatur ad pꝛecedentia an ad ſequentia.
6 Perſona extrinſecus in diuerſis ſtipulationibus nõ ſubintellgit̃ : ſecꝰ in vnam.⁊ ibi qñ intelligatur repetita.
7 Hodie hic.§.eſt coꝛrectꝰ per.l.ij.C.per quas perſo.no.acqui. in hoc doc. cõmuniter tenent contrarium.
8 Pꝛocuratoꝛ qui cepit agere ꝓcuratoꝛio noĩe lʒ poſtea faciat actũ ⁊ non dicat pꝛocuratoꝛio noĩe tñ videt̃ repetitum pꝛocuratoꝛio nomine.
Cautela vt in libello dicatur agit ⁊ agere intendit.
9 Agens ex mutuo qꝛ centũ mutuauit ſi pꝛoducit inſtr̃m in quo cõfeſſus eſt reus ſe habuiſſe ⁊ recepiſſe centum mutuo an obtineat.
10 Qui fecit pacẽ mecum ⁊ pꝛomiſit me non offendere ſub pena offendẽdo fratrem meũ non incidit in penã.

* Chryſogonus.

Per liberam perſonã non querit̃ nobis actio ex ſtipulatiõe ſed ex numeratione ſic: ⁊ qui ſtipulatur inperſonaliter ſibi videtur ſtipulari.⁊ nunq̃ ꝑſona extrinſecus ſubintelligitur.h.d. Diuiditur in tres partes. pꝛimo ponitur conceptio ſtipulationis. In ſecũda declarat quedã dubia emergentia circa ſtipulationem pꝛincipalem. In tertia quedam dubia emergentia circa ſtipulationem penalem. Secunda ibi reſpondit per liberã. Tertia ibi ſequens ſtipulatio. Et ſecũda ſubdiuiditur in tres.pꝛimo ponit duas regulas.ſecũdo ex eis decidit.q.deſcendentẽ ex ſtipulatione ſecunda.tertio.q.deſcendentem ex numeratione.ſecunda ibi ſed ꝙ.tertia ibi ſupereſt vt q̃ramus. Tertia pꝛincipalis ſubdiuidit̃ in tres: in vnum dictum.⁊ duas rõnes. In pꝛima pte ponit̃ factũ qd̃ non hʒ ꝯria.pone tñ pꝛo conſtanti ꝙ ſcriptura hec pꝛiuata non reuocabatur in dubium neintres in materiam.l.comparationes.de ſi.inſtru.⁊ qui po. in pig. ha.l. ſcripturas. ¶ Venio ad ſecundum vbi dicitur ꝙ per liberam perſonaʒ non queritur actio. ¶ Opponitur ꝙ perſona liberti nõ ſit libera: quia
1 debet reuerentiam ⁊c.vt.ff.⁊.C.de iurepatrona. Solutio.† ꝑ perſonam nobis ſubiectam acquiritur nobis ratione dominice vel patrie poteſtatis vel conuerſionis ſeu monachationis eadem ratione:vt aut̃.ingreſſi ⁊ in aut̃.ſi qua mulier.⁊.l. deo nobis.§.j. nõ alterius. ⁊ ideo libertꝰ non querit

✤ Andre. pomate.
a ¶ Si plagij . qd̃ ex iſto text.mouit Beſu. iũcto ſummario Bar. ꝙ qñ lex vel ſtatutũ vtitur iſtis v̓bis abſentis nõ valet vł ſimilibꝰ intelligitur ipſo iure non aũt ope excep.

* Pꝛo concoꝛdia . Aduerte ꝙ q̃ſtio poſita eſt ꝑ Bar.ĩ l.certi ꝯdictio.§.ſi numos.ff.ſi cert. peta. an ſi qs petat in libello cẽtũ qꝛ mutuauit deinde ꝓ verificatiõe ꝓducit inſtr̃m in quo reꝰ eſt ꝯfeſſus ſe habuiſſe centũ ex cã mutui q̃ pꝛomiſit reddere per ſtipulationem debeat actoꝛ ſuccũbere qꝛ oꝛit̃ actio ex p̃dicto caſu ex ſtipulatione non ex numeratione ⁊ Barto.ſub dubio ſoꝛte vbi. ſ̃. videt̃ tenere ꝙ ſuſtineatur libellꝰ qꝛ illa v̓ba mutuaui debẽt ĩtelligi. ſ.ciuiliter mediante ſtipulatiõe . ꝯriũ tenere allegat̃ ib̃.§. chꝛyſogonꝰ. Tu dic ꝙ aliud eſt dicere ꝙ actoꝛ dicat q̃ mutuaui⁊ ita ꝓcedat opi.ꝙ ſuſtineatur libellus ⁊ aliud eſt dicere q̃ numeraui vt ĩ ꝯrio. aliã ſol. ſenſit Bar. ſi bñ videat̃ dũ dicit niſi ſtipulatio aliquo mõ eſſet inutilis. de hac materia vide Lãfrã. de Oꝛia. ĩ repe.c.qm̃ ꝯ falſã. de ꝓba.in glo.cõfeſſiones . col. vij. ⁊ ſequẽ. Paul.auto.⁊ Imol .in.c. ſi cautio. de fide inſtru.Alex.hic.

---

a querit patrono.eadẽ rõne nec vaſallus dñoᵃ nec ciuis reipublice ſue ciuitatis.facit qd̃ dicit̃.j.de iu
b re ſiſ.l.j. ¶ Op.ᵇ qñ verba obligationis cõferunt̃ in perſonã ſui verba executionis ĩ perſonã tertij valet ſtipulatio qñ ipſius ſtipulantis intereſt:vt l.ſi pꝛocuratoꝛis pñtis.ſ̃.eo.in glo.⁊.l. ſtipulatio iſta.§.ſi quis inſulã.ſ̃.eo.videbitis.j.l.j.in pꝛincipi.ti.ij.⁊.l.in oĩbus.j.de p̃to.ſtip.modo hic verba ſtipulationis ſunt adiecta in perſonã ꝯoꝛe liberti:et verba executionis ĩ pſonã illiꝰ patroni. Sol.hoc non dr̃ in tex.ſed dic ꝙ libertus fuit ſtipulatus ꝙ intelligo.i.verba interrogationis ipſe ꝓtulit ⁊ ſibi eſt rñſum.Cũ ergo nõ appareat ĩ cuiꝰ perſonã verba obligatiõis ſint collecta.ĩtelligo ĩ eiꝰ pſonã collecta in cuiꝰ pſonã fuerũt collecta v̓ba executionis.⁊ iſtud eſt veriſimiliꝰ:vt dixi in.d.§.ſi qs inſulam.al's ſtipulatio valeret ſ̃m cõem opi.gl.que ꝓbat̃ p.l.pe.C.ad exhiben. ¶ Venio ad ver.ſupeſt. ¶ Op.⁊ vr̃ ꝙ iuriſcõ.reuocet in dubium id qd̃ eſt expꝛeſſum in iure.ſ.qd̃ ei qui noĩe alieno mutuat nõ querit̃ actio niſi in caſu.l.abſentis.C. ſi cer.pe. ſed hic libertus mutuauit noĩe patroni:vt ptʒ hic in pꝛinci.§.in gl.ſup verbo agente.ergo ⁊c. Pꝛopter hoc Ja.de are.dicit ꝙ nõ mutuauit noĩe patroni.⁊ tex.dicit agẽte ꝙ erat actoꝛ ſiue caſtaldio
2 patroni.qd̃ iudicio† meo eſt notandũ. qꝛ ſ̃m hoc non ſufficit in veritate numerate alterius noĩe niſi hoc exprimatur ⁊ agat̃ cũ eo cui numeratur:vt l.certi ꝯdictio.§.ſi numos.ſi cer.pe.Vel ſi vis ſuſtinere glo.dic ꝙ hic mutat caſuʒ vel expone hic tex.
c ipſe ſcʒ patronusᶜ qui cõtraxit ſcʒ per liberũ qui ſibi ſtipulatur ſ̃m eundẽ Ja.de are.Vel dic ꝙ hic in tex.nil dicitur de numeratione ĩ themate facit C.de ſac.ſan.eccle.l.iubemꝰ.C.ſi de vẽdi.pig.aga. l.j.⁊.ij.⁊ qd̃ ibi not.C.de pꝛeſcri.xxx.an.l.j.⁊ qd̃ ibi not.ſed ꝙ ille ꝯfeſſus eſt ſe accepiſſe.⁊ ideo dubiũ eſt an mutuum iſtud qd̃ pꝛobat̃ per hanc cõfeſſionem pariat actionẽ ei cuiꝰ nomine numeratio fa-
3 cta eſt. ¶ Et reſpõdeo† iſta verba recepiſſe ⁊c.innuunt numerationẽ ꝑcepiſſe ⁊ ſtipulationẽ ſecutam inutilem:tñ ideo ex numeratione põt agi ꝓbata per hãc confeſſionẽ qd̃ eſt not.qꝛ talis cõfeſ-
d ſio appoſita in ꝯctu inutili ꝓbatᵈ vt.C.de ſac.ſan. eccle.l.iubemus.⁊.C.ſi de vẽ.pig.aga.l.j.⁊.ij.⁊ de pꝛeſcrip.xxx.an.l.j.⁊ qd̃ ibi no. Item aduerte ꝙ lʒ illa verba recepiſſe ⁊c.ſint p̃teriti pluſq̃ perfecti: tñ in dubio intelligitur ſtipulationem ſecutã eſſe incõtinenti poſt receptionẽ:qd̃ eſt not.pꝛo inſtrumentis dotalibus:qꝛ ſi pꝛeſumeret̃ vir qui cõfitet̃ ſe dotẽ recepiſſe multũ añ recepiſſe: ſtipulatio nõ pꝛeiudicaret mulieri⁊ tñ in veritate pꝛeiudicat:vt hic ⁊ plene examinaui ĩ.l.poſt dotẽ.ſ̃.ſol.ma.tetigi in.l.pꝛedia.de aqui.poſ. ¶ Op.de.l.cũ enim.j. de noua.⁊.l.ſi ſtipulatus.dic vt in.§.qm̃.in.l.certi cõdictio.ſ̃.ſi cer.pe.ꝑ Cy.in.l.ſi abſentis.C.ſi cer. pet. ¶ Venio ad ver.ſequẽs ſtipulatio.h.d.ꝙ ꝯdi-
e tio ⁊ tempus raro intelligunt̃ᵉ ⁊ lʒ glo.ponat exẽplũ per.l.interdũ.ſ̃.eo.ego credo ꝙ voluit dicere raro ineſt in virtute repetitiõis.hoc eſt ex eo ꝙ dictũ eſt in p̃cedentibꝰ vt ſic faciat ad pꝛemiſſa.Contra imo regula eſt ꝙ que in p̃fationibꝰ dicunt̃ ⁊c. vt.j.eo.l.tititia.§.idẽ reſpõdit. Sol.ibi loquit̃ de his que in p̃fationibus dicunt̃.hoc eſt his que in pꝛefationibꝰ dicunt̃.hoc eſt in his q̃ agunt̃ inter partes anteq̃ ꝑueniat̃ ad ſtipulationẽ ſup eo de quo actum eſt.vt.l.itẽ qꝛ.de pac.⁊ de hoc dic vt.d.
4 §.ideʒ reſpõdit.hic vero loquit̃ de his† que dicũtur in pꝛecedẽtibus:an intelligant̃ repetita in ſequentibus.Circa ꝙ dic quandoqꝫ tẽpus vel conditio vel alia qualitas adijcitur ĩ pꝛecedẽtibus:⁊ dubitatur an videatur repetitum in ſequentibus eadẽ oꝛatione ſeu cõceptione verboꝝ.⁊ hoc cõtingit vel circa res vel circa perſonã. Si circa res intelligit̃ repetitũ.vt.l.ſeie.§.caio.de fun.inſtr.⁊ dic vt ibi.Si circa pſonas.vt titio ſi nauis ex aſia venerit pꝛomitto centum ⁊ ſempꝛonio.⁊ tunc dic vt l.ſi.§.ſeio.de leg.ij.⁊ de condi.⁊ demõ.l.mulieri. ⁊ titio.⁊.l.iulianus paulus.eo.ti.⁊ ibi gl.⁊ ibi ple-
f ne ſcripſi.nõ eſt noſtra materia.Qñqꝫ dubitaturᶠ an dicte qualitates intelligant̃ repetite ĩ alia oꝛatione ſeu cõceptione verboꝛum ⁊ tũc aut iſta alia oꝛatio continet diſpoſitionem aliam per ſe pꝛincipalem:⁊ tunc non intelligitur facta repetitio.niſi hoc induceret natura alicuiꝰ dictionis repetitiue vt hoc amplius vel itẽ.vt.l.in repetendis.de lega. iij.dic vt ibi.Qñqꝫ illa ſequẽs diſpoſitio eſt de acceſſoꝛijs pꝛecedentiũ:⁊ iſta eſt nr̃a materia. Dico ergo aut ſequẽs diſpoſitio acceſſoꝛia tẽdit ad vnũ ⁊ eũdẽ effectũ cũ pꝛincipali:vt obligatio fideiuſſoꝛis:⁊ ĩtelligit̃ facta repetitio: vt.j.de fideiuſ.l.ſi vt ꝓponit̃.⁊.j.eo.l.ſi.§.ſi.aut tẽdit ad aliũ effectũ ꝑ ſe lʒ acceſſoꝛie ad pꝛimũ:vt obligatio vſurarũ⁊ ſil'es ⁊ tũc aut illa q̃litas reſpicit actũ pſone ꝯhẽtis puta ꝯhit ꝓcuratoꝛio noĩe:⁊ tũc illa q̃litas ĩtelligit̃ repetita vt hic.qꝛ hic libertus vr̃ ſtipulari vſuras noĩe patroni:⁊ cedere cogit̃:vt ptʒ ĩ tex.⁊ infra dicã.cũ em̃ ſit eadẽ pſona merito cũ eiſdẽ q̃litatibus intelligit̃ repetita. Aut talis q̃litas reſpicit ĩpam diſpoſitionem ⁊ tũc non intelligit̃ repetita.vt.l.ſi ita qs.in pꝛĩ.j.eo.⁊.ſ̃.de ꝯhen.emp.l.q fundũ.vbi dies non intelligit̃ repetita. Pꝛedicta vera niſi ꝑ quandã conſequentiã:vt ſi ſtipulatio penalis ſeu vſurarũ cõmittat̃ ex moꝛa.tũc em̃ ſi differtur petitio circa pꝛincipalẽ⁊ ſic ceſſat moꝛa ⁊ ꝑ ꝯñs differtur ſtipulatio ſeu petitio vſurarũ:vt.ſ̃.ſi cer.pe.l. lecta. Itẽ p̃dicta v̓a in his q̃ adijciunt̃ circa p̃cedẽtẽ diſpoſitionẽ ĩ diẽ.no.ad ea q̃ adijciunt̃ p̃cedẽti cõditioni:an intelligant̃ repetita diſpoſitiõi dixi ſ̃.eo.l.in illa ſtipulatione ſi kalẽdis.⁊ pleniꝰ in.l. ita ſtipulatꝰ.circa qõnes. Itẽ p̃dicta v̓a in diſpoſitione ꝯhentiũ. In vltimis voluntatibꝰ dico latiꝰ de leg.j.lʒ. Itẽ in diſpoſitione legis ſeu ſtatutoꝛũ dico plene in.l.iij.j.vi bo.ra.§.ij. Itẽ an in ſtipulatione nouãte ĩtelligant̃ repetita q̃ fuerũt in p̃ncipali dico.j.de noua.l.aliã. Itẽ p̃dicta v̓a ĩ aliqua q̃litate q̃ ineſt diſpoſitioni p̃cedẽti ꝑ modũ cuiuſ-
5 dã acceſſionis ⁊ directo eã reſpicit.Si vero in† diſpoſitione totali ponit̃ ꝑ ſe quedaʒ clauſula nulli annexa:tunc ſi dubitet̃ cui referat̃ an pꝛecedentibus an ſequentibus an oĩbus.iſta eſt materia per ſe ſeparata a pꝛecedenti:⁊ eam ponit Spec.de inſtru.edi.§.nũc aũt.ver. Itẽ excipe ibi tex.meliꝰ in

a ¶ Vaſallus d ñ o. Adde Imo.hic.⁊ ange.in.l.ſtipulatio iſta.§.alteri.ſ̃. eo.Raph.vero voluit ꝙ ciuis poſſit ciuitati ſtipulari. qꝛ nõ minus qs naſcitur patrie q̃ patri.quã opi. Pau.de ca.dicit tolerari poſſe. Alex. tenet opi.Bar.de qua in lectu.per eum.

b ¶ Oppo.qñ verba.allegat̃ Bart.ſibi ꝯrius in.l.ſtipulatio iſta.§.alteri. de ver.obli.⁊ in.l. qd̃ pꝛocuratoꝛ ex re.de ꝑcu. Andr. barba.

c ¶ Scʒ patronꝰ. Adde ꝙ hũc intellectũ ẽt appꝛobãt Imo.raph.paul. de ca.⁊ Alex.

d ¶ Pꝛobat. adde ſ̃m Imol.qd̃ not. Inn. ĩ.c. piſanis. de reſt.ſpo.vbi ſ̃ʒ eum ꝓbat̃ ꝙ ꝯfeſſio fctã in iudicio inualido pꝛobat; dũmõ iudex al's ſit cõpetens bart. in.l.decẽ.ĩ ſi.ſ̃.eo. ⁊ ĩ.l.ſi qs ita.ſ̃.eo. Ange. in.l.j.C.de p̃ſcri. xxx. an. vbi dicit hoc eſſe bene notandũ qꝛ ex foꝛma ſtatuti in ꝯctu mulieris debeant adeſſe pꝛopinqui et non adſint quo caſu ꝯctus remanet inutilis.tñ cõfeſſio fctã in ĩſtrumẽto pꝛobat oĩa geſta ⁊ hoc etiã ſequit̃ Alex. cui adde ꝙ idem ſequit̃ Ro.ꝯſi.cxciiij.incip.oĩpotẽtis dei hec confeſſio . vbi pulchꝛe conſuluit cũ creditoꝛ pꝛoduxiſſet inſtrumẽtuʒ carens noĩe imperatoꝛis.⁊ debitoꝛ interrogatꝰ an v̓a eſſent q̃ in inſtrumẽto cõtinebant̃ reſpondit credere ꝙ ſic. qua de cauſa iudex volebat deuenire ad capturam ipſius:reſpõdit illam ꝯfeſſionẽ cõfitenti nõ nocuiſſe. qꝛ ſe retulit ad illud inſtrumentum nullum ratione ſolennitatis.lʒ contineret contractũ validum in ſeq.alleg. Innocẽ.in.c.cum venerabilis.⁊ rõneʒ aſſignat.quia pars vr̃ cõfiteri ꝓut effectualiter in inſtrumẽto cõtinet̃.ſed effectualiter nihil continet̃ in inſtr̃o ꝓpter defectũ ſolẽnitatis de quo ibi latius ⁊ an iſte debitoꝛ poterit capi mixta ꝯfeſſiõe⁊ inſtrumẽto.⁊ cõcludit ꝙ nõ:qꝛ in odioſis ſub ſimplicibꝰ nõ cõtinet̃ caſus mixtus.vt.ſ̃.eod.l.ij.§.ſi qs ſimpliciter.Et inquantũ.ſ̃.dictũ eſt de confeſſione facta in iudicio inualido.⁊ Alex.dicit videndũ Bar.in.l.ſi cõfeſſus. Adde qd̃ Ange.cõſilio clxxvij.incipiente.In dei nomine viſis actis pꝛedictis dicit ꝙ in eo qd̃ Bar.in.d.l.vult ꝙ confeſſio facta coꝛam iudice incompetenti pꝛobet lʒ ex libello inepto dicit contra hoc facere quia diffinitiua nõ poteſt fieri nullo pꝛecedente pꝛoceſſu quantumcũqꝫ emanet cõfeſſio ⁊ ſic ꝓcedatur ſuper quodaʒ notario in cauſa ciuili.imo venitur ad pꝛeceptum.vt.l.ſi debitoꝛi.de iudi.ij.q.j.nos quemq̃.ſed in caſu quo libellus eſt ineptus quicquid ſequitur eſt nullũ ipſo iure:vt.l.ſi patronus.de iureiurã.⁊ ibi Guil.de cu.ſi ergo nullus ꝓceſſus haberi dʒ perinde ac ſi ꝯfeſſio ſine ꝓceſſu emanaſſet ⁊ ita reſidet arguendo ꝙ ſi hoc ĩ ciuili multomagis in criminali.concludens ꝙ ex confeſſione facta ſuper inepta inquiſitione coꝛã iudice cõpetenti nõ dʒ ſequi ꝯdẽnatio ſed dʒ abſolui reus ⁊ de nouo ꝯ ipſum pꝛocedi ſi facta largiuntur.⁊ ita dicit al's etiam de facto obtinuiſſe peruſij in ſyndicatu do.raynerij de lafran.de piſis. Et inquantum alexã. tranſit cum illa opinio. ꝙ Bar.hic intelligendus ſit inq̃tum dicit ꝙ ex numeratione poſſet agi pꝛobata per confeſſionẽ quod illud ſit verum qñ eſt elapſum tẽpus opponende exceptionis non numerate pecu.ꝓut etiã dicit velle rapha.Ioã.de imo. et Pau.de caſtro Adde ꝙ opinio. Spec.ſimpliciter ſequit̃ bal.ꝯſi.liij. et.ccxxij.j.libꝛo.et ꝯſi.ccxxvij.iij.lib. ⁊ cõſi. cclxx.iiij.li. ang.ꝯſi.xlix.⁊ ꝯſi. clv.tñ pꝛo opinione eoꝛum facit qd̃ conſuluit Pet.de ancharano conſilio.cccviij.qd̃ confeſſio dotis recepte poſt tempoꝛa lapſa exceptionis opponende habeat vim vere numerationis non donatiõis: quia illa moꝛte nõ tpis curſu ꝯfirmat̃.Et inq̃tum alex.hic tãgit an cõfeſſio dotis recepte p̃iudicet creditoꝛibꝰ ẽt elapſo tẽpoꝛe exceptionis opponende. Adde qd̃ Ro. conſil.cccxlv. tʒ ꝙ non ꝑ.l.ſi cui.C.de nõ nume. pec. ⁊.l. ſi qs hic.de bonis ꝓſcriptoꝛũ. ⁊ alia que bꝛeuitatis cã omitto qꝛ per te videre potes. aduertendũ etiaʒ ꝙ Bal.ꝯſi. allegato l.iij.vult ꝙ ſi ſtante ſtatuto ꝙ exceptio nõ numerate pecunie non poſſit opponi.ꝙ etiam agens ex cõfeſſione dʒ ſuccũbere.⁊ an cõfeſſio facta in iudicio nulla abſente parte valeat Bal.tenet ꝙ nõ eius conſi.cxlix.iiij.lib.

✤ And.po. e ¶ Intelligunt̃.hoc limita vt ꝑ bal.ĩ.c.iurauit.ex̃.de pꝛoba.circa.j.vel.ij.col.q̃ refert⁊ ſequit̃ do.M.in.d.aut̃.p̃terea.C.vnde vir ⁊ vxoꝛ.ꝙ lʒ regulariter extrinſecus ꝯditiones nõ ſubaudient̃ hoc tñ intelligatur niſi ille ſint cõnexe ⁊ de impoꝛtãtibꝰ decoꝛẽ de quo agitur.

✤ And. Poma. f ¶ Quãdoqꝫ dubitat̃.vide alex.cõſi.xij.in.ij.vol.col. iiij.⁊.xxxvij.ĩ.iij.col.vol.iij.⁊ panoꝛ.xxxv.col.ij.vol.ij.⁊ are.xvij.col.vij. ⁊.xcv.col.ſi.⁊ alex.ciij.col.ij.vo.ij.vbi ponit pulchꝛũ caſum ĩ iſta materia qui pꝛopꝛie cadit ſub vltimo mẽbꝛo.Bar.dũ allegat.l.qui fundum. ſ̃.de contrahen.emp.

l.iij.§.filiū.de li.⁊ poſt.⁊.l.talis ſcriptura.de leg.j. Hic omitto qꝛ longum eſſet. ¶ Op.hic dicitur ꝙ 6 perſona nūquam intelligiť repetita.† Cōtra imo videtur ꝙ perſona intelligať repetita.vt.l.j.C.de diuer.reſcrip. Solu.ibi rei cōmunitas:pꝛeiudicij modicitas:⁊ rationis idētitas faciunt ceſſare contrariū.vel verius in diuerſis ſtipulationibꝰ ſeu diſpoſitionibus pſona nō intelligiť repetita vt hic ſed in vna ⁊ eadē ſic.qs em̄ dubitat ſi interrogo ꝓmittis mihi dare ⁊ titio.⁊ tu reſpondes pꝛomitto ꝙ intelligiť vtriqꝫ pꝛomittere inſti.de duo.reis.in pꝛi.⁊.s̄.e.l.ſi mihi ⁊ titio.⁊ hoc cū imperſonaliter reſpōdeť ſed ſi expꝛimiť pſona vnius vt pꝛomitto titio.⁊ tūc alteri nō vř ꝓmittere:vt.j.de duo.reis.l.duos.v.ſed ſi duobus. Fallit in.d.l.j.de diuer.reſcrip.ꝑ rōnes quas dixi. ¶ Op.† ⁊ videť ꝙ nō ſit 7 neceſſaria ceſſio.vt.l.ij.C.per quas pſo.no.acqui. Sol.credo hoc verum hodie per iſtā.l. ¶ Ultimo iſte.§.facit ad multa. Pꝛimo ad ſigna que ſubſcribentes[a] partes teſtes vel notarij apponunt in inſtrumentis vt ptꝫ ex gl.ſup verbo aſſignāte. facit C.de aſſeſſo.l.fi.in auť.de inſtru.cau.⁊ fi.§.opꝫ.qđ no.in ſpe.de inſtr.edi.§.j.in ver.vbi aūt. ¶ † Itē 8 facit.pone incipit ꝓcuratoꝛ[b] agere noīe domini: ⁊ poſtea fecit vnū actū.⁊ nō dicit ꝓcuratoꝛio noīe vel noīe talis.an videať feciſſe ꝓcuratoꝛio noīe. Uidetur ꝙ non.arg.huius.§.chꝛyſogonus.⁊ dico ꝙ hoc videť repetitū pꝛocuratoꝛio noīe.qꝛ hic dicitur ꝙ conditio ⁊ tp̄s ⁊ iſte qualitates repetite intelligātur:pſona nō. Modo cū repetitur eadeꝫ perſona tūc qualitas.ſ.ꝓcuratoꝛis noīe repetita intelligiť.⁊ pſona in qua ſubſtantietur actus non intelligiť repetita:vt hic eſt text.cū gl.ibi plerūqꝫ cū gloſ.q̄ incipit ꝑ actionē mādati. Facit qꝛ actio nō pōt pertinere ad ꝓcuratoꝛē ſuo noīe. ergo ⁊c. vt.l.poſt moꝛtē.⁊ qđ ibi no.qn̄ ex facto tutoꝛis facit qđ dixi.s̄.de ope.no.nū.l.j.§.nūtiatio. Et ideo cōſulo ꝙ ponať in libello agit ⁊ agere intendit talis ꝓcuratoꝛ vt ſemꝑ ipſe tāgat ꝙ tanq̄ ꝓcuratoꝛ agat.vt etiā in futurū cōpꝛehēdat.ar.l.cū ſtipulamur.cū fi.s̄.eo. ¶ Iteꝫ reperiť inſtr̄m † ꝙ ille fuit 9 cōfeſſus ſe habuiſſe ⁊ recepiſſe centū mutuo q̄ ꝓmiſit reddere ⁊ reſtituere.mō in libello ꝓpono ꝙ mutuaui tibi cētū q̄re peto te ꝯdēnari.⁊ ad hmōi pꝛobationē ꝓduco inſtr̄m an ꝓbet:qꝛ inſtr̄m cōtinet ꝙ fuit ꝯfeſſus ⁊c. Dico ꝙ eſt caſus in iſto.§.qꝛ hic intētas actionē ex numeratione.mō ſi fuit vtilis ſtipulatio tūc male intentas actionē ex numeratione q̄ non eſt nata.ſed ſi ſtipulatio aliquo mō eſſet inutilis tūc bene ageres. qꝛ ex numeratione eſſet nata tūc vt hic. Facit.l.publi.ī fi.s̄.depo. Tāgit Cy.in.l.ſi abſentis.C.ſi cer.peta. ¶ † Itē Dy. 10 foꝛmat q̄ōnem talē quidā ꝓmiſit me nō offendere ſub pena faciendo pacem. mō non offendit me ſꝫ fratrē meū[c] an teneať. Et vř ꝙ ſic.vt.l.j.ij.iij.⁊.iiij.s̄.de libe.cau. In cōtrariū eſt veritas: qꝛ perſona fratris nō intelligiť niſi expꝛimatur vt hic. Facit de pac.l.ſi vnus.§.ante oīa. Dy.hic puto verū:qꝛ certe ſunt pſone ꝑ quas iniuriamur īter quas nō eſt frater:vt.l.j.in fi.cū.l.ſeq.j̄.de iniur. Pꝛeterea tūc dicoꝛ offendi qn̄ ex illo facto poſſuꝫ petere penam imponi.vt.l.iſtud.de ma.teſt.ſed hic nō poſſum petere iure meo lꝫ poſſem foꝛte vt quilibet de populo ꝗ ⁊c. Nō ob.leges alle.de lib.cau.qꝛ lꝫ īter ſit nō tū dicoꝛ offēdi.facit.j̄.de īiur.l.lex coꝛnelia.

SI pupillus.

Interpellatio q̄ non cōſtituit ꝑcipalē in moꝛa nō nocet fideiuſſoꝛi.h.d. Not.vbi nula petitio ibi nulla moꝛa. ¶ Op.de.l.nuda.C.eo. So.ſpāle ī pupillo.h̄ falſa.vt.l.nulla.de reg.iur. Alij dicūt ꝙ nō eſt ī moꝛa q̄tū ad ipm̄ pꝛīcipalē ſꝫ q̄tū ad penā ſic.⁊ h̄ tꝫ Ja.de ra.qđ eſt ↄ caſum.l.lecta.§.ſed cū ſoꝛtis.s̄.ſi cer.pet. vn̄ dic ꝙ ibi penalis ſtipulatio nō cōmittiť ex moꝛa ſed ex euentu ꝯditionis vt ibi no.j̄.de reg.iu.l.nulla. facit qđ not.per Dy.in.c.nō eſt in moꝛa. extra de reg.iur.lib.vj. ¶ Oppo.de.l.ſi quis ſolutioni.s̄.de vſu.vbi nego.geſt.conſtituitur in moꝛa:ſed negotioꝝ geſtoꝛ nō hꝫ actionē:vt.l.ſi pupilus.§.videamꝰ.s̄.de neg.ge. Sol.hic nulla eſt petitio.ſ.reſpectu cauſe.ſecꝰ ſi reſpectu pſone vt ī ↄ̄rio. ¶ Op.de.l.marcellꝰ.j̄.de fideiuſ.ſed illa ſm̄ intellectū gl.cōcoꝛdat cum iſta. ¶ Oppo.de alia.ſ.de.l.is cui.s̄.eo.⁊.l.ſi a reo.§.ſi a furioſo.j̄.de fideiuſ.⁊ ad illā bene ſequitur ſol.gl.⁊ dic ꝙ ibi nō pōt accedere fideiuſſoꝛ:qꝛ nō obligať etiā naturaliter. hic vero pupillus naturaliter obligať de quo pupillo loquatur dicemus in.l.j.j̄.de noua.

1 ☞ Qn̄ in alternatiuis electio ſit debitoꝛis.

SI duo rei ſtipulādi.

Si pſona vel res ad obligationē adijciť. inutiliter nō ꝓdeſt ad ſolutionē.h.d. ¶ No.ꝙ ī alternatiua obligatiōe vterqꝫ ē ī obligatiōe. ¶ Itē no.ꝙ illud qđ adijciť obligatiōi ſi mō nō vꝫ obligatio nec ſolutio.cōcoꝛdātie ſunt ī gl. Rō eſt ī tex. ſatis notabilis in pſona ſꝫ ī re nō poniť.dic ꝙ eadē eſt rō qꝛ res apponiť vt ꝑ ſeipſa poſſet ſolui nō loco alterꝰ. Itē rō hic poſita nō hꝫ locū in.l.eū q ita.§.q ſibi.ſꝫ ibi ē alia rō q̄ colligiť ex.l.hoc iure.j̄.de ſol. ¶ Opp.de.l.q decē.§.ſtichū.j̄.de ſol. Gl. dicit hic res deſijt eē mea alio moꝛtuo:ſecꝰ ſi alio exiſtēte viuo.nō bn̄ dicit qꝛ ī obligatiōe alternatiua ſi tp̄e ſtipulatiōis vna eſt mea nunq̄ pōt mihi ſolui.ſꝫ ↄ̄ loquiť ī obligatiōe generis generaliſſimi vel generis ſubalterni:vbi nullū eſt in obligatiōe. Idē dixi ī.l.ſtichū.s̄.eo. ¶ Opp.de.l.ſi ita ſtipulatus fuero decē aut q̄ndecim.s̄.eo.l.vbi minꝰ eſt in obligatiōe.hic dꝛ vtrūqꝫ eſſe. Pe.de bel.ꝑti. dicit tria v̄ba q̄ refert Cy.in.l.cū q̄dā.C.de v̄b.ſig. ¶ Qn̄qꝫ alternatiua cadit inter res īter quas cadit affectio:vt in ſpeciebꝰ:tūc in alternatiua vtraqꝫ eſt ī obligatiōe vt hic.† Qn̄qꝫ alternatiua cadit 1 inter res inter quas nō cadit affectio vt ī ſummis. ⁊ tunc aut eſt electio debitoꝛis.⁊ tūc qđ eſt minus eſt in obligatione.vt.l.ſi ita ſtipulatus fuero decē aut quinqꝫ.⁊.l.ſi ita ſtipulatus fuero decē aut q̄ndecim. Aut eſt electio creditoꝛis. ⁊ tūc vtrūqꝫ eſt ī obligatione.ar.l.plane.§.pe.s̄.de le.ij.⁊ rō eſt.qꝛ in ſpeciebus intereſt mea magis habere vnum q̄ aliud.ī ſummis nō eſt affectio.ſꝫ qn̄ eſt electio creditoꝛis nō cadit iſta p̄ſumptio:qꝛ foꝛte eligit minꝰ ſed qn̄ debitoꝛis tūc p̄ſumit lex ꝙ ſemꝑ ſoluet minus.qꝛ maius de facili quis remittit q̄ det. Et ex his apparet ꝙ ſi ſoluo q̄ndecim tūc q̄nqꝫ nō fuerunt in obligatiōe.ſed cā donatiōis videoꝛ dare licet gl.aliter ſentiat ⁊ nō bene in.l.ſi ita relictū.in fi.de le.ij.ſed iſta verba recipiūt limitationē.fallit ſi in ſummis caderet affectio vel rōne cauſe ꝑ qua quis ꝓmiſit.vel rōne pſone cui eſt faciēda ſolutio. vel rōne loci ſeu tp̄is mea intereſſe poſſet magis ſoluere qđ plus eſt vt.l.ſi is cui.j̄.de noua.⁊.l.qui res.§.mihi decem.⁊.§.ſe.j̄.de ſolutionibus.

1 ☞ De copulatiua ⁊:⁊ de dictione nec ⁊ neqꝫ.

SI qs ita ſtipulatꝰ.

Ad veritatē copulatiue requiriť vtrūqꝫ eſſe factū. Ad veritatē alternatiue ſeu diſiunctiue ſufficit alterū tm̄.h.d. No.ꝙ dictio nec[d] hꝫ in ſe incluſaꝫ copulatiuā. Et nota idē eſt de dictiōe neqꝫ. qꝛ hꝫ negatiuā incluſam cū copula. ¶ Opp.de.l.falſa.s̄.de cōdi.⁊ demō.vbi ad veritatē copulatiue vnū ſufficit. Ego tetigi tibi ī.l.ſcire debemꝰ.in pꝛi.s̄.eo.ꝙ iſta lex dꝫ ītelligi qn̄ h̄ copulanť reſpectiue nō pꝛincipaliter vt due oꝛatiōes:vt in cōtra. ⁊ tūc ſufficit alterā verā ita vides.in.l.j.s̄.de his qui no.infa.ibi dānatꝰ infamia ⁊ q fuerit ⁊c.tūc in quolibet eoꝝ verificať diſpoſitio.nec opꝫ ꝙ vtrūqꝫ 1 fiat.† ⁊ tūc dictio ⁊ eſt magis ꝯtinuatiua q̄ copulatiua:dicam plene.j̄.de ver.ſig.l.ſepe.

1 ☞ Pater ſtipulatus filio in cā dotis caſtrenſis vel aduentitij querit filio non ſibi.⁊ nu.4.
2 Pater ſtipulādo filio vt benemerito qn̄ ſibi acqratur ⁊ valeat ſtipulatio.
3 Stipulatio in qua pater ſtipulatur factū filio an dicatur inutilis quo ad patrem ⁊ filium.
4 Pater an ſtipulari vel paciſci poſſit filio ita ꝙ in perſonam filij in vita patris effectus ſtipulationis queratur.
5 Stipulatio in qua pater ſtipulatur filio in poteſtate exiſtenti ⁊ conferť in tempus exiſtentie ſui iuris an dicať ſtipulaſſe filio vt heredi vel filio vt filio extraneo.
6 Emphyteoſis eccleſiaſtica accepta ꝓ ſe ⁊ filijs acquiritur filijs vt filijs non vt heredibus: ⁊ in eos tranſit lꝫ non ſint heredes.
7 Pater in illis caſibus in quibus pōt ſtipulari filio in ꝑtāte in illis ſtipulatur filio emancipato.
8 Mater non poteſt filio ſtipulari.
9 Filius ī ꝑtāte an poſſit ſtipulari patri.remiſſiue.
10 Filiꝰ emācipatꝰ nō pōt pr̄i ſtipulari nec ei acqri.
11 Pater filio monacho ſtipulari poteſt.
12 Pater ⁊ auus ſtipulari poſſunt liberis qui naſcētur ⁊ concipientur poſt moꝛtē eius.
13 Emphyteoſi accepta per moꝛtē pꝛo ſe filijs et nepotibus acquiritur ipſis filijs ⁊ nepotibus.

a ¶ Subſcribētes. Adde an ſubſcribēs dicať totā ſcripturā appꝛobare pau.de ca.ꝯſi.cccxxx.⁊ an ſubſcribens non lecto tenoꝛe ſcripture ſibi p̄iudicet ꝑ eundē ꝯſi.cccl. de pꝛīo vide ēt ro.ꝯſil.cciiij.⁊ cōſi.ccciij. et ibi an ſigillū inducat cōſenſum ⁊ ratihabitionē. quis aūt p̄ferať in hypotheca. aut habens inſtr̄m cōfectū a notario:aut hypothecā trino teſte ſubſcriptā et q̄ ſint ſubſtantialia in apoc. vide Bal.ꝯſ.cclxviij.ſi aūt dn̄s cōſtituat procuratoꝛem ad obligānduꝫ ⁊c. et procuratoꝛ faciat apocaꝫ trino teſte notatā hypotheca bonoꝝ dn̄s v̄o poſt bona hypothe.⁊ ꝑ inſtr̄m publicū qs p̄feratur vide Pet.de anc. cōſi.xxvij.

b ¶ Pꝛocuratoꝛ. Adde Rapha. et pau.de ca. h̄ bal.ī l.ꝓcuratoꝛ q pꝛo euictione.ad finē.s̄.de pꝛocura.

c ¶ Fratrē meum. Adde qđ cū deciſione bar.h̄ trāſit ray.Imol.⁊ alex.ang.v̄o ↄ̄ per.c.j.in ti.an ille q īterfecit fratrem dn̄i vbi eſt caſus ꝙ offendēs fratrē dn̄i cā iniuriādi ꝓuať feudo. ſed imola dicit ibi eſſe caſuꝫ pꝛo opin. Barto. qꝛ ibi non pꝛiuať feudo interficiens fratrē niſi conſtet ꝙ iniuria ſit facta dn̄o ergo nō attēdiť pſona fratris. vn̄ Alexā. dicit ꝙ aut pax eſt facta ſimpľr ⁊ tunc ꝓcedat opi. Bar.aut pꝛo ſe ⁊ familia et tūc pꝛocedat opi. Ange.ꝑ ea q̄ not.ſpe.ī tit.de treu.⁊ pa.ad fin. Tu adde ꝙ bal.ꝯſ.cxxxvj.j.li.tꝫ ēt ꝙ fratrem dn̄i occidēs odio dn̄i pꝛiuetur feudo et qualiter ꝓbeť ꝙ odio dn̄i vel ꝙ alias ille nō eſſet facturus dicit ponit gl.notabiliter ī.d.l.apud celſum. in pꝛin.s̄.de doli excep.vnū etiā dicit nō omittendū ꝙ talis occidēs fr̄em dn̄i ꝑt de curia exbanniri ⁊ in executione ſnīe crīalis feudū offerri ⁊ hoc ꝓbatur ī.d.c.j. cōſiliū incipit mihi cōe. An aūt ep̄s poſſit auferre feudū vaſallo ſi vaſallꝰ pꝛeſbyterū ep̄o ſubdituꝫ occidat.do.chꝛiſtophoꝛus caſtellionus compatriota meus conſuluit ꝙ fiſcus vt videri poteſt inter ꝯſilia bal.ꝯſi.vj.j.lib. et ibi dicit qđ odofre. ī ti.q.mo.feu.amit.in.xv. et xxx.q.in plena diſputatiōe dicit ꝙ etiam ob iniuriā verbo factaꝫ dn̄o vaſallū feudo pꝛiuari.

d ¶ Nec. Adde de hac dictione. nec bal.ꝯſ.ccclxxxiiij.iij.lib.

* QUod dicitur patrē.

Si pater ſtipulať filio ꝙ iuris eſt ſibi acqrit.ſecus ſi illud ꝙ eſt facti per filium explicādi filius non querit patri ſiue factū ſiue ius ſtipuletur eidem.h.d. Lex iſta diuiditur in duas partes.pꝛima loquiť in ſtipulatione facta per patrem filio. ſcđa qn̄ filius ſtipulať patri.ſcđa ibi contra aūt.⁊ diuerſificať in hoc:qꝛ ſupꝛa pater ſtipulando filio ſibi acquirit.hic vero ſtipulādo patri ipſi patri acquirit. Cōtra.s̄.de le.iij.l.vxoꝛē.§.teſtō. Sol.† ibi 1 loquiť in his que filio poſſunt acqri:qꝛ dos pōt ſibi acquiri:vt.l.pompo.philadelphus.s̄.fa.her.et tunc ſibi filio queriť ⁊ non patri.⁊ ideo dicit gl.ꝙ ſi ſtipulať ex cā caſtrenſi vel quaſi vel aduentitia: non queriť patri ſed filio.ideo[a] eſt intelligendū ꝙ in pꝛofectitio pater ſtipulatur cū ſibi patri ſtatim queriť.vt.l.placet.de acquir.here.l.j.ſi quis a pa.fu.ma.⁊ ſimilē glo.habes in.l.dn̄s ſeruo.s̄.eo.⁊ limitatio Dyn.quam ibi ponit non fuit neceſſaria idem tꝫ gl.in.l.quodcūqꝫ. in pꝛi.s̄.eo.⁊ inſti. eo.§.ei q.et.C.e.l.ij. Sed cōtra hoc vř exp̄ſſe.s̄.de pac.l.ſi tibi.§.ſi pactus.cū glo.vbi diciť ꝙ qn̄ pater ſtipulatur filio vt benemerito nil ſibi querit.ſed cuꝫ ſtipulať vt benemerito ſtipulať ex cā aduētitia vt pꝛobabo.ergo p̄dicta nō videnť vera. Sꝫ hoc pꝛobo.quicquid filius querit ex opera ſua ⁊ ex meritis ſuis eſt aduētitiū.vt.l.cū opꝫ.de bo.que libe.⁊ ibi no.ergo ⁊c. Sol.† Qn̄qꝫ pater ſtipulať filio vt 2 benemerito.⁊ tūc qn̄qꝫ merita filij ſunt cā vt pater ſtipuleť filio ⁊ tunc vt extraneo vř ſtipulari ⁊ non valet.qꝛ patria poteſtas debet eſſe cā ſtipulatiōis vt valeat. ſed qn̄ merita filij ſunt cauſa quare qs pꝛomittit patri pꝛo filio:⁊ tunc valet ſtipulatio vt filio per patrē queratur vtilis.vt.j̄.dicā. ¶ Op.[b] qꝛ per filiuꝫ acquiritur factū qꝛ poſſeſſio eſt facti. vt.l.j.§.ſi vir.de acqui.poſ.ſed per filium acquiriť poſſeſſio patri.vt.l.j.§.item acquirimus. de acq.poſ. Pꝛeterea ſeruitus habet q̄d facti.vt.l.ij.poſt pꝛin.cum gl.s̄.eo.ſed acquiritur per filium ſeruitus:vt.l.ſeruus communis meus ⁊ tuus.j̄.de ſtip.ſer. Glo.que eſt hic ſoluit multū notabiliter. Tu debes intelligere quod hic quādo pater ſtipulať factum filij explicandum ab ipſo filio: ſecus ſi ſtipuletur ab alio fiendum ipſi filio:vt domum edificari ⁊c.⁊ tunc eadem eſt ratio que in dādo. et vide glo.que incipit puta aliquid dari : ibi quid ergo ſi ⁊c.⁊ vſqꝫ ibi.item nec cōmunia. ¶ Item ibi queritur tertio an hec valeat vſqꝫ ad finē. ſimilē gloſ. habetis in.§.ſed cum factū.inſti.de ſtipu.ſeruo.lꝫ per minoꝛa verba.⁊ bene dixi per verba huius legis:qꝛ duo poſſunt concurrere vt valeat iſta ſtipulatio:qꝛ aut eſt iuris ⁊ tunc poteſt filio ſtipulari vt ſibi queratur.vel eſt factum qđ patri poteſt acquiri:vt hic text.dicit. Sed videtur ꝙ iſta verba non procedant per.l.ſtipulatio iſta.§.hi qui.ver.cum vero.s̄.eo.vbi venit explicandum factum ab alio tamen non valeat vt patri queratur ideo debuit gloſ.clarius dicere ſi eſt factū ꝙ perſone filij ineſt vel coheret tunc ſiue ſit explicandū a filio ſiue ab alio ipſi filio non acquiritur patri:vt hic,dum dicit alioquin ſi factum ⁊c.exemplum etiam in operis quas quis ſtipulatur a liberto:vt.l.ſeruus patrono.et.l.ſi is.s̄.de ope.lib.quid tex.bene declarat pꝛedicta. ¶ Uenio † ad queſtionem gloſ.diciť 3 hic ꝙ cum pater ſtipulatur factum filio an ſit inutilis quo ad patrem ⁊ quo ad filium.⁊ gloſ.dicit ſic ⁊ incipit glo.filio factum enim filij ⁊c. Dicit ne bene iſta gl.certe nō ſimpliciter per.l.ſi quis operas.s̄.de ope.liber.⁊.l.cum patronus.§.j.vbi queritur vtilis filio. Sed dico ꝙ qn̄ cōſtaret expꝛeſſe ꝙ pater ſtipuletur vt ipſi patri quereretur. tunc veruꝫ diceret glo.ſecus ſi ſimpliciter. qꝛ tunc filio ex ſtipulatione patris vtilis quereret ⁊ intelligo ꝙ dicit ꝙ eſt inutilis patri niſi ſua interſit nō cuiuſlibet extranei:vt.s̄.eod.l.ſtipulatio iſta.§.ſi qs[c] inſulam. ¶ Pꝛo declarāda iſta materia opoꝛtet ꝙ foꝛmē quinqꝫ vel ſex queſtiones. ¶ Pꝛimo q̄ro † vtrū pater poſſit ſtipulari vel paciſci filio.ita 4 ꝙ effectus conferať in perſona filij in vita. In iſta queſtione eſt diſtinguendum.qn̄qꝫ pater ſtipulať filio illud qđ per filiū patri acquiritur ⁊ vꝫ ſtipulatio.⁊ ipſi patri acquiriť.vt hic.l.dn̄s ſeruo.s̄.e. qn̄qꝫ ſtipulatur illud qđ ipſi filio poteſt acquiri.⁊ tunc ſi ſtipulať aliquid dari.⁊ tūc aut filio.⁊ valet ſtipulatio : ⁊ filio q̄riť vtilis.vt.l.vxoꝛē.§.teſtō.s̄.de leg.iij.ꝯiuncta.l.pōpo.philadelphus.s̄.famihercíſ.⁊.l.heredi.§.nos aūt.s̄.de pac.facit in auť.de nup.§.deinceps. Aut ſtipulatur vel paciſcitur vt legitimꝰ adminiſtratoꝛ.⁊ pōt querere vtilē exēplo tutoꝛis:vt no.s̄.de pig.l.ſi legati. Aut ſtipulatur vel paciſcitur filio vt extraneo.⁊ ſtipulatio eſt nulla ipſo iure. vt.l.ſi tibi.§.ſi pactus.s̄.de pac.et ibi no. Si vero ſtipulať aliquid fieri.⁊ tunc aut eſt tale factum ꝙ perſone filij non coheret et tunc eſt idem qđ in obligatione dandi vt hac.l.cū ſua glo. ⁊ in.§.ſed cum factū.inſti.de inuti.ſtipula.ſer.cum glo. Aut eſt tale.factum ꝙ perſone filij coheret et tunc aut queris an valeat quo ad filiū ⁊ vꝫ ⁊ ſibi q̄ritur vtilis.vt.l.ſi qs operas.s̄.de ope.liber.l.cuꝫ patronus.§.j.eo.ti.ar.huius.l.in fine. facit.l.iureiuran.§.ſi liberi.pꝛout loquitur de filijs in poteſtate eodē titu. Si vero queris an valeat quo ad patrem ⁊ nō valet vt hac.l.ij.reſponſo. niſi ſua pecuniariter interſit ſicut ſi extraneo ſtipularetur: vt.l.ſtipulatio iſta.§.ſi ſtipuler.⁊.§.ſi quis inſulā. 5 s̄.eo. ¶ Secūdo † quero qn̄ pater ſtipulatur filio in poteſtate exiſtenti ⁊ cōferť ſtipulatio in tp̄s exiſtentie ſui iuris.de hoc vidiſtis in.l.quocūqꝫ.§.ij.s̄.eo.⁊ in hoc dic.aut ſtipulatur filio.vt heredi.⁊ ſi heres extat q̄riť directa vt.l.auus.s̄.de pac.dota. Aut ſtipulať filio vt filio ⁊ ſibi filio queriť vtilis ſiue ad excipiendū ſiue ad agendū vt.l.quocunqꝫ.§.j.s̄.eo.⁊.l.vt iureiuran.§.ſi libe.de ope.liber.⁊.l.⁊ heredi.§.nos aūt.s̄.de pac. Si ſtipulatur in extraneo ⁊ nō valet vt.l.ſi tibi.§.ſi pactus.s̄.de pac. Si vero eſt dubium an vt heredi an vt filio.dicit glo.in.d.§.pactus. Si nec ex verbis nec ex alia cōiectura id perpendam pꝛeſumo vt heredi.⁊ optime dicit. Declaro illā glo.ſi pr̄ ſtipulať filio illud ꝙ non pōt pertinere ad eum niſi tanq̄ ad heredē et loquitur tunc.l.auus.s̄.de pac.do.ꝙ vt heredi videtur ſtipulari. Quandoqꝫ nō pōt pertinere ad filium niſi vt filium nō vt heredem vt opere libertoꝛum q̄ nō trāſeunt ad heredes extraneos:⁊ tūc vt filio vř ſtipulari nec inſpiciť ex qua parte ſit heres vt.l.iureiu.§.ſi liberi.de ope.liber. Qn̄qꝫ pōt ꝑtinere ad filiū vt filiū ⁊ vt heredē.⁊ tūc in dubio vt hr̄di.⁊ ita gl.loquiť.⁊ eſt caſus.s̄.de pac.do.l.auꝰ. 6 ¶ Induco ad.q.† pater recepit rē in emphyteoſim ꝓ ſe ⁊ filijs an videať vt filijs vł vt heredibꝰ acquirere.⁊ dico ꝙ iſta verba intelliguntť oꝛdinate ꝓ me pꝛīo:pꝛo filijs meis poſtea.vt.l.gallus.§.j.cum ſua gloſ.s̄.de libe.⁊ poſthu.⁊.l.vt iureiuran.§.ſi liberi.s̄.de ope.liber. per Cy.in.l.liberti liberteqꝫ.C.de ope.lib.⁊ tūc dico ꝙ in emphyteoſi eccleſie que non tranſit niſi ad filiū vt in auť.de non alienan.§.emphy.vero.collatio.ſecūda.tūc videť vt filio[c] ſtipulari nō vt hr̄di:vt in opis.⁊ iō ad eos pertinet etiā ſi non heredes ſint.vt.d.§.ſi liberi. lꝫ ſit argumentum contra.x.colum.an agnatus vel filius ⁊c.c.j.ſed illud de iure ꝯſuetudinario in feudis.⁊ hoc tenet Speculatoꝛ de loc.§.nunc aliqua. 7 ver.clxx. ¶ Quero an pater † poſſit ſtipulari filio

* Aduerte ꝙ moder.docto. dicunt bar.ↄ̄riū qꝛ in.l.ſi finita.§.ſi de vectigalibꝰ.ff.de dā.infec.col.iij.ver.ij.q̄ro ⁊c.⁊ in auť.ꝑpetua.C.de ſac.ſanc.eccle. vult ꝙ emphyteoſis eccleſiaſtica poſſit dari in ꝑpetuū ita ꝙ trāſeat ad hr̄des extraneos. Contra dicūt ipm̄ tenere in hac.l.qđ dř.et ī l.ſi tibi.x.milia.§.ſi pactꝰ.ff.de pac. et in.l.ſi patroni.ī pꝛī.ff.ad treb.⁊ in l.vt iuriſiurā.§.ſi liberi.ff.de ope.liber. Tu dic ī hac l.qđ dř in ſpē nihil loquiť de emphyteoſi eccleſiaſtica nec ſimiliter in.d.§.ſi pactus. lꝫ ibi dicat ꝙ ſi ſtipulať ꝓ ſe ⁊ filijs de re q̄ natura ſui nō trāſit ⁊c. Sed ī hoc caſu nō verificatur vt in.d.auť.perpetua.in.d.l.ſi patroni. ⁊ in.d.§.ſi liberi. đ emphyteoſi eccleſiaſtica nullū verbū. Sed de emphyteoſi in genere ſic. Et queritur nūquid queritur filijs vt filijs an vt extraneis vł nominādo vel nō vel benemerito vł nō. Sed iſtud nihil ↄ̄riatur in.d.auť.ꝑpetua. in.d.vero.§.ſi de vectigalibꝰ. dicit ꝙ in caſu quo ex cōuentione non tranſiret de iure nihil dicit. Poſſet dari alia ſol.vt per domi.Alex.in.d.§.ſi liberi.in addi.ad Barto.

a ¶ Ideo.vide bartol.in auť.perpetua.C.de ſac.ſanc.⁊ vbi eſt ſibi ↄ̄rius. Andre.Barba.

b ¶ Opp. quia. Et vide eundē Bart.in.l.ſi tibi.in.§.ſi pactus,ff.de pac.vbi eſt ſibi ↄ̄rius. Andre.barba.

c ¶ Ut filio. Adde idem videtur tenere Paul.de caſt.conſi.cxxxvj.⁊ dn̄ Alex.allegat Ange.conſi.clxxx.hic qđ nihil decidit ſꝫ dicit hoc non decido. quia non ſum ſup hac parte conſultus:ſꝫ late vide in conſilijs Alex. ea que hic explicat in lectura conſi.viij.iij.vol.⁊ cōſilio.xliiij.j.vol.et inq̄tum tangit de emphyteoſi eccřiaſtica : an tranſeat ad extraneos heredes in.l.etiam.s̄.ſo.ma.ꝯcluſum fuit ex mente conſulentiū qđ tranſit ad quoſcunqꝫ deſcēdētes nō extraneos ⁊ an inſtitutus in re certa cuꝫ hoc qđ plus petere nō poſſit: poſſit ad bona ēphyteotica habere recurſum.vide bar.cōſi.lv.⁊.lx. Petr.de ancha.fuit ſibi ↄ̄rius.nā cōſi.cccxx.tꝫ qđ poterit habere regreſſum ad bona paterna ꝯſi.vero.cxlij.īci.ꝓ dn̄a paula tꝫ ↄ̄riū.⁊ qn̄ quis accepit in emphyteoſim ꝑ ſe ⁊ ſuis deſcendentibus tūc illa emphyteoſis nō veniat iure hereditario ⁊ admittatur femina tenuit Bald.conſil.cclxix.iij.lib.circa fi.conſilij.

emancipato. ⁊ dico ꝙ in illis caſibus in qͥbus non
poteſt ſtipulari filio in poteſtate: eiſdem nō poteſt
filio emancipato per eaſdeʒ leges. In illis vero caſibus
in quibus filio in poteſtate poteſt. in illis et
filio emancipato queritur vtilis: vt. l. vt iureiurā.
§. ſi liberi. prout loquitur in filio emancipato. ſ̄.
de ope. libe. ⁊ l. ſi genero. C. de iure do. Preterea ꝓbo
per rationem: qꝛ paria ſunt aliquid fieri in tp̄e
⁊ conferre in tempus. vt. l. qͦd ſponſe. C. de do. inter
vir. ⁊ vxo. ⁊ l. in tempus. de heredi. inſti. de filio poteſt
ſtipulari in tempus ſui iuris vt. l. quocunqꝫ. ſ̄.
8 eo. ergo ⁊c. ¶ Quero an mater † poſſit ſtipulari filio.
Et videtur ꝙ ſic: vt in. l. publia. in pꝛin. cū gloſ.
ſ̄. depo. In contrarium eſt veritas. alleg. doct. l. debito.
in fi. ſ̄. ad treb. alle. tu. l. pactum. C. de pac. cōuen.
⁊ l. caius. ſ̄. ſol. ma. per locum a ſpeciali. Et rn̄
de ad. l. publia. qꝛ ſibi nō queritur ex ſtipulatione
matris: qꝛ mater. ſed ſic eſſet in quocūqꝫ extraneo
vt plene dixi in. §. ſi quis inſulā. ⁊ l. ſtipulatio iſta.
9 ſ̄. eo. ¶ Ulterius † q̄ro an ex iſta ſtipulatione filij
q̄rat̄ patri exiſtenti in patria poteſtate. dixi. ſ̄. eo.
10 l. ſi filius. ¶ Utrum † per filium emancipatum q̄ratur
patri. doc. dicunt ꝙ non: vt. l. debitoꝛ. in fi. ſ̄.
ad trebel. allego pꝛo hoc. l. ſi ita ſtipulatus. §. chꝛyſogonus.
vbi per liberum non poteſt queri: ſic nec
per emācipatum: ſed poſſes dicere que eſt ratio ꝙ
filio emancipato per patrē queritur ⁊ patri per filium
non: ⁊ eſt ratio votum patris ꝙ querat filio
qͦd votum non eſt in filio. ⁊ Cy tangit in. l. ij. C. eo.
per Dy. in. l. quocunqꝫ. §. j. ſ̄. eo. tamen non plene
11 explicat. ¶ Sed † quero[a] an pater poſſit ſtipulari
a filio monacho. Reſpondeo ſic. vt. d. l. vt iureiur. in
12 fi. de ope. liber. ¶ Item an † pater poſſit ſtipulari
liberis qui erunt nati ⁊ concepti poſt moꝛtem eiꝰ
vt nepotibus ⁊ filijs. ⁊ videtur ꝙ nō vt. l. j. §. ſi qs
pꝛoximioꝛ. cum ſi. vnde cogna.: contrarium credo
quia illud ſolum quo ad heredes: vt. l. paulus. de
13 bo. li. vbi eſt caſus. ¶ Quid ſi mater † accepit rem
in emphyteoſim ꝓ ſe ⁊ filijs. ſuis ſeu liberis. videtur
ꝙ eis non queratur: vt dictum eſt. Sed contra
puto cum hec ſtipulatio interponatur pꝛimo ſuꝑ
re que eſt vel futura eſt ipſius mr̄is iure vtilis dominij
ergo ⁊c. vt. d. l. publia. ⁊ qͦd dixi in. l. ſi ſtipulatoꝛ.
⁊. §. ſi quis inſulam. ⁊ pꝛobatur. ex. columna. ꝓ de
benefi. femine. c. j.

1 ☞ Donatio qn̄ incepit a pꝛecedenti conuentione donans ſemper tenetur de euictione.
2 Quando in obligatione eſt dare obligatus tenet̄ de euictione.
3 Lidellus in caſu euictionis qualiter foꝛmetur.
4 Solutio facta adiecto in obligatione quando poſſit ab eo repeti.
5 Si rem emptam pꝛo qua mihi fuit pꝛomiſſa euictio donaui ⁊ a donatario eſt euicta: an donatariꝰ agere poſſit de euictione.
6 Cautela ꝓ apponenda clau. in ꝯtu emptionis vt emptoꝛ poſſit denuntiare autoꝛi autoꝛis ſui: ⁊ qn̄ hoc poſſit ibi.

Iulianus ſcribit. Qui fundum.

¶ Si in re ſoluta
deficit aliquod ius adhuc ipſa res peti poteſt. hoc
dicit ibi: vt ſibi de euic. pꝛomittatur. no. foꝛmam libelli.
¶ Opponi. dicitur hic ꝙ poſſum petere de
euictio. mihi caueri. Contra quia cui debetur res
ex cauſa lucratiue nō debetur euic. vt ariſto. §. fi. ſ̄.
de dona. ⁊ l. ij. C. de euict. Huius contrarij timoꝛe
dicit gloſ. ⁊ Pet. quod hic pꝛeceſſit contractus ex
cuis natura debetur euictio non dicunt verum
quia quando quis eſt obligatus ad dandum tenetur
de euict. vt hic: qꝛ fuit ſtipulatus dari: ⁊ hoc eſt
1 quod dicunt glo. Aut donatio † cepit a pꝛecedenti
conuētione ſemper tenetur de euictione quia fuit
ſtipulatus dari: vt eſt glo no. l. ij. C. de euic. ⁊ l. ari.
§. fi. ſ̄. de do. ¶ Opponitur de. l. ſi domus. §. fin. de
euict. ſ̄. de lega. j. Gloſ. dicit hic pꝛeceſſit cotractus
ex cuius natura debetur euictio. Dy. in. l. ſi domꝰ.
2 §. fina. de euic. repꝛehendit iſtam glo. quia † quādo
eſt obligatio dandi: ſemper tenetur de euictione ⁊
non poteſt peti euictio ſed ipſe fundus petitur pꝛincipaliter: vt de euict.
caueatur vt hic. ¶ Ulterius pꝛocedo et videtur ꝙ non debeam petere
rem qꝛ eam habeo ſed debeo petere qͦd mihi deeſt: vt. l. ſi ſtipulatus. §. j.
de ſolutio. ⁊ l. eum qui ita. §. penultimo. ſ̄. eo. glo. ſoluit ⁊ bene. ¶ Opp.
de. l. eleganter. §. non ſolum. ſ̄. de dolo. glo. ſoluit dic vt ibi plene no. per
3 Cy. in. l. exhibitionis. C. ad exhiben. ¶ Quero † quomodo foꝛmetur libellus.
Cy. in. l. exhibitionis. dat plures foꝛmas dico tibi ꝙ facias iudicem
clarum de eo ꝙ petis fundum: non vt fundus detur ſed de euictio.
4 caueat̄ vt hic in tex. ¶ Quero † an ab adiecto poſſit repeti ⁊ qua actione.
de hoc eſt opi. in glo. tu dic quandoqꝫ aliquis ad ſolutionem adijcit
animo donandi ⁊ non poteſt ab eo repeti vt hic. in fine expꝛeſſius. ſ̄. de
vſufruc. l. ſed ⁊ ſi quis. in pꝛincipio. Quandoqꝫ adijcitur non animo donandi
⁊ conſtat. ⁊ tunc aut pꝛeceſſit mandatum ⁊ tenetur actione mandati.
vt hic. aut mandatum non pꝛeceſſit ⁊ tunc aut eſt adiectum p̄ſens
⁊ tunc videtur repeti actione mādati: aut non pꝛeſens: ⁊ tūc actione nego.
geſt. ⁊ hoc modo debent concoꝛdari opi. glo. ⁊ glo. in. §. ſi quis alij. inſtitu.
de inuti. ſtipu. in dubio donare non pꝛeſumitur. vt. l. cum de indebito.
5 ſ̄. de pꝛoba. ⁊ hec no. in glo. ¶ Quero † vendidi tibi rem de euictione
ꝑmiſi iſtam rem alij donaſti ⁊ a donatario eſt euicta an de euictione
poſſit emptoꝛ agere. ⁊ Ja. de are. dicit ꝙ hic in fine eſt caſus ꝙ non ⁊ bn̄
glo. eſt in. l. ſi pꝛo re. in fi. vlti. glo. ſ̄. de euict. ⁊ quidam voluit iſtud dictū
intelligere diſtinguendo. aut ille fuit ſimplex donatarius: ⁊ tunc pꝛocedit
dictum iſtoꝛum ⁊ glo. Si gratia remunerandi. ⁊ tunc de euictio. tenetur.
adducunt. l. idemqꝫ. §. fina. ⁊ l. ſequen. ⁊ l. ſi vero non re. in pꝛincipio
b eodem titulo. Iſtam queſtionem [b] foꝛmat Jacob. de are. ⁊ pꝛedicta
6 puto † vera ſi ſimpliciter facta eſt donatio rei ſed ſi inſtrumentum donationis
eſſet pingue ſicut fieri conſueuit: vt donauit rem: ⁊ omne ius ſibi
competens vel competiturum in re vel eius occaſione faciens eum
pꝛocuratoꝛem in rem ſuam ⁊c. tunc talis donatarius poſſet illi pꝛimo
vēditoꝛi denūtiare ⁊ re euicta de euictione agere. caſus eſt no. ſ̄. de euict.
l. ſi res. qͦd tene menti ꝓ inſtrumentis emptionis quia poſſet dicto caſu
emptoꝛ directo denūtiare autoꝛi autoꝛis ſui ⁊ euitaret̄ circuitus: q no. in
d. l. ſi pꝛo re. Et pꝛedicta puto vera q̄ntum ad actionem ex empto vel pꝛeſcriptis
verbis pꝛo euictione. ſed in actione ex ſtipulatu pꝛo dupla ſecꝰ:
qꝛ illa habet ꝯditionem ſi euincatur ei vel eius heredi quod hic nō eſſet
ideo nō committeret̄: vt. l. ſi cū venditoꝛ. §. ſi ſeruus. ſ̄. de euictione. facit
quod no. in. d. l. ſi pꝛo re. Item in caſu pꝛedicto cum autoꝛ autoꝛis ſui denuntiaret
debet expꝛimere ꝙ hoc facit tāq̄ pꝛocuratoꝛ in rem ſuam ſeu
ex iure ſibi conceſſo ⁊c. non vt ſimplex donatarius: vt hic. et. d. l. ſi res.
Item emptoꝛ qui habet bona autoꝛis ſui tacite obligata pꝛo euictione
poſſet ex vigoꝛe vtilis ſibi competentis pꝛo hypotheca denuntiare autoꝛi
autoꝛis: vt. d. l. cum res. in fi. qͦd etiaʒ hodie ꝓcedit ſi ꝓximus autoꝛ
non eſt ſoluendo. al's eſt dubium ꝓpter diſſcuſſionem que ſm̄ quoſdam
debet pꝛecedere anteq̄ iſta via poſſit intentari: vt no. per Cy. i. l. nomē.
C. que res pig. ob. poſ.

1 ☞ Affectiōis rō hʒ locū in ꝯtibꝰ bonefidei nō in ꝯtibꝰ ſtricti iuris.
2 Filius poteſt cogi inuitus emancipari ex cauſa.
3 Emancipatio qn̄ ſit honoꝛ ⁊ quando ſit pena.
4 Reductionem non petere qui pꝛomiſit in laudo ſub pena intelligit̄ niſi inique fuerit arbitratus.
5 Caſtrum qui pꝛomiſit defendere non tenetur defendere quando iuſte ſibi bellum infertur.
6 Exheredatio ꝙ poſſit fieri de extraneo.
Parentes a filijs qua ratione exheredari poſſint.
7 Qui non pōt facere de iure quando debeat facere de facto ad euitandū pene commiſſionem.
Conditio impoſſibilis ſi ius ei nō reſiſtit ſed ei non aſſiſtit non vitiat̄.
Ad actionem conſequendam ſufficit de facto fieri lʒ de iure non poſſit.
8 Barto. a quo fuerit literis eruditus ⁊ ꝙ in duodecimo etatis ſue anno ſub Cyno in ciuitate peruſij incipit in legibꝰ ſtudere in vigeſimo anno bononie diſputauit: ⁊ in vigeſimo pꝛimo doctoꝛatus fuit.
9 Qui pꝛomiſit aliquem vt filium alere ſub pena ſi expulit eum de domo ſine iuſta cauſa ſtipulatio penalis cōmittitur.
10 Pꝛomittens aliquem alere vt filium ſufficit ipſum induere arbitrio iudicis lʒ non induat vt alios filios.
11 Pꝛomittens aliquem alere vt filium ſub pena tenetur eum tradere in diſciplinam ſi facultates eius patiuntur et conditio perſone pueri non repugnet.
12 Pꝛomittens aliquem alere vt filium non pōt ipſum exheredare ſine cā al's pena non committitur.
13 Exheredans eum quem pꝛomiſit tractare vt filium cū cā lʒ non pꝛobet̄ per heredes: tamen non incidit in penam.
14 Inſtituens illum etiam ex modico non incidit in penam.
15 Pꝛomttens aliquem tractare vt filium ſi decedat inteſtatus non incidit in penam.
16 Cautela pꝛo conficiendo inſtrumento quando aliquis pꝛomittit aliquē tractare vt filium.
17 Ciuitas ſi pꝛomiſit feneratoꝛi tractare ipſum vt ciuē ſi poſtea fecit ſtatutū vt non poſſit petere debitū vſqꝫ ad tres annos: nō dicitur contrauenisse ꝓmiſſioni: ſecus ſi pꝛomiſit eum tractare vt alios ciues.

Quidam

a ¶ Sed q̄ro. alle. Bar. ſibi ꝯriꝰ in. l. ex facto. §. ſi qs. ff. ad tre. Andr. bar.

b ¶ Iſtā. q. limitatio hec de dupla vr̄. ꝯ. l. pr̄. de euic. ⁊. §. ſi ſeruus. reſponde ꝙ nō fuit ſecuta euictio. et adō ad dictū bar. quod dixit Ray. ſ̄. quod re euicta a donatario donatoꝛ agit ꝯ ſuuʒ donatoꝛē de euictione ſi donauit aīo remunerandi intereſſet ſua cuʒ non ſit liberatus ab obligatiōe antidoꝛali rē euictā nō foꝛe. vt. ſ̄. mādā. l. idemqꝫ. §. fi. cū ſeq. Andr. bar.

Quidā cū filiū.

Qui aliquē tanq̄ filiū tractare ꝓmittit ipm̄ emancipare inſtituere
vel exheredare tenet̄ de iure vel de facto al's pena cuicūqꝫ ſtipulatoꝛi
cōmittit̄. h. d. Iſta lex ꝯſueuit reputari difficilis ⁊ hʒ caſuʒ ſingularē
q nō eſt alibi. ꝑmo ponit tres. q. ſcd̄o vnā rn̄ſionē gn̄alē: ex qua
colligit̄ rn̄ſio ſcd̄e. q. tertio ponit̄ rn̄ſio tertie. q. quarto ponit̄ rn̄ſio pꝛime.
ſcd̄a ibi rn̄deo ſtipl'o. tertia ibi. ſed videamus. quarta ibi in ea aūt.
In tex. ibi repulit. ſubaudi hoc nō faciūt p̄res: ſʒ eos retinēt ⁊ alunt. vt
l. ſi qs a liberis. in ꝑn. de li. agno. ⁊ iō hoc caſu pena cōmittit̄ ſm̄ Ja. de
are. ibi cōmittit̄ certe ſic. vt. j. de v̄. ſʒ ſi is. ibi agētis fuerit ſubaudi certe
nihil ibi ſtipl'o cōmittat̄. ⁊ certe nō cōmittit̄. vt v̄. ſʒ videamꝰ. ibi. rn̄deo
ſtipl'o. So. q̄dā gn̄alis ad oēs p̄dictas. q. ex q̄ colligit̄ determinatio medie.
q. ſm̄ Dy. ibi cōmittat̄ ſtipl'o. ſubaudi a q̄cūqꝫ ſit traditus: ſʒ videamus
iſtas ſubdiuidit̄ pꝛio ponit ſol'onē tertie. q. ſcd̄a ibi. qd ergo tollit
vnū dubiū circa illā. tertia ibi. quare dat ꝯſiliū. q̄rta ibi. quo tn̄ foꝛmat
vnū dubiū circa dictū ꝯſiliū. ⁊ ſoluit vſqꝫ ad v̄ſi. ſi in eo. l. lr̄a. ⁊ ibi. an victo
ſubaudi ꝓpter ꝓbatiōis defectū vl' iudicis ignoꝛātiā vl' iniuriā Ja.
de are. vel qꝛ excluſus erat tp̄e. vt. C. de in integ. reſt. mi. l. j. ¶ Uenio ad
ſcd̄am ꝑticulā. ⁊ op. alteri ſtipulari vel paciſci nemo pōt. l. ſtipl'o iſta. §.
alteri. ſ̄. e. ſʒ hic fuit poſita. q. in q̄ fuit ſtipulatꝰ extraneꝰ ꝑ extraneo huius
timoꝛe ꝯrij dꝛ in vtroqꝫ. ſ. pꝛio ⁊ tertio ⁊ nō ſcd̄o. ⁊ vide gl. q̄ īcipit. i.
eū expulit ſʒ iſta ſo. nō vr̄ vera: qꝛ ſupꝛa iuriſcōſultꝰ poſuit duos caſus
vnū qn̄ nō adoptauit. aliū qn̄ adoptauit. lʒ tres fecerit. q. ſʒ foꝛte gl. habuit
reſpectū ad v̄. ꝙ interſit. vbi ponunt̄ tria dicta. ſ. ſi filiꝰ: ſi alūnus et
ſi cognatꝰ. quare in ſcd̄o nō ꝓcedit. ſ. in alūno. ſʒ nō video q̄re plus ī cognato
q̄ in alūno ꝓpter qͦd dic vt ſequēs glo. qꝛ intereſt mea rōne affectionis.
ar. l. cū ſeruꝰ. ſ̄. mā. ⁊ vide gl. q̄ īcipit. h̄ ptʒ lippis ⁊c. Iſta ſo. nō
1 eſt v̄a † qꝛ rō affectiōis hr̄ ī actiōibꝰ bonefidei. vt. l. cū ſeruꝰ. ꝙ ī ſtricti iuris
nō reperimꝰ. imo reperimꝰ ꝯriū. vt. l. fideiuſſoꝛ. ſ̄. de pac. q̄ eſt ꝯ ſolu.
dic ⁊ bn̄ ſm̄ Dy. ꝙ hic ſibijpſi ſtipulat̄ ⁊ nō alteri ⁊ pena cōmittit̄: lʒ nō
interſit: qꝛ in penis intereſſe nō inſpicit̄. ¶ Uenio ad v̄. ſʒ videamus. dꝛ
hic ꝙ exheredatꝰ hʒ q̄relā ꝯ. l. cū ī adoptiuis. §. ſʒ ne articulū. C. de ado.
ſol. illō de iure nouo. hoc de iure antiquo. ⁊ vide gl. q̄ īcipit olim plane.
¶ Op. innuit hic ꝙ filiꝰ poſſit emācipari inuitꝰ ꝯ in coꝛpe q. mo. na. ef.
2 ſui. §. gn̄aliter. l. nec auꝰ. C. de emā. li. dico † ꝙ ille. ll. debēt d̄terminari ꝑ
iſtā ꝙ filiꝰ nō pōt cogi emācipari niſi ex cā vt hic. ⁊ ſicut pr̄ cogit̄ ex cauſa
emācipare filiū ita filiꝰ cogit̄ recipe. lʒ ꝯriū dicat gl. ⁊ male. inſti. qui.
mo. ius pa. po. ſo. ī fi. ⁊. d. l. nec auꝰ. ⁊. d. §. gn̄aliter. ī aut̄. q. mo. na. ef. ſui.
3 ¶ † Op. ꝙ emācipatio nō ſit pena ſed honoꝛ. vt. l. filiofa. vt le. no. caue.
l. vtrū. ſ̄. e. facit. l. cū opʒ. §. cū aūt. C. de bo. q̄ li. rn̄deo. ⁊ ſunt v̄ba Jac. de
are. fateoꝛ ꝙ emācipatio q̊ ad qd eſt honoꝛ. qꝛ ſoluit̄ pr̄ia ꝑtās: quo ad
qd eſt pena cū filiꝰ adoptiuꝰ pꝛiuet̄ totalr̄ a ſucceſſiōe. vt. l. cū adoptiuꝰ.
C. de adopt. Item in naturali ſm̄ iſta tp̄a erat pena. qꝛ admittebat ius
agnationis. vt. l. tutelas. ſ̄. de ca. di. ¶ Uenio ad v̄ſi. quare. Op. ſtipulatio
illa ꝑ quā qs inuitat̄ ad delinquēdū eſt nulla ipo iure. vt. l. ꝯuenire.
ſ̄. de pac. do. ⁊ l. ſi vnꝰ. §. illud. ſ̄. de pac. ſʒ hic inuitat̄ ad delinquēdum.
ergo ⁊c. Rn̄det gl. ꝙ dʒ intelligi qn̄ nō meruerit. ⁊ vide gl. q̄ incipit hic
no. ⁊c. ſʒ iſtud vr̄ ꝯtra tex. q dicit victo in q̄rela. ⁊ ſic meruit. ⁊ iſtud tenebat
Guid. de ſu. ad rōnē rn̄det ꝙ pr̄ pōt pr̄iam ꝑtātē exercere in filiū viuēs
ꝙ ſufficit. l. j. ⁊. ij. C. de pa. po. l. cogruētiꝰ. ſʒ illud nō plʒ mihi. qꝛ pr̄
in vita ⁊ ī moꝛte penā pōt imponere filio. nō ergo pacto ꝯtrahētiū pōt
remitti. vt. l. iuriſgētiū. §. ſi paciſcar. ſ̄. de pac. ⁊ ꝑ h̄ filiꝰ inuitaret̄ ad delinquēdū.
⁊ iō teneo glo. nr̄am q̄ bn̄ loquit̄ ꝙ nō intelligat̄ victo cuʒ cā.
ſed ꝑ iniuriā iudicis vel ꝑ ignoꝛātiā vel qꝛ tp̄s erat elapſum. vt dixi ſm̄
Jac. de are. ¶ Sed op. ſi fuit victꝰ ꝑ iniuriā in querela hoc non poterit
refricari in actiōe penali. vt. l. q rome. §. duo fr̄es. ſ̄. e. ſm̄ opi. quā teneo
a ſo. hoc iō: qꝛ iſta obligatio penalis ꝯmittit̄ alteri quā filio[a] victo cui nō
pōt nocere filiꝰ. ⁊ ponis hūc filiū illi ſtipulatoꝛi ſucceſſiſſe. Rn̄. qꝛ diuerſo
iure petit. ⁊ ſic penalis nō eſt acceſſoꝛia ad pꝛimā actionem. Et ſic no.
4 † ꝙ qn̄ dicit̄ in arbitrio ꝓmiſit nō petere reduci ad arbitriuʒ boni viri
intelligit̄ niſi inique arbitratꝰ fuerit ꝑ Dy. plene extra de re iu. ī. c. ſciēti.
li. vj. ꝑ Cy. C. de arbi. l. cū antea. ꝑ Guil. de cu. in. l. ſi vnus. §. illud. de
pac. ꝑ cano. de iureiur. c. qntauallis. hic examinare ꝯriū eſſet difficile.
5 Facit ad qōnē † quidā ꝓmiſit defendere meū caſtrū: cōmiſi delictū ita ꝙ
exercitꝰ ſit q̄rit̄ an iſte teneat̄ defendere. Et certe nō tenet̄ defendere qn̄
iuſte ſibi infert̄ bellū. ar. huius. l. ⁊. x. col. in ti. hic finit̄ lex. in. c. dn̄o guerrā.
¶ Uenio ad ver. in eo aūt. ⁊ opponit̄ ſtipl'o q̄ adimit teſtamēti facultatē
eſt nulla. vt. l. ſtipl'o hoc mō. gl. tua magna eſt q̄ hic trāſit ꝑ aliud et
aliud. ⁊ vide gl. mag. in fi. ⁊ dico ꝙ magna eſt dr̄ia īter vnā ⁊ aliā: qꝛ aut
erat filiꝰ adoptiuꝰ ⁊ nō poterat exheredari iniuſte et ſicut ante tenebat̄
ita ⁊ mō: ſed ſi ante exheredauit idē: qꝛ pōt exheredare ſicut pꝛimo. In
eo vero q nō eſt adoptatꝰ: ſed ꝓmiſit ſimpl'r tractare eū vt filiū ideʒ: qꝛ
ita poſtea ſicut pꝛimo poſſum relinquere cui volo: lʒ habeā īſerere illa
verba de facto exheredo ⁊c. vt no. hic. Sʒ ſi ponerem ꝙ iſtū nō adoptatū
ꝓmiſiſſet nō exheredare tūc faciēdo teſtm̄ ꝑtereūdo īcideret in penā
ex vigoꝛe pꝛimi capitis. vt hic in fi. exheredādo incideret in penā ex vigoꝛe
iſtius ſcd̄i capitis ⁊ ſic metu pene cogeret̄ eū inſtituere. ⁊ ideo tunc
dicerem nō valere: qꝛ auferret liberam teſtamenti factionem. ¶ Uenio
ad ver. quo tamen. op. dicitur hic quod habet vtrāqꝫ actionē. ¶ Opp.
inſti. de inof. teſt. §. cū aūt. l. maximum vitium. in medio. C. de lib. pꝛete.
ſo. iſta duo remedia dant̄ ad diuerſa: ideo cōcurrunt.
b Uenio[b] ad vltimā partē ⁊ quero de intellectu.
ver. ſʒ ſi is. ⁊ iſte ver. legit̄ in gl. qnqꝫ modis.
pꝛimo in eo q nō adoptauit ſi emācipet vel exheredet
pena eſt cōmiſſa: lʒ nō cū effectu. ⁊ vide gl. q̄
īcipit. r. ⁊. m. Iſta lec. nō eſt vera: qꝛ iſte nō tractauit
eū aliter quā vt filiū: qꝛ hoc ſolet ī filio fieri: iō
ſtipl'o nō ē cōmiſſa ⁊ ſic nō ob. exceptio alia ē lect.
Hug. ⁊ differt a pꝛecedēti: qꝛ illi dicebāt qͦd pena
cōmittebat̄ ſine effectu qꝛ obſtat exceptio. hic cuʒ
effectu pena ꝯmittit̄. ⁊ iſta v̄ba lʒ ſupuacuo aliter
exponit: vt ptʒ ex glo. ſed iſta eſt mala lec. qꝛ pr̄io
iure vtit̄. ¶ Tertia lectura eſt ꝙ q̄rit̄ an pena ſit
cōmiſſa. text. nō rn̄det: ſʒ ipſi ſic: ꝙ pena nō eſt cōmiſſa.
⁊ vide gl. ibi: tertij dicūt ⁊c. ſʒ iſta lec. videt̄
velle ꝙ ſtipulatio cōmittat̄: ⁊ ſic eſt ꝯ caſum verſi.
rn̄deo ſtipulatio ⁊ illi q volūt hāc tenere dicūt ꝙ
ille ver. coꝛrigit̄ ꝑ iſtū vltimū. ⁊ vide gl. circa ꝑn.
huiꝰ. l. q̄ incipit. i. eū expulit ⁊c. ibi caue ⁊c. ſed iſta
nō eſt vera: qꝛ nō eſt veriſil'e velle ſe incōtinēti coꝛrigere
⁊ ſm̄ oēs iſtas tres lec. exponit̄ hic qui nō
fecit. i. nō adoptauit. Eſt alia lec. Azo. ⁊ illā tene. ⁊
ſcd̄m illā expone ꝙ hic nō fecit. ideſt nō exheredauit
vel emācipauit ⁊c. expone vt in gl. ¶ Quinta
lec. ē ꝙ loquat̄ ī vere adoptato ⁊ expone. vt ī gl. j.
nō emācipauit ſed de domo expulit ⁊ pena eſt cōmiſſa:
lʒ ſm̄ hāc nō eſſet rn̄ſum pꝛime. q. ⁊ qꝛ eſt ꝯ
mētē lr̄e nr̄e. tene ergo lec. Azo. ſʒ quā no. ꝙ emācipatio
⁊ exheredatio eſt res inepta ex̄neo. Scd̄o
no. ꝙ q nō pōt facere de iure dʒ facere de facto ad
6 euitādū pene cōmiſſionē. ¶ † Op. ꝙ exheredatio
poſſit fieri de ex̄neo. vt. l. iij. §. ſi emācipatꝰ. de bo.
poſ. ꝯ tab. Sol. h̄ loqt̄ in ex̄neo pꝛoꝛſus cui nullo
iure eſt debita hereditas. ibi in filio emācipato q
nō eſt oīno ex̄neꝰ. vt no. C. de īpo. lucra. deſcri. l. j.
§. ceteris. lib. x. rō: qꝛ exhēdare ſignificat. i. hereditate
ꝑuare: ſʒ ille cui nullo iure debet̄ nō pōt pꝛiuari.
vt. l. x. ſ̄. eo. ſed filio emācipato debet̄ de iure
ꝑtoꝛio vel hodie de iure ciuili. facit. ſ̄. de inof. te. l.
cū ꝓponas. eadē rōne pn̄t exheredari parentes a
filijs. vt. l. j. ⁊. l. pater filiū. ſ̄. de inoffi. teſt. ⁊ ibi no.
⁊. C. ad tertul. aut̄. in teſtō. ⁊ idē in fr̄e. vt. l. fr̄es. C.
de inof. teſt. ¶ Op. ꝙ etiā ꝓſus extraneū: lʒ exheredare.
vt. ſ̄. de here. inſti. l. pr̄fa. teſtō. Sol. ibi ex̄neus
erat īſtitutus: ⁊ ſic aliquo iure ſibi debebat̄
vt ibi. ⁊ no. de teſta. mi. l. ſi certarū. ſ̄. eo. ſecꝰ ſi nullo
modo eſſet īſtitutꝰ. vt hic adeo ꝙ etiā ſi poſtea
adoptaret̄ nō cōfirmaretur. vt. l. non putauit. §. ſi
emācipatū. de ꝯtab. no. in. l. filio. in pꝛin. de libe. ⁊
c poſthu. ¶ Op. filiꝰ[c] pōt exheredari ſicut extraneꝰ
vt. l. iij. in pꝛin. de libe. ⁊ poſth. ergo eadē ratione
ex̄neꝰ: qꝛ iſta paria ſunt. vt no. ſ̄. de pac. l. ſi tibi. §.
ſi pactus. ⁊ dixi. ſ̄. eo. l. qͦd dicit̄. Sol. illud ꝓcedit
demū patre ſciēte. vt ibi no. in. d. l. iij. et ideo licet
hec verba dicāt de eo vt extraneū tn̄ mens exheredātis
eſt exheredare eū ꝓpter demerita q̄ ꝯtraxit
vt filiꝰ. ſed in. §. ſi pactus. habuit reſpectū ad merita
vt extraneus. Ex p̄dictis collige diſtinctionē
7 per teipſuʒ. ¶ † Uenio ad vltimū dubiū ⁊ op. qn̄
ſtipulatio cōcipit̄ ſub cōditione impoſſibili nūq̄
cōmittit̄. vt. l. impoſſibilis. ⁊. l. ſi homo moꝛtuꝰ. ſ̄.
eo. hic dicit̄ cōtra: qꝛ impoſſibile eſt ꝙ extraneus
emācipet̄ vel exheredet̄. ⁊ tn̄ tenet̄. Dy. ponit hec
v̄ba. no. illud qͦd dicit̄ qͦd cōditio impoſſibilis vitiat̄.
verū eſt cōditio impoſſibilis de natura vl' de
iure cui ius reſiſtit reijcit̄ qꝛ turpis. ſecus ſi ius ei
nō reſiſtit ſed ei nō aſſiſtit ⁊ tūc ſaltem de facto dʒ
impleri ne pena cōmittatur. ⁊ iſtud eſt multū no.
¶ Not. ergo ad euitādū pene cōmiſſionē ſufficit
de facto fieri ſi de iure nō pōt hoc ideo hic: qꝛ ꝯhē
tes hoc ſenſerūt nō eīn poterat de iure tractari vt
filiꝰ q nō erat filiꝰ de facto ergo intellexerūt. Sed
pone qͦd ꝓmiſi tibi ſtichū ex cauſa lucratiua ſub
pena: qꝛ ſtichus effectꝰ eſt tuus ex cauſa lucratiua
liberoꝛ ſine dubio nec teneoꝛ dare tibi de facto. vt
ſ̄. ti. j. l. oēs. ⁊. ſ̄. eo. l. inter ſtipulātē. §. ſi rem. Item
quantū ad actionem cōſequendam ſufficit de facto
fieri: licet de iure nō poſſit. vt. l. mulier. in fine.
de condi. inſti. ⁊ l. meuius. de conditio. et demon.
Utrum autem ſufficiat de facto fieri tangaʒ. in. l.

a ¶ Alteri quā filio. adde qͦd pan. d̄ ca. dicit hāc ſol. eſſe notandā ex q̄ infert ꝙ ſi in cauſa euictionis eſſet lata ſn̄ia ꝯtra emptionem que non pꝛeiudicaret emptoꝛi: qꝛ nō eēt denūtiatū et ageret̄ de euictione poſſet allegari ꝑ venditoꝛē ꝙ illa ſn̄ia fuit īiuſta ⁊ qͦd ſibi nō hʒ p̄iudicare qͦd dicit menti ꝑpetuo notādū.

b ¶ Uenio. Dicit Bart. ꝙ ꝓmittēs aliquē vt filiū tractare neduʒ tenet̄ ei alimēta p̄ſtare ſed ēt ſumptꝰ ſtudij: ꝑ. l. q filiuʒ. ſ̄. vbi pup. ſed adde ꝙ hoc eſt falſum ex ſuis dictis. l. de bonis ſoluʒ. ſ̄. de carbo. edicto. dic vt ibi ꝑ eū. ex his īfero ꝙ qn̄ pater vult aſſignare filio partē vt habitet ſeoꝛſum ab eo foꝛſan ſeductꝰ nouercalibꝰ inſtigationibus qͦd habeat iuſtā cauſaʒ querelandi cū nō tractatur vt filiꝰ ⁊ non eſt alibi. Andre. Barba.

c ¶ Opp. filius. in ver. ſolet facere. ꝑ hoc determinat̄ qͦd burgēſis queʒ comes ꝓmiſerat manumittere: qꝛ non tenet̄ comes ſi non defendit eū ꝓtegit iniurias. hoc eſt qͦd ſi liga ſit inter duas ciuitates aut dn̄os ⁊ viciſſim pꝛomittunt ſe defendere vt moꝛis eſt: nam ſi vnus ſine cauſa incipit guerrā ꝯ tertiū nō tenebit̄ colligatus dare ſubſidium in tali guerra caſus eſt hic. ad euitādum tn̄ ſcādalum moris eſt in pactis lige apponere qͦd nullus teneat̄ dare alteri ſubſidiū in guerra noua q̄ inchoaret̄ ꝑ colligatos ſine ſciētia alioꝝ colligatoꝝ. And. Barba.

a ¶Quid ſi exheredat. Adde pau. de ca.ħ q dicit qđ ſi auderet diceret determinationeʒ iuriſconſulti non fuiſſe equā nec bonā: ſʒ ꝙ debuerit facere dr̄iā an iuſte exheredet ⁊ nō incidat in penam ſiue ꝓmiſit expſſe nō exheredare ſiue dūtaxat vt filiū tractare an iniuſte ⁊ tūc nō tractat vt filiū ⁊ incidit ī penā ēt ſi dūtaxat ꝓmiſit tractare vt filiū ſicut cū ꝓmiſit nō exheredare: ⁊ vide per eum.

b ¶Quid ſi īteſtatus. adde ſʒ qd ſi fec̄ teſtm̄ et p̄terit an ſtatim cōmittat̄ pena Pau. đ ca. dicit putare ꝙ nō ſʒ ita demū ſi cū illo teſtō decedat et ſic cōmittit̄ ꝯ heredes. Itē refert pau. de ca. ange. notare ħ ꝙ pr̄ nō pōt filiū expellere de domo ⁊ ei p̄ſtare alimēta ex̄ domū ⁊ reſtituere dotē vxoꝛis: qꝛ foꝛte hʒ nouercā q̄ ſtat cū illo ī ꝯtinua rixa imo dicit ꝙ poſſet īploꝛare offm̄ iudicis vt pr̄ ipʒ retineret qđ limitat raph. niſi iudici ꝓ bono pacis videat̄ ꝯriū qđ pau. plʒ arg.l. eqſſimū.ſ̄.de vſu fru. ſic ⁊ ecōtra dicē ipē pau. vidiſſe ſenis ꝙ filiꝰ nō pōt cogere patrē p̄ſtare ſibi alimēta ex̄ domū nec r̄ſtituere doteʒ ſi offerat alimēta ī domū ⁊ velle ſuſtinet̄ onera mr̄imonij niſi ipʒ filiū emācipaſſet: qꝛ tunc poſſet patrē ꝯpellere ad reſtituēdā dotem vxoꝛis ſm̄ Cy. et bal. ī.l.ij.C. fami. hercīſ. ſubdit ſm̄ Bal. ⁊ Ang. in.l. ſi cū dotē. in pꝛin. ſol. ma. ideʒ eſſe ſi nō emancipaſſet ſed ſponte ſua receſſiſſet. Cui adđ hic vltimo dictuʒ Pe. de ancha. cōſilio .cccxxix.

c ¶Ad.q. adde qđ pau. de caſt. trāſit cū deciſione bar.

8 cōtinuus.§.cū quis.ĵ.e. ¶†Ultimo qꝛ hec lex hʒ
materiam ſingularē:et ego habui vnū magiſtrū
qui me pꝛimas literas docuit.qui vocabat̄ frater
pe.de aſſiſio.nūc vero in ciuitate venetiarū vocat̄
frater Petrus pietatis ſic dictꝰ:qꝛ locū ibi erexit
q domus pietatis vocat̄ vbi infantes expoſiti nutriēdi
recipiunt̄ vir eſt exptus nulliꝰ hypocriſis
mire ſanctitatis apud me ⁊ oēs qui eū bn̄ noſcūt
cui gratias ago exēplo Aglij reguli.ſ̄.de dona.
l.aglius.qui dū me rexit cuſtodiuit a lapſu et dei
gratia ⁊ ſui doctrina me talē reddidit qđ in.xiij.
anno etatis mee in ciuitate Peruſij ſub dn̄o Cy.
de piſtoꝛio iura ciuilia audire incepi.⁊ eiꝰ perſeuerāte
gratia taliter ꝯtinue ſtudēdo ꝓfeci qđ in.xx.
anno bononie repetēdo ⁊ diſputando publice de
iure reſpōdi.⁊ demū in.xxj.anno doctoꝛatus fui:
⁊ ex multo amoꝛe quē ad illius fratris Petri bonitatem
gero:cū calamus hoc ſcribit coꝛdis oculus
lachꝛymatur:ipſeq͂ vir venerabilis Petrꝰ dixit
mihi:qđ plures ex illis pueris expoſitis alijs
tradidiſſet hoc pacto quod eos non aliter quā vt
9 filios obſeruarent. ¶†Igit̄ ꝑ hmōi legis declaratione
quero circa pꝛimum caſum. quid ſi eū de
domo expulit. Jac.de are.rñdet ꝙ pena cōmittit̄
vt dixi ſuper tex.qđ puto verū niſi hoc fecerit ex
iuſta cā.vt.l.iij.⁊.iiij.C.de pa.pote.⁊ hic. ¶Quid
10 †ſi eū non induit ſicut alios filios. puto ſufficere
ſi facit id ad qđ tenet̄ arbitrio iudicis.vt.l.ſi quis
a liberis.§.ſi vel parēs. hoc eſt qđ faciat id ad qđ
11 filius poſſet eū cogere. ¶†Quid ſi non tradidit
eum in diſciplinam.puto ſtipulationē committi
ſi facultates eius patiunt̄ et cōditio pueri perſone
non repugnet.vt.ſ̄.vbi pu.edu.de.l.qui filiuʒ.
hoc enim puto filiū poſſe petere a patre per.d.l.
12 ¶†Quid ſi eum exheredatᵃ ſine cauſa: puto hodie
a ſtipulationem committi: qꝛ euʒ aliter tractat
quam filium. vt.C. de libe. pꝛeteri.aut. non licet.
13 ¶†Quid ſi inſerit cauſam in exheredatione:⁊ heredes
non pꝛobant cauſam pena non cōmittit̄:qꝛ
ipſe eum tractauit vt filium ſaltē de facto vt hic.
14 pꝛobare autē vel non nō incūbebat ei. ¶†Quid
ſi eum ex modico heredem inſtituit. Rñdeo:idem
qꝛ eū tractauit vt filium.vt.l.oīo.C.de inoffi.teſt.
non tn̄ habebit ius agendi ad ſupplementū ſicut
hic nō hʒ querelā.ſed ſi oīno pꝛeterijt pena cōmittit̄:
15 vt hic ptʒ. ¶†Quid ſi inteſtatꝰᵇ decedit. Rñ.
b pena nō cōmittit̄.nō eñ alr̄ ⁊c. Sʒ an heredes teneant̄
ſibi ad aliqd. Rñdeo ſi in ꝓmiſſione nulla
eſt facta mētio heredis:heredes nō tenent̄: qꝛ vti
patrio iure coheret pſone:ſʒ ſi facta eſſet mentio
teneret̄ heres tractare vt filiū teſtōꝛis ſeu fratrē:
16 al's pena cōmitteret̄. Cōſulo ergo† ꝙ faciat ꝓmitti
expſſe alicui publice perſone recipienti ꝓ dicto
infante ꝙ ei alimenta pꝛeſtabit ipſe ⁊ ſui heredes
et qđ eū doceri faciet arte aliqua ꝓut puer aptus
apparebit.ſi eñ ita ſub nube ſtipulatio cōcipiat̄
dubitationē recipit vt vidiſtis ſupꝛa. ¶Ultimo
17 †hec lex facit ad queſtionēᶜ quā habui de facto ciuitas
c ꝓmiſit cuidam feneratoꝛi eum tractare vt
ciuem demum fecerūt ſtatutum ꝙ illi feneratoꝛi
nō liceret petere debitū vſq͂ ad tres annos: querebatur
an eſſet factum cōtra pacta. dixi per iſtā
l. ꝙ nō:qꝛ eum tractaui vt ciuem: qꝛ etiā cōtra ciues
ſuos cōſueuit cōcedi exceptio dilatoꝛia. vt.l.
quoties.C.de pꝛeci.impe.offe. ¶Sed quid ſi dixit
eum tractare vt alios ciues certe tunc faciēdo
contra eum legem ſpecialem faceret contra pactū
ita hic ſi pꝛomiſiſſet eum tractare vt alios filios:
vnde ſis cautus quando talia pacta fiunt.

Filiuſfamilias.

¶Si ſtipulatio ſub ꝯditione poteſtatiua concipitur quantum ad acquiſitionem tēpus exiſtētis conditionis inſpicitur. hoc dicit. ¶Opp.de.l.ſi filius.ſ̄.eo.ſolu.gloſ.vt ibi ⁊ tu dic vt ibi plene dixi.

1 ☞ Stipulatio ſemel commiſſa an ſepius committatur.
2 Pꝛomiſſio facta per aliquem ſine expꝛeſſione heredum ſuoꝛum:quando tranſeat ad heredes.
3 Stipulatio facti affirmatiue cōcepta qñ tranſeat ad heredes ſtipulatoꝛis.
4 Stipulatio facti affirmatiua qñ tranſeat ad heredes pꝛomiſſoꝛis.

Si ſic ſtipulatus.

Breuiter dicit. ſtipulatio ſemel ad intereſſe cōmiſſa
ſi factū eſt reiterabile iterū cōmittetur quoties cōtrafiet niſi
aliter actū ſit.h.d.Expedio gl.mag.q̄ eſt circa ſi. Et oppo.ꝙ
ſtipulatio nō cōmittat̄ ſepius.vt.l.vēditoꝛ ex hereditate.ſ̄. de here.vē.
Sol.ſtipulatio nō cōmittitur ad idē ſʒ ad diuerſa. ¶Opp.de.l.ſi duo.
in ſi.ſ̄.de arbi.Breuiter dicit glo.hic.ibi in ſtipulatione penali q̄ nō cōmittitur
niſi ſemel tm̄ niſi ſit dictū ꝙ toties ⁊c.hic intereſſe gloſ.in.l.cōtraria
loquit̄ magis intellectualiter.ibi loquit̄ qñ eſt pura pena: quaſi
diceret loco contemptus appoſita.hic loquit̄ qñ eſt intereſſe.idē ſi eſſet
pena appoſita loco intereſſe in caſibus in quibꝰ ꝑ cōmiſſionē penalis
ſtipulationis pꝛima nō nouaret̄:tūc eñ toties cōmitteretur quoties cōtrafieret
in eo ꝙ intereſſe excederet penā.vt.l. ſi qs a ſocio.ſ̄. pꝛo ſo.⁊.l.
pꝛedia.de act.emp. ¶Opp.ſ̄.e.l.ſi ita quis ſtipulatus. Sol. hic loquit̄
qñ cōmittitur ad aliud ꝙ pꝛincipaliter in obligatione non deuenit ibi
ad id qđ pꝛincipaliter in obligatione deuenit. et iđ ibi ſemel cōmittit̄.
1 ¶Reaſſume ergo† v̄ba Dy.ſ̄.e.l.ſi ita qs.aliquibꝰ additis.Si queris
vtrū ſtipulatio ſemel cōmiſſa ampliꝰ cōmittat̄ aut eſt cōmiſſa ad id qđ
pꝛincipaliter in ſtipulatione deuenit ⁊ amplius nō cōmittit̄. vt.l. ſi ita
qs.ſ̄.e.⁊.l.vēditoꝛ.in p̄n.ſ̄.de here.ven.aut cōmittit̄ ad aliud: vt ad intereſſe:
⁊ tūc aut factū eſt reiterabile.⁊ toties cōmittitur quoties contra
factū eſt vt hic.aut nō eſt reiterabile.⁊ tūc aut fuit cōmiſſa ad totale intereſſe
⁊ nūq͂ amplius cōmittit̄.vt.l.cū querebat̄.ĵ.iud.ſol.⁊.l. qđ dꝛ.de
eui.aut ad particulare intereſſe fuit cōmiſſa.⁊ iteruʒ pōt cōmitti. vt.l.ſi
pꝛocuratoꝛ.ĵ.rē ra.ha.Aut loqueris in pena.⁊ tūc aut eſt mera ⁊ tūc nō
cōmittit̄ niſi fuerit dictū toties ⁊c.vt.l.ſi duo.in ſi.ſ̄.de arbi. Aut in pena
q̄ apponit̄ loco intereſſe:⁊ tunc pena eſt nouata ⁊ amplius non pōt
cōmitti:qꝛ ſublata eſt pena.vt.l.obligationū fere.in ſi.ſ̄.ti.j.Aut nō eſt
nouata:⁊ tūc ſepius pōt cōmitti.vt.l.ſi qs a ſocio.ſ̄. pꝛo ſo. ⁊.l.p̄dia. de
2 act.emp.habetis expeditā glo.mag. ¶†Reſtat aliud dubiū. dꝛ hic ꝓmiſiſti
ꝑ te heredēq͂ tuū qd ſi nō fuerit facta adiectio heredis.glo.parua
dicit idē:idē dicit gl.ī.l.ſi ſtipuler.ſ̄.e.pe.de bel.ꝑti.⁊ Cy. eū ſequēdo
in.l.veteris.C.e.tenēt cōtra. ⁊ dicūt ꝙ ſtipulatio negatiue concepta eſt
pſonalis niſi ſit expꝛeſſuʒ de herede.vt.l.qui futurū.ſ̄.de pac.⁊ iđ dicūt
qđ iſta glo.nō dicit verū ſed ipſi ponūt tria mēbꝛa in quibus iſta gloſ.
poſſet ſuſtineri.⁊ debetis ſcire ꝙ quedā ſtipulatio cōcipit̄ negatiue idē
in pacto.⁊ tūc aut pꝛecedit ꝯctus de cuiꝰ natura heres tenet̄ ⁊ trāſit ad
heredes.vt.l.inter ſtipulantē.in pꝛin.ſ̄.e.⁊.l.emptoꝛē.in ſi. de act.emp.
Aut nō p̄ceſſit.⁊ tūc aut eſt talis ſtiplo q̄ nō afferret cōmodū niſi trāſiret
ad heredē ⁊ trāſit.vt.ſ̄.e.l.ſi ita ſtipuler.ibi eñ ſi ſtipulatoꝛ decedit
ante collectā vindemiā nullū haberet cōmodū niſi trāſiret ad heredeʒ.
Aut afferret cōmodū etiā ſi ad heredē nō tranſiret ⁊ non trāſit niſi fiat
expſſa mētio de herede.vt hic.⁊.ſ̄.e.l.ij.§.iteʒ ſi in facto.ꝓbat̄.ſ̄.de pac.
l.iuriſgentiū.§.pactoꝝ.⁊.l.q in futurū.pꝛimū ⁊ ſcđm mēbꝛū eſt verum.
vt.l.ſi neceſſarias.§.ſi de vēdēdo.ſ̄.de pig.act.Tertiū nō vꝛ̄ verū. vt.d.
§.pactoꝝ.ij.rñſo.⁊ de lib.le.l.non ſolū.§.ſi liberationis v̄ba. iđ Gui.de
cu.⁊ Jac.but.in tertio mēbꝛo vident̄ ſic diſtinguere. Aut pſona adijcit̄
verbo obligatiuo ſeu ꝓmiſſiuo vt ego ꝓmitto nō petere: vel ex pte rei
ꝓmitto tibi nō petere:⁊ tūc vꝛ̄ pactū ſeu ſtiplo in rē.⁊ pſona adiecta ad
oſtēdendū eū cū quo ꝯhatur ⁊ tranſit ad heredē.vt.d.§.pactoꝝ.ij. rñſo.
Aut perſona adijcit̄ verbo executiuo vt ꝓmitto nō petere a te vel ꝙ nō
petet̄ a me:⁊ tūc pactū eſt perſonale.vt.d.§.pactoꝝ.⁊.l.qui in futurum.
Iſta verba ſunt cōtra caſum.ſ̄.l.ſtipulatio iſta.in pꝛin.ver. ſed ſi ſe.⁊.l.
in illa ſtipulatione ꝑ te nō fieri ⁊c. Ideo in pꝛimis duobꝰ mēbꝛis ſto cū
pe.In tertio dic aut pſona adijcit̄ ſolū verbo obligatiuo ſeu ꝓmiſſiuo.
⁊ eſt in rē vt dictū eſt.aut verbo executiuo.⁊ tūc aut adijcit̄ pſona tertij
vt ꝓmittis nō petere a lucio titio vel nō impedire luciū titiū foꝛte filiū
vel ſeruū.⁊ eſt pſonale.⁊ ad alios nō poꝛrigit̄ niſi ſit actū.vt.l.et heredi.
§.nos aūt.de pac.⁊.d.§.pactoꝝ.⁊.ſ̄.eo.l. ſtipulatio iſta.§.hi qui. verſi.
cū vero.aut adijcitur pſona ipſius ſtipulantis ſeu paciſcētis: ⁊ tūc ſi eſt
talis q̄ nō pōt habere heredē vt ſeruus ⁊ filius ſm̄ iſta tp̄a tūc pſonale
eſt.vt.l.acquirent.§.j.cōiuncta.l.⁊ heredi.in pꝛinci.ſ̄.de pact.aut poteſt
habere heredē:⁊ tūc in dubio intelligit̄ pſona heredis. vt.d.§.pactoꝝ.
et.d.l.ſtipulatio iſta.in pꝛinci.nec potes dicere ꝙ illud ſit ibi ex natura
pꝛecedentis ꝯctus. vt ibi ptʒ ex ſolutione ꝯtrioꝝ.vt.d.l.in illa.l. nō ſolū.
§.ſi liberationis verba.de lib.le.Fallit ſi eſſet appoſita aliqua dictio taxatiua.
vt pꝛomitto nō petere a te ſolo vel a te tm̄.vt.d.l.nō ſolū.§. tale.
de libe.le.ita intelligo de pac.l.q in futurū.qꝛ ſubaudit̄ tm̄ ibi ſm̄ Frā.
accur.⁊ Jac.de bel. Itē fallit ſi ex alijs cōiecturis hoc apparet. vt.d.§.
3 pactoꝝ. ¶†Quero qd de ſtipulatione factoꝝ affirmatiue cōcepta:an
trāſeant ad heredes ſtipulatoꝛis. Pe.⁊ Cy.dicūt indiſtincte ꝙ ſic p.l. ſi
pactū.de pꝛoba. Tu dic aut pꝛecedit contractus de cuius natura eſt vt
ad heredes non tranſeat ⁊ non tranſit niſi ſit dictū.vt.ſ̄.eo.l. ſtipulatio
iſta.§.ſi quis ita.aut non pꝛoceſſit:⁊ tunc aut quis ſtipulatur factuʒ qđ
coheret perſone ſtipulantis vt opere obſequiales que ad heredes vt ad
heredes nō tranſeunt:nec ad aliū niſi ſit cōmiſſa ſtipulatio ad intereſſe
tunc tranſiret ſicut quelibet ſtipulatio pecunie credite. vt.l. a duobus.
de ope.li.et.l.fabiles.in ſin.⁊.l.opere in rerum. Aut factum non concernit

perſonā ſtipulātis ⁊ ad heredes trāſit.vt.d.l. ſi pactum. ⁊.ſ̄.eo.l.
4 q rome.§.flauius.⁊.ſ̄.e.l.ſtipulatio iſta.§.ſicut eñ. ¶†Quero an ſtipulatio
facti affirmatiua trāſeat ad heredes ſeu ꝯ heredes ꝓmiſſoꝛis. In
hoc Pe.⁊ Cy.in.d.l.veteris.dicūt ſatis bene. Aut factū coheret pſone
⁊ non trāſit ad heredes.vt.ſ̄.eo.l.centeſimis.§.j.⁊ arg.C.de cadu.tol.§.
nunc autem. Aut nō coheret perſone.vt ſi ſtipuloꝛ domū fieri vel libꝛū
ſcribi habet̄ magis reſpectus ad ipſum coꝛpus ꝙ reſultat ex facto quā
ad ipſum factū:⁊ ideo dicit̄ nō coherere pſone tūc aut ſtipulatio eſt cōcepta
in tempus moꝛtis vel poſt.⁊ tranſit ad heredem.vt.l.ſi.C.eo. Aut
non eſt collata in tp̄s moꝛtis.⁊ tunc aut factum nō reſpicit induſtriam
perſone et tranſit ad heredē.vt.C.eo.l.veteris. Aut reſpicit induſtriam
perſone ⁊ nō trāſit.vt.l.inter artifices.⁊ quod ibi no.ĵ.de ſolu. tūc enim
videtur coherere perſone niſi eſſet obligatio contracta ad intereſſe. vt
d.l.a duobus. Aut dubitabatur:⁊ in dubio dic vt.d.l. inter artifices.

1 ☞ Pꝛomiſſio facta a penitus extraneo ſe facturū ⁊ curaturum quod titia conſentiet in me valet:ſecus ſi extraneus eſſet cōiunctus vel valde amicus pueri vel puelle.
Coniunctus et valde amicus equiparantur.
2 Pignus pꝛo matrimonio contrahendo dari pōt qñ conſiſtit in quātitate et realiter traditur.
3 Stipulatio pꝛo matrimonio cōtrahēdo an valeat vt intereſſe qñ pecuniariter intereſt:qđ non niſi dolus fuerit commiſſus:qꝛ tunc actione de dolo teneretur ad intereſſe.
4 Ratio quare datio arrharum pꝛo matrimonio cōtrahendo tenet non pꝛomiſſio pene.
5 Pene legales in matrimonio que ſint.
6 Pꝛomiſſio facta per aliquem ſe curaturū ⁊c. ⁊ ſi non fecerit pꝛomittit centum nomine arrharum nō valet.
7 Cōfeſſio facta ab altera parte ſe habuiſſe ⁊ recepiſſe noīe arrharum: lʒ non appareat de numeratione valet.
8 Confeſſio receptionis arrharum vtrinq͂ facta nō tenet.
9 Datio arrharū hicinde facta ab vtraq͂ parte pꝛo matrimonio cōtrahendo non tenet.
10 Arrhe ſi cōſtituantur in fundo vel in ſpecie non tenet conſtitutio.
11 Datio vel conſtitutio arrharum in caſibus in quibus de iure nō tenet non firmatur iuramento.
12 Pꝛomiſſio ꝙ quis monaſterium intrauit vel ꝙ abbas ipſum recipiet vel datio arrharū pꝛo intrando monaſterium non tenet.

Titia que.

Stipulatio penalis interpoſita īter ſponſos ⁊ eius parentes ſuper ſponſalibus eſt
ipſo iure nulla.h.d. ¶Op.C.de ſpon.l.ſi.Sol. aliud in arrhis
aliud in pena.vt ibi dicitur in tex.rationē.ĵ.dicā. ¶Opp.ſtipulatio cōtra
bonos moꝛes eſt ipſo iure nulla.vt.ſ̄.eo.l.generaliter.ſed hic dicit̄
qđ obſtat exceptio doli.Sol.ſm̄ Jac.de are.dic exceptio doli.i.facti vel
intentionis. ¶Opp.de.l.titio.§.j.de cōdi.⁊ demon. Sol. aliud eſt quē
inuitari ad nuptias ſpe pꝛemij vt ibi aliud metu pene vt hic. ¶Oppo.
de.l.ea que.ſ̄.de do.inter vi.⁊ vxo.So.ibi erat magis amiſſio lucri quā
dānū pati.vt ibi not. ¶Opp.qđ nec in ſpe lucri liceat.vt.ſ̄.eo.ti.l. ſi ita
ſtipulatus fuero te ſiſti.§.ſi.Sol.nō lʒ ſpe lucri percipiēdi ab altero ex
1 cōiungibꝰ ſʒ ab alio ſic:ideo ex p̄dictis diſtingue per teipſum. ¶†Quero
quid ſi extraneus ꝓmittit mihi ſub pena ſe facturū ⁊ curaturum qđ
titia ꝯſentiet in me an valeat.Glo.dicit ꝙ ſic.gl.alle.nec bene ꝓbat.melius
pꝛobat̄ per.l.mulieri ⁊ titio.de cōdi.⁊ demon. cōiunctis.ll. alle. in
glo.Tñ doc.moder.in hoc dicunt ſolēniter:aut ille extraneus eſt cōiūctus
vel multū amicus ſponſi ita qđ veriſimiliter metu pene puer vel
puella cōſentiūt ꝯhenti:⁊ nō valet eadē ratione qua in patre vel in matre
vt hic.⁊.l.heres meus.in ſi.ſ̄.de cōdi.⁊ demō.aut eſt penitꝰ extraneꝰ
2 ⁊ ꝓcedit hec glo. ¶†Quero an poſſit dari pignus.dic vt in gl. q̄ bn̄ dicit
quicquid dicat Cy.in.l.j.C.ſi rec.ꝓuin.Et pꝛedicta ſunt vera qñ pignus
datur pꝛo pena ſeu ꝓ arrha.ſʒ ſi pignus dat̄ pꝛo ipſo matrimonio:
tūc eſt locus arrhe.vt.l.j.C.ſi rec.ꝓuin.⁊ ꝑ Inn.in.c.gemma.extra
de ſpon.ꝙ eſt verū ſi pignoꝛa tradātur realiter ⁊ cōſiſtant in quantitate.
3 vt.ĵ.tāgā. ¶†Quero quid ſi mea pecuniariter intereſt. gl.dicit foꝛte
valet vt intereſſe.vt.ſ̄.de ſpō.l.ij.idē ibi no.ꝯtra no.ſ̄.e.l.ſi ita ſtipuler.
Dy.diſtinguit:aut volo petere intereſſe qđ conſiſtit in dāno ⁊ poſſum:
quia non eſt pena.vt.l.ſi is cui.in ſi.de fur.⁊.l.ꝓculus. de dā. infec. Aut
intereſſe ꝙ ꝯſiſtit in lucro.⁊ tunc ſecus.⁊ ita intelligit̄ gl.ſ̄.e. ſi ita ſtipuler.
pe.⁊ Ja.de ra.tenēt indiſtincte ꝙ non pōt agi:qꝛ ſm̄ hoc pōt agi ad
penā quatenꝰ īteſt qđ lex īdiſtincte vetat.⁊ Cy.tāgit.C.de ſpō.l.ij.Ego
idē teneo ꝑ hūc tex.q dicit ꝙ ideo nō vʒ.qꝛ eſt cōtra bonos moꝛes ergo
nulla:⁊ ex ea nullo mō pōt agi.vt.ſ̄.e.l.generaliter.ſed ſi ille cōmiſiſſet
dolū ⁊ ſic feci expēſas:fateoꝛ ꝙ teneret̄ mihi actiōe de dolo ad īntereſſe.
4 ¶†Quero q̄ ē differētia īter penā ⁊ arrhas. Ber.extra de ſpō.c.gēma.
videt̄ dicere ꝙ nulla eſt diuerſitas:iđ idē ius ſm̄ canones. lʒ ſecus ſm̄
leges.ſʒ Inno.hāc differētiā ibidē admittit.q̄ eſt ergo ratio.poſt multa
doc.dicūt ꝙ de facili quis ꝓmittit penā magnā q̄ cōſiſtit in v̄bo ſolo: ſʒ
nō de facili dat magnas arrhas.⁊ iđ nō ſic de facili īpedit̄ libertas matrimonij:
⁊ hac rōne attēta dicūt ipi ꝙ ſi pena reſpectu pſonarū eſt parua:
ita qđ veriſimilr̄ nō īpediret̄ ꝓpter ħ libertas mr̄imonij ꝙ pena cōmittat̄.
⁊ ſi arrhe ſunt magne ita ꝙ veriſimiliter īpediret̄ libertas matrimoniū
nō valet:⁊ leges que fecerūt differentiā
īter arrhas ⁊ penā ꝯſiderauerūt frequentiā ſicut c
no.in ſili.C.eo.l.ſi ſeruū.circa p̄n.in ver. ſi v̄o alienus.
ita tʒ Jaco.de ra.⁊ Pe.⁊ Cy.in.d.l.ſi.Et audio
qđ Jo.an.idē ſcribit ī.d.c.gēma. Ego aūt ab d
opi. gl.noſtrarū.⁊ Inno.nō recedo: ſcʒ ꝙ eſt dr̄ia
īter penā ⁊ arrhas.⁊ dico ꝙ oīs pena cōuētionalis
quātūcūq͂ modica nō vʒ.p̄mo per.d.l.ſi.ī ſi. q̄
p̄ciſe loqt̄ nec per aliquā aliā diſtinguit̄. Itē p.l.
neq͂.C.de nup.cū glo.q̄ dicit ꝙ etiā ſi decē ꝓmittant̄
nō valet.et iſta eſt modica quātitas. Itē p.l.
ea que.C.de do.inter vi.⁊ vxo.vbi dicit tex. de.xx.
que eſt modica quātitas:⁊ tn̄ nō valeret niſi a donatoꝛe
ꝓcederet. Itē per tex.ſ̄.e.l. ſtipulatio iſta.
vbi cōtēti eſſe debemus penis legalibꝰ.⁊ ſi ꝑ vnū
denariū eſſet dictū vltra nō valet. Itē per hanc.l.
nō ob.qđ in.d.l.fin.permittit paciſci vſq͂ ad quadruplū:
qꝛ illa eſt pena legalis ex eo qđ de mēte legis
interponit̄ vt dixi in ſimili.ſ̄.eo.l.in cōuētionalibꝰ.
a Etᵃ ideo† pꝛo huiꝰ declaratiōe videamꝰ q̄
5 ſunt iſte pene legales. Rñdeo qñq͂ mr̄imoniū eſt
ꝑfectū:⁊ tunc pene legales ſunt expſſe:ſcʒ amiſſio
dotis ⁊ donatiōis ꝓpter nuptias.vt.l.ꝯſenſu. de
repu.⁊.l.iubemꝰ.eo.ti. Qñq͂ ſunt ꝯcta ſola ſponſalia
verbo:⁊ tūc nulla eſt pena legalis.vt.l.j.C.de
ſpon.eadē rōne nec aliq̄ cōuētionalis.vt hic cū ſi.
Qñq͂ fuerūt ꝯcta ſpōſalia nō ſimplici v̄bo: ſʒ ꝓceſſuʒ
fuit vltra ad realē traditionē arrharū.⁊ tūc
hʒ locū pena legalis ſm̄ foꝛmā legis ſi.C. de ſpō.
verū qꝛ nō eſt veriſil'e ꝙ lex voluerit īponere maioꝛē
penā dirimenti ſpōſalia q͂ dirimēti mr̄imoniū.
Sed pariter debeāt ambulare.vt hac.l.⁊.d.l.
neq͂.de nup. Ideo dico ꝙ pena arrharū vl' dupli
b vl' q̄drupli circa arrhas nō pōt excedereᵇ quātitatē
dotis vel donatiōis ꝓpter nuptias: vel vbi nō
eſſet dos quātitatē poſitā in.d.l. iubemꝰ. ⁊ ħ dico
per.l.ſtipulatio iſta.ſ̄.eo. et ita dʒ limitari.d.l.ſi.
6 ¶†Quero qd ſi dixit ꝓmitto me curaturū ⁊c. ſi
nō fecero ꝓmitto cētū noīe arrharū.rñdeo nō vʒ
ſicut nec pena:qꝛ ī arrhis reqrit̄ traditio coꝛpoꝛalis.
vt.d.l.fin.⁊ qcqd extra diffinitionē illius.l. ⁊c.
vt ibi ptʒ in ſi.nec ob.qđ no.ſ̄.eo.ti.l. ſi ita ſtipulatus
7 fuero te ſiſti.§.ſi.⁊ ibi dixi. ¶†Itē qd ſi altera e
pars cōfeſſa fuit ſe recepiſſe noīe arrharū:nec aliter
c de numeratione ꝯſtat. Rñdeo ſtariᶜ ꝯfeſſiōiᵈ
d cōtra eā.vt.l.publia depoſi. niſi ex aliq̄ appareat
8 hoc fraudulētū factū. ¶†Quid ſi ego ꝯfiteoꝛ me
habuiſſe cētū noīe arrharū a titia ⁊ ipſa tātūdē a
me vt vidi fieri de facto. Rñdeo nō vʒ:qꝛ apparet
ꝙ ego ꝯfeſſus fui hr̄e a te:qꝛ tu fuiſti ꝯfeſſus hr̄e
a me:nō aūt interuenit nūeratio vera. Itē ꝓpter
9 aliā rōnem vt ſtatim dicā. ¶†Quid ſi in veritate
ego nūeraui tibi pecuniā noīe arrhaꝝ: ⁊ tu mihi
eandē vel aliā eiuſdē quātitatis. Rñdeo fraus eſt
e ⁊ data nō videt̄.ᵉ vt.l.q ſic.ĵ.de ſol.p̄terea.l.vlti.loquit̄
qñ datio arrhaꝝ fuit ab vna pte tm̄. ⁊ qcqd
10 extra caſus ibi poſitos ⁊c.vt.d.l.ſi.ī ſi. ¶†Quid ſi
do tibi fūdū meū ꝓ arrhis:⁊ ꝯſtituo me tuo noīe
poſſidere. Rñ.nō valet:qꝛ reqrit̄ ꝙ coꝛpoꝛal'r tradat̄
qđ ptʒ:qꝛ ibi dicit accipit ⁊c.vt no.inſti.de re.
diui.§.itē lapilli.facit.C.de ſuffra.l.vna. Plus dico
ꝙ ſi fundꝰ vel ſpēs ꝓ arrha tradit̄ nō hʒ locū
d.l.ſi.qꝛ ibi loqt̄ in re q̄ pōt duplari ⁊ etiā q̄druplari:
ſʒ ſpecies nō eſt hmōi.vt.l.luciꝰ.§. īpuberē.
de leg.ij.⁊.l.plane.§.j.⁊.ij.de le.j.ergo ⁊c.qꝛ extra
11 diffinitionē illiꝰ.l.vt ibi ī ſi. ¶†Quero an in p̄dictis
caſibꝰ vbi de iure nō valet pōt firmari iuramēto.
Rñ.nō:qꝛ ꝯ bonos moꝛes vt hic dicit: q̄ ⁊c.
12 vt.c.nō eſt obligatoꝛiū.de re.iur. li.vj. ¶†Quid
ī matrimonio ſpūali ꝓmiſi me curaturū qđ talis
ingrederet̄ monaſteriū vel ꝙ talis abbas recipet
talē ſub pena vl' tradite ſunt arrhe. Rñ.īdiſtincte
ꝙ nō vʒ: qꝛ ſiue metu pene ſiue ſpe p̄mij ſiue arrhe
quocūq͂ mō pecunia interueniat ſimonia eſt

a ¶Et ideo.ſed quid ſi quis pꝛomittit facturū ⁊ curaturū qđ berta contrahet matrimoniū cū titio vtrū excuſet̄ a pena ſi facit quantū pōt. vide Bar. in ſuo cōſi. cxlix. incip. martinus ꝓmiſit ſe facturū. And. barb.

b ¶Non poteſt excedere. adde qđ Ange. cōtra vt refert ⁊ ſequitur Pau. de caſt. quia illa lex ſi. non taxat aliquā quantitatē vnde poteſt trāſcendere dotem. ⁊ Andre. pomate.

c ¶Reſpōdeo ſtari. vide Soci. ī ꝯriū. ꝯſi. iij. col. iij.

d ¶Stari ꝯfeſſioni. adde qđ Ang. ꝯ quē etiaʒ refert pau. de ca. qꝛ illa lex loqt̄ đ arrhis vere receptis. ⁊ ēt dicit ꝙ extra diffinitionē illiꝰ.l. nō dʒ pati aliā penā ⁊ in caſu iſto pateret̄ duplicē penaʒ et illa vult ꝙ non patiat̄ niſi vnā: et ita tranſit panoꝛ. tu dic ꝙ opi. quā bar. habuit. ⁊ fel. ꝯſi. cxciiij. ⁊ conſi. clxix. vbi dicit ꝙ nec directe poterit mulier vel vir īploꝛare auxiliū iudicꝭ eccl'iaſtici ſup dicta ꝯfeſſiōe allegādo illā fictā ſʒ foꝛte indirecte dicēdo ꝙ talis eā vel eū infamat de mr̄imonio et qđ petit ſe declarari eſſe liberū vl' liberā ⁊ qđ occaſione arrharū ipſaʒ vl' ipſum ampliꝰ nō moleſtet cū re v̄a nihil habuerit. et idē qđ Bar. tenet Bal. in.l.ij. qñ lic. ab emp. diſc.

e ¶Data nō vꝛ̄. adde qđ bal. ī.d.l.ij. vt refert Pau. de ca. dicit qđ Bart. ſomniauit: ⁊ ꝙ vʒ ꝯfeſſio pau. đ ca. dicē ſe habuiſſe de fcō ⁊ tenuiſſe opi. bar. q̄ vioꝛ eſt ēt ī mente cuiuſlibet diſcreti hoīs ī religs trāſit cū bar. ⁊ ꝯ Bar. ꝙ datio arrhaꝝ ab vtraq͂ facta valeat. tʒ ēt p̄ceptoꝛ meꝰ ⁊ bartholo. Soci. ī ſuo ꝯſi. incip. ſuppoſitis mꝉtis q̄ late ⁊ clare ī p̄ma charta ꝙ nō hr̄ ī impſſis. et alleg. etiā ꝯ Bart. conſuluiſſe lau. de rodul. do. Saluſtiū đ puſio ⁊ mꝉtos alios docto. floꝛētinos: et peruſinos in p̄cedenti articulo de arrharū hicinde cōfeſſatarū. pariter tenet ꝯ Bar.

❧ Andre. pomate.

a ¶ Repetita ſeruitus. vide ꝑ declaratiōe alex.ꝯſ.xxvij.co.ij.vo.iij. ⁊ ad hec Jmo. oī no in.d.c. quorū.§.ſi eū. vide ēt ad hec do.ale.ꝯſi.xxiiij.vo.iij. vbi dicit qd̄ ſcd̄s ꝯtus recipit dclaratione a ꝑmo etiā interuallo ſecuto ſoci.xxx.col.ij.

b ¶ Promiſit. adde ꝙ dicit Ange. m'tas pecunias fuiſſe lucratuꝫ de iſto caſu qr vt plurimū ſit ſcriptura ꝓuata ī qua eſt ꝙ talis ꝓmiſit vt ītelligat̄ de ꝓñtia ⁊ ꝑ ſtiplōnē tñ dicit pau. florentie vidiſſe dubitari ⁊ ꝓpt' h̄ factū fuiſſe ſtatutū ꝙ ſtet̄ ſcripture. Et ſubdit pau.idē eē ſi īſtrꝫ diceret talis inueſtiuit de feudo ⁊c. qr p̄ſumit̄ ꝓñtia: qr inueſtitura nō ſit niſi ꝓñti: ſecus ſi neſciſſet qd̄ poſſet fieri īter abſentes:qr tunc ꝓñtia nō p̄ſumit̄ niſi ꝓbet̄ ſm̄ Jo. an.in addi.ad Spe.ī ti. d emp.⁊ vē.§.ſciēdū.circa ſi. ⁊ ideo dicit ſi ꝯtinet̄ ī īſtr̄o talis donauit ſi non appareat de acceptilatiōe donatarij qd̄ p̄ſumitur abſ̄s ⁊ donatio nō vꝫ. iuxta.l. illd̄.C.de ſac. ſan. ec.⁊ dicit mēti tenēdū:qr lucraberis ſi recordaberis tu add̄ lꝫ Jo. an. ſibi attribuat qd̄ fuit ſnīa Old. ei⁹ ꝯſi.ccxvij.⁊ ſeqtur ro. ꝯſ.ccccix. ⁊ de v̄bo ꝓmiſit vide q̄ poſui.ſ.in.l. ſciēdū. ⁊ pro limitatiōe hui⁹ tex.vide are. in.c.j. col. iij.de iudi.referētē Jo.an.ī addi. Spe.ī ti.d emp.⁊ vē.§.nūc vidēdū.

c ¶ At dictio cuꝫ. add̄ qd̄ pau. d ca. h̄ nō facit ꝯditionē expſſaꝫ nec tacitā nec p̄ncipal'r nec ſecūdario ſed ſolū admonitionē qñ iūgit̄ cū verbo petiero.⁊ ſic dicit qd̄ Bar.nō bñ intellexit.

vt extra de ſimo.c.ne ſatis.⁊.ſ.de here. inſti.l.ille autem.et quod ibi no.facit qd̄ dixi. in.l.titio.§.j.de condi.et demon.

1 ☞ An dicta in prefationibus intelligant̄ repetita in ſequentibus.

Idē reſpondit.

Que in p̄fationib⁹ dicunt̄ i ſtipulationib⁹ repetita 1 †intelligunt̄. ¶ Oppo.C.de vſur.l.ꝓ retētionē.Sol.dicit gl.ibi ex īteruallo.h̄ incōtinēti.⁊ verū dicit vt ſtatim dicā. hic em̄ loquitur de his q̄ dicunt̄ in p̄fationib⁹ hoc eſt in his q̄ partes cōueniunt anteq̄ fiat ꝯtus ſeu ſtipulatio ſup eadē.vt.ſ.de pac.l.itē qr.§.ſi.ibi v̄o loquūtur de his q̄ dicunt̄ in anteriori parte ꝯct⁹ an intelligant̄ repetita in poſteriori pte inſtrumēti ſeu cōtractus circa alia de quo dixi in.§.chryſogonus. ¶ Op.de.l.ſi tibi liberū.de ac.emp.⁊ de ſer.vrba.p̄di.l.ſi hinarū.ibi in traditione nō ītelligit̄ repetita ſeruit⁹.ᵃ So. ibi ex īteruallo facta fuit traditio:al's ſecus vt hic.⁊ ſic eo ipo qd̄ aliud eſt factū quā fuerit actū ī p̄fationib⁹ p̄ſumit̄ error. vt.d.ll.⁊.l.ſꝫ ⁊ ſi me putē.§.j.idē in vltimis volūtatibus vt.l.quoties.ī p̄n.⁊.§.j.⁊.ij.ſ.de here.inſti. q ergo vult cōcludere qd̄ videat̄ actū dꝫ ꝓbare ī p̄fationib⁹ actū eſſe.Itē cōtractū infra modicū tp̄s ſecutū eſſe vt hic patet.ſꝫ qui vult ꝓbare errorē ſufficit ſolū ꝓbare qd̄ in p̄fationib⁹ dictū eſt et poſtea omiſſum.Itē p̄dicta vera niſi repetitio vitiaret. vt hic.Itē niſi inter alias perſonas.arg. eius qd̄ no.in.l.in repetendis.de lega.iij.

1 ☞ Verbum promiſit in ſcriptis redactum intelligitur per ſtipulationem.

Idē reſpōdit.

1 †Verbū ꝓmiſitᵇ redactū i ſcriptis ītelligit̄ ꝑ ſtipulationē.b.d. ¶ Quero an in dubio videat̄ actū inter parētes.gl.C.e.l.j. dicit qd̄ ſic. alij dicūt ꝯtriū ꝑ.l.ij.C.de ſtatu.⁊ ima.Solu.hic eſt de ſolēnitate intrinſeca vbi ꝓmiſit vt dixi.ſ.e.l.ſciēdū.qd̄ ibi ceſſat.Itē facit ꝓ eis.C.eo.l. optimā. et inſti.de inuti.ſtipu.§.itē verbor̄.So.ibi ad maiorē cautelā ſcribitur inter parentes actum eſſe.

1 ☞ Dictio ſi:facit principaliter cōditionem: dictio cum:tempus.

2 Dictio quis vel qui iuncta verbo futuri tēporis facit cōditionē:⁊ ſecundario nō principaliter.

Si ita quis ꝓmiſit.

Verbū qua die petiero nō denotat cōditionē ſꝫ magis admonitionem.b.d. 1 Dixi tibi ⁊ feci te notare† ꝙ dictio ſi:facit p̄ncipaliter cōditionē.dictio cū:principal'r tp̄s.vt.l. ſi titio.qñ di.li.ce.dixi ī.l.cēteſimis.ſ.eo.⁊.l.ſi decē cū petiero.⁊ ſcitis ꝙ dictio qs vel q adiūcta v̄bo futuri tp̄is facit cōditionē. vt.l. ſtichū q meus erit. ſ.de leg.j.⁊.l.nup.de lega.iij. 2 ¶ †Sed q̄ro an faciat cōditionē principal'r vt ſi.vel ſecūdario vt cū: et dico ꝙ eſt caſus hic quod faciat cōditionē vt dictio cum.ᶜ idē videtur tenere glo.parua in.l.ſi ſtichum qui meus erit.⁊ eſt caſus.in.l.j.de cōditio.⁊ demon.⁊ ibi plene dicam. ¶ Item not.quod hec dies qua petieris non intelligitur repetita in ſtipulatione vſurarū dixi in.§.chryſogonus.

1 ☞ Mora purgatio admittitur quo ad actionē conſeruandā ex parte actoris infra modicū tempus etiam vbi eſt dies et pena.

Seia cauit.

Ex pte actoris ad actionē cōſeruandam admittit̄ purgatio more infra modicū tēpus ſi aduerſarij non intereſt.b.d.notabiliter.caſus eſt etiam bonus. ¶ Opp.⁊ videturᵈ ꝙ alia debent requiri vt more purgatio ⁊c.vt.l.ſi inſulā.ſ.eo.gloſ. dicit idē quod ibi:ſcꝫ ꝙ hic lis non eſt conteſt. dicit ne bene glo.⁊ nō ad caſum noſtri.§. qr hic loquitur in actore cui nō ſolet conteſtatio litis nocere.vt.l.nō debet.j.de re iudi.⁊.l.aliam.j.de noua.l.ſi inſulam.loqtur in reo. ¶ Oppo.de.l.traiectitie.§.de illo.ſ.tit.j.⁊.l.magnam.C.de cōtrahē.⁊ cōmit.ſtipu.dicit glo.in cōtrario nō admittitur:qr eſt dies ⁊ pena.hic vero nō eſt penalis:ſed cōtra iſtā gloſ.eſt:quia etiā hic eſt dies ⁊ pena. cū eſt dies in kalendis eſt pena:ſcꝫ ſors cum vſuris:⁊ tñ admittit̄ purgatio more.dico qd̄ hec vſura nō apponit̄ vt pena ſed vt ſors apponit̄.ſimile in.l. ideq̄.§.ij.ſ. mā.vel aliter 1 † qñ eſt dies ⁊ pena nō admittit̄ purgatio more ad euitādū cōmiſſionē pene vt in ꝯtrio ſꝫ quātū ad ꝯſeruādā mihi actionē:⁊ tūc admittitur purgatio more vt hic. ¶ Op.de.l.thais.§. inter.ſ.de fideic.lib.tetigi ī.l.q rome.§.flauius.ſ.e. vbi ex pte actoris admittit̄ more purgatio. Sol. ad actionē acqrendā nō admittit̄ purgatio. vt.l.thais.§.inter.ſed ad actionē ꝯſeruandā ſic:vt hic latius explico materiā in.l.ſi inſulā.ſ. eo.ti.

1 ☞ Pactū ꝙ quis nō poſſit alienare rem ſuam non tenet niſi paciſcentis interſit.

2 Eſtimatio rei venit in intereſſe.

3 Alienatione ꝓhibita in ꝯtu an ꝓhibeat̄ alienatio dñij particularis titulo ſingulari.

Bar.miſit vſq̄ ad piſas ꝓ habēda ex pādectis vera lr̄a.l.creditor.§.ſi.ſ.de diſtr.pig.q̄ ē negatiua.

4 Alienatio impeditur qñ res eſt vēdita ſub pena centū ſi alienet̄ in illa obligatur iure pignoris.

Idem ſi in re vēdita cum illo pacto emptor vult ibi eccleſiam edificare.

5 Alienatio ſi ꝓhibetur a lege an impediat̄ trāſlatio dominij titulo ſingulari.

6 Stante ſtatuto qd̄ omnis donatio debeat infra mēſem inſinuari aliter non valeat:ſi donatio fuit facta ⁊ res tradita ab initio ſed infra mēſem non fuit inſinuata:an impediatur dñij trāſlatio.

7 Prohibitio de non alienādo facta a lege vel per teſtatorē vel a contrahentibus quādo impediat heredis inſtitutionem.

8 Alienatio ſi eſt prohibita fieri in forēſem per ſtatutum vel in non allibratū videtur prohibita heredis inſtitutio.

9 Emphiteoſis ſi cōceditur ab eccleſia ne alienetur in eccleſiam vel potentiorem an prohibeatur heredem inſtituere eccleſiam vel potentiorem.

Eccleſia qñ habeatur loco filij. remiſſiue.

10 Qualiter poſſit fieri ꝙ in contractu prohibeatur dominij tranſlatio.

e Ea lege.

ᵉ Prohibitio alienationis in cōtractu nō impedit trāſlationem dñij:lꝫ cōtrafaciens ad intereſſe teneat̄.b.d. ¶ Oppo.qd̄ tale pactum ſit nullū ipſo iure. vt.l. nemo.ſ.de pac.poſt multa 1 † iſta eſt veritas.pactū eſt nullū niſi interſit paciſcētis vel in datione rei mee apponat̄.vt.l.ſi.C.de pac.inter emp.⁊ vendi. et ibi doc. dicunt.et.ſ.de pac.l. in traditionibus. ¶ Oppo.de.l.ex hoc edicto.§. ſed heredem.ſ. de alie.iu.mu.cau.fac.gl.nō ſoluit.ſed Dy.dicit. dic vt ibi ⁊ bene.qd̄ ibi ꝓhibet̄ alienatio:ſed ponitur dolus qui inſtituēdo heredē nō p̄ſumit̄. ¶ Opp. de.l.quedā.de acqui.re.do. ¶ Sol. ibi alienatio prohibet̄ a lege ſimpliciter vnde in facto heredis nō videt̄ ꝓhibita.hic de ꝓhibitione hoīs certarū perſonarū:ideo nō poteſt inſtitui. 2 ¶ †Venio ad qōnem ⁊ q̄ro quid venit in intereſſe.dic eſtimatio rei.vt.l. ea lege.C.de cōdi.ob cau.cū ſua gl. 3 ¶ Venio vltimo† ad qōnes magis ꝓpinquas. vna eſt vtrū alienatiōne ꝓhibita in ꝯctu ꝓhibeat̄ alienatio dñij particularis titulo ſingulari. Dic qñq̄ ille qui tale pactū apponit in re ſibi aliqd̄ ius ſeruat:⁊ tūc talis ꝓhibitio impedit trāſlationē dñij vt.l.ſi.C.de iure emphy.⁊.l.ſi creditor.§.fina.ſ.de diſtra.pig.ſm̄ vnā lect.ꝓut ibi eſt nullā eſſe vēditionē q̄ litera vera eſt:qr cū ſemel mihi expediret propter qōnē de facto miſi vſq̄ ad piſas ad pādectam.⁊.l.vl.C.de re.ali.nō alie.Aut nō ſeruat ſibi ius ī re:⁊ tūc aut alienatio eſt irreuocabilis:⁊ tūc dñij trāſlatio impedit̄.vt.l.ea qdem.C. ſi man..ita fue.alie.Aut eſt irreuocabilis:⁊ tūc dominij trāſlatio nō impedit̄:lꝫ ꝯfaciēs teneat̄ ad intereſſe:vt hic.⁊.l.ea lege.C.de cōdi.ob cau.⁊ ſunt vtilia. 4 Vēdo† tibi rem ne alienes ſub pena centū ⁊ illā rem volo eſſe mihi obligatā iure pignoris:⁊ tūc alienatio impedit̄ ſm̄.l.ſi creditor.ī ſi.ſ. de diſtr.pig. ¶ Vlterius tu habes rē emptā pacto p̄dicto vis ibi edificare edem ſacram iſta nō eſt reuocabilis f ex predictis apparet ꝙ impedit̄ dñij tranſlatio.ᶠ

¶ Quero

❧ Andre. pomate.

d ¶ Oppo.⁊ videt̄. de iſta opi. Bart. hic eſt cōis lꝫ teneat opinionē gl. in.d.l.inſulā. vbi videas alex.⁊ do. Jaco. de put. cuꝫ Decio p̄ceptore meo.⁊ ꝓ hac opi. facit tex.in.l.cum dies.ſ.de arbi. et in.l. mācipior̄.ſ. de ope.no.nun.et vide Alexan. ꝯſi. xxiiij.in vlti. col. volu.iiij.

e ¶ Ea lege. et de materia hui⁹.§. vide Bal.ī.l.ea lege.de ꝯdi.ob cau. And.barba.

f ¶ Dñij trāſlatio. Adde aliū caſuꝫ ſm̄ Pau.de caſt. ſi fuiſſet dictū qd̄ quācito ꝑueniet ad actum alienationis dñium reuertat̄ ad tradētē et in dictū caſum emptor vel donatarius cōſtituit ſe noīe vēditoris vl' donatoris poſſidere.vt no.Bar.ī l.qui abſenti.§.ſi. de acq. poſ. ſed ſi nō eſſet cōſtitutū verba illa qd̄ reuertat̄ dñium nō ſufficerent.vt no. in.l.j.ſ. de dona. qr nō inducūt pactuꝫ.l.cōmiſſorie. an aūt iuramētū ſit ſufficiēs ad impediēdū dñij trāſlationē. vide bal. conſil.ccclxxxiiij. iij.lib.

❧ Andre. pomate.

a ¶ Eſt in promptu. et hoc eſt ideo verum vt dicit Ang.cōſi.lvij.incip.do.And.cōdidit teſtamētū ⁊ ſuū heredē fecit quodā hoſpitale ꝙ ſi teſtator ꝓhibuit heredē ⁊ eius deſcēdētes quoquo modo vel quouis titulo: ⁊ ſi ſecus fecerit ꝙ bona deueniāt in titiū ꝙ tñ nō obſtāte tali ꝓhibitione poterit inſtituere heredē extraneū. vñ ſubdas ꝙ hoc procederet etiā ſi expſſe ꝓhibuiſſet talē heredē extraneū inſtituere. ⁊ idē tꝫ do. alex. ꝯſi.cliiij.ī.ij. vol.et ſic no.iſtos velle ꝙ talis ꝓhibitio nō valeat ēt ſi ſit facta ꝯtēplatione familie ꝙ q dē tꝫ ang.ꝯſil.vij. incip.ex dicto themate.⁊ ita ſe ꝯſuluiſſe Jaſ.⁊ obtinuiſſe in ciuitate Padue dicit ī .l. filiuſfa.§.diui. in vij.q.Bar.ſ.de lega.j. et ibi ab eo audiui ꝙ non eſt tñ aduertēdū circa h̄ ꝙ v̄ba Bar. hic in ſua doctrina tenentē ꝯtriū.⁊ in ꝯtriū facit text.ī l.pr̄.§.fundū. ī ſi. ſ.d leg.iij.a ꝯtrio ſenſu.idē teſtator illi heredi potuit nō relinq̄re: ergo forti⁹ exhiberi .l. videam⁹.§.pe.ſ. d ī lit. iur. Itē ꝓhibitio teſtatoris cū cā legitima cēſet.l.§. diſponit.ī aut'.d nup.§ tāq̄ l.dꝫ ſuari cogita vt ibi Pañ.ꝯſ.xl. col.ij.vo.ij.⁊ bar. in .d.l. peti.§.ffe. hic alleg. ꝑ Bar. cui⁹ dicta etiā ibi ſonāt ꝯ opi. ang. de qua hic. ⁊ ꝯtra Ange.etiā facit ꝯ Alex.cōſil.lv.col. ij.in.iij.volu.

b ¶ Qñq̄ ꝓhibet̄. vide ꝑ hoc tex. in l.ſi.C.de reb. alie. nō alie.⁊ inquātū bar.dicit ī.l. ea lege.C.de condi.ob cau.ꝙ nō impeditur trāſlatio dñij dꝫ ītelligi quo ad ꝯhētes nō autem quo ad ꝓhibitionē legis aut teſtatoris.And.barb.

¶ Et ad bar. hic. adde tu Alexā.de imo. in cōſi.xxiij. col.pe. in ſi. in.ij. volu. vbi ꝙ cōis opi.eſt cū Bar.

c ¶ Vt hic.⁊.l. codicillis. adde ſm̄ pau.de ca.ꝙ quidā diſputādo tenuit per hāc glo. iūcto text.ꝙ ſtāte ſtatuto ꝙ vir lucretur totam dotē ⁊ vidua habens filios ex primo marito nubat abſq̄ aliquo pacto de lucrando ꝙ non lucrabitur ſecundus vir in preiudicium filiorum primi matrimonij cōtra prohibitio.l. hac edictali. quia mulier debuit curare:ne ad ſecundum virum plus perueniat quā per l.diſpoſitum eſt.de quo vide que poſui in.d.l.hac edictali.

5 ¶ †Quero vtrū prohibitio legalis impediat dominij trāſlationē titulo ſingulari.Dices tu ſic:vt l.quedā.ſ.de acq.re.do.et.l.j.ſ.de fundo do. not. plene in.l.ea lege.C.de condi.ob cau.⁊ bene dicis. 6 Sed illud moui† ꝓpter vnū ſtatutū qd̄ eſt in ciuitate iſta:videlꝫ ꝙ oīs donatio dꝫ inſinuari infra menſem:al's nō valet:nō fuit inſinuata infra mēſem:ſed ab initio fuit res tradita an impediatur trāſlatio dñij:⁊ tunc dic.qñq̄ ſtatutū vel lex precipit aliqd fieri tēpore ipſius ꝯctus:⁊ tūc ſi non obſeruat̄ ꝯtus eſt nullus ipſo iure.vt.l. non dubiū. C.de leg.Qñq̄ lex diſponit ſuper ꝯtu iam facto tunc ipſo iure nō annullat̄:ſed dꝫ per ſnīam reuocari.vt arg.l.vniuerſa.C.de p̄ci.impe. offe. cū ſua glo.ideo ex illo ꝯtu eſt trāſlatū dñiuꝫ.Predicta vera niſi ſtatutū diceret expſſe ꝯct⁹ ſit nullus ipſo iure:tunc em̄ annullaret̄ ipo iure ꝯct⁹: tñ vt puto dñium ipſo iure nō trāſfert̄:⁊ ideo locus eſt cōditioni ſine cauſa vel ob cauſam: vt dicā in.l.j.ſ.de dona.facit qd̄ no.C.de ſi.inſtr.l.ꝯtus. 7 ¶ Procedo vlterius† ⁊ quero vtrū ꝓhibitio legis vel teſtatoris vel ꝯhentiū de nō alienādo impediat inſtitutionē heredis ſeu impediat trāſlationē in heredes.⁊ in hoc dubito ꝓpter aliquas gl. ſed dicā ſic.qñq̄ lex vtitur v̄bo alienationis permiſſiue: ⁊ tūc heredis inſtitutio ꝯtinet̄. vt.l. ſi qs prioris.§.certū.C.de ſecū.nup.qñq̄ lex ſeu ꝯhētes vtunt̄ vocabulo alienationis ꝓhibitiue:⁊ tunc aut ꝓhibetur alienatio ſimpl'r:vt puta fundus dotalis:⁊ tunc heredis inſtitutio nō comprehendit̄.l.j.ſ.de fun.dota.l.quedā.ſ.de acq.re. domi. Ratio eſt in promptu:ᵃ qr non poteſt omni tēpore viuere:ideo oportet ꝙ habeat heredē. Qñq̄ ꝓhibet̄ᵇ alienatio in certas perſonas ſingulares ⁊ tunc nec per heredis inſtōnē ex teſtamēto nec ab inteſtato poteſt venire ꝙ nō fiat cōtra ꝓhibitionē. vt hic. et.l. codicilliſᶜ.§.mater.ſ.de leg.ij. Sed ī hoc eſt differētia:quia ꝓhibitio legis vel teſtatoris īpedit trāſlationē dominij:ꝓhibitio ꝯhētis non: niſi vt dixi.ſ.in titulo ſingulari.ᵈ Aut eſt ꝓhibita alienatioᵉ in certum genus perſonarū vt nō alienes extra familiā:⁊ tunc aut eſt ꝓhibitus heres legitimus ⁊ talis ꝓhibitio ad eum nō extendit̄. vt.l.cū pater.§.cū inter.de lega.ij.⁊ no.in.l.peto.§. cū fratre.de leg.ij.⁊.l.pater.§.iul'.agrippa.ſ. de lega.ij. Aut eſt heres teſtamētarius: ⁊ tūc videt̄ ꝓhibita alienatio.vt.d.§.cū fratre.ſm̄ Jac.de are.ꝙ tenet Dy.et bene. 8 ¶ † Per hoc formo tibi qōnem valde nota.ciuitas iſta habet vnū ſtatutū ꝙ nullus poſſit alienare rem alicui nō allibrato. modo quidam de ciuitate iſta vult facere vnū heredem nō allibratū an poſſit.⁊ habemus gl.C. ne li. metro. ha.l.j.lib.xj.vbi tenet ꝙ poſſit.neſcio qd illa glo. velit dicere:qr ſi ꝓhibita eſt alienatio in certū genus perſonarū vt in forēſes:⁊ tūc debet diſtingui an ſit legitim⁹ vel teſtamētarius ita dicerē hic: lꝫ iura que allegaui loquant̄ in vltima volūtate: tñ plus deberet poſſe lex ꝓhibere q̄ teſtator. 9 ¶ Pone† eccleſia conceſſit in emphyteoſim ne liceret tibi alienare in eccleſiam vel in potētiorē: an liceat inſtituere eccleſiā ⁊ tranſeat.⁊ vide glo. et eſt text. de ſuis.⁊ tene menti.videamus an dicat verū. Et quidā dicūt indiſtincte ꝙ nō bene dicit: qr non reperit̄ ꝙ eccleſia habeat̄ loco filij.ſed opi. Richar. malūb.quam recitat Cyn.in aut'.niſi rogati.C.ad trebel.quā puto veram:⁊ ſm̄ hoc indiſtincte non trāſfertur dñium:tñ qdam nō reprehēdunt indiſtincte ⁊ dicunt ꝙ tunc habet̄ loco filij qñ ingreditur monaſterium:ſecus ſi nō ingredit̄: qr tunc nō habetur loco heredis legitimi ſed teſtamētarij.et iſtam tenet hic Dy.ſed cū hic nō fuerit facta prohibitio in certū genus perſonarū deberemus diſtinguere:aut eccleſia ſucceſſit iure legitimo: aut iure teſtamētario:illum autem paſſum an eccl'ia habeat̄ loco filij.plene dixi.in.l. ſi ita quis.§.j. de leg.ij.⁊ predicta vera in ꝓhibitione facta a cōtrahentibus vel a lege. Si a teſtatore nō dico modo dic vt Dy.in.l.pater.§.iul.ſ.de le.iij.ꝑ Cy.in.l.ea lege.C.de cōdi. ob cau.⁊ ego exuberantius ſcripſi in.l.filius.§.diui.de leg.j. 10 ¶ †Qualiter autē poſſit fieri ꝙ in cōtractu prohibeat̄ dominij tranſlatio dicetur in.l.abſenti.§.j.de acqui.poſ. ⁊ in glo. quā legi ibi dum dicit eſt enim modus in reb⁹ ⁊c. neſcio quid voluit dicere. Oldr. dat plures ſolu. forte voluit allegare in aut'.de nō aliena.§.ij. vbi dicit quod in eccleſia optima mēſura eſt donatarum rerū immēſitas vel vult allegare.ſ.de ſer. l.ſi cui.de dā.infec.l.dāni.in prin. vbi dicitur modus honeſtus ⁊c. Oldr.vel dic qd̄ voluit allegare illos verſus cōmunes. Eſt modus in rebus ſunt certi deniq̄ fines. vel vult allegare.j. eo.l. continuus.§.item qui inſulam.

Filia q̄ de inofficioſo.

¶ Tranſactio facta ſuper vna cauſa non obſtat agenti ad eandem ex alia cauſa.b.d. Nota caſum legis qui eſt cōtra glo.in.l.ſi de certa.C. de trāſac. licet ibi diſputet.

1 ☞ Pactum quod vicinus non prohibeat venire aquam iuxta domum: ſi domus venditur: an iſtud pactum tranſeat ad emptorem.

2 Pactum non extinguit̄:ſi promiſſor alienet.

3 Si fundus eſt venditus ⁊ ceſſat actio perſonalis pro ſeruitute quando teneat ceſſio.

4 Promittens non prohibere aquam qñ videatur promittere ius reale vel perſonale.

Si ſub vna ſignificatione.

Si quis viam.

Iſte.§. eſt ſubtilis ⁊ bonus ⁊ breuiter dicit.Ante rem perfectā ⁊ cōſummatam vitiatur ſi deuenit res ad eū caſum a quo nō potuit inchoari.h.d. Que eſt ratio. Quia ab initio ſiue in illa parte erat dominus ſiue ꝓ parte ſeruitus non poterat conſtitui.vt.l.j.communia prediorū l.pro parte.de ſerui.vnde per alienationem deuenit ad eum caſum ⁊c.quod brocardum ſoluam in l.pluribus.§.et ſi placet.j.eo. ¶ Oppo. de.l.via. §.quecunq̄.de ſerui. ruſti. predio. Solu. ibi erat ſeruitus conſtituta: et ſic res perfecta: hic ſecus. ¶ Opponitur.j.eo.l.pluribus.in fine. Solu. ibi deceſſit pluribus heredibus relictis hic vero ſucceſſore ſingulari.hoc dicit gloſ. ⁊ tamen gloſ. format vnam queſtionem. 1 ¶ †Aliquis ſtipulatus fuerat a vicino quod non prohiberet venire aquā iuxta domum eius:nunc vendidit iſtam domum an iſtud pactum tranſeat ad emptorem.et glo. dicit qd̄ non niſi per ceſſionem: ſed iſta glo. videtur contra tex.vbi dicit ꝙ euaneſcit ſtipulatio quomodo ergo poteſt amodo cedi.⁊ dic qñq̄ ſtipulor aliquid cauſa conſtituendi ius in re.⁊ tunc ꝑ alienationem extinguitur ⁊ euaneſcit ſtipulatio oīno vt hoc tex.quandoq̄ ſtipulor aliquid pro re non tñ animo cōſtituēdi ius reale.vt volo ꝙ patiaris ꝙ perſona tua ſit obligata perſone mee ad patiēdum ductionem aque ⁊ iſto caſu dicit verum glo. tua.vt.l.fluminū.§.adijcitur.ſ. de dam. infec.⁊.l. dāni.§.emptor.eo.titu.⁊ cogit̄ venditor cedere vt dictis legib⁹.⁊ hoc tenet Pe. fruſtra ergo formatur hic oppoſitio ꝙ actio inutilis penes cedētem efficiat̄ vtilis penes ceſſionariū. 2 ¶ †Quero qd ſi ex parte promiſſoris fiat alienatio, Reſpondeo nō extinguitur:qr non deuenit ad eum caſum ⁊c. quia etiā dominus pro parte poteſt eſſe perſonaliter obligatus ad preſtandū ſeruitutem.vt.l.per fundū,de ſerui.ruſti.predī. 3 ¶ †Quero qd ſi ven-

d ¶ Singulari.ad de ꝙ hāc deciſi.dicit cōmunē et illā ſequit̄ alex.in ꝯſi. xxiij.col.ij.in ſi.in ij.volu. vbi vide.

❧ Andre. pomate.

e ¶ Aut ē ꝓhibita aliena. vide alex. ꝯſi.lvj.ī vlti.dub. in.j.volu.⁊ in ꝯſi. lix.in.iij.dub.vo. ij. hoc tñ ītellige vt h̄ dicit de herede teſtamentario niſi eſſet legitim⁹ ideſt ꝙ ali⁹ eēt ab inteſtato ſucceſſurus:qr talis bene poſſit inſtitui. ita tꝫ hic imo.⁊ bar.ī d.§.cū fratre.poſt glo.ibi ⁊ vide etiā ad h̄ ang.ꝯſil.vij. inci. ex dicto themate.⁊ bal. ī.l.ea. C.de ꝯdi.ob cau.ī vj.col. ⁊.xxxiiij.⁊ Jmo. et Rapha. cu.in.d.§. cū iter. vbi dicit qd̄ illa glo.eſt cōiter approbata ꝙ lꝫ qs ſit ꝓhibit⁹ alienare extra familiaꝫ tñ nō intelligit̄ ꝓhibitus qd̄ poſſit trāſferre ex teſtamento ad eū q ab inteſtato eſſet al's ſucceſſurus:lꝫ nō ſit d familia.⁊ ita etiā do. Alex.ī.d. conſi.lix.⁊ ꝯſil.lv. col.j. in.iij. volu. incip. p̄deratis his q̄ in themate narrant̄.⁊ ad p̄dicta facit qd̄ vult Bar.ī.l.iij.in vlt. colū.ver.ij. fallit. ſ.de leg.j. et vide etiā Alex. ccxcvj. incip.viſis ⁊ acute cōſideratis.ī.ij. vo.ꝯſi.cliij. ⁊.xc. ⁊.xl.eo.vo. ⁊ vide in ſimili Fely.ī.c. q̄ in eccl'iarū. col. iij.in p̄n.de ꝯſti. ⁊ Are.ī.l. vētre.in iij.caſu glo. colū. xiiij.ī ſi.⁊ ī.l. pomponius.§.j. colū. ij.ſ.de acq. here. ⁊ vide etiā Areti. ꝯſi.xix.colū.ſin. ⁊ Cap.lxv.col.vj.⁊ alex.xxiij.colū.ij. volu.ij. vbi tāgit etiā de ſuperiori qōne Bar. ⁊ Ro. ccclvij.in.iij.dubio.⁊ Soc.ccxcij. colū.j.in ſine.

didit fundũ ⁊ cedit actionẽ illam perſonalem pro ſeruitute. Rñdeo aut
antecedit ⁊ poſtea vẽdidit ⁊ non valuit ceſſio: qꝛ facta dño. Aut primo
vẽdidit ⁊ poſtea cedit ⁊ nõ valet: qꝛ iam eſt extincta vt hic. Aut eodẽ momẽto
facit vtrũqꝫ intelligo vẽdit ⁊ dominiũ transfert: qꝛ cõtractus celebratur
in fundo vel cõſtituit ſe poſſidere nomine emptoris ⁊ actionem
cedit: tunc nõ extinguitur ſtipulatio eadẽ ratione qua nõ extinguitur
4 in herede. vt dictũ eſt in gl. quicquid dicat Pe. ¶ † Quero quid in dubio:
an per talem promiſſionẽ ⁊ ſimiles videatur promitti ius realevel
perſonale. Rñdeo qñqꝫ promiſſor nil cõcedit ſed ſolum promittit ſe nõ
impedire ⁊ tunc eſt obligatio mere perſonalis vt hic in terminis glo. ⁊
ar. C. de trãſac. l. ſi pro fundo. Si vero ꝓmittit cõcedere ꝙ poſſet ducere
aquã. ⁊ queritur tunc an videatur promittere ſeruitutem vel tãtum perſonalem
colligitur ex. l. pe. ſ. de ſerui. vel ex his que no. in. l. apud iulianum.
§. ſi quis alicui. de lega. j.

Continuus.

¶ Quero quid eſt dictum cõtinuus. gloſ. dicit incontinenti. tu dic ideſt in
preſentia. C. de legi. l. fi. in princi. ⁊ ibi nota. Quero an valeat vt
pactum. Reſpon. non vt plene dixi. ſ. eo. l. j. §. ſi qs ita. ⁊ materiã huius
prin. dic vt. ſ. eo. l. j. §. j.

Si hominem.

¶ De hoc habuiſti. ſ. l. inter ſtipulantem. §. j.

1 ☞ Iudex dicitur vir bonus.
2 Practica articulandi ⁊ aſſignãdi rationẽ dicti per teſtes cũ probatur qd
ad aliquẽ locum tanto tempore perueniri ſolet.
3 Qualitas perſone debitoris inſpicitur: licet ſolutio per alium expediri
poſſit.
4 Arbitriũ boni viri non requiritur in declarando tps pro eundo ad locũ
vbi ſolutio confertur qñ miliaria ſunt limitata.
5 Via ſecurior ⁊ magis frequẽtata inſpicitur vt ad locũ infra tempus perueniri
poſſit: licet alia ſit breuior.

Cum ita ſtipulatus.

¶ Si ſolutio certo loco cõfertur ſtipulatio hꝫ diem qua
potuerit ibi cõmode perueniri. ⁊ vbi eſt certũ cõiecture nõ eſt locꝰ. h. d.
1 ¶ † No. ꝙ vir bonus dicitur iudex vt hic. ⁊. l. ſꝫ ⁊ ſi vnus. §. ait ꝓtor. ſ. de
iniurijs. ⁊. j. iu. ſo. l. vir bonus. ⁊ ꝓ ſo. l. ſi ſocietatẽ. §. arbitrorum. ¶ Scdo
2 no. † tex. ibi in eo ꝙ pleriqꝫ eiuſdẽ ꝯditionis hoĩes ⁊c. ex quo ſcias qualiter
debes formare articulũ ⁊ qualiter teſtes debẽt reddere rationem.
ſufficit eñ ſi dico ꝙ maior pars hominũ eiuſdẽ conditionis cuius ipſe
eſt ad dictũ locũ tãto tpe peruenire ſolet: ⁊ illud quod dico maior pars
apparet ex dictione pleriqꝫ. teſtis autẽ q hoc dicit interrogatus de cauſa
ſcientie dicit. qꝛ ſcio diſtantiã loci predicti ⁊ ſolitus fui in tanto tempore
ire ad dictũ locum cum hominibus eiuſdem cõditionis ⁊ ſemper
vidi maiorẽ partẽ tãto tpe peruenire vel clarius dicat: qꝛ ſcio diſtantiã
dicti loci ⁊ ſum cõſuetus ꝑ alia itinera ſimilia ire cũ hoĩbꝰ eiuſdẽ cõditionis
⁊ multis ⁊ cõiter in tot diebꝰ tm̃ iter perambulare ſolẽt. vt arg.
huius. §. vel putarẽ ſtãdũ opinioni vulgi: qꝛ hec liquido ꝓbari nõ poſſunt.
vt. §. a barbaris. Itẽ aduerte: qꝛ dꝫ actor ꝓbare ſe habere ꝓcuratorẽ
vel inſtitorẽ ephesi cui põt ſolui: alˀs nõ imputaretur reo ſi nõ inuit. ar. ſ.
de arb. l. arbiter ſi kalẽdis. niſi eſſet actũ ꝙ deberet mittere aliquẽ cum
debitore ad recipiẽdũ. vt. ſ. e. l. q rome. §. callimachus. ⁊. ſ. tit. j. l. traiectitie.
§. de illo. tunc ſufficit qd creditor obtulerit ſe paratũ mittere talẽ
3 cũ eo. Itẽ no. † ꝙ lꝫ hoc poſſit expediri ꝑ aliũ qualitas tñ perſone debitoris
inſpicitur. Itẽ facit iſte tex. ad ꝓbationẽ intereſſe ſingularis vt dicã
4 j. ti. j. l. nemo. ¶ Sed cõtra hãc. l. oppo. qꝛ videtur † ꝙ nõ ſit neceſſariũ
arbitrium boni viri cum a lege tempus eſt limitatum. vt. l. j. ſ. ſi quis
cau. gloſ. dicit ꝙ aliud in iudicijs vt ibi: aliud in contractibus vt hic.
Pe. dicit neſcio quare aliud. dic aut non ſunt limitata miliaria. et loquitur
hic: aut ſunt limitata. et loquitur. l. contra. et idem voluiſſe videtur
5 hic Ir. quod ſatis placet. ¶ † Sed quid ſi ſunt due vie vna breuior
alia ſecurior. Rñdeo. debet inſpici illa q̃ eſt ſecurior ⁊ magis frequẽtatur.
vt. j. de fal. l. eos. in fi. ⁊. C. de cur. pub. l. ij. lib. xij. ¶ Oppo. de. l. is q.
ſ. de eo quod certo loco. Solu. poſſum ſi ſoluam intereſſe tuum cui ſolui.
facit quod no. ſ. eo. l. qui rome. in prin. ¶ Opp. de. l. ſed ſi ante. Sol.
ibi in die incerta. hic certa.

1 ☞ Obligatio faciendi et obligatio dandi qd equiparantur quo ad
more purgationem.
2 Opus qd fiat ſolum per promiſſorem quando videatur actum.
3 Si in ſtipulatione operis fiendi ſit appoſita pena an poſſit agi ad particulare
intereſſe.
4 Fabri qñ nõ ſunt in terra debẽt ex locis circũſtantibus inueniri.

Item qui inſulam.

¶ Quanto tẽpore opus poſſit edificari arbitrio iudicis committitur.
Item ſi nõ inchoatur ad particulare intereſſe ſtipulatio cõmittitur.
Item poſt moram admittitur purgatio. hoc dicit. Nota bene
1 primum dictum. Item ex fi. not. † ꝙ ad purgationem more equiparatur
obligatio faciendi: et dandi. ¶ Oppo. j. de ſolu. l. inter artifices. de
2 lega. iij. l. fideicõ. §. fi. Solu. dicit glo. † hic fuit actum ne per ſe ſolum faceret.
hoc autem intelligo agi ex qualitate perſone vt ſi promiſſor non
erat artifex. j. ea. l. §. ſi ab eo. ⁊ ex qualitate operis: vt ſi erat ita opus magnum
qd per ſe non poterat expediri niſi in magno tempore nõ eſt veriſimile
cõtrahentes hoc feciſſe. arg. C. eo. l. fi. facit. j. de pollici. l. de pollicitationibus.
¶ Oppo. ſ. eo. l. inſulã. Sol. ibi adiectũ fuit certũ tempus:
3 hic nõ. qd dic vt. ſ. eo. l. cum ſtipulatio. † Sed quid ſi eſſet appoſita
pena: an poſſit interim agi ad particulare intereſſe. quod videtur ꝓpter
electionẽ que cõcedi videtur actori. vt. l. reſcriptum. §. ſi pacto. ſ. de pac.
et. l. predia. de act. emp. Tamen dicendũ eſt contra: quia hec ſtipulatio
ſperatur nouari. vt. l. ſi penũ. et. l. cum fine. quãdo di. le. ce. ⁊ no. in. l. j.
§. item ſi ita. ad. l. fal. ideo pendente conditione ſtipulationis nouantis
nõ poteſt agi ex nouãda. vt. l. pecuniã. ſ. ſi cer. pe. l. ſi debitor. ⁊. l. añpe.
ſ. de iure dot. Dy. dicit hoc verum ſi ponamus ſtipulationem ex cauſa
lucratiua: ſecus ſi ex cauſa oneroſa: quia tunc non ſperatur nouari. vt
dixi plene in. l. ſi ita ſtipulatus. Item de hac materia dic vt plene dixi
4 in. l. ſtipulationes nõ diuiduntur. ¶ † Quero ſi fabri non ſunt in terra an
teneatur inuenire ex locis circunſtantibus. hic videtur dici ꝙ non. ibi:
vndiqꝫ ⁊c. ſed illud quando in terra ſuut aliqui: alˀs ſecus. arg. ſ. de tut.
et cura. da. ab his. l. diuus.

1 ☞ Difficultas qd non impediat obligationẽ ⁊ quando vitiet. nu. 4.
vbi diſtinguit.
2 Impoſſibile eſt qd fieri non poteſt impedimento iuris vel nature.
Difficile qd propter impedimentũ perſone non poteſt fieri.
3 Teſtamentum habet inſtar bonefidei: ideo difficultas in eo expreſſa
remouetur.
5 Difficultas quando impediat exactionem.
6 Difficultas quando impediat more cõmiſſionem.
7 Difficultas quando impediat pene cõmiſſionem.

Illud inſpiciendum.

Difficultas non impedit diem obligationis cedere
et venire: ſecus ſi eſt impoſſibilitas. h. d. et iſte. §. eſt bonus vtilis et
ſubtilis. Diuiditur in ſex partes. Primo format vnam queſtionẽ. Secundo
ponit vnã rationẽ pro vna parte. Tertio illi rationi reſpondet.
Quarto probat illã rationẽ eſſe falſam per deductionẽ ad incõueniẽs.
Quinto concludit ⁊ ponit determinationẽ qõnis. Sexto probat dictã
reſponſionẽ eſſe verã per reductionẽ ad incõueniens. ſecunda ibi: quid
ergo. tertia ibi: ſed hec recedũt. quarta ibi: alioquin ſi quis. quinta ibi:
et generaliter. ſexta ibi: ne incipiat. Lege literã et ſub. in tex. teneatur. i.
in ipſo momento reſponſionis veniat: ⁊ cedat dies vt ſtatim poſſit agi
ibi poſſit pecunia ſubaudi et videtur ⁊ ſic quid ergo ⁊c. ibi inueniret ne
creditorẽ videtur ꝙ ceſſet obligatio: alˀs dicamus eũ teneri ad impoſſi-
1 bile. Item ſi permittuntur concluditur ergo ꝙ confeſtim teneatur ¶ † No.
2 ꝙ difficultas obligationem non impedit. vt. ſ. eo. l. ij. §. ex his. † Item
no. et ſigna bene tex. et glo. ſi vis cognoſcere que ſit impoſſibilitas. dicit
ꝙ illud quod nõ poteſt fieri impedimẽto nature vel iuris eſt impoſſibile:
ſed illud dicitur difficile ꝙ propter impedimentũ perſone non põt
fieri. ¶ Pro declaratione huius. l. habemus videre primo an difficultas
impediat obligationis vigorẽ. Secundo an impediat exactionem.
Tertio an impediat more cõmiſſionẽ. Quarto an impediat cõmitti penalem
ſtipulationẽ. et iſta tanguntur per glo. et docto. minus perfecte. et
quedã examinabo per cõtraria: quedã per qõnes. Ad primũ extra glo.
oppo. ⁊ videtur ꝙ difficultas vitiet obligationẽ. vt. ſ. de eo quod cer. lo.
l. ij. §. ſi quis ita. ⁊ inſti. de verb. oblig. §. loca. Sol. difficultas expreſſa
vitiat ſtipulationẽ. vt ibi. ſecus in difficultate nõ expſſa. vt hic. ¶ Opp.
de. l. inſulam. §. j. ſ. locati. Solu. ſi eſt cõtractus bonefidei non vitiatur
propter difficultatẽ expſſam in cõtractu ſtricti iuris: ſecus ſi ex hoc apparet
difficultas. §. ſi quis ſeruos. in. l. ſi mihi ⁊ tibi. de leg. j. ¶ Et gloſ.
3 ibi multum variat: † tamen veritas eſt ꝙ teſtamentũ habet inſtar bone
fidei. vt. l. in minorum. C. in qui. cau. in integ. reſti. nõ eſt neceſ. ideo difficul-
4 tas expreſſa in teſtamẽto remouetur. Diſtinguo ergo † aut difficultas
non eſt expreſſa: ⁊ nõ vitiat: vt hic. aut eſt expreſſa: ⁊ tunc aut in ꝯtractibus
bonefidei: et idem aut in ſtricti iuris: ⁊ tunc aut habent inſtar bonefidei
aut non: vt ex predictis patet: poſſet tamen eſſe tanta difficultas ꝙ haberetur
pro impoſſibilitate. vt. j. ea. l. §. cum quis. et ibi no. ⁊ ibi dicam.
5 et tunc impediret. ¶ † Ad ſecundũ an difficultas impediat exactionẽ.
hic videtur dici ꝙ non. dicit enim confeſtim ⁊c. contra. ſ. de iudi. l. ſi debitori.
§. ſi. cum. l. ſequen. ⁊ inſti. de inuti. ſtipu. §. fi. ⁊ de offi. iudi. §. j. ibi.
datur dilatio donec poſſit cõmode dari. et ſic videtur ꝙ non ſit aliqua
differentia an promittam tibi ſtichum dare ephesi: an promittã ſimpliciter
ſtichum qui tamen non eſt ephesi. cuius cõtrarium dicit tex. ⁊ gl.
Solu. fateor: ſed vnus habet dilationem a lege. alius a iudice ſm Dy.
Quid eſt hoc dictum. Reſpon. cum exprimitur locus habet quis dilationem
a lege ſeu conuentione que impedit obligationis diem venire
et ſic ante diem male agit. vt. ſ. eadem. l. §. cum ita. Sed quando locus
non exprimitur: tunc tempus miſerationis cauſa indulgetur ſolutioni
⁊ ante diem poteſt agi. ⁊ in compenſationem deduci. vt. ſ. de compẽ.
l. ſi cum militi. in fi. qui textus iſta declarat. Sed contra hoc. inſtitu. de
inuti. ſtipu. §. fina. Sol. non poteſt agi quo ad effectum executionis vt
ibi: ſed quo ad effectum condemnationis ſic: vt hic in textu. ¶ Sed contra
ſm hoc ille qui non habet pecuniam non poterit exigi nec condẽnatus
in carcere non poterit detrudi: ⁊ ſic non erit neceſſaria ceſſio bonorum.
contra. l. j. C. qui bo. ce. poſ. Reſpon. predicta ſunt vera quando
difficultas eſt ĩ preſtatione ſpeciei: ſecus in preſtatione quãtitatis. ſicut
enim

enim caſus non liberat debitorem. ita nec difficultas impedit
exactionem vltra tempus qd datur iudicatis vt probatur
in. l. cum res. §. j. ſ. de leg. j. Facit tñ difficultas quandoqꝫ vt
cogatur creditor ꝓ quãtitate ſpeciẽ recipere. vt. C. de ſol. aut.
hoc niſi. Item cõtra vt in ſpeciem nõ differatur exactio propter
difficultatẽ nõ debet preſtari quantitas ſi nõ poteſt preſtari
ſpecies. vt. l. nõ dubiũ. ſ. de leg. iij. Solu. ſi difficultas eſt
tẽporalis differtur executio donec ſuperueniat facultas. vt. d.
l. pretor. in fi. cum. l. ſeq. cũ ſi. Si vero eſſet difficultas dubia
ſeu perpetua tunc deuenitur ad eſtimationẽ. Cõtra hoc videtur:
qꝛ qñ ſeruus eſt fugitiuus difficultas eſt dubia: ⁊ tamen non
deuenitur ad eſtimationem. vt dicta. l. cum res. §. ſed ſi alienus.
⁊. l. cum ſeruus. eo. tit. Sol. quando ſeruus eſt fugitiuus
difficultas eſt tanta quod aſſimilatur quodãmodo caſui fortuito:
licet non totaliter: quia cum habere non licet quãuis
aliqua ſpes ſit. vt. l. iulianus. §. j. de actio. empt. fallit. l. in fuga.
C. ad. l. flaui. de plagi. Sed predicta loquuntur vbi nõ eſt
tanta difficultas. Item contra illam differentiam quam feci
inter obligationem quantitatis ⁊ ſpeciei videtur iſte tex. vbi
equiparatur. ſolu. fateor quod equiparatur contractui in ſubſtantia
obligationis: ſecus quo ad modum exactionis vt dixi.
Item contra hoc: quia eadem ſunt tempora executionis
ſiue ſit debita ſpecies ſiue quantitas. vt. l. in fideicommiſ. in
principio. ſ. de vſuris. Sol. circa hoc gloſſe variant veritas
eſt quod idem eſt tempus exactionis vtriuſqꝫ quando agitur
actione perſonali. vt. l. ordo. C. de execu. rei iudica. ⁊ ibi plene
per gloſ. Sed iudex poteſt ex cauſa prorogare ⁊ abbreuiare.
vt ibi no. et hoc eſt ex cauſa tantum que cauſa eſt ſm. d. §. fin.
inſti. de inuti. ſtip. nam eſt euidẽtior cauſa quã in pecunia. vt
ſi eſt ſpecies ephesi. tũc iudex ſtatuit diem. ⁊ ideo ex cauſa poteſt
prorogare diem: ſed in actione in rem tempus non eſt limitatũ:
ſed iudex ſtatuit officio ſuo. vt inſti. de offic. iudi. §. j.
⁊ ideo diſtingue: aut queris vtrum difficultas impediat exactionem
quo ad effectum condẽnationis: aut quo ad effectũ
executionis. ⁊ tunc aut in obligatione eſt quantitas: aut ſpecies
ſeu factũ. ⁊ hoc ſecũdo caſu: aut eſt difficultas tẽporalis
aut dubia ⁊ ſi dubia aut multum magna aut non. ¶ Habemus
videre tertium ⁊ quartum. Et oppo. ſecundum glo. ⁊ videtur
ꝙ difficultas obligationẽ impediat. vt. ſ. ad. l. rhodiam.
de ia. l. ſi vehenda. gloſ. dicit fallit ibi. Item oppo. de. l. ij. ſ. ſi
quis cau. Glo. dicit fallit ibi Dy. vero dicit aut eſt in obligatione
factum ⁊ eſt adiecta pena ⁊ difficultas impedit obligationem
in pena oriri. vt. l. ſi vehenda. et. l. ij. ſ. ſi quis cau. aut
in obligatione eſt datio. ⁊ tũc aut difficultas eſt ex parte promiſſoris.
⁊ tunc non impedit. vt. l. ad diem. ſ. eodem. aut in re
⁊ tunc impeditur. vt. l. ſi homo mortuus. ſ. eodem. An bene
dicat Dy. tu habes gloſ. valde nota. in. l. quod te. ſ. ſi cer. pe.
ſuper verbo in poteſtate tua. vbi dicit qd mora impedit difficultas
etiam ex parte perſone. ⁊ vbi eſt datio in obligatione
pro hoc videtur tex. in. l. thais. §. j. ſ. de fideicommiſ. libe. l. cũ
ſeruus. de lega. j. et. l. cum res. in princi. §. ſed ſi ſtichus. eo. ti.
Domini oportet nos aduertere anteq̃ videamus vtrũ impe-
6 diat pene obligationem committi. ¶ † Videamus an impe-
a diat more[a] commiſſionem. Et dic aut eſt in obligatione ſpecies
dari. et tunc difficultas impedit commiſſionem more. vt
l. quod a te. ſ. ſi cer. petatur. et. l. cum ſeruus. ⁊. l. cum res. ſ. de
lega. j. aut eſt factum in obligatione. et tunc idem quia impedit
moram committi. vt. l. j. §. ſi frater. ſ. de col. bo. aut quantitas
eſt in obligatione. ⁊ tunc ſecus, vt. ſ. dictum eſt. Nec ob. l.
thais. §. j. quia ibi reſpectu ſerui factum erat in obligatione:
7 ſcꝫ luitio ſed reſpectu aliorum non. † Et ex hoc habemus videre
an impediat commiſſionem pene. Et dic quod in omni
b bus[b] caſibus in quibus ex mora committitur pena: tunc qꝛ
mora nõ poteſt cõmitti propter difficultatem nec pena. vt. l.
ij. ſ. ſi quis cau. ⁊. l. celſus. ſ. de arbi. Si vero cõmitteretur pena
ex conditionis euentu nõ ex mora. ⁊ tunc ſecus. arg. ſ. eo.
l. in illa ſtipulatione ſi kalendis. Predicta vera niſi eſſet in
obligatione quantitas dari. vt. ſ. plene dixi.

1 ☞ Qui non põt per ſe debet facere per ſubſtitutum qñ non
eſt electa induſtria perſone.
2 Feudum conceſſum aduocato qñ debeatur eius heredibus.
Seruire per ſubſtitutum quando quis poſſit.

Si ab eo ſtipulatus ſum.

Poſſum ſtipulari ab eo qui non poteſt facere illud quod per aliũ eſt fa-
1 ctibile. hoc dicit. ¶ † Nota qd qui non poteſt facere per ſe debet
facere per ſubſtitutum. hoc ideo quia nõ fuit electa induſtria
perſone. et ſic fuit cogitatũ de effectu qui reſultat ex opere
et de conditione que reſultat tam ex ſcriptura quã de ipſo
actu vt dicam plene. j. titu. j. l. nemo. Et gloſ. inducit ad que-
2 ſtionem † filij aduocati. cõceſſum fuit in emphyteoſim vel feu-
dum cuidam aduocato aliquid an debeatur heredibus eius
lꝫ non ſint aduocati cum poſſit per aliũ ſeruire. Et glo. iſtam
queſtionẽ format in. l. quiſquis. C. de epi. ⁊ cle. et ibi per doct.
Spec. format in tit. de aduo. §. j. ver. ſed pone abbas. Non eſt
bene declaratũ. ideo primo eſt videndũ an ipſe idem viuens
poſſit ſeruire per ſubſtitutum. Dic ſi quidem ipſe impeditur ex
cauſa ſuperuenientis dignitatis vel alterius neceſſitatis et
poteſt. vt. C. de decur. l. nullus. lib. x. de princ. agen. in re. l. pe.
lib. xij. Si vero nõ impeditur ſed ipſe ſua ſponte vult ſeruire
per ſubſtitutum et non poteſt. quia videtur electa induſtria
perſone certe. vt. l. inter artifices. j. de ſolu. et hic. §. non facit.
non enim poteſt dici qd hic fuit cogitatum de facto: ſed magis
de ipſo fieri. Si vero ipſe aduocatus eſt mortuus: tunc in
herede eius eſt aduertendũ qualiter ſit facta conceſſio. nam ſi
fuit dictum concedo tibi iſtum fundũ vt ſis meus aduocatus
tunc videtur conceſſum iure plene proprietatis ⁊ ſufficit defunctum
fuiſſe aduocatum donec vixerit: heres autem in nil
tenetur. vt. C. de ſuffr. l. j. §. qd ſi predia. ⁊. j. de va. ⁊ extraor. cog.
l. j. §. diuus. ⁊ hoc verum ſi cõcedens erat priuata perſona. ſi
vero eſſet eccleſiaſtica: tũc videtur cõcedi ad tempus donec aduocatus
eſſet: ⁊ ſic ad haredẽ nõ trãſiret. vt not. extra de inſti.
c. cum veniſſent. per Ber. Sed ſi ponimus fuiſſe cõceſſum in
feudum. vt glo. ponit tunc parcat mihi Iaco. de bel. qui ſcripſit
ſuper vſibus feudorum. et in. d. l. quiſquis. C. de epiſc. ⁊ cleri.
poſuit diſtinctionẽ an in feudis poſſit quis ſeruire per ſubſtitutum.
et idem hic recitabit do. Ray. ego dico qd predicta
niſi ad propoſitum. nã iſtud eſt feudum datum pro certa mercede.
et ideo concedens quandocũqꝫ poſt annum poteſt reuocare.
vt. x. col. de feu. guardie ⁊ caſtal. c. j. coniuncto titu. de cõtrouer.
inter do. et vaſal. c. j. in fi. ⁊ ideo heres non poteſt habere
niſi domino volente.

1 ☞ Pena vt committatur non ſufficit de facto fieri. et vide
nume. 4. vbi remittit.
2 Impoſſibilitas eſt quando id quod eſt impoſſibile per vnũ
tantum eſt explicandum.
3 Venditio rei prohibite alienari etiam inter ſcientes quando
valeat.
5 Ciuitas quando poſſit plateam vendere.
6 Impoſſibile etiam reputatur id quod obtineri non põt niſi
per ciuitatem fiat noua lex.

Cũ quis ſub hac cõditione.

1 † Non ſufficit de facto fieri a pene cõmiſſionem. h. d. Tu dicis
ꝙ impoſſibile eſt rem ſacram vendere. contra: imo poſſibile:
qꝛ papa poteſt ⁊ imperator. vt. l. apud iulianũ. §. fi. ſ. de
2 lega. j. dicit glo. † ꝙ id quod eſt poſſibile explicari per vnum
tantũ eſt impoſſibilitas. Dy. dicit iſta verba in. c. ſemel deo.
3 extra de reg. iur. lib. vj. ¶ † Oppo. ꝙ de iure poteſt vendi res
ſacra: lꝫ non alienari. vt inſti. de ꝯhen. emp. §. fi. ⁊. ſ. de ꝯhen.
emp. l. liberi. dico qd rei ſacre et religioſe nulla eſt emptio reſpectu
rei ſimpliciter: quia nõ trãſſertur dominiũ: et quando
prohibetur venditio prohibetur talis ꝙ inter ſcientes valet.
c quod no. hic. Sed iſtud[c] videtur contra. l. cum pater. §. libertus.
de leg. ij. vbi ꝓhibitio teſtatoris impedit tranſlationem
dominij. tamen vendens incidit in penã ⁊ tenetur reſtituere.
Breuiter ibi valet vẽditio etiam inter ſcientes: quia eius rei
cuius eſt cõmercium: nunc ſemper poteſt venditio fieri inter
ſcientes. vt glo. tenet in. l. ſi emptione. §. ſi emptor. ſ. de ꝯhen.
emp. lꝫ glo. contra teneat ⁊ non bene ſimpliciter. in. l. ſi is qui
pro emptore. §. fi. ſ. de vſucap. Sed ſi non eſt cõmercium rei
tunc venditio impeditur inter ſcientes et de facto dicitur fieri:
nec pena cõmittitur. vt hic. ¶ Oppp. qd ſufficit de facto fieri
ad pene cõmiſſionẽ. vt. l. lucius. §. tres heredes. ſ. ad trebel.
ſol. ibi fuit actum ⁊ cogitatũ expreſſe de facto hic nõ: ideo in
dubio preſumitur de iure. ¶ Sed contra. C. de tranſac. l. vbi
pactum. ſol. ibi factum de facto affert incõmodum: ideo de facto
preſumitur cogitatũ: hic ſecus. Sed dices tu: nõne affert
incõmodum: quia cogetur vendicare quod prius poſſidebat
eccleſia. Rñ. ſola venditio non tribuit hoc incommodum ſꝫ c
4 traditio: ſed hic fuit in conditione ſola venditio. et iſtud † an
ſufficiat de facto fieri quo ad pene cõmiſſionẽ. dic per Cy. C.
ſi mancip. ita fue. alienat. l. ea quidẽ. ſi quo ad pene euitationem.
dic vt. l. quidam cum filium. in fi. ſ. eo. ſi quo ad actionẽ
conſequendam. dic vt. l. mulier. §. fi. cum ſimi. de condi. inſti.
5 ¶ † Quero ciuitas iſta vult vendere aliquã plateã an poſſit.
Glo. hic videtur dicere ꝙ non niſi principe ſtatuente. Sed dico
ꝙ in iſtis ciuitatibꝰ que nõ cognoſcunt ſuperiorẽ papam vel
principem ꝙ ille poſſunt. ipſi enim ſuiipſius ſunt principes
⁊ populus liber eſt. vt. l. non dubito. de capti. et no. eo. titu. l.

a ¶ Ad more cõmiſſionem. Adde tu circa hoc et vide late dominũ meũ Soci. in conſilio cclxxxviij. colũ. antepenul. verſi. circa. v. q. ĩ. ij. parte. et ibi plene diſtinguit: quã diſtinctioneꝫ etiam reaſſumpſit ĩ alio ſuo ꝯſi. qd incipit ſuppoſitis multꝫ que late ⁊ clare. ꝙ non habetur in impreſſis: ⁊ dicit aut ꝓmiſſio facti ſui natura nõ eſt difficilis: ſꝫ difficultas ſuperuenit: et tũc difficultas excuſat a mora et a pena: aut ꝓmiſſio fcti ĩ natura ſui a principio ẽ valde difficilis: ⁊ tũc videtur quis ad talem rem difficilẽ voluiſſe ſe obligare. ⁊ per conſequẽs difficultas non debet excuſari per regu. dãnũ cuꝫ ſua materia. vide ibi.

Andre. pomate.

b ¶ Dic ꝙ ĩ omnibus. vide Feli. in c. ex reſcripto. col. penul. de iureiuran. circa hoc vide q̃ ſcribit preceptor meus domi. Iaſon ĩ. l. nimis. in. v. nota. ſ. de in lit. iuran. et Panor. conſi. xc. colũ. ij. vol. j. ĩ. ij. dub. ⁊ Fede. conſil. cxxij. Fely. in. c. teſtimonium. col. viij. de teſti. ⁊ cõſi. ciij. ad fi. et Barto. conſi. ccxxix. ⁊ Alexan. cõſi. xcij. ad fi. col. fi. vol. j. ⁊ Pan. ĩ c. ſignificãte. in. ij. nota. de pigno. et Fely. in. c. j. ⁊. viij. colũ. ij. de offi. de leg. vide etiã bal. ĩ. c. j. §. porro. col. ij. vbi dicit qd impotẽtia ſoluendi excuſat a periurio in tit. que fuit prima cauſa ben. amit.

c ¶ Sed iſtud videtur. no. ꝙ teſtator non põt ſtipulari vni heredũ actionem: qd tu limita niſi ceſſionẽ legaret: qꝛ tũc poteſt. caſus eſt ſingu. in l. j. C. de excep. ſm bal. ibi quẽ oĩno vide. And. barb.

a ℭ Idẽ dico. Ad-
de quod Pau. de
caſt. dixit ꝙ ex eo
qđ recognoſcunt
ſuperiorẽ nõ pñt
hoc facere ſine li-
centia ſuperioris
ad quẽ ꝑtinet ad-
miniſtratio rei-
publice vnde di-
cit ipſe ꝙ cõitas
padue nõ poſſet
alienare ſine con
ſenſu dñoꝝ vene-
toꝝ apđ quos eſt
adminiſtratio cõ
munis. l. j. de con
ſtitu. prin. Itẽ in
eo qđ dicit Bart.
ꝙ erit neceſſe fa-
cere ſtatutũ. Ra-
pha. reprehendit
qꝛ etiã ſtatuto nõ
facto poſſet vẽde
re ⁊ vẽditio habe
ret vim legis vel
ſtatuti: qꝛ ꝯctꝰ fa-
ctus ab illo q hʒ
vim legis cõden-
de vim legis hʒ. l.
ceſar. de publ. ⁊ l.
donationes. C. de
dona. inter vi. et
vxo. no. Bart. i. l.
ciuitas. ſ̃. ſi cer.
pe. ⁊ cũ hoc videt
trãſire Pau. q di
cit videndũ Bal.
in. l. j. C. ne filiꝰ ꝓ
patre. tu adde qđ
Bal. ꝯſi. ccccxciij.
iiij. li. dicit ꝙ cũ
ꝯctus emanãt in
forma ꝯctus hñt
vim cõtractus et
tanꝙ ꝯctus ſunt
ſeruãdi. ⁊ qñ cõi-
tas poſſit vẽdere
res cõitatis ⁊ qua
liter. vide Bald.
cõſi. cccciiij. j. lib.

a hoſtes. Sed ſi ponimus ꝙ principem cognoſcant idem[a] dico
quia ipſa ciuitas ſtatuẽdo poteſt alienare hoc eſt prius legẽ
faciẽdo. vt. l. ꝓhibere. §. plane. ſ̃. qđ vi aut clam. vbi eſt caſus.
Preterea ꝓbat. ſ̃. ne qd in loco publi. l. ij. §. viã publicã. ⁊ ibi
gloſ. que in hoc videt exparare principẽ ſenatũ ⁊ ciuitatẽ in
faciẽdo locũ publicũ vel nõ. Et ideo feci de facto fieri ꝑmo ſta
tutũ ꝙ locus ille eſſet priuatus poſtea feci fieri vẽditionẽ ſo-
lẽniter ſatis puto etiã ſufficere ſi fiat ſtatutũ de vendẽdo ipm
6 locũ publicũ: vt predixi. † Hoc ergo pmiſſo habes hic aliud
notabile ꝙ id qđ non poteſt obtineri niſi fiat noua lex ꝑ ciui-
tatem: ita difficile eſt ꝙ reputat impoſſibile. facit qđ not. per
Inno. extra de teſt. c. filius.

Si vt. Iſte. §. ponit formam ſtipulationis ſic. ſ̃. eo. l. cum quid.

1 ☞ Ratio quare in dandis non poteſt quis vni ex heredi-
bus ſtipulari.
2 Ratio quare in obligatione faciendi poteſt vni ex heredi-
bus ſtipulari.
3 Uſuſfructus ſi qs ſtipulatus eſt ſibi et heredi ſuo titio: titio
acquiritur pro parte hereditaria alijs coheredibus non.
Uſum ſi quis eſt ſtipulatus ſibi ⁊ titio heredi ſuo titio inſoli
dum actio acquiritur.
4 Quando quis ſtipulãdo poſſit vni ex heredibus quo ad actio
nem prouidere.
5 Factum ſi ſtipulat quis ſibi ⁊ titio heredi ⁊ titio non interſit
ſed alterius illi ſoli actio competit.
6 Dari quãdo eſt in ſtipulatione heredes nõ nominati habẽt
actionem: ſed an exceptione repellantur.
7 Heredes non nominati in ſtipulatione cõtinente dari exege
runt an et quãdo nominato teneantur reſtituere quod exe-
gerunt actione fami. herciſcun.
8 Uni ex heredibus an poſſit ꝓuideri quo ad exceptionem.
9 Unus ex heredibus an quis cõtrahẽdo grauari poſſit.
10 Unus heredũ qñ poſſit ſolus grauari ex vltima volũtate.

Preterea ſciendũ. Subtilis eſt. In dan
dis non põt quis vni
ex heredibus ꝓuidere: ſecus in faciẽdis. ℭ Oppo. de. l. qđ di
cit. ſ̃. eo. ſol. ibi pater ſtipulat factum fieri a filio. hic ab alio
ipſi filio. Uel aliter vt in gl. qꝛ cũ hic ſtipulet poſt mortẽ vale
ret etiã ſi vt filio ſtipulet. vt. l. quodcũqꝫ. §. j. ſ̃. eo. Illa lex nil
facit ad ꝓpoſitũ: qꝛ ibi loqtur an q̃rat mihi qñ filio meo ſtipu
lor. hic vero an heredi acq̃rat. ℭ Uenio ad. l. noſtrã ⁊ q̃ro q̃
eſt ratio diuerſitatis inter obligationẽ dãdi ⁊ obligationem
faciẽdi. Gl. dicit ꝙ in obligatione dãdi pariter ĩtereſt vtriuſ-
qꝫ: ſecus in obligatione fieri: vt in exẽplis poſitis in gl. Sed
iſta ratio videt cõtra caſum. l. auus. ſ̃. de pact. ⁊ l. auus. ſ̃. de
pac. do. ſed ibi loqtur in pactis que fiũt ad exceptionẽ hic in
his que fiũt ad actionẽ. Uel aliter vt in glo. mag. quã totã re-
cita vt iacet. Et pro eius declaratione ⁊ totius materie ĩtẽdo
examinare iſtã materiã ꝑ quatuor qõnes. Primo an qs ſti-
pulãdo poſſit vni ex heredibꝰ ꝓuidere quo ad actionẽ. Scđo
an poſſit vni ꝓuidere quo ad exceptionem. Tertio an poſſit
vnũ ex heredibus tm̃ ꝯhendo grauare. Quarto an ꝓuidere
1 vel grauare vltimã volũtatẽ cõdẽdo. † Ad primũ quero pri-
mo que eſt ratio qđ in dãdis nõ põt quis vni ex heredibꝰ ſti-
pulari. Pe. videt dicere ꝙ ratio eſt: qꝛ obligatio incipit a de
functo: nec eius morte finitur etiã ſi velit: qꝛ obligatio eſt per
petua. vt. l. eum qui ita. §. qui ita. ſ̃. eo. et ex. l. xij. tabu. diuidit
inter heredes. vt. l. ea que in oĩbus. C. fami. her. ⁊ ſi cer. pe. l. j.
et de pac. l. pacto ſucceſſoꝝ. ideo trãſit ad heredes. Ex hoc cõ-
cludit ipſe ꝙ ſi obligatio nõ cepit a defuncto ſed inciperet ab
herede. vt. C. vt ac. ab here. ⁊ cõtra here. l. j. qđ tũc poſſet quis
vni ex heredibꝰ ſtipulari: qꝛ ceſſat ratio predicta: ⁊ ex hac pre
ſumptione ponebat ſuã diſtinctionẽ ſatis longã quã nõ refe
ro: qꝛ falſa eſt ⁊ fundata ſuper dicta ratione quã probo falſaʒ
heres enim repreſentat perſonã defuncti ſolum pro ea parte
pro qua eſt heres. vt. C. de rei ven. l. cũ a matre. no. j. de preto.
ſtipu. l. ij. §. fi. in glo. mag. Pro alijs partibus extraneus eſt:
vt dictis. ll. et. C. de heredi. act. l. ſi adulta. et de bo. auto. iudi.
poſſi. l. ſi vxor. ad. l. falc. l. licet. cum ſimi. Poſito ergo ꝙ ſi ſti-
pulatio nõ inciperet a defuncto ſʒ ab herede. ſi dices ei queri
inſolidũ ſtatim queretur qđ poſſit quis alteri extraneo ſtipu
lari cum pro alijs partibus ſit extraneus quod eſt contra. §.
alteri. Preterea lʒ ab herede incipiat obligatio tamen here
ditaria eſt. vt. l. hereditariũ. de bo. auto. iudi. poſſi. ergo etiã
ſcđm eum debet diuidi inter heredes per. l. xij. tabularũ. et. l.
pro hereditarijs. C. de here. acti. Dic ergo tu ꝙ eſt ratio qua
re ei cui voluit prouidere non queritur inſolidum: quia pro
alijs partibus eſt extraneus: ⁊ ſic ei ſtipulari nõ potuit vt di-
ctum eſt. ℭ Si queris que eſt ratio quod alijs queritur qui-
bus ipſe ꝓuidere voluit. Reſpõ. ratio eſt qꝛ obligatio perpe
tua eſt. ⁊ trãſit in heredes per. l. xij. tab. etiã inuitis ꝯtrahẽti-
2 bus vt dixi. ℭ † Itẽ quero que eſt ratio ꝙ in obligatione fa-
ciendi põt vni ex heredibꝰ ſtipulari. Rñdeo facta ſunt indiui
dua regulariter. vt. l. ſtipulationes non diuidunt: ideo cuili-
bet heredũ cõpetit actio inſolidũ. vt. l. in executione. §. ij. ſ̃. e.
Ideo nõ eſt mirũ ſi ex ſtipulatione defuncti competit heredi
nominato inſolidũ: qꝛ etiã ſi nullus eſſet nominatus inſoli-
dum ſibi competeret. Et ſi dicis que eſt ratio quod alijs non
nominatis non competit. Reſpondeo quia eoꝝ nõ intereſt vt
in exemplis poſitis in glo. alʼs ſi eoꝝ intereſſet oĩbus cõpete-
ret: qꝛ eſſet eadẽ rõ q̃ in obligatione dandi. Et ſi poneres hoc
in facto diuiduo: tũc idẽ qđ in obligatione dãdi: qꝛ ceſſat ra-
tio predicta. Idẽ in facto indiuiduo ſi ageretur ad intereſſe.
3 ℭ † Sed qd ſi ſtipularet aliqd qđ de ſui natura nõ eſt trãſito
riũ ad heredes vt vſus ⁊ vſuſfructus ſtipulatus eſt qs ſibi et
heredi ſuo titio: tũc illi titio acquirit: prout põt qꝛ in vſufru-
ctu q eſt diuiduus acq̃rit: ſcʒ ꝓ parte hereditaria ꝓ alijs nõ:
qꝛ ſibi vt extraneo defunctꝰ ſtipulari nõ potuit ad alios here
des non pertinebit: qꝛ ex perſona defuncti finitur. ⁊ ad here-
des nõ trãſit: niſi ſit actũ. vt. l. ſtipulatio iſta. §. ſi quis ita. ſ̃. e.
ſʒ de alijs nõ fuit actũ ergo ⁊c. In vſu vero q eſt indiuiduus
vt. ſ̃. de vſu ⁊ habita. l. vſus pars querit illi heredi nomina-
to actio inſolidũ: ſicut ĩ alijs indiuiduis alijs heredibꝰ nihil
4 eadẽ ratione qua ſupra. † Ex predictis collige diſtinctionẽ ꝑ
te ſic. aut loquimur in his q̃ ſunt trãſmiſſibilia ad heredes.
aut in his que cũ perſona finiunt. Primo caſu aut continet
dationẽ aut factum. ⁊ ſi factũ aut diuiduum: aut indiuiduũ ⁊
ſi indiuiduũ: aut agitur ad intereſſe aut ad ipſum factum: et
ſi ad ipſum factum: aut omnium heredum intereſt equaliter
aut eius qui eſt nominatus tantũ vt ex predictis patet. Secũ
do caſu qñ cum perſona finitur: aut continet diuiduum aut
5 indiuiduũ. vt. ſ̃. plene dixi. ℭ † Quero iuxta predicta quãdo
factum quis ſtipuletur ſibi ⁊ titio heredi quid ſi intereſt alte-
rius ex heredibꝰ non nominati illius autẽ nominati non in-
tereſt. Reſpondeo illi cõpetit actio ſoli per ea que dicta ſunt.
6 ℭ † Quero qñ dari ſtipulatur. an alij heredes nõ nominati
habeant actionem vt dictũ eſt: an exceptione repellantur di-
cit glo. hic quod ſic: quia contra defuncti voluntatem agunt.
Itẽ no. ſ̃. de pac. l. auus. Ego dico qđ defuncti voluntas fuit
vt ita demũ exceptione repellant ſi ei cui voluit prouidere to
tum acquireret: alʼs ſecus. nõ em̃ voluit adimere alijs quod
nominato nõ q̃rit. ar. ſ̃. ex qui. cau. maio. l. nec vtilẽ. et ideo ſi
illi nominato aliquo caſu eſſet queſita vtilis pro portionibꝰ
non hereditarijs vt qꝛ fuit interpoſita ſtipulatio ſuper rebꝰ
ipſius defuncti. vt. l. pe. C. ad exhi. vel aliter vt dixi. ſ̃. e. l. ſtipu
latio. §. ſi quis inſulam. vel qꝛ teſtator hoc nomen prelegaſſet
ſibi tacite vt dicã vel expreſſe. vt. l. ex legato. C. de leg. tunc ve
7 rum diceret gl. ⁊ ita loqtur. C. de excep. l. j. alʼs ſecus. ℭ † Sed
quero alij non fuerunt exceptione repulſi. ⁊ ſic exegerunt: an
nominato reſtituere teneant actione fami. herci. Gloſ. hic qđ
ſic. Tu dic latius: aut teſtator vnum nominauit quẽ tũc ſolũ
heredem facturũ credidit. ⁊ poſtea habuit plures. et tunc alij
petent nec reſtituẽt. ar. ſ̃. de pac. l. tale. in fi. ⁊ tãgit gloſ. in. d. l.
auus. aut ſciebat ſe habere debere alios. ⁊ tũc niſi teſtator vo
lũtatẽ mutauerit videt illi nominato tacite legare ergo ⁊c. vt
l. filie. C. fami. herciſ. ſm glo. Sed iſtud eſt verum quando de
uentum eſt ad traditionem: alʼs ſecus. vt. C. de caſ. pecu. l. j. li.
xij. ⁊ l. ij. C. ſi quis alteri vel ſibi. alʼs morte non cõfirmaretur
vt ar. ſ̃. de dona. inter vi. ⁊ vxo. l. papinianus. ⁊ tangam. ſ̃. de
dona. l. donationes. §. pater. ⁊ l. pater. in prin. vnde credo qđ
actiõe fa. her. nõ teneat niſi ex alijs appareat qđ voluit lega-
8 re tacite vel expreſſe. ℭ † Ad ſecũdũ an vni ex heredibꝰ poſ-
ſit ꝓuideri quo ad exceptionẽ inter gloſ. noſtras fuit opi. Fi-
naliter dicũt idẽ qđ in actione. cũ ratio diuerſitatis reddi nõ
poſſit. Ita no. hic. ⁊ d. l. auus. Doc. omnes tenẽt cõtrariũ qđ
exceptio vni tm̃ poſſit queri. ⁊ d. l. auus. de pact. ⁊ l. auus. de
pac. do. ⁊ ratio diuerſitatis eſt ſm Ja. de are. qꝛ creditoris in-
tereſt qđ alij heredes nõ nominati non poſſint excipere: ſed
debitoris nõ intereſt vtrum vnus vel omnes agant. Uel dic
ſm alios ⁊ melius exceptio vel pacta liberatoria poſſunt eſſe
perſonalia. vt. l. iuriſgentiũ. §. pactoꝝ. ſ̃. de pac. ⁊ l. qui in fu-
turũ vnde põt facere paciſcẽs. ꝙ ad heredes nõ trãſeat: ſecus
in pactis obligatorijs vt dictũ eſt. ideo nõ trãſibit niſi ad no-
minatũ. Idẽ in pactis obligatorijs q̃ eſſent eiuſdẽ nature. vt
ſ̃. vidiſtis. ℭ Sed contra hoc videt. ſ̃. eo. l. eum qui ita. §. j.
ibi quãuis ⁊c. Solu. ibi pactum videtur factum ob cauſam. l.
ſi heres nominatus tenetur in totum. Cum igitur nõ teneat
niſi pro parte ideo illud pactum eſt inutile. ℭ Quero quid ſi
illum cui pactus eſt ſolum putabat ſibi heredem. Reſpon-
deo omnibus

deo oĩbꝰ ꝓderit. arg. ſ̃. de pac. l. tale. §. fi. ⁊ no. in. d. l. auus. ⁊ qꝛ
cõſtat ꝙ noluerũt facere pactũ perſonale. ℭ Uenio ad tertiũ
9 † an vnũ ex heredibꝰ poſſit ꝯhendo grauare. Et. l. expreſſe vi
det dicere ꝙ nõ. vt. ſ̃. e. l. eũ q ita. §. ter titiũ. Ratio qꝛ ſicut nõ
poſſum obligare extraneũ. vt inſti. eo. §. ſi qs aliũ. ita nec poſ
ſum heredẽ ꝓ illis portionibꝰ ꝓ quibꝰ nõ eſt heres qꝛ quo ad
illa eſt extraneꝰ vt dixi trãſit ergo in ꝑſonã alioꝝ heredũ ſicut
cetere obligationes hereditarie. Sʒ q̃ro qd ſi eſt talis obliga
tio q̃ põt finiri ex cõuentione in ꝑſona ꝓmiſſoris vt ꝓmiſſio
de aliquo nõ faciẽdo. vt. ſ̃. eo. l. ſi ſic. Rñ. tũc poſſuʒ tm̃ vnũ ex
heredibꝰ grauare q̃ ad ipm factũ. Sʒ ſi ageret ad ĩtereſſe tũc
oẽs heredes tenerent ꝓ hereditaria portione. vt. l. iulianꝰ. in
ꝑn. ſ̃. e. Intelligo em̃ ꝙ ibi ex ſoliꝰ titij facto ſtipulatio cõmit
tit ex facto alioꝝ nõ qꝛ ꝯhẽtes noluerũt qđ potuerũt vt dixi:
ſed poſtꝙ eſt cõmiſſa oẽs tenent ꝓ portiõe hereditaria ad in
10 tereſſe. ℭ Ad quartũ venio † ſcʒ an vnũ poſſit grauare. ſ. vlti
mã volũtatẽ cõdẽdo. Dic aut q̃ris de obligatione iã cõtracta
aut de cõtrahẽda ex ipſa vltima volũtate. Priõ caſu aut vult
vni ꝓuidere legãdo actionẽ quã hʒ ⁊ põt. vt. C. de excep. l. j. ⁊
ibi no. de lega. j. l. ex legato. cũ ſi. aut vult grauare vt ſuſtineat
onus vniꝰ obligatiõis qua tenebat. ⁊ tũc quo ad creditorẽ nõ
põt vt habeat actionẽ ꝯ eũ ſolũ. fallit in actiõe de dote. vt. l. cũ
ab vno. ſ̃. de leg. ij. dic vt ibi. ſʒ põt vt coheredibꝰ teneat actio
ne fami. her. vt ibi plene no. Scđo caſu diſtingue aut grauat
vnũ ex heredibꝰ in ſpecie hereditaria. ⁊ tũc nõ tenet niſi ꝓ he
reditaria portiõe. vt. l. ſi fundũ ſub cõditione. §. libertꝰ. đ leg.
j. ⁊ no. de leg. ij. l. meuius. §. eũ. aut in ſpecie nõ hereditaria. ⁊
tũc grauatur heres in totũ. vt. l. ſi tibi homo. §. j. j. de leg. j. aut
in quãtitate: ⁊ tũc inſolidũ. vt. l. ab oĩbꝰ. in ꝑn. de leg. j. qđ dixi
in ſpecie hereditaria tantũ teneri ꝓ parte intelligo niſi onus
iniũctũ fuerit indiuiduũ. vt. l. cũ quaſi. §. ſi plures. de fideicõ.
liber. ⁊ iſtud vltimũ bene tetigit Guil. de cug. in. d. l. auus.

1 ☞ Prefationes contractus probant que dicta ſunt in con
tractu ex eis ac qualitate perſonarum arguitur.

a **Cum qui certarũ.** [a] Promiſſio
facta in nũdi
nis ĩtelligit in die vltima nũdinaꝝ. h. d. ℭ Quero
q̃ erat ratio dubitationis hmõi. l. Et eſt ratio cũ ſti
pulat qs in nũdinis videt ſtipulari. vt ĩ nũdinis poſſit expẽ
dere. ⁊ ſic in principio. ⁊ hoc ꝓ ſabino. ꝓ proculo facit regula
l. q hoc anno. ſ̃. e. ℭ Glo. q̃rit ſi eſt expſſum vel tacite actũ ab
vtraqꝫ parte. Et gl. dicit forte. ſʒ ſine forte qꝛ tũc die ⁊ tpe acto
1 illo dent. vt. l. eũ q calẽdis. ſ̃. eo. Ex preſumptionibus † ergo
hoc eſt ex his q̃ in prefationibꝰ ſunt dicta debuit hoc ꝓbari
vel ex qualitate ꝑſonaꝝ. ſʒ iuriſcõſultus inſpexit hic ſolã ver
boꝝ ſignificationẽ. ſʒ gl. videt cõtra iſtũ tex. inſti. de inuti. ſti.
§. penul. Sed diſtingue an apparet qd actum ſit aut non.

1 ☞ Electionẽ hñs vel declarationẽ qñ poſſit variare. ⁊ nu. 3.
Electio qñ concedit a lege videt cõcedi ꝑ futurum indicatiui.
2 Electio in vltimis voluntatibus trahit ſecum executionem.
4 Remediũ qđ q hʒ electionẽ facta executiõe nõ poſſit variare.
5 Dictio quoties quãdo nulla eſt cauſa verificatur in duabus
vicibus alias intelligitur de multis.
6 Inter tacitum ⁊ expreſſum quando ſit differentia.

Cũ pure. Iſte. §. eſt ſubtilis. Qui hʒ electionẽ a le-
ge põt qñcunqꝫ variare. h. d. ℭ Aſſumo
glo. mag. ⁊ op. de. l. ſi qs ſtipulatus ſit. vbi diſtinguit volã vel
voluero. Glo. ſol. ꝙ ibi ĩ creditore q hʒ electionẽ ex cõuẽtiõe
partiũ. hic in debitore q hʒ electionẽ a lege ꝓcedit vltra glo.
qđ idẽ eſſet in debitore ſi exprimeret qđ ĩ creditore qđ poſt li.
cõte. nõ poſſit variare ſi haberet electionẽ ꝑ verbũ volã. Idẽ
dicit tertia ſolu. Idẽ dicit Hug. in aliã gl. etiã ſi tacite hʒ ele-
ctionẽ. Sed iſtud eſt falſum. nã actor hʒ eligere ĩ ipſo libello.
vt. ſ̃. e. l. vbi aũt. §. q illud. merito ſibi per lit. cõteſt. preiudicat
qꝛ iterũ vr̃ eligere: ſed in reo hoc nõ põt cõtingere: qꝛ qñ rei
eſt electio fit libellus alternatiue. vt plene dixi in. d. §. q illud
vñ lit. cõteſt. nõ eligit nõ põt ergo dici ꝙ ꝓhibet variare cuʒ
nullo tpe elegerit. Preterea qñ exprimit electio ꝑ verbũ volã
exprimit ꝑ eũ modũ q tacite ineſt: vt. j. dicã. ergo nil operat.
vt. l. iij. de leg. j. Nec ob. l. ij. §. generaliter. ſ̃. đ eo qđ cer. lo. hic
alleg. in glo. qꝛ ibi erat electio creditoris. ideo debitor admit
tit ad purgãdã morã vſqꝫ ad lit. cõteſt. poſtea nõ. ſ̃. e. l. ſi inſu-
1 lã. vñ † glo. ponit aliã opi. verã qꝛ aut tacite ponit ⁊ põt varia
re vt hic. aut expreſſit: ⁊ tũc aut ꝑ vbũ voluero. ⁊ nõ põt. vt. l. ſi
qs ſtipulatꝰ. ſ̃. eo. ſi ꝑ verbũ volã põt variare ac ſi nõ eſſet ex-
preſſuʒ: qꝛ exprimit ꝑ eũ modũ per quẽ tacite ineſt. Et ex his
no. ꝙ qñ electio cõcedit a lege vr̃ cõcedi ꝑ futurũ indicatiui. et
hec ẽ gl. ꝑ quã põt reſpõderi ad. q. q̃ poſſet fieri ſi creditor hʒ
electionẽ. vt. l. ij. §. ſceuola. de eo qđ cer. lo qđ põt variare vſqꝫ
ad lit. cõteſt. poſtea nõ: ac ſi eſſet cõceſſa ꝑ verbũ volã. Et predi
cta ſunt vera ſi vtrũqꝫ eſt ĩ obligatione ſi vero vnũ eſt in obli-
gatione aliud ĩ ſolutiõe: actor poſtꝙ ſemel elegerit nõ põt va
riare. vt. l. ſi pluribꝰ. in fi. de leg. j. vel illud qꝛ in legatis. ſʒ pri-
ma placet vt ĩ reo ſtatim dicã. ℭ Opp. de. l. hmõi. §. ſtichũ. ſ̃.
de leg. j. ⁊ l. apud aufidiũ. ſ̃. de op. lega. ⁊ l. fideicõ. §. ſi fideicõ.
ſ̃. de leg. iij. Sol. ibi in vltima volũtate. hic in cõtractibꝰ. ⁊ ra
2 tio eſt hec † qꝛ ĩ vltima volũtate trahit ſecũ executionẽ electio
qꝛ transfert dominiũ. vt. l. ſi qs ſtipulatꝰ. ſ̃. eo. ⁊ l. hmõi. §. ſti-
chũ. ⁊ ibi gl. de leg. j. ⁊ d. l. apud aufidiũ. ⁊ ibi glo. Uel ſm pe.
ratio eſt qꝛ vltime volũtates non poſſunt eſſe in pendẽti. vt. l.
ſi. ſ̃. cõia ꝑdio. ⁊ iſta eſt magis generalis ratio vt plene dixi in
d. l. ſi qs ſtipulatꝰ. ſ̃. e. ℭ Op. extra gl. de. l. qcqd. ſ̃. e. in medio
mag. gl. Sol. locus eſt variationi. hic in electione ibi vo in de
claratione volũtatis ambigue ĩ qua nõ lʒ variare. ℭ Op. de
l. ſi ſtipulatus fuero decẽ in melle. j. de ſolu. breuiter ibi vnuʒ
erat ĩ obligatione aliud in ſolutione. iđ poſt lit. cõteſt. nõ põt
variare hic vtrũqꝫ erat in obligatiõe. ℭ Cõtra iſtud op. vlti-
mo loco de. l. itẽ veniũt. §. ⁊ cũ ꝑdiximus. ſ̃. de peti. here. l. mi
les. §. decẽ. ſ̃. đ re iudi. vbi poſt ſñiam admittit variatio. Sol.
in cõtrarijs vnũ erat ĩ obligatione aliud in ſolutiõe ex diſpo
ſitione legis ſʒ qđ dixi. ſ̃. hʒ locũ qñ ex diſpoſitione ꝯhentiũ.
3 Ex ꝑdictis † ergo collige diſtinctionẽ ꝑ teipm. qꝛ aut loqmur
in declaratione: aut in electione. Et ſi in electione aut in vlti-
mis volũtatibus aut ĩ cõtractibus. ⁊ ſi in ꝯctibus aut in acto
re aut in reo ⁊ ſi in reo. ⁊ tunc aut vtrumqꝫ eſt in obligatione.
aut vnum in ſolutione ⁊ aliud in obligatione. vt ex predictis
4 apparet. Uenio † ad aliã gl. ⁊ aduertatis ad iſtã đ variare qñ
cunqꝫ. ergo qñ fiet executio. ſemꝑ variabit ⁊ ſic nunꝙ poterit
fieri executio. qđ eſt ergo remediũ. Dic ꝙ vnũ remediũ eſt ꝙ a
fiat executio in eſtimatione actionis cũ ꝓpter impoſſibilita-
tẽ rei q̃ dʒ ꝑſtari fiet eſtimatio. vt. l. ſi ſeruus. in fi. ſ̃. de ꝯdi. fur.
l. j. §. ſi heres. ad trebel. Aliud remediũ dat Pet. ⁊ Ja. đ are.
⁊ vult ꝙ certũ tẽpus ſtatuat infra qđ eligat. vt ar. l. mãcipio-
rũ. ſ̃. de opti. lega. C. de inge. ma. l. diffamari. §. ſi eo tpe. đ diſ.
pig. cũ ſi. Iſtud remediũ nõ vr̃ eſſe ſufficiẽs. Statuo tp̃s tibi
infra qđ eligas nõ eligis qd erit. Uidete alterũ de duobꝰ erit
vel ꝙ electio trãſferat ad actorẽ. vt. l. j. cũ. l. ſeq. j. de ſolu. facit
qđ no. in ſi̇ki in. l. heredes. §. ſi incerto. ſ̃. fami. herciſ. ⁊ l. lega-
to gñaliter. đ leg. j. Uel dic ꝙ habeat electa q̃ deterior eſt pro
miſſori ⁊ magis ſtipulatori ꝓdeſt. vt ar. l. ſcimꝰ. §. penul. C. de
iure deli. ℭ Tertiũ remediũ dat ꝑ gl. q̃ eſt in. l. ſi qñ. §. heres
ſ̃. de leg. j. vt añ ſñiam ĩterroget reus qd velit dare poſt ſñiaʒ
mutare nõ poterit. Ray. alleg. illã. l. ad hoc. Pro hoc põt alle
gari gl. in. l. j. in prin. ſ̃. de act. emp. in gl. j. mag. Uel dic ꝙ ſi ſe
mel elegit ⁊ iudex ꝓnũtiauit in eo faciẽdã executionẽ amplꝰ
nõ põt variare ſicut nec actor poſt lit. cõteſt. ſecus ſi añ ſñiam
elegiſſet in vno condẽnari: vt dictũ eſt ne ſit eluſoriũ pretoris
decretũ. vt. l. ſi pretor. in ꝑn. ſ̃. de iudi. et iſtud puto veriſſimũ.
Sed ſi añ decretũ iudicis ſupuariaret tũc dico ꝙ poſtꝙ vnã
rẽ bis elegiſſet nõ põt amplius variare ſicut nec actor poſt lit.
conteſt. qđ bis eligit vt dictũ eſt. Ad idẽ. C. ad vellia. l. ſi mu-
lier. facit ꝙ nõ licet tertio ꝓuocare. et hoc inducit ſignificatio
huiꝰ dictionis quoties hic poſita ſicut ĩ dictione rurſus. vt. l.
fideicõ. §. ſi qs decẽ. ſ̃. đ lega. iij. ⁊ vt lega. no. ca. l. j. §. ſi cui ita.
Sed cõtra dicit. l. ſicut. in prin. ſ̃. qui. mo. vſuſfruc. amit. et qđ
5 no. in. d. §. ſi quis decẽ. Sed nõ † curo de dictione quoties vel
rurſus. vt. l. vlti. ſ̃. de edẽ. nã dictio quoties intelligit de mul-
tis vicibus noua ſuperueniẽte cã. vt. d. l. ſicut. ſed ſi nulla eſſet
cauſa ſed ſolũ alteriꝰ dãnũ tũc bis tantũ vt dixi. facit optime
C. de emen. iuſti. codi. l. j. §. ſupradictis ibi cũ nemini ⁊c. ℭ Re
6 ſtat vnũ † vtrũ alibi ſit differentia inter expreſſum ⁊ tacitũ. Et
glo. ponit vnũ exẽplũ in. l. ſi cũ dies. in fi. ⁊ l. celſus. ſ̃. de arbi.
⁊ iſtud eſt clarũ. Itẽ diſtinguit inter mandatũ tacitũ ⁊ expreſ
ſum. ⁊ vide in glo. ibi ⁊ ſic diſtinguit ⁊c. ſed. ll. allega. in glo. vi
dent dicere contrariũ qꝛ in mãdato expreſſo videt poſſe reuo
cari in adiecto in quo eſt mãdatũ tacitũ tũc nõ põt reuocari.
Breuiter vt ſaluemus glo. oportet intelligere primũ dictum
prout iacet. ⁊ intellige in eo q nõ eſt ſimplex mãdatarius ſʒ ſi
bi fuit ſtipulatꝰ ⁊ actio fuit ſibi queſita in adiecto. Dic ꝙ poſt
lit. conteſt. põt prohiberi: ante nõ. Itẽ an in adiecto ſit mãda
tum tacitũ vel non. dixi in. l. iulianus. §. fundũ. ſ̃. eo.

Cum ex cauſa duple. In cã eui
ctionis ſi
ꝓ parte non defendat pena inſolidũ cõmittit. h. d. in
tex. ibi ceteris q̃ ſubſiſtere. i. rem vẽdicari a creditore agente
hypothecaria ꝓ ſuis partibus liberare. vt. ſ̃. de euic. l. rẽ he
reditariã. vel cũ agente iure dñij pecunia data ꝓ parte tran-
ſigere. vt. ſ̃. de reſcin. ven. l. fi. §. j. Ja. de are. ⁊ Old. dicũt hic ꝙ
oẽs denũtiãdi ſunt. vidiſtis. ſ̃. eo. l. in executione. §. inſolidũ.
ℭ Opp. đ. l. antepenul. ſ̃. ſi ex noxa. cau. aga. vbi ſi vnus vult

a ℭ Eum qui. Pro
hac. l. vide Ang.
in conſilio. cxciij.
Andre. Barba.

poteſt pꝛo oĩbus defendere fateoꝛ qð ſufficeret.ſꝫ hic nõ pꝛo oĩbus.ideo apoſtillã illã in tex.dedi.¶Oppo.ꝙ in pꝛetoꝛijs ſtipulationibꝰ vno ex heredibꝰ ꝓmiſſoꝛis cõtrafaciente cõtra illũ tantũ pena cõmittitur.l.penales.§.iulianꝰ.s̄.ad.l.fal.hic in ſtipulatione duple q̃ eſt pꝛetoꝛia.vt.l.ij.§.ſtipulatio duple.ĩ.de pꝛeto.ſtipu.Solu.tũc eſt pꝛetoꝛia quãdo ſuper vẽditione ſerui interponitur.vt plene dixi in.l.ſtipulationuꝫ alie.circa pꝛin.s̄.e.Intelligo ergo ꝙ hic nõ erat pꝛetoꝛia.itẽ in.§.cato.dixi oppoſitũ qꝛ ſi omnes defenderẽt ſi tamẽ res euinceretur cõmitteretur ſtipulatio.vt.l.euicta.de euic.Sol.intelligo hic ꝙ defendũt ita quod rem liberãt.⁊ ita apoſtillaui tex.

Pluribus. Iſtud pꝛincipium habuiſtis in l.titia.§.fi.s̄.eo.⁊ eius effectum plene in.l.ſcire debemus.s̄.eo.ti.

De hac. §.iſtum declaraui in.l.ſi ſtichum.§.ſtipulatio.s̄.eo.in tex.ibi id.i.eiuſdem generis vt decem pondo argenti.¶Oppo.de.l.ſi ſtichum.§.ſtipulatio.s̄.e.Glo.dat plures ſolutiones.Tene mediã ſol.quia aut ſit denominatio annoꝛum:aut non.

1 ☞Fundo vendito ſeruitute detracta licet ſeruitꝰ ſit amiſſa tẽpoꝛe tamẽ remanet actio perſonalis ad illã conſtituẽdam.
2 Actus an vitietur quando res deuenit ad eum caſum a quo incipere non potuit.⁊ nu.4.
3 Aſſignatio dotis facta in caſu.l.vbi adhuc.C.de iure doti.an irritetur ſi diuitie viro ſuperueniant:remiſſiue.

a ¶Si ſeruꝰ.alleg. Bart.ſibi contrarius hic.⁊ in.l.j.ĩ. de pꝛeto.ſtipula. Andre.Barba.

Et ſi placeat. Diſpoſitio nõ ꝑfecta ⁊ nõ cõſummata vitiat᷑ ſi ad eũdẽ caſuꝫ deuenit a quo nõ potuit inchoari ſecus ĩ diſpoſitione ꝑfecta.h.d.pꝛimo ponit regulã.ſcðo ponit tria exẽpla ĩ qbꝰ regula fallit.¶Opp.⁊ videt᷑ ꝙ res nõ vitiet᷑ licet deuenerit ad eũ caſuꝫ a quo nõ potuit incipere.vt inſti.de lega.C.ex cõtrario.Glo.dicit ꝙ fallit ibi.Sed Dy.hic ⁊ in.c.actuꝫ legitime.de reg.iur.lib.vj.dicit.aut caſus ſuperueniẽs tendit ad eundẽ effectũ ad quẽ ipſe actus ⁊ tunc non vitiat᷑:vt ibi.⁊.l.verbis:ad.l.fal.aut tendit ad aliũ effectũ.⁊ tũc vitiat᷑.¶Opp.qꝛ dꝛ ꝙ fallit regula in pluribꝰ heredibꝰ nõ eſt verũ qꝛ vterqꝫ hꝫ actionẽ inſolidũ.vt.l.ij.§.ex his.s̄.eo.⁊ ab initio ſi duo ſunt dñi:⁊ quilibet dñoꝛũ ſtipulet᷑ inſolidũ valeret.vt.l.vnus.s̄.de ſer.ruſti.ꝑdi.qð eſt verũ in ſeruitute nõ cõſtituta.vt.l.ij.§.ex quo quidã.s̄.eo.licet quidã habẽt additionẽ Dy.que dicit aliter ſed falſa eſt additio.Glo.ſoluit ⁊ bene.¶Sꝫ opp.de.l.ſi ſub vna.§.fi.s̄.eo.Sol.ibi loquit᷑ in duobꝰ ſucceſſoꝛibꝰ ſingularibꝰ.hic in vniuerſalibus.ratio apparet ex his q̃ ibi dixi.¶Opp.qꝛ hic ponit exẽpla in ſeruitute cõſtituta regula in ſtipulatione ponit᷑.Glo.ſoluit dupliciter qꝛ licet iuriſcõſultus ponat regulã in exceptione intellexit largiꝰ.Vel aliter ⁊ ſubtiliꝰ q cõſtituit ſeruitutẽ tenet᷑ ad patientiã.nec incontinenti liberat᷑ ipõ iure vt no.in.l.coꝛruptionẽ.C.de vſufruc.⁊ hic gl.dicit licet Pe. 1 cõtradicat vt plene dixi in.l.ij.s̄.e.¶Quero † vẽdidi tibi fundũ detracta ſeruitute ſeruitꝰ eſt amiſſa tpe an remaneat actio ꝑſonalis cõtra te ad cõſtituendã ſeruitutẽ.glo.dicit hic ꝙ ſic ⁊ ꝓm hoc debes ſic habere gl.hinc eſt ꝙ ex empto tenet᷑.qꝛ ſeruitutẽ in vendẽdo fundo retinuit ſi illo tpe eſt amiſſa ⁊c.q.d.adhuc durat ꝑſonalis.Sed hoc eſt cõtra caſum.l.coꝛruptionẽ.C.de vſufruc.⁊.l.in vẽdendo.quã alleg.glo.in alio caſu loquit᷑.Alij habẽt glo.hic ꝙ ex empto tenet᷑ q ſeruitutẽ in vendẽdo fundo retinuit.⁊ ꝓm hoc eſt caſus in.d.l.in vẽdẽdo.§.j.ſꝫ nõ facit ad ꝓpoſitũ:niſi dicas vẽditoꝛẽ teneri vt cedat actionẽ perſonalẽ:qð eſt ꝯtra.d.l.coꝛruptionẽ.¶Venio ad generalia q̃ ponit gl.que incipit veluti ſticho.Primũ eſt ꝙ ponitur in tex.in eadẽ gl.ibi.⁊ ſic ecõtra illud eſt aliud generale.ſ.qð tractu tpis nõ firmatur ꝙ a pꝛincipio nõ ſubſiſtit.⁊ ĩ iſto 2 dic ꝑ Dy.in.c.nõ firmat᷑.extra ð re.iu.li.vj.¶Circa † pꝛimuꝫ ſcꝫ an vitiet᷑ res ſi deuenit ad eũ caſuꝫ a quo nõ potuit ĩchoari.pꝛimo debes ſcire ꝙ ſunt quedã q̃ veniũt directo ad reſcindendũ vt querela inofficioſi teſtamẽti actio qð met.cau.⁊ beneficiũ in integrũ reſti.⁊ filia.⁊ in iſtis nõ quero.Quedã ſunt q̃ ad reſcindẽdũ nõ veniũt pꝛincipaliter.⁊ dic ꝙ qñqꝫ ſupuenit defectꝰ cauſe finalis ⁊ pone exẽplũ vt intelligas qð habeo dicere.pone ĩ.§.ecõtrario.q̃ eſt rõ quare legatũ valet qꝛ affert legatario cõmodũ ſupuenit cã q̃ nõ affert cõmodũ an vitiet᷑.Et dic aut caſus ſupueniẽs tẽdit ad eũ finẽ ad quẽ ipſe actus ⁊ tũc nõ vitiat᷑ vt in.§.ecõtrario.inſti.de lega.⁊.l.verbis.ad.l.fal.⁊ ꝑ Dy.in.c.actũ legitime.de reg.iur.lib.vj.Aut nõ tẽdit ad eũdẽ effectũ.⁊ tũc aut eſt talis actus q nõ vitiaret partibus volentibus.⁊ tũc caſus ſupueniẽs nõ vitiat.vt.l.ſciendũ.§.fi.s̄.qui ſatiſda.cog.Aut vitiaret id qð agit᷑ etiã partibus volẽtibus.⁊ tunc vitiat.vt.l.vꝛannius.ver.ſed cũ duo.ĩ.de fideiu. 3 ¶Induco † ad.q.vir vergit ad inopiã ſoluta eſt dos mulieri ꝓm.l.vbi.C.de iure do.⁊.l.ſi cõſtante.in pꝛin.s̄.ſol.ma.ſupuenerũt diuitie an irritet᷑ aſſignatio dotis.Glo.in.l.vbi.tenet ꝙ nõ vitiat᷑.Spe.in ti.de dona.inter vi.⁊ vxo.tenet cõtra iſtud poſui in repeti.l.ſi cõſtante.in pe.vel vlti.q.ſol.ma.⁊ ex theoꝛica pꝛecedẽti apparet ſolutio q̃ſtionis qꝛ diuitie ſupueniẽtes tendũt ad eundẽ effectũ ad quẽ ſolutio dotis vt ad cõſulendũ mulieri.ergo ſolutio nõ vitiat᷑.Idẽ per.l.ſciẽdũ.s̄.q ſatiſda. 4 cog.¶Qñqꝫ ſupuenit defectus cauſe materialis.⁊ tũc qñqꝫ ſupueniẽs vitiat rẽ.vt.l.inter ſtipulantẽ.§.ſacrã.⁊ hic in duobus exẽplis gl.Qñqꝫ ſupuenit defectus ĩ cauſa efficiẽti vt in ꝑſona.⁊ tũc aut erat actus ꝑfectus ⁊ cõſummatus.⁊ tũc nõ vitiat᷑.vt.l.patre furioſo.s̄.ð his q ſunt ſui vł alie.iur.⁊.l.cecus.s̄.ð iudi.aut nõ erat res ꝑfecta aut cõſummata.⁊ tũc aut ſupuenit defectus cũ delicto ꝑſone ⁊ vitiat᷑.vt.l.ſi metallũ.de his q̃ pꝛo nõ ſcrip.ha.aut ſine defectu ꝑſone ⁊ nõ vitiat᷑.vt.l.is cui bonis.s̄.de teſta.⁊ iſta duo mẽbꝛa ponit glo.in.l.j.§.euenit.s̄.de bo.poſ.ꝓm tabu.Qñqꝫ ſupuenit defectus mixtim in cauſa materiali ⁊ in cauſa efficiẽti:vt in caſu noſtro:vbi eſt defectus mixta cõſideratione rei ⁊ perſone.tũc aut res nõ erat ꝑfecta ⁊ cõſummata.⁊ tũc aut diſpoſitio reſpicit rem ꝓpter rem:vt in ſeruitutibus diſpoſitio vitiat᷑.vt.l.ſi ſub vna.§.j.s̄.eo.aut reſpicit perſonã:⁊ tũc diſpoſitio nõ vitiat᷑.vt.l.dãni.§.emptoꝛi.s̄.de dam.infec.l.ſi ſub vna.§.j.s̄.eo.⁊ ibi glo.aut res erat ꝑfecta ⁊ cõſummata ⁊ non vitiatur.Caſus eſt hic in fi.

1 ☞Facultas eligendi coheret perſone.
2 Filiuſfamilias in contractibus poteſt eligere ſine patris conſenſu.ſecus in legatis.

Si ſeruus aut filiuſfamilias. a 1 Facultas † eligendi coheret ꝑſone.h.d.⁊ qð cohereat ꝑſone vidiſtis in.l.ſi ſtipulatꝰ ſim.s̄.eo.⁊ ibi dixi.¶Opp.de.l.iulia.de leg.j.Glo.hic dicit aliud ĩ legatis vt ibi.⁊ hãc tenet Dy.Pe.determinat hãc ꝑ illã qð iuſſus 2 dñi dꝫ interuenire vt ibi no.ꝓm vnã opi.puto † pꝛimũ veriꝰ:qꝛ in ꝯctibꝰ verſat᷑ opera filij.ar.eiꝰ qð no.C.de cõdi.inſer.l.ſi vxoꝛẽ.⁊ inſti.eo.§.ex cõditionali.Preterea hic põt filio vł ſeruo ſolui:vt.s̄.de pac.l.ſi vnꝰ.in pꝛin.⁊ depo.l.qð ſeruꝰ.merito põt eligere:⁊ ał's nõ poſſet ſolutionẽ recipere ĩ legatis nõ põt filio ſolui cũ nulla opa eiꝰ verſet᷑ ergo ⁊c.vt.l.eũ q ita.§.q ſibi.s̄.e.vel dic ꝙ hic ĩ electione q̃ cadit in alternatiua in q̃ vtrũqꝫ eſt in obligatione iõ remanet merũ factũ electionis qð ad patrẽ nõ trãſit:vt hic no.ibi in optione legata in qua nõ verſat᷑ merũ factũ cũ nullũ ſit in obligatione.⁊ iõ plus iuris querit᷑ patri ⁊ dño ⁊ ſic diſtingue tria membꝛa.¶Oppo.de.l.fin.§.ſed ⁊ ſi quis.Sol.vt in glo.⁊ dixi in.l.ſi qs arbitratu.s̄.eo.

1 ☞Autoꝛitas patris quando ſufficiat in ſupplẽda etate filij vt obligetur.
2 Filiofamilias minoꝛi in iudicio exiſtenti in his in quibꝰ patri aliquid queritur ſufficit patris autoꝛitas ſi autem ſup re que ad patrem non pertinet datur curatoꝛ.
Autoꝛitas patris eſt ad coꝛrigendũ filium ⁊ tutoꝛis ad adminiſtrandum in pꝛn.

Pupillus. Iſte eſt ſubtilis.§.⁊ quotidianꝰ.Vbi eſt etatis defectꝰ patris autoꝛitas nõ ſufficit ad obligãdũ.h.d.Dicit᷑ hic ꝙ patria poteſtas non eſt ſufficiẽs ad obligandũ.¶Op.de.l.pupillus.ĩ.de verb.ſigni.Dic vt in gl.¶Op.de.l.obligari.s̄.de auto.tu.⁊ inſtit.de auto.tu.in pꝛin.Sol.gl.aliud in patre:aliud in tutoꝛe:qꝛ autoꝛitas pr̃is eſt ad coꝛrigẽdũ:autoꝛitas tutoꝛis eſt ad adminiſtrãdũ.Vel dicit glo.ꝙ cõtra patrẽ actionẽ habere nõ põt cõtra tutoꝛẽ ſic.ſilis glo.eſt inſti.de inuti.ſtipu.§.pupillus.Habes glo.declaratã:reſpice ad me ⁊ cõtra iſtã.l.videt᷑ caſus exp̃ſſus in.l.ſi infanti.C.de iure deli.gl.foꝛmauit ibi ⁊ ſoluit qð ibi in hereditate q̃ affert cõmodũ.Sꝫ iſtð eſt truffa qꝛ ſi hereditas affert cõmodũ ſine tutoꝛe poſſet adire ꝯ.§.neqꝫ.inſti.ð auto.tu.pe.ſoluit ⁊ dicit ꝙ iſta iura ſunt coꝛrecta ꝙ pr̃ ſit legitimꝰ adminiſtratoꝛ hodie.vt.l.j.C.de bo.ma.⁊.l.cũ nõ ſolum.C.de 1 bo.q̃ libe.Dñi † iſtud nõ eſt verũ qñ tractat᷑ de pupillo obligando mere.⁊ autoꝛitas pr̃is nõ ſufficit.vt hic ⁊.§.pupillus.inſti.de inuti.ſtipu.qñqꝫ tractat᷑ mere de acquirẽdo.⁊ põt tũc etiã ſine patre:qñqꝫ tractat᷑ de actu in quo põt eſſe vtilitas et dãnũ ⁊ tũc pr̃is autoꝛitas ſufficit.vt.l.ſi infanti.C.de iur.deli.⁊ eſt ratio qꝛ iura noua faciũt patrẽ legitimũ adminiſtratoꝛẽ in illis rebꝰ in qbus patri acq̃rit᷑ vſuſfructus.vt.l.j.C.de bo.ma.⁊.l.cũ nõ ſolũ.§.vbi aũt.C.de bo.q̃ lib.in alijs nõ vt ibi.⁊ in aut᷑.vt li.ma.⁊ auie.§.j.mõ ſi pupillus obligat᷑ qd hꝫ facere autoꝛitas in illo.ſꝫ ſi tractaret᷑ ð alienatione rei in qua pater hꝫ vſumfructũ patris autoꝛitas ſufficeret.vt.l.cũ nõ ſolũ.§.filij autẽ.ſꝫ in ꝑſonali obligatione filij pater nihil hꝫ facere ſed qñ eſt dubiũ vt in hereditate.qꝛ põt patri acq̃ri vſuſfructꝰ tũc poteſt pater autoꝛitatẽ interponere.¶Ex hoc habes pꝛacticam

---

cticã cuiuſdã queſtionis.filiuſfamilias minoꝛ eſt in iudicio an ſufficiat autoꝛitas patris vel debet curatoꝛ dari.⁊ dic ꝙ aut eſt ſuper re ĩ qua poteſt patri acq̃ri aliq̃d vel habere vſumfructũ:⁊ tũc patris autoꝛitas ſufficeret ſed ſi eſſet conuẽtus ſup re que non pertinet ad patrẽ vt in obligatione perſonali vel criminali[a] tũc patris autoꝛitas nõ ſufficeret.⁊ daret᷑ curatoꝛ.Primũ pꝛobat᷑.C.de bo.ma.l.j.vbi gl.dicit dat ꝙ pꝛocuratoꝛẽ filius patre autoꝛe quod intelligit᷑ cuiuſcũqꝫ etatis ſit.vt.l.cum non ſolum.§.vbi autẽ vnum.vbi eſt tex.no.C.de bo.q̃ lib.Scðm pꝛobat᷑ dictis ll.⁊ videt᷑ expꝛeſſum extra de iudi.c.fi.lib.vj.Tene menti iſta.

1 ☞Quãdo perſona adiecta inſti.intelligat᷑ repetita in reſponſione.

Si ita fuero. Dicit gloſ.ſiue in interrogatione ſit adiectꝰ:ſiue in rñſione ſufficit.Credo ꝙ in tota obligatione dꝫ interuenire noĩatio.vt.l.vero ꝓcuratoꝛi.ĩ.de ſol.Vel clariꝰ ſi interrogo pꝛomittis mihi vel titio.⁊ rñdes pꝛomitto intelligit᷑ repetita 1 ꝑſona adiecta:ſed ſi rñdes tibi ꝓmitto.† tũc ꝑſona adiecta nõ intelligit᷑ repetita.vt inſti.de duo.re.circa pꝛin.cõiuncta.l.duos reos.iij.rñ.ĩ.ti.j.

Si inter eos. Anguſtia tpis vitiat ſtipulationẽ:niſi in loco deſtinato pꝛeſentia ꝓcuratoꝛum interueniat.¶Opp.de.l.ij.§.ſi queſita.s̄.de eo qð cer.lo.Sol.hic ꝑſentia ꝓcuratoꝛis ſupplet.¶Opp.de.l.ſi mihi.§.ſi ſeruus.s̄.de leg.j.Sol.ibi in vltima volũtate hic in cõtractibus.⁊ plene dixi in.l.cõtinuus.§.illud.s̄.eo.

1 ☞Soluens aliud pꝛo alio adiecto nõ liberatur ipſo iure.
2 Dicta in perſona pꝛincipali intelliguntur in perſona adiecti repetita.
3 Vitiato pꝛincipali acceſſoꝛium vitiatur non econtra.
4 Adiecto ſolui poteſt inuito creditoꝛe.
5 Si ſtipuloꝛ mihi ⁊ adiecto citerioꝛi dic an ſoluens adiecto liberetur.
6 Si ſtipuloꝛ mihi pure:⁊ adiecto ſub ꝯditiõe añ cõditionẽ potero agere.

Cum mihi aut titio. Diuerſitas rerũ tempoꝛũ et qualitatũ vel cõditionũ adiectionẽ extranei ſtipulatione vtili facta nõ vitiat nec ob eiuſdẽ factũ valida ſtipulatio impedit᷑.h.d.vſqꝫ ad fi. 1 ¶No.† ſi ſoluit᷑ aliud ꝓ alio adiecto nõ cõtingit liberatio ipõ iure. 2 ¶No.† ꝙ q dicunt᷑ in ꝑſona pꝛincipalis in ꝑſona adiecti intelligunt᷑ repetita niſi aliud appareat.facit.ĩ.de fideiu.l.ſi vt pꝛoponit᷑.facit qð dixi.s̄.eo.l.ſi ita ſtipulatꝰ.§.chꝛyſogonus. 3 ¶No.† vitiato ꝑncipali vitiat᷑ acceſſoꝛiũ ſꝫ nõ ecõtrario.¶Ad pꝛimũ op.ꝙ liberet᷑ ipſo iure.inſti.q.mo.tol.obli.in ꝑn.Sol.illud cũ ſoluit᷑ creditoꝛi.ſecus ſi alij.¶Sed cõtra hoc.ĩ.de ſol.l.ſolutã.inſti.de inuti.ſtipu.§.ſi qs alij.Sol.dicit glo.idẽ eſt ſoluere creditoꝛi vel alteri volũtate ipſiꝰ 4 ſed non ꝑ oĩa idẽ.Vel dic † ꝙ ſolui põt adiecto etiã inuito creditoꝛe.vt.l. 5 vero ꝓcuratoꝛi.⁊.l.aliud.ĩ.de ſol.¶Quero † qñ ſtipuloꝛ mihi ⁊ adiecto citerioꝛi die ſi illi adiecto ſoluit᷑ an ſoluẽs liberet᷑.Glo.dicit imo ĩ obligationẽ nõ incidit.hoc falſuꝫ puto.nã iſta obligatio eſt ĩ diẽ ergo fuit obligatus:vt.s̄.eo.l.cẽteſimis.⁊ eſt exp̃ſſum.ĩ.de ſol.l.q res.§.mihi decẽ.nec obſt.iſte tex.qꝛ illa cõditio eſt quo ad ſolutionẽ non quo ad obligationẽ niſi diceres hoc expꝛeſſe actũ.vt.d.l.q res.§.qui ſtipulat᷑.tũc verũ diceret 6 glo.¶Quero † ſtipuloꝛ mihi pure adiecto ſub cõditione:an ante conditionem agere potero.Reſpondeo ſic arg.ĩ.ti.j.l.ex duobus.

b ¶De duobus reis conſtituendis.[b] Rubꝛica.

Qui ſtipulatur. Glo.querit vnde dicat᷑ reus.Et reſpondet et ponit quatuoꝛ determinationes.Prima eſt ⁊c.non curo quia de hoc habemꝰ tex.ſcꝫ ꝙ reus dicit᷑ a re vt in.c.foꝛus.extra de verbo.ſigni.hic non ſunt alia.

1 ☞Hec lex ꝙ etiã hodie non ſit coꝛrecta in modo conſtituendi duos reos nihil eſt innouatum.⁊ nu.4
2 Duo rei qualiter conſtituantur.
3 Duo rei credendi qualiter conſtituantur.
4 Duo rei qualiter conſtituant᷑ quando indiuiduũ eſt in obligatione.
5 Si in obligatione continente indiuiduum plures inſolidũ obligentur:ꝙ non ſint coꝛrei debendi.
6 Plures pꝛomittẽtes rem indiuiduam:etiam ſi actum ſit ꝙ ſint duo rei tamen non habeat beneficium diuiſionis.
7 Violentia ꝙ non dicatur pꝛobata ſi articulatim eſt ⁊ pꝛobatum quod titius violenter ſeiam cognouit.
Verba libelli vel articuli intelligi debent ꝓm intentionẽ pꝛoferentis.
Verba teſtis ſemper in dubio contra pꝛoducentem interpꝛetantur.

Cum duo. Primo ponit q̃liter conſtituant᷑ duo rei.Scðo qs eſt effectꝰ.Hec adiectio eadẽ facit vt videant᷑ cõſtitui duo rei debẽdi ⁊ credẽdi ⁊ vniꝰ petitione ⁊ acceptilatione tollit᷑ obligatio.h.d.Hic vellẽ tractare qualiter cõſtituant᷑ duo rei.⁊ iõ cũ hac.l.legã.§.cũ in tabu.poſitũ in l.reos.ĩ.e.quẽ vide.Plures intelligunt᷑ in dubio viriliter obligari ⁊ viriliter ſtipulari niſi aliud actũ ſit.h.d.§.cũ in tabu.¶Opp.dꝛ hac.l.ij.qð duo rei inſolidũ vident᷑ in dubio cõtra.ĩ.e.l.reos.§.cũ in tabulis.Sol.dicit glo.ꝙ hic fuit actũ ⁊ ſic cõcoꝛ.Sed certe hoc non dꝛ in tex.Dic ergo ſuſtinẽdo ꝙ intelligitur actũ ex eo ꝙ hec dictio eadẽ fuit adiecta in ꝓmiſſiõe facit inſti.eo.in ꝑn.qð intellige vt ſtatim dicã diſtinguẽdo.¶Scðo op.in aut᷑.eo.in ꝑn.poſita.C.eo.aut᷑.hoc ita.gl.dicit hodie ſecus.⁊ ſic iſta.l.coꝛrigit᷑.Aduerte in 1 quo † qꝛ olim conſtituebant᷑ duo rei ſiue tacite ſiue exp̃ſſe agat᷑ hodie req̃rit᷑ ꝙ exp̃ſſe agat᷑ ⁊ in hoc iura antiqua immutant᷑ hoc declarat gl.in.§.cuꝫ in tabulis.q̃ incipit exp̃ſſe ⁊c.Et iſtð tꝫ gl.⁊ Ja.ð are.ĩ.e.l.eadẽ.in ꝑn.⁊.s̄.mã.l.ſi mãdato.§.paulus.⁊.l.creditoꝛ.§.duobus.⁊ Azo in ſum.huiꝰ ti.ſed gl.in aut᷑.eo.ſup ver.ſuſtinere tenet ꝙ in mõ cõſtituẽdi nil ſit innouatũ.⁊ inſti.de fideiuſ.§.ſi plures ⁊ glo.hic ponit ĩ hoc.§.cũ in tabulis.⁊ ſic hec.l.ij.ĩ nullo eſt immutata.⁊ hoc cõpꝛobat gl.in pꝛin.ĩ aut᷑.hoc ita.C.eo.qð tꝫ Dy.Ja.de bel.⁊ oẽs moder.⁊ mihi 2 placet.¶Quero ergo † pꝛĩo q̃liter cõſtituant᷑[c] duo rei qñ diuiduũ venit in obligatione ſiue cõtrahat᷑ obligatio vbis ſiue cõſenſu ſiue teſtamẽto.hoc hic pono ꝓ eo.Diſtingue aut eſt actũ ⁊ ſunt duo rei vt hic.§.cũ in tabulis.⁊.C.e.aut᷑.hoc ita.ſiue ſit dictũ ꝙ teneant᷑ inſolidũ:ſiue ꝙ ſint duo rei.Aut nõ eſt actũ.⁊ tũc aut obligauerunt ſe ſiue teſtatoꝛ obligauit eos alternatiue.⁊ ſunt duo rei.vt.l.ſi ex toto.§.j.de leg.j.⁊ no.ĩ.e.l.ſiue.⁊.C.de cõſti.pecu.aut᷑.ſi qñ aut copulatiue.⁊ tũc aut ſunt duo actꝰ ꝓmittendi ⁊ due rerũ expꝛeſſiones vt tu ꝓmittis mihi cẽtũ ⁊ titius ꝓmittit mihi centũ ⁊ tũc aut apponit᷑ verbũ eadẽ[d] ⁊ ſunt duo rei aut nõ apponit᷑ eadẽ ⁊ nõ ſunt duo rei ſꝫ ſunt due obligationes diuerſaꝝ ſummarũ.[e] vt inſti.e.in pꝛin.⁊.§.duo rei.⁊ hac.l.ij.⁊.ĩ.ti.j.l.ſi ex re.§.ſi ipſi.⁊.l.ſi ſeruus cõis ſtipulatꝰ fuerit.⁊ gl.in aut᷑.hoc ita.aut fuit vnus actus ꝓmittẽdi ſed due rerũ expꝛeſſiones vt ego decẽ ⁊ titiꝰ decẽ ꝓmittimus tibi ⁊ erũt duo rei debẽdi cũ intelligat᷑ eadẽ vt.s̄.ti.j.l.ſtipulatio iſta.§.eũ q.⁊ ar.l.eũ q.in pꝛin.aut eſt vnꝰ actus ꝓmittẽdi ⁊ vna rei expꝛeſſio.⁊ tũc aut eſt appoſitũ pꝛonomẽ diſtributiuũ[f] qlibet ꝙ de ſui natura rẽ cuilibet inſolidum attribuit vel aliud ſiłe diſtributiuũ.⁊ tũc erũt coꝛrei.vt.l.ſi pluribꝰ.in pꝛin.s̄.ð leg.ij.⁊ ibi no.Aut nõ eſt adiectũ tale diſtributiuũ ſed ſimpłr dictũ.tũc ſiquidem eſt actũ erũt duo rei ał's quilibet tenebit᷑ in virilem vt hoc.§.cũ in tabulis.⁊.C.eo.⁊ aut᷑.hoc ita.et in hoc nihil eſt innouatũ ꝑ iura autẽticoꝝ.¶Scðo quero † de duobꝰ reis credẽdi qualiter cõſtituant᷑. 3 Circa ꝑdicta dic ꝙ aut eſt actũ ꝙ ſint duo rei credẽdi.⁊ nõ eſt dubiũ.aut nõ eſt actũ.⁊ tunc aut diſpoſitio eſt collata in eoꝛũ ꝑſonã alternatiue aut copulatiue.Primo caſu aut vni tãtũ põt acq̃ri obligatio.⁊ alter habet᷑ vt adiectꝰ nec erũt duo rei.vt.s̄.de cõſti.pecu.l.ſꝫ ſi filio.§.j.⁊.ĩ.ti.j.l.j.§.ſi fructuariꝰ.aut vtriqꝫ põt acq̃ri.⁊ tũc aut electio fuit collata in volũtate debitoꝛis ⁊ valet ⁊ ſunt duo rei credẽdi.vt.s̄.de leg.ij.l.ſi titio aut ſeio.Aut nõ fuit collata ĩ poteſtate debitoꝛis ⁊ tũc de iure iſto antiquo vitiatur ſtipulatio.vt.ĩ.ti.j.l.j.§.ſi fructuariꝰ.⁊.l.itẽ ſi ſeruꝰ §.fi.⁊.l.ſeq.⁊.l.ſi ſeruus cõis.ita hodie valet ⁊ alternatiua reſoluit᷑ in copulatiuã.vt.C.de verb.ſigni.l.cũ quidã.q̃ loquit᷑ etiã in cõtractibꝰ vt ibi in fi.vñ erit idẽ dicẽdũ qð ſtatim dicã de copulatiua.Predicta vera qñ diſpoſitio cõfert᷑ in perſonã vtriuſqꝫ equaliter.ał's ſi vnus tantũ ſtipularet᷑ ſibi ⁊ alteri ſemp ille actus haberet᷑ vt adiectꝰ.vt.l.eũ q.§.qui ſibi.s̄.titu.j.qð dic vt ibi.Scðo caſu qñ diſpoſitio confert᷑ copulatiue diſtingue ꝑ oĩa:vt.s̄.dixi circa reos debẽdi per eaſdẽ.ll.⁊ in hoc etiã nil eſt inno 4 uatũ ꝑ iura autẽticoꝝ.¶Tertio † quero[g] qd ſi in obligatione veniat aliq̃d qð eſt ĩdiuiduũ.Rñdeo quedã ſunt indiuida quo ad ſolutionẽ tantuꝫ.⁊ de his dicã.ĩ.eo l.eandem.in pꝛin.quedã ſunt indiuidua quo ad obligationẽ ⁊ ſolutionẽ vt via iter et actus vel qd ſiłe.⁊.h.d.glo.in hoc.§.cum in tabulis.qð olim cõtrahebant᷑ in his duo rei etiã ſi hoc nõ expꝛimeret᷑ hodie vero ꝑ aut᷑.idẽ eſt in indiuiduis qð.s̄.dictũ eſt in indiuiduis.Doc.repꝛehendũt iſtã gl.qꝛ ꝑ iura aut᷑.nil eſt innouatũ in mõ cõſtituendi.ſed in modo exigẽdi.⁊ bene dicũt.Sicut igit᷑ olim in indiuiduis plures tenebant᷑ inſolidũ etiã ſi nõ ſit dictũ ita hodie.⁊ in hoc oẽs cõcoꝛdãt. 5 Sed an ſint duo rei eſt opi.† Jac.de bel.in aut᷑.eo.tenet ꝙ ſint duo rei.putãs foꝛte ꝙ ſemp qñ plures tenebant᷑ inſolidũ dicant᷑ duo rei.Pet.⁊ Cy.cõtra in.d.aut᷑.hoc ita.ꝙ nõ ſunt coꝛrei debẽdi licet inſolidũ teneant᷑ nihil allegãt.Ego puto hoc verũ per

a ¶Criminali.ad de bal.cõſi.l.xviij.lib.iiij.

b ¶Circa iſtuꝫ titulũ.vide bar.in cõſi.cx.inci.factuꝫ tale eſt.Andr.barb.

c ¶Qualiter cõſtituant᷑.Et quõ cognoſcant᷑ duo rei debẽdi ⁊ credendi.vide oĩno Bar.in l.fi.ad fi.ĩ.eo.

d ¶Verbum eadẽ.adde bal.poſt gl.in.d.aut᷑.hoc ita.⁊ qð no.Bal.in.l.ſtipulatio.§.eum.s̄.de ver.obli.

e ¶Diuerſaꝝ ſummarũ.ad hoc tex.in.l.ſi pluribꝰ.§.j.de leg.ij.ſꝫ idẽ videtur ſi nõ ſint copulatiue grauati vel obligati.ſed ſolum in ea oratione grauẽtur cum punctus ſtet loco copule.vt.l.triplici.de verb.ſigni.et qð no.gl.in.l.pꝛetia rerum.s̄.ad.l.fal.qꝛ tunc videtur ꝙ teneãtur ꝓ partibꝰ hereditarijs ſicut quãdo copulatiue eſt dictum ꝓm do.Jo.ĩ.d.l.ſi ex toto.§.ij.⁊ ideꝫ bar.in.l.ſiue a certis.ĩ.eo.⁊ in.l.ſtichũ.§.fi.ĩ.ð noua.

f ¶Diſtributiuũ.Adde ad idem qð no.bal.in.c.j.§.fi.de ſucceſ.feu.

g ¶Tertio quero.adde Bart.in.l.ſi vt certo.§.ſi duobus vehiculuꝫ.in v.col.ff.cõmo.ſed qd ſi plures fecerunt pacem pluribus ⁊ qlibet inſolidum ꝓmiſit non offendere ſub pena an ſint coꝛrei ſcripſi remiſſiue poſt bar.in.l.ſi id quod.ĩ.e.⁊ ad materiam vide etiã q̃ no.Bar.in.l.fi.in iij.q.cuꝫ ſeq.ĩ.eo.

a ¶ Tacite inſunt vide Jmol. in.l. iiij.§.cato.de ver. obli.in.x.col.

¶ Deberēt itelligi. adde bar.i.l.ſi vxor.i.§.ſi qs vxori.j.ad.l.iuliā.de adul.ſ.i.l.ſi ita ſe. hoc limitat mateſillanꝰ i ſuis dictis dicto.cij. incipiēte not.qd ſi teſtis dicat qd titius cognouit bertā ⁊c'. niſi cōis vſꝰ loquēdi regionis acciꝑiat iſta v̄ba i violētia viri actiua.ꝑ ea q̄ habent in.l. labeo.de ſupel.le.

¶ Opp.qd interuallum.no. interuallū vniꝰ rei ⁊ alterius non vitiat ꝯſtitutionē duoꝝ reorū ſi hoc agat. impedit tñ conſtitutionē tacitā. iō debet expſſe dici ſm ang.j.eo.in.l. ſi ex duobꝰ.in.ꝑn. Andre.Barba.

d ¶ Plene dicam. et pleniꝰ ꝑ Bar. in.l.ſi.in prin.j.e. in prin.§.

e ¶ Ubi duo rei. In ſumma oīa q̄ ponit bar. in hoc §.poſuit etiam in repetitione aut. hoc ita.C.eo.ti.

f ¶ Eodem libello. an plures rei debendi poſſint cumulari in eodē libello vel debeant ꝯueniri ſeparati. faciūt que no.per Bar.⁊ doc.i.l.edita.C.de edē.i materia cumulationis. et qñ plures actiōes cōtra vnū poſſint eodē libello intentari. vide tex.no.in.l.ſi cum idē.cū eodē et ibi doc.in ꝑn.ff.de iuriſdi.om.iud. ⁊ ꝑ Jnno.⁊ Jmo. in c.lꝫ vndiq;.de offi.dele.et hic adde bar.i.l.ſi pluribꝰ. in prin.de leg.ij.⁊ Bal.in aut.h ita. C.eo.⁊ hic etiā an plures rei credendi poſſint eodē libello agere et qs poſſit agere partim noīe ꝓprio et partim noīe ꝓcuratorio dic vt.i.l. j.C.ſi cer.pe.et ibi Bal.in prin.⁊ ibi vide ꝑ Cy.⁊ Bal. ſitr qñ ꝑñt plures eodem libello cu

casum.ſ.de euic.l.rem hereditariā.ſcdo per gl.de
verbo.obli.l.ij.§.ſi tamē hoīem. licet ibi loquat in
his q̄ ſunt indiuidua quo ad ſolutionē tantū. tertio
ꝑ rationē in duobꝰ reis credendi ſi vnus eſt lit.
cōteſt.alius nō poteſt agere vt.j.eo.l.ex duobꝰ.ſed
in his que habēt actionē inſolidū ex natura indiuidui.
vno agēte inſolidū aliꝰ poteſt agere.vt.ſ.ti.
j.l.ij.§.ex quo quidam.⁊ ibi no.ergo non ſunt duo
correi. Plus dico ꝙ etiā ſi expreſſe eſſet dictum ꝙ
inſolidū tenerent non eſſent duo rei. qꝛ eſſet exprimere
a ea que tacite inſunt^a ſed debuerat exprimi ꝙ
animo cōſtituendi duos reos ſic ꝑmittūt. vt. C.de
fideiuſ.l.nō recte.vbi eſt caſus.⁊ hoc prodeſt ꝓpter
multa iura que in correis loquunt vtrū factū vniꝰ
alteri noceat vel non.vt plene dicā.j.eo.l.ex duobꝰ
6 Jtē poſito† ꝙ expreſſe eſſet dictū nō tamen habēt
beneficiū diuiſionis: qꝛ horū diuiſio ſtipulationeꝫ
corrūpit. vt.ſ.ti.j.l.ſtipulationes nō diuiduntur.
Jdē dicerē in duobꝰ reis credendi.vt.l.ij.§.ex his.
⁊.§.ex quo quidā.ſ.de ver.obli.facit.ſ.de ſerui.ruſti.
predi.l.via cōſtitui.in ſi. alia circa modū conſtituēdi
duos reos dicā.j.eo.l.eandē.in prin.⁊.l.ſi id
ꝙ. ex quibus iſte articulus apparebit expeditus.
¶ Circa ſcdam partē huius.l. quero primo.qd eſt
hoc dictū acceptilatione ⁊ petitione ⁊c. Gloſ.dicit
actiue ⁊ paſſiue accipe ſicut cetera alia noīa verbalia
7 qd no. ¶ Quidā aduocatus† volēs ꝓbare ꝙ titius
cognouerat ſeiam in ferēdo ſibi vim formauit
articulū ꝙ titius cognouit ſeiā violenter. ⁊ ſic etiā
depoſuerūt teſtes.dixi qd iſti teſtes non probāt qꝛ
iſtud aduerbiū violēter poteſt intelligi actiue hoc
eſt violētia illata ab ipſo titio ⁊ paſſiue.hoc eſt violētia
illata ipſi titio per quā cōpulſus eſt hoc facere.
vñ licet verba libelli vel articuli deberent intelligi^b
b ſm intentionē proferētis. tñ verba teſtis ſemp
in dubio intelligunt contra ꝓferētē. vt plene dixi
in.l.inter ſtipulantē.§.j.de ver.obli.Nec ob.predictis.
ſ. de manumiſ.teſta.l.ſi ita ſit ſcriptū ſtichus
ibi diligēter ⁊c. imo facit ꝓ qꝛ licet ibi verba interpretent
ſm intentionē teſtatoris quādo conſtat ꝙ
illud aduerbiū diligēter poteſt intelligi de diligētia
que eſt vtilis ipſi ſeruo.⁊ de ea q̄ eſt vtilis dño.⁊
ſic in dicto teſtis interpretabit cōtra ꝓducentē.faciunt
concor.ibi poſite. ¶ Secūdo quero quō petitione
vniꝰ alter liberet actiue ⁊ paſſiue. ¶ Tertio
quero quō acceptilatiōe. ¶ Quarto quomodo cōfeſſione
ſed hec omnia dic:vt dicam.j.eo.l.ex duobus
vbi placuit omnia iſta ⁊ ſimilia ſimul ponere.
Tu qui legis recita hec ibi prout expedit.

In duobus.

Licet priꝰ cōtrahat obligatio vniꝰ poſtea obligatio alteriꝰ non
vitiat cōſtitutio duoꝝ reoꝝ.⁊ fruſtra timet
c nouatio.h.d. ¶ Op.qd interuallum^c vitiet.vt
inſti.eo.in.ꝑn.ſol.glo.ibi de reis ſtipu.hic ꝑmittēdi.
Dic videt ꝯ caſum.l.duos.reos.§.ſi.j.eo.q̄re dicit
glo.qd ibi interuallū inter interrogationē ⁊ reſpōſionē
vitiat ſiue ex parte reoꝝ credēdi ſiue debēdi
vt in ꝯtrijs. ſed interuallū inter vniꝰ rei obligationē
⁊ obligationē alteriꝰ nō vitiat dūmodo hoc
agat ꝙ ſint duo rei vt hic:lꝫ glo.de hoc dubitauerit.
d j.eo.l.ſi ex duobus.in prin. ⁊ ibi plene dicam.^d

1 ☞ Plures rei debendi poſſunt ſimul conueniri pro parte vno vel pluribus libellis.

2 Plures rei credēdi poſſunt cōuenire plures reos debēdi.et quilibet ipſoꝝ eodē vel diuerſis libellis.

3 Plures rei debendi ꝙ poſſint inſolidū conueniri ſi in libello dicatur ꝙ vna ſolutio ſufficiat al's non et talis libellus non debet admitti.

Sententia debet eſſe conformis libello.

4 Plures rei credendi quod poſſint inſolidū agere ſi proteſtatur ꝙ vnica ſoltio ſufficiat.

5 Plures rei debendi quādo poſſunt ſeparatim inſolidum ⁊ diuerſis libellis conueniri.

Si vnus ex pluribus reis credendi agit cōtra plures reos debendi ⁊ lite conteſtata alius agere velit non auditur.

6 Unus ex duobus reis debendi ſi inſolidū conueniatur ita ꝙ non alius an poſſit conueniri et quō et quid ſit immutatū per ius aut.⁊ nu.8.

7 Plures depoſitarij vel cōmodatarij ſi conueniantur ratione doli vel culpe ꝙ etiam de iure ātiquo habeāt beneficium diuiſionis.

9 Plures rei credendi quo ad conueniendū an hodie aliquid ſit immutatū:remiſſiue.

10 Quid ſit immutatū hodie per ius aut.quādo plures res inſolidū conueniūtur ſimul vno vel diuerſis libellis vbi quod in modo cōueniendi nihil immutatur ſed in modo exigendi.

Beneficium diuiſionis quod habeat locum inter correos ſi ambo ſunt ſoluendo.

11 Beneficium diuiſionis poteſt opponi poſt ſententiam quando plures rei ſimul conueniuntur hoc acto quod vna ſolutio ſufficiat.

Jdem quando conueniuntur cōmuniter licet īſolidum al's opponi debet pendente proceſſu.

12 Hodie circa duos reos credendi nihil eſt immutatū tā in modo cōſtituendi quā in modo exigendi.

13 Unus ex pluribus reis credendi agere poteſt nomine alterius.

14 Creditori agenti contra vnum ex correis debendi inſolidū incumbit ꝓbare aliū non eſſe ſoluendo.

Beneficium diuiſionis quod nō habeat locū inter plures tutores vel curatores quando cōſtat ipſos non eſſe ſoluendo ⁊ quid ſi dubitatur.

Beneficiū diuiſionis cōceſſum duobꝰ reis eſt conceſſū ad exemplum beneficij cōceſſi fideiuſſoribꝰ.

15 Si ad vnum ex correis debēdi ꝑuenit tota quantitas an cōuentus poſſit petere vt ille prius excutiatur vbi ꝙ ſic ſi petit diſcuti periculo ipſius ⁊ actor cogitur hoc facere.

16 Beneficium diuiſionis vt habeat locum requirit qd omnes ſint preſentes.

Abſens dicit qui eſt in alio territorio et preſens q eſt in territorio eiuſdem ciuitatis.

17 Correo non dat tꝑs ad reducendū correū abſentē.

e **Ubi duo rei.** ^e Pōt a quolibet correorū ſolidū peti:et ēt
pro parte ⁊ vna ſolutio ſufficit.h.d. ¶ Opp.hic dicitur
ꝙ vna eſt oblō cōtra.j.eo.l.eadē.§.ſi.cū ſi.ſol.
glo.⁊ bene. ¶ Jtem op.j.iudi.ſol.l. iam tamen .§.
penul.ſolu.ibi loquit in cōuen.⁊ actor ſcindere volebat
hic loquitur in creditore volēte diuidere ſm
Dy. ¶ Opp.in aut.eo.§.j.ibi nō pōt exigi inſolidum.
So. dicit glo.⁊ bene in hoc iura antiqua determinātur
per auten. quod ſtatim plene dicam.
¶ Ultimo glo.inducit ad qōnem an videant inuicem
fideiubere dicam.j.eo.l.reos. ¶ Pro declaratione
igitur preſentis materie intēdo hic tractare
de mō exigendi.hoc eſt qualiter duo rei exigantur
et exigāt. ¶ Et primo quero an poſſint plures rei
debendi ſimul conueniri. Ad quod dico qd quandoq;
quis vult plures reos cōuenire ⁊ quēlibet ꝓ
pte virili.et tūc ſine dubio pōt vt hic.⁊.j.eo.l.reos.
in princ.cum ſi. Sed dubiū eſt vtrum poſſit hoc fieri
f diuerſis libellis an vno et eodem libello.^f Et puto
quod tam diuerſis libellis quam vno vt colligitur.
j.de app.l.ſi quis ſeparatim. in prin.⁊.§.j.⁊.C.
eo.auten.hoc ita. ⁊ idem dico de duobus reis credēdi.
qꝛ quilibet poteſt agere pro parte .vt .j.e.l.§.
j.que ſic poteſt intelligi.et dꝫ vt probat ex ſi.huius
l.et etiā probat per equiparationē quā facit. ſ.e.l.
ij. et puto qd eodē libello ſiue diuerſis ar. eoꝝ que
dicta ſunt in reis debendi ⁊ facit optime. C. de acuſ.
1 l.ſi accuſatoribꝰ.et qd ibi no. Quñq; qs† vult cōuenire
g pulres reos debēdi.⁊ quemlibet inſolidū ^g
Hic eſt aduertendum.ſi quidem eos volo conuenire
ſimul et eodem libello ꝓteſtando ꝙ vna ſol.ſufficiat
poſſum C.e.auten.hoc ita. ⁊ in corpore vnde
ſumit.et probat.C.ſi plu.vna ſenten.fue.condē.l.j.
ibi innuit ꝙ iudex potuit eos condemnare inſolidum.
ergo ſic erat petitū vt ſnīa ſit ꝯformis libello
facit. ſ.de re iudi.l.paulus.⁊.C.mā.l.ſi mandato titij.
§.paulus rñdit vnū.et ibi hoc tꝫ glo.⁊ idem tenet
Dy. ſ.de leg.ij.ſi pluribꝰ.⁊ Jac de aret.in hac
e.l.j.§.j.pro hoc facit.ſ.de verbo. obliga.l.in executione.
§.inſolidum. Si vero vult eos cōuenire inſolidum
nō facta illa proteſtatiōe ꝙ vna ſol. ſufficit
vel ſimilibꝰ v̄bis nō appoſitis q̄ habent vicē dicte
ꝓteſtationis.talis libellus nō deberet admitti. vt
C.de fideiuſ.

mulari ibi etiā vide bart.remittētē ad ſpe. de libel.cōce.§.ſi.v̄. ſed pone dixi i.l. edita.i ſi.i ij. col. C. de eden. Adde an vnꝰ creditor poſſit cōuenire plres debitores eodē libello.⁊ an ples creditores vnū debitorē plene ro.ꝯ. cclxiij

g ¶ Quēlibet īſolidū. Si actor vult ꝯuenire ples reos debēdi ⁊ quēlibet īſolidū neceſſe hꝫ dicere et oppōere in libello qd vna ſolone erit cōtētꝰ ſm no.ꝑ Bar.i.l. cū plibꝰ. de leg.ij. ⁊.in.l.j.C.de ſi.tu. adde tñ vnum qd no. dixit bal. in.l. ſi.in ſi.C.qd cū eo. ꝙ ꝓcedit libellus ſimplr ꝯ dñm de peculio lꝫ non dicat q̄tenꝰ eſt in peculio qꝛ iudex hꝫ poſtea moderari qd not. et vide qd no. gl.et doc.in.l. ſemp.§. q in ſepulcro qd vi aut clā. ſ. Et his adde.l. creditor.in ꝑn. ſ. mā.et ad Bar.hic adde bal. i.l.j.i ſi. j.eo.C.ſi ples vna ſen. et qd ples rei debendi ⁊ etiā reꝰ principalis ⁊ fideiuſſor q renuntiauit cū ꝓteſtatione poſſint eodē libello ꝯueniri tenent bar.⁊ bal. poſt gl. in.d.l.j. C.de fideiuſ. tu. Adde aduertēdo dū.d. alexā.alleg. bal.i.l.ſi pluribꝰ tenere qd requirat proteſtatio ꝙ vna ſolone erit ꝯtētꝰ. qꝛ pau. de caſt. h dicit qd Bald. ibi tenet ꝯ bar.ꝙ illa ꝓteſtatio nō eſt neceſſaria qꝛ tacite ieſt qd pau. de caſt. dicit not. ꝓ ſuſtētatiōe libelli qꝛ ſꝫ bar.reiteret libellꝰ tāq̄ ineptꝰ abſq; ꝓteſta.⁊ ꝓceſſus agitatus nō valeret ⁊ qñcūq; poſſet oppni de ieptitudie libelli ⁊ nō valeret ſnīa vt no.iſti.de ver. obli. in ꝑn.et per bal.in.l.actori C.de iureiurā.que oīa ceſſant attenta opi.Bal.

---

7 Ho idemd dictū bre quo sit mirabile ad hoc q
si habes duos insolidū obligatos sicut Reos principales
siue fideiussores & peto executionē contra vnū ex soli
mea voluntate possum petere executionē contra Aliū
& desistere A primi executionē & bene facio & nō solū

in primo instantia sed et in causa Appellationis gl. ...

a ¶ Dicit azo. hāc opin.azo.videtur gl.in.l.ij.j.de manumiſ.teſt.⁊ gloſ. in.l.pe.C. de ꝓcu. ⁊ abb.in.c.duduꝫ. el.ij.de ele.approbaſſe ꝑ v̄ba Bar. in.l. q̄uis.de dā. infec.in pe.col.ſed hec opi.barto.videtur eſſe verior ⁊ ipſam tenet ange. in.d.l.q̄uis.per.l. creditor.hic alleg. lꝫ de bart.hic non faciat mentioneꝫ. et eā ibi etiā ſequitur Jmo.⁊ ibi dicit Ang.quod illa l.creditor.in prin. non eſt alibi.

b ¶ Pendēte cauſa.dū tractat barto.an pendēte iudicio cōtra vnum ex reis debēdi poſſit agi cōtra aliū. dic vt ꝑ Bald. per illū tex.in.l. ſin.C. de duo.reis.et in l.ſin.C.de fideiuſ.

c ¶ Ratio diuerſitatis.cuꝫ in cauſa appellationis nihil debeat innouari appellatione pēdēte et qꝛ id qd debet poſſe fieri in cauſa principali debet poſſe fieri i appellatione.⁊ cōtra.l.poſtq̄.§.imperator.ſ.vt lega. no.ca.ſm Joā.de imol.in.l.hoc amplius.§.ſi.cum.l. ſeq.de dam. infec.

d ¶ Non liberat.et idē videt reſpondere ad.d.l.creditor.imol.in.d.l. h amplius.§. ſi.cuꝫ

C.de fideiuſ.tu.l.j.et ideo gl.parua ibi ſuper.agi.
exponit ita qd exegit.q.d.ſecus ſi diceret ꝙ vna ſolu.
4 ſufficiat. Et eodem† mō credo duos reos poſſe
agere eadē ratione.et facit.d.l.ſi accuſationibꝰ.C.
de accuſa. ¶ Sed cōtra predicta videt.ſ.de aqua
plu.ar.l.ſupra iter.§.caſſiꝰ.vbi dꝛ ꝙ plures nō poſſunt
eodē libello agere nec ꝯueniri ſed debēt ſeparatim.
Rñ.licet ſibi permittat agi nō tamen prohibet
agi ſimul ſi cōſentiant imo poterūt.arg.ꝓ hoc
ſ.de ope.no.nū.l.ſtipulatio iſta.§.ſi.⁊ probat.ſ.fami.
herci.l.heredes.§.inter me facit qd not. ꝑ Cy.
C.ſi cer.peta.l.eo ꝙ licet.in eo qd ibi dicit diuerſis
actionibꝰ nō bene dicit.arg.ſ.de act.emp.l. nō eſt
5 nouū.cū ſua gl. Quñq;† quis vult cōuenire plures
ſeparatim inſolidū ⁊ diuerſis libellis. tūc ſiquidē
ſimul ⁊ eodē tꝑe contra plures porrigat libellum
ſeu libellos.puto deberet dici idē qd quādo vno libello.
ar.d.l.ſupra iter.§.caſſiꝰ. Fateor tñ ꝙ ad petitionē
aduerſe partis poſſet agēs pars compelli
eos cōuenire vno ⁊ eodē libello.et eos diuerſis inſtantijs
non moleſtare.arg.d.l.nō eſt nouū.de act.
emp.⁊ de leg.j.l.hmōi.§.ſi. Si vero primo datꝰ eſt
vnus libellus:ſcdo offert alius.tūc ſiquidē loquit
in pluribꝰ reis credēdi poſt lit.cōteſt.ab vno alius
nō auditur.vt.j.eo.l.ſi ex duobꝰ.⁊.j.dicemꝰ. Siuero
in reis debendi in hoc reperio opi.varias.nam
glo.in aut.eo.circa ſi.dicit ꝙ vno cōuento aliꝰ non
a poteſt cōueniri pendēte iudicio. Jdē dicit Azo^a in
ſumma huiꝰ ti. Dy.vero.ſ.eo.l.ij.dicit ꝙ gl.dicit
b verū pendente cauſa^b principali per.l.quoties.§.ſi
creditor.ſ.de pac.ſecus pendente cauſa appel.vt.l.
creditor. in prin.ſ.māda. Jaco.de are.videt tenere
cōtra glo.per.d.l.creditor.in prin.ſ.mā.et puto
eū bene dicere cū inter cauſam principalem ⁊ cauſam
appellationis nō poteſt reddi ratio diuerſitatis.
c ^c Nō ob.l.quoties.§.ſi creditor.qꝛ ibi nō loquit
de duobꝰ reis debendi ſm ea que dicā.j.e.l.eandē.
in prin.in vlti.q.ſed loquit in his quorū electione
vnius etiā ſine exactione liberat alius mero iure.
ideo interim alius nō poteſt cōueniri. vt in.l.ſi ex
duobꝰ.in prin.⁊.l.j.ſ.de pecu.ſꝫ de equitate vno reperto
nō ſoluendo poteſt cōueniri alius. vt.l.ſi ex
duobus.ſ.alle.q̄ equitas nō habet locū niſi ſententia
lata ⁊ facta executione contra vnū cum peculiū
poſſit ſemp creſcere.vt.l.queſitū.ſ.de pe.ſꝫ nos loquimur
d in his in q̄bus electio vnius nō liberat^d
aliū mero iure.vt no.ſ.eo.l.ij.⁊ dicā.j.eo.l.ex duobus.
⁊ ideo vno cōuento poterit alter cōueniri.vt
6 d.l.creditor.in prin.ſ.mā. ¶ Scdo† quero^e quid ſi
e vnū tantū ex duobus reis vult inſolidū cōuenire
ita qd non aliū. Breuiter quidā ſunt qui non ſunt
ꝓprie duo rei.vt plures tutores ⁊ plures magiſtratus
⁊ alij ſimiles de q̄bus dicetur.j.eo.l.eādem.in
prin.⁊ iſti de iure antiquo habebāt beneficiū diuiſionis.
vt.l.vulgaribꝰ.de his nō loquor. Jtē plures
obligati acceſſorie iſti habebāt beneficiū diuiſionis
ex epiſtola diui adriani.⁊ etiam de his nō
7 loquimur. Quidaꝫ ſunt† quodāmodo duo rei:vt
quādo pluribꝰ eadē res deponit vel cōmodatur.
⁊ loquimur de obligatione ſecūdaria q̄ contrahit
ratione doli vel culpe vt dicam.j.e.l.eandē.in ꝑn.
et iſti nō habent beneficiū diuiſionis ſm Jaco.de
bel.qꝛ lex nō cauet. Cōtra puto ꝙ etiā de iure antiquo
habebāt beneficiū diuiſionis ſicut plures tutores.
vt.ſ.depo.l.j.§.ſi apō duos.ibi exēplo duorū
tutorū ⁊c.etiam de his hic principaliter nō loquit.
ſed de his q ſunt duo rei vere ⁊ ꝓprie de his
loquimur ⁊ cōſtat ō iure ffoꝝ ⁊ codicis ꝙ creditor
f poterat^f eligere vnū inſolidū.l.j.C.e.⁊ hac.l.iij.§.j.
⁊.ſ.loca.l.cū apparebit.⁊.C.loca.l.ſi diuiſa.cuꝫ ſi.
Sꝫ an hoc ſit hodie immutatū ꝑ ius aut.hoc ita.
8 C.eo.eſt videndū. Dico† ergo^g aut plures rei debēdi
g ſunt conſtituti ex cōtractu celebrato cum vno vt
plures dñi ex cōtractu vnius inſtitoris vel exercitoris
vt dicā.j.e.l.eandē.in prin.⁊ tūc nil eſt immutatū
⁊ remanet firma ratio.l.ne in plures.ſ. de exerci.
nā aut.hoc ita.C.eo.⁊ in corpore vnde ſumit loquitur
ꝓprie in duobus reis cōſtitutis ex contractu
celebrato cū pluribus aut plures rei ſunt conſtituti
ex cōtractu celebrato cū pluribus vt regula
riter fit ⁊ tunc aut in obligatione erat aliquid indiuiduū
⁊ per ius aut.nil eſt innouatū. qꝛ eorū diuiſio
corrūperet ſtipu.vt.ſ.ti.j.l.ſtipulationes nō diuidūtur.
⁊.C.eo.aut.hoc ita.loquit in his que ſunt
diuidua.licet glo.j.eo.l.reos.§.cū in tabulis.dicat
cōtrariū ⁊ male vt dixi.ſ.eo.l.j.aut in obligatione
venit aliqd diuiduū.⁊ tūc per iura aut.eſt innouatum.
vt hodie ſi vnus inſolidū conuenitur habeat
beneficiū diuiſionis niſi alius ſit abſens vel inops
vt.C.eo.aut.hoc ita.qd eſt verū quādo per cōſtitutionē
duorū reoꝝ inducitur alternatiua fideiuſſio
vt ptꝫ in corpore.eo.alias puto ꝙ iuri antiquo nil
ſit immutatū.vt dicetur.j.eos.l.reo.in pri.vñ per
aut.hoc ita.C.e.ſolū in modo exhibēdi eſt immutatū
9 non in modo cōſtituendi. ¶ Tertio q̄ro† qd
in pluribus reis credendi. Reſpōdeo per ius aut.
in eis nil immutatum reperitur.⁊ hoc tenet gl. in
10 aut.eo.circa ſi. ¶ Quarto quero† vtrū in his caſibus
vbi plures rei cōueniunt inſolidū ſimul vno
vel diuerſis libellis ſit aliquid immutatuꝫ. Breuiter
dico ꝙ ſic.nā olim reperiebatur prohibitū licet
h ꝓceſſus ſimul inchoatus eſſet cōtra vnū^h procederet
⁊ cōtra aliū ſuperſederet imo permiſſum.vt
ſ.de iudi.l.nō idcirco.hodie vero debet ad partis
petitionē cōiter negotiū examinari ⁊ cōiter terminari.
vt.C.eo.aut.hoc ita.in corpore vñ ſumitur.⁊
puto ꝙ ſi aliter fieret ſentētia per appellationē reſcinderet.
ar.j.q̄ ſen.ſine ap.re.l.j.i ſi.⁊ ſic eſt immutatū
in modo procedēdi. Scdo olim poterant per e
ſentētiam plures rei inſolidū condēnari:⁊ per cōſequēs
poterat fieri executio contra quēlibet inſolidū
hodie vero poſito ꝙ ſic eſſent inſolidū condēnati.
tamē tēpore executionis fieret executio facultatū
vtriuſq;.⁊ ſi vterq; eſſet ſoluendo fieret executio f
ꝓ parte.vel ſi aliter ꝓ ſua parte nō eſſet ſoluendo
fieret cōtra aliū.⁊ hoc vult dicere tex.in corpore
vñ ſumit.ibi ſubſtātie eorū qualitas examinabit
i qd eſt poſt ſnīam.^i vt ibi ptꝫ ex ordine lr̄e. Dices
11 tu† ergo beneficiū diuiſionis pōt opponi poſt g
ſentētiam cōtra.l.fideiuſſor.in ſi.C.de fideiuſ.⁊ cōtra
id qd no.per Dy.j.de fideiuſ.l.ſi dubitet.⁊ per
Cy.in.d.l.fideiuſſor.⁊.l.excep.in vlt.q.C.de ꝓba.dico
qd in caſu iſto vbi plures cōueniūtur ſimul hoc
acto ꝙ vna ſolutio ſufficiat eſt verū quod ego dixi
nec eſt tunc neceſſe ꝙ talis exceptio opponatur qꝛ
hic de diuiſione faciēda prout quiſq; ſoluendo eſt
videtur agi taꝫ ab actore quā a reo ⁊ lex ſic diſponit
ſed quādo ſit cōuentio ſimpliciter inſolidū imputet
ſibi qui exceptionē nō opponit. Jn hoc ergo
eſt aduertendū ꝙ ſi actor vult cōuenire aliquē h
ex duobus reis.ſaparatim eſt locus beneficio diuiſionis
pendente proceſſu:vt in aut.eo.§.j.aut vult
cōuenire eos cōmuniter licet inſolidū.⁊ tūc nō eſt i
locus beneficio diuiſionis pendēte proceſſu.ſꝫ eo
finito tꝑe executionis:vt in aut.eo.§.pe. ¶ Quinto
12 quero† qd in pluribꝰ reis credēdi:certe nihil in
his reperit immutatū.nec in modo cōſtituēdi nec
in modo exigēdi.ita no.in aut.eo.§. ſi.in vlti.glo.
in eo quod dicit.l.ex duobꝰ.j.eo.nō eſſe correctaꝫ.
13 ¶ Sed circa hoc† quero an vnus ex reis credēdi
poſſit facere aliū procuratorē.glo.dicit ꝙ nō.vt.l.
licet.§.porro.ſ.de procu. Cōtra puto qꝛ vnus pōt
agere noīe alterius.vt.j.de ſolu.l.ſi duo rei.⁊ glo.
cōtraria alleg.non fundat ſe bona.l.ſi bene aduertatur.
14 ¶ Sexto quero† dixi beneficiuꝫ diuiſionis
habere locum inter correos ſi ambo ſunt ſoluēdo.
quero cui incūbit onus ꝓbandi vel actori vnū ſoluēdo
nō eſſe vel reo opponenti illū ſoluendo eſſe
breuiter nō inſiſto in alle. Eſt quoddā beneficiū diuiſiōis
de iure antiquo ex epiſtola diui adriani qd
cōpetit fideiuſſoribꝰ.vt inſti.de fideiuſ.§.ſi plures
⁊.C.de cōſti.pe.l.ſi.⁊ de fideiuſ.l.iij.⁊.l.fideiuſ.cū ſi.
⁊ iſtorū exemplo beneficiū diuiſionis habēt tutores k
curatores ⁊ ſi.vt dicit tex.de tute.⁊ ra. diſtra.l.
ij.§.nūc tractemus.in prin.et in iſto beneficio diuiſionis
eſt aduertendū.quia ſi quidē ſoluendo ſunt
oēs ⁊ hoc cōſtat cōpetit beneficiū diuiſionis.ſi cōſtat
ꝙ non ſunt ſoluēdo ceſſat tale beneficiū.vt dictis.
k ll. Si dubitatur^k tūc qui petit diuiſionem an
audiatur ſi velit aliū conueniri ſuo periculo.⁊ de

l.ſeq.de dam.infe. dicit ꝙ ibi loquit pluribus obligatis obligatiōe pretoria quorꝫ altero electo alter liberat de rigore vt ptꝫ ex notatis. ſ. ⁊ hic Nos aūt loquimur in obligatis obligatione ꝯſcēdente ex diſpoſitione iuris quorum altero electo alter non liberat. Adde ſm Paul. de caſtr.qd retēta determinatione Bar.hic pro vera neceſſe eſt qd opi. eiuſdē.i.l.ex duobus.j.eo.ſit falſa hanc tenet pau.et dicit ſe habuiſſe ō facto et ita diſputando determinatum fuiſſe per Richar.mal.

e ¶ Scdo quero. de quibus dixi.j. eo.l.eandem.vide Ang.et Jmol.in l.reos.j.eo.

f ¶ Creditor poterat.vide bal. in.l. antiq. C.ad velle. ⁊ not.in.l.ſi dubitetur.j. de fideiuſ.

g ¶ Dico ergo.per Ang. et Jmol. in l.reos.in pe. col.j. eo.et per Bart. in l.ex duobus. §. ſi. j.eo.ibi in ver. qd eſt verū ⁊c.contra tenet Jmol. in. d. l.reos.in pe.colū. per Bart. in.l. ex duobus.§.j.j.eo.

h ¶ Contra vnū. et per Ang.et imol. in.l.reos.j.eo.

i ¶ Qd eſt poſt ſententiā.idem tenet Pau.de caſt. hic. et Bart.in.l.reos. j.e.licet Ange. ibi ꝯ ⁊ vide Jmol.in l.paulus.la. ij. de re iudi.§.ſi.in ſi.⁊ quod ibi Bart. et imol.i.l.reos.j.e.

k ¶ Si dubitatur. Adde bart.j.pxi. q. et in.l. ſi vt certo.§.ſi.ſ. cōmo.et qd ibi dixi.et not. bart.in l.ij.§.ſi.ſ. ō cura.ho.dā.⁊ vide in pxi.q.

a ¶Et ibi glo.no.vide per Ange.⁊ Jmol.in.l.reos.ĩ.eo.in prin.Ange.in aut.de duo.reis.in prin.tenet idem quod Bar.hic ⁊ idem Bar.in.l.ſi dubitetur.ĩ.de fideiuſ.⁊ ſequitur ibi Pau.de caſt.contra Ange.

b ¶Septimo quero.vide Bar.in.l.ſi vt certo.§.ſi duobꝰ.s̄.cõmo.⁊ qḋ dixi in.l.hi qui.in fi.de fideiuſ.¶Quid ecõtra ſi pecunia huiꝰ rei credendi tm̃ ſit mutata.vide Bart.in.l.frater.in.xij.colũ.de condi.inde.et iſtis adde caſum notabilẽ iũctis ibi notatis in.l.ſi nõ ſinguli.ſi cer.pet. ¶Ibi ⁊ eiſdẽ verbis non ſunt.faciunt ad q.ſi pater et filiꝰ cõfeſſi ſunt in inſtrumẽtis dotis ſe recepiſſe dotem ⁊ promittunt illaꝫ reſtituere an quilibet teneatur inſolidum vel pro parte.de quo per Bal.et Ang.in.l.ſi cũ dotẽ.§.tranſgrediamur.ĩ.ſol.ma.⁊ hñ facit text.no.⁊ qḋ ibi Bart.ĩ.l.ſi.C.de do.cau.nõ nu.⁊ videť quilibet pro dimidia teneri.l.reos.§.cum in tabulis.ĩ.eo.et hoc clarũ de rigore ſed de equitate dicebat Cyn.qḋ ſi pater gubernabatur a filio p̃ſumiť totuꝫ perueniſſe ad filiuꝫ.⁊ ideo ſolus filiꝰ debebit teneri.ſecus econtrario ſi filius gubernabať a patre qꝛ tũc pr̃ teneť inſolidũ ⁊ preſumiť pecunia perueniſſe ad ipm̃.bal.tñ dicit hãc equitatem ſuccumbere rigori ſcripto p not.in l.j.C.de legi.⁊ in.l.pſperit.ff.qui ⁊ a qui.Sꝫ ſm̃ imol.põt cõcludi ſecure qḋ quilibet teneť ꝑ parte.d.§.cũ in tabulis.tñ ſi q̃riť ad quẽ pecuniam perueniſſe preſumo.forte ſtãdũ erit diſtinctioni Cy.vid Bald.in.d.l.fi.C.de do.cau.nõ nu.Jmol.in.d.l.ſi cũ dotẽ.Ad predicta facit qḋ not.Bar.in.l.ſi cõſtante.in §.quoties.ſo.matri.melius faciunt no in.l.j.in.ij.col.C.de duo.reis.cũ cõcor ⁊ vide imol.ĩ.eo.in.l.reo.et in p̃n.in antepe.col.in ver.videť.adde tex.not.cũ gloſ.in l.ſꝫ ⁊ iul.§.ſi duos s̄.ad macedo.

hoc ſatiſdet.vt.ĩ.de fideiuſ.l.ſi dubiteť.⁊ ſic videtur ꝙ ille qui petit diuiſionẽ debet oſtendere aliũ eſſe ſoluendo vel grauatur illa ſatiſdatione.Et aliud beneficiũ diuiſionis quod venit ex hac ꝯſtitutione noua de duobus reis.⁊ in hoc videť ꝙ in caſu dubij reus nõ poſſit conueniri niſi ꝑ parte.vt in aut. a eo.§.j.⁊ ibi glo.ᵃ ſuper verbo interim.⁊ ſic videtur ꝙ onus ſit creditori ꝙ nõ poſſit agere contra vnũ inſolidũ niſi facta excuſſione ſi alius reperiať non ſoluendo.Ratio de reo eſt:qꝛ videtur inuicem fideiubere.⁊ ideo vnus non debet conueniri pro parte alterius niſi alio diſcuſſo vt.C.de fideiuſ.aut.preſente.ꝙ aũt ad exẽplum illius beneficij conceſſi fideiuſſoribus hoc ſitꝰ conceſſum duobus reis apparet ex aut.eo.in prin.qualiter intelligantur inuicẽ 15 fideiubere.ĩ.dicã.¶Septimo † queroᵇ pone ꝙ ad b vnum ex correis ꝑuenit tõta quãtitas vtrũ poſſet petere qḋ ille prius excutiatur.Reſpõdeo ſiquidẽ hoc fuit actũ ab initio cũ creditore vt ad vnũ tãtũ perueniret pecunia.⁊ alius eſſet fideiuſſor verũtamen obligaret ſe principaliter vt correus.tũc ſine dubio hoc poſſet petere per titu.in aut.de fideiuſ.§.j.⁊.C.de fideiuſ.aut.preſente.ſi vero hoc nõ fuit actum cũ creditore.ſed tantũ inter eos tunc videť prima facie ꝙ factũ eorũ creditori non preiudicet.vt in aut.eo.§.ſi vero minus idonei.ibi nomen ⁊c.finaliter dico ꝙ ſi alter correus oſtẽdit hoc ſcꝫ pecuniam ad aliũ perueniſſe ſeu negociũ ad aliũ totaliter pertinere.⁊ ideo petit alium primo diſcuti c ipſius periculo quod actor cogitur hoc facere.ᶜ vt l.vnde queriť.in prin.s̄.cõmo.⁊ ibi eſt caſus prout eſt in litera cõueniri.pro hoc facit qḋ dicitur ꝙ tutor qui gerit prius cõueniendus quã qui nõ gerit quia ad eũ negotium principaliter ſpectat.ſed cõtra predicta facit quia quando vnus tenetur alio excuſſo nõ ſunt correi.vt.l.decẽ.s̄.ti.j.ſꝫ illud verũ ſi ipſa obligatio in illa ꝯditione differtur hic vero obligatio eſt preſens ⁊ excuſſio eſt dilata.Jtẽ facit d cõtra.C.de cura.bo.dã.l.ij.in fi.ſed dico ꝙᵈ illa debet intelligi ſm̃ iſtam determinationẽ.ſ.niſi alius ad quẽ principaliter nõ ſpectat petat alium conueniri ſuo periculo.arg.d.l.vnde queriť.s̄.cõmoda.

16 ¶Octauo quero † dixi ꝙ ad hoc vt iſtud beneficiũ locum habeat.ſ.diuiſionis requiriť ꝙ oẽs ſint preſentes quero qualiter debet intelligi.⁊ qualiter cõ e ſtare debet de p̃ſentiaᵉ vel abſentia.aduertatis:vt ego dixi s̄.iſtud beneficium diuiſionis eſt introductum ad exẽplum beneficij.qḋ per aut.datur fideiuſſoribus.glo.in aut.de fideiuſ.§.j.intelligit preſentes ſi ſunt in eodẽ territorio ita quod facile poſſint citari.Et aduerte ꝙ gl.ibi intelligit in eodem territorio.ſ.eiuſdẽ ciuitatis.ſecus ſi eſſent eiuſdeꝫ prouincie ⁊ ſub eodẽ preſide diuerſarũ ciuitatum:et ibi patet ꝙ doc.tenent ⁊ tex.videť exprimere ibi dũ dicit acerbũ eſt creditorem mittere alibi ⁊c.ſed eo caſu cum ſint eiuſdẽ territorij puto ꝙ ad hoc vt contra vnuꝫ tantũ poſſet procedi debet precedere ſolẽnis excuſſio de perſona ſicut dictũ eſt de rebꝰ f ſcꝫ vt citetur ⁊ ſi non venerit mittatur familiaᶠ ad capiendum ⁊ ducendũ eum.⁊ ſi retulerit ipſum nõ poſſe haberi tunc procedetur contra vnum tantũ.ita videť colligi ex aut.eo.§.pe.⁊ hec diſcuſſio circa perſonã probať de lega.ij l.cũ quidam.§.fi.cuꝫ 17 l.ſeq.¶Nono queritur † vtrũ vni correo ſit dandũ tempus ad reducẽdum abſentem ſicut fideiuſſori.Glo.tenet ꝙ non.C.eo.aut.hoc ita.⁊.C.de fideiuſ.aut.preſente.⁊ in aut.eod.§.ſi vero minus idonei.plura ſunt alia querenda circa materiam huius.l.que dicam.ĩ.eo.l.ſi ex duo.§.ſi a titio.

Correi. Siue vna conuocatione ſiue pluribus reſpondeatur nõ vitiatur cõſtitutio duorũ reorum.

1 ☞ Opere ꝙ ficte ſint eedem qñ eſt eadem peritia in preſtantibꝰ ⁊ que requiranť copulatiue.⁊ nu.4.

c ¶Cogitur hoc facere.Adde Barto.contra in proxi.q.⁊ quod ibi dixi ⁊ probatur in.l.cum plures.§.veſtimenta.s̄.loca. Adde pulchre Ro.conſi.cxiij.circa hanc ſeptimam.q.Bar.⁊ Andre.Poma.

d ¶Sed dico ꝙ.vide ponderata iſta verba ꝑ Aret.conſi.xxix.col.iiij.⁊ conſi.lxvj.col.v.in fi.

2 Factum alienũ qñ nõ habetur reſpectus ad ipſuꝫ fieri ſed ad ipſum factum perfectũ promitti poteſt Adde Bar.hic Are.in.c.ſi.de iudi.
3 Duo rei quando poſſint conſtitui in operis eo.et nu.6.⁊.7.
5 Doctor legens qñ poſſit per ſubſtitutum legere.
6 Duo rei debendi qualiter cõſtituantur in obligatione facti.
7 Plures rei credendi qualiter conſtituanť in obligatione facti.
8 Intereſſe ſingulare qualiter ꝓbetur et quomodo debeant deponere teſtes.

g **Nemo eſt qᵍ neſciat.** Obligationi operarũ poteſt accedere fideiuſſor.⁊ in ea actiue ⁊ paſſiue poſſunt duo rei cõſtitui.h.d.Jſta eſt ſingularis lex.et glo.diuidit eã in glo.que incipit.i.operatio.ibi ptꝫ ergo.ſed ego diuido ſm̃ Jac.de are.primo loquitur in ſimplici ꝓmiſſore.ſcd̃o in fideiuſſore ⁊ principali.tertio in duobus reis.partes apparẽt in litera.

1 Reperio in lege noſtra duas lect.Unam gl.† not.quod vbi eſt eadem peritia ficte ſunt eedem opere.¶Op.de.l.ſtipulatio iſta.in prin.s̄.ti.j.⁊.l.ſicut.ĩ.de fideiuſ.vbi factũ alienũ promitti nõ põt.gloſ.videť dicere ꝙ poteſt quãdo ſunt eiuſdem peritie.

2 Jaco.de are.dicit aliter † qḋ ſicut in ꝓmiſſione facti ita operarũ poteſt cõſiderari primo ipm̃ fieri.⁊ tũc nemo poteſt ꝓmittere factum alienũ quãdoq̧ nõ habetur reſpectus ad ipſum fieri:ſed ad factũ perfectũ vt ꝓmittis librũ ſcriptũ et factũ manu talis magiſtri.⁊ tũc quis poteſt ꝓmittere factũ alienũ.de hoc eſt caſus in.l.cõtinuus.§.ſi ab eo.s̄.tit.j.⁊ ita intelligit hãc.l.que lec.vera eſt in ſe ⁊ tene mẽti.ſed in ꝓpoſito credo ꝙ meliꝰ dicit glo.per fin.l.q̃ dicit eiuſdẽ peritie ⁊ ſm̃ dictũ Jac.de are.quando habeť reſpectus ad opus perfectũ etiã qui nõ eſſet eiuſdẽ peritie poſſet promittere ⁊ ſic non bene ſua lec.applicať tex.¶Op.dꝛ in.ij.rñſo.qḋ fideiuſſor poteſt adhiberi obligationi operarũ cõtra.l.ſicut.ĩ.de fideiuſ.Sol.nõ dico hic.⁊ glo.tetigit in.l.cum filius.s̄.ti.j.dicã in.l.ſi qs ꝓ eo.ĩ.de fideiuſ.¶Di 3 citur hic † duo rei cõſtituuntur in operis.Contra qꝛ ex mutatione perſonarũ dicunť alie et alie opere.vt.l.ſi ſeruus patroni.cũ.l.ſeq.s̄.de ope.liber.ſꝫ quãdo alia ⁊ alia res ꝓmittitur nõ ſunt eiuſdẽ rei credendi.vt.l.ſi id qḋ.§.j.ĩ.eo.ſol.ꝯtraria loquunť in operis que coherent perſone.⁊ tunc in illis nõ poſſunt conſtitui duo rei qꝛ alie ⁊ alie ſunt:quedã nõ coherent perſone.et in his poſſunt duo rei conſtitui.¶Sꝫ oppo.ꝙ nõ poſſunt dici duo rei quia nõ poſſunt debere inſolidũ.vt.l.ij.s̄.e.ti.coniũcta l.qui inſulã.s̄.ti.j.qꝛ ſi ſolũ eſt alienũ ⁊ ſtipulamur inſulã fieri nihil intereſt noſtra ſi eſt cõmune tunc ꝑ parte.Sol.intelligo in opis que nõ coherent ſolo ſed cuilibet inſoliduꝫ poſſunt attribui vt hic.ij.reſponſo.¶Demũ oppo.ad tertiũ reſponſum dꝛ hic ꝙ poſſunt cõſtitui duo rei debẽdi qꝛ ſunt eedeꝫ contra qꝛ eiuſdẽ hoĩs opere non dicuntur eedẽ.vt l.ſi nõ ſortem.§.libertus.s̄.de cõdi.inde.multominus ſi diuerſorũ ſol.glo.hic in operis incertis ibi certis.ſed non eſt verum.qꝛ hic eiuſdẽ peritie ergo certe opere.qꝛ aliter nõ poſſet apparere an eſſent eiuſdẽ peritie.Sol.glo.qḋ vere non ſunt eedẽ ſed fictione iuris finguntur eedẽ.Sed cõtra quia ſm̃ hoc opere poſſent repeti qḋ eſt contra dictum.§.li 4 bertus.ſol.† dic ꝙ ad hoc ꝙ opere duoꝝ hominũ fingãtur eedẽ duo requiruntur copulatiue ꝙ hoc agatur inter cõtrahentes.⁊ ſint eiuſdem peritie vt 5 hic dicit glo.⁊ no.¶Jnduco ad.q.† Doctor ꝓmiſit legere librũ poteſt ne per ſubſtitutũ legere.in.l.j.§.ne autem.C.de cadu.tol.format Cy.iſtam.q.et dicit ſm̃ Pet.ꝙ.§.ne autẽ.non facit qꝛ ibi loquiť in addiſcẽte ꝙ nõ põt per ſubſtitutũ addiſcere.ſed

docens

e ¶De preſentia.Qñ qs dicať preſens in alia materia vide quod no.Bal.in.l.teſtõ.de alimẽ.lega.et que ibi dixi.et quo ad q̃ſtionẽ Bart.hic adde qḋ not.Bal.C.eo.in aut.hoc ita.ibi in eodem territorio.et cum Bart.tranſit dñs Ant.in.c.ij.de fideiuſſ.in eo ibi vt cõtra vnũ hñ poſſit.adde id qḋ not.Bartol.in.l.iiij.§.pretor.de dã.infe.Adde qñ quis dicať pñs.Bal.cõſi.clxxj.libr.iij.Et ꝙ abſens dicať qui eſt in alio territorio.adde Alexan.de Jmo.in cõſi.c.col.iij.in.v.volu.

f ¶Familia.notã formã faciendi excuſſionẽ in pſonali.⁊ ad Bart.ſe remittit bal.in aut.ſꝫ hodie.C.de act.et obli.in.l.cũ nõ ſolum.§.j.in fi.de bo.que libe.

g ¶Nemo.eſt.induco ad.q.d qua per bar.in.l.pe.de va.et extraor.cognit.Bal.in.l.parabolani.de epiſ.et cle.vide qḋ not.p barto.in.l.diem functo.de aſſeſ.ita vide Bart.in.l.j.de prin.agen.in rebꝰ.lib.xij.et qḋ notat Cy.de epiſ.⁊ cle.l.qſquis.et ibi doc.et adde ſm̃ bal.in c.ſi qs deceſſerit.ſi de feu.fue.cõtrouerſia inter do.et agn.qḋ officia ſolẽnia ſicut eſt officium poteſtatis ⁊ capitaneatꝰ p aliũ nõ poſſunt explicari niſi in cauſis neceſſitatis:vt in aut.de cola.§.prohibemus.et.l.j.§.eiꝰ rei.de offic.eiꝰ cui mã.eſt iuriſdi.⁊ de.q.Bart.hic.⁊ ſilibꝰ.vide p ſpec.in tit.de ſalarijs.§.fi.v̄ſi.qd ſi doc.cũ ſeq.et in materia qḋ not.Bal.in l.cuꝫ antiqtas.C.de vſufru.et quod no.in.l.aretbuſa.s̄.d ſta.ho.⁊ quod dixi niſi ĩ caſu neceſſitatis p Bart in.l.de pollicitationibꝰ.ĩ.de pollici.et de materia p Jac.de bel.in.d.l.qſquis.C.de epiſ.et cleri.¶Et facit an vaſallus poſſit ſubinfeudare funduꝫ alteri vaſallo de q̃ vide Bal.in aut.niſi.in.iiij.colũ.C.ad treb.et vide in materia bal.in.c.j.§.mutꝰ ep̃m vel abbatẽ.et in rubꝛ.qui feu.da.poſ.et quando alicui eſt iniunctum ꝙ pſonaliter exequatur non poteſt alteri cõmittere etiã de partiũ voluntate ita dicit Spec.de iudi.deleg.§.excipitur.ver.iteꝫ qḋ iniuncti.et de materia per Jo.an.in regula contractus in mercu.et plene per eum in iſta.q in regula q facit.⁊ vide text.in l.ſciendũ.§.legati.ĩ.de leg.ꝙ legati non poſſunt dare vicarios alios quam filios ſuos.Et an rector poſſet facere vicariũ.Jmol.in.l.obſeruare.vbi p Bart.⁊ ibi dixi.s̄.de of.proconſul.Adde do.Alexã.tangit an vaſallus poſſit ſubinfeudare qḋ Bal.cõſi.lxx.li j.refert Mar.de fano.in trac.de iur.emphy.q.xxij.ꝙ ſi de aliquo honorifico caſtro fuerint inueſtiti nobiles qḋ ad ignobiles tranſire non poterit.

Del Collᵍ. Mˡ. de Nrã Srã del Rosⁱ. de Stª Fe

a ¶Cõſuetudo ſtudij.⁊ ſic no.ꝙ contractus cenſetur initus ſm̃ conſuetudinem et hoc in terminis bart.hic ſequiť do.Abb.in c.ad noſtram.de reb.eccl.non alie.bene facit qḋ not.in.l.ſi prius.§.recte.de aqua plu.arc.⁊ qḋ not.Bal.in.l.j.C.pro ſo.in iiij.q.Jtem cenſetur initus iuxta diſpoſitionem ſtatu.iuxta not.in.l.vt iuriſiurandi.§.ſi liberi.s̄.de ope.liber.in ver.ſꝫ an iſto caſu p Bar.et Bal.in.l.liberti.ĩ xij.col.C.eodẽ.in ver.ſed qd ſi eſſet.⁊ cũ Bart.concor.Jo.an.in regula.qui facit.in mercu.vbi plus dicit ꝙ idem eſt ſi erat cõſuetudo ſolum promittẽtis.et vide Bart.in.l.magiſtratꝰ.ĩ.ad munici.⁊ Bart.in.l.j.§.ludi.ĩ.de var.et extraor.cog.in vlti.q.et vide in.l.j.in vlti.q.in p̃n.C.de ſen.que pro eo quod intereſt.

b ¶Duo rei.nõ vitiat.vide plene p Bar.in repe.aut.hoc ita.C.eod.in xij.q.vide in.l.fin.ĩ.eod.vbi idem dicit ꝙ in.d.aut.et an habeat iſto caſu beneficium diuiſionis hodie.vide Bart.in.l.ſi ex duobus.ĩ.eo.

c ¶Singularis ẽ.Et eam notanter alleg.Bal.in.l.in bonefidei.in.j.co.C.de pac.vide ibi per Salice.pleniꝰ ad dicta per Bar.in repe.Alexan.

d ¶Ex duobꝰ reis.vide p Bart.in repetitio.auten.hoc ita.de duobꝰ reis in.xij.q.

e ¶His verbis.p intellectu huiꝰ.l.vide Salic.in.l.legem.in.iij.q.C.de pac.

docens bene ſeruire põt per ſubſtitutũ ſi eſt eiuſdẽ peritie p hãc.l.ſed nõ placet qꝛ oportet ꝙ ſint eiuſdem peritie.⁊ ꝙ hoc inter cõtrahentes ſit actũ:vt hic.ſed ſi erat doctor q ex caſu cõſueuerat ſepe hoc facere ex conditione perſone que nõ poteſt ſeruire videť actũ.C.de loca.l.excep.⁊ inſtit.loca.circa p̃n. a vel ſi eſſet cõſuetudo ſtudij.ᵃ vt.l.qḋ ſi nolit.§.quia aſſidua.s̄.de edil.edic.⁊ de aqua plu.arc.l.ſi prius 6 §.j.¶Unde circa † materiã huius.l.diſtingue q̃liter duo rei debẽdi conſtituãtur in obligatiõe facti dic q̃ñq̧ in obligatione habeť reſpectus ad opus perfectũ ita ꝙ eſt explicabile per aliũ.vt.l.cõtinuꝰ §.ſi ab eo.s̄.ti.j.⁊ iſto caſu ſine dubio poſſunt cõſtitui duo rei vt hic ſm̃ lec.Jac.de are.q̃ñq̧ habeť reſpectus ad ipſum fieri ⁊ ad pſone induſtriã.⁊ tunc aut promittẽtes ſunt eiuſdẽ peritie ⁊ poſſunt cõſtitui duo rei:vt hic.aut ſunt diuerſe peritie ⁊ nõ poſ 7 ſunt vt ibi.¶Circa reos † credendi dic aut in obligatione venit tale factũ qḋ cõcernit perſonã ſtipulantis vt promitto ſeruire in camera vel mẽſa vel curare ab infirmitate.⁊ nõ poſſunt cõſtitui duo rei vt.l.ſi id quod.ĩ.eo.iũcta.l.ſeruus patroni.§.fi.⁊.l.ſeq.de ope.lib.aut non concernit perſonã ſtipulantis.⁊ tũc aut vtriuſq̧ intereſt equaliter et inſolidũ vt promitto titio ⁊ ſeio inſolidũ ſcribere librũ vel operas incertas puta ꝫappatorias pictorias vľ ſi.⁊ poſſunt cõſtitui duo rei:vt hic.aut non intereſt.equaliter vt facere domũ in fundo vnius vel cõmuni.⁊ nõ poſſunt duo rei cõſtitui:qꝛ nõ intereſt cuilibet inſolidum vt.l.qui inſulã.s̄.ti.j.¶Ultimo hec 8 l.inducitur † ad.q.qualiter ꝓbetur intereſſe ſingulare quod tangit glo.C.de ſen.que pro eo.l.vna.in gloſ.ſuper verbo ſubtilitatem.in fi.Alij doc.dicũt ibi ꝙ poſſunt deponere de affectione eoruꝫ ſi ſunt eiuſdẽ peritie.⁊ ſic videtur affectio actoris per hãc l.quod nõ placet.quia iſta fictio habet locũ demũ duobus cõcurrentibꝰ:vt.s̄.dixi que ceſſant in teſtibus.dic ergo ꝙ teſtes deponẽt ꝙ ipſi viderunt homines eiuſdẽ cõditionis habere rem illius qualitatis tantũ carã vel nollent pro tanto carere ea.vt probatur.s̄.ti.j.l.continuus.§.cum ita.

Duos. Ex duobus interrogatis vel interrogãtibus qui reſpõdet obligatur ⁊ cui reſpõdeť queriť obligatio ⁊ ab vno tantũ ex correis poteſt accipi fideiuſſor.h.d.⁊ glo.aſſignat arg.cõtraria ⁊ nõ ſoluit ibi.§.habet ſed illud intelligiť ibi ex p̃ſumpta mẽte cõtrahentiũ qꝛ aliud tp̃s cõmiſſionis nõ habet annexũ hic enim extra propoſitũ diceretur intelligi Dy.vel aliter ibi verba ſtipulationis ſapiunt vim cõditionis.hic non.Ray.

1 ☞ Modicum tẽpus nec actus contrarius nõ vitiat conſtitutionem duorum reorum.
2 Longũ interuallũ inter obligationẽ vnius ⁊ alterius nõ vitiat cõſtitutionem duorum reorum.
3 Jnterrogatus ſi dicit facias ſcribere et poſtea reſpondet:dicitur incontinenti reſpondere.
4 Actus neceſſariꝰ nature intermediꝰ inter interrogationẽ et reſpõſionem non vitiat obligationem.

b **Duo rei.** Modicũ interuallũ cõſtitutionẽ duorũ correorum nõ vitiatᵇ nec actus medius cõſtitutionẽ correorũ nõ ꝯrius.h.d.¶No.† modicũ tẽpus nõ vitiat:ergo longuꝫ tẽpus vitiat.Jtẽ no.ꝙ actus nõ cõtrariꝰ cõſtitutioni nõ vitiat.¶Opp.s̄.eo.l.iij.in p̃n.glo.ſol.vt ibi vera ſol.eſt illa.Jnter interrogationẽ ⁊ reſpõſionẽ 2 eiuſdẽ actus cõtrarius vel † lõgũ interuallũ impedit conſtitutionẽ vt hic.ſed longũ interuallũ inter obligationẽ vnius ⁊ alterius non vitiat.¶Quero 5 † quid ſi in inſtrumento interrogas me dico facias ſcribi:deinde reſpondeo.dicit glo.ꝙ incõtinẽti vi c deť reſpõdere:tene mẽti:qꝛ ſingularis eſt.ᶜ ¶Que 4 ro qd in alio † actu medio interueniẽte q nõ ptinet ad hoc.⁊ gl.dicit ꝙ oĩs actꝰ dꝛ ꝯriꝰ ad obligationẽ nõ ptinẽs glo.nõ bene dicit ſimpľr:ſed dꝫ determinari p.l.cũ antiqtas.C.de teſta.qꝛ ibi vides ꝙ actꝰ neceſſariꝰ nature interueniẽs non dꝛ actꝰ cõtrariꝰ.

1 ☞ Hodie an corrigatur vt ille qui eſt obligatus pure poſſit opponere beneficium diuiſionis cõditione alterius pendente.

d **Ex duobus reis.** ᵈ Diſparitas qualitatis que ſperatur reduci ad paritatem non vitiat cõſtitutionem correorum.h.d.¶Oppo.de.l.eandem.§.j.ĩ.eo.Sol.plures danť hic tene vltimã qꝛ hic eſt diſparitas ĩ tp̃e ibi in culpa.Et ratio eſt qꝛ hic adueniente cõditione reducitur ad paritatem.ibi nunq̃ reduci ſperatur.¶Op.de.l.ſi id qḋ.ſol.ibi eſt diſparitas in 1 re:hic in qualitate.¶Quero † vtrũ hodie ſit correctuꝫ per ius aut.vt ille qui eſt obligatus pure poſſit opponere beneficium diuiſionis pendẽte cõditione alteriꝰ.glo.tangit.C.eo.aut.hoc ita.Dy.tangit hic.dicam.ĩ.eo.l.ſi ex duobus.§.ſi a titio.

1 ☞ Dictio que:quãdo eſt cõiunctio debet ſcribi breue alś longum.

e **His verbis.** ᵉ Si in vnius perſona nõ cõſiſtit obligatio:alter tenetur inſolidum ſi tanq̃ duo rei ſe obligabant:alś in vi 1 rileꝫ.h.d.¶Not.† ꝙ dictio que:debet ſcribi breue quando eſt coniunctio alias longum.vt in glo.

1 ☞ Duo rei debendi in mutuo cõſtitui poſſunt.
2 Lex ſuper impoſſibili qḋ in genere poteſt eſſe poſſibile licet non in ſpecie fingit.
3 Duo rei qualiter conſtitui poſſint in depoſito et commodato tam in primitiua quam in ſecũdaria obligatione.
Obligatio rem reſtitui quo ad obligationẽ eſt diuidua ſed quo ad ſolutionem indiuidua.
4 Duo rei an cõſtitui poſſint quando in obligatione eſt quid indiuiduum vel factum:remiſſiue.
5 Obligati acceſſorie quando teneantur inſolidum ſi non exprimatur.
In mandatoribus acceſſorie ſe obligantibus hodie nihil eſt immutatum.
6 Plures acceſſorie ſe obligãtes poſito ꝙ inſolidũ tenerentur an ſint duo rei.
7 Gerentes aliquod officiũ vel aliquam adminiſtrationem an obligentur viriliter vel inſolidum vel ſint duo rei.
8 Jntellectus ad.§.duobus.in.l.creditor.s̄.mãdati.
9 Mercatores plures qui vnam mercantiam gerũt vel vnam negotiationẽ an ex cõtractu vnius quilibet teneatur inſolidum ⁊ quilibet inſolidũ agere poſſit ⁊ an ſint duo rei.
10 Proponens inſtitoreꝫ vel exercitorem licet poſſit inſolidum conueniri ſicut inſtitor et exercitor non tamen dicuntur duo rei ſed vnus tenetur principaliter alius acceſſorie.
11 Plures domini eiuſdem ſerui licet de peculio teneantur inſolidum an ſint duo rei.

Eandem. Re verbis teſtamento conſenſu poſſunt cõſtitui duo rei.h.d.¶Op.in aut.eo.in prin.Sol.dicit aliud olim aliud hodie Tu dic ꝙ in modo cõſtituendi nil eſt innouatũ.vt 1 dixi.s̄.eo.l.ij.Pro declaratione huiꝰ.l.† ⁊ materie quero primo an in obligatione q̃ re contrahiť ad diuidua vt tantũdẽ reddatur in genere:vel in mutuo poſſint cõſtitui duo rei:videť ꝙ ſic.vt.C.ſi certe.l.ſi nõ ſinguli.⁊.C.eo.l.propter cõtrarium.dicit do.Mar.ſyl.dicens ꝙ ante poſſent cadere ſydera de celo quã obligatio que re cõtrahitur cõtrahať vltra quam peruenit.vt.l.ſi tibi.in prin.s̄.de pac.⁊ in.l.cõtrarijs.fuerunt cõſtituti duo rei verbis cõmuniter oẽs tenent contrariũ per prin.huius.l.et C.eo.l.propter.⁊.C.ſi cer.pe.l.ſi nõ ſinguli.Ad contrariũ reſpõdeo ꝙ ſi vni numeraretur aliorũ volũtate oĩbus numeratũ videtur iuris fictione.vt no.per glo.in.d.l.ſi nõ ſinguli.¶Sed contra hoc inſtatur id qḋ eſt impoſſibile de natura nõ poteſt fieri per.l.ſi pater.in fi.s̄.de adop.⁊ loca.l.qui ad certum.ſed impoſſibile eſt ſm̃ naturã vt eadem pecunia perueniat ad plures inſolidũ.ergo non poteſt fingi.huiꝰ timore dicit Pet.ꝙ nõ fingitur ad plures perueniſſe inſolidũ ſed ad oẽs ſimul peruenit veritate.⁊ ſi non naſcunť plures obligationes ſed vna que tenet plures homines.ſicut vnus funis ligat plures.⁊ hoc tenet Cy.in.d.l.ſi nõ ſinguli.⁊.C.

a ¶Tene.no.quod.l.non poteſt fingere id quod eſt impoſſibile in genere ſecus ſi in ſpecie vide Bal.j̃.de ſolu.l.ſub conditione.ſed ſm Ange.fallit l.ita vulneratus.ſ̃.ad.l.aquil.vbi fingit impoſſibile de natura in ſuo genere videlꝫ hominem bis mori.ſed illud eſt ſpeciale fauore vltime voluntatis ne delicta remaneant impunita.Andre.Barba.

b ¶Quandoqꝫ.nā ſm Ang. eſt verū niſi delictū cōmittatur circa rem q̃ ſui natura eſt diuerſa vt pecunia. l. ſi duo. ſ̃. depoſi. And. barb.

c ¶In.l. creditor. de cuius.l. intellectu vide in.ꝑxi.q. ❧Andre. Poma.

d ¶In tutorib⁹. vide Raph. cu.cōſi. xxiiij.⁊ aret. xxix. col.iij.⁊.vj. ĩ.v.dubio vbi ſequit̃ intellectum bar. ad l. creditor.§.duobus.alleg. ❧Andre. Poma.

e ¶De exerci.vide Panor. cōſil.xxj. ad ſi.vol.ij. ⁊ aret. conſi. lxvj.col.ij.⁊ ſe. cū ſeq.vbi pulchre tangit dicta Bart.hic. ⁊ col.v. in.ij.dubio.

f ¶Septimo q̃ro. ꝑ bal. in rub. C.de exerci. ad ſi. in.l.ſi ꝑdiū. in.iiij.col.ſ̃. de acq. poſ. vbi remittit ſe ad no. ꝑ Bar.in repe. ĩ.l.j. §. ſi plures.de exerci . adde qualiter vn⁹ mercator ſocius obliget ſocios qñ ſunt plures. pe. de ancha. conſi.cccxxxiij.

g ¶Vñ tu dic.vide bal.ĩ.l. cū ĩ galliā. ſi cer. pet.⁊ qđ no. bal.ĩ.l. certū.in.ij. col.C. fami.her.ꝑ ang. ⁊ pau.de ca.ĩ l. ſi vn⁹.ĩ p̄n.ſ̃. de pac. ⁊ Fulg.in.l.ſi plures. eo.ti.⁊ an vn⁹ poſſit liberare vide ꝑ ang.ĩ.d l.ſi vn⁹ ĩ p̄n.et ibi etiā an vn⁹ poſſit cōpromittere.

h ¶Voluntate.qñ obliget̃ dñs ex facto iſtorū adminiſtratorū. vide qđ no.bal. poſt bar.ĩ aut̃. hoc ius porrectū. de ſac.ſanc. ecc.in.v. col.⁊ bal. in rub.C. de cōſti. pecu. in.iiij.col.et ꝙ habetur ĩ.l. cui cūqꝫ.§.ſed ſi fullo. ſ̃.de iſti. ⁊ text.ibi bar.ĩ.l. ex facto.ſ̃. de neg. geſt. adde qualiter inſtitor obliget. do. Abb. cōſ. lxxiiij. lib. ij.

eo.l.propter. hoc nō placet.qꝛ in plurib⁹ reis licet ſit vna obligatio in effectu.tamē in veritate plures ſunt obligationes ⁊ quilibet tenet̃ propria obligatione vt hac.l.§.ſi.⁊.l.ſi reus.⁊ de fideiuſ.l. generaliter.Tene[a] ergo ſolutionē gloſ.qđ fingit̃ pecunia ad quēlibet perueniſſe ꝓ ſolido.Nec ob. ſi dicatur 2 †ꝙ lex non fingit ſuper impoſſibili qꝛ verū eſt ſuper eo qđ eſt impoſſibile in genere vt qđ filius ſit antiquior patre.ſed ſi in genere eſt poſſibile:licet ſit impoſſibile in ſpecie vt in his terminis in quibus loquimur:tunc lex fingit.exēplum.impoſſibile eſt ꝙ ille qui eſt filius titij ſit fili⁹ meus tamē qꝛ in genere poſſibile eſt quod habeā vnum filiū talē ⁊ eius etatis poteſt fingi per ius qđ talis ſit meus.vt.d.l. ſi pater.in ſi.cū.l.ſeq.de adop.ſic impoſſibile eſt ꝙ ille qui fuit apud hoſtes ſemꝑ fuerit in ciuitate tamē qꝛ in genere ſuo poſſibile eſt:videlꝫ quod talis ſemper fuerit in ciuitate: ideo lex pōt fingere ipm̄ fuiſſe in ciuitate.ita hic poſſibile eſt quod in genere ſuo talis pecunia peruenit ad me.Idem ꝙ peruenit ad te ⁊, ad aliū.ideo hoc inducitur per fictionem.licet in caſu in quo ſumus ſcꝫ donec pecunia eſt apud vnū impoſſibile ſit eſſe apud alium.⁊ iſta ego dixi in.l. ſi is qui pro empt.ſ̃.de vſuca.vel aliter impoſſibile eſt qđ eadem res perueniat apud plures inſolidū.dico verum eſt in effectu ſed bene poteſt peruenire ad plures ſed apud vnū remanet 3 in effectu:qꝛ vna exactio ſufficit.Cōcludo ergo † qđ plures rei debendi poſſunt re conſtitui ſi hoc agat̃ ſine aliqua ſtipulatione ſicut.ſ̃.dictum eſt in alijs obligationibus.⁊ idē dico de duob⁹ reis credēdi vt.C.ſi cer.peta.l.cū te.¶Scđo quero quid in obligatione: que re cōtrahitur vt eadē ſpecies reddat̃ vt ĩ diſpoſito ⁊ commodato ⁊ſi.Reſpondeo debes ſcire quod ex hoc cōtractu due oriuntur obligationes:vna primitiua ad rei reſtitutionē alia ſecūdaria ratione doli vel culpe cōmiſſe in rem.aut ergo queris de illa primitiua obligatione ad rem reſtituendā ⁊ tunc ita demū conſtituntur duo rei debendi ſi eſt actū.vt.C.loca.l.ſi diuiſa.alias quilibet tenet̃ ꝓ parte.arg.ſ̃. cōmo.l.ij.§.heres.et depo.l. ſi duo. licet tamen quilibet pro parte teneatur ⁊ ſic eſt obligatio diuidua diuiſa quo ad obligationeꝫ: tamen vnus ſoluendo partem nō liberatur.⁊ ſic eſt indiuiuidua quo ad ſolutionē.vt.l.ſi duo.⁊ de hoc plenius dixi in.§.cato.ſ̃.de ver.obli.licet glo.circa hoc neſciat qđ dicat.ſ̃. depo.l.j.§. ſi apud duos. ſi vero queris de obligatione ſecūdaria que contrahitur ratione doli vel culpe:tunc aut eſt actum qđ ſint duo rei ⁊ ſunt aut nō eſt actum.⁊ tūc aut vnus tantū cōmiſit dolum vel culpā ⁊ ille ſolus tenetur. vt.l.j.§.ſi apud duos.in ſi.ſ̃.depo.aut vterqꝫ commiſit.⁊ tunc vterqꝫ tenetur inſolidū tanq̄ duo rei. vt dicto.§.ſi apud duos.⁊.l.ſi vt certo.§.ſi duobus vehiculū.ĩ ſi.§.j.ſ̃.cōmo.⁊.l.ſi duo.ſ̃.depoſi. ⁊ hoc de reis debendi.rei vero credendi in tali obligatione non cōſtituuntur niſi hoc agatur.ſ̃.depo.l.j.§. 4 ſꝫ ſi duos.¶Tertio quero † quid ſi in obligatiōe veniat aliquid quod ſi indiuiduū quo ad obligationē ⁊ ſolutionem dic vt dixi.ſ̃.eo.l.ij. ¶Quarto quero quid in obligatione facti non poſſint cōſtitui duo rei dic vt.ſ̃.e.l.nemo.¶Quinto quero qđ in his que obligātur acceſſorie. Iſta.q. habet duo capita.primo vtrū teneantur inſolidū etiam ſi nō exprimātur.ſecūdo poſito ꝙ inſolidum teneantur vtrū ſint duo correi ſiue duo rei debēdi.Circa pri- 5 mū dico † ꝙ quādoqꝫ ius obligatur acceſſorie.ſ. ꝓ alio alienā obligationē principaliter ſuſcipiendo: ⁊ iſto caſu nō tenet̃ inſolidum niſi ſit actum.vt C. ad velle.l.ſi paternā.⁊ ibi no.idē no.j̃.de fideiuſ.l.ſi titius.quādoqꝫ obligātur plures pro alio cōſtituēdo plures.et tunc idem quia quilibet tenetur pro parte niſi ſit dictū quod teneātur inſolidū vel obligauerunt ſe alternatiue.vt.C.de conſti.pecu.aut̃.ſi

b quando.quādoqꝫ [b] aliqui obligantur pro alio ꝓprie fideiubendo.⁊ tūc quilibet tenetur inſolidū etiam ſi non ſit dictū.vt inſti.de fideiuſ.§.ſi plures.⁊.C.de fideiuſ.l.non recte.quādoqꝫ plures obligantur ꝓ alio mādato ⁊ tunc diuerſe ſunt glo.nam gloſ.que eſt.ſ̃.māda.l.ſi mandato titij.§. paulus reſpondit.vnū videtur velle qđ hodie requiratur quod expreſſe c agatur expreſſius in.l. creditor[c].§.ſi duodus.eo.tit.contrariū.ſ.quod in mandatoribus nil ſit immutatum hodie.no.glo.ſ̃.qđ iuſſu.l.j.§.ſi.⁊ hic in glo.que incipit.⁊ mandato.⁊ iſtud puto verius per id qđ no.in. d.§.ſi plures.inſtit.de fideiuſ.⁊.d.l.non recte.⁊ hoc cōmuniter tenent doc.quia per aut̃.nil eſt immutatū in modo cōſtituendi.vt.ſ̃.dictum eſt.Sed que 6 eſt ratio diuerſitatis inter predictos caſus.Circa ſcđm † credo qđ primo caſu quādo principaliter obligationē alterius inſpiciunt.ſi hoc agatur vt teneantur inſolidū ſunt duo rei.vt.d.l.ſi paternā. ⁊ quod ibi no.et videtur expreſſum.ſ̃.ad velle.l.vir vxori.§.ſi.cū.l.ſeq.In his vero qui obligantur conſtituēdo non obligātur inſolidū niſi agatur vel alternatiue promittatur tūc dicuntur duo rei.⁊ dic vt ſtatim dicā in duobus fideiuſſoribus vel mādatoribus.quia eadē eſt ratio.vt.l.ſi.ſ̃.de conſti.pecu.In duobus vero fideiuſſoribus vel mandatoribus licet teneantur inſolidū etiā ſi nō ſit dictū.⁊ licet dicātur cōfideiuſſores.vt.j̃.de fideiuſ.l. ſi titius. nō tamen ſunt duo correi.patet ex diuerſitate nominū ⁊ titulorum. nā ſi idem eſſet quare feciſſet per ſe titulū de duob⁹ reis. ⁊ titu.de fideiuſſo. ⁊ manda. Preterea patet ex hac.l.⁊.l.j.C.eo.coniuncta.l.vt fideiuſſor.j̃.de fideiuſ.Preterea licet factū vni⁹ correi alteri noceat.vt.j̃.eo.l. penul. nō tamen factū vnius fideiuſſoris nocet alteri.ſed ſolū ſibi ⁊ ſuis ſucceſſoribus.vt.ſ̃.ti.j.l.ſi ſeruum.§.nunc videamus.⁊ ibi no.ad hoc ergo vt iura duorū reorum haberēt locū inter eos eſſet neceſſe ꝙ hoc expreſſe ageret̃ ꝙ tanq̄ duo rei intercedunt vt expreſſe dꝛ in.d.l. vir vxori.in ſi.cū.l. ſeq. ſ̃. ad velleia.plus dico ꝙ etiā ſi expreſſe ageret̃ ꝙ inſolidū tenerēt̃ hoc caſu nō ſufficeret ad cōſtitutioneꝫ duorū reorū.quia eſſet expreſſio eorū que tacite inſunt.vt.C.de fideiuſ.l.non recte.eſt ergo neceſſe ꝙ exprimat̃ quod tanq̄ duo rei promittunt ⁊ hoc de reis debēdi plures vero rei cre- 7 dendi acceſſorie nō cadūt. ¶Sexto † quero quid in pluribus qui gerūt aliquod officiū vel aliquā adminiſtrationē an obligētur viriliter vel inſolidū:⁊ an ſint duo rei.Aduertatis an qlibet habeat inſolidū adminiſtrationē dixi in repe.l.j.§.ſi plures.ſ̃.de exerci.nūc dico qualiter obligētur.Circa qđ dico ꝙ quādo plures gerūt aliquod negotiū ſponte nullo precedēte mandato.⁊ tūc non tenentur inſolidū: ſed prout quiſqꝫ geſſit. vt.l.cū alicui.in ſi.ſ̃.de neg.geſt.⁊ qđ ibi no.in glo.quādoqꝫ precedit aliquod mandatū a lege vel ab hoīe.⁊ tūc aut officiū ſeu adminiſtratio que geritur eſt publicū autoritate ⁊ vtilitate aut publicum autoritate ſed priuatū vtilitate.aut autoritate ⁊ vtilitate priuatū. primo caſu quilibet tenetur inſolidū.vt.l.imperator.ad munici.⁊ de ma.cōue.l.magiſtratus.⁊ ſunt duo rei debēdi lꝫ non per omnia.vt.l.ſi pupillus.ſ̃.de admi.tuto.⁊ hoc dico ſiue ſit adminiſtratio ordinaria ſiue delega.arg.l. ex facto. in ſi. ſ̃.de neg.geſt.⁊ de ma.cōue.l.ſi.⁊ qđ ibi no.in vlt.glo.licet inter hec ſit aliqua defferentia in illa materia quā tractaui in.§.ſi plures.Secūdo caſu quādo eſt munus publicū autoritate ſed vtilitate priuatū.⁊ tūc idem.qꝛ quilibet tenetur inſolidū:et ſunt duo rei debēdi.licet nō per oīa.vt.d.l.ſi pupillus.ſ̃.de admi.tuto.⁊.l.j.§.nunc tractemus.ſ̃.de tute. ⁊ ra.diſtra.⁊ d de admi.tuto.l.ij. cū ſi.⁊ qđ dico in tutoribus[d] idē in actorib⁹ conſtitutis ab eis.ar.d.l.ex facto.ĩ ſi.ſ̃.de neg.geſt.Tertio caſu qñ adminiſtratio eſt ꝓuata autoritate ⁊ vtilitate ⁊ tūc aut ſunt īſtitores:aut exercitores. ⁊ tūc qꝛ eis videt̃ mādata adminiſtratio inſolidū credo eos teneri ⁊ eſſe duos e reos licet nō per omnia.vt.l.j.§.ſi plures.de exer.[e] cum ſua gloſ. q̃ equiparat eos tutoribus.et.l. ſi pupillus.de admi.tuto.aut loquimur in plu- 8 rib⁹ procuratorib⁹.⁊ tunc aut fuerūt facti inſolidū † et quilibet tenet̃ inſolidū ⁊ erunt duo rei ſicut duo tutores.vt.l.creditor.§.duob⁹. ſ̃.man.et qđ ibi no.in prin.glo.⁊ iſte eſt verus intellectus illi⁹.§.qꝛ officiū erat eis cōmiſſum inſolidū.ſed erat dubiū qualiter obligatio que cōtrahit̃ rōne doli vel culpe cōmittatur ⁊ dicit ꝙ inſolidū. nā ſi intelligis qđ eſſet actū ꝙ inſolidū tenerent̃ nullū eſſet dubiū illius.§.nec in hoc eſt aliqđ innouatū per iura aut̃.licet glo.ibi aliter dicat ⁊ male.qꝛ in modo cōſtituēdi nil innouat̃ pluries dictū eſt. ⁊ hic eſt regula ꝙ q poſſunt adminiſtrare inſolidū:inſolidū tenent̃.vt.l.ſi plures.ſ̃.de cura.bo.dā.Si vero adminiſtratio nō fuit cōceſſa inſolidū tūc vnus nō pōt cōtrahere ſine alio ⁊ qlibet tenet̃ tm̄ de ſuo facto nec erūt duo rei.vt.l.cū alicui.ĩ ſi. de neg.geſt.⁊ arg.de exerci.l.ſi tñ plures.in p̄n.⁊ hoc de reis debēdi plures vero credēdi hoc modo nō admitto poſſe cōtrahi qꝛ qlibet ageret ꝓ ſuo intereſſe. 9 ¶Septimo † q̃ro[f] plures mercatores vnā mercātiā gerunt vel vnā ne- f gotiationē an ex cōtractu vni⁹ qlibet teneat̃ inſolidū:⁊ qlibet poſſit agere inſolidū ⁊ an ſint duo rei.Pe.⁊ Iaco.de ra.dicūt ꝙ ſic. ⁊ Cy. ſequēdo eos.ſ̃.ſi cer.pet.l.qđ te.ad ſiſitudinē tutorū ⁊ magiſtratuū.certe male di- g cūt ⁊ ꝯtra caſum.l. ſi tñ plures.in prin.ſ̃.de exerci.Vnde tu dic[g] ꝙ aliqñ a pluribus quedam geritur negotiatio que eis decernitur ex publico.et tunc fateor qđ ſunt duo rei actiue ⁊ paſſiue.vt.l.ſi vnus.in prin.ſ̃.de pac. ⁊.l.ſi duo.ſ̃.de arbi.et de pac.l.idem in duobus.vbi loquitur in plurib⁹ argentarijs quibus officiū decernebatur ex publico. vt.l. argētari⁹.in prin.ſ̃.de eden.⁊ not.in.l.quedam.§.numularios.eo.ti.⁊ facit quod dixi ſ̃.de tuto.⁊ cura.⁊ magiſtra.facit.ſ̃.de lo.pu.fru.l.j.vbi vterqꝫ ſociorum h inſolidum habet actionem.ſi vero talis negotiatio propria voluntate[h] fuerit

fuerit aſſumpta non ex publico tunc aut plures gerunt iſtam negotiationem et mercantiam per ſuos inſtitores ſeu exercitores qui in vulgari appellantur factores.et quilibet eorum tenetur inſolidum inſtitoria ſeu exercitoria.vt.ſ̃.de exerci.l.j.in ſi.⁊.l.ſequē.⁊ de inſti.l.habebat.§.ſi. et.l.ſe.et ſatis arbitror eos eſſe tanq̄ duos reos debendi.quia ad idem et eadem obligatione tenetur vterqꝫ.conſtat enim ipſos eſſe obligatos: vt.l.j.§.penul.de exerci.⁊ ſic talis actio eſt natiua non datiua.Item ſententia lata pro vno prodeſt alteri.vt.d.§.penulti.idem puto ꝙ.l.fina.C. eodem.habeat locum in eis per illam rationem ne in plures ⁊c.vt.ſ̃.de exerci.l.ſecunda.dico ergo ꝙ ſunt duo rei debendi.duo vero rei credendi non ita conſtituuntur.quia ex cōtractu inſtitoris ſeu exercitoris non queritur actio dominis niſi ceſſa actione ⁊ niſi in ſubſidium.vt.l.j. in ſi. cum.l.ſequen.de inſti.⁊.l.ſi eum.§.j.de inſti.ſi vero talem negotiationeꝫ gerunt per ſeipſos:tunc aut ambo ſimul et quilibet tenetur pro portione quam habet in negotiatione.vt.l.ſi tamen plures.in princi.de exerci. aut exercent ſeparatim.puta ſunt duo ſocij:vnus exercet peruſij: alius exercet florentie:tunc quilibet tenetur inſolidum.videntur enim inuicē inſtitores propoſiti.arg.ſ̃.ſi certuꝫ peta.l.eius qui in prouincia in ſi.C. de fabri.l.iure prouiſum.lib.xj.facit de acquiren.re. domi. l. traditio.§. ſi.pro hoc facit illa ratione in plures ⁊c.quod tenet Iaco.de aret. in.d.l. ſi tamen plures in princi.licet glo.in.l.j.in ſi.eo.titu.vacillet. ¶Octauo 10 † quero inſtitor:et exercitor poſſunt conueniri ex eorum contractu.Iteꝫ proponens et quilibet inſolidum an dicantur duo rei. quod videtur vt l.j.§.penul.ſ̃.de exercito.Contra puto quod vnus teneatur principaliter:alius acceſſorie.⁊ ideo magis equipararem eos fideiuſſori ⁊ principali ſicut dicimus in patre ⁊ filio vt.l.cum filius in princip.C.de verbo. obli.cōſtat autem fideiuſſorem ⁊ principalem non eſſe duos reos.vt no. j̃.de ſol.l.cum quis.§.ſi quis ꝓ eo.⁊ quod no.per doct.C.eo.l.ſi.¶Nono 11 quero † plures dñi eiuſdē ſerui tenentur de peculio inſolidū. vt.ſ̃.de pecu.l.⁊ ancillarum.§.ſi quis cum ſeruo.cum ſi.an erunt duo rei.Breuiter dicerem qñqꝫ quilibet inſoliduꝫ tenetur etiam reſpectu peculij quod eſt penes ſocium.qñqꝫ tenetur inſoliduꝫ tantū reſpectu peculij quod eſt penes ſe.vt ꝓbatur.ſ̃.de pec.l.ſi ex noxali.§.ſi.cū.l.ſe.Primo caſu dicereꝫ eos eſſe duos reos.qꝛ ad idem ⁊ eodem reſpectu tenentur ⁊ eadem obligatione ſicut duo rei.⁊ ſicut ſupra in pluribus ꝓponentibus vnum inſtitorem.Secundo caſu dico eos non eſſe duos reos qꝛ in ſingulis perſonis ꝓprium eſt per ſe id quod debetur:ergo ⁊c.vt.l.ſi id.j̃.eo.iſta enim actio de peculio habet naturam actionis realis.vt.l.queſitum in princ. de pecu.⁊ not.per Cy.C.quod cum eo.l.dominium.ſic quilibet per ſe videtur teneri ad diuerſam rem alia que circa hāc materiam de modo cōſtituendi deficiunt:dicam in.l.ſi id quod.j̃.eo.

Sed ſi quis in deponendo. Imparitas culpe ab initio vitiat conſtitutionem duorum correorum. ſecus ſi ex poſtfacto. h.d. ¶Oppo.quod factum vnius ex reis debendi prodeſt alteri ſi ſunt ſocij. ¶Oppo.ſ̃.eo.l.ex duobus.⁊ inſti.eo.§.ſi.glo.dicit ſol.quia hic imparitas culpe.⁊ ibi diei vel conditionis:quia poſito quod promitto pure.tu ſub conditione non eſt imparitas:quia tu interim non teneris.preterea imparitas diei ſperatur reduci ad paritatem imparitas culpe nunquā ſperatur reduci ad paritatem.⁊ iſta eſt vera.¶Oppo.quia vitiatur res ſi deuenit ad eum caſum a quo incipere non poteſt.vt.l.pluribus.§.et ſi placet.⁊.l.ſi ſub vna.§.j.ſ̃.ti.j.⁊.l.ſi ꝓ parte.§.verſum.ſ̃.de in rem verſo. et.l.ſufficit.ſ̃.de condi.inde.⁊.l.ſi a reo.§.ſi diuerſis.j̃.de fideiuſſo.Solu. nego maiorem:quod deueniat ad eum caſum a quo incipere non poteſt quia ſi remittatur culpa pacto ex poſtfacto tunc exceptionem parit ⁊ remanet obligatio que ab initio fuit ⁊ nunc eſt par:ſecus ſi a principio remittatur culpa:quia tunc non eſt par obligatio.dicitur hic quod pactū factum vni ex reis debendi ſunt ſocij alijs prodeſt ſi cōmunis culpa interueniat.quero ergo vtrum pactum vnius ex reis debendi proſit alijs ⁊ dic vt plene dicam.j̃.e.l.ex duobus.

a **Cum duos.** Diſparitas locorum non impedit[a] conſtitutionem correorum. hoc dicit. ¶Oppo. ſ̃. titu.j.l.j.in princip.vbi dicitur quod inter abſentes non valet ſtipulatio glo.dicit quod fuerunt duo rei conſtituti cōſenſu non verbis vel poteſt eſſe quod hodie ſtipulor hic:⁊ ſeruus meus florentie.argu.l.fina.§.ſi inter eos.ſ̃.titu.j.vel aliter ſtipulor hodie hic ab vno et alibi ſtipulor ab alio recto tramite eundo.ſed non hoc oportet te ponere: quia interuallum temporis inter vnam obligationem et aliam non vitiat ſi agatur hic quod ſunt duo rei vt.l.iij.in princi.ſ̃.eo.⁊ propter hoc inculcatio gl. non fuit neceſſaria vel poteſt eſſe quod exiſtens chartagini a duobus fuit ſtipulatus ex diuerſis locis hoc eſt ꝙ vnus moueret ſe de florentia b ⁊ alter de roma[b] ad eunduꝫ capuam.⁊ ſic primo poſui caſum qui placet Dyn.ſed quod ſupra dixi plus placet.Item hic dicitur quod ſunt plures obligationes.¶Oppo.de.l.iij.in ſi.ſ̃.eo.Solu.due ſunt vere in effectu vna.non habetis alia.

Si duo rei. Correus non ſocius non apponit compenſationem de eo quod alteri correo debetur.h.d.¶Oppo.de.l.ſi quis.ſ̃.de compen. Sol.aliud in fideiuſſoribus vt ibi aliud in duobus reis vt hic.et ex hoc concludit Io.pro ſua opi.quia duo rei non videntur inuicem fideiubere vt dicam de hoc.j̃.l.ꝑxi.

1 ☞Duo rei debendi an videantur inuicem fideiubere. a
Obligatio duplex oritur ex fideiuſſione.
Fideiuſſor poteſt ſtricte ⁊ large intelligi.
2 Plures tutores licet non ſint proprie fideiuſſores tamen de iure antiquo exemplo fideiuſſorum conueniebantur.
3 Correus qua actione repetat a correo quod ſoluit
4 Plures tutores curatores vel adminiſtratores ciuitatis ſi vnus ſoluit qua actione repetat ab alijs remiſſiue.
5 Si vnus ex pluribus depoſitarijs vel cōmodatarijs ſoluit qua actione repetat ab alijs.
6 Si vnus ex correis ſub iuramento liberat alium b non poteſt a correo repetere partem.
7 Correus qui liberat alium acceptilatione ſibi facta a creditore:quando repetat partem a correo.
8 Correus damnificatus culpa alterius poteſt ab illo repetere.
9 Alter ex correis credēdi qua actione repetat a correo qui ſolutionem recepit.
10 Alter correus credendi poteſt a correo qui liberauit debitorem acceptilatione repetere eo mō quo quando ſolutionem repetijſſet.
11 Que actio cedi debeat vni ex reis debendi ⁊ quando:et quo iure et inquantum cedi debeat. remiſſiue.

c **Reos.** [c]Duo rei poſſunt inuicem fideiubere. et poteſt actor c actionem diuidere quo ad quantitatem et quo ad petendi modum.hoc dicit.¶Oppo.in aut̃.eo.in princi.poſita.C. eodem. aut̃.hoc ita.ſolu.hodie habent beneficium diuiſionis.olim non.quod plene dixi ſupra eodem. l.iij. §.fina.¶Oppo.de.l.prima.§.nunc tractemus.ſ̃. de tute.et ra. diſtra. ſolu. ibi loquitur in pluribus tutoribus.¶Oppo.inſtitu.de fideiuſſoribus.§.ſi plures.ſolu.ibi loquitur in his qui tenentur acceſſorie vt plene dixi in dicta.l.iij.ſupra eodeꝫ.¶Reſtat videre an duo rei inuicem videatur fideiubere.et ideo pro declaratione plena huius materie principaliter videndum eſt qualiter vni contra alium ſuccurratur.et primo circa duos reos debendi.ad quod inueſtigandum primo videndum d eſt an videantur inuicem fideiubere.[d] Iſta queſtio tangitur hoc tit.et.C.eodem.in multis locis vt in l.vir vxori.ſ̃.ad velle.et infra de fideiuſſoribus. l. vrannius.C.eodem.l.prima.et fuit magna controuerſia inter doctores olim et hodie.Marti.tenuit quod videantur fideiubere. Ioan.contra ſcilicet quod non videntur fideiubere.⁊ Azo diſtinxit vt plene no.in l.vir vxori.⁊ ibi glo.tenet opini.Azo. et in autenti.eo.in princip.ſed gloſſ.tenet.C.eo.l.j. opinio.Ioan.¶Sed contra oppo.fideiuſſor non poteſt obligari niſi verbis:vt.C.de fideiuſſoribus. l.blanditus.et ſupra titu.j.l.v.§. ſatiſacceptio. et man.l.ſi hereditatem.§. primo. ſed ſi duo rei poſſunt inuicē cōſtitui:vt.C.e.l.propter.⁊ ſupra eo.l. eandem.ergo non videntur inuicem fideiubere. Dy.tenet opinio.Azo.ad hanc rationem reſpondit quod iſta ratio cōcludit in fideiuſſione expreſſa ſed non tacita.Petr.et Iaco.de rauen.et Cyn. ſequendo eos dicunt quod duo rei nullo modo videntur fideiubere.nam in duobus reis quilibet equaliter debet obligari inſolidum vt principalis:nec attenditur ad quem pecunia peruenit.vt infra eo.l.penulti.et.C.ſi certum peta.l.ſi non ſinguli.ſed ſecundum eos qui dicunt quod videntur fideiubere hoc non eſſet ergo ⁊c.Preterea non reperies quod de iure digeſtorum ⁊ codicis duo rei habeant beneficium diuiſionis.ergo ⁊c. Iteꝫ hoc nulla.l.cauetur quod videbatur fideiubere: ergo ⁊c.⁊ in hoc reſidet Cy.C.e.l.j.licet per multa verba vides ergo quod ex dictis eorū nullā claritatē habes.qđ ergo dicemus.Ia.de bel.diſputauit iſtam q.⁊ poſuit eam in aut̃.eo.qui melius attingit veritatem quam aliquis tamen multum obſcure loquitur.Tu ergo clarius et melius ad declarationem ꝑſentis materie debes ſcire quod ex fideiuſſione

¶Non impedit. Et q̃ diuerſitas impediat cōſtitutionē duoꝝ reoꝝ plene vide bar.in repe.aut̃.hoc ita in xij.q.C.de duob. re.et an hodie in caſu iſto habeat locū bñficiū diuiſionis vide bar.in l.ſi ex duobus. §. j.j̃.eo.in ſi.

¶De roma.vide qđ dicit bart.in.l. cū qs rogat⁹ circa ſi.j̃.de ſo.⁊ bar. j̃.eo.l.in p̄n.⁊ bar. in.l.ſi.in ſin.ij.col. j̃.e.⁊ qđ in obli. et fideiuſ.vide bart.ĩ l.grece.§.ſi qs ſtichuꝫ.j̃. de fideiuſ. Et an primū vide pau.de ca.in. d.l. ſi re⁹.j̃. e.vbi text. videt̃ velle ꝙ ſint due obligatiōes.

¶Reos . oīa dicta reaſſumit barto.in aut̃.hoc ita C.eo.iſtū tex.alle. bar.in.l. heres.§. ſi ſeruo.in p̄n.j̃.de fideiuſſ . Adde vt refert paul.de ca. ꝙ iſte tex. inducit̃ per ange. ad.q.qđ ſi duo fuerunt capti pro maleficio pro quo venit inponenda pena pecuniaria ꝙ vnus pro altero poterit fideiubere tñ dicit pau.ꝙ iſte tex. nō multum facit ⁊ ſe remittit ad. l. pe.de tu.et cu.da. ab his.item inducit per eundē ang. ꝯ bart.in.l. ſeruū. de furt.q dixit qđ qs nō tenet̃ tanq̄ fur et tanq̄ ꝑſtās opem in eodeꝫ qꝛ Ang.dicit eſſe cōtrariū ꝙ quilibet etiā principalis ⁊ quilibet qui preſtat opem alteri nec eſt incōueniēs arg.huius.l.et ita dicit ꝙ practicat̃ pau.de ca.qui cuꝫ ipſo tranſit.

d ¶Inuicē fideiubere . an duo rei debēdi ad inuiceꝫ videantur fideiubere aliqđ ꝑ bal. in.d.l.j.C.eo.tit.et vide in.l.duobus §.vbi duo.ſ̃.e.ad de an duo rei dicant̃ ad inuicē fideiubere vide bal. ꝯſi.clxviij.iij.vol.

a ¶Repetit ab alio. Sed an creditor exigens ab vno correo inſolidū teneatur ei cedere iura in totū vel ꝑ parte vide glo. ⁊ Bal. in. l. j. C. eo.

b ¶Nullo mō. Sume nota. doc. ex. d. l. lex falcidia. hoc obſeruandū. s̃. ad l. fal. qꝺ vbi ſunt duo rei debendi vel credēdi ex cauſa lucratiua: ſi vnus ſoluit totū nihil pōt ab alio repetere ⁊ ſilr ſi vnus exegit totū non teneť cōicare alteri ex q̄ ſequiť ꝙ ſi ab vno petitur totuʒ non pōt ipſe excipere qꝺ ſibi debeāt cedi actiones ꝯtra reū itē etiā non poteſt vti beneficio dato duobꝰ reis de quo in auť. hoc ita. C. e. Nam illa auť. loquitur ſolum in reis ex cā oneroſa ⁊ hec oīa ſatis fuerūt de mēte bar. j̃. e. l. Septio Adde abba. ꝯſi. lx. j. libr.

c ¶Quid in pluribus. vide nota. in repe. l. ex duobus in. x. col. j̃. e. pro. d. l. in. l. falcidia. ⁊ ēt Barto. not. ⁊ vide barto. in. l. ſi vnus in prin. s̃. de pac. ⁊ l. qui homineʒ. §. j. j̃. de ſo. vide bal. aliter loquentem in. l. ſi in reʒ cōem. C. ſi cer. pet. ⁊ vnū verbum bal. in. l. j. in prin. C. e. et ꝙ dixi poſt imolam in. l. ſi ex tota. §. j. s̃. de leg. j.

d ¶Cū in tabulis. Et in hoc. §. eſt gl. quod contra preſcriptionē inſtrumenti admittitur ꝓbatio ſm ange. licet cōiter allegetur gloſ. ſingu. in l. iuriſgentium. §. qꝺ fere. s̃. de pact. vide caſum ſingu. ſm bart. in. l. quicunq̄. C. de apo. publi. li. x. allegať iſte tex. cum in tabulis per bart. in conſi. inci. dña. p. nupſit ꝙ ſi vir et vxor vendūt fundum et cōfitentur ſe recepiſſe pretiū qꝺ quilibet teneť pro dimidia ita ꝙ vxor poteſt agere ꝯtra heredes viri ad dimidiū pretiū illiꝰ fundi dotalis vēditi. ⁊ eſt ꝯſi. lij. Andre. barb.

oritur duplex obligatio. vna qua fideiuſſor obligatur creditori et iſta ſemper contrahiť verbis vt dictum eſt. ⁊ talis habet beneficium fideiuſſorum vt auť. preſente. C. de fideiuſ. nec eget beneficio huius auť. de duo. re. ⁊ iſte eſt ꝓprie fideiuſſor: reſpectu creditoris. Alia eſt obligatio que contrahitur inter reum ⁊ fideiuſſorem et iſta contrahitur conſenſu. nam reus videtur mādare fideiuſſori quod ſoluat. vt. l. indebitum. s̃. de condi. inde. ⁊ de hac loquitur ti. man. ⁊ hoc modo cōſideratur fideiuſſor reſpectu ipſius debitoris. Item fideiuſſor pōt intelligi ſtricte qui alieneobligationi accedit. vt. j̃. de fideiuſ. l. j. ⁊ l. fideiuſſor obligari. §. ſi fideiuſſor poteſt etiā accipi large fideiuſſor omnis qui eſt obligatus ꝓ negotio quod ad alium ſpectat nō ad ſe. hoc modo accipitur in titu. ad vel. l. j. C. ad vel. Si ergo queritur an duo rei videantur fideiubere inuicem dic aut queris vtrum dicantur fideiuſſores inuicem reſpectu creditoris. et dico quod ſic duobus caſibus tantum. ſ. ſi hoc eſt actum expreſſe vt hac. l. vel ſi eſt color queſitus: vt. s̃. ad macedo. l. ſed et iulia. §. j. ⁊ iſtis caſibus habent beneficium de fideiuſſoribus: nec eſſet neceſſe beneficium de duobus reis. extra iſtos caſus duos nō videntur fideiubere reſpectu creditoris: hoc expreſſe dixit tex. ī d. l. ſʒ iul. §. j. ⁊ hoc modo intelligendo verū dicūt vltramontani. Aut queris vtrum videantur fideiubere inuicem quo ad actionem dandā inter eos ⁊ aſſumendo fideiuſſores large. ⁊ tunc aut duo rei ſunt conſtituti ex mera liberalitate. et tunc verum dicit Ja. quia videntur fideiubere ſi ſunt ſocij non alias vt lege in. l. falci. hoc obſeruandum. ad. l. fal. Aut non eſt ex mera liberalitate. puta: quia vere pecuniam quam petierat receperat: et tūc vera eſt opin. Azo. quia eatenus videntur fideiubere alter pro altero quatenus negotium ad alterum in veritate ſpectat. vt. d. l. vir vxori. ⁊ ibi no. ad velle. ⁊ de in rem verſo. l. ſi pro parte. j. et ad macedo. l. ſed et iulia. §. item ſi duos. ⁊ in iſtis caſibus non habent benficium de fideiuſſoribus. ſed habent beneficiū autentice de duobꝰ reis. quod expreſſe inducit iſto caſu quādo talis alternatiua fideiuſſio inducitur. vt ſupra dixi in. l. iij. §. ſi. s̃. eo. predicta vera in duobus reis qui obligantur expreſſe. 2 ſed in his † qui obligantur tacite vt plures tutores illi licet non eſſent proprie fideiuſſores. tamen de iure antiquo cōueniebantur exemplo fideiuſſorum. vt. l. j. §. nūc tractemus. s̃. de tu. ⁊ ra. diſtra. ex his apparet veritas huius materie. ¶Oppo. de leg. j. C. e. vbi dicitur in tex. ꝙ ſi vnus ſoluit repetit ab alio. ſol. vt in glo. 3 ¶Quero † qua actione repetat an indiſtincte hoc ſit verum. quicquid dicatur hec eſt veritas. Aut duo rei obligant ex mera liberalitate: ⁊ tunc aut ſunt ſocij ⁊ vnus ſoluens repetit ab alio[a] partem per actionem ꝓ ſocio: aut non ſunt ſocij ⁊ nullo modo[b] repetit vt. d. l. in lege falci. hoc obſeruandum. s̃. ad. l. falci. aut non obligauerunt ſe ex mera liberalitate: et tunc aut totum negotium pertinet ad ſoluētem. puta quia tota pecunia peruenit ad eum vel alio modo. ⁊ tunc iſte nil repetit. aut negotium pertinet ad alium. ⁊ tunc ab eo repetit eatenus quatenus ad eum pertinet. et ſic in totum vel in partem. vt. l. j. C. e. ⁊. s̃. de exerci. l. nec quicq̄. ⁊ de inſti. l. habebat. §. ſi. ⁊ l. ſeq. ſed qua actione agitur. Hic eſt aduertendum: aut plures obligētur ſimul ex propria conuētione. ⁊ ſic vnus preſente altero ⁊ habet locuʒ actio mandati. vt. ff. man. l. ſi remunerandi. §. ſi paſſus. ⁊ l. qui patitur. inſti. de ver. ob. §. j. aut vnꝰ obligatur altero abſente quod poteſt contingere. vt. s̃. e. l. iij. ⁊ dixi. s̃. eo. l. eandem. §. ſi. ⁊ tunc aut ſunt ſocij ⁊ repetit alter ab altero actione pro ſocio. vt. d. l. nec quicq̄. de exercito. aut nō ſunt ſocij ⁊ tunc aut habebant beneficium diuiſionis ⁊ ſic negotium non poterat expediri pro parte et tunc aut debitum fuit contractum occaſione alicuius corporalis rei ita qꝺ cadit in iudiciū cōi di. et repetit per actionem cōi di. vt. l. habebat §. ſi. cum. l. ſeq. s̃. de inſti. aut fuit cōtractum debitum ſimpliciter vt quia pecuniam acceptam diuiſerunt quilibet cōuerti in ſuos vſus: ⁊ tunc hʒ locum cōdictio ex hac. l. j. C. e. cum nō ſit cautū quo actionis nomine agatur. ſi vero habebant beneficiū diuiſionis ⁊ ſic negotiū poterit experiri pro parte. ⁊ tūc hʒ locum actio neg. geſt. ⁊ hoc modo pōt intelligi glo. j. C. eo. ar. ff. de nego. geſt. l. ſi cōmunes. fa. her. l. heredes. §. item ſi vnus cū ſi. ſed ſm iſtam diſtinctionem debet intelligi lex in reʒ. C. ſi cer. pet. ⁊ no. C. loca. l. ſi diuiſa. 4 ¶Tertio † quero quid in pluribus tutoribus curatoribus et adminiſtratoribus ciuitatis ſi vnus ſoluit qua actione repetit alter ab altero. dic vt plene no. in. l. j. §. nunc tractemus. de tut. ⁊ ra. diſt. C. de tranſac. l. j. ⁊. s̃. de neg. geſt. l. ex facto. ad munici. l. imperator. in fin. cum. l. ſeq. 5 ¶Quarto † quero quid in pluribus[c] depoſitarijs vel commodatarijs qui in obligatione ſecundaria que contrahitur ratione doli vel culpe tenentur vt duo rei. Iaco. de bel. dicit quod vnus ſoluens nullam actionem habet niſi ſibi cedatur vt. l. vnde queritur. s̃. commo. ratio quia. l. cautum non reperitur. contra dico ꝙ in eis ſit ſicut in pluribus tutoribus quibus equiparantur vt. s̃. depo. l. j. §. ſi apud duos. ibi dum dicit exemplo duorum tutorum ⁊c. 6 ¶Quinto quero † pone quod vnus ex duobus reis ſuo iuramento liberat alium: an poterit ab alio repetere perinde ac ſi ſoluiſſet. videtur quod ſic quia iuramētum habet vim ſolutionis glo. dicit contra ⁊ bene. s̃. de iureiur. l. duobus. §. a fideiuſſore dic vt ibi. 7 ¶Sexto quero † an ille cui facta eſt acceptilatio poſſit ab alio quem liberauit repetere ſicut ſi ſoluiſſet quod videtur quia acceptilatio habet vim ſolutionis vt dictum eſt. Tu diſtingue an fuerit ei acceptilatuʒ cauſa remunerationis vel non vt. l. idemq̄. §. ſi. cum. l. ſeq. s̃. man. 8 ¶Septimo quero † quid ſi vnius culpa alter ex correis eſt damnificatus an ille dānificatus poſſit repetere. credo quod ſic. d. l. j. §. nunc tractemus. de tu. ⁊ ra. diſtr. ⁊ depo. l. j. §. ſi apud duos. ⁊ dixi. s̃. in. iiij. q. 9 ¶Octauo † quero quid in pluribus reis credēdi vnus recepit ſolutionem: an alter poſſit repetere ab eo partem ⁊ qua actione glo. videtur dicere quod repetere poſſit actione neg. geſt. vt no. s̃. de cōdi. inde. l. frater a fratre in prin. mag glo. idem no. de lega. ij. l. ſi titio aut ſeio. alibi dicit glo. quod ita demum eſt cōmunicandum ſi ſint ſocij. vt nota. j̃. de ſolu. l. qui hominem. §. j. ⁊ videtur tex. s̃. ad. l. fal. l. in lege fal. hoc obſeruandū. Breuiter diſtingue: aut ſunt plures rei credendi ex cauſa mere lucratiua. ⁊ tunc alter alteri quod exigit communicare nō tenetur niſi ſint ſocij. vt dicta. l. in. l. falci. hoc obſeruandum. quod no. in. d. l. qui hominem §. j. ⁊ ſic eſt falſa glo. que eſt in. l. ſi titio aut ſeio. de lega. ij. referendo eam ad text. Aut ſunt conſtituti ex cauſa oneroſa ⁊ tunc aut negotium vere ſpectat ad eum qui ſolutionem recipit in totum. vt quia ſua tota pecunia fuit mutata vel alio modo ſuper re ſua tota fuit contractum: ⁊ tunc alter nil repetit ab eo. vt arg. dicta. l. ſed ⁊ iulia. §. non ſolum. ⁊. §. ſequē. s̃. ad macedo. aut negotium ſpectat ad alium cui non eſt ſolutum in totum vel in partem. ⁊ ille quantum ad eum pertinet repetit ab alio vt. l. ſi communi. s̃. de noxa. per regulam poſitam. s̃. ſi cer. peta. l. ſi me ⁊ titiū. ⁊ quia duo rei debendi ⁊ credendi equiparantur. vt. s̃. eo. l. ij. ſed in reis debendi hoc eſt vt. C. e. l. j. ⁊. s̃. proxi. dictum eſt: ergo ⁊c. hoc etiam ſtatim probabitur clarius: ſed qua actione repetet dubitatur. dic aut ſunt ſocij et actione pro ſocio: aut non ſunt ſocij ⁊ tunc aut tale creditum fuit contractum occaſione alicuius rei cōmunis in qua cōpetit aliquod iudiciū diuiſoriuʒ vt cōmuni diui. ⁊ fa. her. ⁊ tunc repetetur. vt. d. l. ſi in re cōi. de noxa. fami. her. l. item ex diuerſo. ibi ſtipulatus ne eſt ⁊c. aut credituʒ eſt contractum alias quam de re cōmuni. ⁊ tunc aut fuerunt conſtituti duo rei credendi ſimul ⁊ vnus altero preſente ⁊ habet locum actio mādati. qr cum patior te ſtipulari ex re mea videor mandare vt ad meam vtilitatē ſtipuleris. vt. l. ſi mulier. s̃. de iure do. facit quod no. s̃. ſol. mat. l. que dotis. ⁊ eo. tit. l. poſt dotem. ſm lect. Dy. aut fuerunt conſtituti duo rei credendi in abſentia. qꝺ poteſt fieri qn̄ vnus ſub cōmemoratione alterius ſtipulatur etiaʒ ex interuallo. vt. s̃. e. l. iij. ⁊ tunc eū puto repetere actione neg. geſt. ⁊ ſic intelligo glo. l. frater a fratre. ar. s̃. de neg. geſ. l. pe. facit de ver. ob. l. iul. §. fundū. ⁊ inſti. de ver. ob. ſi qs alij. ⁊ qꝺ ibi no. 10 ¶Nono † quero quid ſi vnus ex reis credendi ſuo facto liberauit alium puta acceptilatione vel alio modo an alter poſſit ab eo repetere. Rn̄deo ſic in eo mō ac ſi ſolutionem recepiſſet ꝓ hoc eſt tex. optime faciens. s̃. de iure do. l. ſi vir ab eo ⁊ glo. hoc expreſſe dicit. s̃. de pac. l. ſi vnus in prin. ſuper verbo nouare dum dicit vtrū nō poſſet nouare quin ſocij teneantur. 11 ¶Ultimo eſſet † videndū de actione que dʒ cedi vni ex reis debendi. an et qn̄ ⁊ quo iure ⁊ inquantum cedi debeat ⁊ quid ſi cedi non poteſt ⁊ multa alia circa hoc que glo. tangit in. l. j. C. eo. ⁊. C. de tranſac. l. prima. et vbiq̄ per Cynum ⁊. s̃. man. papi. de ſolutio. l. modeſtinus ⁊ ibi per Dyn. et ibi dicam. ⁊. C. de fideiuſſoribus. l. cum alter. ⁊ ibi per Cy. que omitto hic plene dicam in. l. modeſtinus. de ſol.

d Cum in tabulis.

[d] Hunc. §. legi. s̃. eo. l. ij. dic vt ibi.

1 ☞ Interuallum inter interrogationem et reſponſionem vitiat conſtitutionem duorum reorum non inter obligationem vnius perfectam et alterius perficiendam.

2 Dictio ab: denotat ſeparationem.

a ¶In. l. fina. nota ꝙ ſi rn̄deatur die ſequenti dummodo nō interueniat actus extraneꝰ nō vitiať ſtipulatio ſm do. Io. no. gl. in. l. eādē. in. §. fin. s̃. e. licet raro eueniat. Andre. bar.

b ¶Si ex duobus. videtur ꝙ ſi reſpōdeatur die ſe. dūmodo nō interueniat actus extraneus valeat ſtipulatio ſm Imol. et no. glo. in. l. eādeʒ. §. fin. s̃. eo. lʒ raro eueniat.

c ¶Si a titio. non impedit vide bar. in repe. auť. hꝫ ita in. xij. q. et in ver. x. quero quid ſi aliquis. C. eo.

d ¶Ibi ad. l. ſi titiꝰ in glo. in ver. ſpōdit. ex opi. Io. and. reſultat vnuʒ mirabile ſʒ Ang. ꝙ licet ſeruus extra cām peculij nō obliget dominuʒ d peculio. l. ſeruꝰ. j̃. de fideiuſ. tm̄ qn̄ cōſtituit ſe principaleʒ vna cū alio ſʒ certe nō eſt vera niſi ponamus negotiū pariter etiā ad ſeruum pertinere ſm ang. Andre. barb.

Si ex[a] duobus.

[b] Interuallum interueniens inter interrogationem et reſponſionem impedit reſpōdentē obligari. h. d. ¶Oppo. et videtur qꝺ interuallum non vitiat cōſtitutionem. vt. l. duos reos. §. fina. s̃. eo. Solu. ibi interuallum modicum hic magnum. 1 ¶Oppo. † de. l. iij. s̃. e. gl. que eſt hic dubitat breuiter. interuallum inter interrogationem et reſponſionem vitiat vt hic ſed interuallū inter vnā obligationem vnius correi perfectā ⁊ alterius obligationem ꝑficiendā nō vitiat vt ibi: ⁊ hec vera. 2 ¶Ultimo nota † qꝺ prepoſitio ab: ſeparationem denotat vt hic in glo. ⁊. l. ratio. §. ſi. s̃. de act. empt.

1 ☞ Diſparitas in ſubſtātia obligationis nō impedit duoruʒ reorum conſtitutionem.

2 Correus qui tenetur ciuiliter ⁊ naturaliter ⁊ exigi poteſt inſolidum an habeat beneficiuʒ diuiſionis ſi alter non poteſt exigi.

3 Preſens quis quot modis eſſe poſſit et ſoluendo et exigi non poſſit vt quis non habeat beneficium diuiſionis.

Beneficium de duobus reis inductuʒ eſt ad inſtar beneficij de fideiuſſoribus.

4 Beneficio de duobus reis renūtiari poteſt.

Notarij in renuntiatione nouarum cōſtitutionum dum ponunt ⁊ beneficio de fideiuſſoribus faciunt ad euitandam difficultatem an duo rei videantur inuicem fideiubere.

5 Correus credendi agens ꝯtra debitorem licet non tenetur cauere de rato pro correo tamē tenetur cauere de defendendo pro alio.

c Si a titio[c] et pupillo.

1 Diſparitas † in obligationis ſubſtantia nō impedit duorum reorum ꝯſtitutionē. h. d. ¶Opp. ⁊ videť qꝺ ſeruus nō poſſit donare vt. l. ſi liberā. C. qꝺ cum eo. ⁊. l. cōtra iuris in ſi. s̃. de pac. Sol. vt in glo. ¶Oppo. de l. iij. §. filius. s̃. de pec. Sol. duo rei non videntur fideiubere vt dictum eſt. 2 ¶Quero † vtrum iſte vnus qui tenetur ciuiliter ⁊ naturaliter poſſit exigi inſolidum: an habeat beneficiū diuiſionis ſi alter non poſſit exigi ⁊ tex. in corpore dicit qꝺ ſi alter eſt preſens ⁊ ſoluēdo non poteſt agi ꝯtra aliū inſolidum 3 ¶† Sed qd ſi eſt preſens ⁊ eſt ſoluēdo: ſʒ nō poteſt exigi qd iuris. ⁊ videamus quot modis hoc poteſt accidere: ⁊ ſi quidem non pōt alius exigi ꝓpter defectū pſone: vt qr pupillus vel minor caret tutore vel curatore tūc ſi cauſa faciendi dare tutorē vel curatorē habeat neceſſe ire alio loco vel deberet dari cū inquiſitione rē haberetur ꝓ abſente ⁊ ſic ille nō hʒ bn̄ficiū diuiſionis. gl. eſt in ſimili in auť. de fideiuſ. §. j. ⁊ hic haberet locū maxie ſi ꝓ petēdo tutore eēt neceſſe peregrinari. ar. l. cū a matribꝰ. C. q pe. tu. qr periculoſuʒ eſt. idō hr̄ ac ſi eēt abſens: qn̄q̄ preſens nō pōt cōueniri ꝓpter defectū ex perſona agētis. qr nō hʒ actionē inſolidū cōtra aliū: niſi naturaliter obligatū: vt hic in caſu iſto ⁊ vr̄ ꝙ inſolidū: vt in hac. l. Cyn. vero in auť. hoc ita vr̄ dicere ꝙ ſi creditor ſciuit alius hʒ bn̄ficiū diuiſionis vt arg. l. ſi titius. j̃. de fideiuſ. credo contra ꝙ indiſtincte ille qui nō pōt cōueniri cōueniať inſolidū ⁊ ꝓbo: beneficiū aūt de duobus reis eſt inductū ad exēplū beneficij quod datur fideiuſ. vt in auť. eo. in pn̄. ⁊. §. j. adeo qꝺ ſi nō eſt tacita fideiuſſio beneficiū de duobus reis nō hʒ locū mō ſi fideiuſſor obligat ſe pro illo qui eſt tm̄ naturaliter obligatꝰ: an habeat beneficiū de fideiuſſoribus. ⁊ Dy. dixit quod ſic in. l. marcellus. j̃. de fideiuſſori. in addi. mag. Idē ſi pn̄cipalis eſt reſtitutus vt. l. ſi minor. s̃. de ꝓcu. ⁊. l. j. ⁊ ij. C. de fideiuſ. mi. ꝓ hoc. l. iij. s̃. qꝺ quiſq̄ iuris. §. ſi is ꝓ quo. Ad. l.[d] ſi titius. rn̄deo ibi in bn̄ficio diuiſionis qꝺ datur fideiuſſoribus. hic in beneficio de duobus reis. Rō qr ſi tu correus peteres ꝙ diuideretur ꝓ illa parte illū nō poſſet cōuenire nec te. ⁊ ſic mihi nō remaneret ius ſaluū in. l. ſi titiꝰ. creditori remaneret ius ꝯ pn̄cipalē. ſile in. l. ſi minor de procu. ⁊. l. ij. C. de fide. mi. ſʒ ſi poneres principalem naturaliter tm̄ teneri: tūc eſſet durū videre rōnem. tertio pōt contingere ꝓpter diem vel conditionem vt ſi vnus ꝓmiſit pure alter in diē vel ſub conditione: an ille qui pure teneť poſſit inſolidum cōueniri. ⁊ de iure antiquo non eſt dubium. vt. l. ex duobus. s̃. eo. ⁊ inſti. eo. §. ſi. ſed an ſit hodie correctum[e] vr̄ ſimplr̄ dicere glo. in. l. ſi plures. j̃. de fideiuſ. glo. tangit. C. e. auť. hoc ita. nec determinat aliquid. do. Dy. dicit ꝯriū qꝺ illa. l. ex duobus. ſit correcta per. l. § plures. j̃. de fideiuſ. cōiuncta auť. eo. ⁊ idem tʒ Cy. ſed nō credo ſimpliciter iſtud eſſe verū qr tex. in corpore. eo. videtur velle qꝺ tūc hʒ beneficium diuiſionis qn̄ inuicem ſibi fideiubēt. ſed impoſſibile eſt qꝺ obligatus pure videať fideiubere ꝓ eo qui ſub cōditione tenetur vt. l. grece. §. illud. j̃. de fideiuſ. ⁊ ſic remanet incorrecta. l. ex duobus. s̃. eo. ſʒ putarem Dy. bene dicere ſi alternatiua fideiuſſio inter reos reſultaret. vt ſupra dixi. 4 ¶Quero † an beneficiū qꝺ cōpetit duobus reis poſſit renūtiari glo. ⁊ doc. ꝙ ſic per regulā generalē qr licitum eſt renuntiari iuri ſuo ꝓ ſe ⁊c. vt no. inſti. eo. in ſi. ⁊ in auť. eo. §. j. Aduerte[f] tn̄ qꝺ notarij dicūt renuntians beneficio nouarū cōſtitutionū de pluribus reis debēdi ⁊ bene dicūt: nō em̄ eſt ſolū beneficiū diuiſionis. ſʒ aliud. ſ. qꝺ ſimul fiat examinatio cauſe vt dixi. s̃. eo. l. iij. §. ſi. illud aūt qꝺ dicūt notarij. ſ. ⁊ bn̄ficio de fideiuſſoribus ſit ad cautelā propter illam opi. an plures rei videanť inuicē fideiubere. 5 ¶Quero an vnus † ex reis credendi agēs teneatur cauere per alium rem ra. ha. glo. dicit qꝺ. s̃. ſol. ma. l. iij. in ſi. mag. glo. qꝺ tenēt doct. C. eo. auť. hoc ita. aduerte tn̄ ſolicite: qr lʒ nō teneatur cauere de rato: qr nō agit nomine alieno: ſed ſuo tm̄ tn̄ tenetur cauere de defendendo reū ſi conueniretur ab alio reo nō credēdi. vt. l. fideicōmiſſa. §. plerūq̄ in ſi. ij. de leg. iij. quod eſt no.

Si reus ꝓmittēdi.

Due obligationes paris potētie inuicē nō tollūtur. ſʒ magis potēs tollit minus potentem. h. d. ¶Quero ſi habeo iſtas duas actiones an poſſim vnā intētare ad vnaʒ partē: et aliā actionē ad aliā partē: ⁊ dic qꝺ actor eas in libello vno ꝓponere pōt vt. l. non eſt nouū. s̃. de act. emp. ⁊. l. heredes. §. ſi inter duos. ⁊. l. cū duobus. s̃. pro ſol. ¶Quero quis ſit effectus dic vt videbitis j̃. de fideiuſſo. l. vrannius.

Et ſtipulationum.

Oppo. de. l. ij. §. certā. j̃. de preto. ſtipu. qr refert ſemper quatenus intereſt vt. l. ſtipulatio. §. ſi. s̃. de ope. no. nun. dicit glo. qꝺ cōſtituūtur duo rei ꝓmittēdi nō ſtipulandi. ⁊ glo. dicit verum niſi certa quātitas exprimatur: qr tunc pn̄t duo rei cōſtitui ſm quoſdā. Credo qꝺ iſti doc. non dicant verū qn̄ diuerſitas cauſe impedit cōſtitutionem duorum reorū credēdi vt. j̃. l. ꝓxi. dicā. ſʒ ſi ponamus quod vnuſquiſq̄ petit pro ſuo intereſſe ergo diuerſa cauſa ⁊ ſic impedit.

1 ☞ Ratio quando plures ſtipulantur vſumfructum non poteſt deberi tanquam duobus reis credendi.

Uſuſfructus alius eſt in perſona mea alius in perſona alterius.

2 Si duo ſtipulantur a titio vſumfructū fundi ipſiꝰ titij an inſolidum valeat vel vnicuiq̄ an acquirať et ſint duo rei.

3 Rō quare ſi tu ⁊ ego ſtipulati fuimus cētū nomine dotis ꝙ non ſimus duo rei credendi.

4 Ratio qꝺ in cauſa dotis duo rei debendi conſtitui poſſunt non tamen duo rei credendi.

g Si id quod.

[g] Iſta. l. ē bona ⁊ ſubtilis ⁊ quaſi clauis huius materie. ⁊ breuiter. h. d. diſparitas rei debite vel cauſe debendi impedit cōſtitutionē duorum reorum: ad euidētiā ꝓmitto qꝺ alius eſt vſuſfructus in pſona mea. ⁊ alius in pſona titij. vt. l. ſtipulatio iſta. §. ſi qs ita. s̃. ti. j. hic habetis glo. multū longas. ¶Oppo. de. l. ex duobus. §. e. ſol. ibi diſparitas ſperatur reduci ad paritatem vt dixi. s̃. eo. l. eandem in princi. 1 ¶Quero † que[b] eſt rō primi dicti ꝙ quādo plures ſtipulanť

e ¶Correctū. vide Ange. et imo. in. l. reos. ī pe. col. s̃. e.

f ¶Aduerte tamē Adde gloſ. ⁊ Bal. in auť. hoc ita. C. nunq̄ tn̄ renūtiādo oībus beneficijs vr̄ renuntiare beneficio cedēdarum ſm bal. in. l. ſi diuiſa. C. loca.

g ¶Si id qꝺ. hic eſt clauis materie huius qualr̄ poſſūt conſtitui duo rei: adde ꝙ rei qn̄q̄ verbis cōſtituuntur. l. ſi non ſinguli. ⁊ ibi no. C. ſi certum pe. ⁊ vide no. in. l. ope. ff. de operis liber.

b ¶Quero que. et qd ſi plures fecerūt pacē cū pluribus ⁊ ꝓmiſerunt quilibet inſolidū inuicē nō offendere et vnꝰ offendat an inſolidū quilibet poſſit petere penā ⁊ quilibet teneatur inſolidum tāq̄ duo rei bart. not. ī auť. hoc ita. in repe. in. xiij. q. decidit ꝙ nō per hāc. l. tene mēti. et idē bart. in. l. ſi. in q. j. e. ti. ⁊ Pau. de ca. in. l. ſi id qꝺ. s̃. e. ⁊ bart. ī. d. l. ope. ⁊ ang. in. l. ſi ſeruꝰ §. ſi pluriuʒ ad ſi. s̃. ſi qs cau. Adde qd ſi ſunt plures faciētes pacem et vnꝰ ꝓmittat ꝓ ſe et fratribus ſuis ſub pena mille. ꝙ titius ab eis non offendeť ⁊ deinde ꝓ ipſo principali ꝓmittente fideiubeāt aliq cū renūtiationibus debitis cōtingatq̄ ꝙ vnus ex fratribꝰ predictis occidat vnū ex illis cū quibus eſt facta pax an fideiuſſores teneantur ⁊ an inſoliduʒ an pro rata et caſu quo aliqui ſint abſentes aliqui mortui qualiter conueniantur vide Bald. conſil. ccxxj. ij. lib.

vſumfructum non pōt deberi tanꝗ̄ duobus reis credendi. dicit glo. quod fundus erat ſtipulatoris. Dic ergo rō eſt quā ponit tex. quia vſuſfructus non pōt eſſe idē in perſona vtriuſqꝫ: ſed eſt in perſona cuiuſqꝫ ꝓpriū: alius eſt enim vſuſfructus in perſona mea: alius in perſona alterius vt. l. ſtipulatio. §. ſi quis ita. ŝ. tit. j. et ŝ. quib. mo. vſuſfru. amit. l. repe. ⁊ no. ĩ. ti. j. l. ſi cum duorum. et ſic apparet quod diuerſitas in re impedit cōſtitutionem duorum reorum. ¶ Sed pone^a a
2 †qō duo ſtipulantur a titio vſumfructum fundi iſtius titij inſolidum an valeat vt ſaltem cuiqꝫ pro parte acquiratur dubium eſt ſm Jo. ita dicit glo. ⁊ non plus Dy. arguit ꝙ nō qꝛ ſi nō valet qō ago vt ago nō valet vt valere poteſt. vt. C. ſi quis alteri vel ſibi. l. multum. ŝ. de cōſti. pe. l. j. §. eum qui. ŝ. ti. j. l. j. §. ſi quis ita. ſed hic non valet obligatio tanꝗ̄ ſint duo rei ergo ⁊c. Ecōtra ꝙ valeat ꝓ parte vt. ŝ. de ſerui. l. ſi tam anguſti. ⁊ de iureiur. l. ſed ⁊ ſi poſſeſſori. §. ſed ſi rerum. ⁊ iſtud vltimum Dy. tꝫ. Tu dic qō vterqꝫ tenetur inſolidum non tamen tanꝗ̄ correi. ⁊ ideo ſolutione vni facta ab altero nō ꝯtingit liberatio ipſo iure ſed ope exceptionis vt Bal. in. l. ſi. Sed pone qō duo fuerūt ſtipulati ab initio vſumfructum ꝓ parte dicit glo. qō tunc nō eſt dubium.
3 ¶ Scdo †dicitur hic qō ſi ſtipulati tu ⁊ ego ſumus centū nomine dotis: ꝙ nō ſumus duo rei credēdi. Sed que eſt ratio. Reſpōdeo: qꝛ licet eadē res debeatur: tñ cauſe eſt diuerſitas: cū non poſſit duobus eſſe nupta non poteſt eſſe eadē cauſa et ſic diuerſitas cauſe impedit cōſtitutionē duoꝝ reorū facit glo. ŝ. de inter. actio. l. qui ſeruum. in glo. magna ⁊. l. ſi pro parte in fi. ŝ. de in rem verſo. ⁊ ex hoc
4 †apparet ſol. vnius dubietatis que eſt ratio quod duo rei debendi poſſunt conſtitui. vt. l. ſi. C. de dote cau. nō nu. ⁊ qō no. in. l. ij. C. ne fide. do. dentur. ⁊ tñ duo rei credendi nō poſſunt ꝯſtitui vt hic. Reſpōdeo. ratio eſt: qꝛ duo poſſunt debere ex eadē cauſa idē ſi dotis cauſa ſecus in duobus reis ſtipulandi ſi ponis vnū eſſe virū ſecus ſi eſſent duo extranei. Jn ſcdo reſponſo huius. l. ſcꝫ in verſi. idem ait ⁊c. quero que eſt ratio dic vt in gl. Jtem dicit quod ſi vni ſoluit̃ alius poteſt agere de rigore. lꝫ de equitate obſt. exceptio. Ratio eſt de rigore. qꝛ non ſunt duo rei credendi ideo factū vnius non poteſt alteri preiudicare. ratio equitatis eſt: qꝛ voluntas contrahentium fuit ⁊ ideo doli exceptio datur que eſt ex equitate. vt. l. qui exceptione. ŝ. de do. exceptio. ¶ Sed quero quid de ſticho ſi ſoluitur an cōtingat liberatio ab eo qui ſtichum petere nō poterat ſed decem ⁊ glo. dicit quod ſic.

1 ☞ Solutio facta vni ex correis credendi quando tollat actionem alterius.
2 Litis conteſtatio et perceptio partis debiti a correo credendi nō equiparantur ad hoc vt tollatur actio alteri.
3 Solutione partis facta ab aliquo ex reis debendi an videatur facta diuiſio ita quod amodo quilibet debeat viriliter conueniri.
4 Correus credendi recipiendo partē ab vno ex correis debendi an alteri correo credendi preiudicet.
5 Acceptilatio facta vni ex reis debēdi an alteri ꝓſit ⁊ facta ab vno reorum credēdi noceat alteri vbi quod ſic etiam ſi non ſint ſocij.
6 Acceptilatio facta vni pro parte non prodeſt nec nocet alteri.
7 Acceptilatio ſi eſt facta vni inſolidum hoc acto ꝙ ſibi tantum ⁊ non alij proſit impeditur ad alium porrigi effectum ſuum.
8 Petitio facta ab vno reorū credēdi: qñ alijs ꝓſit.
9 Correus credēdi ſi partem petijt ⁊ litē cōteſtatus eſt pro ea parte: tantum ſibi preoccupauit.
10 Correi debendi quando conſtituantur in mora ex petitione facta contra vnum per alterum ex reis credendi remiſſiue.
11 Petitio totius debiti facta ab vno ex reis debendi quando proſit alteri vt ſi liberatus alter.
12 Diuiſio inter plures correos debendi an videat̃ facta ſi ab vno tantum pars petatur ꝙ non niſi omnes pro parte conueniantur.
13 Correus credēdi miſſus in poſſeſſionē ex primo decreto an videtur ſibi debitū preoccupaſſe. relinquit cogitandum. Ang. ⁊ Jmo. ꝙ non.
14 Jnſtantia cepta per alterum ex correis credendi perijt ꝙ non perimitur preoccupatio.
15 Litis conteſtatio facta coram arbitro ſine pena electo et cuius ſentētia fuit emologata per vnum ex correis credendi operatur preoccupationē ſicut ſi eſſet facta coram iudice.
16 Sententia lata pro vno ex reis debendi quando alijs proſit.
17 Sententia condemnatoria lata contra vnum ex reis debendi alteri nō preiudicat.
18 Sententia lata contra vnum vel pro vno ex reis credendi nocet vel prodeſt alteri.
19 Juramentum vnius ex reis debendi alteri quando proſit.
Juramentum in dubio videtur ſuper facto preſtitum.
Juramentum habet vim ſolutionis.
20 Juramentum delatū ab altero ex reis debendi non nocet correo quantum ad actionem que oritur ex iureiurando ſed quantum ad interruptionem preſcriptionis ſic.
21 Juramentum delatum ab altero ex reis credendi nocet alteri.
22 Pactum factum vni ex reis debendi prodeſt alteri: ſcilicet inquantum intereſt eius cui pactum factum eſt ſiue ſint ſocij ſiue non: et diſtinctionē vide nume. 24.
Jura que dicunt ſiue ſint ſocij ſiue non: ad hoc vt pactum vnius proſit alteri de qua ſocietate intelligantur.
23 Pactum vnius in eo caſu prodeſt inſolidum alij quo ſocius contra ſocium eſt habiturus regreſſum.
25 Ratio diuerſitatis inter acceptilationem ⁊ pactum ⁊ inter ſententiam ⁊ iuramentum ⁊ pactum.
26 Pactum factum ab vno ex reis debendi nocet alteri quantum ad preſcriptionem interrumpendam.
27 Pactum vnius ex reis credendi an proſit vel noceat alteri.
28 Nouatio facta ab vno ex reis debendi qñ alteri proſit et facta ab altero ex reis credendi alter noceat.
29 Pactum tacitum reſultans ex acceptilatione inutili facta per alterum ex reis credēdi nō hꝫ vim quā hꝫ acceptilatio in preiudicium correi.
30 Delegatio facta ab vno ex reis credendi de vno ex reis debendi ꝓdeſt ⁊ nocet correo quēadmodum vera ſolutio: ⁊ acceptilatio.
31 Ceſſio facta vni ex reis debendi qñ proſit vel nocet alteri.
32 Confeſſio facta ab vno ex reis debendi non prodeſt alteri: nocet tamen quo ad interrumpendam preſcriptionem.
Confeſſio iudicialis facta vni ex reis credēdi alteri nocet ſicut ſentētia.
Confeſſio extraiudicialis facta a debitore vni ex reis credendi non nocet alijs ſed inducit probationem et prodeſt ad interruptionem preſcriptionis.
Confeſſio tendens ad liberationem facta vni ex reis debēdi habet vim pacti de non petendo ⁊ tantum preiudicat quantum pactum.
33 Succeſſio vnius ex reis debendi vel credendi: quando proſit alteri.
34 Mors vnius ex reis debendi qñ noceat alteri.
35 Creditor ſi fuit in mora recipiendi ab vno ex reis debendi qui obtulit ⁊ oblatum perijt prodeſt alteri. ꝙ ſic.
36 Mora vnius ex reis credendi in recipiendo nocet alteri.
37 Mora facta vni ex reis credendi prodeſt alteri quo ad interruptionem preſcriptionis.
38 Mora creditoris qui fuit in mora vno ex duobus reis offerente nō purgatur licet creditor correum qui non obtulit interpellauit.
39 Culpa vnius ex correis quando alteri noceat.
40 Culpa vnius ex reis credendi quando noceat alteri.
41 Reſciſſio contractus facta in perſona vnius: qñ noceat alteri.
42 Exceptio competens vni ex duobus reis debendi quando ad alium porrigatur.

b * EX duobus. ^b Unus ex reis credendi lite conteſt. perimit ius alterius. h. d. ¶ Oppo. de. l. ſi vnus in princip. ŝ. de pact. Solu. hic in lit. conteſta. ibi in pacto. et hec poteſt eſſe bona vel dic quod ibi erant ſocij hic non. ¶ No. mirabilem ſol. quod plus poteſt preiudicare ſi non ſunt ſocij quam ſi ſocij ſint quod eſt verum in aliquibus caſibus vt infra videbitis non tamen in caſu. l. noſtre vt dicam infra. in. iij. q. et ideo ^c pro declaratione huius materie hic principaliter eſt vidēdum: an factū vnius proſit vni vel noceat alteri correo debendi vel credendi: ⁊ hoc videndum eſt circa multa. Primo de ſolutione: ſecundo de acceptilatione. tertio de petitione. quarto de ſententia. quinto de iureiurando. ſexto de pacto. ſeptimo de nouatione. octauo de ceſſione. nono de cōfeſſione. decimo de ſucceſſione ſeu de confuſione. vndecimo de mora. duodecimo de culpa. decimotertio de reſciſſione. ⁊ in quolibet iſtoꝝ videndū eſt tam ex parte reorū credēdi quā debēdi. ¶ Primo ergo †quero an ſolutio facta vni ex correis credēdi tollat actionem alterius. ⁊ dic ſi ſolutio eſt facta integre tollitur actio alterius. vt. l. ij. ⁊. iij. in fi. ŝ. e. ⁊ de pact. l. ſi vnus in prin. de noxa. l. ſi rē. ⁊ de arbi. ſi duo. cū ſi. ⁊ hoc ſi ſolutio eſt facta ſibi vel eius legitimo ꝓcuratori. ſi vero negotiorū geſtori dic vt. l. ſi quis offerenti in ſi. ĩ. de ſolutioni. Si vero pars tantum fuerit ſoluta tunc poſſet dubitari.

nam ſicu

a ¶ Sed pone. facit etiā. ad. q. ſi qs cōceſſit petro ⁊ martino ⁊ cuilibet eoꝝ inſolidū prediū in emphyteoſim qd operet̃ de quo per bal. in. l. j. in. xj. q. C. quādo nō petē. partes.

b ¶ Ex duobꝰ. oīa hic dicta reaſſumpſit bar. ĩ aut̃. hoc ita. C. eo. titu.

* Aduerte qō bart. in hac. l. ex duobꝰ allegatur ſibi contrarius. Sed in quo arguatur de contradictione et ꝓ ſaluatione bar. vide cōcordātiam ad. l. inter eos. §. j. ff. de fideiuſ.

Andre. Poma.

b ¶ Ex duobus. ex hoc habes inferre ꝙ aret. hic male loquit̃ dū vult ipſe ꝙ ius alteriꝰ elidatur nō autē in totum perimitur cōtra hoc tamē obſtare vr̃ qꝛ lit. ꝯte. vnꝰ ex reis credendi tenetur cauere debitori ō fendendo eum aduerſus correū. l. ſi deicō. §. pleriqꝫ in fi. ŝ. de leg. iij. igit̃ apparet ꝙ nō eſt in totum ius alterius ſublatum qꝛ ſi hic eſſet cautio cū nil dāni debitori euenire poſſit ex hoc dicas ꝙ lꝫ conteſtationis ius alterius correi in totū ſublatum ſit ꝙ tñ ideo alter tenetur cauere qꝛ ille ſaltem poſſit agere de facto ⁊ ſic debitorē damnificare.

c ¶ Jdeo. allegat̃ Bar. ſibi cōtrariꝰ in. l. inter eos. §. fina. ĩ. de fideiuſ. Andre. barb.

nam ſicut lit. cōte. preiudicat̃ alteri correo in totū: vt. ĩ. dicā. ita etiā videt̃ ꝑ partis perceptionē. arg. ĩ. de noua. l. iij. tñ contra eſt veritas qō apparet qꝛ parte vna ſoluta alij poteſt ſolui alia pars: vt. l. q hominē. §. j. ĩ. ō ſol. ergo apparet qō alteri nō erat perempta. arg. ŝ. ti. j. l. ſi duo rei. ⁊ illud argu.
2 †qō partis perceptio^a equiparatur lit. conteſt. non eſt verum in noſtra materia vt probatur ex. l. cū decē in prin. ĩ. de ſolu. cōiuncta. l. ſi qs fuerit ſtipulatus x. in melle eod. titu. ſed
3 †videamus^b de reis debendi ⁊ hoc certū eſt qō ſol. facta^c ab vno de tota quātitate liberat alios vt. d. l. ij. ⁊. iij. ŝ. eo. ſꝫ in ſolutione partis^d ab aliquo facta videatur facta diuiſio. ita quod quilibet amodo debeat conueniri viriliter iure exceptionis pacti. dic aut erant duo rei tales qui nō habebāt beneficiū diuiſionis ⁊ tunc recipiendo ſolutionē partis ſue ab vno videoꝛ diuidere: ita qō alios iure exceptionis pacti debeo viriliter cōuenire. vt. l. ſi creditores. C. de pac. fallit fauore legatorum. lege ſi ex toto. §. j. in fin. de leg. j. ⁊ ibi gloſ. tangit iſtam ſolutionem. aut ſunt tales q habent beneficium diuiſionis: ⁊ tunc aut vnus ſoluit exprimendo ꝙ ꝓ parte ſua ſpecialiter ſoluebat ⁊ tūc iſte ſolꝰ liberat̃ ꝓ eo ꝙ ſoluit ipſo iure ꝓ reſiduo ope exceptiōis. vt. ĩ. de ſo. l. in his. §. j. ⁊. l. quoties vnus.^e ⁊ ibi de hoc per Ja. de are. ⁊. ĩ. iudi. ſol. l. ex iudicatū. ceteri remanent inſolidum obligati aut ſoluit ſimpliciter nō exprimēdo pro parte ſua et recipiendo partis ſolutionē de rigore iuris nō videoꝛ diuidere: ⁊ ſic in reſiduo poſſū quēlibet in ſolidum conuenire. ſed de equitate ille ſoluens cōuentus pōt opponere de beneficio diuiſiōis: vt ſic illa ſolutio primo facta ꝓficiat: vt. l. inter eos^f. §. j. ĩ. de fideiuſ. licet eñ ibi loquatur in fideiuſſoribus tamē idem ius ⁊ eadē regula hodie in duobꝰ reis habētibus beneficiū diuiſionis. Ratio eſt vbi nō habēt diuiſionis bñficiū creditor nō tenebat̃ recipere partē vt. l. plane. fa. her. ⁊. l. tutor. §. lucius. de vſur. ſi ergo recipit. vr̃ ex liberalitate facere. ⁊ ſic inducet̃ pacti exceptio ſed in eo q recipit ab vno eoꝝ q hñt bñficiū diuiſionis hoc dici nō pōt qꝛ hoc facit ex neceſſitate. ⁊ tūc nemo liberalis exiſtit. vt. l. ſi deicōmiſſa. §. ſi rē de le. iij. de alimen. l. rem legatā. ⁊ hoc tenebat oldr. ꝙ aūt ex neſſitate teneat̃ recipere habes text. ⁊ glo. in. l. in his. §. j. ĩ. de ſol. ⁊. l. ex iudicatū. ĩ. iudi. ſol. ſꝫ poſſetis dicere quis eſt effectus huius cū etiā primo caſu de equitate ſibi ꝓficiat. Rñdeo qñ ipſo iure per partis receptionē ſit diuiſio: tunc ſi alij efficiant̃ poſtea nō ſoluendo nō preiudicat ipſi primo ſoluenti. vt. l. inter. §. cum inter. ĩ. de fideiuſ. ſed quādo per receptionem partis nō fit diuiſio ipſo iure. tunc illa equitas ita demū habet locū ſi illo tpe quo cōuenit̃ ceteri ſunt ſoluēdo. vt. d. l. inter. §. j. preiudicat ergo ſoluenti ſi poſt ſolutionē ſuā alij efficiātur nō ſoluēdo. Juxta predicta quero.
4 †verū eſt ꝙ vnus creditor recipiēdo partē ab vno ex correis debēdi preiudicat ſibiipſi ſed an alteri correo credēdi preiudicaret dico ꝙ ex tali partis receptione inducitur pacti exceptio iō eo caſu quo pactū vnius preiudicaret alteri correo credendi eo caſu preiudicaret talis ꝑtis perceptio
5 Scdo q̄ro †vtrū acceptilatio facta vni ꝓſit alteri: vel facta ab vno reorū credendi noceat alteri. q̄dā glo. videnẗ diſtinguere an ſint ſocij vel non. vt. l. ⁊ per iuſiuradū. §. ſi. de accepti. ⁊ de noua. l. ſi rē. §. ſi duo in glo. ſup verbo fere. ⁊. C. e. l. ij. Alia glo. indiſtincte videtur dicere qō vnius acceptilatio alteri noceat. vt. ŝ. ō pac. l. ſi vnus circa finē ꝑme magne gl. ⁊ de ſol. l. qui hominē. §. ſi. et facit pro hoc gl. in l. ij. §. ſi tamē hoīem. ŝ. titu. j. ⁊ ibi glo. ⁊ hec eſt ipſa veritas. nā acceptilatio facta vni reoꝝ debēdi prodeſt alij lꝫ nō ſit ſocius expreſſū eſt de li. le. l. iij. §. nunc de effectu. facit de acceptilatio. ſi ex pluribus vbi etiam vr̃ expreſſum. idem dico qō facta ab vno correorū credēdi nocet alteri etiā nō ſocio eadē rōne que eſt in reis debendi cū in hoc eq̄parent̃: vt. l. ij. ŝ. e. ⁊ qꝛ. l. ⁊ per iuſiu. §. ſi. loquit̃ gñal̃r ⁊ qꝛ. l. ſi rē §. ſi duo. ĩ. de noua. eq̄parat partē vnius ex reis credēdi circa lit. ꝯte. ⁊ acceptilationē. ſꝫ ꝑ cōteſ. vnius preiudicat̃ alteri nō ſocio. vt expreſſū habetis in l. fideicōmiſſa. §. plerūqꝫ. in fi. de leg. iij. ergo ⁊c. dico ergo breuiter quātū ad hoc idē in acceptilatiōe ⁊ ſolu. per. d. l. ſi ex pluribus. de acceptila. predicta vera qñ acceptilatio interponitur ſup obligatione iuris ciuilis. Si vero ſup obligatione iuriſgē-
6 tium dicā. ĩ. in. vij. q. ¶ Quid ergo †ſi acceptilatio facta eſt vni tm̃ ꝓ ſua parte. certe in alia ꝑte alteri nō prodeſt nō nocet. vt ſupra dictū eſt de ſolutiōe ⁊ videt̃ caſus. ĩ. iudi. ſolu. l. ſi ex duobus. ¶ Jtē qd
7 †ſi acceptilatio eſt facta inſolidū vni hoc acto ꝙ ſibi tm̃ ⁊ nō alij ꝓſit an hoc pactū impediat ad aliū porrigi effectum ſuū Glo. tꝫ ꝙ ſic. ĩ. de acceptil. l. ⁊ ꝑ iuſiur. §. ſi legatoꝝ. ad qō facit de libe. leg. l. ſi qs reū. ŝ. de neg. geſt. l. at qui natura. preterea hoc videmus in ſol. nā ſi vnus ſoluit hoc acto ꝙ pro ſua obligatione tm̃ ſoluat alter nō liberatur. vt. l. modeſtinus.^g ĩ. de ſol. ⁊ ibi tꝫ Dy. circa hoc tñ eſt plenius videndum qꝛ ſubtile eſt. ¶ Tertio quero^h de
8 petitione. †⁊ ſi q̄dē petatur ab vno reoꝝ credendi vtrū hoc alijs ꝓſit. ⁊ ſi q̄dē fuit facta petitio ſimpliciter ita qō ad li. ꝯte. nō ꝓceſſit. ⁊ facta ab vno pōt alijs ꝓdeſſe quo ad interruptionē preſcriptionis. vt. C. e. l. ſi. ſi vō ꝓceſſum eſt ad li. cōte. ⁊ iſta eſt materia noſtre. l. ⁊ tūc ſi q̄dē lit. conte. facta eſt ſuper toto debito. lex vr̃ velle ꝙ ille q conteſtat̃ litē totū debitū ſibi preoccupet: ita ꝙ alij nō poteſt ſolui vt hac. l. ex duobus. ſꝫ de intellectu iſtius. l. in glo. dubitat̃: nec per doc. declarat̃. nā ſm Azo. hic loquit̃ qñ nō erāt ſocij ſecus ſi erāt ſocij. q̄ opi. mirabilis eſt hic reſpectu aliarū gl. ꝙ plus preiudicet is q nō eſt ſocius ꝙ̄ q ſocius eſt ꝙ vr̃ contra oēs alias gl. vt. ŝ. tetigi ⁊. ĩ. dicam. alij ꝙ vnus egit ⁊ ſuccubuit ⁊ iſtud lꝫ ſit in ſeuerū. tñ quātū ad legē noſtrā diuinatio eſt: Dic ergo ſimpl̃r verū ꝙ per ſolā li. ꝯteſt. factā ab vno ex correis credēdi ille totū debitū ſibi preoccupat ſiue ſint ſocij ſiue nō. vt. ŝ. de leg. iij. fideicō. §. pleruncqꝫ. ⁊. §. ſi. vbi eſt expreſſum. ¶ Si
9 vō †alter de reis credēdi tm̃ partē petierit lite ꝯte. pro ea parte tm̃ ſibi preoccupauit. vt. ŝ. e. l. iij. in fi. Et qō dictū eſt ſupra in ſolutione ⁊ acceptilatione
10 ex parte vō †reoꝝ debēdi ſi ab vno petat̃ vtrū ꝓſit creditori quo ad alios ꝯſtituēdos ĩ mora infra di-
11 cam. Sꝫ †an alijs reis debēdi ꝓſit vt de toto debito petitione facta ab vno alter reus debēdi ſit liberatus. Tex. in. l. ij. ŝ. eo. videt̃ dicere qō ſic ⁊ de euictio. l. ſi ꝑ imprudētiā. §. ſi. ſꝫ tex. C. de fideiuſ. l. ſi. dicit ꝯ. gl. dāt plures ſolutiones vna eſt aut qs peteret ĩ iudicio aut extra. ita no. ŝ. eo. l. ij. q̄ ſolutio eſt ꝯ caſum. d. l. ſi. C. de fideiuſ. Alij dicūt ꝙ in. l. ij. ŝ. e. petijt animo nouādi qō nō plꝫ qꝛ cū petit̃ ab vno ex reis debēdi agit̃ ꝯtra ex ſua ꝓpria obligatiōe: ſed nouatio q̄ fit lit. ꝯte. tūc fit cū vnus litē ꝯ aliū inchoatā alterius noīe ſuſcepit: vt. ĩ. de nouatio. l. delegare. alia eſt ſolutio^i ⁊ illa ꝯtinet veritatē ꝙ petitione ⁊ perceptione facta ab vno alter liberat̃. vt d. l. ij. ſecus in petitione tm̃: vt. ĩ. tit. j. l. ſi. facit. ŝ. de his q deie. vel effu. l. perceptionē. ⁊ depoſiti. l. j. §. ſi
12 apud duos. Si vero †ab vno ex reis debendi pars tm̃ petit̃: an partis petitiōe videat̃ facta eē diuiſio gl. C. de pac. l. ſi creditores. vr̃ dicere ꝙ ſic. ⁊. d. l. ſi ꝑ imprudentiā. §. ſi. Ueritas eſt: aut vnū tm̃ cōuenio pro parte ⁊ nō videoꝛ diuidere vt. l. ſi ex toto. §. j. ŝ. de leg. j. Aut oēs pro parte cōuenio ⁊ videoꝛ diuidere: vt. C. de fideiuſ. l. libertum.^k intelligo autē de petitione que fit lite ꝯte. vt. d. l. patet. ¶ Sed quid
13 †ſi vnus^l reoꝝ credēdi egit reus fuit cōtumax propter ꝙ creditor miſſus eſt ĩ poſſeſſionē ex prīo decreto. an ex hoc debitū videat̃ ſibi ꝑmo occupaſſe

Andre. Poma.

a ¶ Quod partis ꝑceptio. habes no. ex doctrina bart. ꝙ. l. iij. C. de don. nō hꝫ locū in duobꝰ reis credendi neqꝫ quorū alter ſit principalis alter adiūctꝰ cū alleg. l. cū decē. ĩ. de ſolu. q̄ in his terminis loquit̃. rō aūt huius vltimo ponit̃ ꝙ imo. in. d. l. cū decē ibi videas ex dictis eiꝰ ibi pōt colligi ⁊ vna rō in duobꝰ reis credēdi alia ēt rō aſſignari pōt. qꝛ in. l. iij. ego habeo actionē facti tui credētis ſed hē ego habeo fctō meo. i. ex mea ſtipulatione nō autē ex tua et ſic nō facto tuo vñ non eſt mirū ſi tibi factū tuū magis nocet ꝙ̄ mihi. preterea actiones cōpetentes duobꝰ reis ſūt diuerſe nūero nō aūt ꝯpetētes cedēti vl̃ ceſſionario qꝛ cū licet ſit vtilis penes ceſſionariū q̄ erat directa penes cedētē vel ceſſionariū vñ nō mirū ſi ibi pars nō preiudicat hic nō qꝛ lꝫ correo ſoluit̃ pars tñ nō tollitur niſi mea actio que eſt odioſa a ſua vt ibi propter magnā ſimilitudinem. rō aūt q̄re lit. cōteſt. tollat̃ eſt vt dicit hic beſutiꝰ qꝛ ſic inter nos actum vr̃.

b ¶ Sꝫ videamꝰ. et vide Jo. ō imo. in cōſi. xlv. ⁊ lud. ro. ĩ cōſi. ccvij. vbi allegauit bar. hic vide oīno. andr. barb.

Andre. Poma.

c ¶ Qō ſolutio facta. nota tñ ꝙ eſt dare caſum ĩ q̄ ſolutio ēt ſoluētē nō liberaret pone ꝙ eſſemꝰ duo rei credēdi quoꝝ vnꝰ propter partialitates eēt expulſus a ciuitate ſicqꝫ bona eiꝰ in fiſco vēdicata eſſent certe ſi debitor fiſco inſtāti ſoluiſſet tñ a me liberatꝰ nō eſſet qn et ego petere poſſim ita dicit egregie bal. ĩ. l. falſus. C. de furt. et refert hē aret. qō tñ dcm̃ credo ꝙ ꝓcederet ſi iniuſte foret expulſus ſecꝰ ſi iuſte qꝛ tūc dico rñ. ſoluēti debitori fiſco inſtāti ex q̄ iſto caſu ꝑſonā heredis repñtaret ꝙ liberaret̃ ⁊ a me ꝑ. l. ij. C. ad. l. iu. ō vi pu.

d ¶ Solutiōe ꝑtis. ⁊ no. ꝙ qñ vnꝰ ex reis crediti agit ſine alia non hꝫ neceſſe cauere de rato ꝓ alio etiam ſi agat inſolidum gl. eſt no. in. l. nō ſolū ⁊ ibi bar. ⁊ doc. ŝ. ſol. ma. ⁊ illā alle. Cy. in aut̃. hoc ita. C. e. tñ cauet defendēdo eū ſi ab altero cōueniat̃ ſm Bar. in. d. l. nō ſolū. per tex. no. in. l. fideicōmiſ. §. plerūqꝫ in fi. de leg. iij. ⁊ no. etiā bar. in. l. ſi ex duobus. §. j. in fi. ŝ. e.

e ¶ Et. l. quoties vnꝰ. idē tenēt in illis legibꝰ bar. bal. ⁊ imo. ſꝫ ꝯriū tenent in. l. ſi ex toto. §. j.

f ¶ L. inter eos. Cōtrariū tꝫ bart. in. d. l. inter eos.

Andre. Poma.

g ¶ Ut. l. modeſtinꝰ ad. x. vide hic beſutiū et deciū declarātes ⁊ volētes ꝙ opi. bart. ꝓcederet tm̃ ĩ duobꝰ caſibꝰ vꝫ qñ eſſent duo rei ex cā lucratiua vel ēt ex cā oneroſa ſꝫ tm̃ negotium ad vnū ꝑueniſſet ar. l. j. l. fal. hic obſeruādi. ŝ. ad. l. fa.

h ¶ Tertio q̄ro. vide pau. de ca. ĩ. l. ſi vnꝰ ĩ ꝑn. ŝ. de pac.

Andre. Poma.

i ¶ Alia ē ſolutio. aduerte qꝛ iſtū intellectū bar. ad. l. ij. ŝ. e. reprobāt q̄dam dicētes ꝙ eſt diuinare de quo tñ vide hē beſutiū dicētē opi. bart. eē cōem ⁊ vide paū. ꝯ. lxxij. ad fi. vo. ij.

Andre. Poma.

k ¶ Libertū. ad hoc vide imo. ĩ. d. l. ij. ŝ. e. vbi reddit rōnē diuerſitatis inter. l. ex toto. ⁊. l. liberū quā dicit ſingularē ⁊ vide are. ꝯſi. xxxiij. col. ſi.

Andre. Poma.

l ¶ Sꝫ qd ſi vnꝰ. in iſta. q. q̄dā moder. ſeñ. ⁊ puſi. dicūt ꝙ imo ĩ iſto caſu tm̃ opabit̃ miſſio in poſſeſ. ex. j. decre. ꝙ̄tū li. ꝯte. vt ē gl. ĩ. c. j. ĩ vbo. abñtia ō elec. ĩ. vj. ⁊ hē ē ēt ō mēte are. ĩ. d. l. ij. ŝ. e. vbi videas beſut. tñ dic ꝙ imo iſta miſſio ĩ poſſeſſionē ex. j. decreto ñ tm̃ opabit̃ ꝙ̄tū lit. ꝯt. ⁊ ſic ꝙ ꝑ hē ñ vr̃ ꝑoccupaſſe ſibi debitū et hāc opi. dt eē cōem ⁊ firmat̃ ꝑrio qꝛ ñ repit̃ iure cautū ꝙ tm̃ oparet̃ miſſio ĩ poſſeſſionē ex. j. decr. ꝙ̄tū li. cōte. ij. ꝑ text. nr̃m a ꝯrio ſenſu q regrit̃ li. ꝯt. iij. huma. eſt. j. decr. ꝙ̄ li. ꝯt. q̄ alijs ñ ꝓdeſt ad iſtā tñ. q. vide gl. ⁊ ibi bar. cir. fi. ĩ. l. is q reip. cā. ŝ. ex qb. cau. maio. vbi ſolu. huius. c.

14 cū hic nō īteruenerit lit. cōte. cogitetis. ¶Jtē† qd
ſi poſt lit. ɔte. inſtātia ꝑijt an remanebit actio cōis
vtriuſq; reoꝝ credēdi: ꝙ vr̄ qꝛ perempta inſtantia
perimiꝛ lit. ɔte. ⁊ ōis eius effectus vt.l.mortua lit.
j̄.iud.ſo. facit optīe gl.C.de fru.⁊ lit. expē.l.ij.i.j.gl.
a Cōtra credoᵃ nā verū eſt ꝙ inſtātia percpta perijt
litis ɔte. ⁊ ōis eius effectus.ſ. nō ꝑfectus ſꝫ ꝑficiendus
in futurū.ſ. ſecuta ſnīa. effectus aūt iā cōſummatus
⁊ interruptio ꝑſcriptionis vel vitiū litigio
ſi iſta durāt vt no.C.de iud.l.ꝓperādū.§.⁊ ſi qdeꝫ.
in glo. que incipit. vt nō teneatur. Nec ob. illa glo.
C.de fruc.⁊ lit. expen. in.l.ij. qꝛ illa nō dicit verū ſed
hic effectus acquiſitionis per lit. ɔte. eſt iaꝫ perfectus.
15 ergo ⁊c. †Sed an per lit. ɔte. factā corā arbitro
ab vno reorū credēdi cōſolidet ſibi totū debitum.
Dico ꝙ non vt.l.ſi duo ſ̄.de arbi. nā ibi ſnīa
lata cōtra vnū nō impedit aliū agere qui ſociꝰ nō
eſt ſed ſi per lit. ɔte. ſibi ꝓcuraſſet alter oīno impediretur:
⁊ hoc ꝓcedit de iure antiquo hodie ſecus
in arbitrio aſſumpto ſine pena vt.l.cum antea.§.
b pe.C.de ar. ¶Quarto querob †de ſnīa: ⁊ hic p̄mo
16 videndū eſt an ſnīa lata ꝓ vno ex reis debēdi alijs
ꝓſit. Circa ꝙ dic: aut ſnīa eſt lata ſuper facto quaſi
nō debitum vel quaſi nō contractū: aut ſuper iure
quaſi perſona vnius nō potuerit obligari. aut dubitatur.
Primo caſu ſnīa lata pro vno indiſtincte
c alteri ꝓdeſtᶜ ſiue ſint ſocij ſiue nō. ⁊ hoc ar.ll. dicentiū
ꝙ ſnīa ꝓ fideiuſſore lata ꝓdeſt principali: licet
fideiuſſoris nō interſit vt.l.⁊ duobus.§.⁊ a fideiuſſore.
ſ̄.de iureiur.⁊ de fideiuſ.l.amiſſi.§.j. Secūdo
caſu aut quaſi perſona ipſo iure nō teneatur ⁊ nō
d prodeſt alteri quia nō ſunt duo rei.ᵈ vt.l.ſi ex duobus.
ſ̄.e.in p̄n. aut quaſi teneatur: ſed tutus eſt aliqua
perſonali exceptione vel tenebatur ſaltem naturaliter
vel qꝛ nō ꝓbauit creditor: ⁊ tunc aut ſunt
ſocij: ⁊ abſolutoria lata ꝓ vno ꝓdeſt alteri: aut nō
ſunt ſocij: ⁊ tunc nō ꝓdeſt vt.j̄.rem ra.ha.l.j.⁊ facit
ſ̄.de arbi.l.ſi duo.⁊ ſic dꝫ intelligi quod no. Ja. de
are.C.e.l.ij. vbi iſta tetigit. Aut dubitatur ⁊ in dubio
videtur abſolutus qꝛ creditor nō ꝓbauit vt recte
inſpiciēdo colligitur ex.l.iul. in prin.ſ̄.de ɔdi.
inde.⁊.l.procu.§.j.j̄.rem ra.ha.de excep.rei iudi.l.
ſi inter me ⁊ te. in p̄nci. de lib.cau.l.diui. licet aliud
ſit in iureiur. vt dicam j̄.ꝑxi.q.ij. ¶Scđo viden
17 dum † eſt vtrū ſententia condēnatoria lata contra
e vnum ex reis debēdi alteri preiudicet. Ego dicoᵉ
indiſtincte ꝙ non vt colligitur ex.l.ſi.C.de fideiuſ.
vbi ſnīa lata contra vnum nō mādatur executioni
contra alium licet contra eum remaneant integre
actiones ⁊ ſic opus eſt nouo ꝓceſſu: ⁊ ſic abſolutoria
f qñq; alteri ꝓdeſt ᶠcōdemnatoria nunq̄ nocet.
Simile.ſ̄ ſi ſer.vendi.l.loci corpus.§.ſi fundus. et
18 l ſi de cōi.e.ti. ¶Tertio eſt † videndū de reis credēdi.
⁊ hoc indiſtincte dico ꝙ lata ꝓ vno ſiue contra
g vnū indiſtincte nocetᵍ alijs. nā per lit. ɔte. ſibi preoccupat
debitum ille agens ſiue ſint ſocij ſiue non
vt.l.fideicōmiſſa.§.plerūq; de lega.iij. et hic ergo
⁊c. et eſt caſus in hac.l.ex duobus. ꝑm vnā lect. hic
poſitā in gloſ.ſ. ꝙ egit ⁊ ſuccubuit: dices tu hoc eſt
cōtra caſum.l.ſi.de arbi. vbi lata ſnīa cōtra vnum
ex reis credēdi nocet alij. ita demū ſi ſocius eſt: ſed
ibi in ſnīa arbitri ex qua nulla oritur actio vt.C.
de arbi.l.j.⁊ lit. ɔteſt. facta coram arbitrio non hꝫ
illum effectū de quo dixi.ſ̄.ꝑxi.q. ſed ſolū ius ſi qđ
eſt oritur ex cōpromiſſo ō quo dicemus.j̄.in.vj.q.
19 ¶Quinto quero †de iureiur. Et hic videtur quodāmodo
dicēdum qđ in ſentētia: nam primo vidēdum
eſt de iuramento delato vni ex reis debendi
qui iurauit ſe nō teneri an alij ꝓſit. Et dic aut iuramentū
fuit ſuper facto quaſi nō debitum ⁊ indiſtincte
ꝓdeſt alij ſiue ſint ſocij ſiue nō ar.d.l.duobꝰ
§.fideiuſſores.ſ̄.de iureiur. aut ſuper iure quaſi ꝑ
b ſona iurantis non teneantur ⁊ tunc ſi ſunc ſocijᵇ ꝓdeſt
alteri al's ſecus vt.l.duobus.§.ſi ex duobus.ō
iureiur.⁊ ibi no. aut dubitatur vtrū ſit iuratū ſup
facto vel ſuper iure.⁊ in dubio videtur iuratū ſup
facto: vt.l.ſi.de iureiur.⁊ glo. hoc tenet in.d.l.duobus.
ſ̄.de iureinr.⁊ qua.re.ac.non datur.l.j.§.ſi fideiuſſor.
Et ſi dicis quare ſecus in ſnīa vbi nō videtur
in dubio iudicatum ſuper facto vt.ſ̄.ꝑxi.q. eſt
i dictnm. Rñdeo qꝛ iuramentū hꝫ vim ſolutionisⁱ
quod ſecus eſt in ſnīa: ⁊ hoc videtur de mēte illaꝝ
20 glo. cōtra allegatarū. ¶Scđo † eſt videndūᵏ quid
k ſi vnus ex reis debendi alteri detulerit iuſiurandū
an correo noceat. Dico ꝙ nō vt.ſ̄. dixi ī ſnīa. vt.l.
iij.§.pe.ſ̄.de iureiu.⁊.l.nā ⁊ poſtea.§.ſi. cū.l.ſe.eo.
ti. Jſtud eſt verū quātū ad actionē q̄ oriꝛ ex iureiurādo
ſꝫ quātū ad ꝑſcriptionē īterruptiōis alteri
nocet dic vt.C.e.l.ſi.ɔiūcta.l.nā ⁊ poſtea.§.ſi is q
21 tpali.ſ̄.de iureiu. ¶Tertio † videndū eſt de iureiurando
delato ab vno ex reis credēdi: vtrū alteri
noceat. Et dico ꝙ alteri nocet indiſtincte ſiue ſint
l ſocij ſiue nō. nā cum hoc iuramētumˡ habeat vim
lit. ɔte. vt.d.§.ſi is q tpali.⁊ pro ɔteſt. vnius alteri
preiudicaꝛ vt dictū eſt ī.l.fideicōmiſſa.§.plerūq;.
de leg.iij. ergo ⁊c. Sic loquiꝛ.l.duobꝰ. in prin.ſ̄.de
iureiu.⁊ gl. hoc ſentit in.l.ſi vnus. in p̄n.ſ̄.de pac.
vnde gl. in.l.duobus. que ibi diſtinguit ſunt ſocij
22 aut nō male loquiꝛ. ¶Sexto quero † de pacto. et
primo an pactū factū vni ex reis debendi ꝓſit alij.
Et cōis doctrina eſt ꝙ pactū vni factū ꝓdeſt alij ſi
ſocij ſunt alias ſecus. Jta no.ſ̄.de pac.l.idē ī duobus.
⁊ tex. vr̄.ſ̄.e.l.eādē.§.j.de arb.l.ſi duo de hoc.
de lib.leg.l.iij.§.nūc de effectu. Sꝫ certe tex. in.d.l.
eandē.§.j. videꝛ reqrere duo.ſ. ꝙ ſint ſocij et cōis
culpa interuenerit. Jtē glo. in.d.§.nūc de effectu.
videꝛ ſentire idem qñ nō ſunt ſocij. Unde pro iſto
paſſu declarādo primo opꝫ videre qualr̄ dꝫ intelligi
illud qđ iura dicūt ſi ſocij ſunt ſiue nō: de qua
ſocietate hoc intelligiꝛ de hoc ſunt multe gl. Una
eſt ad velle.l.vir vxori.§.ſi. in gl. magna que dicit
ꝙ lꝫ cōiter ɔ̄hāt: ⁊ ī cōes vſus accipiāt: nō tñ dicūtur
ſocij. Alia gloſella ſequens: ibi idē dicit ꝙ ita
demū ſunt ſocij: ſi hoc eſt actū al's ſecus. Alia glo.
eſt in.l.ſi duo.§.ſi qs cau. que dicit ꝙ dꝫ ītelligi de
ſocijs oīm bonoꝝ vel eiuſdē obligationis ſꝫ certe
inquantū glo. predicte intelligūt de ſocijs omniū
bonoꝝ bene dicūt ſed inquantū intelligunt de ſocijs
eiuſdē litis vel eiuſdē obligationis etiā bene
dicunt.⁊ eſt caſus.j̄.rem ra.ha.l.ſi qs vni. ſꝫ debes
intelligere hoc acto ꝙ oē cōmodū vel incōmoduꝫ
ꝓueniens ex illa lite vel obligatione ſit cōe: ⁊ tunc
vere ſunt ſocij: vt.ſ̄.ꝓ ſoc.l.ſi vnus ex ſocijs. ī p̄n.
ita Jac. de are. tenet.ſ̄.e.l.eandē.§.j.⁊.l.ſi duo rei.

❧Andre. Poma. a ¶Cōtra credo. hāc opinionē etiā tꝫ Bart. in.d.l.ij. C.de fruc.⁊ lit. expē. in.l.ij.j̄.indi.ſo.⁊ ex hoc habes notare ꝙ illud qđ dr ꝙ ceſſante cā ceſſat effectus nō ꝓcedere niſi effectus ſit conſummatus de quo per Bar. in.l.ij.§.ſi.ſ̄.de dona.⁊ in.l.titia ſeio.§.imper.ſ̄.de leg.ij.

❧Andre. Poma. b ¶C.de ar. quarto quero. nō te Bar. decipiat ꝙ imo talis ſnīa nō proderit tali correo niſi ſint ſocij et ſic niſi abſoluti interſit vt hic cōiter tenetur ꝑ docto. nec obſtat quod dicit bal. hic de fideiuſſore qꝛ imo ſnīa lata ꝑ fideiuſſorē nō ꝓcedit ꝑcipue niſi eius interſit vt vult ipſemet bar. ſibi ɔ̄rius de quo hic doc. in.l.adulter.j̄.de adul. qbꝰ adde in.d.§.a fideiuſſore hic allegato et vltra fundamēta doct. hic cōtra bar. facit tex. in l.adulter.§.j. vbi videas bart. et facit in.d.l.ſi per imprudentiam.§.ſi. ꝙꝙ poſſet dici ꝙ nō loqꝛ in duobꝰ reis in ſui gnālitate iūcta gl.ſ̄.de euict. tertio facit text. in.l.ſi rē que in rōne denuntiationis eo. titu. de euic. reliqua vide hic per doct. ang. Jmo. et beſutiū ⁊ are.⁊ vide are.ɔſi.xxix.col.ix.et ſeq.

c ¶Alteri prodeſt. Paul. de ca. dicit ꝙ hoc ſibi nō plꝫ qꝛ bar. in.l.ex duabus.§.fideiuſſor.ſ̄.de iureiur. vult ɔ̄riuꝫ: qꝛ aliud eſt iuramētū qđ preſtatur voluntate partium aliud in ſnīa in qua pars nō cōſentit cū ferꝛ ɔ̄ eam ⁊ eſt magis ſtricti iuris vt indiſtincte nō proſit alteri: ⁊ ita diſputando tenuit Ric. malū. vt ibi bart. refert ⁊ in.l.adul.j̄.de adul.

❧Andre. Poma. d ¶Non ſunt duo rei. aduerte tñ et cogita quid iuris eſſet ſi eſſent duo ſocij lꝫ non eſſent duo rei ꝙ Bar. hic nō pōt purgare qꝛ iſto caſu aliqd intereſſet ⁊ fortaſſis ſolutio huius noue difficultatis poterit hic colligi ex dictis bart. vñ cogita ⁊ ad dicta bar. hic Vide Feli. in.c pe.col.ij.de excep.

e ¶Ego dico contrarium tenet ipſe in.l.ſi adulter.§.ſi eo tempore.ff.de adulte.⁊ an econtra ſentētia lata contra principalem noceat fideiuſſori. vide Ange. in.l.in cognitione.ſ̄.ad ſil.

❧Andre. Poma. f ¶Nūq̄ alteri ꝓdeſt.⁊ ad hoc facit gl. in.§.j.q̄ loquiꝛ in fortioribus terminis de iniur.⁊ dā.da.in.vj. que reddit quaſi indubitabilem iſtam queſtionem Bar. vide Alex.ɔſi.clxxxv.col.ij.vol.ij.

g ¶Jndiſtincte nocet. ɔ̄ bar. tñ tenebat Ray. in.l.titio.§.titio gño. et ibi do. Jo. in.ij.col. de ɔdi.⁊ demō.⁊ bart. ibi per.d.l.duo.de arbi. Jmo. ibi ſe remittit ad hic no. ꝑ bar. ɔ̄ bar. facit tñ.l.ij.iūcta glo.j.C.de ſi.inſtr. ſed illā gl. reprehēdit imo. in.l.ſepe. in.viij.col. de re iudi.⁊ vide bar. in.l.denūtiaſſe.§.qd tñ de adul. ꝙ in crīalibꝰ dicit eē idē ⁊ bñ qꝛ lꝫ ꝓnūtiatū ſit vnū cōmiſiſſe falſum vtēdo ſciēter falſo inſtrō vel faciēdo ſciēter fieri falſum inſtrm nō ſequiꝛ ꝙ alius ſciēter ⁊ doloſe vſus eſt vel fieri fecerit: nō eñ cōmittiꝛ falſum ſine dolo.l.nec exēplū.C.de falſ.⁊ in aut.de ſi. inſtr. in prin.⁊ hic adde in l.loci corpus.§.ſi fundꝰ.ſ̄.ſi ſer.ven.

❧Andre. Poma. b ¶Tūc ſi ſint ſocij. aduerte ꝙ bar. ħ diſtinguit qñ iurat ſup iure perſone ꝙ aut ſunt ſocij et ꝓdeſt aut nō ſunt ⁊ nō ꝓdeſt ꝙ imo vr̄ ꝙ indiſtincte ꝓſit ſiue ſint ſocij ſiue nō qꝛ iuramētū eqparaꝛ ſolutioni in.l. iuſiurādū parua.ſ̄.de iureiu. ſꝫ ſol. vt.ſ̄. in.j.q. ɔcluſum eſt ꝓdeſt ſiue ſint ſocij ſiue non ergo ⁊ iuramentū ⁊ ita tꝫ paul. de ca. in.d.l. duobus.§.ex duobus reprobando ibi gloſ. poſſes tñ dicere ꝙ illud qđ dr ꝙ iuramētum hꝫ vim ſolonis eſt verū qñ ſup toto iurat vt hic ingt Beſutiꝰ allegādo not. ꝑ doc. in.l.fin.ſ̄.de iureiu. ꝙ no. quia hoc not. bar. ſaluabitur.

❧Andre. Poma. i ¶Vim ſolutiōis. aduerte tamē duꝫ bart. hic inqt ꝙ in dubio vr̄ iuratum ſup facto qꝛ iuramētū hꝫ vim ſolutionis ꝙ hoc eſt vt dicit hic beſutius ponere plauſtruꝫ añ boues quia ad hoc vt iuramentū habeat vī ſolonis neceſſe eſt ꝙ primo ɔſtet eē iuratū ſup facto ſit cā ꝙ iuramētū hēat vim ſolutionis aliā etiā aſſignat bar. cōeꝫ īter iuramētum ⁊ ſnīam ī.d.l.§.j. in iiij.col.ī ver.ō op.

❧Andre. Poma. k ¶Scđo ē vidēdū inquātū aūt bar. hic in.ij. mēbro vide ꝙ ſi vnꝰ ex reis debēdi alteri iuramētum detulit ꝙ noceat correo ſolū quātum ad preſcreptionis interruptionem hoc limita vt per Sali. in.d.l.duobus. vbi do Alex. vide.

❧And. pom. l ¶Nā cū hoc iuramētū. vult circa doctrinā bar. eſſe aduertēdū ꝙ bart. nō tetigit qd iuris eſſet ſi delatū eſſet iuramētū vni ex reis credēdi litē ɔteſtādo ius alterꝰ vt hic dicit ꝙ ēt ꝑſtito iuramēto ꝑimat cū hēat vim lit. cōte. vt.l.nā ⁊ poſtea.§.ſi is q tpali.ſ̄.de iureiur.⁊ hoc tꝫ idē beſut.⁊ qdā peruſi.⁊ bart. ī.d.l.duobꝰ.§.ex duobꝰ.ſ̄.ō iureiur. ꝑterea habes notare ex doctrina bar. vt hic inqt beſut. ī ſua gñalitate ⁊ hoc qđ dr ꝙ iuramentū hēat vim litis ɔteſtate verū in iuramēto extraiudicial ⁊ eſt cōis doctrina.d.§.ſi is qui tpali.⁊ quicquid dixit ibi Guil. de cu.

Hoc premiſſo

Hoc premiſſo dico ꝙ pactuꝫ factū vni ex reis debendi ꝓdeſt
alteri.ſ. inquātū intereſt eiꝰ cui pactum factū eſt ſcđm regulā
poſitā.ſ̄.ō pac.l.⁊ heredi.§.ſi.⁊ hoc ſiue ſint ſocij ſiue nō. De
claro primo in nō ſocijs ſi factū eſt pactum vni de nō petēdo:
ſi alter cōuentus ⁊ exactus haberet regreſſum contra eū cui
pactū factum eſt in totū: qꝛ forte tota pecunia ad eū peruenerat
vel in parteꝫ ſi pars pecunie tm̄ peruenit eatenus ſibi pactū
proderit: quatenus eius intereſt cui pactum factum eſt. et
hoc tenet gl. in.d.l.iiij.§.nunc de effectu. de lib.leg. ſed ſi ſunt
ſocij tūc idem qꝛ ſi alter cōuentus nō eſſet habiturus regreſſum
cōtra illuꝫ cui pactū factum eſt: vt puta ſi ex ꝓpria culpa
cōuenitur tūc pactū factum vni nō ꝓdeſt alteri ſecus ſi eſſet
habiturus regreſſuꝫ per actionē pro ſocio: vt qꝛ ex cōi culpa
conueniꝛ ⁊ hoc eſt ꝙ ꝓicit tex. in.l.eādē.§.j.ſ̄.e. ibi ſi ſocij ſunt
⁊ cōis culpa īterceſſerit.q.d. ſecus ſi ex culpa ꝓpria cōueniaꝛ.
23 Ad vnum † tñ aduertendum eſt: qꝛ eo caſu quo ſocius cōtra
ſociū eſt habiturus regreſſum: tūc pactū factum vni prodeſt
alijs inſolidū: ⁊ in hoc differunt a nō ſocijs. Ad cuiꝰ intelligentiā
pono exēplū: ſunt duo rei ſocij in viginti. facio vni pactū
aliū non potero cōuenire in decē. qꝛ ſi ille ſolueret qcquā
repeteret a cōſocio: ⁊ eodē mō ſi vnū minimū denariū peterē
illius partem repeteret ab eo cui pactū factuꝫ eſt cū omne cōmodū
⁊ incōmodum debet eſſe cōe. vt.ſ̄. dictum eſt ⁊ ideo qꝛ
nō poteſt alter cōueniri quin inquietetur ille cui pactū factū
eſt: ideo pactū ſibi ꝓdeſt inſolidū ⁊ hoc vult dicere tex. ſi bene
aduertatur.ſ̄.de arbi.l.ſi duo. ꝓut loquiꝛ in duobus reis debēdi.
facit.ſ̄.ſi qs cau.l.ſi duo in prin.⁊ qđ ibi no. Sed contra
predicta videꝛ.l.ſi ex duobus. de neg.geſt. que contradicit in
duobus. Primo qꝛ denūtiatio vnius ex ſocijs nō ꝓdeſt alijs
hic ſecus in pacto. Sꝫ certe licet ibi ſint cōſocij nō tamē erāt
correi qꝛ quilibet tenebatur ꝓ parte. ideo denuntiatio impedit
pro parte ſua tātū actionē oriri: ſed hic loquimur cū erāt
correi inſolidū obligati: ⁊ cōſocij: ideo pactū factū vni ſimpliciter
ſolidā obligationem reſpicit cū inſolidū teneātur: ideo
alijs ꝓdeſt: qꝛ paciſcētis intereſt vt dictum eſt. ſed ſi poneres
pactū eſſe factū tātū ꝓ parte eius cui factū fuit pactum tunc
fateorꝰ ꝙ alijs nō proficeret: qꝛ eſſet eadē rō que eſt in.d.l.ſi ex
duobus. ¶Scđo oppo. ad id quod dixi qđ etiaꝫ ſi alius pro
parte dimidia cōueniꝛ haberet regreſſum cōtra aliū: qꝛ hoc
videtur cōtra predictam.l.ſi ex duobus.⁊ qđ ibi no. in vltima
glo. Sed certe gl.j. illiꝰ.l. dicit ꝙ illa.l. nō poteſt habere locū
in ſocijs omnium bonoꝝ: ⁊ ideo inquātum hic loquimur in
ſocijs oīm bonorum illa.l. nō ob. ſed ꝓut hic loquimur in ſocijs
eiuſdeꝫ obligationis illa.l. cōtradicit. Sol. forte illa gloſ.
nō bene loquitur qꝛ tex. dicit ꝙ ille qui ꝓhibuit nō debet dānum
pati ex perſona alterius nō aūtē dicit ꝙ ex perſona alterius
lucretur ſed ſi alius cōmunicaret ſibi lucrū ꝓueniens
ex geſtione: ⁊ illud qđ ſoluit geſtori nō recuperaret iā lucraretur.
Sed poſito qđ illa gl. verū dicat. Reſpondeo ꝙ ibi prohibitio
habet vim ſolutionis ꝓ parte ꝓhibentis tantū: hic
vero pactū vim ſolutionis nō habet vt no. in.l.ſi vnus.§.ſed
⁊ ſi generaliter.ſ̄.de pac. ideo qꝛ nil pro parte ſua videꝛ ſoluiſſe
ille cui pactum eſt factum alter cōuentus ab eo repeteret.
24 ¶Habes ergo † ex predictis quādoq; ſunt duo ſocij nō correi
⁊ loquitur.l.ſi ex duobus quādoq; ſunt duo correi nō ſocij:
⁊ loquitur gl. in.l.iiij.§.nunc de effectu.⁊.ſ̄. dixi. quādoq;
ſunt duo ſocij ⁊ correi: ⁊ tūc aut pactū ſit vni ꝓ parte ſua tantum
nō alteriꝰ: ⁊ alius poteſt ꝓ ſua parte conueniri. ar.d.l.ſi
ex duobꝰ. Si vero ſit ſimpliciter dic vt.ſ̄. dixi. ¶Sed quero
25 que eſt ratio diuerſitatis inter pactum ⁊ acceptilationeꝫ. Rō
patet quia acceptilatio vim ſolutionis habet. ¶Jteꝫ quero
quare aliter diſtinguitur in ſentētia ⁊ iuramento ⁊ pacto. Reſpondeo
ratio eſt quia ſententia ⁊ iuramentum declarant debitum
nō ſubeſſe: ſecus in pacto. Jtem iuramentum hꝫ vim
ſolutionis. vt dixi. Uidimus vtrum pactum factum vni reo
26 debēdi ꝓſit alteri. ¶†Sed † quero an factū ab vno alteri noceat.
Dico quantū ad interrūpendam preſcriptionem alteri
nocet vt.C.eo.l.ſi. quo ad alia nō reperio quod debeat nocere
ergo ⁊c. vt.l.ſi vnus.§.ante omnia. de pac. Nō obſt.l.pen.j̄.e. qꝛ
27 ibi de alio facto loquitur: vt ibi dicemus. ¶Supereſt † vt videamus
de reis credēdi: an pactū vnius proſit vel noceat alteri.
Et hic eſt aduertendum qꝛ quedam ſunt pacta que priſtinam
obligationem totaliter perimūt vt acceptilatio ⁊ de hoc
dictum eſt.ſ̄. quedam ſunt pacta que priſtinam obligationeꝫ
nō tollunt totaliter vt pactum de nō petēdo. Jtem pactū de
conſtituendo vt.l.item illa.§.ſi.ſ̄.de cōſti.pecu. quedam ſunt
pacta que licet primam obligationem totaliter habeāt perimere
tamen relique remanēt: vt nouatio. nam noua obligatio
loco prime cōſtituitur ⁊ iſta duo genera pactorū quātum
ad propoſitū videnꝛ eſſe eiuſdē nature et ſic videtur ꝙ vnius
pactum alteri nō nocet. vt.ſ̄.de pac.l.ſi vnus in prin. Jn contrarium
videꝛ ꝙ nocet de cōſti.pe.l.idem eſt. de noua.l.ſi rem
§.ſi duo. Glo.d.l.ſi vnus. ponit quaſdam ſolutiones q̄ continent
meram diuinationē: ſed in.d.§.ſi duo. ponit alias inter
quas ponit hanc: aut ſunt ſocij.⁊ pactum ⁊ nouatio vnius nocet
alteri. ita loquitur.§.ſi duo. aut non ſunt ſocij: et non nocet:
ita loquitur.l.ſi vnus. in prin.⁊ ita tenet Dy. Certe iſta ſo.
eſt cōtra caſum dicte.l.ſi vnus. in princ. vbi expreſſe loquiꝛ in
ſocijs licet gl. videatur euadere ſed nō poteſt euadere ſine magna
violentia. Unde Guil. de cu. dicit totum cōtrarium: aut
ſunt ſocij: ⁊ pactum vnius nō nocet alteri. Jdē in nouatione
vt.d.l.ſi vnus in princip. aut nō ſunt ſocij ⁊ pactum ⁊ nouatio
vnius nocet alteri: vt.d.§.ſi duo. Ratio huius eſt qꝛ qñ ſunt
ſocij debitum eſt cōmune vnde vnus nō poteſt paciſci in preiudicium
alterius: ſed qñ nō ſunt ſocij: ⁊ tunc debitum eſt cu
a iuſcūq; propriūᵃ ⁊ vnus poteſt facere quicquid vult: nec alteri
in aliquo tenetur. Pro hoc eſt tex.ſ̄.ad.l.falci.l.in lege fal.
b hoc obſeruanduꝫ.ᶜ Jſtud idem tenet Jaco. de bel. in corpore
c eodem: iſtam opi. putoᶜ verā. do glo. que dicit hanc opi. fuiſſe
Azo. in hac.l.ſi ex duobus. licet iſte idē Azo in ſum. aliter dixerit.
Dic ergo latius ſic: aut ſunt duo rei credendi ex cā oneroſa:
qꝛ mutuauerunt vel vendiderunt vel alio ſimili modo:
aut ſunt duo rei credendi ex cauſa mere lucratiua vt puta ex
cauſa legati vel donationis. Primo caſu pactum vnius non
nocet alteri qꝛ debitum nō eſt cuiuſcūq; propriū ſed cōmune
eſt magis ſi pecunia cōmuniter ab vtroq; ꝓceſſit: caſus eſt in
d.l.ſi vnus. in princip. prout glo. intelligit ibi in ſocijs re ipſa
non cōuentione. vt ibi no.⁊ no. in.d.§.ſi duo. Fateor tamē qđ
ſi pecunia ab vno tātum ꝓfecta eſſet pactum ipſius alteri noceret
qnia tunc eſt debitum ſuum ꝓprium. ar.ſ̄.ad mace.l. ſꝫ
iulia.§.nō ſolum.⁊.§.ſi. Secundo caſu diſtingue aut ſunt ſocij
aut nō vt.ſ̄. dixi.⁊ ꝑm predictam diſtinctionem debet intelligi.
ſ̄.ad velle.l.quāuis.§.ꝙꝙ.⁊ quod ibi not. in gl. Sed hoc
videtur contra.l.ſi duo.ſ̄.de arbitr. ſed ſtatim apparebit. Eſt
aliud genus pactorum per qđ prima obligatio nullo modo
perimitur: ſed perſona paciſcentis obligatur ad penā ſi fecit
vt cōpromiſſum. nam ſi arbiter vetuit nō petere ius primuꝫ
remanet incōcuſſum ſine alicuiꝰ exceptionis obſtaculo vt.l.j.
C.de arbi. ſed petēs incidit in penam ſi ſocij ſunt alias ſecus
vt.d.l.ſi duo. Dicetis vos. que eſt ratio ꝙ hic magis preiudicat
factum eius qui ſocius eſt ꝙꝙ eius qui nō eſt ſocius cuꝫ.ſ̄.
proxi. contrarium dixi in pacto. Reſpon. iſte qui promiſit nō
culpa geſſit cuꝫ negotia cōmunia geſſit ea diligētia qua ſua
geſſit. vt.l.ſocius ſocio.ff.pro ſo. ideo ſi alius ſocius petit qcquid
exegerit: debet ei cōpromittenti cōmunicare: ⁊ ſic ſi petit
nomine eius videtur peti ad eius vtilitatem merito in penam
d incidit: ⁊.h.d. text. in.d.l.ſi duo. ſed in pacto paciſcendiᵈ
culpa imputatur cur debitorē liberauit. ideo alius ſocius poteſt
pro parte ſua agere. nec repellitur pacti exceptione quia
illud ꝙ exigit ſocio cōmunicare nō debet propter ſui culpā:
⁊ ſic nomine paciſcentis non videtur agi. ſed ſi poneres ꝙ id
qđ exegit deberet cōmunicari paciſcenti dico ꝙ non obſtaret
pacti exceptio. per.d.l.ſi duo.⁊ ſi quis cau.l.ſi duo in princi.⁊
ibi no. vbi eſt caſus.⁊ iſta ſunt ſubtilia ⁊ de mente iuris pro
28 cedunt. ¶Septimo † quero de nouatione: et primo de reis
debēdi. Dic aut vnus promittit animo nouandi: ⁊ liberandi
alium ⁊ tunc nō eſt dubium ꝙ alij prodeſt: qꝛ hoc poſſet quilibet
extraneus vt.l.ſticbum.§.ſi. de noua.⁊.l.ſi debitor tuus.j̄.
de ſol. aut vnus ꝓmittit animo nouandi obligationem qua
ipſe tantū tenetur hoc expreſſo ꝙ ad alium nō prorogatur ⁊
alius nō liberatur quia idē cōtingit in ſolutione. vt.ſ̄.man.
l.papi. de ſolu.l.modeſtinus.⁊ ibi per Dy.⁊ licet in acceptilatione
idem cōtingat vt.ſ̄. dictū eſt. aut ſimpliciter animo nouandi
promittit: ⁊ tunc dico ꝙ vterq; liberatur. vt.ſ̄.ad vel.l.
ſi ꝓ vno.⁊ no. eo. titu.l.quāuis.§.ꝙꝙ. De pluribus vero reis
credendi an ſi vnus ſtipulatur animo nouandi alteri noceat
29 ſ̄.ꝑxi.q. dictum eſt. ¶Sed circa † vnum poſſet dubitari qualiter
acceptilatio vnius ꝓdeſt indiſtincte ⁊ nocet alteri: ſed in
nouatione diſtinguitur cū nouatio habeat vim ſolutionis ſi
e cut acceptilatio. vt.d.l.ſi reꝫ.§.ſi duo. de noua. Cogita tuᵉ pro
uecte. Sed pone ꝙ erant duo rei credēdi ex contractu iuriſgen.
vnus liberauit reum per ſtipulationem ⁊ ſubſecutā acceptilationē
an alteri correo preiudicet ſcđm ea que dicta ſunt.
Jtem acceptilatio in eo ꝙ per nouationem nō perimitur valeat
iure pacti nō iure acceptilationis. vt.j̄.de acce.l.ſi acceptilatum:
ſꝫ pactū nō preiudicat ſimpliciter vt dictū eſt: ergo ⁊c.
Eſt ergo ī queſtione an pactū hoc qđ ex acceptilatione reſultat
habeat eādem vim quā hꝫ vera acceptilatio in preiudiciū
correi: ⁊ videꝛ qđ ſic. vt.l.⁊ per iuſiur.§.⁊ ſi fideiuſſor.j̄.de acce
pti. Cōtra dico ꝑ dictā.l.ſi acceptilatio.⁊ ō pact.l.ſi vnꝰ.§.pe.

a ¶Cuiuſcūq; propriū. pau. de caſtr. tꝫ ɔ̄ in.l.ſi vnus in prin.ff.de pac.

b ¶Hoc obſeruandum. vide bart. in l.reos.⁊ quod ibi dixi.ſ̄.eo.

❧Andre. Poma. c ¶Jſtam opinionem puto veram. vide Ro.ɔſi.ccix.

❧Andre. Poma. d ¶Sed in pacto paciſcēdi. aduerte: qꝛ bar. hic tenere vr̄ contrarium cuius tenuit in.l.ſi vnus.ſ̄.de pac. vbi vult ꝙ imo alter ſocius poſſit in totū agere ſed certe opinio eius hic eſt verior vt ꝑ Pau. de ca. in.d.l.ſi vnus. licet ipē nō faciat mentionem de bart. hic ⁊ tex. hoc habes in ferre ꝙ regula.l.ſi ſocer.§.luciꝰ.ſ̄.ſo.ma. dolo facis ⁊c. non ſolum habeat locū qñ ſum reſtitutꝰ ei a quo peto. ſꝫ etiā alij a quo ille ī id quod peto habeat cām qđ not. per docto. Bart. hic lꝫ circa eam multe difficultates a docto. moueantur vt inquit Jmo. aret. et beſut. et eā preterea equaꝫ appellat Albe. in.d.l.ſi vnꝰ.ſ̄.de pac. qd autē ſi eſſet tranſactio qꝛ Bart. tantum loquitur ī pacto vide hic ꝑ Jmol. cum quo tranſit Beſut.⁊ ad hoc vide aliqd ꝑ Beſut. in.l.ſi rē.§.ſi duo j̄.de noua.⁊ bar. ī l.ſi vnꝰ.ſ̄.de pac.

e ¶Cogita. vide ꝑ pau. in.d.l.ſi vnꝰ in prin.ff.de pac.

Nec obſt.§.⁊ fideiuſſore:quia ibi fideiuſſor tenebatur verbis
cum aliter teneri nõ poſſet:ideo in eius perſonaꝫ valuit iure
30 acceptilationis.¶ Sed quid † de nouatione que fit per delegationẽ.
Rñ. ſiue vnꝰ ex reis credẽdi delegauerit:ſiue vnus
ex reis debẽdi fuerit delegatus:dico ideꝫ per omnia ꝙ eſt in
vera ſolutione ⁊ acceptilatione.vt.d.l.ſi rem.C.ſi duo.verſic.
alioquin.de noua.ſoluit enĩ qui delegat vt.ſ.ad.l.velleiã.l.ꝙuis.
§.interdum.⁊ man.l.inter cauſas.§.abeſſe.Itẽ per hanc
delegationem liberatur quis a creditore totaliter ſicut ille q
ſoluit ⁊ cui accepto fertur:nec põt vti exceptione cõtra ipſum
cui delegatus eſt.vt.l.doli exceptio.ꝺ noua.ſed in nouatione
qñ promittit eidẽ cui tenebatur primo hoc nõ cõtingit.facit
31 de noua.l.aliam.de do.ſi id qꝺ in pnc.⁊.§.ſi.¶ Octauo † quero[a]
de ceſſione.Circa qꝺ dic:aut ceſſio fit reo debendi contra
quem fit cõſentiente eo:⁊ tũc ideꝫ qꝺ in delegatione dictũ eſt
vt.d.l.ſi rem.§.ſi.ibi vel nuptura ipſa ſm vnũ intellectũ: aut
eo nõ cõſentiente.⁊ tũc aut fit correo ſuo:et iſte correus cui ceditur
iſta ceſſione eſt liberatꝰ.Caſus eſt ſingularis.ſ.de leg.
ij.l.qui duos.facit de li.le.l.ſi is qui duos.aut fit ceſſio extraneo
⁊ tũc hec qꝺ eſt dupliciter cõſideranda.Primo ex parte
reorum credendi.ſi enĩ vnus cedit actionẽ ſine alio ille ceſſionarius
eſt loco rei credendi:⁊ ſic inter eos erit locus iuri preoccupationis
⁊ ſolutionis recipiẽde ſicut primo.vt.l.qꝺ ipſis
⁊.l.heredem.ĩ.de reg.iur.⁊.l.ſi minor in ſi.ſ.de pcu.Scꝺo ex
parte reoꝝ debẽdi vt ſi cõtra vnum fiet ceſſio alio inuito vel
ignorãte per hoc alter liberatur ſicut nec petitione facta ab
initio nec procuratoris cõſtitutione.vt.C.de fideiuſ.l.ſi.tñ ſi
cedens exigeret ab eo cõtra quẽ nõ facta eſt ceſſio onerat ſe:
quandoꝗ facto eius alieno cõtra quẽ facta ceſſio liberatus
32 eſt.vt.l.ſi is qui duos.de leg.ij.¶ Nono † quero[b] de confeſſione:
b an cõfeſſio vnius alteri proſit vel noceat.Et circa reos debendi
dic ꝙ vnius cõfeſſio poteſt alteri nocere quo ad interrumpendam
preſcriptionem:vt.C.eo.l.ſi.prodeſſe autẽ non
poteſt ſicut nec petitio nec ſentẽtia condẽnatoria.vt ſupra dictum
eſt.Circa reos credendi dic aut vnus ex reis exigit cõfeſſionem
a reo debendi aut ipſi reo confeſſionẽ facit ad eius
liberationem.Primo caſu ſi quidem in iudicio alteri nocet
cum enim confeſſio habeat vim ſententie vt.ſ.de cõfeſ.l.j.appropriat
ſibi totum debitum multomagis ꝙ per litis cõteſ.
ſi extra iudicium tũc alteri correo nihil preiudicat cum talis
confeſſio ſolam probationem inducat.vt.l.publia.ſ.depoſi.
in ſi.prodeſſe tamen poteſt ad preſcriptionem interrumpendam.
vt.C.eo.l.fina.Secundo caſu dico ꝙ talis confeſſio habet
vim pacti de non petendo vt.l.tale pactum.in princip.ſ.
de pact.⁊ no.ĩ.de ſolu.l.ſi ex pluribus in prin.⁊ ideo que dixi
33 in pacto hic eodem modo dico.¶ Decimo † quero de ſucceſſione
⁊ hic eſt aduertendum:aut vnus ex reis debẽdi ſuccedit
alteri correo vel reus credendi alteri correo credendi:⁊ tunc
neutra obligatio extinguitur: ſed in vnius perſona vtraꝗ
obligatio durat.vt.ſ.e.l.ſi reus.⁊.ĩ.de fideiuſ.l.generaliter.⁊
l.ſi reus.⁊.ĩ.de ſolu.l.ſi duo rei.aut creditor q ſolus erat ſuccedit
vni ex reis debẽdi:⁊ de hoc eſt caſus in.l.vrãnius.ĩ.de fideiuſſo.
Ex qua colligitur talis diſtinctio aut illi rei debendi
erant ſocij.⁊ ab alio cui nõ eſt ſucceſſum poteſt ſolum ꝓ parte
peti:vt ibi patet:aut non erant ſocij:⁊ tunc ab alio correo
de rigore poteſt creditor petere ſolidum debitum:vt ibidem
patet in text.aut queris de equitate inſpecto obſtaculo exceptionis:
⁊ tunc aut fuerunt conſtituti duo rei ex cauſa oneroſa
quia fuit eis mutuatum aut ex cauſa lucratiua qr ex mea liberalitate
promiſerunt vt duo rei. Primo caſu aut ad correum
cui creditor ſuccedit peruenit pecunia mutuata in totũ
vel in partem.et eatenus creditor agens exceptione repellitur
per has regulas.primo quia pro ea parte nõ poteſt cedere
actionem cõtra ſeipſum:ergo ⁊c.vt.l.ſtichum.§.penulti.ĩ.
de ſolu.et no.glo.in.d.l.vrãnius.ſecundo quia ſi exegiſſet tenetur
illi exacto pro parte illa.vt not.C.eod.l.j.et dixi.ſ.eo.l.
reos.vnde dolo facit quod petit ⁊c.Si vero ad illũ reum cui
ſucceſſit nil peruenit tunc in nulla parte obſtat exceptio cum
cauſa dande exceptionis non ſubſit.¶ Secundo caſu quãdo
ex mera cauſa lucratiua ideꝫ quia in nulla parte exceptione
repellitur cum nulla cauſa dande exceptionis ſubſit.vt.l.ĩ lege
falci.hoc obſeruandum.ad.l.fal.Idem puto ſi vnꝰ ex pluribus
reis debendi ſucceſſit illi creditori qui ſolus erat:nam
in modo ponendi ab altero idem iuris eſt quod ſupra dixi.
aut vnus reus debendi qui ſolus erat ſucceſſit vni correoꝝ
credendi:⁊ tunc ideꝫ quaſi:quia tunc alter correus poteſt ab
eo petere partem ſi ſunt ſocij.vel ſi non ſunt ſocij petat ab eo
partẽ que ab eo profecta eſt.vel ſi ex mera liberalitate fuerũt
conſtituti duo rei credendi,alter poteſt totum petere.arg.eorum
que dicta ſunt ⁊.ſ.ſolu.matri.l.ſi ſocer.in princi.Idem
ſi vnus reorum credendi ſucceſſit reo debendi qui ſolus erat
eadem ratione:aut vnus ex pluribus reorum credẽdi ſucceſſit
vni ex pluribus reis debendi:vel econtra et tunc quid iuris
ſit:habes ex predictis.¶ Sed circa hoc poſſet dubitari
nonne ſucceſſio pro ſolutione eſt.vt.ĩ.de fideiuſ.l.ſi debitori.⁊
l.ſtichum.§.aliquãdo.ĩ.de ſo.ſed per ſolutionem vnius vterꝗ
liberatur.vt dictum eſt ergo ⁊c.Solu.patet ex his que dixi
in.l.ſi is qui pro emptore in penul.q.ſ.de vſucap.et tangitur
per glo.in.d.l.ſi ſocer.ſ.ſol.matri.⁊ in.d.l.vrãnius.¶ Undecimo
34 † quero[c] de mora an mora vnius alteri ꝓdeſt vel noceat
c Et primo videamus de reis debendi et circa hoc eſt magna
diſſentio in gloſ.nam in.l.mora.§.fina.ſ.de vſur.dicit quod
non nocet.C.eo.l.ſi.ĩ.titu.j.l.pe.videtur dicere contra ⁊ quelibet
earum glo.variat.vnde dic aut queris vtruꝫ mora vnius
alteri noceat quo ad impediendũ curſum preſcriptionis cõtra
creditorem et nocet ſicut ſi vtriꝗ facta eſſet interpellatio
vt.C.eo.l.ſi.aut queris vtrũ noceat quo ad hoc vt quilibet teneatur
de interitu vel ad vſuras ⁊ tunc aut ſunt ſocij et nocet
ĩ.e.l.pe.aut non ſunt ſocij.⁊ non nocet.vt.l.mora.§.fina.ſ.de
vſur.ita tenet gl.in.l.vnicuiꝗ.ĩ.de reg.iur.alias eſt.§.in.l.in
condemnatione.Idem tenet Dy.extra de reg.iur.in.c.mora.
in ſi.li.vj.Ratio poteſt eſſe:verum ſicut pactum vnius ꝓdeſt
35 alteri ita nocet.¶ Sed iuxta predicta † quero quid econtra
creditor fuit in mora recipiendi quo ad vnum ex reis debendi
quo ponamus obtulit pecuniaꝫ debitam ꝗ poſtea perempta
eſt an alteri hoc ꝓſit.Credo quod ſic indiſtincte:qr quolibet
alio extraneo offerẽte prodeſſet.vt.C.de cap.⁊ poſtli.reuer.
l.cum poſtliminium.⁊.ĩ.de ſol.l.qui decem.§.qui deceꝫ.⁊
§.cum in ſtichum.ibi quemadmodum ⁊c.facit quod no.C.de
36 ſol.l.obſignatione.Eſt etiam † videndum circa reos credendi
an vnius mora in recipiendo alteri noceat.Et dico qꝺ ſic indiſtincte:
cum enim quilibet poſſit ſolutionem recipere vt.l.ſi
vnus.in princi.ſ.de pact.⁊.l.ſi reꝫ.§.ſi duo.ĩ.de noua.⁊ mora
eius qui poteſt ſolutionem recipere nocet ei ad quem reſpertinet
poſito ꝙ nullũ ius habeat in re ſed ſit nudus miniſter:
vt.l.ſi pro te.ſ.de vſur.⁊ de act.⁊ oblig.l.traiectitie.in princi.
37 ergo multomagis in caſu noſtro.Sed † quid ſi mora facta eſt
vni ex reis credendi vtrum alteri proſit.Et conſtat ꝙ ſic quo
ad interrumpendã preſcriptionem.vt.ĩ.l.ſi.Item credo quo
ad perpetuandam actionem vt reus teneatur de interitu: qr
idem eſſet in quolibet extraneo interpellãte:vt.ſ.de vſur.vt
l.ſi quis ſolutionem.⁊ qꝺ no.ſ.de verb.ob.l.ſi ſeruum.§.nũc
38 videamus.Iteꝫ iuxta † predicta quero:pone qꝺ primo creditor
fuit in mora vno ex duobus reis offerẽte.ſcꝺo creditor interpellauit
alium reum qui nõ obtulit an per hoc videaꝛ purgata
mora creditoris.quo ad primum dico ꝙ non vt.l.mora.
39 la.ij.ſ.de verb.obli.¶ Duodecimo † quero[d] de culpa:an culpa
d vnius alteri noceat.Circa quod dic aut duo rei cõſtituuntur
in cõtractu:cuius obligatio cõmittitur ratione culpe ad
e intereſſe et tunc vnius culpa alteri nocet vt ſic vnus[e] ex facto
alterius teneatur.vt.C.loca.l.ſi diuerſa.⁊.ſ.loca.l.cum apparebit
vt.ſ.e.l.eandem.Si aũt cõſtituuntur duo rei ad aliquã
ſpecieꝫ ad quam ſtatim cõmittitur obligatio:ſed ratione culpe
perpetuatur:qr de interitu tenetur ⁊ tũc dic idem qꝺ ſupra
dictum eſt in mora.vt.l.pe.ĩ.eo.⁊ ibi eſt caſus ſm vnam lectu.
Predicta vera niſi culpa eſſet cõmiſſa ĩ his de quibus.ſ.ſpecialiter
40 dictum eſt:quia tunc dic vt dixi.ſ.¶ Sed an † culpa
f vnius ex reis credẽdi noceat alteri.[f] reſpondeo in acquirẽdo
hoc eſt in faciendo committi ſtipulationeꝫ nocet ſi ſocij ſunt
vt.l.ſi duo.ſ.ſi quis cau.In alijs dic:vt dictum eſt.ſ.ꝺ pacto
41 ⁊ mora.¶ Decimotertio † quero de reſciſſione vtrum reſciſſio
facta in perſona vnius cum omnes eſſent liberati iſta liberatio
in perſona vnius reſcindatur an alteri noceat.Dic aut
liberatio reſcinditur in perſona eius cui principaliter eſt facta
⁊ alteri nocet.vt.ſ.ad velle.ſi pro vno ⁊ de his que in frau.
cre.l.fin.circa prin.Idẽ ſi ab initio in eius perſona ipſo iure
non valuit.vt.l.ſi ſponſus.§.j.de do.inter virum ⁊ vxo.Predicta
puto vera niſi ille actus per quẽ liberatio cõtingit dolo
creditoris interceſſit.argu.ĩ.de fideiuſ.l.ſi titius.ĩ.de ſol.l.ꝗres.
in princip.Si vero reſciſſio contingit in perſona eiꝰ ad
quem liberatio porrigitur per quandam conſequentiam: et
tunc alteri non noceret.vt.d.l.ſi ſponſus.§.j.de lib.leg.l.ſi is
qui duos.⁊ ibi not.ſic debet intelligi.de do.cauſa mor.l.ſenatus.
g §.duobus.et quod ibi not.¶ Decimoquarto[g] et vltimo
42 † quero generaliter de qualibet exceptione.vtrũ exceptio cõpetens
vni ex duobus reis debendi porrigatur ad alium.de
exceptionibus loquor de quibus ſupra dictum nõ eſt ſpecialiter.
Et dic aut exceptio eſt mere perſonalis ⁊ ad aliũ nõ porrigiꝛ:
ſicut nec ad fideiuſſorẽ.vt.l.exceptio.de excep.cũ ſi.aut
ſunt alie exceptiones que ad fideiuſſorẽ porrigũtur:⁊ tũc aut
fuit queſitus

a ¶ Octauo quero. vide que dixi poſt Imo.in.l.nõ quocunꝗ.§.q caium. ff.de leg.j.

b ¶ Nono quero.vide ang.⁊ Imo.in l.ſi ſeruum.§.nũc videndum.de ver.ob.Quid autẽ de ſcientia an ſciẽtia vnius noceat alteri vide Bald.in.l.j.C.ad ma.

c ¶ Undecimo quero.cũ Bar.cõcor. Paul.de ca.in.l.mora rei.ſ.titu.j.

d ¶ Duodecimo quero. adde Bart. in l.ſi inſulã.in.v.q.ſ.de verb.obliga.

e ¶ Ut ſic vnus.vide per Imo.tenẽtem cõtrarium in l.pe.ĩ.eo.

f ¶ Noceat alteri. et facit ad.q.bald. in.l.falſus ad fin. C.ꝺ fur.ꝙ ſi vnus ex reis credendi fuit expulſus ⁊ debitor fuit coactus ſoluere reipublice an noceat alteri correo credẽdi in ſolutione.

g ¶ Decimoquarto quero.⁊ iſta faciunt ad qꝺ.an exceptio litis pen.ꝓſit alij correo debendi.bal.ꝙ non in.l.fin.in ſi.C.eo. per bar.in.l.iij.§.j.ij.col.ſ.eo.titu.

---

fuit queſitus color.qr in veritate fideiuſſor erat ⁊ non vt correus ⁊ ad eũ
porrigiꝛ.vt.l.ſed ⁊ ſi iul.§.j.ſ.ad mace.aut nõ fuit color queſitus ⁊ tunc
aut erant ſocij ⁊ vnius exceptio porrigiꝛ ad alium vt.ſ.eo.l.ſi duo rei.
aut nõ erant ſocij ⁊ tunc ſi quidẽ obligauerũt ſe ex cauſa oneroſa.quia
mutuo acceperunt ⁊ tũc eatenus competit exceptio alteri quatenus ad
eum cui exceptio ſine dubio cõpetit peruenit de pecunia vt.d.l.ſed ⁊ ſi
iul.§.item ſi duos.ad mace.Si vero obligauerũt ſe ex mera liberalitate.
⁊ tunc exceptio vni competens non prodeſt alteri ſi non ſunt ſocij:vt
d.l.ſi duo.ſ.eo.l.ſi ex duobus.§.j.ſ.eo.

1 ☞ Nominatim fieri dicitur etiam qꝺ fit nomine appellatiuo.
2 Nominati ꝑ relatiuũ quis vel q non videnꝛ noĩati noĩbus proprijs.

Siue a certis. Heredes in dubio videnꝛ ꝓ portionibꝰ hẽditarijs grauati.h.d.
¶ Op.de.l.turpia.§.ſi.ſ.de leg.j.⁊.l.nõnunꝗ.ſ.ad treb.Gl.
dicit ꝙ noĩatim poteſt intelligi noĩe proprio ⁊ ſic intelligunꝛ
cõtraria.Itẽ nominatim poteſt intelligi nomine appellatiuo vt hic ⁊
1 tene menti † quia nominatim diciꝛ fieri etiam nomine appellatiuo.facit.ſ.de libe.⁊ poſthu.l.titius teſtamẽto.in prin.¶ Itẽ oppo.ꝙ quilibet
videtur grauatus inſolidum.vt.l.ſi ex toto.§.j.ſ.de lega.j.Sol.dicunt
quidã ꝙ ibi teſtator expreſſit ſed diuinare eſt.alij ꝙ ibi verbũ dato bis
fuit expreſſum ⁊ ſic due fuerũt orationes qꝺ nõ placet.quia tũc quilibet
teneꝛ ad diuerſa decem nec eſſent duo rei.vt.ſ.e.l.ij.⁊ ibi dixi in prima
qõne.Alij dicunt ⁊ iſta eſt vera ꝙ ibi alternatiue hic copulatiue.¶ Itẽ
op.ſ.e.l.eandẽ.in prin.vbi etiã copulatiue.ſolu.ibi teſtator hoc expſſit
ſm veram opi.¶ Ultimo aduerte glo.hic in ſi.que dicit ſi teſtator dicat
duos heredes quos primo nominaui ⁊c.videꝛ eos nominare nominibus
2 appellatiuis:⁊ ſic † nominati per relatiuũ qs vel qui nõ videntur
noĩati nominibus ꝓprijs qꝺ eſt verũ vt.l.ſi pater filio.ſ.de vulg.⁊ pup.
licet Cy.⁊ vltramon.cõtra.vt no.in.l.ſi.C.de impu.⁊ alijs ſub.per.l.lucius.
§.lucius.de lega.ij.ſed illa nõ ob.vt ibi dixi.Itẽ ſcias ꝙ gl.que eſt
ſ.de ſta.lib.l.ſi quis ex teſtamento.facit differentiã vtrũ nomineꝛ pars
heredũ:an omnis heres qꝺ eſt contra hanc.l.ſed pro illa facit.l.turpia.
§.ſi.ſ.de lega.j.Sed dic vt ibi per glo.⁊ plenius ibi dixi:⁊ de quibuſdã
ibi queſiui que videre potes ſi vis.

Ex duobus reis. ¶ Factũ vnius ex reis debẽdi nocet alteri.h.d.¶ Oppo.
de.l.mora.§.ſi.ſ.de vſur.Plures ſunt opi.vna pla.nõ eſt vera.
Breuiter hic ſunt ſocij ibi non.⁊ glo.videꝛ tenere eam in.l.in condẽnatione.
§.j.ĩ.de regu.iur.Dy.in.c.mora.circa ſi.de reg.iur.lib.vj.¶ Op.
a de.l.ſi.C.eo.ſo.quãtum ad interruptionẽ[a] preſcriptionis factum vnius
nocet alij quãtum ad alia non niſi cũ diſtinctione aut ſunt ſocij ⁊ nocet:
vt hic.aut non ſunt ſocij ⁊ non nocet:vt.l.mora.in ſi.ſ.de vſur.Et ratio
eſt interruptio preſcriptionis quia tractaꝛ in preſcriptione de lucro captando
cum iniuria alterius.vt.l.ſi is qui.§.j.⁊.l.ſi quis vxo.§.pe.⁊ qꝺ
ibi no.ĩ.de fur.⁊ quando ſunt ſocij quo ad alia nocet ⁊ tũc ratio eſt.quia
ſententia lata pro vno prodeſt alij.vt.l.ſi duo.ſ.de arbi.⁊.l.eandẽ.ſ.eo.
⁊ ideo cũ cõmodum habeant incõmodum habere debent facit qꝺ plene
dixi in.l.ex duobus.ſ.eo.

1 ☞ Diuerſitas que ſit que impediat conſtitutionẽ duorum reorum.
2 Plures ſi fecerunt pacẽ cum pluribus ⁊ promiſerũt ſe inuicẽ nõ offendere ſub pena ⁊ vnus offendaꝛ an oẽs ex parte offenſi poſſint agere inſolidũ tanꝗ correi ⁊ omnes ex parte offendentis teneantur inſolidum.
3 Si plures ex delicto teneñꝛ ciuiliter non ſunt correi.
4 Plures qui tenẽtur ex quaſi maleficio nõ ſunt ꝓprie ⁊ vere duo rei.
5 Pater ⁊ filius in obligatione ex cã peculij ꝓfectitij ꝙ non ſint duo rei.
6 Plures rei debẽdi dicuntur quando plures inſolidũ debent idẽ vere vel ficte ex vna eadẽꝗ cauſa principaliter ⁊ ex voluntate.
7 Plures rei credendi ſunt quãdo pluribus inſolidum debeꝛ idem vere vel ficte ex vna eadẽꝗ cauſa principaliter ⁊ ex voluntate.

Cum duo. ¶ Si pſona vnius ex correis debendi
ab obligatione eximiꝛ obligatione remanente.alter non liberaꝛ ⁊ poteſt illi obligationi fideiuſſor
accedere.h.d.¶ Oppo.⁊ videtur ꝙ ꝑ deportationẽ non liberaꝛ
imo remanet obligatus naturaliter quia retinet ea ꝗ ſunt iuriſgentium.
vt.l.quidã.ĩ.de pe.Timore huius cõtrarij ſunt glo.contrarie hec
gl.dubitat nec ſe firmat ſed in.l.vbicũꝗ.ĩ.de fideiuſſo.tenet ꝙ remanet
obligatus naturaliter.Sed in.l.ſi debitori.eo.titu.tenet ꝙ nullo modo
remanet obligatus.In.l.j.C.de fideiuſſo.tenet ꝙ vtraꝗ obligatio remanet
ſed ob.exceptio.Et dic ꝙ eſt veritas ꝙ oĩno eſt liberatus non ꝙ
tollaꝛ obligatio ſed transfundiꝛ in fiſcum quia ſuccedit vt gl.dicit in.l.
ſi debitori.ĩ.de fideiuſſo.caſus eſt in.l.quoties.in ſi.ĩ.de noua.quia ſi cõtingeret
deportatũ obligari naturaliter tunc ſequeretur ꝙ nouaretur
prima obligatio prout glo.ibi innuit ⁊ male:quia contra illum tex.Et
illud eſt bonum ſcire ꝓ exbannitis quorum bona omnia publicantur.
¶ Oppo.hic dicitur ꝙ poteſt fideiuſſor accedere cõtra.l.ſi debitor.ĩ.de
fideiuſſo.ſol.aut accedit obligationi qua tenetur deportatus ⁊ non poſſumus:
quia nulla.aut pro obligatione illa ſimpliciter ⁊ tunc quia non
1 eſt extincta põt fideiuſſor accedere.¶ † Primo ꝗro gratia huius ꝗ diuerſitas
impediat conſtitutionẽ duorum reorum.Circa quod dico qꝺ
qñꝗ eſt diuerſitas in obligationis cõtracte tẽpore quia vnus obligaꝛ
vel obligat vno tempore alius alio ⁊ tũc aut eſt
diuerſitas modici tẽporis ⁊ nõ impediꝛ ꝯſtitutio
duorũ reoꝝ.vt.l.duos.§.ſi.ſ.e.aut interuenit interuallum
longũ ⁊ tũc aut fuerunt duo ſimul interrogati:
vel ſimul ĩterrogauerũt ⁊ vnus ſtatim
alter ex ĩteruallo rñdet vel alteri ex ĩteruallo rñſum
eſt ⁊ vitiaꝛ ꝯſtitutio duoꝝ reoꝝ debẽdi ⁊ credendi
vt.l.ſi ex duobꝰ.in princ.ſ.e.aut ſeparatim
qlibet fuit interrogatꝰ ⁊ qlibet interrogauit ⁊ ſic
ſeparatim eſt rñſum ex ĩteruallo reſpectu obligationis
ꝑcedẽtis ſed incõtinenti reſpectu facte interrogationis
⁊ tunc aut in ſequenti obligatione
fuit habita mẽtio prime vel expreſſe hic actum ꝙ
eſſent duo rei ⁊ nõ ĩpedit cõſtitutio duorũ reoruꝫ
vt.l.iij.in prin.ſ.eo.facit de ſo.l.modeſtinus.aut
in ſcꝺa obligatione nõ fuit facta mentio prime:⁊
nõ erunt duo rei.vt ĩſti.e.§.j.Qñꝗ eſt diuerſitas
in obligationis forma vtputa ego emi ⁊ ex cauſa
emptionis ꝓmiſi pretiũ alius ꝓmiſit idem ꝑtiũ ꝑ
ſtipulationem cum ipſe nõ emeret tunc vitiatur
conſtitutio duorum reorum:quia omnes leges ꝗ
de duobus reis loquuntur:dicũt ꝙ cõſtituuntur
eodẽ cõtractu vel ſtipulatione:vel alio modo vt
l.j.⁊.ij.⁊.l.eandẽ.in prin.ſ.eo.⁊ probaꝛ de in rem
ver.l.ſi ꝓ patre.§.ſi.vbi pater q obligaꝛ ꝙ iuſſu ⁊
filius qui obligaꝛ mutuo nõ dicunꝛ duo rei.hoc
etiã patet in principali ⁊ fideiuſſore qui non ſunt
duo rei vt dictum eſt:quia diuerſis obligationibus
tenẽtur. Preterea ex diuerſitate forme obligandi
induciꝛ diuerſitas cauſe vt patet in exẽplo
ꝑmiſſo:ſed diuerſitas cauſe impedit cõſtitutionẽ
duorum reorũ vt ſtatim dicã ergo ⁊c.Non obſt.l.
reos.ſ.eo.vbi dicit diuerſis actionibꝰ qr expone
vt conſueuit ibi dici ⁊.ĩ.dicam.Quandoꝗ eſt diuerſitas
in obligationis ſubſtantia.quia licet eadem
forma ꝓmittant vnus obligaꝛ naturaliter ⁊
ciuiliter:alter naturaliter tantũ ⁊ tunc non impediꝛ
conſtitutio duorũ reorũ.vt.l.ſi ex duobus.§.j.
ſ.eo.Quãdoꝗ eſt diuerſitas in obligationis cã.
quia licet eadem quãtitas ſit ꝓmiſſa tamen cauſa
obligationis aliter reſpicit vnum aliter alium
⁊ vitiaꝛ conſtitutio duorũ reorũ vt.ſ.de interro.
act.l.qui ſeruũ.⁊ ibi glo.mag.⁊.ſ.eo.l.ſi id quod.
ꝓut loquitur ibi in dote.Quãdoꝗ eſt diuerſitas
in re que in obligatione deducitur ⁊ tũc vitiatur
conſtitutio.vt.l.ſi id quod.ſ.eo.Quandoꝗ eſt diuerſitas
ĩ obligationis qualitate.⁊ hic eſt aduertendum
aut talis diuerſitas ſuperuenit poſt conſtitutionem
reorum iam factam ⁊ nõ vitiatur.vt
l.eadem.§.ſed ⁊ ſi quis.ij.reſpõſo.ſ.eodẽ.aut iſta
diuerſitas fuit ab initio.⁊ tunc aut eſt impoſſibile
talem diuerſitatẽ reduci ad paritatem.⁊ vitiaꝛ
conſtitutio duorum reoruꝫ.vt.d.§.ſed ⁊ ſi quis.j.
reſpon.aut poteſt reduci ad paritatem . vt ſit diuerſitas
temporis vel cõditionis vel loci.nam in
quolibet predictoruꝫ poſſibile eſt venire tꝑs quo
vterꝗ equaliter teneaꝛ ⁊ nõ vitiatur conſtitutio
duorum reoruꝫ.vt.l.ex duobus.in principio.⁊.l.
eandẽ.§.ſi.ſ.e.inſti.e.§.ſi.Et ſi dices que eſt ratio
ꝙ iſte diuerſitates impediunt conſtitutionẽ duorum
reorum.reſpõ.licet obligatio duorum reorũ
in veritate ſunt plures obligationes.vt.l.eandem.
in ſi.ſ.e.⁊.l.reos.in prin.ibi diuerſis actionibus.
⁊.l.ſi reus.ſ.e.⁊ de fideiuſ.l.generaliter.⁊.l.ſi
reus.⁊ inſti.e.§.j.tamen.l.vult.ꝙ habeat tantum
effectum vnius obligationis.vt inſti.eo.§.j.ſ.eo.
l.iij.§.ſi.de ſolu.l.qui hominem.⁊ ideo quia loco
vnius habetur talis diuerſitas que ad paritateꝫ
non poteſt reduci non admittitur : quia quando
eſſet tãta diuerſitas ius nõ poſſet fingere ꝙ loco
vnius haberentur.vt.ſ.e.l.nemo.ſed poſſet dici:
diuerſitas qualitatis in diem vel conditionẽ vitiat
ſtipulationem.vt.ſ.ti.j.l.j.§.ſi quis ſimpliciter.
Quare non vitiat conſtitutionẽ duorum reorum.
Reſpondeo quia ibi loquitur in ſtipulatione:
que eſt vna ſecundum veritatẽ ⁊ ſm fictionem
vnde diuerſas qualitates non reſpicit.argu.ſ.de
vſuca.l.eũ qui edes.hic ſunt plures obligationes
vere:licet vna in effectu.⁊ ideo põt diuerſas qualitates
recipere vt.l.rerum mixtura.§.ſi.de vſuc.

a ¶ Ad iterruptionẽ.Uide aliquos caſus enumeratos per Bar.in.l.ſi cõſtante.in.vij.q.ſ.ſolu.matri.et adde hic ad Bar.in.l.euꝫ qui.§.ſi a correo.ĩ.de ſolu.

2 ¶†Scḋo q̃ro^a plures fecerũt pacẽ cũ pluribus ⁊ ꝓmiſerunt q̄libet inſolidũ ſe inuicẽ non offendere ſub pena mille.vnus fuit offenſus:an om̄es ex illa parte poſſint agere inſolidum tanꝙ correi credendi.⁊ an omnes ex parte offendẽtis teneanť inſolidum:vt rei debendi.Vidi quoſdam qui ſe reputant multa ſcire tenere ꝙ ſic ſed hoc falſum eſt.nam prout in obligatione venit non offendere coheret perſone cuiuſlibet ſtipulantis ⁊ ꝓmittẽtis.alia enim eſt offenſa in perſona vnius:alia in perſona alterius ⁊ ſic non ſunt duo rei actiue ⁊ paſſiue.q2 eſt diuerſitas in re:vt.d.l.ſi id qḋ.ſ̃.eo. Si vero iſtam obligationẽ reſpiciamus prout cõtinet penam:tunc idem quia reſultat diuerſitas cauſe.nã ei q eſt offenſus debeť dicta pena ſuo nomine ⁊ ſue offenſionis nomine aliĳs vero debereť nomine offenſionis aliene ſeu alieno nomĩe.⁊ ſic vitiatur conſtitutio reorũ.vt dicta.l.ſi id quod.in exemplo de dote:quod eſt verum ꝙ ille principalis nõ eſt correus aliĳs:ſʒ aliĳ ſi ſunt plures ⁊ obligatio penalis ex vna offenſa eſſet cuilibet ⁊ a quolibet facta inſolidum.vnde poſſent eſſe correi inter ſe.quia nõ reſultat diuerſitas cauſe.nam quilibet debet vel cuilibet debetur ex offenſa aliena. ¶Tertio dico^b ꝙ ſi penalis ſtipulatio fuit ſimpliciter adiecta ꝙ intelligatur ſcḋm naturã precedentis ſtipulationis.vt quilibet videatur ꝓmiſiſſe penã pro ſua offenſa tãtum ⁊ cuilibet videať eſſe promiſſum pro offenſa facta in pſona ſua tantum.arg.de vſur.l.ſi ſtipulatus.⁊ de leg.j.l.ſi legati ſerui nomine.de dã.infe.l.dãni infecti quidam.ſ̃.de verbo.obli.l.inter ſtipulãtem.in principio.cum gl.ſua.Si vero in ſtipulatione fuerit expreſſum ꝙ pro vna offenſa ſit pena promiſſa cuilibet inſolidum actiue ⁊ paſſiue.tunc dico qḋ nõ ſunt correi per ea q̃ dicta ſunt.⁊ de rigore vno ſoluente alius remanet obligatus.⁊ ſi vni ſoluatur alteri remanet actio.ſed de equitate obſtat exceptio. vt.l.ſi id quod.in fi.ſ̃.eodẽ. 3 ¶†Tertio quero plures ex delicto tenẽtur inſolidum ciuiliter an ſint correi.Breuiter reſpondeo ꝙ nõ.quia nõ teneneť ad idem numero licet teneantur ex eadem cauſa.quod apparet ex eo ꝙ vnius ſolutio non liberat aliũ.vt.l.ſi quis id qḋ.§.fin.ſ̃.de iuriſdi.om.iudi.⁊.l.item mela.§.ſi plures.ad le.aquil.ſ̃.de condi.fur.l.j.⁊ ideo nõ poteſt dici vna obligatio in effectu quod requirit natura correorum.Item ſententia lata pro vno nõ prodeſt alteri regulariter vt.l.denuntiaſſe.§.fi.de adul. 4 ¶†Quarto quero^c quid ſi plures tenentur ex quaſi maleficio an ſint correi ⁊ iſtud eſt dubium.Videtur ꝙ nõ ſed quilibet tenetur pro parte:vt.l.fina.§.ſi plures.⁊ ibi no.nau.cau.ſta.⁊ no.per glo.inſtitu.de ob.que ex quaſi delic.§.fi.In contrarium videtur.ff.de his qui deie.vel effu.l.j.in fi.⁊.l.ſequenti.⁊ ſeq.qḋ not.ſ̃.de act.⁊ obli.l.ex maleficĳs.§.is quoqꝫ.in vlti.glo.§.quid dicemus.Dico qḋ non ſunt proprie ⁊ vere duo rei:ſed quodammodo ſicut plures tutores erunt quaſi duo rei.licet non ꝑ omnia vt dixi ſ̃.in.viĳ.q.qḋ apparet.quia ſicut illi teneneť ĩſolidũ ex quadã neceſſitate legali.ita iſti ex quaſi maleficio:vt.d.l.j.in fi.de his q deiece.Itẽ ſicut inter illos eſt beneficiũ ordinis.vt prius conueniať gerens quã nõ gerens ita inter iſtos qui tenẽtur ex quaſi maleficio vt prius conueniať faciẽs quam aliĳ vt.l.ſi vero plures.§.interdũ.de his q deiec.vel effu.⁊ no.eo.tit.l.ĳ.Itẽ ſicut inter illos vnus ſoluens habet cõtra alios beneficiũ vtilis actionis ita inter iſtos.vt.l.iĳ.de his qui deie.vel effu.Itẽ ſicut inter illos eſt beneficium diuiſionis.ita inter iſtos eadem rõne.Ita intelligi debet.d.l.fi.licet noſtri doc.hoc non declarauerint.Itẽ apparet ꝙ vnius ſolutio liberat alios.vt.d.l.j.in fi.cũ l.ſeq. 5 ¶†Quinto q̃ro filius acq̄ſiuit obligationẽ ex cã peculĳ ꝓfectitĳ ⁊ ſic etiã hodie acq̄riť patri licet apud filiũ remaneat naturalis vtrum pater ⁊ filius erũt duo rei credẽdi.⁊ videtur ꝙ ſic.quia ꝙꝙ apud vnuʒ ſit ciuilis:apud aliũ naturalis ſi tamen ad idem ex eadem cauſa nõ impediť cõſtitutio duorũ reorum:vt.l.ſi ex duobus.§.j.ſ̃.eo.⁊ hoc tenet glo.ſ̃.de condi.inde.l.frater a fratre.in prima glo.mag.Pro hoc videtur tex.ſ̃.de pac.l.ſi vnus.in princi.Contrarium credo ꝙ non ſunt correi.primo quia hic eſt diuerſitas in cauſa.nam filio debetur ex ſuo cõtractu patri ex diſpoſitione legali.Preterea ſi eſſent correi debitor poſſet ſoluere filio etiã patre ꝓhibente.arg.l.vero ꝓcuratori.§.j.de ſo.⁊.l.aliud.ſed filio nõ poſſet ſolui patre vetãte vt.l.qḋ ſeruus.ſ̃.depo.⁊.j.de ſolu.l.ſi q̄s ſeruo.ergo ⁊c.Preterea q2 pactũ filĳ vel iuſiurandũ ab eo delatum patri nõ nocet.ſ̃.de pac.l.cõtra iur.§.fi.⁊.l.quanto magis.de iureiur.cum ſi.qḋ ſecus eſt in duobꝰ reis:vt.j.dicã.Non ob.glo.l.frater a fratre.q2 ibi eſt dictio quaſi:q̃ eſt nota improprietatis.Idem dico in.l.ſi vnus filius ⁊ pater equiparanť duobus reis credendi:quia vtriqꝫ poteſt ſolui ante prohibitionem patris non tamen ſunt duo rei:ſed magis eos eq̄paro cedẽti ⁊ ceſſionario.vt.l.iĳ.C.de dona. ¶Sexto 6 ⁊ vltimo concludo circa premiſſa duas regulas.Prima eſt †quod plures rei debendi ſunt quãdo plures inſolidũ debent idem vere vel ficte ex vna eademqꝫ cauſa principaliter ⁊ ex voluntate.Expone iſtam regulam.plures inſolidum dixi:quia ſecus ſi pro parte vt.l.reos.§.cum in tabulis.ſ̃.e.⁊.C.eo.auť.hoc ita.Idem dixi.quia ſecus ſi diuerſum vere vel ficte dixi ꝓpter ea q̃ dixi.ſ̃.e.l.nemo eſt qui neſciat.ex vna eademqꝫ cauſa dixi.ꝓpter ea que dixi.ſ̃.ea.l.in.ĳ.queſtio.principali.principaliter dixi q2 ſecus in acceſſorĳs:vt dixi.ſ̃.eo.l.eandem.in.v.q.ex voluntate ideo dixi.quia ſi ex neceſſitate non ſunt ꝓprie duo rei vt plures tutores:⁊ dixi.ſ̃.eo.l.eandẽ.in.vj.q.vel plures ex quaſi maleficio:vtꝰ hac ea.l.in.iiĳ.q.vel ex natura rei:quia indiuidua.vt dixi.ſ̃.eodẽ.l.ĳ.in.iĳ.qḋ. 7 ¶†Secunda regula eſt ꝙ plures rei credendi ſunt quando pluribus inſolidum debetur idem vere vel ficte ex vna eademqꝫ cauſa principaliter.⁊ ex voluntate principaliter dixi.quia ſecus ſi vni ꝑncipaliter:aliĳ ex cõſequentia:vt dixi hac.l.j.in.j.⁊.ĳ.⁊.v.queſtione.Cetera verba ſunt expoſita ſupra.Et hanc materiam qualiter conſtituuntur duo rei habes expeditam inter has leges videlicet.ſ̃.eodem.l.ĳ.⁊.l.nemo eſt qui neſciat.⁊.l.eandem.⁊ hac.l.

¶De ſtipulatione ſeruorum. Rubrica.

1 ☞Procurator debet ſtipulari ſibi ꝓcuratorio nomine dñi nõ dño.
2 Tutor vel curator quando ſtipulantur qualiter concipiant ſtipulationem.remiſſiue.
3 Hic titulus qui loquitur in ſeruo habet locum in monacho ſtipulante ſibi vel monaſterio.

Cum ſeruus ſtipulatur. Opp.j.e.l.ĳ.⁊.l.ſeruus cõmunis meuĳ.Gl.dicit ꝙ hic eſt regulare.fallit ibi ⁊ in aliĳs caſibus hic not.⁊ in quolibet eorum ratio videbitur. 1 ¶†Quero an ſit differentia ſi procurator ſtipularetur ſibi vel dño.Et quidam ꝙ ſi ſtipulať dño idem eſt ac ſi ſtipulareť extraneo.ſed ſi ſibi ꝓcuratorio noĩe valet.⁊ vide glo.Iſtam gl.non tenui vobis ſimpliciter.quia etiam ad hoc vt actio querať ſibi eſt neceſſe ꝙ verba conferantur in perſonam ipſius vt dixi in.l.ſtipulatio iſta.§.ſi q̄s inſulam.de verbo.obli.⁊ dic vt ibi dixi. 2 ¶†Quero q̄d de tutore ⁊ curatore.Dic vt in gl.⁊ bene tamen plene in d.§.ſi quis inſulam dixi.⁊ iſtam glo.teneatis. 3 ¶†Vltimo ad oſtendendam vtilitatem huius materie idem dico in monacho^d ſtipulante ſibi vel monaſterio qḋ hic tit.dicitur in ſeruo^e arg.eius quod no.ſ̃.de acq.poſ.l.cum heredes.§.fi.⁊ quod ibi dixi.

Si ſeruus tuus. Stipulatio inutilis non tollit domino rei vẽdicationẽ.hoc dicit.¶Op.de.l.ĳ.ſ̃.ſi certum petatur.ſolu.hic in ſtipulatione inutili.ibi in ſtipulatione vtili.

1 ☞An per ſequẽtem ſtipulationem tollatur obligatio nata ex numeratione.

Si ſeruus cõmunis meus. Stipulatio facta vni nõ tollit certi cõdictionem ex mutuo alteri acquiſitã.h.d.¶Oppo.de.l.ſi ſtipulatus.⁊.l.cũ enim.j.de noua.Sol.ibi fuit ſtipulatus ille qui mutuauit.hic alius vt vidiſtis in.§.chryſogonus.¶Quero quare vterqꝫ non põt petere.⁊ ratio eſt ne teneať ſoluere vterqꝫ:q2 bona fides nõ patiť vt l.qui bis.ſ̃.de verbo.obli.Sed quero que eſt ratio quare magis datur actio illi cuius nomine fuit mutuata.Dic rationẽ per.l.bona fides.ſ̃.depo.⁊ doc.alle.iſtũ.§. 1 An †per ſequẽtem ſtipulationẽ tollatur obligatio nata ex numeratione.ꝙ dic plene.vt.ſ̃.ſi cer.petať.l.certi condictio.§.quoniam.⁊ plene per Cy.C.ſi cer.peta.l.ĳ.

Cõmunis ſeruus. Quod vni ex dominis non acq̄riť alteri queriť cui ſolidũ queri põt.h.d.¶Oppo.de.l.ſi plures.ſ̃.de pac.Glo.que eſt hic non ſoluit iſta ꝯria.ſed tangit ⁊ vide eam q̃ incipit quo ad q̄d ⁊ quo ad q̄d non.Et q̄d ſi iſtud dicere ponit Dy.Sol.dic latius:qñqꝫ habetur reſpectus ad ſubſtantiã perſone:⁊ tunc tm̃ põt ſuſtinere pſonã vnius:⁊.l.ſi plures.ſ̃.de pac.aut habeť reſpectus ad officiũ ⁊ tũc aut ſunt officia repugnãtia:⁊ nõ poteſt vicẽ pluriũ pſonarũ ſuſtinere.vt.l.ſi q̄s.de poſtulã.l.nemo.de aſſeſſo.aut non ſunt officia repugnantia:⁊ poteſt vt.l.iĳ.ſ̃.de adop.Oppo.

a ¶Scḋo q̃ro.⁊ de hac.q.vide Bar.ĩ repet.auť.hoc ita C.e.⁊ ĩ.l.opere.ſ̃.de ope.lib.⁊ Bal.in.l.ĳ.C.de libe.⁊ eo.libe.circa mediũ.⁊ Ang.in.l.ſi ſeruus.§.pluriũ.ſ̃.ſi q̄s cau.⁊ vide Bar.⁊ qḋ ibi dixi in.l.ſi id qḋ.ſ̃.eo.⁊ ibi Pau.de ca.adde Bald.conſi.cccxxj.ĳ.volu.

b ¶Tertio dico.Oĩa vſqꝫ in fi.ponit Bart.ĩ.d.auť.hoc ita.in repe.

c ¶Quarto q̃ro.quãdo plures ſũt obligati ex quaſi maleficio an ſint correi dic qḋ non ꝙ ſequiť in.l.v.C.ḋ ꝯdi.fur.⁊ Bal.ĩ l.j.ĩ.j.col.C.ſi plures vna ſen.Sed pone ſtatutũ ĩponit penaʒ hoc mõ vcʒ ĩponimꝰ penã capitaneo ⁊ antianis in cẽtum dicit Bald.poſt Cy.in auť.cauſa q̃ ſit cũ mõacho.C.ḋ epiſ.et cle.ꝙ q̄libet hʒ ꝓ dimidia tm̃ ſed q̄d in obligatione in ſnĩa ex maleficio vide Bal.ĩ.l.j.in.j.colũ.C.ſi plures vna ſnĩa.

d ¶Cũ ſeruꝰ ſtipulatur.ĩ monacho Adde Inno.in.c.cũ oliʒ.el.ĳ.extra de priu.⁊ facit ad no.ꝑ doc.in.l.j.ſ̃.de vul.⁊ pup.ĩ.j.q.ĩ.iiĳ.q.ꝑn.⁊ hac rõne dicit Bal.in l.interpoſitas.C.de tranſa.ꝙ ſicut dñs nõ teneť nec obligať ꝑuo ſi em̃ ꝑ ſtipulationẽ ꝓmiſerit vt ibi.ita nec abb.mõacho putatiuo aliq̄d vide ꝑ moder.in.l.j.§.itẽ acq̄rimus.ḋ acq̄rẽ.poſ.et vide Bar.ĩ.l.ſi ſeruus manumiſſus.j.e.⁊ ꝑ Bart.⁊ Imo.in ea.l.§.ſi fruc.in fine.

e ¶Diciť in ſeruo.adḋ ꝙ ſcripſi.ĩ.l.j.§.ꝑ ſeruũ.ſ̃.ḋ ac.poſ.⁊ ꝑ pau.ḋ ca.in.d.l.j.§.itẽ acq̄rimus.⁊ ꝑ Bar.⁊ Bal.in.l.cũ ꝓponas.C.ḋ here.inſti.cano.in.c.pe.ḋ ꝓba.adde Bar.in l.non ad ea.ff.de cõdi.⁊ demon.

¶Oppo.de.l.proinde.§.ſi ſeruus cõmunis.Sol.vt in gl.

1 ☞Stipulatio alternatiua quando vterqꝫ eſt capax eſt in totũ inutilis ⁊ hodie hoc corrigitur.
2 Adiectio fit per vel:ſicut per aut.
3 Quãdo ſeruus ſtipulatur domino ⁊ vſufructuario vſufructuarius eſt adiectus ſtipulationi.
4 Dicta hic in ſeruo fructuario habent locum in monacho vnius monaſterĳ poſito ad regimen alicuius eccleſie.

Si fructuarius. ¶Alternatiua inter pſonas quibus equaliter põt q̃ri vitiat ſtipulationẽ ſed ſi alteri tm̃ poteſt queri alius habebiť vt adiectus.h.d.Ad euidẽtiã debetis ſcire qḋ ſeruus fructuarius querit fructuario ex re fructuarĳ ⁊ opera ſua dño ꝟo ſuo põt ex quacũqꝫ cauſa querere. 1 ¶†Quero vtrum ſtipulatio alternatiua ſit inutilis totaliter glo.variat hic tu tene qḋ eſt ĩutilis totaliter.Et eſt rõ:q2 vterqꝫ eſt capax obligationis in ꝑmo caſu §.vt hic dicit tex.litera affirmatiua potuiſſet q̃ eſt vera ⁊ hoc tenet gl.j.e.l.ſi ex re.in ꝑn.Dy.⁊ hic.Itẽ no.ꝙ hoc hodie corrigiť:vt dicã.j.e.l.itẽ ſi ſeruus.in fi. 2 ¶†Itẽ no.qḋ adiectio fit ꝑ vel:ſicut ꝑ aut. 3 ¶†Itẽ no.ꝙ vſufructuarius eſt adiectus lʒ ſit primo noĩatus.arg.ꝯ ſol.ma.l.caius.in fi.vbi dixi.⁊.ſ̃.ti.ĳ.l.eũ q ita.§.qui ſibi. 4 ¶†Vltimo no.qḋ oĩa que dicunť in ſeruo fructuario puto ꝙ habeant locũ in monacho monaſterĳ vnius poſito ad regimẽ alicuius eccleſie.vt illiꝰ eccleſie querat ex re vel opera ſua monaſterio vero proprio querat aliĳs caſibus.

a **Cum ſeruus cõmunis.** ^a¶Si ſtipulatio ꝑncipalis ꝯferť in perſonã vnius penalis in pſonã alterius prima ꝑ penalẽ nõ nouať ip̃o iure ſed ope exceptionis perimiť.h.d.¶Opp.de.l.obligationũ fere.§.fi.⁊.l.ita ſtipulatus.in fi.ſ̃.de ꝟbo.ob.Sed dicit gl.ibi qñ in pſonã vnius hic qñ in perſonã diuerſorũ ⁊ aſſignat rõnẽ.q2 cõditionem dñi primi non põt facere deteriorẽ.Sed iſta ratio nõ vř vera.q2 licet poſt acq̄ſitionem pfectã nõ poſſit tñ in ipſo actu acq̄rẽdi põt.vt.ſ̃.de pac.l.ꝯ.iur.§.fi.cum.l.ſeq.⁊.ſ̃.de do.exce.⁊.l.apud celſum.§.in hac.ſm Dy.Sed forte põt ꝑiudicare nõ ip̃o iure ſed ope exceptionis.vel dic ꝙ ẽt ſi ipſe ſtipulator conferret ſtipulationẽ penalẽ in pſonã alterius non nouareť ipſo iure per hũc.§.Rõ q2 nõ eſt ꝑſumptio volũtatis.ar.ꝓ hoc.ſ̃.ti.ĳ.l.fi.§.cũ mihi.Dices tu imo ꝯriũ.q2 iteruẽtu noue pſone facilius preſumiť nouatio:vt inſti.q.mo.tol.ob.§.preterea.Sol.illud verũ qñ ĩteruenit noua pſona ex parte ꝓmittẽtis.hic qñ ex parte ſtipulãtis ſine cuius volũtate nõ põt nouari actio:vt.j.de noua.l.ſtichũ.§.fi.ſed hic induciť iſta nouatio facto debitoris non ſoluẽtis ſine creditoris volũtate:ſed q2 creditor ab initio cõſenſit induciť doli exceptio.⁊ hoc intelligas qñ ex cã lucratiua.vt plene dixi in.d.l.ita ſtipula.ſ̃.tit.ĳ.¶Quero iſta ſtipulatio penalis cui querať.Vna gl.dicit qḋ vtriqꝫ ⁊ male dicit q2 ꝯ tex.ideo dic qḋ vni tantũ.⁊ primo ob.exceptio ex equitate quam dixi.

1 ☞Notarius cõſtituens aliquẽ ꝓcuratorẽ põt ipſemet inſtrumẽtũ cõficere.⁊ ꝓbabit non tñ procurator releuabiť ab onere ſatiſdationis.
Et quã ꝓbationem faciat tale inſtrumẽtum.
2 Iudex ⁊ notarius an poſſint ſcribere acta facta coram ſe.vbi ꝙ non.
3 Notarius põt ſcribere ⁊ publicare teſtamentũ ſuum proprium.
4 Ratio quare ſeruus nõ poteſt ſtipulari ſe ſibi ſed ſe domino ſic.
5 Tutor ſi ſtipulatur a ſeipſo pupillo non valet.
6 Tutor an poſſit ſibimet tradere.

b **Seruus cõmunis.** ^bInter eum qui ſibi ſtipulať ⁊ rem in ſtipulationẽ deductã dʒ eſſe diuerſitas.h.d.gl.ponit caſuʒ vſqꝫ ibi.⁊ rõ eſt ⁊c.Deinde primo ponit dictũ.ſcḋo rñdet tacite obiectioni.ſcḋa ibi nõ em̃ ⁊c.⁊ ſubaudi ibi in tex.ſic.ſed cũ dñium q̃rať traditione ergo ipſemet tradetur ſibiĳpſi.quod eſt impoſſibile cũ inter accipientem ⁊ rem traditã debet eſſe diuerſitas.Ad hoc rñdeť.nõ enim ⁊c.¶No.ꝙ dʒ eſſe diuerſitas inter accipientem ⁊ rem acceptam ⁊ ſtipulãtem ⁊ rẽ ſtipulatam.¶Oppo.ſ̃.eo.l.j.in prin.Solu.fallit hic ⁊ eſt rõ vt glo.dicit duplex ciuilis ⁊ naturalis:naturalis quia ipſo iure q̄libet eſt liber ergo ⁊c.Iteʒ ratio ciuilis eſt illud põt queri ſeruo qḋ poſſet ei ſcḋ libero.vt.C.ſi ſer.exte.l.j.ſed ei facto libero nõ poſſit queri ſtipulatio de ſeipſo ergo ⁊c.Iſtud vult dicere gl.Cõtra iſtam rõnem ciuilem:oppo.j.eo.l.ſi ſeruus cõis meus.vbi ſeruus põt ſtipulari viam vel iter:lʒ ſibi facto libero nõ poſſit queri quia nõ habet fundum.Sol.licet nõ poſſit ſibi queri põt tñ queri aliĳ vel etiã ipſemet facto libero ſi cõtingeret eũ habere fundũ.¶Cõtra hoc oppo.de.l.ſi maxime.de ſer.le.Solu.aliud in legato.aliud in ſtipulatione.Rõnem dicam.j.e.l.proinde.§.fi.habes recitatã glo. 1 ¶†Quero quidã notarius fecit quẽdam procuratorem:⁊ ipſemet ſcripſit inſtrumentũ publicũ an probet^c ⁊ ſufficiat.Videtur ꝙ nõ quia notarius debet eſſe rogatus:^d vt in auť.de tabel.§.nos autem.col.iiĳ.ſed ĩter rogantẽ ⁊ rogatũ debet eſſe diuerſitas:vt hac.l.ergo inſtrumentũ non eſt publicũ.Ego dico qḋ inſtrumentũ ꝓcuratoriũ continet duo principaliter.Primo mandatũ factũ procuratori:⁊ hoc ꝓbať ⁊ ad hoc ſufficit tale inſtrumentũ ſicut in literis dñi:vt.l.ſi ꝓcurator.ſ̃.de ꝓcura.Itẽ ſicut liber rõnum probat contra argentariũ:vt not.ſ̃.de edẽ.l.quedam.§.numularios.licet ipſe debeat rogari:vt.l.ſi q̄s ex argẽtariĳs.§.pertinet.ſ̃.de edẽ.⁊.l.nõ putauit.§.ſi quis ſua manu.de bono.poſ.ꝯtabu.Nec ob.qḋ nõ eſt rogatus:quia illud verũ ꝙ debet rogari a partibus vbi ſunt partes vel ab vna vbi eſt vna tantũ.vt no.in.d.§.nos autem.ſed vbi nulla eſt pars ſufficit ꝙ ipſe propria voluntate ſcribat a ſimili.iudex debet ſuũ officiũ ⁊ autoritatem interponere parte petente vt.l.iiĳ.§.hoc autẽ.⁊ ibi plene dixi.de dam.infe.ſed quãdo ipſe ad ſui petitionẽ autoritatẽ interponit nõ eſt neceſſaria alterius petitio vt.ſ̃.de adop.l.ſi cõſul.cum ſi.⁊ predicta vera ꝙ hoc inſtrumentũ ꝓbat pro ipſo procuratore hoc inducente ad legitimationem perſone ſue.Item ꝓbat pro parte hoc inducente cõtra ipſum ad hoc vt factũ procuratoris ei preiudicet ſed ſi ipſe conſtituens vellet probare aliquẽ fuiſſe procuratorem ſuũ ex inſtrumẽto ſuo pro eo fidem non faceret.vt argu.j.de fal.l.vxori.§.j.⁊ ꝙ ibi no.⁊.l.de eo.cum.l.ſeq.eo.ti.niſi probaret ante illi inſtrumento fidem impoſitam.ar.C.de fide inſtrumen.l.fi.Secundo continet inſtrumentũ procuratoriuʒ ſtipulationem per quã procurator releuatur ab onere ſatiſdandi ſcḋm §.ſed ⁊ ſi quis.inſtitu.de ſatiſdat.⁊ in hoc dico ꝙ tale inſtrumentum non ſufficit quia ipſemet notarius non poteſt a ſeipſo ſtipulari quoniam inter ſtipulantem ⁊ promittẽtem debet eſſe diuerſitas.arg.huius.l.⁊.ſ̃.de auto.tuto.l.pupillus.§.j.ver.ipſe quoqꝫ tutor.pro hoc optime.ſ̃.de ꝓcur.l.licet.§.ſi plures. 2 ¶†Quero pono ꝙ aliquis iudex eſt notarius an poſſit ſcribere^e geſta coraʒ ſe.Reſpõdeo non quia tractatur de preiudicio alterius ꝙꝫ ſuo aliũ ergo debet adhibere:vt extra de probat.c.quoniam contra falſam.⁊ de teſti.c.cum a nobis.⁊ ibi per Inno.fallit ſi eſſet ſtatutum vel conſuetudo ciuitatis vel caſtri tunc enim illi ſcripture ſtaretur.ar.C.de eman.lib.l.j.⁊ videtur expreſſuʒ extra de fide ĩſtru.c.cũ dilectus. 3 ¶†Quero an notarius poſſit ſcribere et publicare teſtamẽtum ſuum proprium.Dico quod ſic:^f quia de facto ſuo ꝓprio tractaretur ⁊ nemini ex hoc damnum affertur:licet forte lucrũ auferatur veniẽtibus ab inteſtato.ar.eorũ que ſupradicta ſunt pro hoc.l.quoties.§.j.de here.iſti.ibi ipſemet teſtator ſcripſit.⁊ ſemp ĩtellige adhibitis teſtibꝰ. 4 ¶†Quero circa.l.que eſt ratio quod non poteſt ſtipulari ſe ſibi ſed ſe domino ſic.Reſpon.quando ſtipulari ſe ſibi queritur domino per mediam perſonaʒ ipſius.qḋ eſſe non poteſt.ſed quãdo ſtipulatur ſe domino queriť dño directo.ita qḋ nullo modo ꝑ ipſum ſeruum facit tranſitũ. 5 ¶†Iuxta hoc quero ſi tutor ſtipularetur vel emeret ſibiĳpſi tutorio nomine a ſeipſo nõ valeret ar.huiꝰ.l.⁊.d.l.pupillus.ver.ipſe quoqꝫ tutor.Sʒ pone quod ſtipulať a ſeipſo pupillo poteſt enim pupillo ſtipulari:vt no.ſ̃.l.proxi.in prin.an valent qḋ videtur vt hic.Contrarium credo qḋ hoc caſu facit tranſitũ per pſonã tutoris cui queritur directa ⁊ pupillo vtilis:vt.l.eum qui.§.ſi actori.de conſti.pecu.⁊ quod no.ſ̃.de admi.tu.l.quoties.in princ.ergo eſt eadẽ ratio. 6 Item quero^g an tutor† vel alius officialis poſſit ſibimet tradere.Videtur quod non.vt hic ⁊ extra de inſti.c.fi.In cõtrarium.ſ̃.de cõtrahen.emp.l.fiſtulas.§.j.Dic aut quis ſibiĳpſi tradit et accipit eodem reſpectu ⁊ non poteſt:vt hic:q2 hic vt ſeruus tradebat ⁊ vt ſeruus accipiebat.aut diuerſis reſpectibus vt quia tradit vt tutor accipit vt ipſe ⁊ tunc aut fit ex neceſſitate precedentis cõtractus et põt fieri vt.d.l.fiſtulas.§.j.aut nullus preceſſit contractus ⁊ tunc non poteſt.vt.d.c.fin.de inſti.⁊ argu.eorum que dicta ſunt.Horũ ratio patet intelligenti.

1 ☞Clauſula generalis quando nõ referatur ad ſpecificata.
2 Si teſtator dicit lego omnibus fratribus capam ⁊ priori bibliam prior etiam habebit capam.

a ¶Cum ſeruus cõis.adde ad.l.non ad ea.de condi.⁊ demon.Andre.Poma.

b ¶Seruus cõis.facit tex.in fi.in.c.fi.extra de inſti.⁊ ibi Cano.lʒ in ꝯriũ faciat in.l.ſenatus.§.fi.ſ̃.de le.j.vbi inter legatariũ ⁊ rem legatã non diciť diuerſitas ſed ibi vide Pau.de ca.ſol.

c ¶An ꝓbet.an notariꝰ poſſit eſſe rogatꝰ de inſtřo ꝓcu.ĩ ſeipm̃ vide aliq̃ pulchra que dixit Bar.ĩ.l.ex ea ſentẽtia.ff.de teſt.tute.⁊ qḋ ibi dixi et qḋ no.in.l.filiꝰ.§.ſequẽs.⁊ in.l.ĩpube.ĩ fi.⁊ ĩ.l.vxori.j.de fal.⁊ viḋ.j.e.l.⁊ ad.q.Bar.hic viḋ Io.an.ĩ reg̃la cũ q̄d vna de re iu.ĩ vj.in mercu.⁊ viḋ eũdẽ ĩ.c.cũ a nobꝭ de teſti.⁊ qḋ no.in c.qm̃ ꝯ.de proba.⁊ no.Bal.ĩ.l.ſi cõſul.de adop.⁊ ibi bar.⁊ ꝙ nõ poſſit tʒ bal.ĩ.l.iudices.in fi.de fi.ĩſtru.tãgit etiã Io.an.in regula.cũ q̄d vna an inſtrumentuʒ notarĳ ꝓcuratoris mei ꝓductum probet.Adde qñ notariꝰ poſſit inſtrumentũ publicũ de negotio ſuo cõficere Bal.cõſi.cxliĳ.iĳ.li.

d ¶Dʒ eſſe rogatus.Ibi dũ dicit ꝙ notarius dʒ rogari a ꝑtibꝰ dicit Ang.in.l.fi.ꝑ illũ tex.in ꝟ.ĩ teſta.redigis.ff.ꝑ derelicto ꝙ tabellio rogatus de vna parte ſtatiõe ad petitionẽ ſoliꝰ ꝓteſtãtis põt cõficere publicuʒ iſtřm alle.no.in auť.de tabel.§.ſancimus.⁊ vide Bal.ĩ rub.C.ḋ fi.ĩſtru.in.iiĳ.col.et Io.an.ĩ tit.de inſtru.edi.§.poſtꝙ.in addi.que incipit hanc materiã.

e ¶An poſſit ſcribere.adde Bart.ĩ l.iubemꝰ.§.ſane.de ſacroſan.ec.ꝙ intellige vbi ꝑ eũ ⁊ circa ꝟitatem dictoꝝ ꝑ Bar.hic vide tu Areti.ĩ.c.ex lřis.colũ.iĳ.extra de ꝓbatio.

f ¶Dico ꝙ ſic.per bar.ĩ.l.ꝑuꝰ.ſ̃.ḋ te.

g ¶Itẽ q̃ro.Adde Bal.ĩ.l.cũ ipſe.C.de ꝯhẽ.ẽp.et vide ĩſti.de act.§.actionũ.ĩ materia tutele.ĩ.xxv.q.⁊ ꝑ bar.in.l.ſingularia.in iĳ.q.ibi.ſʒ ſi notariꝰ.ſ̃.ſi cer.pe.⁊ ꝑ imo.ĩ.l.pe.§.fuit q̃ſitũ.ſ̃.ad trebel.

Si ſeruus cōis ſibi

⁊ vni.Generalis ꝓmiſſio refertur etiā ad eum cui poſtea pꝛincipaliter eſt ꝓmiſum.h.d.¶Oppo.de.l.j.§.ſeruus cōmunis.ſ.eodē.Sol.ibi non poterat querere vtriqꝫ.hic ſic.¶Opponit̃ de.l.cum queſtio.C.de leg.Glo.dicit aliud in vltimis volūtatibus aliud in contractibus.ſed nō eſt ratio diuerſitatis.vel aliter vt glo.ſed nō conſtat.Tu ſolue quando ſunt plures nominationes vniformiter ⁊ per eundē modum nil releuat ſecus ſi nō vniformiter:vt hic.⁊ hanc ſolutionē ponit Oldra.¶Opponit̃ de.l.alimenta.§.baſilice.ſ.ð ali.lega.Sol.ibi legatū nō eſt multiplicabile.hic venit ī diſpōne illud qð erat multiplicabile.¶Oppo.de.l.ſtipu.cōmodiſſimuꝫ.⁊.l.doli clauſula.ſ.de verbo.obli.⁊.l.ſanctio legum. 1 j.de penis.Sol.†qñqꝫ pꝛecedit[a] clauſula ſcꝫ ſpecialis:⁊ ſequit̃ generalis.tunc non refert̃ ad ſpecificata in contrarijs.quandoqꝫ ecōtra pꝛecedit generalis ⁊ ſequit̃ ſpecialis.tūc refertur ad omnia etiaꝫ ſpecificata:vt hic.⁊.l.titio.§.qui marco.ſ.de 2 an.leg.Ex hoc apparet† ſolutio queſtionis lego fratribus pꝛedicatoꝛibus cuilibet capam ⁊ pꝛioꝛi bibliam.an pꝛioꝛ debeat habere capam ⁊ bibliā.Certe ſic.ſi clauſula generalis p̄ceſſit ſecus ſi ſecuta eſt vt ex pꝛedictis patet ſm Pe.hic.⁊ ponit̃ per Cy.in.l.cū queſtio.C.de lega.ſed cōtra pꝛedictam diſtinctionem videt̃ caſus.in.l.ſeruo.ſ.de pecu.leg.Sed ibi genus ⁊ ſpecies cadit inter res legatas.hic vero inter perſonas quibus legatur.Ratio patet intuenti.

a ¶ Qñqꝫ p̄cedit. Adde no.p Ang.⁊ Imol.in.l.doli clauſula.ſ.de ṽb.obli.⁊ Bar.in.l.ſi cōſul.ſ.de opti.et ibi per Guil.in fi.ibi ex hoc apparet hec ſo.qōnis.

Seruus cōis ſic oīꝫ.

¶Ex ſtipulatione ſerui cōis acquiritur dominis pꝛo parte dominica:niſi fuerit vnus nominatus vel iubens.idē in alijs acquiſitionibus.h.d.cum.l.ſequenti.¶Opponit̃ de.l.ſeruus cōis ita.j.eo.vbi debet inſpice an nomine pꝛopꝛio vel appellatiuo.Sol.intellige iſtas ſm illā.¶Alterius dicit̃ ꝙ ei acquiritur qui iuſſit.Cōtra.C.per quas per.no.acquirit̃.l.fi.intellige quando vnus iuſſit ⁊ ei fuit ſtipulatus.ſecus quādo vnus iuſſit ⁊ alteri ſtipulat̃ nominatim tūc ꝓcedit illa.l.finalis.Sed quero tunc quid iuris.Glo.hic videt̃ diſtinguere ſm Io.ad quem res pertineat.Alia eſt opi.Azo.ſed iſta eſt vera.vt inſpiciamus ad quē pertineat ⁊ colligit̃ ex tex.illius.l.fi.ibi neqꝫ eſt ⁊c.dum dicit alienuꝫ lucrum ⁊ dum dicit repentinū aduocat ſolatium.

b ¶.§.ſi ſeruꝰ cōis.addð Ang.⁊ Imo.in.l.coheredi.i.§.ſi is q.de vulga.⁊ pupil.et in.l.doli clauſula.ð verbo.obli.ī medio per Bar.plene in.l.re coniuncti.ad fi.de lega.iij.Alexā.

c ¶ Reſoluitur in cōiunctam.Vide Bar.⁊ docto.in.l.caius.ff.ſol.mat.⁊ idē tꝫ Ang.in.l.eum qui.§.q ſibi.ſ.de ṽbo.obli.

Proinde.

¶Oppo.j.eoð.l.ſeruus cōis ita.ſolutio intellige ꝙ hec noīa appellatiua pꝛeceſſerūt vt in gl.ſed pone ꝙ partes dominice nō faciunt totū vt gl.⁊ ſic nō totū acquirit̃.Dicit glo.qð diuidit̃ illud qð acquiritur.hoc autem eſſe pōt ſi alter dñs haberet pꝛo derelicto.vel deceſſerat hereditate non adita.iſtud dictum non ꝓcedit in terminis tex.ſi duo fuerūt nominati vel iubentes.nam licet eoꝛū poꝛtiones non faciunt totū habebūt totū:vt tex.dicit.⁊ in tot partes diuidetur.nam ſi vnus habet tertiam parteꝫ alius quartā ⁊ eoꝛum iuſſu ſeruus ſtipulatus eſt fierent de toto ꝙ ſtipulatus eſt ſeptē partes quatuoꝛ habebit vnus tres alius.vt.l.interdū.§.j.de here.inſtit.⁊.l.ſi ita.de libe.⁊ poſthu.Sed queſtio glo.pꝛocedit ſi poneres ſeruum ſtipulatū ſimpliciter.tūc de parte vacante eſt dubiū.Dic ergo ꝙ queritur hereditate.ſi hereditas eſt.vt.l.ſi ſeruus cōis meuij.in pꝛin.j.eo.In ſeruo habito ꝓ derelicto.dic vt no.j.eo.l.quod ſeruus.

b Si ſeruus cōis.

[b] Qui ſtipulat̃ ab vno ex dominis ſi alteri nominatim vel iubenti valet ſtipulatio in totuꝫ vel pꝛo poꝛtionibus dominicis alioꝛum.hoc dicit.¶Opponitur ⁊ videtur ꝙ debeat acquiri totum ei cui poteſt vt.j.eo.l.item ſi ſeruꝰ.⁊.l.j.§.cōis ſeruus.ſolu.ponūtur plures ibi vt in glo.ſed iſta eū vera ꝙ hic in perſona ꝓmittentis valet iure recte retētionis.ſecus ſi ad traditioneꝫ pꝛocederet vt.l.per ſeruum.qui pignoꝛi.§.j.ſ.de acqui.re.do.ita intelligo illam:tunc acquiritur cui poteſt.¶Oppo.de.l.verum.§.ſeruo.ſ.ꝓ ſo.Dic ibi ſpeciale fauoꝛe liberalitatis ſed certe ⁊ hic fuit liberalitas dic ergo fauoꝛe vltime voluntatis.

1 ☞ Ius accreſcendi quod habet locum in cōtractibus inter viuos in coniunctione legali.⁊ remittit.

L.ſi mihi ⁊ titio.ſ.de verbo.obliga.loquitur in coniunctis cōiunctione hominis.

2 Procuratoꝛ pluriū dñoꝛum ſi ſtipulat̃ aliqd ꝓcuratoꝛio noīe ipſoꝛuꝫ ſi nō acquirit vni eoꝛū an accreſcat alteri.cogitandum relinquit.

Interdum etiā ſi neqꝫ.

Quod vni non pōt acquiri alteri queritur cui pōt 1 h.d.cum.l.ſequen.⁊ in pꝛinci.l.ſeq.vides† hic caſum ꝙ in contractibus inter viuos eſt locus iuri accreſcendi.¶Oppo.de.l.⁊ ſi maxime.ſ.de ſerui.lega.Reſpō.aliud in legato:aliud in ſtipulatione.¶Rationem aſſignat Dy.quia in legato nō vertitur opera ſerui in ſtipulatione ſic.vt.l.ſi vxoꝛ.de condi.inſer.dicitur hic in cōtractibus habet locum ius accreſcendi contra.l.ſi mihi ⁊ titio.ſ.de verbo.obliga.Solu.ibi fuit cōiunctio hominis.hic eſt coniunctio legis.Sed contra illud verſi.ſed ſi ſtipulatus eſt cōiunctio hominis.Sol.hic fuit cōiunctio hominis ⁊ legis.nam eoipſo ꝙ ſeruus ſtipulatur coniunctio legis eſt.¶Sed opp.ꝙ minus ex conuentione legis ꝓcedit ius accreſcendi q̄ ex cōuentione hominis:vt.l.⁊ ꝑculo.ſ.de lega.ij.ſol.⁊ omnes iſtas determinabis per illam:quia hic loquitur quando a pꝛincipio fuit inualida in perſonam vnius ſed in cōtrario fuit inualida:⁊ a pꝛincipio in perſonam vtriuſqꝫ licet poſtea repudiauerit vnus.⁊ ideo ex pꝛedictis:⁊ his que dicta ſunt ſ.pꝛoxi.§.diſtingue.an ex cōuentione legali ſit locus iuri accreſcēdi in cōtractibus inter viuos vide per teipſum ⁊ ego ſcripſi in.l.re coniuncti.ſ.de le.iij.circa fi. 2 ¶†Quero,quid ſi vnus ꝓcuratoꝛ duoꝛum ſtipulatur aliquid pꝛocuratoꝛio nomine duoꝛum cum vni ex his nō querat̃ an alij accreſcat.cogita.

1 ☞ Alternatiua poſita inter perſonas etiam in cōtractibus reſoluit̃ in coniunctam.

Item ſi ſeruus.

Sed ⁊ ſi cū duos.

Hoc dicit cū.iiij.ll.ſeq.Qui ſtipulatur pluribꝰ dominis quibus equaliter pōt queri alternatiue inutiliter ſtipulat̃ ſecus ſi ſibi pꝛimo:quia tunc dñi vt adiecti habent̃.Item ſi vni queri nō poſſit quia habebitur vt adiectus.h.d.¶Oppo.de.l.j.§.pe.ſ.eo.ſol.vt ibi.¶Oppo.de.l.fideiuſſoꝛ obligari.j.de fideiuſſo.ſol.illa concoꝛdat.¶Oppo.quia alternatiua que cadit inter duos facit vt habeant̃ tanq̄ duo rei:vt.l.titio aut ſeio.ſ.de lega.ij.ſo.verba ibi poſita in vtraqꝫ eoꝛum ⁊c.tollunt ↄ qꝛ videt̃ quilibet inſolidū.ſecus ſi ſimpliciter.¶Op. 1 de.l.cū quidā.in fi.C.de verbo.ſig.ſol.oēs iſte.ll.coꝛrecte ſunt † ꝙ alter c natiua poſita īter perſonas reſoluit̃ in cōiunctam.[c] ⁊ hic in vltimis voluntatibus ⁊ in cōtractibus:⁊ hoc tenet Pe.⁊ ibi patet in tex.

Seruus meus cū apud.

Si ſeruꝰ ſtipulat̃ nominatim malefidei poſſeſſoꝛi nec ſibi nec dño querit̃.h.d.iſta.l.ſcðm vnā lect.Vel aliter.Qui ſtipulat̃ ei cui ſeruit intelligit̃ ſtipulari ei cui de facto ſeruit.h.d.¶Quero qd velit dicere tex.qꝛ mihi non ſeruiret.Rñ.ſi habes illa verba poſt verſi.ſed nec ego vt cōiter habet̃:dic ideo mihi nō querit̃ quia mihi nō ſeruiuit.hoc eſt mihi non ſtipulabat̃.ſed alteri nominatim ergo ⁊c.vt.j.eo.l.ſeruus alienus.Similis expoſitio.j.eo.l.ſi alienus.⁊ ſic glo.mag.hic poſita non eſt neceſſaria ⁊ ſic pꝛimo mō ſummatim poſui.Si vero haberes pꝛedicta verba poſt dictionem ſabinus tunc pone caſum ſicut ſecundo modo poſui ꝙ non ⁊ erit ratio remotiua ⁊ pꝛocedit ſequens lec.glo.⁊ etiam lectu.R.que in idem recidit.Alij habent ei.⁊ eſt plana.

Si cōis ſeruus meus et tuus.

Ex ſtipulatione ſerui acquirit̃ ei domino cui poteſt ſi īdiuiduū ſtipuletur alias cuilibet inſolidum.h.d.¶Opp.de.l.⁊ ſi maxime.ſ.de ſerui.leg.Sol.aliud in contractibus aliud in legatis.rationem dixi.ſ.eodem.l.perinde.§.fi.¶Oppo.extra glo.de.§.ſed cum factum.inſti.eo.ſol.hic ſtipulatur ius ibi factum.⁊ ſic qui ſtipulatur viam ius ſtipulat̃.qð dic vt dixi.ſ.ti.ij.l.ij.§.j.

1 ☞ Fictiones due qñ poſſunt circa idem concurrere.remiſſiue.

Si ſeruus communis meuij.

Moꝛtuo vno ex dñis ſine herede vel hereditate nō adita ex ſtipulatione ſerui querit̃ inſolidum ſuperueniente dño.h.d.¶Opponitur de.l.meo.ſ.de acquiren.rerum domi.Solue vt in glo.⁊ bene.Vel dic vt ibi.⁊ etiam illa bona in ſeruo communi ergo in totum ſibi querit caſtrēſe peculiū.dic vt ibi in ſeruo cōi dic vt in hac.l.Vltimo 1 ſcias† ꝙ in.l.ab emptione.ſ.de pac.no.p Gui.de cug.qð due fictiones nō poſſunt circa idē eſſe.ego allego iſtā legē cū glo.ſua cōtra eū ⁊ iſtum paſſum tractaui in.l.ſi is qui ꝓ emptoꝛe.ſ.de vſucap.hodie filiuſfamilias habet hereditatē per titu.de here.que ab inteſta.

Seruus capto.

Seruꝰ ⁊ filiꝰ acquirūt patri ⁊ dño reuerſo quocūqꝫ modo ſtipulent̃:ſed ſi decedat ſtipulatio nominatim cōcepta eſt nulla ſimpliciter concepta videlꝫ in ſeruo.ſecus in filio.h.d.Vide glo.que incipit.q̃ fingit̃ in fi.imo eſt rō que ponit̃ in tex.quia tunc ⁊c.alia dic vt in glo.

1 ☞ Principium cuiuſlibet anni in ſtipulatione annua inſpicitur.

2 Actionē in gñe ꝙ damus:⁊ ſic ꝙ fiat actio ī gñe.

3 Stipulatio annua qñ ſit vna ⁊ qñ plures.

4 Stipulationis valoꝛ non poteſt eſſe in pendenti ſed acquiſitio ſic.i.an acquiratur.

5 Scholaris debet ſoluere pēſionē domus in fine anni licet ſtipulatio ſit cōmiſſa in pꝛincipio anni.

Limitatio ad dicta.ī.l.q hoc anno.ſ.de ṽbo.ob.

6 Vſuſfructus ſi non durauit niſi ꝓ dimidia anni vſufructuarius vel eius heres tenet̃ reſtituere ꝓprietario condi.ſine cauſa.

7 Pꝛomiſſum noīe mercedis omni menſe vel die tot ſunt ſtipulationes quot menſes vel dies.

Domus ſi eſt locata ⁊ ꝓmiſſa pēſio in annos vel mēſes ſingulos vna ē locatio ſꝫ plures p̄ſtatiōes.

8 Donans id qð titius ſibi videtur donare actionem ſibi competentem.

a ¶Tot ſunt ſtipulatiōes.Hec etiā fuit qð quā ſequit̃ Bar.Bal.⁊ Ioā.de imo.ibi ⁊ in.d.l.ſi ex toto.§.fi.ſꝫ Ia.ð are.dicebat ꝙ aut in ſtipulatione ānua veniebat aliqd ꝑpetuū ⁊ cenſet̃ vna.l.ſtichi.§.ſtipulatio.hic alle.ſecꝰ qñ tēpoꝛale.l.ſi ſterilis hic alle.ī fi.⁊ opi.Bar.hic fuit Pe.quā ſequit̃ Bart.Bal.⁊ doct.in.l.ſi ex toto.§.fina.

b ¶Scholaris cōducēs.ð materia iſta addð no.p ſali.in.l.edē.C.loca.⁊ gl.ī.l.ſi defuncta.ſ.de vſufr.p cañ.in.c.ꝓpter ſterilitatē.de loca.p Ia.but.Bal.⁊ An.pꝰ gl.in.l.ſi qs emp.C.ð p̄ſcri.xxx.an.⁊ adde text.in.l.ſi ī lege.§.ſi dñs.ſ.lo.qd autē in emphyteota dic vt p gl.ī.l.ij.⁊ ibi Bal.C.de iure emphy.⁊ Pau.de lea.in cōmēto.c.potuit.ī.vj.col.ð loc.vbi not.tractat de oī cōductoꝛe ⁊c.

Cū ſeruus fructuarius.

Iſte.§.eſt multum ſubtilis ⁊ diuidit̃ in tres partes.Pꝛimo ponit dictum iulia.ſecundo id declarat.tertio tacite obiectioni reſpōdet.ſecunda ibi.que ſententia tertia ibi.nam ⁊ cum idem ſeruus.hoc dicit.Si ſeruus fructuarij aliquod annuū ꝓ operis ſtipuletur in initio cuiuſlibet anni vſufructuario queritur vſufructu durāte pꝛo futuro tēpoꝛe domino querit̃ iure ſuo.hoc dicit. 1 ¶†Nota ꝙ in ſtipulatione annua inſpicit̃ pꝛincipiū cuiuſlibet anni.¶Dicit̃ quod ſtipulatio nō tranſit de perſona in perſonam.Contra de.l.ſed ſi quis.§.ſi operas.ſ.de vſufructu.vbi tex.eſt totaliter ↄꝛius huic ⁊ neſcio qualiter poſſit ſolui.Solu.hec glo.tranſit quo ad cōmodum:vt hic.non quo ad ius.vt ibi.hoc nō placet.qꝛ trāſire eſt de vno ad aliuꝫ:vt.l.j.j.de nouatio.ſed hoc cōmoduꝫ quod habet dñs nūq̄ fuit apud fructuariū.Alia ſol.eſt hic ꝙ trāſit in genere nō in ſpecie.⁊ iſta poſſet eſſe bona ſolutio quia ſtipulatio ſeu actio tranſit in genere.quia actio ꝓ tēpoꝛe pꝛeſenti eſt penes fructuariū ⁊ actio cōpetit dño pꝛo tempoꝛe futuro eodem genere non illa eadē ſpecie:ſed alia.⁊ iſtā teneatis ꝓ 2 minus mala:⁊ ſic vides † ꝙ gl.tenet hic ꝙ eſt dare ꝙ actio ſit in genere:vt in.l.iij.ſ.de neg.geſt.⁊ l.iij.§.fi.ſ.de acquirē.poſ.⁊ ibi gl.eſt melioꝛ tex.q̄ alibi ⁊ melius ꝓbat.ꝑ hoc.l.dominū.C.de iniur.ꝑ hoc.l.at ſi quis.§.ſi operas.de vſufruc.Vltramontani hoc repꝛobant teneatis gl.noſtram.nec curo de dictis eoꝛū ⁊ ꝓbatur gl.per.§.ij.inſtit.de actio.⁊.l.actionū genera.ſ.de act.⁊ obli.¶Opp.extra gl.⁊ iſte tex.me facit dubitare dicit em̄ ꝙ inſpicimus initiū cuiuſcūqꝫ tpis ⁊ ſic quot ſunt āni tot ſunt ſtipulationes ↄ.l.ſi ſtichum.§.ſtipulatio.de verbo.oblig.⁊.l.ſenatus.in fi.de do.cau.moꝛ.do.Ray.ſoluebat hoc modo ꝙ ſtipulatio annua eſt vna qñ ſtipulans eſt capax ab initio totiꝰ obligationis:vt ibi.ſecus ſi nō eſt capax ab initio.ſed iſta ſol.videt̃ mihi cōtra.d.l.ſi ſtichū.§.j.⁊.l.ſenatus.Ia.de are.dicit ſtipulatio annua aut nō requirit implementū ex parte ſtipulatoꝛis ⁊ tūc eſt vna vt.l.ſi ſtichū.§.ſtipulatio.⁊.l.ſenatus.in fi.de do.cau.moꝛ.ſecus qñ ex parte ſtipulantis implementum reqrit vt hic qꝛ fuit ſtipulatio annua ꝓ operis ex parte ſtipulatoꝛis p̄ſtādis ſed iſta ſunt ṽba ꝯtra.l.ſi a colono.j.de fidein.Quid dicemus.dico qñqꝫ eſt aliqð implendū a ſtipulatoꝛe ꝙ perſone coheret tunc tot ſunt ſtipulationes[a] quot ſunt tēpoꝛa.vt.l.poſt duos.C.de aduo.diuer.iu.et.ſ.de act.emp.l.ſi ſterilis.§.fin.ibi enim eſt habitatio q̄ coheret ꝑſone ⁊ ideo quot ſunt anni tot ſunt obligationes ita intelligit glo.in.l.ſi ex toto.§.fi.ſ.de lega.j.facit.ſ.q.mo.vſuſfruc.amit.l.ſi cū in ānos.§.fi.⁊ loquit̃ qꝛ he opere q̄ debent p̄ſtari coherent ꝑſone.ſed ſi nō coherent ꝑſone tunc ꝓ toto tēpoꝛe vna eſt ꝑ.l.ſi ſtichū.§.ſtipulatoꝛ.⁊.l.ſenatus.§.fi.⁊ apparet manifeſta rō.qꝛ qñ coheret ꝑſone nō eſt ꝑpetua ſtipulatio.vt.l.cēteſimis.§.fi.ſ.de verbo.obli.⁊ ideo nō ſunt plures ꝑ.d.l.ſi cū in annos.⁊ 3 ꝓbat hñ.l.poſt duos.C.de aduo.diuer.iu.¶†Ex p̄dictis diſtingue aut ſtipulatio annua ſit ꝑ expꝛeſſas dinumerationes tēpoꝛū ⁊ quot ſunt anni tot ſunt ſtipulationes:vt.l.pluribꝰ.§.j.ſ.titu.ij.Aut nō enumerant̃ anni.⁊ tūc aut nil eſt īplendū a ſtipulatoꝛe.aut dꝫ aliqd īplere.pꝛimo caſu aut ſtipulatio oī anno dꝫ cōmitti in euentū alicuius cōditionis vt ſi reus fuerit in moꝛa ⁊ tūc quot ſunt āni tot ſunt ſtipulationes.vt.l.vbi aūt.§.pe.⁊ ibi dixi.ſ.ti.ij.aut dꝫ cōmitti īdiſtincte ex ſolo curſu tpis ⁊ tūc eſt vna ꝓ oī tpe vt.l.ſi ſtichū.§.ſtipulatio.⁊.l.ſenatus.§.fi.Si vo eſt aliqd implēdum eſt ex pte ſtipulātis.tūc aut coheret ꝑſone.⁊ tunc tot ſunt ſtipulationes quot ſunt āni vt hic ⁊.d.l.ſi ſterilis.§.fin.de act.emp.⁊.d.l.poſt duos.cum ſi.aut nō coheret ꝑſone ⁊ eſt vna:vt.l.ſi a colono.j.tit.j. 4 ¶†Op.dꝛ hic ꝙ ſtipulatio pōt eſſe in pēdenti ſꝫ ↄ.j.e.l.vſuſfructꝰ.Sol.vt hic glo.tāgit melius ſo.q̄ alibi ꝙ ipſe valoꝛ ſtipulationis nō pōt eſſe in pendēti:ſed acqſitio.i.an acqrat̃:⁊ hoc pōt eſſe in 5 pendēti.⁊ vide gl.q̃ incipit.i.tādiu.in fi.¶†Vlterius ꝓcedo.iſte.§.vr̃ eſſe ↄ doctrinā glo.⁊ doct.in b l.edē.C.loca.vbi dꝛ ꝙ ſcholaris cōducens[b] domū dꝫ ſoluere penſionē in fi.anni ⁊ hoc tꝫ ibi glo.quā allegāt doc.ſed iſte.§.videt̃ cōtrarius.⁊ iſtud contrarium tangit ibi Pe.vt refert Cy.⁊ dicunt qð c cōmittat̃ ſtipulatio in initio[c] cuiuſlibet āni ſꝫ non pōt exigi niſi in fi.anni ⁊ ex hoc habes limitationem ad hoc qð diſtinxi in.l.ſi in anno.ſ.de ṽboꝝ obli.ꝙ oīa illa ſunt vera niſi ſit aliqd īplendū ex parte ſtipulatoꝛis qꝛ tūc añ oīa dꝫ impleri.arg.l.iul.§.offerri.ſ.de act.ēp.ſed dꝛ hic ꝙ initiū anni 6 inſpicimus.¶†Quero qd ſi vſuſfructꝰ nō durauerit niſi ꝑ medietatē anni ⁊ glo.dicit ꝙ vſufructuario obligatio querit̃ ꝓ toto anno ꝓ alia vero medietate cogit̃ ipſe vel eiꝰ heredes reſtituere ꝓprietario ꝯdi.ſine cā.⁊ ꝑ hoc.l.diuoꝛtio.ſ.ſo.ma.⁊ iſta eſt vera.⁊ ſic dꝫ ītelligi.ſ.ð vſufru.l.ſi opas: 7 lꝫ quidam dixerūt aliter vt ibi no.¶†Et facit ad hoc ſi ꝓmittis mercedis noīe aliqd ꝓ opis omni mēſe vel quolibet die vt tot ſint ſtipulationes q̊t ſunt mēſes vel dies.l.nec ſemel.§.nouiſſime.ſ.qñ d dies leg.ced.⁊ ſi fiat locatio[d] domus ⁊ ꝓmittatur penſio in annos vel mēſes ſingulos vna eſt locatio:qꝛ nihil eſt implēdū ex parte locatoꝛis ꝙ cohereat ꝑſone.ſed plures ſunt p̄ſtationes quicqd dicāt doct.in.d.l.edem.C.loca.ſed in oībus caſibꝰ pꝛedictis.ſi locatio fieret in decē annos vna mercede vna eſſet locatio ⁊ p̄ſtatio vna ſed ↄ dictum huius gl.eſt.l.ſi defuncta.§.fi.ſ.de vſufru.ſol.ibi fructus erant ꝑcepti q tpe p̄terito vident̃ ꝑcepti.ſecus in penſione.lꝫ querat̃ in initio anni tñ in fi. 8 debet̃.¶†Alterius dꝛ ꝑ doc.no.arg.ſi dono tibi id qð titius dꝫ mihi videoꝛ donare actionē mihi competentē ad id qð dꝫ titius:vt hic dū ipſa glo.exponit pecunia.i.actio de petēda pecunia.facit l.ſi ſic.§.j.de lega.j.l.legaui.de libe.lega.

c ¶ In initio qñ penſio debeat̃ ad de ꝙ Bal.poſt gl.Bart.⁊ doct.hic ⁊ ibi in.l.diuoꝛtio ⁊c.in pꝛinci.ſ.ſol.ma.dicit ꝙ in dubio quantū ad natiuitatē actionis īſpicitur tp̄s locationis.l.ſi a colono.j.ð fideiuſ.ſalno eo ꝙ hr̃ in iſto §.Si vo q̃rit̃ quo ad interpꝛetationem iuris intelligitur percepta ꝓ ea rata ꝓ quo eſt pꝛeſtita patientia vt nota.in.d.l.diuoꝛtio cuꝫ gl.ma.iuncto text.ibi.ſi vero quantuꝫ ad exactionem.⁊ tūc inſpicimus fineꝫ anni quo exigere pōt effectualiter vt not.in.l.edē.C.loca.et in.l.iulia.§.offerri.de acti.emp.ſꝫ Imo.ibi dicit qð foꝛte pōt attentari ⁊ ꝙ erit a ſua noua ꝯſideratio vcꝫ ꝙ pꝛedicta eſſent vera in pꝛedio ruſtico:ī quo patientia tēpoꝛis que in parte habet̃ non affert tātam vtilitatem in pte reſpectu partis q̄tā in toto reſpectu totius ſecꝰ in pꝛedio vꝛbano puta in domo in qua patientia in parte affert tantā vtilitatem in iſta parte quātam affert patientia totiꝰ tēpoꝛis reſpectu totius tpis iuxta not.in.l.itē q̄ritur.§.q imple.ſ.loca.⁊ ī.l.ſtipulationes nō diuiduntur.§.cū mr̃.ſ.de ṽbo.obli.vn̄ in ipſa domo videt̃ ꝙ poſſit peti pēſio de iure pꝛo rata tēpoꝛis pꝛo quo eſt p̄ſtita patiētia ⁊ hoc in dubio ſecus qñ eſſemus in caſu certo ⁊ hoc ꝓcedit in locatione rei.Ex qbus etiam ſatis apparet qd dicendum in locatione operarum ð quo per Bal.in.d.l.diuoꝛtio et vide qð no.j.de fur.in.l.ſi ſeruus.§.loca.et docto.in.l.ij.C.loca.aliqd p Ro.in l.qui hoc anno.in fi.ſ.de ṽbo.obl.⁊ adde p opi.Imo.ꝙ videt̃ illa ↄ tex.in.l.ſed addes.in §.ſi quis cū in annum.j.loca.

d ¶Locatio domꝰ.Et ꝙ quando locatur res ꝑ multis annis ⁊ pꝛeſtationes fieri debēt diuerſis tēpoꝛibꝰ dicatur vna locatio et non plures addetu ꝙ idē tenet p̄ceptoꝛ meus Soꝛi.ī ꝯſi.cxxv.ī p̄ma pte in pꝛinc.⁊ ibi allegat Bal.in ꝯſi.inci.ad euidentiam pꝛemittendum.

1 ☞ Seruus alienus ab alio poſſeſſus ſtipulās aliquid qñ dño ⁊ qñ poſſeſſoꝛi acquirat.

Si alienus ſeruus.

Quod vni ex poſſeſſoꝛibus queri non pōt querit̃ alij cui pōt.h.d.De hoc habes tex.in.l.q bona.§.j.ſ.de acqui.re.do.Contra habes tex.in.l.ſi ſeruo fructuario.§.ſi duos.ſ.de vſufru.⁊ ibi directe eſt huic cōtrarius.⁊ vide glo.que ſolu.ꝙ hoc eſt ꝓpter ratiōnē naturalē.ſecus eſt de ratione ciuili.⁊ quicquid dicatur intelligamus ſm glo.quādo ex re vnius ſtipulatur aliqd alteri poſſeſſoꝛi vel dño acquiri nō pōt:qꝛ ſua nō intereſt.ar.l.ſi ſeruus cōis.⁊ qð ibi no.ſ.ð dā.infec.⁊ ibi in ſimili vidiſti.eo.modo intellige.l.q bona.§.j.vel intellige eam:vt in gl.quia ſtipulabat̃ ſeruus aliquod indiuiduū.arg.l.ſi ſeruus meus ⁊ tuus.ſ.eo.ſic ergo queritur poſſeſſoꝛi ad quem

EL COLEGIO DE NUESTRA SEÑORA DEL ROSARIO

ſpectat inſolidum dn̄o autem nil operetur: quia etiam ſi quereret̃ haberet reſtituere ⁊ ſufficit plene queſitum ei ad queȝ ſpectat alias ꝓ parte queritur domino. ⁊ ꝓ parte poſſeſſori. habes igitur 1 †quod quandoꝫ ſtipulatur ex re vnius poſſeſſoris bonefidei ꝙ alteri poſſeſſori nec domino pōt queri. ⁊ tunc illi totum queritur cui ſtipulabatur vt hic: ⁊ l. ſi ſeruus cōmunis. ſ. de damno īfecto. Quandoꝫ ſtipulatur quod alij poteſt queri tūc ſi eſt indiuiduum idem quia totū queritur cui ſtipulatur: vt. l. q bona. §. j. ſ. de acqui. re. do. quandoꝫ ſtipulatur id quod non eſt indiuiduū ⁊ tunc pro parte domino queritur ⁊ pro parte queritur poſſeſſori ex cuius re ſtipulatur vt. l. ſi ſeruo fructuario. §. ſi duos. ſ. de vſufruc. tamen cogitur reſtituere. arg. l. pe. j. eodem.

Liber homo. Homo liber bona fide poſſeſſus qđ nō pōt q̄rere ſibi querit poſſeſſori: ꝙ non pōt querere poſſeſſori querit̃ ſibi. h. d. de expoſitionibus glo. tene menti ſecundam.

1 ☞An exiſtentia ſui heredis operetur tranſmiſſionem ante aditionem. ꝙ ſic.

Apud labeonem. Cū tractat̃ de cōmodo filij exiſtētia ſui heredis eū facit heredē. etiā errātem ⁊ ius ignorātē. h. d. ¶Oppo. ſ. e. l. ꝓinde. §. ſi ſeruus. ⁊ l. ſeruꝰ cōis ſic. ſ. e. Sol. hic fuit ſtipulatus ſimpliciter nō noīatim. ¶Scđo op. ꝙ hic īteruenit iuſſus ergo ⁊c. vt. d. l. ꝟ. ſed ſi iuſſu. Solu. dicūt quidā ꝙ inſpecto effectu nō totū querit̃. qꝛ hȝ reſtituere: vel aliter ⁊ meliꝰ fuit iuſſum vt ſtipularet̃ q̄ta pecunia ⁊c. ⁊ hec vera ⁊ expone: vt in gl. ¶Op. de. l. ſi ex re. §. j. j. e. ſo. pupilla ꝓpter iuſſuȝ habebit dimidiā. ſȝ in alia dimidia. qꝛ ſtipulatio fuit ſimpliciter interpoſita habebit dimidiā eius vt. d. l. ſi ex re quā tn̄ reſtituere tenebit̃ conditione ſine cā. ⁊ ideo non videt̃ ſibi q̄ri ⁊ hoc vult text. vn̄ ad glo. q̄ dicit in fi. ꝙ dimidiā querit: qꝛ bonafide poſſidet dic imo qꝛ iuſſus interuenit. 1 ¶†Scitis ꝙ eſt opi. an exiſtentia ſui heredis operetur trāſmiſſionē ante aditionē ⁊ quicqd gl. dicat in. l. ſi īfanti. C. de iure deli. ⁊ l. ſi. §. j. C. de cura. furi. tene ꝙ ſic qn̄ đ eius cōmodo tractat̃ vt. l. apud hoſtes. C. de ſu. ⁊ legi. ⁊ facit. l. hereditatē. §. filius. j. de caſtrē. pecu. ⁊ l. q cū duos. §. cū in bello. ſ. de re. du. ⁊ l. ex militari. cū. l. ſeq. de teſta. mili. cū infinitis ſi. Ja. de bel. in quadā diſputatione quam ponit in aut. de triē. ⁊ ſemiſ. dicit ꝙ in predictis. ll. nō trāſmittit: quia fuit impeditus filius ignorātia facti vel alio legitimo īpedimēto ita ꝙ nō potuit adire ſed ipſe dicit cōtra iſtum. §. qꝛ hic fuit ignorantia iuris[a] que nō eſt impedimentū legitimū imo lata culpa vt no. in. l. liberorū. §. notant̃. ſ. de his qui no. infa. iſtam tamen materiam de exiſtentia ſui heredis plene ſcripſi in. l. ſi filius qui patri. ſ. de vulga. ⁊ pupil. dic vt ibi.

Si ſeruus cōis. Stipulatio alternatiua īter ꝑſonas qbus equaliter poteſt queri vitiat̃. h. d. Et ſic apparet ꝙ vni poſſet queri alij non: tunc qꝛ pōt queri habetur vt adiectus nec curo ꝙ precedat dūmodo vni nō poſſit acquiri vt. l. j. §. cōmunis ſeruus. ſ. e. ⁊ l. caius. ſ. ſolu. mat. ⁊ ibi eſt ſpeciale ꝙ ꝑ aliuȝ acquiratur nepoti: vt dixi in. l. cum ita. §. qui ſibi. ſ. titu. ij. qualiter autem poſſit eſſe in pendenti dicam. j. eo. l. vſufruc.

Seruum fructuariū. Cum. §. ſeq. Opp. de. l. per ſeruum. §. j. ſ. de acqui. rerum do. ſo. vt in glo. ¶Opp. de. l. j. §. penul. ſ. eodē. ⁊ expone vt ibi. ¶Opp. j. eo. l. cum duorum. dic vt in glo.

Si ſeruus hereditarius.[b] Preſcriptio currit a die a q̄ fuit facultas agendi hoc dicit. ¶Opp. de. l. ſi ſeruus. ſ. de diuer. ⁊ tēpo. preſcrip. glo. hic ſoluit primo. ⁊ not. bene. vel dic ſtipulatus eſt heredi ⁊c. iſta pōt eſſe bona: quia habet in ſe conditionem ſi adeatur hereditas vt. l. interdum. §. pen̄. ſ. titu. ij. verior eſt iſta ſolu. ꝙ. l. contraria loquitur quando fuit ſeruus ſtipulatus ex ea cauſa quā poteſt in iudicio deducere: vt in momentanea poſſeſſione hic erat alia cauſa. ¶Opp. de. l. ſi filius. ſ. de verbo. obli. ſol. ibi quo ad acquiſitionem hic quo ad ſtipulationē purā vel conditionalem.

a ¶Ignorātia iuris. Tamē ꝭm intellectum glo. hic fuit ignorantia facti ⁊ ſic non ꝓbat opi. cōem dato ꝙ hic dicatur dn̄iuȝ rerū hereditariarū acquiſitū heredi ignoranti.

b ¶Si ſeruus hereditarius. Ad limitationem huiꝰ l. vide not. ꝑ Bar. in. l. j. §. j. ſ. đ vſucap.

c ¶Uſuſfructus. ratio huiꝰ ⁊ ideo hec. l. nō hȝ locū. ī monacho. vt no. Bald. in rubri. C. de reſcin. vend. in prin.

1 ☞Hereditas repreſentata non eſt capax vſuſfructus. ⁊ nu. 4.
2 Legatum poteſt eſſe in pendenti: ⁊ nu. 6. ⁊ ibi ponit differentiam inter contractus ⁊ vltimas voluntates.
3 Stipulatio pura nō poteſt eſſe in pendenti. ⁊ quomodo. nu. 6. ⁊. 7.
5 Collegium ⁊ populus eſt capax vſuſfructus ⁊ ibi de ratione inter hereditatem repreſentatā ⁊ in alijs perſonis repreſentatis.
Collegium repreſentat perſonam viuentem.
8 Stipulatio vt valeat inſpicitur initium cōtracte ſtipulationis nō tempus exiſtentis conditionis. ⁊. ſ. nume. 3.
9 Stante ſtatuto ꝙ quis non poſſit eſſe de prioribus niſi ſit de arte: quis tempore imburſationis nō erat de arte ſed tempore quo debet adminiſtrare an poſſit eſſe de prioribus.

c **Uſuſfructus.**[c] Subſtantia ſtipulationis pure vel conditionalis non poteſt eſſe in pendēti. ſed legatū poteſt pendere anteq̄ eius dies cedat h. d. hec. l. valde no. ⁊ tenenda menti: ⁊ hec. l. eſt ſcđs punctus nota. in hac lec. ¶No. tex. ibi: quia ex temporis ⁊c. ¶Not. tex. ibi legari autem ⁊c. No. primo 1 †ꝙ perſona ficta vt hereditas repreſentata non eſt capax vſuſfructus: vt hic in prin. 2 ¶†Scđo no. legatum pōt eſſe in pendenti. 3 ¶†Tertio nota ꝙ ſtipulatio pura non poteſt eſſe in pendenti. ¶Quarto not. ꝙ vbi eſt defectus in ꝑſona ſtipulantis inſpicimus initium nō tempus exiſtentie cōditionis vt hic in fi. ¶Ad primum oppo. 4 †, ⁊ videt̃ ꝙ hereditas poſſit capere vſumfructū. quia hereditas repreſentat vicem perſone. vt. j. tit. j. l. mortuo. ⁊ l. hereditas. ſ. de acqui. rerū do. dicit gl. hoc verum in perſona vera. ſecus in perſona repreſentata. Et eſt ratio. quia nec vti nec cauere poteſt hereditas ita dicit gl. ſed neſcio quare hoc caſu nō ſuſtinet perſonam defuncti: quia omni caſu ſuſtinet. Item poteſt vti ⁊ ſatiſdare per curatorē bonis datū. vt. l. j. ſ. de cura. bo. dan. ſed reſpondeo ad contrarium perſonam defuncti repreſentat hereditas. vt in contrarijs ſed vſuſfructus iam acquiſitus more defuncti extinguitur. ergo in hoc caſu nō poteſt queri defuncto vt. l. titio 5 cum moriet̃. ſ. de vſufruc. ⁊ hec eſt ratio huius. l. habes† intellectū ꝙ in alijs ꝑſonis repreſentatis vt collegio ⁊ populo. vt. l. proponebatur. ſ. de iudi. ⁊. j. de fideiuſ. l. mortuo cadet vſuſfructus. qꝛ repreſentāt ꝑſonā viuā ⁊ finitur vſuſfructus. c. annis. vt in. l. in vſufruc. ſ. de pac. do. ⁊ l. an vſuſfructus. ſ. de vſufruct. ⁊ in hac. l. patet. ꝙ nō ſtatim eius dies cedet. Contra imo cedet ſtatim a die mortis. vt. l. j. ſ. qn̄ dies leg. ced. ⁊. l. j. §. in nouiſſimo. C. de cad. tol. Sol. illa regularia ſed in vſufructu ſpāle qđ cedit a die adite hereditatis. Sed aduerte qn̄ legat̃ vſuſfructus ſeruo hereditario requirit̃ ꝙ ſit adita hereditas legantis. vel ꝙ ſit adita illa de qua eſt ſeruus vt ꝓbat̃. ſ. qn̄ dies le. ce. l. cū ita. §. j. ⁊ tunc nō eſt dubium qđ illi ſeruo pōt acquiri: qꝛ illa hereditas repreſentat perſonam viuentem. 6 ¶†Dicitur hic ꝙ ſtipulatio nō poteſt eſſe in pendēti ſed legatum ſic. Cōtra de verbo ad verbū. ſ. com. predi. l. vbi cōtractus ſunt in pendenti. ſed vltime voluntates non. gl. dicit hic ſpeciale. Alij dicūt actus viuentium poſſunt ſuſpendi vt aliorū arbitrio confirmentur vt. l. ſi qs arbitratur. ſ. ti. ij. actus morientium nō poſſunt ex alieno arbitrio pendere: vt. l. in illa. ſ. de here. īſti. ⁊ ita loquitur. l. ſi. ſ. com. predi. Sed quedam depēdentia eſt que nō venit ex alieno arbitrio ſed ex ipſius diſpoſitionis natura: et in hac pōt plus pendere vltima voluntas quā contractꝰ vt hic ⁊ eſt bona ſolutio. Uel melius anteq̄ cedat dies legati pōt magis pendere legatū q̄ contractus. ſed poſtq̄ cedit dies legati poteſt magis pendere contractus q̄ vltima voluntas. vt ibi intelligit glo. 7 ¶†Item oppo. qđ ſtipulatio poſſit eſſe in pendēti. vt. l. ſi ſeruus communis meuij. §. ſi. ibi: nam ⁊ cū idē ⁊c. ſol. vera eſt quā glo. ponit. ibi ſtipulatio. i. ſtipulationis ſubſtātia. an valeat vel nō. nō pōt eſſe in pendēti: vt hic ſed cui acquiratur id eſt ipſa acquiſitio pōt eſſe in pendenti: vt ibi dicit tex. ⁊ gl. ibi ſentit. ¶Cōtra hoc op. de. l. ſi ſeruus cōis ita. ſ. eo. vbi nō pōt eſſe in pendenti cui acquirat. poſſumus dicere eo mō ſcȝ qđ nō pōt eſſe in pēdenti an valeat ⁊ ſic cōcordat: vel ibi dicit̃ qđ nō pōt eē in pendēti. ſ. acquiſitio qđ eſt verum quando a parte ſtipulatoris nihil erit implendum vt ibi. ſed ſi eſſet a parte ſtipulatoris implendum: tunc poteſt eſſe in pendenti: vt. l. ſi ſeruus cōmunis meuij ⁊ caſtrenſis peculij 8 §. ſi. ſ. eo. ꝭm Jaco. de are. ¶†Ultimo dicitur hic quod ad valorem ſtipulationis inſpicit̃ initiū cōtracte ſtipulationis. Cōtra. ſ. ti. iij. l. ſi rem meam. dicit glo. ibi loquit̃ de cōditione extrinſeca: que pōt facere ſtipulationem in pendēti eſſe ſed hic loquitur de conditione extrinſeca ⁊ illā appellat gl. cōditionē intrinſecā que de neceſſitate facit ſtipulationem cōmitti. alꝰs dicit̃ extrinſeca: vide glo. que dicit facit. ſ. de verbo. ob. ⁊ in eo qđ dicit in ſecūdo vt ſi titius. hoc nō eſt verū: qꝛ ⁊ in hoc ſecūdo caſu valet ſi contingeret quod tempore exiſtentis conditionis res non eſſet ſtipulatoris. ¶Sed contra hoc oppo. quia. l. ſi rem meā. loquit̃ contra hunc caſum vt ibi apparet. Quid dicemus. Gl. plene ibi dicit ⁊ ibi dixi. hic loquitur quando eſt defectus perſone ex parte perſone: quia inſpicimus initiū vt hic. idē ſi eſſet effectus in re ex ꝑte rei: vt. l. inter ſtipulantē. §. ſacram. ſ. de ꝟbo. obli. ſed ſi eſſet defectus miſta cōſideratione perſone ⁊ rei: tunc inſpicimus tēpus exiſtentie conditionis vt. l. ſi rem meā. ⁊ ibi dixi per Dy. ¶Itē oppo. ſ. de vſufru. l. ſed ⁊ ſi quis. §. interdū. Sol. vt modo dixi in ſolutione contrarij. l. ſi ſeruus cōis meuij. in ſi. faciūt hec ad. q. 9 a † Statutū eſt[a] hic ꝙ nullus poſſit eſſe de prioribus niſi de arte. modo tēpore quo quis fuit electus ⁊ miſſio in ſacculo non erat de arte ſȝ tēpore ipſo quo debet adminiſtrare: eſt de arte. ſi iſtaȝ electionē equiparamus ꝯctus pōt eſſe in pendenti. ſi vltimis voluntatibꝰ nō vt hic: licet hodie habeamus caſum ꝙ debet inſpici tp̄s electionis. vt in. c. ſi eo tēpore. extra de reſcri. li. vj. ⁊ hoc tangit Dy. in ſi. i. l. ij. circa princ. ſ. de excu. tut. non habetis alia.

a ¶Statutum eſt. vide que dixi poſt Bar. in. l. fratres. de pe. ⁊ vide Bar. in. l. ſi. in fin. de regu. catoñ. q̄ videt̃ decidere ꝙ eqparet̃ vltime voluntati. ⁊ viđ Bar. in l. ij. de in diē adie. ⁊ Bal. de pa. conſtan. in. x. col.

Si ex re. Quero per que verba fuit cōcepta iſta ſtipulatio. Dicit glo. hoc mō ꝓmittis mihi pro dn̄o meo dare vel pro fructuario. Iſta poſitio gl. nō ꝓcedit quia qn̄ dicit promittis mihi apparet ꝙ ſtipulatio valet ⁊ acquirit̃ dn̄o. ⁊ in eo qđ adijcit̃ ꝓ dn̄o vel ꝓ fructuario. tūc adijcit̃ tanq̄ negotia eorū gerā vt. l. linea margaritarū. §. j. in princ. ſ. de lega. j. ⁊. l. quecūꝫ. ſ. de act. ⁊ obli. ⁊. l. pe. ſ. de neg. geſt. ⁊ ſic valet ſtipulatio ⁊ ei acquiritur cuius negotia gerit. Sed vera lect. eſt quā dicimus ꝙ hic fuit cōcepta ſtipulatio. ꝓmitto dn̄o meo vel fructuario. he glo. dicunt rem nō valere ratione incertitudinis imo valere ratione certitudinis: quia quereret̃ domino ⁊ fructuariꝰ haberet̃ vt adiectus vt. l. j. §. pe. ſ. ti. ij.

Si ipſi. No. hic ꝙ dictio eadem conſtituit duos reos inſolidum vt hic. ⁊. j. l. proxi. ⁊ dixi. ſ. ti. ij. l. ij.

1 ☞Stante ſtatuto ꝙ ſi quis intrauerit rem alterius ſoluat centum ſi aliquis intrauit rem hereditate iacente: ⁊ poſtea adeatur hereditas an poſſit ille centum petere.

b **Illud.**[b] Hereditatis aditio retro ad tempus mortis trahit̃. h. d. ¶No. text. ibi qꝛ q̄ poſtea ⁊c. cōcor. ſ. de acqui. here. l. ſeruus quoꝫ. ⁊. l. ois hereditas. ⁊. l. omnia fore. j. de reg. iur. 1 Aduerte† dicit ſtatutū ſi qs intrauerit rē alterius ſoluat cētū dn̄o. modo aliqs intrauit rem hereditate iacēte poſtea aditur vtrum poſſit illa centū petere ex forma ſtatuti. habes text. qđ nō in. l. iij. §. hec verba. ſ. de neg. geſt. ⁊ illū tex. alle. in. l. omnes populi. ſ. de iuſti. ⁊ iur. in illa. q. vtrū ſtatuta recipiant interpretationem extēſiuam ſcđm id quod eſt de fictione. videte ibi ⁊ alio anno ego dixi. non habetis hic alia.

Si ſeruus. No. ꝙ dictio eadem cōſtituit duos reos. vidiſtis. ſ. l. proxi. §. ſi ipſi.

1 ☞Quid eſt dicere ꝙ īter fructuarios nulla eſt iuris cōmunio.

Si cum duorū. Si ſeruus vni ex fructuarijs ſimpliciter ſtipulet̃ nominatim ex re q̄ pertinet ad vtrūꝫ ei ſoli q̄rit. h. d. Iſta lex innuit tacite ꝙ ex hac ſtipulatione ſi poſita eſſet ſimpl'r ex re fructuarij vtiꝫ fructuario quereret̃ ⁊ nihil dn̄o ad id qđ tacite innuit. ¶Op. de. l. ſed ⁊ ſi qs. §. ſi duos. ſ. de vſufru. ſo. dicūt qdā ꝙ iſte īntellectus tacitꝰ nō dȝ ſumi qꝛ ſi ſtipulet̃ ſimpl'r quereret̃ dn̄o dimidia. ⁊ hec fuit opi. Jo. Iſta ſol. nō eſt vera vt apparebit ex ſeq̄ntibꝰ. Soluit̃ ergo aliter ꝙ ibi ex re vnius poſſeſſoris tantū fuit ſtipulatus hic ex re vtriuſꝫ. ⁊ iſta eſt vera. ꝓbo per rōnem qn̄ vnus eſt poſſeſſor vel fructuarius ⁊ ſeruus ſtipulādo ſingulariter ex re q̄ pertinet ad euȝ ei ſoli querit ergo qn̄ ꝑtinet ad vtrūꝫ ambobus quereret: ſȝ qn̄ pertinet res ad vnū tantū ex poſſeſſoribꝰ ex ſtipulatione ſimplici nō pōt ei queri niſi ꝓ parte. alia pars q̄ de neceſſitate dn̄o pertinet alij poſſeſſori queri nō pōt. qꝛ non pertinet ad eum. Item opp. de. l. ⁊ ſi duorum ſ. eo. ſol. intellige illā ſcđm iſtam. Item oppo. de l. ſi alienus. ſ. eođ. ſolu. eodem modo. ¶Ulterius op. ſeruus fructuarius non pōt querere fructuario ex re que ad eū non pertinet. vt. ſ. eo. l. ſi ex re. in princ. ⁊. ſ. ꝓxi. l. ſed hec res ad fructuarium nō pertinebat ſaltem pro dimidia. ergo nō queritur ſibi. dicit glo. ꝙ pertinebat ad fructuarium. Itē per ſimilitudinē ei q̄rit. Uel dic ꝙ hic ſtipulatus eſt ex re cōmuni. ⁊ qđ cōmune eſt meuȝ eſt aliquo 1 reſpectu. vt. l. illud. ſ. de ritu nup. ¶†Quero qđ eſt dictū id qđ dicit tex. ꝙ inter fructuarios nulla* eſt iuris cōio. Dicunt quidā ꝙ vſuſfructus diuidi non pōt. hoc eſt falſum quia eſt diuiduus vſuſfructus vt. l. j. §. ſi vſuſfructus. ſ. ad le. fal. qꝛ de eo defalcatur. ⁊ no. ſ. de ꝟbo. ob. l. ſtipulationes nō diuidunt̃. ſcđa eſt opi. Joā. ⁊ vera inter duos fructuarios nulla eſt iuris cōio. ita dicit tex. qꝛ alius eſt vſuſfructus ī perſona tua alius eſt in perſona mea. ⁊ ſic quodlibet ius eſt ſeparatum per ſe vt. l. ſi id quod. ſ. ti. j.

b ¶Illud. Not. ꝙ hic eſt caſus iuncta glo. ꝙ tam famuli defuncti q̄ hr̄des debēt portare veſtes lugubres qđ obſeruat̃ in morte virorum inſignium in vilibus vero non eſt iſta cōſuetudo ꝙ hic videtur decidi ꝙ vxori defuncti emēda ſint per heredem veſtimēta lugubria niſi cōſuetudo aliud diſpoſuerit et ita no. ꝑ doc. C. de infa. decre. ⁊ vide ꝙ no. Bar. ⁊ Ang. ī l. vſumfructum. §. dos legata. ad le. fal. ⁊ not. inſtit. de act. in. §. fuerat.

c ¶Si ſerꝰ teſtamento. l. ſed et ſi. vide Bar. in. l. ſequitur. §. de illo. et in. l. qui rome. §. duo fratres. de verbo. obli.

1 ☞Monachus ſi ſtipulatur meo mādato acquirit monaſterio tn̄ actionem dȝ mihi cedere.

1 **Si liber homo.** †No. ſi monachus ſtipulat̃ meo mandato acquirit̃ actio monaſterio nō mihi tamē actionem debet monachus cedere mihi in totum ſicut hic dicitur in ſeruo fructuario.

1 ☞Ex ſtipulatione quā facit monachꝰ quē abbas ſcit nō iuſte ꝓfeſſum nō querit̃ monaſterio.

Si ſeruus teſtamento. Liber homo ſtipulādo nō querit maleſidei poſſeſſori. h. d. Dicit̃ hic ſi modo ſciuerunt quero quō poteſt eſſe ꝙ heredes ignorēt ſeruum manumiſſum cū non poſſint eſſe heredes: niſi co c gnito de viribus teſtamēti: vt. l. ſed ⁊ ſi[c] de ſua. ſ. de acqu. here. ⁊ alibi dicit̃ ꝙ heres preſumit̃ ſcire ꝙ in teſtamēto continet̃: vt. l. cū heres. ſ. de li. leg. dicit Ja. de are. ⁊ ego dixi alias ꝙ hoc pōt cōtingere in herede ſuo qui pōt eſſe heres licet vires teſtamēti ignoret: vt. l. eius qui in ꝓuincia. in ſi. ſ. ſi cer. peta. 1 ¶†Ultimo no. hāc. l. ꝙ ſi in monaſterio ſit quidā monachus quē abbas ſcit non eſſe iuſte profeſſum ⁊ vere non eſſe monachū ꝙ ex illius ſtipulatione non queritur monaſterio.

1 ☞Stipulatio monachi ſine monaſterio nō vȝ.
Monachus ſine monaſterio dicitur ingrediens religionem regularium mendicantium qui ſtatim profitetur.
Monachus ſine monaſterio dicit̃ etiam ille qui profitetur in manibus cuiuſdā monachi.
2 Monachi alicuius monaſterij capti a ſaracenis vel inundati eqparant̃ ſeruis hereditarijs ⁊ acqrunt monaſterio futuro.
3 Habere rē pro derelicto eſt quedā donatio ⁊ ideo occupās tenet̃ ad ſolutionē gabelle vigore ſtatuti ꝙ de qualibet donatione ſoluatur gabella.
Donatio que ſit ꝑſone incerte non requirit conſenſum vtriuſꝫ.

* **Quod ſeruus.** Stipulatio ſerui q nō hȝ dn̄m non vȝ. h. d. ¶Not. tex. ibi. nā ⁊ hoc genere. ¶Opp. ꝙ ſeruus habitus pro derelicto ſtatim ſit liber vt ſupra q ſine d manu. ad lib. ꝓue. l. ſeruo. Rn̄. aut[d] habet̃ ꝑ derelicto ſeruꝰ languens ⁊ ſtatim efficit̃ liber: vt in cōtrario. Aut ſeruus ſanus. ⁊ tunc liber non efficit̃: vt hic niſi ſeipſum in libertatē preoccupet vt arg. e l. fina. ſ. pro derelicto. ⁊ hic in gl. ¶Ultimo not.[e] 1 ex hac† l. duo. primo ꝙ ſi eſt monachus ſine monaſterio ſtipulatio eius nihil valet. caſus eſt hic. Diceres tu ꝙ non poteſt eſſe monachus ſine monaſterio. dicit quedam decre. de regulari. li. vj. qđ regulares mendicātes non poſſunt recipere aliquem ad ꝓfeſſionē illius regule niſi poſt annum modo aliquis ingrediens illā religionē ſtatim facit ꝓfeſſionē. Dicunt canoniſte qđ ille efficit̃ religioſus ī genere nō qđ ſit obligatus illi religioni vel alicui: ⁊ ſic eſt dare monachū ſine monaſterio ⁊ ſic ſtipulatio nō valet: vt hic. ¶Ulterius dicūt

* Pro concordia. ¶Aduerte quod Bar. voluit i. l. labeo. la. ij. ff. de ꝟ. ſig. ꝙ ꝯctus proprie tunc demum appellatur qn̄ eſt vltro citroꝫ obligatoriꝰ ꝯrius allegat̃ in hac. l. qđ ſeruꝰ. ī qua Bar. vult ꝙ ſtatutū dictās ꝙ pro quolibet ꝯctu ſoluatur gabella vendidiſſet locū qn̄ qs habuit rem ꝓ derelicto in fraudeȝ ⁊c. Tu dic ꝙ Bart. non dicit ſimpliciter ꝙ ſit ꝯtractus talis ſȝ bene dicit ꝙ comprehendit̃ ſub ſtatuto predicto ⁊ aliud eſt dicere ꝙ ita cōprehēdetur propter fraudē cōmiſſam qꝛ dolus nemini dȝ patrocinari. c. ceteruȝ. c. ſedes. c. ex tenore. đ reſcri. Et aliud eſt dicere ꝙ ita ſit in veritate vt dixi in. d. l. labeo. ergo Bar. nullā ſapit cōtrarietatem.

d ¶Rn̄. aut. No. ꝙ ſi relinquit̃ ſeruꝰ languēs ſit liber ſecus ſi ſanus niſi ſeipſum preoccupet in libertatem ꝙ not. ꝭm Ange. qs relinquit animalia infirma ꝙ ꝓcedit ꝭm. d. Jo. ſi nō erat ſpes recōualeſcentie. alꝰs ſecus. l. cū de idebito. de ꝓba. Andre. barba.

e ¶Ultimo no. vide qđ no. in tit. de eccle. ti. §. interdicimus. col. ix. ſed ī iſta ciuitate ho. ꝭm do. Joan. fuit ſeruatum. Andr. Barba.

canoniſte qđ ſi quis ꝓfitetur religionẽ in manibꝰ
cuiuſdam monachi ꝙ ille efficit̃ religioſus ⁊ monachus
non tñ incorpoꝛat̃ iſti monaſterio vnde
erat recipiens: quia nõ habebat poteſtatem incorpoꝛãdi
in monaſterio ſuo. ⁊ ſic eſt dare monachũ
ſine monaſterio ſuo ⁊ ſic eius ſtipulatio nõ valet
a vt ſic. Sed ponamusᵃ vnum caſum pulchꝛum.ᵇ
b Pone † ꝙ eſt vnũ capitulum ſine monaſterio: qꝛ
2 eorũ monaſterium eſt occupatũ a ſaracenis vel a
mari vel ab alia inundatione. qđ erit de iſtis monachis.
Certe iſtos monachos eqparabo ſeruis
hereditarijs quoꝛum dñs eſt moꝛtuus ⁊ ſperat̃ ꝙ
alius eorũ locũ aſſumat. vt ſic acquirãt monaſterio
⁊ capitulo eorum futuro qđ ſuccedit in locuꝫ
c primi. ¶ Ultimo no. tex.ᶜ hic. dicit̃ enim nã ⁊ hoc
3 genere quedã donatio eſt. ¶ † No. cõtra infinitas
d fraudes. vnde dicit ſtatutũᵈ hic ꝙ de quolibet cõtractu
ſoluatur gabella. ego nolens ſoluere cogitaui
hanc fraudem. ego volẽs donare tibi habui
fundũ ꝓ derelicto ⁊ tu occupaſti. Certe iſtud habere
ꝓ derelicto eſt quedã donatio: ⁊ ideo ſoluet̃
gabella tanꝙ̃ ex cõtractu donationis. ⁊ hoc tangit
gl. in. l. j. circa pꝛin. ſ̃. ſi ex noxa. cau. aga. ⁊ eodem
modo dicit. l. ꝙ pendente iudicio non poſſit
alienari modo habes hoc ꝓ derelicto. certe hoc
videt̃ quedam donatio ⁊ alienatio. Dices tu quõ
eſt donatio cum ſaltẽ pactum nudum requiratur
hodie ⁊ vtriuſqꝫ cõſenſus requirit̃: vt. l. ſi qs arg.
e C. de dona. Rñdeo donatioᵉ que fit in perſonã certam
reqrit vtriuſqꝫ conſenſum ⁊ pꝛeſentiã. ſecus
in donatione q̃ fit in perſonã incertam vt hic ⁊. l.
qui rome. in fi. ſ̃. de acqui. re. do. ⁊ ibi no.

1 ☞ Nominatim fieri dicitur etiã nomine appellatiuo.
2 Differẽtia eſt inter nomina ꝓpꝛia ⁊ appellatiua q̃tũ ad modum ſignificandi ⁊ qñ ſeruus cõis ſtipulatur per nomina ꝓpꝛia vel appellatiua.
3 Seruus plurium ſi ſtipulatur qualiter acquirat̃ dominis.
Inſtitoꝛ ſocietatis in qua ſunt plures ſocij qualiter acquirat.
4 Conſuetudine mercatoꝛum ſtante ꝙ vnus nominat̃ noĩe pꝛopꝛio ⁊ alij appellatiuo puta titius ⁊ ſocij ſi titius ſtipulat̃ qualiter acquirat.
5 Seruus in quo plures habent vſumfructũ ſi ſtipulatur vel acquirat qualiter acquirat.
6 Monachus vnius monaſterij cui fuit ab abbate cõmiſſum regimẽ alicuius eccleſie ſi acquirit cui acquirat an monaſterio an eccleſie.
7 Seruus alterius ab aliquo vel aliquibus bona fide poſſeſſus ſi ſtipulatur cui acquirat.
Monachus vnius monaſterij bona fide ab alio poſſeſſus ſi ſtipulatur cui acquirat.
8 Liber homo poſſeſſus ab aliquo vt ſeruus ſi acquirat cui acquirat. remiſſiue.

Si ſeruus cõis ita.

Singularis. l. eſt breuiter. h. d. Si ꝓpꝛia
nomina exprimant̃ vocantur dñi
in viriles ſi exprimantur appellatiua vocãtur in
dominicas. ſed ſi vtrũqꝫ exprimatur in dubio inſpiciturᶠ
f ꝙ pꝛecedit. h. d. ¶ Oppo. de. l. pꝛoinde.
1 ij. reſponſo. ſ̃. eo. ſol. intellige † nominatim nominibus
appellatiuis vel ſi intelligas pꝛopꝛijs dic
ꝙ pꝛeceſſerunt appellatiua. ¶ Extra gl. oppo. ꝙ
non ſit differẽtia inter nomina pꝛopꝛia ⁊ appellatiua.
2 vt. l. certũ. ſ̃. ſi cer. peta. Sol. † q̃tum ad reddendum
rem certã non eſt differentia. vt ibi. qꝛ tã
per pꝛopꝛia q̃ per appellatiua eadem perſona ſignificat̃.
ſed q̃tum ad modũ ſignificandi eſt differentia.
nam per hoc nomẽ dominus quod eſt appellatiuũ
ſignificat̃ pſona eatenus quatenus ſibi
illud nomen appellatiuũ congruit ſcꝫ pꝛo parte
dominica. ſed per nomen pꝛopꝛiũ perſona ſignificatur
integre. quia nomina ꝓpꝛia vtriqꝫ equaliter
cõgruunt. ⁊ ideo equaliter vocant̃. ⁊ iſtud eſt
vere ⁊ pꝛopꝛie dictaꝫ q̃tum ad caſum huius. l. tñ
g vniuerſaliter dicta ratio nõ concludit. Poneᵍ ꝙ
ſeruꝰ plurium fratrũ ſtipulat̃ ab alio fratre hoc
modo. ꝓmittis fratribꝰ tuis vel filijs talis ⁊ ſimilia
certe iſtud nomen appellatiuũ cõgruit oĩbus
equaliter. tamen non vocant̃ equaliter tex. eſt no.
ſ̃. ad trebel. l. lucius. §. meuia. dic ergo ꝙ nomina
appellatiua ſunt omnibus cõia. ⁊ ideo pꝛeſumit̃
ꝙ reſpectu cõmunionis que erat ĩ ipſo ſeruo fuerit
ſtipulatus. ſed noĩa ꝓpꝛia ſunt cuiqꝫ pꝛopꝛia.
h ⁊ ideoʰ puto ꝙ ſi fuiſſet̃ ſtipulatus ꝑ nomina appellatiua
nõ cõmunia in perſona oĩum dominorum.
Exemplũ pꝛomittis filio titij ⁊ filio ſeij. tũc
domini vocarent̃ in viriles. vt. l. nonnunq̃. ſ̃. ad
trebel. ⁊ ecõtra qñ ꝑ nomina ꝓpꝛia vocent̃ in dominicas
ſeu hereditarias partes: vt. l. thais. §. ſtichum.
ſ̃. de fideicom. libe. ſolu. diſtinctio huius. l.
hꝫ locum in dubio ſed ſi apparẽt alia iudicia ꝓpter
que pꝛeſumeret̃ diſponẽtes aliud ſenſiſſe nõ
ſtaremus huic pꝛeſumptioni. vt in. l. econtra. vbi
non inſpicimus noĩa pꝛopꝛia vel appellatiua ſꝫ
onus iniunctum vt pꝛo quibus partibus vocent̃
ad onus. pꝛo illis vocentur ad cõmodum et hoc
eſt ꝙ text. hic expꝛeſſe dicit quando ſunt expꝛeſſa
pꝛopꝛia et appellatiua ĩſpicere debemus pꝛimo
coniecturas quid cuius demonſtrandi gratia ⁊c.
id eſt an pꝛopꝛia ad deſignationem appellatiuorum
an econtra. vt dicit glo. ſi non apparent. tunc
inſpicimus quod pꝛecedit: vt tex. dicit ſm veram
opi. licet Oldra. cõtra. vt in glo. de cuius opi. nõ
curo. Unde cõtra pꝛeſumptionem illius. l. do aliquas
notabiles cõiecturas. Pꝛimo receditur ab
hac pꝛeſumptione rõne oneris iniuncti. vt modo
dixi. Secundo ratione rei ſuper qua fit diſpoſitio
vt. l. ſi ſeruus cõmunis. de dãno ĩfecto. ſimile in. l.
cum poſt. ſ̃. de admini. tuto. vbi ſi tutoꝛ cõtrahit
ſuper re pupilli videtur tutoꝛio nomine licet pꝛecedat
nomen pꝛopꝛium. ad idem. ſ̃. de inſti. l. fi. qđ
no. Tertio ratione notitie. vt. l. qui habebat. ſ̃. de
rebus dubijs. vnde diſtinctio huius. l. habet locũ
quãdo nominantur perſone note. ſed ſi incognite
nominentur in diſpoſitione ſemper videnẗ adiecta
pꝛopꝛia nomina ad demonſtrationẽ appellatiuoꝛũ.
⁊ ſic inſpiciunt̃ appellatiua. arg. d. l. qui
habebat. ⁊ hac. l. ¶ Quero qñ ſm vnũ modũ põt
valere ſm alium non. ⁊ tunc non inſpicitur quod
pꝛecedit. ſed valet eo modo quo poteſt vt ĩ. l. quoties.
de rebꝰ du. ⁊. ſ̃. eodẽ. l. ſeruus hereditarius. ⁊
i facit qđ nota. ſ̃.ⁱ de iuriſdi. om. iudic. l. ⁊ quia. ⁊ de
pac. l. tale pactũ. in fi. ¶ Ultimo glo. ſummat iſtã
materiã de ſtipulatione ſeruoꝛum que licet ſit nobis
extranea tñ quo ad multa põt eſſe vtilis. ideo
3 examinemus eam plenius. ¶ † Et pꝛimo quero
qñ ſeruus pluriũ ſtipulat̃ qualiter acquiritur dominis.
Circa qđ dic qđ qñqꝫ ſeruus ſtipulat̃ ſimpliciter
⁊ tũc aut omnibus põt queri ꝓ poꝛtione
dñica ⁊ tunc oĩbus querat̃ pꝛo poꝛtione dñica vt
ſ̃. e. l. ſi ſeruus cõis ſit ſi tñ ad alterũ ex dñis pertinuiſſet
alteri reſtituere cogeret̃ ɔdictione ſine cã:
vt. ĩ. eo. l. pe. aut non põt omnibus queri pꝛo poꝛtione
dñica ⁊ queritur omnibus ꝓ ea poꝛtione ꝓ
qua põt queri. vt. l. ſi ſeruus cõis. ſ̃. de dam. infec.
aut non põt omnibus acqri: ⁊ acquirit̃ eis quibꝰ
poteſt vt. ſ̃. eo. l. j. §. ſi ſeruus cõmunis. ⁊. l. ſi alienus
k ſeruus. in fi. ⁊ iſta ſuntᵏ vtilia ad queſtionem
de vno inſtitoꝛe vnius ſocietatis in qua ſunt plures
ſocij ⁊ habent plures partes in ſocietate vt in
eo qui ſimpliciter ſtipulat̃ vel acquirit qđ certum
eſt acquiri dñis vt in. l. j. in fi. ⁊. l. ſeq. ſ̃. de ĩſti. acqrit
eis ꝑ poꝛtionibus dominicis vel non ſm p̃cedentem
diſtinctionem. ⁊ pꝛedicta ſunt vera etiam
ſi ſeruꝰ ſtipulatus eſt dñis ⁊ noĩatim nominibus
appellatiuis ſiue ſibi: vt hic. ⁊. ſ̃. eodẽ. l. ſiue mihi.
Qñqꝫ ſeruus plurium ſtipulatur nominatim alicui
ex dñis: ⁊ tunc illi ſoli querit. vt. l. ſi ſeruꝰ cõis
ſit. ſ̃. e. Aut ſtipulat̃ nominatim pluribus dñis:
vt omnibus ⁊ tunc aut eos nominat alternatiue
⁊ tũc dic vt. ſ̃. eo. l. item ſi ſeruus. cum ſe. aut copulatiue:
⁊ tũc aut oĩbus nominatim põt queri viriliter
⁊ omnibus queritur aut omnibus nõ poteſt
queri. ⁊ tũc q̃rit̃ illis qbus põt queri vt. l. ꝓinde.
§. fi. ſ̃. eo. ⁊ eodẽ modo diſtinguendum eſt ſi iuſſu
aliquoꝛũ fuerit ſtipulatus quia tũc queritur iubenti
ſeu iubentibꝰ ꝓ dñicis tantũ: vel eis quibꝰ
poteſt

a ¶ Sed ponamꝰ. ⁊ not. ꝙ hoc multũ facit pꝛo opi. domini mei in. l. j. §. ſi ad pe. de acqui. poſ. an bona illiꝰ mõaſterij ſint vacantia ⁊ ſic ſint fiſci an debẽt reſeruari donec de nouo fiet mõaſteriũ. And. Barba.

b ¶ Caſũ pulchꝛũ. Uide qđ no. Bar. in. l. inter ſtipulãtem. §. ſacram. de verbo. obli.

c ¶ Ultimo nota tex. No. ꝙ res haberi pꝛo derelicta dꝛ quedã donatio et ſic ex ɔtctu huiꝰ donatiõis ſoluat̃ gabella ſi ex foꝛma ſtatuti de contractu ſoluat̃ vid qđ not. in. l. j. ſ̃. ſi ex noxa. cau. aga. And. barba.

d ¶ Dicit ſtatutũ. Add Bar. ĩ. d. l. j. ſ̃. ſi ex noxa. cau. aga. ⁊ de. q. Bart. hic vide Guili. de cu. de rerum di. in aliquibꝰ lec. ⁊ habeo in lib. meo. et vide q̃ ibi dixi ſed Bal. in. l. mater. ĩ vlti. colũ. C. de rei ven. dicit ꝙ tit. ꝓ derelicto. eſt ſimilis donationi nõ tñ eſt ꝓpꝛie donatio nec in eo reqrit̃ inſinuatio ſed vtrum caſu quo fit donatio dꝫ ſolui pꝛo ea gabella ⁊c. vide per Bal. in. l. cõtractus. in pe. colũ. C. de fide inſtru. ⁊ adde ꝙ ſi habeo rem ꝓ derelicto incõtinenti non videtur donata ſed re ĩtegra poſſum penitere l. ij. vbi glo. C. qui ho. cede. poſ.

e ¶ Rñdeo donatio. Not. ꝙ donatio que fit in pſonam certaꝫ requirit vtriuſqꝫ cõſenſum. ſ. donatarij et donatoꝛis. ſecꝰ qñ fit in perſonaꝫ incertam qđ tenementi qđ eſt verũ ſm Ange. qñ apparet de fraude alʼs ſecus qꝛ tunc nõ eſt donatio qꝛ non eſt ſtipulatio nec pactuꝫ q̃ ſunt de foꝛma donationis ergo adde. And. barba.

f ¶ In dubio ĩſpicit̃. Que ſit rõ vid Barto. in. l. fin. in antepeñ. col. C. de cõdi. ĩſer. vbi no.

g ¶ Pone. Cõtra tꝫ hic Ang. lꝫ do. Joã. ſequit̃ Bar. And. barba.

h ¶ Et ideo. Cõtra tꝫ hic Bal. ⁊ ang. qꝛ acquirit̃ eccleſie romane vide q̃ dixi ĩ. c. j. de ĩfan. expo. ⁊ ibi. d. abb. And. barba.

i ¶ No. ſ̃. Add barto. in. l. ſi vnus. §. fi. ſ̃. de pac. bñ facit. ar. l. j. §. ſi duo. ĩ. qđ falſ. tu. auto.

k ¶ Et iſta ſũt. No. ſi inſtitoꝛ pluriuꝫ mercatoꝛũ ſtipulatur eis dari intelligitur ſm poꝛtiones eoꝝ qđ intellige cũ ceſſione ſine ceſſione non querit̃ facit. l. j. ſ̃. de act. ⁊ obl. cũ ſi. et ita intelligitur l. j. ⁊. ij. ſ̃. de reſtit. And. barba.

poteſt. vt. d. l. ſi ſeruus cõis ſit. ſ̃. eod. Fallit in. l. ſi
ſeruus duoꝝ. ſ̃. d acq. here. ⁊ rõ ibi no. qñqꝫ vnus
iubet ⁊ aliũ noĩat. ⁊ tunc dic vt dixi in. d. l. ſi ſeruꝰ
cõis ſit. ſ̃. e. ⁊ idẽ dicerẽ in inſtitoꝛe pluriũ mercatoꝛũ
vniꝰ ſocietat̃ ꝫ vt ſi noĩatim reſpectu aliquorũ
ex ſocietate ɔhit vel ĩteruenĩete ſpãli iuſſu aliquoꝛũ
ꝙ illis ſolis querat̃. Qñqꝫ ſeruus ſtipulat̃
noĩatim noĩbus ꝓpꝛijs ⁊ appellatiuis ⁊ tunc aut
expꝛimunt̃ noĩa ꝓpꝛia ⁊ appellatiua eorũdẽ aut
noĩa ꝓpꝛia quoꝛũdam ⁊ alioꝛũ appellatiua aut
quoꝛũdã ꝓpꝛia ⁊ oĩa appellatiua. pꝛimo caſu hꝫ
locũ diſtinctio huiꝰ. l. vt diſtinguamus ꝙ p̃cedat
niſi interueniat aliqua de p̃ſumptionibꝰ ſupꝛadictis.
ſcđo caſu noĩato noĩe ꝓpꝛio acquirunt̃ viriles.
noĩato noĩe appellatiuo acqrũtur ꝓ poꝛtionibus
dñicis. ar. ſ̃. eo. l. ꝓinde. in p̃n. Tertio caſu
qñ aliquibꝰ noĩatim noĩe ꝓpꝛio ⁊ alijs noĩatim
noĩe appellatiuo. ⁊ tunc fiet diuiſio eo mõ quo dꝛ
ſ̃. e. l. ſi ſeruꝰ cõis. ꝙ noĩati hñt ſuas ptes viriles
⁊ oẽs dñi habẽt vnã virilẽ ad quã vocabunt̃ etiã
nominati pꝛo poꝛtionibus dñicis vt ibi patet. Et
4 iſta faciunt † ad queſtionem ſm conſuetudinem ⁊
fere totius Italie in libꝛis cũ literis mercatoꝛum
vnus noĩatur noĩe ꝓpꝛio ⁊ oẽs alij noĩe appellatiuo
hoc mõ. Titius ⁊ ſocij talis ſocietatis ⁊c. nã
a vr̃ ꝙ ex virtute taliũ v̓boꝛũ ille noĩatus teneat̃ᵃ
⁊ ſibi acquirat̃ ꝓ dimidia alijs oĩbus ꝓ poꝛtionibus
ſocietatis. Tñ puto ſic dicendũ ꝙ ex virtute
dictoꝛũ verboꝛũ quatenus cõtinent cõtractum ex
quo dicti mercatoꝛes debeant obligare ſiquidem
ageret̃ ĩſtitoꝛia qlibet tenet̃ inſolidũ quaſi ꝑ illũ
oẽs negotiationes exerceãt vt. ſ̃. de exerci. l. iij. in
pꝛin. ibi. ſed plures ⁊c. Si vero in dicta ſcriptura
cõtinetur totum ex quo eis mercatoꝛibus debet
obligatio q̃ri. tunc rigoꝛ verboꝛũ impoꝛtat illud
qđ. ſ̃. dixi in ſeruis ſtipulatoꝛibus. equitas tamẽ
⁊ vſus cõis ſuggerit ɔtrium. nã ille vnus q noĩat̃
nõ ad hoc noĩat̃ vt ſibi magis querat̃ ſed vt oſtẽdat̃
ꝙ ille ſocietatẽ obtinet. Et ideo foꝛſan dicendum
eſt ꝙ oĩbus quereret̃ ꝓ poꝛtionibus ſocietatis.
5 ¶ † Scđo q̃ro qñ eſt vnus ſeruus in quo habent
plures vſumfructũ qualʼr ſtipulãdo vel aliter
acqrendo acqrit. Dic aut requirit ex opa ſua
aut aliũde. pꝛimo caſu aut acquirit ſimplʼr nemine
iubẽte ⁊ neminẽ noĩando. ⁊ idẽ qđ ſupꝛadictũ
eſt in pluribus dñis. Si v̓o ſtipulat̃ noĩatim vel
aliquo iubẽte dic vt in glo. Si vero vnus iubet ⁊
aliũ noĩat. dic vt. ſ̃. dixi in pluribꝰ dñis. Si v̓o ſtipulat̃
vel acqrit ex re dñi vel aliũde non ex re fructuarioꝝ
b ſilʼr dic vt in glo. Et pꝛedictaᵇ ſunt vtilia
6 † ad q̃nẽ de monacho cui cõmiſſum eſt regimen
alicuius eccleſie ab abbate ſuo. nã illud ꝙ dictus
monachus q̃rit ex re eccleſie quã regit vel ex opa
ſua querit illi eccleſie quã regit. cũ p̃dicta eccleſia
poſſit dici quodãmodo fructuaria dicti monachi
ipſi em̃ eccleſie dꝫ monachus operari. Si v̓o q̃reret
aliunde: tũc quereret̃ eccleſie pꝛincipali cuius
eſt monachus ⁊ ſub cuius obedientia durat. et ſi
eſſet pꝛepoſitus regimini duarũ eccleſiarũ dicerẽ
idem qđ in ſeruo in quo habent plures vſumfructum.
⁊ ꝓbat̃ extra de offi. oꝛdi. c. p̃ſenti. li. vj. niſi
ex cã autoꝛitate abbatis poſſet cõuerti ĩ vtilitatẽ
monaſterij. vt extra de offi. oꝛ. c. q̃to. ⁊ p̃dicta itelligas
vera. niſi trãſferat̃ ad regimẽ alterius eccleſie
taliter ꝙ liberaret̃ ab obedientia pꝛimi monaſterij
⁊ abbatis ipſius tũc enim illi eccleſie in quã
trãſfert̃ oĩno quereret̃. vt extra d pꝛiui. c. cũ olim.
⁊ ibi per Inno. ⁊ alios doct. ⁊. xviij. q. j. c. ſtatutũ.
¶ Tertio q̃ro quid ſi ſeruꝰ vnius ab aliquo vel
ab aliqbꝰ bona fide poſſidet̃ ⁊ aliqd ſtipulat̃ vel
acqrit: cui acquirat̃. dic vt in gl. hic. ⁊. l. ſi alienus
ſeruꝰ. ſ̃. e. ⁊. l. liber hõ. §. j. ſ̃. e. Et p̃dicta ſunt vtilia
ad. q. de eo q vere eſt monachus vnius monaſterij.
⁊ ab alio mõaſterio bona fide tãꝙ̃ monachus
retinet̃. ⁊ eodẽ mõ acquirat ea q̃ querit ſm ꝙ dicimus
in ſeruo bona fide poſſeſſo. oĩa em̃ q̃ de acq̃ſitione
ſeruoꝛũ dicunt̃ poſſunt itelligi de acq̃ſitione
q̃ fit ꝑ monachũ vt no. Inno. in. d. c. cum olim.
extra de p̃ui. ſi aũt mala fide detineret̃ tũc abſqꝫ
dubio detinẽti nõ quereret̃. ſed monaſterio quereretur
cuius vere eſt monachus vt. ſ̃. e. l. ſi ſeruꝰ
teſtõ. ⁊. l. ſeruus meus. ¶ Quarto quero quid in
libero homine ſi ab aliquo poſſideat̃ vt ſeruꝰ. dic
vt in. l. liber homo. ſ̃. eo. ⁊ idẽ dicerẽ de eo q vere
nõ eſt monachus. tñ vt monachus ab aliquo monaſterio
detinet̃ per ea q̃ dicta ſunt. ¶ Quinto q̃ro
qđ de eo q eſt monachus. tñ nullius monaſterij.
Rñ. qualiter poteſt hoc contingere: ⁊ quid iuris
ſit. dic vt dixi. ſ̃. l. pꝛoxima.

1 ☞ Donatio vel vẽditio facta ab aliquo de oĩbꝰ ſuis bonis q poſtea cõmiſit delictum ob qđ bona debent publicari pꝛeſumitur frauduloſa.

Quicquid.

Licet ſtipulatio ſerui ⁊ filij ɔferatur in
tẽpus exiſtẽtie ſui iuris nihilominus patri ⁊ dño querit̃. h. d. ¶ Op. de. l. q̃ legata. ĩ. de re.
iur. Sol. aliud in legatis. aliud in contractibus.
c ¶ Dicit̃ hic. ſed tñ dolo malo qđ in dubioᶜ dicit
glo. ꝙ in dubio pꝛeſumit̃ dolo malo. facit. ſ̃. de pe
1 cu. l. ſumma. cũ rõne in pꝛin. ⁊ per iſtã. l. dico † ꝙ ſi
vẽdo tibi vel dono oĩa bona mea ſi contingat me
cõmittere aliqđ maleficiũ ꝓpter qđ bona publicari
debẽt. certe p̃cedẽs donatio vel alienatio vr̃ facta
dolo vt hic dico plene in. l. poſt ɔtctũ. ſ̃. de do.
¶ Ultimo quero quõ poteſt eſſe qđ non ſit facta
dolo malo. ⁊ ꝙ dolus nõ pꝛeſumatur habes in. l.
quidam cum filium. ſ̃. de here. inſti.

¶ De fideiuſſoꝛibus ⁊ mãdatoꝛibus. Rubꝛica.

1 ☞ Que ſit differentia inter fideiuſſoꝛem ⁊ mandatoꝛem.

1 ¶ † Querit glo. q̃ eſt differẽtia inter fideiuſſoꝛẽ ⁊
mandatoꝛẽ. Dicit gl. ꝙ fideiuſſoꝛ ſemꝑ ſequitur
d mandatoꝛ pꝛeceditᵈ vt in gl. ſed hoc videt̃ contra
l. pe. ⁊. l. ſi ſtipulatus. ĩ. eo. ſed Dy. ſuſtinet hoc mõ
ſi conſideras modum obligationis cõtrahẽde: ⁊
tunc ante ⁊ poſt poteſt accipi. ſi conſideras conueniendi
effectum: ⁊ tunc non poteſt niſi poſt effectũ
obligationis p̃ncipalis cõueniri. que eſt ergo differẽtia.
Et dic fideiuſſoꝛ ante ⁊ poſt mandatoꝛ añ
vt in aut̃. eo. poſt pꝛin. ⁊. l. ſi vero. §. poſt creditaꝫ.
ſ̃. manda. Item fideiuſſoꝛ obligat̃ verbis tantũ:
vt. l. ſi hereditatem. §. j. ſ̃. mã. ⁊. l. blanditus. C. eo.
⁊. l. v. §. ſatiſacceptio. ſ̃. de verbo. obli. Item mandatoꝛ
cõſenſu vt. l. ſi hereditatem. §. j. ſ̃. man. Itẽ
fideiuſſoꝛ actione ſtricti iuris ex ſtipulatu tenet̃
mãdatoꝛ vero ex bonefidei iudicio vt in dicta differẽtia
apparet. ¶ Quero quid vult dicere rubꝛica
dum dicit de fideiuſſoꝛibus ⁊ mandatoꝛibꝰ dicebat
Rog. i. de fideiuſſoꝛibus mandatoꝛum. q. d.
de fideiuſſoꝛibus ⁊ de his ꝓ quibꝰ quis fideiubet
qui dicunt̃ mandatoꝛes. Sed glo. non ſtat in iſta
⁊ merito. quia de cõtractu mandati inter fideiuſſoꝛem
⁊ pꝛincipalem tractat̃ in ti. ſ̃. man. non hic.
vnde dic vt in gl. ⁊ pꝛobatur. ĩ. eodẽ. l. ſi mandato
meo. ⁊. l. vꝛannius.

1 ☞ Fideiuſſoꝛ põt accedere obligationi que ex maleficio naſcitur.
2 Obligationi naturali fideiuſſoꝛ accedit niſi ſit penitus extincta.
3 Ciuili obligationi qñ poſſit fideiuſſoꝛ accedere.
Ciuilis obligatio tm̃ ꝙ naſcatur ex ſententia.

Omni obligatiõi.

Omni obligationi ⁊ ciuili ⁊ naturali
põt accedere fideiuſſoꝛ. h. d. cũ. l. ſe.
¶ Opp. ĩ. e. l. cũ lege. ⁊. l. nõ dubium.
C. de legi. So. ibi nulla eſt obligatio qꝛ lex reſiſtit
hic ſubeſt obligatio ſm gl. ⁊ Ja. de are. ¶ Oppo.
de. l. j. C. ne fideiuſ. do. den. Solu. ꝙ ibi fallit. ⁊ hic
ponit genera ſinguloꝛũ non ſingula generũ: qꝛ oĩ
obligationi accedit nõ ſingulis obligationibus.
1 ¶ † Quero an obligationi que ex maleficio naſcit̃
poſſit fideiuſſoꝛ accedere. Glo. dicit ꝙ ſic non allegat.
pꝛobatur in. l. grece. §. ſed ſi ex delicto. ⁊. l. ſi a
reo. §. penul. ĩ. eo. tit. gl. no. in pꝛin. inſtitu. eodem.
2 ¶ † Scđo quero an obligationi naturali tãtum
poſſit accedere fideiuſſoꝛ. Certe ſic vt hic ⁊. l. ij. ⁊. l.
ſi fideiuſſoꝛ. §. j. ⁊. l. marcellus. ĩ. eo. ꝙ intellige niſi

a ¶ Noĩatus teneatur. ⁊ an lr̃e mercatoꝛis eum obligẽt. vide no. Spe. de ob. ſo. §. conſequenter. verſi. ſed pone. in fin. in ea. ibi et p̃dicta ſunt vtilia ad. q. vcꝫ de eo ⁊c. vide in. c. j. de pꝛiuil. in. vj. ꝙ ſiue acqrat ex opera ſua: ſiue ex re: ſiue alio q̃uis mõ quod acquirit eccleſie cuius eſt cure p̃poſitus dummodo nõ habeat ſeparata bõa. idẽ tꝫ licet nõ alleget ita Fed. de ſe. cõſi. xxxv. queꝫ ſequit̃ d. Anto. in. c. p̃ſentia. de ꝓba. ⁊ ideꝫ ꝙ hic tꝫ Bart. ĩ. l. ſed ⁊ ſi quis. §. interdũ. ſ̃. de vſufr.

b ¶ Et p̃dicta. No. ſi monacho eſt cõmiſſa eccleſia qcquid querit reſpectu illius eccleſie efficitur eccleſie ſi autẽ querit extra illam eccleſiã q̃rit pꝛincipali cuiꝰ eſt monachus. Andre. barba.

c ¶ Quicqd. ⁊ not. ꝙ. d. Ang. allegauit. l. ſumma cum rõne. ſ̃. de pecu. q̃ facit fin. ꝙ ſi quis intricat bona ſua vel libꝛos rõnuꝫ videt̃ in fraudem creditoꝛuꝫ facere ꝙ eſt cõtra aliq̃s d tuſcia itẽ ſi alienant melioꝛem rẽ quã habent facit l. oẽs. §. lucius. ſ̃. que in frau. And. Barba.

c ¶ Quid ĩ dubio. Uide. ſ̃. d verbo. obli. in. l. ſi filius. in pꝛin. ⁊ ꝙ not. ꝑ Pet. ⁊ Imo. in. l. quodcũqꝫ. in. §. ſi qs ita. eo. titu.

d ¶ Mãdatoꝛ p̃cedit. quid ſi nõ apparet qs pꝛimo ⁊ qs poſt Bar. in. l. ij. §. pꝛiꝰ. ſ̃. de vulga. ⁊ pup. ⁊ Imo. in. l. mar. ĩ. eod. in apoſtil. mag. vbi habes qñ non apparet quis fuerit obligatus vt fideiuſſoꝛ ⁊ de materia habes glo. in aut̃. de fideiuſ. in §. j. vbi de iſtis et de expꝛomiſſoꝛe. vide text. in. l. ꝙ ſi nõ ſoluere. ſ̃. d pigno. act. ⁊ fideiuſſoꝛ dꝛ expꝛomiſſoꝛ. l. in oĩbus. et ibi gl. ⁊ Bart. ĩ. de ſol. ⁊ qs ſit fideiuſſoꝛ et quot oꝛiant̃ obligatiões ex fideiuſſione dic vt ꝑ Bart. in. l. reos. in pꝛin. ſ̃. de duo. re. vbi etiaꝫ ponit de titulo mãdati. circa idẽ in pꝛinc. vide ho. gl. ĩ aut̃. de fideiuſ. in p̃nc. Que autẽ ſit differentia inter fideiuſſoꝛẽ ⁊ mandatoꝛem vide in. l. ſtipulationũ alie. in §. ſtipulatio. de v̓. obli. Et qs dicat̃ ſponſoꝛ vel ꝓmiſſoꝛ indemnitatis vide Bar. ĩ. l. põt. ĩ. eo. ⁊ nunqd fideiuſſoꝛ de iudicio ſiſti vel de repꝛeſentando aliqueꝫ dicatur ꝓpꝛie fideiuſſoꝛ. vide ĩ rubꝛi. poſt gl. ij. C. e. ⁊ ibi dicit qđ oẽs iſti habent beneficium diuiſionis Ang. ĩ. l. v. §. j. ſ̃. d v̓bo. obl. in. l. ſi qs ex his. ff. q ſatiſd. cog. ⁊ an in dictis ɔſtitutionibꝰ habeat locũ bñficiũ diuiſionis dic vt l. fi. ſ̃. de cõſti. pe. vnuꝫ adde ꝙ dixi in. l. lucius. ĩ. eo. et de modis intercedendi. vide text. ⁊ ibi Pau. de ca. in l. lucius. ĩ. eo. vbi alle. gl. in. l. in pſonam. ſ̃. de pac.

a ¶Quero an ciuili. Vide Bald.in.d.l.ſicut.⁊ que eſt ratio quare nõ poteſt quis cõſtituere ciuiliter tantum debitum habes.l.j.§.debitum.de conſtitu.pecu.vide ipſe no.

b ¶Qui ſatiſdare. An idem ſit ⁊ an ſit verum ſiue ſcit ſiue ignorat.an autem iſta diſtinctio habeat locum vide eleganter Bar.in.l.ſi cum dotem.§.ſi mulier.j̃.ſol.matrimo.⁊ Ang.in.l.qui debitorẽ.poſt glo.Jmo.vo ſub dubio ĩ dicto §.ſi mulier.dicit quod iſta differẽtia procedit in fideiuſſore ſecus in delegante per.l.ĩter cauſas.§.abeſſe.š.mãda.Forte tamen in cauſa dotis dicit locuʒ habere illaʒ.l.vel dic.§.ſi mulier bene dixit ꝙ ex iuſta ignorãtia poſſet pati reſtitutionem in integrum ex clauſula ſi qua mihi.arg.l.j.in fi.⁊ in.l.ſed ſi ꝑ pretorem.§.hec clauſula.ff.ex qb.cauſis maiores.ſʒ teneas opi.Barto.per.l.promittendo.§.ſi debitore.in verbo ſciens a cõtrario ſenſu.de iure dotium.ſed Pau.de caſt.fuit ibi in aliam opi.quaʒ vide ibi per eum que parum valet.⁊ ideʒ tenet Bart.in.l.meuia.in princ.ſolu.matrimo.

c ¶Si ſciuit. In dubio tamen preſumitur creditorem ſciuiſſe illum fuiſſe inopem.ar.text.in.l.qui cum alio.ff.de reg.iur.Et hic not.voluit Ange.ĩ.l.j.š.ſi qs cau.

d ¶Hic ſunt opiñ. Sed quid ſi mulier vel minor accepit fideiuſſoreʒ inhabilem ſcienter qualiter ſuccurretur glo.formauit hoc dubiũ ⁊ non decidit in.l.de die.§.ſi ſeruꝰ.š.qui ſa.cog.⁊ ibi vide Bar.⁊ doc.⁊ not.glo.in.l.mulieribus.j̃.de reg.iur.Et iſta faciũt contra debitores qui dant expromiſſores mercatores quos ſciunt de proximo decocturos es alienuʒ ſeu dicitur fallituros vt non proſit eis propter dolũ ſed remanẽt obligati prima obligatione vel ſaltem cõtra ipſos datur actio de dolo.ita dicit no.Bald.⁊ Ange.per illum tex.cum ibi no.in.l.ſi cum dotem.§.ſi mulier.ſolu.matri.ſed limita not.ſm Jmo.vt ibi per eum niſi iſte delegans debet habere tantũdem ab eodem mercatore in pecunia qui delegauit quia tunc ceſſat.licet etiam iſto caſu poſſet ſuccurri vt ibi per euʒ iſti creditori.adð Bar.in.l.ſingularia.ſi certum petatur.et dicta hic ꝑ Barto.intelligas ſcðm caſum notabilem ĩ.l.ſi pupilli.in.§.ſi ſocer.j̃.ð ſo.⁊ qð ibi Bart in ea.l.ſi.niſi inopia ſuperuenerit poſt delegationẽ vel ceſſionẽ:quia tũc indiſtincte eſt periculũ eius cui delegatur vel ceditur vt ibi quod nota.et not.Bar.ĩ.l.pretorie.la.ij.de preto.ſti.⁊ adde Bal.⁊ Ang.in l.ſi quis.ff.ſi quis in ius vocatꝰ non ierit.

¶Adde quod ꝑ hanc.l.Bald.conſuluit in ciuitate Ancone cũ duo licitarentur vltimate duo licitaſſent ſed vltimus plus obtuliſſet ⁊ tpe venditionis fiẽde iſte vltimus non fuit repertus in patria et reperiebatur non idoneus conueniendo penultimus licitator dicebat ſe liberum per vltimã licita.ipſe reſpondit penultimum teneri quia paria erant non ſubeſſe licitatorẽ ⁊ eſſe non idoneũ vide eius conſiliũ cxxiij.j.lib.

eſſet talis naturalis cuius effectus eẽt extinctus 3 vt.j̃.eo.l.ſi quis poſtꝙ. ¶†Quero an ciuili[a] a obligationi poſſit accedere fideiuſſor.⁊ gl.dicit ꝙ ſic.C.de nõ nu.pe.l.ſi cui.Contrariã glo.habes in.l.ſi ſtipulatus.j̃.eo.Aduerte.d.Dy.dicit melius ꝙ Pe.q̃dã eſt obligatio ciuilis q̃ hʒ effectũ exactionis vt obligatio ex ſnĩa iſta hʒ vinculũ ciuile nõ naturale:vt.l.iul.de cõdi.inde.licet qdã dicant ꝙ etiã naturale ſi nõ appellatur vt.l.ab eo.C.qũo ⁊ qñ iudex.Sed cõis opi.eſt ꝙ ciuilis tãtũ naſcat.⁊ in hoc põt interuenire fideiuſſor:vt.l.iiij.§.ſi ex cõuentione.š.de re iudi.⁊.j̃.e.l.grece.§.⁊ poſt litẽ.Quedã eſt que nõ habet actionẽ.qꝛ reus hʒ exceptionẽ nõ numerate pecu.⁊ nõ põt accedere fideiuſſor:vt.l.ſi ſtipulatus.j̃.eo.ti.⁊ ibi no.qð intellige in effectu qꝛ ipſo iure teneret:ſed hʒ exceptionem ſicut ipſe principalis vt no.gl.j̃.eo.l.fideiuſſor.§.fideiuſ.⁊ inſti.eo.ti.in prin.⁊ ibi gl.exprimit ꝙ fideiuſſor habet illam exceptionẽ quã hʒ principalis.Sed cõtra predicta op.qꝛ videt ꝯtra.l.iij.§.j.š.de cõſti.pec.Sol.ſi actio ciuilis ſubeſt naturalis vero ð iure ꝑtorio eſt ſublata põt fideiuſſor accedere ꝑ ſtipulationẽ:ſed ei cõpetit exceptio q̃ ⁊ principali.ſed conſtitui nõ põt.ratio eſt.qꝛ conſtitutio fuit inducta ex edicto pretoris ſed vbi nõ eſt debitũ de iure pretorio.tunc cõſtitui nõ põt.vt in contrario.facit.§.de cõſti.inſti.de acti. ¶Quero an ꝑ eo qui tenetur officio iudicis poſſit accedere fideiuſſor.dicam.j̃.eo.l.marcel.

1 ☞Pupillus ex contractu cõmodati ⁊ depoſiti qualiter teneatur ⁊ fideiuſſor accedat.

2 Seruus obligat naturaliter in oĩbus caſibus in quibus liber obligat ciuiliter ⁊ naturaliter.

Et cõmodati.

1 †Quero qualiter ex ꝯtu depoſiti ⁊ cõmodati teneat pupillus.Et dicit gl.ꝙ ſi dolo fecit ꝙ tũc teneat naturaliter ⁊ ciuiliter vt.l.j.§.an in pupillum.š.depo.⁊ ſi eſt factꝰ locupletior vt.l.iij.in ꝑn.š.cõmo.⁊ indiſtincte fideiuſſor tenet.Sed quid ſi non dolũ ſed culpam cõmiſit.Et dicit gl.ꝙ in cõmodato tenetur naturaliter ꝑpter culpam in depoſito nõ tenetur naturaliter ꝑpter culpam niſi ex dolo.quid vult dicere iſta gl.vos habetis vnã regulã ꝙ in quibus maior tenet natnraliter ⁊ ciuiliter in illis pupillus tenet naturaliter tãtum:vt.j̃.ti.j.l.j.⁊ dicã ibi ꝙ in cõmodato maior tenet de lata ⁊ leui culpa ciuiliter ⁊ naturalr.ergo minor tenet de lata ⁊ leui naturaliter tãtum eodem mõ.ſʒ fideiuſſor tenet ciuiliter:in depoſito maioris nõ tenet niſi ex dolo:⁊ ꝑ cõſequens fideiuſſor:ſʒ certe in depoſito venit etiã culpa latior ⁊ culpa lata vt.š.depo.l.ꝙ nerua.⁊.C.depo.l.j.⁊ iſtis caſibus pupillus tenet naturalr ⁊ etiã fideiuſſor accedit. 2 ¶†Quero qd de ſeruo.Rñ.idẽ ſm glo.regula eſt ꝙ in oĩbus in qbus liber homo obligat naturaliter ⁊ ciuiliter:ſeruꝰ obligat naturaliter tantum.probatur de pecu.l.non ſolum.§.ſi.

1 ☞Conditio que nõ poteſt de iure impleri ſufficit ſi de facto impleatur.

2 Fideiuſſor qui de facto cõueniri nõ poteſt de iure ſic dicitur de iure conueniri non poſſe.

3 Actio de peculio ex facto ſerui datur ſi fideiuſſit in cauſa peculiari.

4 Actio de peculio quibus caſibus detur ꝑpter cõtractum filijfami.⁊ quid ſit hoc dicere.

5 Mulier fideiubens nõ iuuat velleiano ipſo iure ſed ope exceptionis.

6 Recipiens ignoranter fideiuſſorem inhabilẽ ſibi non preiudicat.

7 Dans fideiuſſorẽ inhabilẽ vt dicat ſatiſfeciſſe an diſtinguat ſiue ſciuerit ſiue ignorauerit.⁊ nu.9.

8 Jgnorantia iuris ⁊ nõ facti an hoc caſu tolerat.

10 Mulier poteſt velleiano renuntiare.

11 Qui tenet dare fideiuſſorem dando clericum liberatur dũmodo non det de iudicio ſiſti.

12 Qui dedit fideiuſſorem qui effectus eſt nõ ſoluendo tenetur iterum ſatiſdare.

b Qui ſatiſdare.

[b] Qui dat reũ illuʒ q nõ põt cõueniri:vel non eſt ſpes vt fiat idoneus ſtatu mutato nõ videt ſatiſdare.al's ſecus.h.d.Dicit hic ꝙ nõ ſufficit ſatiſdare de facto.Cõtra de.l.meuius.š.de ꝯdi.⁊ demõ. 1 Glo.nõ ſoluit.ſed dic† ꝙ ibi erat talis conditio q̃ de iure impleri non põt.vñ ſufficit ſi de facto fiat l.mulier.§.j.š.de condi.inſti.hic poterat impleri de iure.Dy.hic dicit qð dʒ dari fideiuſſor q poſſit ꝯueniri ⁊ obligari. 2 ¶†Quero qd ſi dat aliquẽ qui poſſet de iure ſed non de facto cõueniri.Glo.dicit ꝙ videtur acſi de iure non poſſet conueniri:vt.l.ij.in principio.š.qui ſatiſda.cogan.⁊ ibi glo. 3 ¶†Quero in quibus caſibꝰ detur actio de peculio ex facto ſerui.Breuiter ſi in cauſa peculiari fideiubet tenet al's non.vt.l.licet.§.j.š.de peculio. 4 ¶†Quero in qbus caſibꝰ actio de peculio det ꝑpter ꝯtũ filij dic vt in glo. ¶Sed quero qd hoc eſt dicere quia video ꝙ filiuſfami.obligat ex contractu ſuo ciuiliter ⁊ naturaliter:vt.l.filius.C.eo.⁊.l.licet.§.ſi filius.š.de pecu.qd ergo ad rumbũ ſi nõ habet peculiũ.qꝛ idem eſt in eo quod in debitore qui non eſt ſoluendo.Breuiter Jaco.de are.dicit ꝙ aliud eſt in filio q̃ ĩ alio debitore.qꝛ rõne priſtini ſtatus non poteſt ꝓſumi ꝙ poſſet effici diues.cum ſcðm iſta tẽpora acquireret patri hodie quo ad vſumfructum in alio eſt ſpes ꝙ fiet diues vt.l.ſi defunctus.C.ar.tu.l.cura.§.deficiẽtiũ.j̃.de mũne.⁊ ho.Dicit hic qð mulier iuuat velleiano. 5 ¶†Quero an ipſo iure ſit tuta.Gl.dicit ꝙ tenet.ſed ope exceptionis fiet tuta.vide glo.que incipit hic non tenet.contrariam glo.habes.C.de repu.que fiunt in iudicio.l.j.Jſta glo.hic eſt vera ꝓbat per text.l.ſi mulier in iure.ad velleia.⁊.l.ſtichum aut pamphilum.j̃.de ſolu.§.aliqñ hodie fallit in 6 caſibꝰ poſitis in.l.antiqua.C.ad velleia. ¶†Quero hic dicit comprobauit ⁊c.an idem ſit ſi ſciuerit c ſiue ignorauerit ⁊ glo.dicit hic maxime ſi ſciuit[c] q.d.ſiue ſciuit ſiue ignorauerit idem.Contra no.⁊ melius in.l.inter cauſas.§.abeſſe.š.man.⁊ in.l.ſi is a quo.§.fi.š.vt in poſſeſſio.le.⁊ eſt text.⁊ gl.in l.ſi ſtipulatus fuerim ſtichum aut pamphilum.§.fi.š.de verbo.obli.ſcʒ ꝙ non preiudicat ignorãti ⁊ hoc tenet Dy.facit.š.ſol.matri.l.ſi cum dotẽ.§.ſi mulier.⁊.š.de iur.do.l.ꝓmittendo.§.ſi a debitore.Et hoc cõmuniter tenẽt omnes doc.ꝙ qualiter 7 procedat dicam ſtatim. ¶†Quero vtrũ primo caſu huius.l.quãdo dedit fideiuſſorem inhabilem conueniendi facultate debeat diſtingui.an quis accepit ſciẽter aut ignorãter.de hoc in glo. d Hic ſunt opinio.[d] Nam glo.que incipit ſic.š.⁊c.dicit maxime ſi ignoranter accepit talem.q.d.idẽ ſiue ſciens ſiue ignorans acceperit.⁊ idẽ ſiue errauerit in iure ſiue in facto.⁊ hoc ĩ primo caſu legis 8 ſm quoſdam vt dicit in vlti.gl.hic. ¶†Et no.hic duo mirabilia ꝙ toleratur ignorantia iuris:ſed facti non quaſi dicat in primo caſu errans in iure non ſibi preiudicat in ſecundo errans etiam in facto preiudicat ſibi.ſed hoc vltimum non eſt verũ ſm opinionem Dy.⁊ aliorũ.vt.š.dixi.⁊.j̃.declarabo.Alij dicũt quod etiam in primo caſu.l.debet intelligi de errante in facto quod dic vt in gl.qd dicemus.certe glo.que eſt in.l.j.ſi quis in ius voca.non ierit.in fine ſecunde glo.tenet quod in primo caſu huius legis etiam in ſciente ſibi non preiudicat.Sed que poſſet eſſe ratio dicunt quidam.ratio eſt:quia in primo caſu offenditur.l.in ſecundo caſu homo.arg.de iurepatro.l.libertꝰ.š.de pac.l.ius publicuʒ.ſed certe poteſt bene offendi.l.ab

---

a ¶Sed contra. Jdem vult Ang.in.d.l.quoties.

b ¶Quero. Jdẽ dicas in eo qui fideiuſſit cũ iuramẽto vt dixi poſt Bar.in.l.j.š.ſi quis in ius vo.non ierit.

c ¶Quero quid. Vide glo.in.d.l.j.vbi glo.videt mihi loqui ſm vnã ſol.vide remiſſiue Alexã.in.l.ij.in fi.prin.qui ſatiſda.cog.

d ¶.§.ſoror. Et ibi vide qñ cedo tibi actiões ꝯ aliqueʒ nunqd illud piculum illius nominis pertineat ad ceſſionarium.

e ¶Accipit ꝓmiſſor. No.de ꝓmiſſoris indẽnitate ⁊ ille ꝓprie appellatur ſponſor quod no.de quo vide in l.j.C.de cõue.fiſci debitoribus.li.x.⁊.j̃.de duobꝰ reis.in.l.iij.in princ.et ibi dixi.

¶Fideiuſſoria extinguit. Adde ꝙ regula huiꝰ.l.vr̃ limitanda vltra h̃ not.niſi ſup fideiuſſoria ſit lis cõteſt.ꝑ tex.no.ĩ.l.ſi ſeruꝰ.§.j.š.de inſa.ſm Ang.hic.⁊ in.d.l.ſeruꝰ.et ibi Bal.⁊ vide Pau.de ca.hic.⁊ qd in ceſſionario ſuccedente poſt lit.ꝯteſt.cedẽti vide Bal.ĩ l.j.in pe.col.ĩ.viij.q.C.de act.⁊ obli.⁊ ibi etiã qd econtra.in.v.q.

g ¶Jnuentarium fecit. ſi fideiuſſor ſuccedit principali cũ bñficio inuẽtarij.adde Cy.in l.fi.in.§.in computatione.C.de iure delib.⁊ alios doc.in.l.debitori.C.ð pac.⁊ de hac materia per Bal.in l.ſi vxor.ð ho.aut.iud.poſ.⁊ cũ bar.tranſit Sali.in.d.l.debitori.C.ð pactis.⁊ ibi ꝑ Pau.de ca.in fi.⁊ vide ĩ l.ſi mãdato meo.j̃.eoð.⁊ ibi Pau.de caſt.

b ¶Judicio ſiſti. Sed qd in fideiuſſore de defendendo dic idem ꝙ nõ tenet poſt ſnĩam.l.cũ q̃rebat.et ibi Bart.in fi.prin.j̃.iudi.ſolui.⁊ vide Pau.de ca.hic q dicit ꝙ qui promittit defendere promittit ſiſtere ⁊c.circa prin.ibi nõ tenetur poſt ſententiam qð eſt verũ etiam ſi ꝓmiſiſſet eũ exhibere parere mandatis curie:vt tenet Bal.in addi.Spe.in ti.de no.ope.nũ.in.j.col.licet indeciſum relinquat in.l eũ ꝑ quo.š.de in ius vo.⁊ vide ibi Alex.⁊ vide in.l.ij.§.fi.qui ſatiſda.cog.

i ¶Nõ tenet. hoc verũ niſi ꝓmiſiſſet eũ repſentare toties quoties ſibi videbit.de quo in.l.ſi quis.j̃.de cuſto.reo.⁊ no.in.l.ij.§.fi.ff.q ſatiſda.cog. And.Pomate.

k ¶Poſt ſnĩam. vide ꝑ limitatione Fely.in.c.in nomine dñi.ij.col.de teſt.⁊ vide Alexã.in.l.ij.§.fi.š.qui ſatiſda.cog.

i ¶Non reperitur alibi. Adde ſimilem caſum in.d.l.j.in prin.ſi ex noxa.cauſa aga.iuncta glo.parua in verſi.iudicium.⁊ ad hoc vltra text.vide Bar.in.l.vlti.C.eo.ti.

m ¶Glo.multum. Jtem hic tenet Bar.in.l.fiue.š.qui ſatiſda.cog.⁊ vide in iſta materia omnino Alexã.in.l.ij.§.fi.eo.ti.

n ¶Tunc tenetur. Limita ꝙ hic dicitur niſi iam eẽt commiſſa ſtipulatio.qꝛ lʒ ꝯuentuʒ ſit ad ſnĩam nihilominus ſtipulatio iã cõmiſſa dicat ita dicit Ang.in.l.ſi vero.in ꝑn.q ſatiſd.cog.⁊ ibi remittit.Alexã.

o ¶Durat lis. qd ſi dixi ꝓmitto preſentare toties q̃ties opus fuerit dicit Ang.ĩ.l.ij.§.qui exhibẽdi.j̃.de cuſto.reo.⁊ in.l.ſi finita.in ꝑn.š.de dã.infec.ꝙ liberabit exhibẽdo his lʒ multi illud dictũ nõ ſequantur qd ſi premiſi aliquẽ pſentare ſimpliciter ⁊ cũ ſemel pſentaui an ſim liberatus dic ꝙ ſic gl.eſt mẽti tenenda ĩ.l.duobꝰ.§.ſi ei q.de iureiur.in glo.in v̈.exhibuerint.que fuit ex ĩuentionibus do.Bene.de plũ.pro quo bene facit ꝙ no.ꝑ Bar.in.l.dotis.š.de iur.do.⁊ in.l.eum q kalendis.de v̈bo.ob.in l.boues.§.hoc ſermone.de v̈b.ſig.ꝑ Bart.ĩ.l.j.j̃.ad le.iul.maie.ð cuius ĩtellectu vid alex.in.l.ij.§.fi.q ſatiſ.cog.š.⁊ qd ſi promiſi ſiſtere q̃ties placuerit vſq; ad q̃tũ tẽpus durat iſta ꝓmiſſio.vide Bart.ĩ.d.l.ſi quis reũ.j̃.de cuſt.reo.⁊ qð ibi not.Bar.de diſpoſitiõe toties.⁊ Ang.ĩ.d.l.ſi finita.in princ.⁊ not.gl.in.l.cũ qð.C.ð leg.⁊ Bal.ĩ.l.j.C.de his que pene nomi.⁊ ꝑ predicta videt tex.ĩtelligi h̃ qñ ꝓmiſſio facta eſt ð iudicio ſiſti ꝑ preſente in iudicio ſecus ſi eſt facta ꝑ eo q nõ venit ad iudiciũ ſed dedit fideiuſſores de preſtando.nã per primã preſentationẽ fideiuſſor eſt liberatus ita loquit ti.š.ſi quis in ius voca.non ierit.⁊ ita declarat Bar.in.l.j.in prin.š.ſi qs in ius voc.nõ ierit.⁊ dicũt doc.in.d.l.ij.§.fi.qui ſatiſda.cog.⁊ ad ꝑdicta adde q̃ dixi.j̃.ĩ.d.l.ſi qs reũ.de cuſt.reo.⁊ ꝑ Ro.in rub.C.de carb.edic.in.ij.char.Adde ꝙ ꝓmittens ꝑſentare toties quoties nõ liberetur preſentando tenuit idẽ Alexã.cõſi.xcv.⁊.cxliij.ij.li.⁊ Ro.cõſi.xv.ſequit Ang.qd ſi quis ꝓmittat ad oẽm requiſitionẽ iudicis preſentare aliquẽ an liberet preſentando nõ requiſitus.vide Ro.conſi.cxxxvij.

di.ab eo in cuiꝰ fauoreʒ eſt inducta:vt.C.de pac.l.pe.preterea eſt expreſſuʒ.qꝛ recipiẽdo nõ idoneũ eo mõ quo dꝛ in prima parte huiꝰ.l.poſſum mihi preiudicare.vt.l.ſi titius.j̃.eo.ti.Unde poſſes aſſignare aliã rõnem que colligit ex.l.ſi nomen.š.de here.vel act.vẽ.nam in primo caſu huius.l.q̃ dat talem fideiuſſorem nihil agit nec debitorem conſtituit vt.l.debitor.j̃.de verbo.ſig.ſecus ſi eſt idoneus facultatibus qꝛ debitorem eſſe certuʒ eſt:vt d.l.ſi nomen.Sed hoc videtur contra predictã.l.ſi nomen.ibi dum dicit niſi aliud connenit.⁊ contra.l.ſi titius.j̃.e.qd ergo dicemus.Rñdeo ꝙ ꝑncipiũ huius.l.poteſt ĩtelligi in ſciente ⁊ ignorante.⁊ eodẽ modo finis prin.prout loquitur in ignorante planum eſt prout loquitur in ſciente intelligas de ſciẽtia ſimplici abſq; dolo creditoris recipiẽtis.nã ſi eius dolo talis fideiuſſor ĩterceſſiſſet ſibi ꝑiudicaret.vt.d.l.ſi titiꝰ.vel ſi ſpecialiter fuerit actum.al's ſimplex ſcientia non noceret vt.d.l.ſi nomen.Jtem finis poteſt intelligi in ſciente.et ſm hoc nõ contineret dubitationẽ:vt.l.ſi ab arbitro.š.qui ſatiſ.co.vbi hoc eſt exꝑſſum vt hic.Jtẽ põt loqui in ignorante.⁊ tunc dico ꝙ vr̃ eum approbare quo ad hoc vt amplius non poſſit agere vt ſatiſdetur vt hic qꝛ ꝓmiſſionẽ impleuit.ſʒ põt agere ad intereſſe quatenus fideiuſſor datus non eſt ſoluẽdo vt.d.l.ſi ſtipulatus.§.fi.š.de v̈bo.obl. a ¶Sed cõtra[a] ꝑdicta vr̃.l.ſi is a quo.§.fi.in princ. 9 vt in poſ.le.So.† aut quis tenetur ſatiſdare iure actionis.⁊ tunc dando non idoneũ facultatis liberatur a prima obligatione ⁊ tenet ad intereſſe:vt dictũ eſt.fallit.š.ſol.ma.l.ſi cum dotẽ.§.ſi mulier fauore dotis.vt ibi not.ſed quãdo quis tenet ſatiſdare officio iudicis.tũc ſi dedit idoneũ ignoranti non liberatur quia adhuc durat equitas q̃ officium iudicis mouet:vt.d.l.ſi is a quo.§.fi.⁊.d.l.ſi ab arbitro.§.fi.⁊ ſic debet intelligi.l.quoties.⁊.l.de die.§.j.qui ſatiſdare cogantur. b ¶Quero[b] 10 quid† ſi mulier renuntiat velleiano.Puto ꝙ ſufficiat ſm opi.cõem q̃ tenet ꝙ poſſet renũtiari.ar.pro hoc.š.ſi qs in ius voca.nõ ie.l.j. 11 ¶†Quero[c] c quid ſi dederit fideiuſſorem clericum videt ꝙ nõ valeat.vt in primo caſu huiꝰ.⁊.d.l.j.š.ſi qs in ius voca.non ie.⁊ qð no.in.l.quoties.š.q ſatiſda.cog.Sed credo ꝙ illud ſit verũ in fideiuſſore de iudicio ſiſti.qꝛ oportet ꝙ ſit eiꝰ fori in quo agitat iudicium.ſecus in ſimplici fideiuſſore.ſufficit enim ꝙ 12 poſſit ſine exceptione conueniri. ¶†Quero an ſi talis fideiuſſor datur:efficitur poſtea nõ ſoluẽdo debitor an debeat iterũ ſatiſdare.Rñdeo nõ ꝑ.l.ſi nomẽ.š.de here.vel act.vẽ.⁊.j̃.de ſol.l.pupilli.§. d ſoror.[d] nec ob.l.ſi is a quo.ĩ fi.⁊.l.ſi ab arbitro.in fi.š.q ſatiſda.co.⁊.l.pretor.§.pe.š.de ope.no.nũ.qꝛ ibi loquit qñ qs tenet ſatiſdare officio iudicis vnde ſtatim nõ deſinit eſſe cautũ ſuꝑuenit eq̃tas ex qua orit offm̃ iudicis.ſed qñ debet iure obligationis que eſt extincta ſatiſdatione non poteſt ꝑpter ſuperuenientẽ inopiam reuiuiſci.

1 ☞Fideiubens pro alio ꝙ habeat actionẽ mandati ⁊ nego.geſto.

2 Fideiubens pro alio nõ accipit fideiuſſorem ſed promiſſorem de indẽnitate.

Poteſt.

1 †Not.ꝙ fideiuſſor hʒ qñq; actionẽ mandati:quãdoq; actionem nego.geſt.quod dic vt in glo.Jtem ad 2 uerte† ꝙ hodie nõ eſt quaſi in vſu ꝙ talis fideiuſ e ſor accipiat.ſed magis accipitur ꝓmiſſor[e] qui de indẽnitate promittit:qui ꝓmiſſor differt a fideiuſſore vt.C.ſi mater indẽ.promiſerit.l.j.⁊.ij.et.š.ad velleia.l.tutor.in prin.

Fideiuſſor.

Hunc.§.intellige quando actio eſt trãſitoria de ſui natura contra heredes.alias ſecus.vt no.inſtitu.eo.§.fideiuſſor.

1 ☞An fideiuſſor qui ſuccedit principali:ſit tutus beneficio inuentarij.

Generaliter.

Obligatio ꝑncipalis extinguit acceſſoriã ſi in eadẽ pſona cõcurrant ſecꝰ ſi in duabꝰ obligationibus paris potẽtie.h.d.cũ l:ſeq. ¶Oppo.de.l.heres a debitore.§.ꝙ ſi hoc.j̃. f eo.Sol.fideiuſſoria extinguitur[f] ꝑ principalẽ qñ ꝑncipalis eſt valida.al's ſecus vt in ꝯrio.⁊ ex hoc 1 arguit.† fideiuſſor ſuccedit reo principali ⁊ inuẽ g tariũ fecit[g] modo creditor conuenit fideiuſſorẽ ex obligatione principali ꝯ quã opponit beneficiuʒ inuẽtarij:ſi ex obligatione fideiuſſoria cõuenire vult eũ creditor.tunc dicit fideiuſſor perempta ex confuſione.Sed Dy.dicit ꝙ eſt confuſa in q̃tum poteſt conſequi ex bonis debitoris.alias non:vt d.l.heres a debitore.§.ſi hic ſeruus.⁊.l.ſi debitor.š.de ſepara.⁊ ibi de hoc ⁊ hoc vult ne beneficium fideiuſſoris ĩ alterius preiudiciũ vertat:vt.l.nec auus.C.de eman.lib.dicam plenius in.l.ſtichum aut pamphilum.§.ꝙ vulgo.j̃.de ſol.

1 ☞An cũ due obligationes ꝑncipales reſident in vna perſona electione vnius alia tollatur.

Si reus ſtipulandi.

1 No.† ꝙ natura duaꝝ obligationũ reſidentiũ in vna ⁊ eadẽ pſona hec eſt vt ꝑ cõteſtationẽ litis vna electa alia tollat. ¶Cõtra de.l.itẽ illa.ĩ fi.š.de cõſti.pe.So.ſm Dy.hic ſunt ambe ꝑncipales.ibi vna principalis ⁊ alia acceſſoria.Sed hoc nõ placet.Quare dic due principales obligationes paſſiue non tollunt electione vt ibi.⁊.l.ij.š.de duo.reis.hic ĩ obligationibus que actiue dantur. ¶Oppo.de.l.ſi is qui ſtichũ.opp.š.de act.⁊ obli.Sol.hic pariter erant due obligationes principales ⁊ cõtra eundem.ibi vero due principales ⁊ contra diuerſos.

Si ſtipulatus ſum a reo.

Continuatur cũ.l.ſeq. ¶Quero an ꝑ obligatiõe ciuili poſſit accedere fideiuſſor.Et gl.dicit ꝙ non dic vt dixi.š.eo.l.j.

1 ☞Fideiuſſor de iudicato ſoluendo an teneat ꝑ empta inſtantia:⁊ an poſt appellationem.

Grece.

Et poſt.

Poſt litʒ ꝯteſtationẽ ꝑt accipi fideiuſſor ⁊ fideiuſſor de iudicio ſiſti[h] nõ tenet[i] poſt ſentẽtiam[k].h.d.⁊ hic eſt caſus q hñ non reperit alibi.[l] ¶Oppo.C.eo.l.pe.glo.multũ[m] ſe inuoluit Pe.dicit ⁊ bene ꝙ qñq; actor eſt ſolicitus in ꝓſequendo litẽ:⁊ tũc tenetur[n] donec durat lis[o] vt hic.aliquando vero actor eſt negligens:⁊ tunc liberatur ſpatio duorum menſiũ:niſi in cauſa publica: vel in ſcriptis ſit fideiuſſor.¶ Quero quid ſi non eſt ſentẽtia lata:ſed curſu tẽporis[a] eſt perempta inſtantia.dic ꝙ non tenetur.vt not.glo.in.l.penul. C.eodẽ.l.ſi ſeruus.ſ̃.de diuer.⁊ tempo.preſcrip.l. mortua lite.j̃.iudi.ſolui.¶ Quero quid ſi eſt appellatuʒ an teneatur poſt appellationẽ fideiuſſor. iudi.ſol.Eſt glo.in.l.eam.j̃.iudi.ſol.In fideiuſſore de iudicio ſiſti[b] gl.habemus in cor.de his qui ingre.ad appel.col.v.in prin.¶ Quero vtrum fideiuſſor de iudicio ſiſti patiatur executionem:dicam in.l.j.j̃.iudi.ſolui.

1 ☞ Fideiuſſor non poteſt teneri in grauiorẽ cauſam q̃ reus principalis.
2 Fideiuſſor qui promiſit.xx.cum principalis decẽ promiſiſſet non obligatur.
Negatio poſtpoſita ſigno vniuerſali facit equipollere ſuo contrario.
Dictio omnino ſiue nõ qd operetur.remiſſiue.
3 Utile per inutile quando vitietur.
Obligatio dicitur diuidua ⁊ indiuidua ſcdm reʒ ſuper qua interponitur.
4 Indiuiduum dicit altero de quatuor modis.

Illud cõmune.

Iſte.§.eſt ſubtilis . Fideiuſſor nõ poteſt teneri in grauiorem cauſam q̃ reus principalis:ſed in leuiorem ſic.h.d.¶ Opp.de.l.ij.ſ̃.eo.⁊.l.proxi.Reſpõdeo† fideiuſſor non poteſt accedere in cauſam grauiorẽ altero de quatuor modis.ſ.reo loco tempore ⁊ cauſa.vt inſti.de actio.§.plus autem.⁊ glo.hoc dicit ⁊ melius in.l.ſi pupillus.ſ̃.de verbo.obli.¶ †Quero principalis[c] ꝓmiſit.x.fideiuſſor.xx.an in aliquod teneatur fideiuſſor.Et glo.hic ⁊ omnes cõmuniter tenent ꝙ in nullo teneat:⁊ hoc probat quia hic dicit omnino eos nõ obligari.⁊ format Dy.q.negatio poſtpoſita ſigno vniuerſali facit equipollere ſuo cõtrario:vt.l.legitimos.§.an ergo.ſ̃.de leg.tut.et.l.in bello.§.j.j̃.de capti.ſʒ hic poſtponitur ſigno vniuerſali ergo ⁊c.Iaco.de are.dicit oĩno non id eſt nullo modo.⁊ probatur per.l.iij.§.j.in fi.ſ̃.d admi.tu.⁊.l.iiij.§.j.j̃.rem pupil.ſal.fore.De ſignificatione omnino ſiue non habes in tex.in.l.ſi cum exceptio.§.quatenus.ſ̃.qd metus cau.in duabus glo.Secundo probatur opi.Ioan.fideiuſſor nõ poteſt plus teneri tempore.in.l.proxima.⁊.l.fideiuſſor obligari.§.j.ergo nullo modo tenet ĩ quãtitate.⁊ glo.tenet in.l.pecunie fenebris.in fin.ſ̃.de vſur.⁊ inſti.e.§.fideiuſſor.⁊ iſta eſt vera opi.[d] Ad contraria †reſpondeo.primo facit cõtra vtile per inutile non poteſt vitiari:vt.l.ſancimus.C.de dona.⁊.c.vtile.extra de reg.iur.lib.vj.⁊.l.ij.§.ſi ſtipulanti.ſ̃.de vbo.ob.Dy.dicit ꝙ obligatio eſt res incorporalis:⁊ per conſequens indiuidua vt.l.j.§.ſi vſuſfru.ſ̃.ad le.falc.ſi indiuidua vtile per inutile vitiat.vt.l.j.§.illud.ſ̃.d aqua quoti.⁊ eſti.⁊.l.pecunie.ſ̃.de vſur.Iſtud eſt nihil dicere qr obligatio cẽſetur diuidua ⁊ indiuidua ſm rẽ ſup qua interponitur vt dicit ipſe Dy.in.l.eadem.§.cato.ſ̃.de vbo.obli.ſed res ſuper qua interponitur eſt diuidua ergo ⁊c.Guil.de cug.in.l.certi cõdictio.§.quoniã.ſ̃.ſi cer.petat.dicit ꝙ hic erat ĩdiuiduũ rõne forme qr text.diſponit hic ſup forma ipſius obligationis qualiter fiat:⁊ hic actus dicitur indiuiduus.⁊ ideo vtile per inutile vitiatur.hoc tʒ Iaco.but.ſequendo opi.Guil.⁊ ſolu.huius brocardi vtile per inutile ponit Dy.in.c.vtile ꝑ inutile.extra de regu.iur.li.vj.Cy.in.l.ſancimus.C.de dona.⁊ Guil.hic in.d.§.quoniã.Tu dic tenendo gl.in.l.pecunie.ſ̃.de vſu.aut loquimur in indiuiduis ⁊ nõ ſeparabilibus:⁊ vtile per ĩutile vitiat. Aut loquimur[e] in indiuiduis ⁊ ſeparabilibus.et tũc nõ vitiatur ⁊ ꝓbatur in.l.j.§.illud.⁊.§.trebatius.ſ̃.de aqua quo.⁊ eſti.Et dicitur† indiuiduũ altero de quatuor modis quoddã eſt indiuiduuʒ hoc eſt inſeparabile de natura:vt.d.§.illud.et.§.cato.Quoddã eſt indiuiduũ rõne volũtatis contrahentium:vt.l.pedius.ſ̃.de arbi. Quoddaʒ eſt indiuiduum rõne depẽdentie:vt principale ⁊ acceſſoriũ:vt.l.tũc inutile.de pe.le.quoddã eſt indiuiduum rõne forme:vt hic ⁊ iſta erant verba Ia.bu.¶ Opp.ſcdo de.l.hactenus.in fi.cũ.l.ſeq.ſ̃.de conſti.pecu.Sol.aliud in cõſtituta pecunia vt.l.ſi vero.§.poſt creditã.ſ̃.manda.¶ Opp.de.l.pecunie.ſ̃.de vſur.Sol.ibi in ſeparabilibꝰ.¶ Op.de l.rogatus.ſ̃.mãda.Sol.ibi interceſſit in maiorẽ quãtitatem q̃ ſibi mandatum eſſet non in maiorẽ q̃ principalis teneat.¶ Oppo.de.l.ſi a reo.j̃.reſponſo.j̃.eo.ſolutio.ibi pendente conditione nulla eſt obligatio:⁊ ideo durior iudicari nõ poteſt.¶ Oppo.de.l.iij.⁊.iiij.ſ̃.man.Sol.ibi in his que inuicẽ tenentur ⁊ tenentur actione mandati non principaliter ſed acceſſorie.

Si quis ſtichum.

Alternatiue obligationi nõ põt accedere fideiuſſor.h.d.Gl.hic nihil dicũt.Tex.innuit[f] hic ꝙ vna ⁊ eadẽ ſit obligatio principalis ⁊ fideiuſſoria:vt in verſic.ſed quia in alia ⁊c.tex.in.l.generaliter.ſ̃.eo.videtur dicere ꝙ ſint diuerſe.Sol.dic ꝙ ſunt due.ſed reſpectu plurium eſt vna.ar.l.iij.in fi.ſ̃.de duobꝰ reis.⁊.l.nemo eſt qui neſciat.¶ Quero quid vult dicere gl. q̃ incipit.quia hic de tota:⁊ vult innuere ꝙ fideiuſſor in toto principalis in parte non eſt verũ in parte:qr teneor ad exhibendum:vt.l.ſtichum.ſed vult dicere alia:vt.l.j.§.ſi qs ſimpliciter.ſ̃.de vb.oblig.⁊ ſic alia dicitur quia fideiuſſor alternatiue principalis pure:⁊ non eodem modo eſt in obligatione res eadem.

Idem iulianus ait.

Quo ad electionẽ fideiuſſor nõ põt in cauſam duriorem accedere ſed in cauſam leuiorem ſic.h.d.¶ Opp.de.l.ſtichũ.j̃.eo.in prin.Sol.ibi erat electio rei hic creditoris.nam ſi eſſet electio debitoris accipitur fideiuſſor:tunc eſt alia obligatio:quia vnum volet debitor:⁊ aliud fideiuſſor:vt in cõtrario:hic vero eſt electio creditoris ideo non eſt alia.

1 ☞ Beneficium diuiſionis non põt opponi poſt ſolutionem.
2 Beneficium diuiſionis quãdo poſſit opponi añ litem conteſtatam.
3 Beneficium diuiſionis poteſt opponi poſt litem conteſtatam ⁊ ſic ante ſententiam.
Exceptio diuiſionis eſt vere peremptoria.
Exceptio diuiſionis q̃ competit tutoribus:quia exemplo diuiſionis de fideiuſſoribus opponi poteſt poſt litem conteſtatam.
4 Exceptio diuiſionis poteſt opponi poſt ſentẽtiaʒ niſi ſit appellatum.

a ¶ Curſu tẽporis.His etiam ſm Ang.in.l.ij.ſ̃.ſi.cum.l.ſeq.qui ſatiſda.cog.adde gl.inſti.de fideiuſ.in.§.ſed hodie.adde Bal.conſi.cclxxij.inci.ꝓponitur.ij.lib.vbi ponit an fideiuſſor qui ꝓmiſit expenſas ſi actor ſuccumbet in cauſa teneatur ſi inſtantia pereat.

b ¶ Iudicio ſiſti.Adde Bar.in.l.ij.in.j.col.j̃.iudi.ſolui.vbi vide.

c ¶ Illud cõe.q̃ro principalis.qd ſi pñcipalis ꝓmiſit x.fideiuſſor.xx.an in aliquo obliget Bal.in.l.ſi vltra.C.eo.ſm vnum intellectum inducit illã.l.contra opi.Dy.⁊ aduerte qr acceſſorie bene põt ſe obligare fideiuſſori in plus q̃ principalis puta ad penã.vide ĩ.l.hi qui.j̃.eo.vel ad vſuras. vt.l.cẽtũ.⁊ ibi Bar.ſ̃.de eo qd cer.lo.⁊.j̃.eo.l.ſicut reus.in fine glo.⁊.l.ij.§.ſi.⁊.ſ̃.qui ſatiſda.cog.⁊ ibi Bald.⁊ Pau.de caſt.hic.

d ¶ Uera opi.facit ad.q.no.per Bal.ĩ.d.l.ſancimus.in prin.⁊ Ang.⁊ oẽs in.l.j.§.pe.de vb.obli.⁊ ibi vide de qua per Bart.ĩ.l.ſi nõ ſortẽ.§.ſi centũ.de condi.inde. Andre.Poma.

e ¶ Aut loqmur.imo ex his q̃ ſunt diuidua aliquando vitiatur vtile ꝑ inutile ⁊ eſt text.ſingulariter queʒ põderat ibi Sali.ſolus ad hec volens per illũ text.ꝙ ſi maritus donet vxori vltra qngẽtos aureos nõ facta ĩſinuatione ꝑ iudiceʒ ⁊ de hoc moritur vxore ſuperſtite qd talis donatio non confirmabitur etiam in ſumma permiſſa ⁊ morte mariti volens per inutilem adiectionem vitiari id qd confirmatum eſt ⁊ vtile fuiſſe morte mariti quod tamen ego credo falſum ⁊ extra text.in.l.ſi quis pro redemptione.§.ſi.in verſi.ceteris.in verſi.ſine vlla diſtinctione.C.de donatio. vbi vult imperator ꝙ omnes donationes valeant etiam ſi non ſint inſinuate vſq; ad quingentos aureos ⁊ ſic vſq; ad ſummã premiſſam nec obſtat ſi diceretur ꝙ illa.l.debet intelligi.ſm iſtam quia loquitur generaliter ⁊ ideo non huic derogare debet quia loquit ſpecialiter ſm glo.in.l.ſciendum.ff.de verbo.obli.⁊ eſt tex.in.l.hac conſultiſſima.C.qui teſta.fa.poſ.iuncta.l.prepoſteri.cum ſeq.C.de teſta.⁊ ibi.glo.quia dicitur quod imo ſolum loquitur generaliter ſed etiã dicit text.ſine vlla diſtinctione ita quod comprehendit omnes donationes ⁊ etiam illaʒ de qua ſit mentio in.l.donationes quas parentes.in verſic.non amplius.C.de dona.inter virũ ⁊ vxo.⁊ ꝙ imo donationes nõ ꝓbant hoc quia bene eſt clarũ qd dicit donationes factas vltra qngentos aureos ⁊ ſine inſinuatione infirmari qd intelligit vltra premiſſam ſñiam no.in ſumma promiſſa cum nõ dicat in totum ⁊ quod ita intellectũ ſit eſt tex.in.l.iſtã ſancimus.§.qd autẽ.⁊ ibi Bal.C.de dona.ꝙ not.quia eſt magna ſali.autoritas ꝙ autẽ ſit in dictis teſtiũ vide Oldr.cõſi.xxxvij.⁊ vide vnum verbum Alexã.cõſi.xvij.in.iij.col.vo.iiij.⁊ Roma.cõſi.lxvj.⁊ Capr.cõſi.xxj.col.penulti.⁊ Ro.ccxlv.et Car.cõſi.xxvij.⁊ Imo.cxxxiij.⁊ Bal.ĩ.c.ad audientiã.col.ij.de reſcrip.cum his q̃ ibi ſcripſi ⁊ text.in.c.ſi quis.⁊ Fely.ĩ.c.cũ ſuper.col.ij.⁊ ſeq.d offi.dele.⁊ ibi Bar.in iiij.col.⁊ quatuor ſeq.⁊ Roma.ſing.dccxv.⁊ Panor.ĩ c.j.col.iiij.de re iudi.⁊ gl.in cle.j.de teſt.⁊ gl.⁊ ibi Barto.in.l.de his.ſ̃.d trãſa.⁊ Bar.in.l.iuriſgẽtiũ.§.ſi paciſcar.ff.de pac.et Are.cõſ.cvj.col.x.ad fi.in.x.dubio.⁊ Bal.xxvj.col.ſi.in prima parte.et Alex.xxxviij.col.ij.volu.ij.et.lxvij.col.pe.ad finẽ eo.vol.ibi loquitur an ſi fiat diſpoſitio duplex annexa circa vnã pſonam que non fuit capax vnius ex illis diſpoſitionibꝰ videt ⁊ alia Panor.in.c.cum.I.⁊ A.in vlti.notabili.de re iudic.vbi ponit quando in aliquo ſint teſtes ſimiles inhabiles ⁊ Alexã.volu.iij.vbi loquitur in libello ⁊ cõſi.cv.in ſi.⁊ Bal.cõſi.xlij.in pma parte vbi loquit qñ in compromiſſo eſt admixtus ĩhabilis cũ habili ⁊ quãdo eſſet per talẽ etiaʒ laudatum contra formam compromiſſi.et Ro.ccccliiij.in.iij.col.vbi loquitur in miſſione facta ex primo decre.debito per vi.vero.e per vi.falſo ⁊ Ancha.primo vbi declarat hunc tex.⁊ loquit in ſentẽtia arbitri.⁊ Bal.omnino conſi.cccclxxv.vbi plene loquit in duobus procuratoribus cõſtitutis an ſi conſtitutio non valeat quo ad vnũ ſaltem valeat quo ad alium.lxxxv.col.iiij.

f ¶.§.ſi quis ſtichum.tex.ĩnuit.An ſit vna obligatio principalis ⁊ fideiuſſoria:vide qd dicit Bar.in.l.cum quis ſibi aut titio.circa fi.j̃.de ſol.⁊ tex.in.e.l.§.ſi.ibi ſuam obligationem.

Si dubitet.

Si dubitet an fideiuſſor ſit ſoluendo nõ poteſt opponi bñficiũ diuiſionis ſimplicit.h.d.¶ †Quero vtrũ beneficiuʒ diuiſionis poſſit opponi poſt ſolutionem ⁊ dicit Dy.ꝙ non:vt.l.ſi in teſtõ.§.j.ver.ſed verior.j̃.e.¶ †Quero an bñficiũ diuiſionis poſſit opponi añ li.ↄte.Et Dy.dicit qñq; eſt certum fideiuſſorem eſſe ſoluendo ⁊ tunc indiſtincte põt vt.l.ſi.C.eo.⁊.§.ſi plures.inſti.eo.ti.Fallit in caſibus ibi notatis.qñq; eſt certũ ꝙ fideiuſſor nõ eſt ſoluendo.⁊ tũc non põt opponi:vt.l.inter fideiuſſorem.j̃.e.In dubio ſtamus huic.l.ita dicit Dy. Sed nõne prius debet excuti vnus ⁊ per talẽ excuſſionẽ debet probare creditor illũ nõ eſſe ſoluẽdo vt dicit in duobus reis.vt in aut.de duobus reis.§.j.ſed nõ poteſt aliud dici niſi qd ſecus ſit in iſto beneficio q̃ in beneficio de duobꝰ reis:vt colligit ex verbis.l.nã epiſtola.ita demum concedit beneficium diuiſionis:ſi cõfideiuſſor eſt ſoluẽdo:vnde ille q opponit exceptionẽ diuiſionis ex epiſtola debet probare id quod eſt cauſa ſue intẽtionis ſcʒ cõfideiuſſorẽ eſſe ſoluẽdo.vel ſatiſdare.vt hic:ſed ꝑ aut.de duobus reis.diuiſio dʒ fieri ſimpliciter excipit ſi apparuerit correũ eſſe abſentẽ:vel nõ eſſe ſoluẽdo:vnde reus habet exceptioneʒ ſine aliqua cõditione:actor vero ſi vult illã excludere debet oſtẽdere de diſcuſſione per quã appareat inopia vel abſentia correi.⁊ ſic dʒ docere id qd eſt cauſa ſue replicationis.¶ †Quero an poſt lit.ↄteſt.poſſit opponi exceptio diuiſionis ex epiſtola.gl.ꝙ nõ.inſti.eo.§.ſi plures.⁊ ſic dicit ꝙ eſt exceptio anormala.vt ibi no.Sed Pe.dicit idem ꝙ ante litis ↄteſtationẽ debet opponi tamẽ dicit ꝙ eſt dilatoria qr nõ principaliter opponitur ad perimẽdũ:ſed ad dirimẽdũ.vt.d.§.ſi plures.⁊ idẽ tenet Cyn.C.de ꝓba.l.exceptiones.in vltima.q.⁊ C.e.l.fideiuſſor.Sed tex.⁊ gl.in.l.fideiuſſor.C.eo.dicunt ꝙ poteſt opponi ante ſententiã.⁊ idẽ tenet Dy.⁊ idẽ Spe.de renũ.⁊ conclu.§.j.ver.in pmis.⁊ ver.ſe.ꝙ puto verũ.[a] quia hec exceptio vere eſt peremptoria.nã facta diuiſione fideiuſſor ꝓ altero nõ poteſt teneri.vt.j̃.e.l.inter eos.§.cum inter.vnde idẽ eſt petere diuiſionẽ ⁊ petere peremptionẽ actionis ꝓ parte cõfideiuſſoris vñ nõ eſt verũ qd dicit Pe.nec ob.§.ſi plures.⁊.j̃.eo.l.inter eos.§.j.qui dicũt inſpici an ſit ſoluẽdo tẽpore lit.cõte.qr faciunt ꝓ iſta parte.quomodo enim poſſet ſciri an ſit ſoluẽdo tpe lit.cõteſt.niſi lis eſſet iam cõteſtata.vnde qd.ſ̃.dixi ꝙ ante poſſit opponi cõcedo.ſʒ dʒ reſeruari poſt.nec obſtat ſi dicatur ꝙ in lit.cõteſt.negauit vt.j̃.dicã ꝓximo.§.de exceptione diuiſionis que competit tutoribus.idẽ dico qr hmõi exemplo eſt introducta.vt.l.j.§.nũc tractemus.ſ̃.de tu.et ra.diſtra.ſaluo eo qd dicam in.l.inter eos.§.j.j̃.eo.de beneficio vero diuiſionis qd cõpetit duobus reis.dic ideʒ qd in beneficio aut.de fideiuſſoribus vt dicã ĩ.l.excep.ſ̃.de exceptio.† an autem poſſit opponi poſt ſententiã exceptio ex hac epiſtola.Dy.dicit ꝙ non.qd intelligo niſi ſit appellatuʒ.vt.l.fideiuſſor.C.eo.ti.⁊ ibi no.⁊ in Spe.ti.de renun.⁊ conclu.

1 ☞ An negans ſe fideiuſſorẽ perdat beneficium diuiſionis:⁊ quid operentur illa verba nego narrata prout narrantur.

Ita demum.

Dicitur ꝙ fideiuſſor qui negat amittit beneficiũ[b] diuiſionis.Et ex hoc tex.cõcludunt quidam ꝙ poſt lit.cõteſta.nõ poſſit opponi quia lit.cõteſt.vt plurimũ ſit per negationem.ſed dic ꝙ ꝑ mẽdaciũ circa illud quod eſt cauſa beneficij facit perdere beneficiũ.vt ſi ſocius negat ſe ſociũ.ꝑdit beneficiũ ſocietatis.vt.l.ſi vnus.ſ̃.ꝓ ſo.ſimile in filio qui eſt in poteſtate.ſi negat ſe eſſe vel fuiſſe in poteſtate tunc amittit beneficiũ.l.ſi ex parte.⁊.l.j.ſ̃.quod cũ eo.ita hic in fideiuſſore † ſi negat ſe fideiuſſiſſe perdit beneficiũ diuiſionis.quia negat id quod eſt cauſa beneficij.vt.l.ſed hoc ita.ſ̃.de re iudi.ſed in lit.cõteſta.nego narrata ꝓut narrant eſſe vera nõ dico me nõ eſſe fideiuſſorem.ideo nõ perdo beneficium.

1 ☞ Filiuſfami.fideiubens pro patre tenet inſolidum licet habeat exceptionem.
2 Executio contra filiumfami.qui fideiuſſit pro patre:⁊ condemnatus inſolidum:ſit durante patria poteſtate.
3 Pater quod poſſit principaliter ⁊ acceſſorie obligari pro filio.
4 Filius ſoluens pro patre ex neceſſitate preambuli contractus non videtur donare.

Filiuſfami.

Filiuſfami.ꝑ parte vtiliter fideiubet.⁊ ex hac cã patet quod iuſſu ⁊ de in rẽ verſo tenet.⁊ filio emãcipato ſoluenti de peculio caſtrẽſi ſubuenit.h.d.vſq; ad fi.¶ Oppo.ꝙ filius nõ poſſit fideiubere ꝓ patre q cenſet eadem perſona.C.de impu.⁊ ali.ſubſti.l.ſi.Sol.cẽſetur eadẽ perſona quo ad quid ⁊ non ꝑ oĩa.¶ Quero an[c] ſit verũ ꝙ filiuſfami.teneat in quãtũ facere põt.hic videt dici ꝙ ſic.ↄ per dictã.l.pe.ſ̃.qd cũ eo.† vbi inſolidum tenet:lʒ habeat exceptionẽ:⁊ ex hoc habemꝰ formã libelli ꝙ ĩſolidũ põt agere ipſe vero põt exceptionẽ opponere.¶ Quero dr[d] hic † ꝙ filiꝰ durãte patria poteſtate põt inſolidũ cõdẽnari:ſed an durante patria poteſtate põt fieri executio.⁊ gl.in.l.iij.§.ſed vtrũ.ſ̃.de mino.in ver.proinde.in glo.ſuper verbo cõueniri tʒ ꝙ nõ:vt.l.qd ſi minor.§.qd ſeruus.eo.ti.Doc.ibi tenẽt cõtra:quia poſito ꝙ non poſſit fieri executio:tamen põt cedere bonis vt.l.filij.C.qui bo.ce.poſ.⁊ inſti.de nox.§.ſi.cũ ſua gl.ſed ſi filius nõ cederet bonis deberet detrudi ĩ carcerẽ ⁊ ſic pʒ ꝙ ſit executio.⁊ hoc tenet glo.ſ̃.ſol.ma.l.ſi filio.la.ij.¶ Ad ver.ſed an.†opp.obligatio principalis ⁊ acceſſoria nõ poſſunt cõcurrere in eadẽ perſona:vt.l.generaliter.ſ̃.e.ti.ſed hic dicit ꝙ tenet pater vt principalis:⁊ qd iuſſu.ergo ⁊c.Sol.Ia.de are.dicit hic ꝙ filiuſſa.fideiuſſit pñcipaliter animo nouãdi promittendo:merito tenet qd iuſſu.Ad aliud qd dicit de in rem verſo.dic ꝙ tenetur alteri mutuanti filio ſm gl.vel filiuſſa.interceſſit aĩo nouandi:⁊ ſic nunq̃ reperit ꝙ teneat principaliter ⁊ acceſſorie.Tu dic ꝙ nõ põt teneri vt principalis ⁊ fideiuſſor ꝓ ſeipſo:ſʒ bene poteſt teneri principaliter ꝓ ſe ⁊ acceſſorie pro alio vt ꝓ filio:lʒ ille due obligationes tenderẽt ad idẽ arg.ſ̃.de duo.reis.l.reos.in pn.Uenio ad ver.plane.¶ Oppo.ꝙ debemus inſpicere tps ↄctus:vt.l.ſi.ſ̃.ti.j.⁊.l.ſi filius.ſ̃.de verbo.obli.⁊ ſic nõ haberet filiuſſa.actionẽ.Glo.ſol.ꝙ hic interuenit nouus ↄctus.Sed hoc nõ placet:qr hic non queritur de actione que orit ex illa ſolutione:ſed ex veteri cõtractu.Itẽ hic nõ poſſes dicere ꝙ ſit ↄditio poteſtatiua:nã nõ retrotrahit:qr hic ſoluit ex neceſſitate:⁊ ſic retrotrahit:vt.l.j.ſ̃.qui poti.in pig.ha.Uera eſt ergo ſolutio qd hic dicit qd dat vtilis ex equitate vel in fcm̃ nõ ex preambulo ↄctu:ſed ex l.ratione preambuli ↄctus.Ita dicit tex.ĩ.l.ſi vo nõ remunerãdi.§.ſi filios.ſ̃.manda.¶ Opp.ſm Dy.qr ab initio tenet pater filio naturaliter tantum:ergo nõ põt cõfirmari:vt.ſ̃.de act.⁊ oblig.l.obligationes.⁊.l.qd ab initio.j̃.de reg.iur.Solu.hic ĩteruenit nouus cõtractus.Uel dic vt dixi ꝙ non dat ex precedẽti ↄctu:ſʒ a lege vtilis.¶ Op.de.l.liber homo.ſ̃.d vbo.obli.vbi dr ꝙ ex qua cã q̃ris mihi ex eadẽ cauſa nõ poſſum tibi obligari.Solu.dicit Dy.hic fideiubendo ꝓ patre nõ obligat illũ apud quẽ fideiuſſit ſibi.⁊ ideo non poſſit querere patri.imo obligat ſe ei:⁊ ideo pater obli-

* Pro cõcordia.¶ Aduerte ꝙ põt opponi poſt litẽ ↄteſt.exceptio diuiſoria ex epiſtola diui adriani ſm Bar.in hac.l.ſi dubitet.ↄtrium tñ tenere alleg.in.l.inter eos.in.§.ſi.j̃.eo.tit.Tu dic ꝙ dicit in hac.l.ſi dubitet poſt multas opi.relatas ſua cõclu.nõ ↄtriat in.d.§.ſi.qr dicit ꝙ põt opponi ante lit.cõteſt.ſm opi.Pe.Sʒ eiꝰ diſcuſſio ⁊ examinatio dʒ reſeruari poſt lit.cõte.qr alr non eẽt poſſibile ſciri an eſſet ſoluẽdo tẽpore li.cõteſt.ꝓut ibi exigit ⁊ ita ĩtelligat prima opi.Item illud vbum poſſe qd nõ inducit neceſſitatẽ.l.ſepe an diui.vbi gl.⁊ doc.ff.de offi.pſi.cũ ſi.

a ¶ Puto verum.No.ſingularẽ caſum ꝙ bñficiũ diuiſionis põt op.poſt lit.ↄteſta.qñ dubitat in fideiuſſore an ſit ſoluendo ⁊c.ↄtriũ vr ſentire Bar.ĩ.l.inter eos.ĩ.§.ſi.j̃.e.⁊ vid bal.ĩ.d.l.exceptionẽ.in.v.q.vide legẽ bonã.j̃.de iur.ſiſ.ponit etiã bal.in.d.l.exceptionẽ.qd ĩ bñficio excuſſionis de q̃ ꝑ bal.in aut.hec ſi debitor.in ſi.de pig.et ad bar.h add bal.in.l.ſi.C.d ↄſti.pecu.Quid de exceptione cedẽdarũ.bal.ĩ aut.pñte.C.de fideiu.⁊ limita vt ꝑ Bar.in.l.iij.§.ſi.ſ̃.de duo.re.⁊ adde ꝙ exceptio cedẽdarũ põt opponi ante ſñiam ad ipſam ĩpediendã ⁊ ſi non fuerit tunc oppoſita añ põt opponi poſt ĩpam ſñiaʒ vid oĩno ꝑ Pau.de ca.ĩ l.ſi mãdato meo.j̃.e.⁊ qd ibi de except.diuiſionis q̃ orit ex ſñia:vt in caſu.l.pau.la.ij.d re iudi.oppo.põt poſt ſñiam ſi ſimplr renũtiat bñficio diuiſionis nõ vr renũtiare bñficiuʒ diuiſionis ꝙ mihi competit ex ſententia.

b ¶ Admittit bñficiũ.adde tñ ꝙ talis negãs vr recuꝑare bñficiũ ſi peniteat añ lit.ↄteſ.l.electi.§.ſi is quẽ cum ibi not.⁊ ibi bal.ſ̃.d nox.⁊ ange.⁊ Imo.ĩ.l.ſʒ h ita.§.j.de re iudi.⁊ Ang.h.Itẽ niſi eũ peniteat negationis añq̃ agẽs eũ ꝓbet eſſe fideiuſſorẽ.l.de etate.§.ſi.⁊ bal.de inter.acti.facit.l.ſi.ſ̃.de rei vẽ.⁊ ibi vide q̃ dixi poſt Bar.Et no.qr ꝑ iſtũ tex.no.Bal.ĩ aut.ↄ q ꝓpriã.in.iij.col.C.d nõ nu.pe.qd negãs ſe fideiuſ.eẽ ꝑdit bñficiũ excuſſionis cedẽdarũ.⁊ no.qd operent iſta vba nego narrata ꝓut narrant.⁊ etiã no.iſtud dictũ.qr Imo.dicit ſe alr bñ fuiſſe lucratũ de h dicto:⁊ qd no.Bar.ĩ.l.ẽt.§.lʒ.ſ̃.ſo.ma.⁊ ſeqt imo.ĩ.d.l.ſʒ hoc ita.§.j.⁊ qd no.Bar.ĩ.l.ſi prius.in.v.op.pme ptis.de ope.no.nũ.⁊ qd no.inſtit.de act.§.eque.ĩ.iij.char.ꝑ Are.⁊ ſic vide hic Bar.ꝙ ꝑ talẽ negationẽ nõ vr negare libelli circũſtãtias ideʒ dicit Bar.in rñdẽte poſitiõibꝰ in.d.l.ſi cui.§.j.de leg.j.alleg.Spe.⁊ vide Bal.ĩ.l.j.C.de edi.act.in.iiij.col.⁊ facit qd dic Inn.ĩ.c.ſup lr̃is.de reſcr.vbi dixit qd ſi vnuʒ narrat ⁊ aliud concludit tali caſu cõcluſio ĩcipitur ⁊ ↄ Bar.vr tenere Bal.C.de lit.cõteſt.l.j.cũ opi.bar.hic tranſit ſimplr Pau.d caſt.⁊ vide q̃ ſcripſi poſt Imo.ĩ.d.l.ſed hoc ita.ſ̃.allega.

c ¶ Quero an.add Bar.in.l.maritũ.⁊ ibi Sali.ſ̃.ſolu.matri.⁊ in.l.ex diuerſo.§.ſi.e.ti.⁊ in l.ſunt q in id.ſ̃.de re iu.add.l.ij.ſ̃.ꝙ cũ eo.⁊.l.eius rei.⁊ in.l.ſi ex alio.C.quod cum eo.

d ¶ Quero dr.adde Bar.in.l.quoties.la.ij.de nox.⁊ bal.ĩ.l.ſi ex alio.C.qd cuʒ eo.dicit not.hic ꝑ filijſſa.mercatoribꝰ ſi nolũt detrudi in carcerẽ faciãt ſe emãcipare ⁊ vult hoc dicere:qr filiꝰ emãcipatus ⁊ ſui iur.nõ tenetur niſi in quãtũ facere põt ſecus in filioſa.q tenet ĩſolidũ vt in l.ij.⁊ ibi not.ſ̃.qd cũ eo.an autẽ poſſit fieri executio ĩ bonis patris q̃tenus ſibi debet ꝓ legitima Pau.de caſtr.hic ponit et Guili.in.l.ſi qua pena.ſ̃.d his qui ſunt ſui vel alieñ.iur.Spe.de exec.ſen.§.ſi.ver.quid ſi filius inſolidũ.dic vt in.l.ſecũda.⁊ ibi no.quod cuʒ eo.

gatur ſibi. Hoc nõ placet: qꝛ hic nõ querimus de obligatione q̃ orit̃ ex pmiſſione facta a filio creditoꝛi: ſed de obligatione q̃ oritur ex mãdato. qđ videt̃ fieri a patre ipſi filio fideiuſſoꝛi qđ ſoluat vt. l. indebitã. ſ̄. de ꝯdi. inde. quo caſu ſi filio mãdaret̃ ab alio quereretur patri: ⁊ ſic ob. ꝯtꝛiũ. Dic ergo ꝙ hic pater nõ tenet̃ ex ꝯtractu ſed vtili data a. l.

4 ¶ † Opp. ꝙ filius ſoluẽs pꝛo patre videat̃ donare. vt. C. de nego. geſt. l. ſi filius. Dicit Dy. ſolue vt ibi. Tu dic ꝙ ibi filius ſoluit ſpõte. hic ex neceſſitate p̃ambuli cõtractus ⁊ ſic nemo in neceſſitatibus liberalis exiſtit: vt. l. rem legatã. ſ̄. de adi. le. facit. l. heredes. §. ſi filius. ſ̄. fami. her. ⁊ facit ad ea que dicam in. l. ſtichum. de pecu. leg.

1 ☞ Diſpoſitio huius. l. hodie non hꝫ locum ex quo filiuſfa. habet heredem.

Qui contra.

Ubi nulla ſubeſt obligatio nõ poteſt accedere fideiuſſoꝛ. h. d. ¶ Op. ꝙ pater dando fideiuſſoꝛem videtur appꝛobare ꝯtractum: vt. l. ſed ⁊ iul. §. pe. ⁊ l. ſeq. ſ̄. ad mace. Solu. Dy. dicit ꝙ hoc debet intelligi qñ pater errauit ſecus ſi ſciuiſſet qꝛ tũc vr̃ appꝛobare: vt. l. ſed ⁊ iu. §. pe. ⁊ l. ſe. ſ̄. ad mace. Alij doc. dicũt contra ⁊ hñ ⁊ idem Ray. de foꝛ. quia dicit Dy. contra iſtũ tex. cũ nulla eſt obligatio poſt moꝛtẽ. ergo pater non poſſet eã appꝛobare: ꝯria loquunt̃ filio viuente.

1 ¶ † Quero an. l. habeat locũ hodie: ⁊ dic ꝙ nõ: qꝛ filius hꝫ heredem hodie qui eius perſonam ſuſtinet: vt in aut. de here. que ab inteſt. ⁊ ita tenet glo. ſ̄. ad macedo. l. creditoꝛẽ. ¶ Oppo. ꝙ pater nõ tenetur de peculio filio accipiẽte mutuum. vt. l. pe. C. ad macedo. Sol. dicit gl. intelligo hoc alio celebꝛato ꝯtractu. ⁊ ſic nõ referas ad mutuũ. Uel aliter dicit glo. in. d. l. creditoꝛẽ. ꝙ contra patrẽ dat̃ actio: lꝫ obſtet exceptio: ⁊ ideo dando fideiuſſoꝛeꝫ videtur appꝛobare obligationẽ de peculio: ⁊ hec ſolutio magis placet ⁊ videtur pꝛobari in text. d. l. penul. C. ad macedo.

Si mandato meo.

Gl. op. ⁊ non ſoluit. vide eam ⁊ incipit: vt. ſ̄. ibi ſi reus. ſed ibi erãt pariter pꝛincipales ⁊ cõtra eundem hic contra diuerſos. Dy.

Cum reus.

Dicit glo. ꝙ hec. l. dꝫ intelligi qñ exceptio cõpetens fideiuſſoꝛi erat pſonalis ita ꝙ ſibi tantũ cõpetebat quod placet qꝛ ſi cõpeteret p̃ncipali opponeret eam in pſona ſua. Preterea ſicut obligatio fideiuſſoꝛia nõ cõfunditur p pꝛincipalẽ qñ noceret actoꝛi: vt j̄. eo. l. heres. §. ſi ſeruus. ita quando noceret debitoꝛi: vt hic cum glo. quod tene menti.

Si ſtipulatus eſſes a me.

[a] Fideiuſſoꝛ põt opponere exceptionem ex perſona rei eo inuito. h. d.

1 ☞ Pactũ vnius ex fideiuſſoꝛibus nõ pꝛeiudicat creditoꝛi cõtra aliũ fideiuſſoꝛem agenti.
2 Modus adiectus in vltimis volũtatibus inducit diſpoſitionem idem in contractibus.
Fideiuſſoꝛes plures ſi intercedunt diuerſis tempoꝛibus vnus non videtur intercedere contemplatione alterius.
3 Beneficium cedendarum quando obſtet creditoꝛi agenti contra fideiuſſoꝛem.
4 Exceptio cedendarũ an obſtet creditoꝛi qñ ille ꝯ quem eſt fienda ceſſio non eſt ſoluendo.
5 Creditoꝛ ſi reſtituit pignus creditoꝛi ⁊ agit cõtra fideiuſſoꝛem an ei obſtet exceptio.

1 Si ex duobus.

† Pactuꝫ vnius de fideiuſſoꝛibꝰ nõ p̃iudicat creditoꝛi ꝯ alium fideiuſſoꝛem agẽti. ¶ Op. fideiuſſoꝛi dꝫ cedi actio: vt. l. vt fideiuſſoꝛ. j̄. e. ſꝫ ſi creditoꝛ nõ põt cedere repellit̃ exceptione cedendarũ: vt. l. ſtichũ. §. ſi creditoꝛ. j̄. de ſolu. ⁊ l. ſi pupillum alterũ. ſ̄. de admi. tu. Timoꝛe huius ꝯrij ſunt plures ſolutiones. Una eſt ꝙ ille qui pꝛimo liberat̃ nõ tenet̃ i effectu: vt. l. q̃uis. §. marcellus. ⁊ §. ſi mulier. ſ̄. ad velle. ⁊ l. ſi titius. j̄. e. ⁊ illa eſt vera in ſe: lꝫ ſit diuinare ⁊ eſt vera per. l. ſi pcuratoꝛ. §. liber homo. ſ̄. manda. Scđa ſolutio eſt ꝙ fideiuſſoꝛ cõſenſit liberationi alterius: ⁊ tũc non põt opponere exceptionem cedendarũ. Ita glo. tenet in. l. ij. C. eo. ⁊ ibi tenet Cy. dicit ꝙ Dy. eo audiente tenebat eã. Hanc etiam tenet glo. in. l. niſi. ſ̄. de pac. ⁊ iſta eſt vera in ſe licet ſit diuinare. Tertia eſt ꝙ illuꝫ liberauit ad tẽpus. Illa non eſt bona: quia ad tẽpus obſtaret exceptio: vt. l. ſi tibi mandauero. in pꝛin. ſ̄. mã. Alia eſt ꝙ ille cũ quo fuit trãſactũ fuit fideiuſſoꝛ fideiuſſoꝛis. Truffa eſt licet ſit vera in ſe. Alia eſt ꝙ bñficio cedendarũ renuntiauit. Iſta eſt no. glo. tenet eam in. l. niſi. ſ̄. de pac. tamen licet vera nõ bene congruit litere. Alia eſt ꝙ ibi de rigoꝛe hic de equitate. ⁊ gl. in. l. ij. C. eo. eã tenet ſed nõ placet. quia tex. dicit hic nullã exceptionẽ: ſed omnis exceptio eſt de equitate: vt. l. de eq̃tate. ſ̄. de exce. do. Ex hoc apparet ꝙ nulla eq̃tate repellitur creditoꝛ. Alia ſolutio eſt ꝙ pactũ nõ interceſſit: ſed datio vt non peteret qđ gl. repꝛobat ⁊ bene.

2 qđ no. † quia ex hoc pꝛobatur ꝙ ſicut in vltimis voluntatibus modus adiectus inducit diſpoſitionem ⁊ ex eo poteſt agi: vt. l. ſi. C. de his q̃ ſub mo. ita in contractibus: qđ no. Alia ſolu. eſt Mar. quã tenet Azo. ⁊ illa eſt vera. ⁊ Ja. de are. tenet eam ⁊ dicit. quandoq̨ fideiuſſoꝛes fideiubẽt reſpectu mutui periculi. quia nõ fideiuderem ſine te nec tu ſine me: ⁊ tũc habet locum beneficiũ cedendarum. qñq̨ fideiubent non reſpectu mutui: periculi vt pꝛimo fideiuſſi: poſtea tu ⁊ ſic non contemplatione alterius pꝛimus fideiuſſit: ⁊ tunc in caſu iſto ſi liberaui ſcđm fideiuſſoꝛẽ nõ poſſum opponere beneficium cedendarum. Et iſta videt̃ pbari per. l. ſi titius. j̄. eo. ⁊ iſtam tenet Old. ⁊ mihi placet. Alij dicunt ꝙ in contrarijs liberauit pꝛincipalem hic liberauit fideiuſſoꝛẽ: ⁊ ita dicunt Dy. dixiſſe. Ratio eſt quia liberato pꝛincipali nullum remedium habet fideiuſſoꝛ. ar. eius qđ no. j̄. eo. l. vt fideiuſſoꝛ. Sed non placet quia eadẽ eſt ratio in cõfideiuſſoꝛe que eſt in coꝛreo. ergo ⁊c. vt. l. ſi pupillus. ſ̄. de admi. tuto. Preterea ſupereſt aliud remedium. ſ. actio mandati cõtra pꝛincipalẽ.

3 vnde tene pꝛimam. Et ideo † pꝛo declaratione diſtingue. quandoq̨ creditoꝛ nõ poteſt cedere actionem ex natura obligationis quia ſibi nulla cõpetit actio ⁊ tunc non obſtat exceptio cedẽdarum. l. q̃uis. §. mulier. ⁊ §. marcellus. ſ̄. ad velleia. ⁊ l. ſi pꝛocuratoꝛ. §. liber homo. ſ̄. mãda. ⁊ hic in pꝛima ſolutione. Quãdoq̨ nõ poteſt cedere facto debitoꝛis ⁊ idem: vt. l. in his. §. ſi duos. in ſi. j̄. de ſolu. ⁊ hic in ſi. glo. Quandoq̨ non poteſt cedere facto ipſius creditoꝛis: ⁊ tũc aut ille alius qui petit ceſſionem cõſenſit liberationi ⁊ tunc imputet ſibi vt hic. ⁊ C. eo. l. ij. in. ij. gl. mag. ⁊ l. niſi. ſ̄. de pac. aut non conſenſit liberationi: ⁊ tunc aut fuit renũtiatum beneficio cedendarũ: ⁊ ſecurus eſt creditoꝛ vt hic ſcđm vnam ſolutionẽ ⁊ no. ſ̄. de pac. l. ij. aut non conſenſit ⁊ tunc aut fideiuſſerũt ſimul aut diuerſis tempoꝛibus. Primo caſu obſtat exceptio[b] cedendarum: vt. l. ſtichũ. §. ſi creditoꝛ. j̄. de ſolu. ⁊ l. ſi pupillus. ſ̄. de admi. tuto. ratio eſt quia videntur fideiubere rõne mutui periculi. Scđo caſu aut fuit liberatus ille fideiuſſoꝛ qui interceſſit poſtea: ⁊ agitur contra pꝛimum aut ecõtra. Primo caſu nõ poteſt opponi exceptio cedẽdarum creditoꝛi quia ille non interceſſit contemplatione illius vltimi fideiuſſoꝛis vt hic ſm ſol. Mar. ⁊ Azo. que vera eſt niſi ab initio erat conuentũ ꝙ alius daret̃: qꝛ tunc vident̃ ſimul dari: vt. j̄. de ſolu. l. modeſtinus. Scđo caſu obſtat exceptio: quia ſecũdus fideiuſſit cõtemplatione pꝛimi ſed in pignoꝛe hoc non haberet locũ: quia ſemper quis videt̃ intercedere contemplatione obligationis bonoꝛuꝫ pꝛeſentium ⁊ futuroꝛũ: vt. C. que res pigno. obli. poſſunt. l. ſi. ⁊ obligatio pignoꝛis debet cedi ſicut obligatio contra fideiuſſoꝛem: vt. l. ij. C. eo. ⁊ intellige ꝙ ab initio fuit cõtracta obligatio pſonalis cũ obligatione bonoꝛũ: vt not. per doc. C. eo. l. ij.

4 ¶ † Quero pone qđ in eo caſu in quo debet fieri ceſſio ille contra quem debet fieri nõ eſt ſoluendo ⁊ dico ego liberaui eum quia non erat ſoluendo an obſt. exceptio. Et videt̃ ꝙ non: quia teneoꝛ ad factũ ſi non facio qđ debeo teneoꝛ ad intereſſe: vt. l. ſi ſtipulatus. in ſi. ſ̄. de verbo. obli. modo facis dolo petere. id quod tua non intereſt: ſed tua non intereſt quod tibi cedat̃ actio ergo ⁊c. ⁊ hoc videt̃ tenere glo. in. d. l. niſi. ſ̄. de pac. Sed cõtra hoc facit: quia videtur liberãdo eum accipere pecuniam ⁊ ſibi donare. C. de iure do. l. vir ab eo. p̃terea potuiſſet effici ſoluendo: ⁊ hoc placet.

5 ¶ † Quero liberaui[c] fideiuſſoꝛem. ſed pꝛincipalis eſt ſoluendo an fideiuſſoꝛ modo conuentus poſſit opponere exceptionem cedendarum. Et videtur qđ non: quia ſua nõ intereſt. Dico ſic in pignoꝛe ſi creditoꝛ habeat pignus apud ſe ⁊ reſtituit cum debeat illud tradere fideiuſſoꝛi. tunc obſtat ſibi exceptio: quia intererat potius eius nõ ſoluere ⁊ pignus retinere q̃ in perſonam agere. vt. j̄. de fur. l. itaq̨ fullo. ſed ſi habebat ſolum bona ſibi obligata tunc ſufficit ſi cedat actionem ⁊ pꝛomittat debitoꝛem eſſe idoneum: ſed in fideiuſſoꝛe puto ſi creditoꝛ eſt paratus ei dimittere quantũ eſt deterius nomẽ debitoꝛis pꝛopter fideiuſſoꝛem liberatum qđ tũc ſibi non obſt. exceptio. ar. eius qđ no. ſ̄. de arbi. l. vtiq̨. Cetera quando liberauit pignoꝛa. dic vt. C. eo. l. ij.

1 ☞ An hypothecaria poſſit cedi ſine pꝛincipali qđ ſic: ⁊ qs ſit effectus.

Fideiuſſoꝛ obligari.

¶ Seipſam ſummat. ¶ Oppo. ſ̄. eodem. l. ij. Solu. dic glo. fallit ibi. Tu dic ꝙ ibi eſt naturalis oblig. que eſt pꝛincipalis. ¶ Oppo. de. l. item ſi ſeruus. in ſin. ſ̄. de ſtipu. ſer. ſol. vt ibi.

1 ¶ † Quero an[d] hypotheca. poſſit cedi ſine pꝛincipali: arg. ꝙ non vt hic. ⁊ j̄. eadem. l. fideiuſſoꝛ. ⁊ l. ſi mihi aut titio.

arg. contra

a ¶ Si ſtipulatus eſſes a me. Et ad hãc. l. hñ facit tex. not. in. l. ſi cui. C. đ non nu. pecu.

b ¶ Obſt. exceptio. vide de iſta materia no. p Spec. in ti. de ceſſio. actio. §. j. ver. ſed qđ debitoꝛ meus. ⁊ ibi Jo. and. Cy. in. l. ij. in. iij. ⁊. iiij. q. C. de pig. ⁊ Cy. ⁊ Ja. but. i. d. l. iubemꝰ. C. ad velle. ⁊ Spe. de renun. ⁊ cõclu. verſi. ſed pone eiꝰ domũ. ⁊ ver. qd ſi creditoꝛ cõſenſit.

c ¶ Quero liberaui. Adde not. per Bart. ⁊ Cy. in. l. j. C. de trãſa. ⁊ Bar. in. d. l. eadem.

d ¶ Quero an. vid in. l. cũ notiſſimi. C. de p̃ſcript. xxx. an. in gl. que inci. ſed cũ pſonalis. ⁊ ibi Bal. in. iij. col. ⁊ Ange. ⁊ Bal. i. l. ſi. de here. vel act. vend. ſed an ceſſa pſonali videatur ceſſa hypothecaria vide Bar. in. l. ſi heres pecuniã. j̄. ad trebel. ⁊ in. l. heres a debitoꝛe. j̄. e. ⁊ no. p Bal. in l. ſi in ſoluto. C. de act. ⁊ ob. iſtis addđ glo. ⁊ Barto. in. l. ſi pignoꝛi. ſ̄. fami. her. ⁊ vide Bald. in. l. heredẽ. in. ij. col. đ here. vel ac. ⁊ glo. in. d. l. ſi heres pecuniã. Bal. alle. p ſingu. in. l. cũ opoꝛtet. §. ſi. C. de bo. q̃ libe. ⁊ ibi in. d. §. ſin. habes tex. ⁊ gl. ⁊ Bal. ꝙ hypotheca. ꝯbit̃ anteq̃ obligatio perſonalis cõtrahat̃ qđ no.

---

ar. cõtra. l. ex ſextãte. §. latinus. ſ̄. de exce. rei iud. ad treb. l. debitoꝛ. C. de lui. pigno. l. ij. dicit Dy. credo ꝙ nõ poſſit cedi ſine p̃ncipali. ar. ll. p̃mo allegatarũ. Ad ꝯ. rñdeo ꝙ in caſibus illarũ. ll. ſupererat naturalis ſm verũ intellectum earum. ll. ſm Dy. ſed in. l. debitoꝛ. fuit cõfuſa ciuilis ⁊ naturalis. Tamẽ p eo eſt glo. C. de here. vel act. ven. l. ſi. In cõtrariũ eſt gl. C. de pigno. l. vſucapio. ⁊. ſ̄. de pigno. l. j. §. cũ pꝛediũ. Cy. in. d. l. ſi. dicit ꝙ Dy. ſe audiẽte cõcoꝛdauit illas glo. qꝛ hypothecaria nõ põt cedi extraneo: vt. l. ſi. C. de her. ven. ipſi pꝛincipali debitoꝛi ſic: vt. l. vſucapio. C. de pig. Iſtud idẽ tenet Spe. in ti. de ceſſio. act. §. j. verſi. ſed qd ſi ceſſi.

a Ego dico ꝙ idiſtincte põt cedi hypothecaria ſine p̃ncipali:[a] vt. ſ̄. de le. iij. l. iulianus. in p̃n. de pig. l. grege. §. cũ pigno. C. ſi pig. pign. da. ſit. l. ij. Nec ob. hec lex. qꝛ fateoꝛ ꝙ nõ põt conſtitui ab initio hypothecaria ſeu fideiuſſoꝛia obligatio ſine pꝛincipali: vt hic cũ ſimilibꝰ ſꝫ hñ ꝯſtituta põt ſeparari vt dictis. ll. Nec ob. qđ no. C. de hered. vel act. ven. l. ſi. vbi dicit̃ qđ ſequeret̃ ꝙ ſi cedẽs ageret pſonali ꝙ ceſſionarius pderet hypothecariã: qꝛ per hoc nõ cõcludit̃ ꝙ ceſſio nõ valeat: ſꝫ ꝙ poſſibile eſt quod erit ſine effectu. Huius ergo gratia videndũ eſt qs eſt effectꝰ huiꝰ ceſſionis. ſ. qñ cedit̃ hypothecaria ſine pꝛincipali. Ad hoc rñdeo. qꝛ qñ cedit̃ hypothecaria ſola. qꝛ pſonalis non ſubeſt: vt. l. ij. C. de lui. pig. ⁊ tunc hꝫ effectũ qꝛ aliter agere nõ põt pſonali. qđ etiã cõtingit qñ cedit̃ ipſi debitoꝛi. vt. d. l. vſucapio. de pig. ⁊. ſ̄. de pig. l. j. §. cũ pꝛediũ. Quãdoq̨ perſonalis[b] ſubeſt ⁊ ſit ceſſio extraneo: ⁊ tunc aduerte aut ceſſio ſit ex cã mere donationis: ⁊ tunc hꝫ effectũ vt poſſit pignus retineri donec ſibi donatario ſoluat̃: vt. l. iul. in p̃n. ſ̄. de lega. iij. Et puto ꝙ ſi donatoꝛ vel heres eius ageret pſonali ꝙ tenet̃ ipſi donatario vel legatario quaſi ipſius dolo factũ ſit: vt res donata vel legata intereat. vt not. ſ̄. de tranſac. l. ſi. Si vero ceſſit ex alia cauſa puto inſpiciendum cãm quare ceſſit. ſi enim ceſſit ex cã emptionis idẽ. vt. l. j. §. nõ tantũ. ⁊. §. feciſſe. ſ̄. de here. ven. Si vero ex cã pignoꝛis idẽ: cũ debitoꝛ ſoluẽdo debitũ faceret ceſſare p̃ſumptionem doli. vt. C. de cri. ſtel. l. j. Item talis creditoꝛ nõ poſſet agere hypothecaria niſi vſq̨ ad quantitatem ſui debiti.

1 ☞ Debitoꝛ pꝛopꝛie dicitur a quo inuito extoꝛqueri poteſt.
2 Actio quando naſcatur ex naturali ſola.

Qui certo loco.

Nõ põt obligari fideiuſſoꝛ in duriorem cãm. h. d. vſq̨ ad. §. cũ fideiuſſoꝛ.

1 ¶ † No. iſtũ tex. ꝙ debitoꝛ ꝓpꝛie đr a quo inuito põt extoꝛqueri al's debitoꝛ đr abuſiue. vt. j̄. de v̄b. ſig. l. debitoꝛ qđ facit ad multa.

2 ¶ † Quero vtrũ ex naturali ſola naſcatur actio. Gl. dicit ꝙ ſic aliqñ ex nudo pacto vt. l. ſi qs ar. C. de dona. ⁊ de do. pmiſ. l. ad exactionẽ. Contra no. ſ̄. đ ac. ⁊ obli. l. naturalis. Ultramontani dicũt ꝙ i obligatione q̃ cõſenſu ꝯhit̃ ex ſola naturali naſcat̃ obligatio nec eſt ibi vinculũ ciuile. Ita no. in. l. legẽ. C. de pac. Tu dic qñq̨ lex fouet pactũ gratia ipſius pacti: vt in cõtractibꝰ bonefidei. tũc pactũ đr veſtitũ ꝯſenſu. ⁊ tũc oꝛit̃ actio ex eis. ⁊ ſic nõ oꝛit̃ ex nudo pacto vt in ꝯctibꝰ q ꝯhunt̃ cõſenſu. ⁊ ita eſt in cõtractu dotis de iure antiquo: vt. d. l. ad exactionẽ. hodie v̄o eſt ibi tacita ſtipulatio per titu. de rei vxo. act. Quandoq̨ lex fouet pactũ rõne perſone. ⁊ tũc pactũ remanet nudũ. ⁊ ex hoc pacto oꝛit̃ actio. vt. l. etiam. ſ̄. de vſur. Et iſto caſu poſſet dicere verũ iſta gl. Qñq̨ lex fouet pactũ. ſꝫ ꝓpter pactũ ꝓducit actionẽ: vt. C. de dona. l. ſi qs ar. tũc pactũ remanet nudum ⁊ oꝛit̃ actio ex pacto: ſed ex. l. ꝓpter pactũ. ⁊ ſic hec glo. in exẽplo qđ ponit non bene dicit. Ita dicit Jaco. bu. in. d. l. legem. C. de pac.

Stipulatione in diẽ.

Not. ꝙ iſta obligatio đr in pẽdẽti. contra. ſ̄. ti. j. l. vſuſfructus. ſol. l. illa hꝫ locũ qñ ab initio vitiũ ſtipulationis eſt certũ vel ex parte rei vel ex parte perſone ſtipulantis: vt ibi plene dixi.

1 ☞ Cõditio nõ impleta per defunctũ qñ poſſit per heredẽ impleri.
Diabolus reuelauit glo. id quod dicit Petrus de bellaperti.
2 Pꝛomittẽs ad certũ tp̃s ſoluere: ⁊ ſi nõ ſolueret pmiſit penã ſi eſt moꝛtuus anteq̃ interpellaretur an facultas ſoluendi tranſeat ad heredes.
3 Obligatio fideiuſſoꝛis cõcepta ſi reus nõ ſoluerit ꝙ ſit cõditionalis.

Cum fideiuſſoꝛ.

Fideiuſſoꝛis obligatio cõcepta ſi reꝰ pꝛincipalis non ſoluerit ex moꝛa rei pꝛincipalis vel ex eius moꝛte cõmittit̃. h. d. ad pꝛimuꝫ qđ dicit ex moꝛa cõmittitur.

1 ¶ † Oppo. de. l. ita ſtipulatus. ſ̄. de verbo. obli. Solu. glo. ⁊ bene. hoc ideo quia p̃ceſſit diſpoſitio in perſonã rei cuius moꝛa nocet fideiuſſoꝛi. ſecus ſi ſimpliciter incepiſſet a pꝛecedẽti cõditione negatiua ſcđo habetis notare ex. l. noſtra. ꝙ ſi per defunctum reũ non eſt impleta nõ poteſt eam implere heres. ¶ Sed cõtra id opp. quia idem pmitti debet heredi quod defuncto. l. diẽ. §. nec vtimur. ⁊ l. q̃uis. ſ̄. de arbi. gl. dicit ꝙ hic deceſſit ſine herede. Pe. de bellaperti. C. de condi. inſti. l. pe. in. iij. q. dicit credo ꝙ huic glo. diabolus reuelauit id qđ dicit ⁊ peſſime dicit. Ad cõtrariũ rñdet: ius implende cõditionis tranſit ad heredẽ ad euitãdam penã. hoc eſt verum qñ in eadem perſona pꝛeceſſit diſpoſitio ⁊ conditio: vt in cõtrario. hic in perſona vnius pꝛeceſſit diſpoſitio in pſonam alterius cõditio. ideo tranſit ad heredẽ. Dy. hic videt̃ tenere gl. iſtã. quid dicemus. Credo Pe. melius dicere. pꝛimo per. l. iſtã ſcđo p. l. q rome. §. augerius. ſ̄. de verbo. obli. tertio pbo per. l. poſtq̃. in pꝛin. ſ̄. vt le. no. caue. vbi dicit̃ ꝙ ſi cõditio obligationis fideiuſſoꝛie exiſtit cũ pſona pꝛincipalis nõ ſubeſt nõ cõmittit̃. Ratio eſt. quia tũc nõ eſt perſona in qua ꝯſiſtat obligatio. mõ ſi ponis iſtũ deceſſiſſe ſine heredibꝰ: tũc nõ eſt pſona in qua poſſit cõſiſtere pꝛincipalis obligatio ideo fideiuſſoꝛ nõ põt eſſe obligatus cũ iſta conditio impleatur poſt moꝛtem. quia poſt moꝛtem verum eſt eum nõ ſoluiſſe. Sed cõtra hoc facit. ſ̄. de admi. tu. l. ſi herede. in pꝛin. ⁊ l. ſtichũ aut pamphilũ. circa pꝛin. j̄. de ſo. So. qñ fideiuſſoꝛ eſt iam obligatus põt remanere obligatus etiã p̃ncipali decedente ſine herede: ſed qñ nõ eſt obligatus ſed obligãdus requirit̃ ꝙ pſona ſit tempoꝛe exiſtentis conditionis. Iteꝫ poſſes dicere ꝙ in. l. poſtq̃ loquitur in captiuo qui deceſſit ſine herede ⁊ ꝙ ſic intelligat̃ habes gl. no. in. l. j. §. idẽ pomponius. in ſi. ſ̄. depoſi. ſed hic eſt hereditas iacens que repꝛeſentat perſonã ꝓ qua põt accedere fideiuſſoꝛ: vt. j̄. e. l. moꝛtuo. Sed dico ꝙ tũc hereditas dicitur qñ eſt ſpes vt adeatur: ſed cũ omnes deficiunt de quibus eſt ſpes adeundi: tunc dicunt̃ bona vacãtia: vt. l. ij. in pꝛin. ⁊. §. an bona. de iure ſiſ. l. non poſſunt. C. de bo. vacan. ſed hic deceſſit cuꝫ herede. ⁊ teneo opi. Pe.[c]

2 ¶ † Quero qdã ꝓmiſit ſoluere: ꝙ ſi nõ ſolueret tunc pꝛomiſit penã moꝛtuus eſt anteq̃ interpellaretur: an tranſeat ad heredem facultas ſoluendi ad euitandũ penã. Dic vt in glo. ſcilꝫ ꝙ non teneat ꝙ ſine herede imo cũ herede ⁊ incepit a pꝛecedenti cõuentione in eadeꝫ pſona. ⁊ dꝫ interpellari ſi dies nõ eſt expꝛeſſa vel tacita: vt. l. ad diẽ. ſ̄. de verbo. obli. ⁊ l. diem. ſ̄. de arbi. qꝛ tũc dies interpellaret ꝓ homine. ¶ Quero an debeat interpellari in iudicio vel extra. Gl. dicit alterutrum ſufficit. Similem glo. habuiſtis in. l. qui rome. §. coheres. ſ̄. de v̄bo. ob. ⁊ l. ãplius. j̄. rem ra. ha.

3 ¶ † Quero an ſit conditionalis obligatio fideiuſſoꝛia. Et gl. dicit ꝙ non: ſed male: qꝛ hic fuit appoſita dictio ſi: que conditionem facit vt. l. ſi decem cum petiero. ſ̄. de verboꝛum obli. ⁊ no. ibidem per glo.

1 ☞ Ceſſio debet fieri pꝛo rata.
2 Hypothecaria eſt illa que debet cedi.
3 Fideiuſſoꝛ ſponte ſoluendo vel offerendo debitũ an poſſit creditoꝛem cogere vt ſoluat.

Fideiuſſoꝛibus.

[d] Quero † an ceſſio debeat fieri inſolidũ an pꝛo rata. ⁊ dic ꝙ ꝓ rata. Alie gl. aliter dicũt in. l. j. C. de duo. reis. ⁊ in. l. ſi plures. de admi. tu. Dicã in. l. modeſtinus. j̄. đ ſolu.

2 ¶ † Quero an hypothecaria debeat cedi. Certe ſic: vt. C. eo. l. ij.

3 ¶ † Extra glo. q̃ſiuit Huber. de bobio. ⁊ Dy. hic credo. nõ egit contra fideiuſſoꝛẽ: ſed fideiuſſoꝛ ſua ſponte vult cogere creditoꝛẽ vt cedat ſoluendo pꝛius ⁊ offerendo debitũ an poſſit: ponit Cy. in. l. ij. C. e. determinationẽ Dy. de v̄bo ad verbũ ⁊ bene. Dic vt ibi dicit: ⁊ hic nõ ſcribo cã bꝛeuitatis. Quero quo iure petatur ceſſio. Dicam. j̄. de ſol. l. modeſtinus.

Qui debitoꝛem.

[e] Intellige hãc. l. vt. l. inter cauſas. §. abeſſe. ſ̄. man. ⁊ tetigi in. l. iij. ſ̄. eo. tit. Gl. ſignat ar. ꝯria ⁊ nõ ſoluit: vide eã ibi. §. q repꝛobos. ſꝫ ibi ignoꝛãter recepit: ideo nõ pꝛeiudicat ſibi hic ſcienter: ⁊ ideo nocet. arg. ſ̄. de iure dotium. l. ꝓmittẽdo. §. ſi debitoꝛem. Dy.

1 ☞ Seruus fideiubens nõ obligatur etiam naturaliter.

Seruus inſcio.

Si ꝓ ſerui fideiuſſione ſoluat̃ pecunia dominica vẽdicatur ſi peculiaris pꝛo debito nõ repetitur pꝛo indebito condicit̃: ſed ſi dominus ſoluat ipſe ab eo cui ſoluit repetit. h. d. ¶ Ad euidentiã ſeruus extra peculiarem cãm nõ põt fideiubere vt. l. licet. §. ſed ⁊ ſi filius. ſ̄. de pecu. ¶ Op. l. nemo cõdicit rẽ ſuam p̃terq̃ a fure: vt. l. ſi. ſ̄. queãd. vſufru. caue. ſꝫ iſtius pecunie non eſt tranſlatũ dominium. ergo poteſt vendicari. qđ nõ ſit tranſlatũ pꝫ qꝛ ſi nõ eſt cã habilis transferendi dñium ipm nõ trãſfert̃. l. nũq̃. ſ̄. de acqr. re. do. ſꝫ hic fideiuſſio fuit nulla ⁊ ſic nõ erat cã habilis. Preterea licet cõceſſa eſt ſibi adminiſtratio nõ tñ vr̃ per hoc cõſenſum habere. vt donet vel alienet in hãc cãm: vt. l. ꝯtra iuris. in ſi. ſ̄. de pactis. ⁊ l. ſi is. §. flauius. j̄. de ſol. Glo. tenet[f]

❧ And. Pomate.

a ¶ Sine pꝛincipali. ⁊ vide Alexan. ꝯſi. xlvij. in. ij. col. vol. iij. vbi in oĩbus ſequit̃ dicta Bar. hic.

b ¶ Qñq̨ perſonalis. Uide Bar. i. l. ſi conſtante. in pe. q. iij. q. pꝛinci. ⁊ qđ no. j̄. e. l. §. ſi.

c ¶ Opi. Pet. Et vide Pau. de ca. hic in ſi.

d ¶ Fideiuſſoꝛibꝰ. adde. l. ſi is cui. §. flauius. et qđ ibi habetur.

e ¶ Qui debitoꝛẽ. adde qđ Pau. de ca. refert hic conſuluiſſe ꝙ ſi creditoꝛ cõſitet̃ ſe recepiſſe debitum a fideiuſ. nec de vera ſolu. appareat ꝙ iſta cõfeſſio ſufficit fideiuſſoꝛi vt poſſit repetere a pꝛincipali debitore: lꝫ Bar. ꝯtra eũ teneat i. l. duobꝰ. §. a fideiuſſoꝛe. ſ̄. de iureiu. vid ꝯſi. pau. cccxxx. ⁊. cccxx. ⁊ ita dicit fuiſſe conſultum per Fran. rega.

f ¶ Glo. tꝫ. Et not. hic gl. quã. d. Jo. ita clarã dicti alibi repiri nõ poſſe ꝙ ſicut dominus errans in ſoluendo non transfert dñium imo repetit p totũ. de ꝯdi. inde. ita ⁊ adminiſtratoꝛ. And. bar.

a ¶ Itẽ op. Dic ꝑ Bar. ĩ l. ſi heres pecuniã. ad treb. ⁊ Bal. in l. j. ver. q̃ro teſtator legauit mihi. C. cõia de leg. ⁊ Imo. aliqd in l. dotale. ſol. matri.

b ¶ Seruo tuo. No. ꝙ nõ põt qs eſſe debitor ⁊ fideiuſſor ſꝫ an vno reſpectu poſſet qs eſſe debitor alio fideiuſſor. Bal. tangit in l. mãdato. C. qõ cum eo. ⁊ dicit ibi eſſe caſum de hac. q. ꝙ ſic. ⁊ in l. in euꝫ. §. taberne. s̃. de inſti. ſed ſimile eſt in l. roman⁹ apulus. de tut. ⁊ cura. da. ab his. et qõ ibi Bar. itẽ ſimile eſt in l. reos. ĩ ṗn. s̃. de duob⁹ reis. ⁊ d. l. romanus. alleg. Bal. in d. l. ſi mãdato. C. qõ cuꝫ eo. vide in l. ſi dubitet. §. filiuſfa. s̃. eo. facit quod no. Bart. de iuribus directis ⁊ vtilib⁹ in l. ſi heres. s̃. ad trebel.

c ¶ Not. ꝙ miſſio in oĩa bona debitoris ⁊ ceſſio bonorꝫ ꝑ debitorem nõ liberat fideiuſſorem imo dicit Bal. in l. cõſentaneum. C. quõ ⁊ qñ iud. qõ lꝫ ſit vnus modus exequẽdi puta ꝑ tenutã nõ tñ impeditur alius modus etiã extra caſum iſtũ de fideiuſſore ſed imo regulariter ita eſt ĩ quolibet pro quo facit tex. ⁊ gl. in l. iiij. §. ex cõuentione. de re iudi. ⁊ dixit Bal. in l. j. ad fi. ſi qs ius dicen. non obtẽ. qõ ſi teneo debitorẽ meũ in carceribus. tñ poſſum tenutam bonorũ accipere: qꝛ vnũ remediuꝫ nõ excludit aliud ad quod bñ facit c. qm̃ frequenter. §. fi. vt lit. nõ cõte. ⁊ eſt not. multũ ſꝫ bal. ibi. ⁊ not. bar. in d. l. ꝯſentaneũ. in fin. bene facit. l. qui legati. C. vt in poſ. leg. ⁊ qõ not. Bar. in l. q̃uis. ď pig. act. ⁊ hic addõ Bal. in l. etiã. C. ď fideiuſ. cũ ibi not. vbi lꝫ actũ ſit hypothecaria cõtra debitorẽ vel aliũ nõ liberatur fideiuſſor. Itẽ pendente lite contra fideiuſſorẽ non ĩpeditur executio cõtra ṗncipalẽ ecõtra tex. eſt in l. fi. et qõ ibi Bal. C. de fideiuſ. qõ bene no. lꝫ contra ṗdicta videatur qõ no. Bald. in l. creditor. ff. ſi cert. petatur. ⁊ ibi retuli

hic ꝙ poteſt condici hic a fure vel cõditione triticaria a poſſeſſore. Sed hoc non placet mihi: quia ſecundum hoc non eſſet differentia an de peculiari vel dominica ſoluat quod tex. requirit. Teneo ergo quod eſt tranſlatum dominiũ quia erat adminiſtrator credẽs cauſam ſubeſſe. hoc tꝫ Ninge. nihil allegat. dic vt. s̃. de condi. indebi. l. cũ indebitum. in ṗn. ⁊ ibi not. ⁊ iſtã teneo. ¶ Venio ad l. ſequentẽ. ⁊ oppo. de l. ſi ſeruus alienus. dicit glo. quod hic dominus errauit. alias videtur approbare quod non placet. quia cum obligatio ſit nulla nõ poteſt approbari: vt. l. obligationes. s̃. de act. ⁊ obli. Vel ibi agebat mandati hic nõ quod non placet eadem ratione. Dic ergo ſm Dy. ſic quod hic ſoluit dominus ꝓ fideiuſſoris obligatione q̃ eſt nulla merito repetit ibi pro obligatione principalis que eſt aliqua: qꝛ videtur mandaſſe ſeruo quod pro eo ſolueret: vnde dominus ſoluẽdo approbat cõtractum illum mandati. 1 ¶ †Queritur vtruꝫ ex cauſa fideiuſſionis ſeruus obligetur naturaliter. Et glo. tenet ꝙ non. hic in duabus glo. ⁊ idem tenet in l. in perſonam. §. qui pecuniam. ĩ gl. ſed ⁊ ſeruus ⁊c. s̃. de pactis. quod puto eſſe verum: quia lex reſiſtit obligationi. ⁊ ideo nõ oritur nec ciuilis nec naturalis vt. l. ſi nõ ſortem. in ṗnc. s̃. de condi. indebi. ⁊ quia talis iuſſio continet donationeꝫ que aliena eſt a ſeruo: vt. s̃. que res pig. obli. poſ. l. ij. ¶ Quero vtrum conſumptione ſecuta liberetur debitor principalis. Et gl. dicit qõ ſic: ſed male dicit: qꝛ ſecuta conſumptio illud operatur quod a principio dominij tranſlatio vt. l. ſi filius. s̃. ſi cer. peta. ſed dominij tranſlatio nõ liberat vt hic ergo nec conſumptio.

1 ☞ Actiones queſite heredi facto ſuo non tranſeunt in fideicõmiſſarium.

2 Ceſſione facta contra principalem quãdo videatur facta contra fideiuſſorem.

3 Pactum factũ a poſſeſſore qñ proſit euincenti.

Heres a debitore.

1 †Actiones queſite heredi ex ſuo facto nõ trãſeũt in fideicõmiſſariũ vel in eũ qui euincitur per cõtratabu. niſi facta ceſſione. h. d. ¶ Opp. extra gl. de l. j. ⁊ ꝑ totũ ti. j. s̃. ad treb. vbi tranſeunt ſine ceſſione. Solu. dic ꝙ ibi tranſeunt actiones hereditarie ad heredem: hic in fideiuſſorem: q̃ nunq̃ fuerũt penes heredẽ ex perſona defuncti: ſed ex ꝑſona ſua: ⁊ iſtud ꝓbatur in l. ſi heres pecuniam. ad treb. 2 ¶ †Itẽ op.ᵃ de ceſſione facta a cõtra principalẽ vr̃ facta ceſſio cõtra fideiuſſorẽ. vt. C. de here. vẽdi. l. emptori. ⁊ l. ſi in ſolutis. C. de ac. ⁊ ob. ⁊ l. emptori. s̃. de here. vel act. vẽ. ⁊ ibi no. ergo cũ hic tranſeat principalis dꝫ trãſire fideiuſſoria. So. ex trebelliano trãſeunt actiones ceſſione legali: in ꝯtrium eſt ceſſio hoĩs: ⁊ ideo tranſeũt actiones contra fideiuſſorem etiã facto hominis. 3 ¶ †Oppo. ſm glo. de l. ſi tibi. §. cũ poſſeſſor. s̃. de pac. vbi euincẽti nõ ꝓdeſt pactũ factũ a poſſeſſore. Sol. ponit multas glo. nec ponit veram. Dic qñq̃ poſſeſſor eſt verus heres. ſꝫ ab eo euincitur ꝑ ꝯtabulas: vel alio modo: ⁊ tunc ꝓdeſt pactũ euincẽti: vt hic cũ ſimi. aut nõ eſt heres: ⁊ tũc nõ ꝓdeſt euincenti: vt in cõtra. Fallit ſi cõſtaret ꝙ voluerit prodeſſe cuilibet qui eſt heres vt. l. antepeñ. s̃. de pac. ⁊ ille qui recipit videtur negotiũ gerere hereditatis facit. s̃. de pac. l. ſed ſi tantum.

Non eſt nouum.

Due obligatiões fideiuſſorie poſſunt cõcurrere in perſonam vnius. h. d. ¶ Oppo. de l. qui his. s̃. de verbo. obli. dic vt ibi vide glo. quã recita vt iacet.

Seruo tuo.

b ᵇ Non põt quis fideiubere ꝓ ſeipſo ſecus pro alio. h. d. ⁊ hic eſt notabilis tex.

illud dictũ Bal. ⁊ dictũ Bar. in d. l. cõſentaneũ. alle. Pau. de caſt. in l. ſi ſtichũ. §. j. j̃. ti. j. vbi inducit tex. ibi. Adde qõ Ro. ꝯſi. cxxxiij. ꝯſuluit ꝙ ſi vigore inſtrumẽti guarẽtigionati poſſum incipere a captura ⁊ faciam tibi ſtatuere terminũ. xv. dierũ ꝙ nõ prohibeor redire ad capturam.

d ¶ Nõ habetur. Vtrũ ſucceſſio habeat locũ ſeu vim confeſſionis vel ſolutionis tantũ. addõ Bar. poſt gl. j̃. eo. l. ſi debitorẽ. la. ij. ⁊ l. ſi ſocer. in ṗnc. poſt gl. s̃. ſo. mat.

e ¶ Mortuo. facit l. ſi a te. s̃. vt lega. no. ca. et vr̃ ꝓbari hic ꝙ appellatione perſone veniat vniuerſitas. Ita dicit Bal. in l. metũ. §. animaduertendum. s̃. quod me. cã. ⁊ vide Bal. in l. quicunq̃. in iiij. colũ. C. de ſer. fugi. vbi idẽ dicit ⁊ ſubdit qõ venit tã maſculus q̃ femina. per Bal. in l. omnes populi. ĩ pe. col. s̃. de iuſtit. ⁊ iur. ⁊ per Bal. in rub. C. ad trebel. vbi queritur an appellatione ꝑſone veniat ciuitas reſpublica ⁊ collegiũ conſtituto ꝓcuratore cõtra oẽm ꝑſonã mundi ⁊c. venit tñ fiſc⁹ appellatione hoĩs vt eſt gl. in l. eos. in verbo hoĩs. C. ď vſu. quaꝫ dicit ſingu. Ang. in tracta. de inuẽtario. Dixit tñ d. Ang. ĩ c. grauẽ. de ꝑben. ꝙ ſtatutum loquẽs de ꝑſona nõ hꝫ locũ ĩ capitulo. ſꝫ ĩ c. j. §. ꝯuẽticulã. ď pace iu. fir. vr̃ ꝓbari ꝙ appellatiõe ꝑſone nõ venit collegiũ ſeu vniuerſitas. fallit tñ ĩ caſu qñ iurarem te defendere contra oẽm perſonaꝫ vel hoĩem mũdi quo caſu etiã venit collegiũ vel vniuerſitas ſm Bal. ĩ c. j. de noua forma fidelitatis. vbi tũc oẽs cõprehenduntur excepta perſona que eſt ita ṗor tpe ſicut natura eſt potẽtior ⁊ ṗor accidẽte ⁊ etiã excipitur ꝓpterea imperator et ſuꝑior puta princeps. vt ibi latius. addõ an appellat. perſone veniat vniuerſitas ⁊ collegiũ vid Ro. conſi. cccxxxvj. et quid in ſtatutis quando ſtatutum eſt ꝙ perſone teneantur ad conpromiſſuꝫ: vide ꝑ eundẽ cõſi. cccc.

Quod ſi hic ſeruus.

Iſte ẽ bonus tex. Si debitor ſuccedit fideiuſſori extinguitur acceſſoria ſi principalis eſt vtilis. ſecus ſi inutilis. h. d. Cõcordat. s̃. de ſepara. l. ſi debitor. in princ. ⁊ l. ſtichũ. §. qõ vulgo. j̃. de ſol. ¶ Oppo. ꝙ due ciuiles poſſunt eſſe ſimul: vt. l. generaliter. s̃. eo. ti. Solu. qõ dicitur in tex. ciuilis ſubaudi quarum vtraq̃ eſt efficax: ⁊ ſubaudi ⁊ inequalis vna fideiuſſoria: alia principalis alias nõ eſſet bona ratio vt. s̃. e. l. generaliter. Dy. ⁊ facit ad id qõ dixi de inuentario. s̃. eo. l. generaliter. ⁊ dicã. j̃. de ſol. l. ſtichum. §. aliquando. ¶ Quero dicitur hic ſi obligatio ciuilis pereat. quomodo põt perire glo. dicit acceptilatione vel tẽpore: ſed in eo quod dicit de acceptilatione nõ dicit bene: qꝛ tunc extingueretur principalis vt. l. ⁊ ꝑ iuſiurãdum. §. ⁊ ſi fideiuſſor. j̃. de accepti. aliud exemplum de tẽpore eſt bonum.

1 ☞ Miſſio in poſſeſſionẽ in oĩbus bonis debitoris non liberat fideiuſſorem.

Quod ſi ſtipulator.

Si principalis reus ſuccedit creditori oĩs obligatio extinguitur ſi fideiuſſor ſola fideiuſſoria obligatio extinguitur h. d. l. iſta. cũ ſeq. §. q ſequens. §. eſt ſubtilis. in text. ibi debitoris. ſubaudi latitãtis. Dy. al's eſt in gl. ⁊ tũc ſubaudi tibi: vel dic cedentis bonis. vt ĩnuit glo. mag. c No.ᶜ 1 †ꝙ miſſio in oĩa bona non liberat fideiuſſorẽ vt hic: ⁊ inſti. de replica. in fi. ¶ Quero qualiter adaptatur ad caſum iſtud argumẽtũ qõ fit in tex. gl. primo ponit qñ eſt facta miſſio in omnibus bonis eius q ceſſit bonis: quo caſu lꝫ liberetur cedẽs bonis nõ liberantur fideiuſſores. ita hic econtra liberatur fideiuſſor ⁊ nõ debitor ſꝫ ſm hoc ĩnuit ꝙ ꝑ ceſſionẽ bonorꝫ debitor liberetur qõ nõ eſt verũ vt. l. is q bonis. s̃. de ceſ. bo. qõ examinabo. s̃. eo. l. vbicũq̃. ¶ Vel dic dicit glo. ꝙ refertur ad. §. ꝙ ſi ſeruus. ⁊ ꝓcedit ſine ſcrupulo. ſꝫ nõ eſt veriſimile ꝙ retulerit ſe ad ita remota. vnde dic tertio. vt ďr in ſe. gl. qñ fit miſſio in bonis debitoris latitãtis ꝑ quã non liberatur fideiuſſor. idẽ ſi cedat bonis vt dictum eſt: ⁊ etiam probatur inſti. de repli. §. fi. ⁊ iſte caſus nõ ſic reperitur alibi. De eo vero cuius bona publicantur dicam. j̃. e. l. ſi debitori deportato.

Cum tu.

Põt vnus eſſe fideiuſſor duorum correorum. h. d.

1 ☞ Succeſſio quando habeat vim ſolutionis.

Cum fideiuſſor.

Succeſſio nõ habeturᵈ loco ſolutionis 1 † ad lucrũ heredis. hoc dicit. ¶ Opp. de l. ſi ei. s̃. de euic. glo. q̃ eſt hic ponit caſuũ diuerſitatẽ. Sed aduerte hic eſt quedã fictio. qꝛ a ſeipſo dicit exegiſſe. ⁊ inducitur propter equitatem ne heres remaneret in dãno. vt. l. ſi ei. s̃. de eui. ſed ſi heres vult iſtud ĩducere ad ſuũ cõmodũ nõ poſſum vt hic. eſſet enim ſibi cõmodum qꝛ haberet actionem mandati que eſt bonefidei cũ obligatio qua tenebatur principalis erat forte ſtricti iuris. Iteꝫ ſi eſſet heredi dãnũ ſucceſſio non habet vim ſolutionis. vt. s̃. proxi. §. prout intelligitur quãdo creditor ſucceſſit vni correorũ. ſm qõ habet vim ſolutionis ad hoc vt dãnũ euitet. dicã. j̃. e. l. vrannius. ⁊ caſus eſt in l. ſtichũ aut pamphilũ §. aliquãdo. j̃. de ſolu. tãgam in repetitione. l. ſi is qui pro empore. s̃. de vſuca. in. q. que incipit que fuit cauſa fictionis ⁊ ibi plenius dicam.

1 ☞ Curia ſocietas ⁊ collegium repñtãt perſonam viuentem.

Mortuo.

e ᵉ Si obligatio cõſiſtit in ꝑſona repñtata põt accipi fideiuſſor. h. d. Quidaꝫ hñt in tex. vice defuncti. ⁊ quidã nõ. ⁊ in hoc differt hereditas a curia ⁊ ſocietate. ⁊ collegio 1 † in qbus repreſentatur perſona viuens vt dixi. s̃. ti. j. l. vſuffructus.

Si mihi

— vi · [illegible]
[illegible] 282

a ¶ Lucius titius. not. hic text. ꝙ qs poteſt vt mãdator intercedere abſq̃ ſtipulatione: licet nõ vt fideiuſſor in l. blanditus. C. de fideiuſ. et Bart. in rubri. s̃. eo.

b ¶ Litere credentie. No. hic de lr̃is credẽtie ⁊ ꝑ bal. in d. l. fi. C. qõ cũ eo. et in rub. C. de conſti. pec. et dicuntur credentie ſeu ſecreta ea que vulgus ignorat argu. de his qui deie. vel ef fu. l. j. §. ſumma cũ vtilitate ſm Bal. de pa. cõſtã. in verbo in noĩe chriſti. Alibi ďr ſecretum quod dñs nõ vult ſciri iuxta illud. neſcit ſeruus qd facit dñs ſuus: vt not. in l. eius qui. ĩ fi. ſi cer. peta. ita refert Bal. ĩ c. j. qui. mod. feud. amit. et adde hic q̃ no. per do. anto. in c. poſt ceſſionẽ. de ꝓba. ⁊ ad Bart. hic adde Barto. in l. pupilli. in. §. ſi ꝓcurator s̃. de nego. geſt. et bal. in addi. Spec. in tit. de ſolu. in v̂. ſi mercator. not. in l. ſi mei cã. s̃. commo. et qõ ibi Bal. et Iaco. but. ⁊ qd de lr̃is cõmẽdatitijs an obligẽt vide qõ not. de iure patro. in c. j. ĩ cle. j. in gl. dioceſanis in fi. vtrũ aũt lr̃is priuati credatur vide in cle. j. in gloſ. lr̃is. de ꝓcura. ⁊ in c. ij. de ſol. et ď lr̃is ꝯmẽdatitijs. adde bal. in l. ſi lr̃as. C. mãdati. et de lr̃is credentie etiã vide bal. ⁊ imo. in c. fraternitatis. de cleri. non reſi. et de literis commẽdatitijs ẽt vide bal. ĩ l. ſi vero. ĩ. §. cũ qdã in reportatis antiquis. s̃. manda. etiam bal. ĩ l. inſtitor. ď inſti. ⁊ ĩ l. j. §. j. s̃. quod iuſſu. vbi gl. adde bal. in rubri. C. de conſti. pecu. in verſi. venio ad ſñiam. et meli⁹ in iij. col. in fin. v̂ſi. deinde q̃ro. adde an lr̃e cambij mercatorꝫ quibus mãdatur ꝙ tali ſoluat quis cẽtum an faciãt fidẽ ꝯtra ipm̃ ſcribẽtẽ. vide bal. cõſi. liij. j. lib.

c ¶ Cũ tali nuntio. Cõtrarium tenet ipſemet bart. in l. et lꝫ. de cõſti. pecu. dixit bal. in trac. de cõſti. pecu. in. v. q. principali. in fi. q̃ incipit venio ad caſum.

d ¶ Regreditur. qd ſi ſtatuto cauetur ꝙ filiuſfa. non poſſit obligari ĩ ꝯctu. an fideiuſſor obligetur vide bal. in l. j. s̃. e. ꝙ ſic. ⁊ qõ no. Cy. ĩ l. decretũ. C. qõ cuꝫ eo.

e ¶ Officio iudicis. Fideiuſſor põt interuenire pro eo q iudicis offõ põt cõueniri. Addõ Bal. ĩ l. pe. C. qõ cũ eo. et ibi refert ꝙ Cy. tꝫ qõ reali actioni nõ põt accedere fideiuſſor ſed ipſe tꝫ ꝯ qꝛ ſaltẽ largo mõ ďr obligat⁹. facit ꝙ idẽ not. d. l. fi. C. de cõpenſa.

f ¶ §. fi. Et aduerte ꝙ ille tex. ĩ d. l. pecunie. ĩ §. ꝓſecutionis optime probat hoc mõ. Nã fideicõmiſſum illo iure. fforũ. petebatur officio iudicis. nõ iure acti. inſti. de fideiuſſo. in ṗnc. ⁊ d. §. ꝓſecutionis. ſꝫ ꝓ fide accedit fideiuſſor ꝑ totũ tit. vt lega. no. caue.

— hanc doctrinam
Alexan. sequitur
[illegible] in tract. de
legibus comm. folio 279
colu. 1. q. fine [illegible]
lectu. legis 55 de toto

Si mihi aut titio.

Adiectus ſi fideiuſſorẽ recipere non põt. h. d. Ratio eſt: qꝛ in eius perſona nõ conſiſtit obligatio.

☞ Literis credẽtie quando credendũ ſit.

Lucius titius.

a ᵃ Propter hereditaria tantũ cõfuſione extinguitur obligatio ⁊ heredes fideiuſſoris vel mãdatoris nõ tenentur inſolidũ. h. d. 1 ¶ †Not. ex iſta lege ꝙ litere iſte preiudicãt ſcribenti. qõ non eſt dubiũ qñ continẽt certũ vt hic fuit. Sed qd de literis que dicuntur in vulgari litere credẽtie. b ᵇ Circa eas eſt ſciẽdum nam quãdoq̃ ſunt multũ generales vt tali latori preſentiũ in his q̃ vobis dixerit dabitis plenã fidẽ tunc vigore earũ nil poterit agere talis lator in preiudiciũ ſcribentis qñ iſte litere ſunt magis commendatorie. quaſi dicat iſte lator eſt fidelis perſona poteſtis de ipſo confidere. et ſic non obligant ſcribentẽ. C. qõ cũ eo. l. fi. s̃. de dolo. l. elegãter §. fi. s̃. mã. l. ſi vero nõ remunerandi. §. cum quidã. Fallit ſi ex qualitate perſone ſcribentis appareat aliud ex quo generalitas illa certificaretur vt ſi ille de quo ſcribebat erat factor ſeu inſtitor ſcribentis in aliqua mercantia qꝛ tunc videtur dicere ꝙ ei adhibeat fidem in negotio illius mercantie. Caſus eſt de hoc not. s̃. de inſti. l. cuiq̃. §. ſed ⁊ cũ fullo. v̂. plane argu. s̃. de verb. oblig. l. triticũ. ⁊ ibi no. Itẽ fallit ſi dixit in epiſtola. Et adhibete ei plenã fidem ſuper me vel meo periculo: vt. s̃. mã. l. ſi vero nõ remunerãdi. §. ſi quis mãdauerit. in fi. §. Quandoq̃ iſte litere ſunt magis ſpeciales vt puta tali latori preſentiũ de intentione noſtra plenarie informato dabitis plenam fidem: vel ſuper tali negotio dabitis plenam fidem. Et hic aduerte quia mandatur tantũ vt tali credatur id qõ ei refert. nõ aũt mãdatur vt cũ eo aliquis cõtractus celebretur: aliud em̃ eſt credere referenti: qꝛ hoc nullam diſpoſitionẽ continet aliud eſt contrahere. Si ergo cũ tali aliqs celebretur cõtractus nõ obligat mãdantẽ qꝛ exceſſit fines mãdati: vt. s̃. mãda. l. diligẽter. ⁊ qõ not. de procura. l. qui procurator. in prin. s̃. de ſolu. l. hoc iure. Fallit rõne ꝑſone: vt ſi eſſet inſtitor vt dixi: fateor tñ ꝙ ſi ſum paſſus damnum occaſione illius credulitatis poſſum recuperare per actionẽ mandati: puta ille lator literarũ dixit mihi ex parte ſcribentis quod ſi ego vellẽ talẽ librũ pro tanta quantitate mitterẽ ego credẽs miſi ⁊ in hoc expendi. dñs nõ vult dare librũ iſtud dãnum repeterẽ: vt. s̃. mã. l. ſi tibi mãdauero. §. fi. Sed pone ꝙ ille lator literarum dixit talis fecit me procuratorem ad contrahendũ tecum ego credidi ⁊ tanq̃ cũ procuratore cõtraxi: an preiudicet dño. Dico ꝙ nõ: non enim debet ei credi ei quãdo narrat aliquid qõ ſpectet ad ipm̃ referenteꝫ per qõ ei acquiratur cõmodum vel officiũ niſi quatenus literis eſſet expreſſum: ne detur materia malignandi vt. d. l. fi. qõ cũ eo. vnde eſt neceſſe ꝙ in literis permittatur ꝙ poſſit cũ tali nũtio c ᶜ cõtrahere generaliter vel ſpecialiter: vt. d. l. fi. ⁊. s̃. qõ iuſſu. l. j. in prin. ¶ Sed quero an tali latori debeat credi ſine iuramento. Et videtur qõ non. l. theopõpus. s̃. de do. preleg. Sed puto cõtra: qꝛ fides huiuſmodi eſt approbata ab vtraq̃ parte. ſ. a mittẽte ⁊ ab eo qui recipit. ergo ⁊c. vt no. s̃. de fer. l. j. Sed cõtrarium loquitur. d. l. theopompus.

1 ☞ Fideiubens pro pupillo naturaliter obligato nõ habet actionẽ contra pupillum: ſecus ſi pro pupillo ciuiliter ⁊ naturaliter obligato: vel facto locupletiore.

2 Pupillus naturaliter tm̃ obligatus nõ reſtituitur aduerſus naturalẽ obligationem.

Pupillo inducto dolo ad naturaliter obligandũ ſuccurritur per actionem de dolo.

3 Fideiuſſor intercedẽs pro minore qñ teneatur vtiliter ⁊ quãdo non.

4 Fideiuſſor põt intercedere pro eo qui tenetur officio iudicis.

5 Falſa eſt opi. illorũ qui dicũt ꝙ quando fideiuſſor accedit naturali obligationi habet exceptionẽ de qua in l. qõ enim. s̃. eo.

6 Fideiuſſor intercedens pro pupillo tutore autore hꝫ actionẽ mandati ꝯ pupillũ lꝫ pupillus habeat reſtitutionẽ in integrũ aduerſus dictã actionem.

7 Fideiuſſor intercedẽs pro furioſo ⁊ prodigo an teneatur ⁊ ſi teneatur an reſtituatur.

8 Fideiuſſor põt cõueniri principali nõ diſcuſſo qñ principalis de iure vel de facto nõ põt diſcuti.

Declaratio ad legem. iij. §. ſi is pro quo. s̃. qõ qſq̃ iuris.

Marcellus.

Qui fideiubet pro pupillo furioſo vel prodigo naturaliter obligatis efficaciter tenetur nec cõtra eos per mãdati actionem regrediturᵈ. h. d. Diuido tibi gl. Iſta prima ꝑs glo tractat de fideiuſſore pro pupillo. ſcõa de fideiuſſore pro prodigo et furioſo. ſcõa ibi: qõ autem. 1 ¶ †Oppo. ꝯ primũ imo videtur ꝙ fideiuſſor pupilli habeat actionẽ mãdati vel neg. ge. vt. l. ſi pupilli. in prin. s̃. de nego. geſt. ⁊ l. at ſi quis. §. q mãdati. s̃. de religio. Timore huius cõtrarij dicit gl. ꝙ iſta loquitur de pupillo naturaliter tm̃ obligato ⁊ in q̊ non hꝫ fideiuſſor regreſſum. ſecus ſi eſſet naturaliter ⁊ ciuiliter pupillus obligat⁹: vel qꝛ locupletior effectus vel alio modo ⁊ tũc haberet regreſſuꝫ. ⁊ vide gloſ. 2 ¶ †Op. pupillus nõ obligatur naturaliter nec ciuiliter. vt. l. ſi pupillo. s̃. de auto. tu. ⁊ l. pupillus. s̃. de act. ⁊ ob. So. intellige qñ naturaliter tm̃ obligatur: ꝙ quãdo ſit dicã. j̃. ti. j. l. j. 3 ¶ †Opp. qꝛ ſi ſuccurritur minori ⁊ fideiuſſori ſuccurritur vt. l. ſi minor. s̃. de ꝓcura. ⁊. C. de fideiuſ. mi. l. j. ⁊. ij. hic tex. ꝯtradicit. gl. dicit ꝙ fideiuſſori nõ ſuccurritur nec per reſtitutionẽ in integrũ niſi ſicut ſi interceſſiſſet pro quolibet maiore vel pro adulto. ⁊ ſic gl. innuit ꝙ hoc caſu qñ pupillus obligatur naturaliter tm̃ reſtituatur. ⁊ tũc talis reſtitutio aliqñ prodeſt fideiuſſori pro quo facit. s̃. de ꝯdi. inde. l. interdũ. Sed veritas eſt ꝙ pupill⁹ tm̃ naturaliter obligat⁹ aduerſus illam obligationẽ naturalẽ nõ reſtituitur ergo etiã nec fideiuſſor vt gl. meli⁹ dicit in l. ſi pupillus. s̃. de arbi. ⁊ l. ſi minor. s̃. de procu. in gl. ma. ⁊ inſti. quib. mo. tol. ob. §. ꝑterea. ⁊. s̃. de v̂b. ob. l. puberes. ⁊ ꝓbatur in l. in cauſe. la. ij. s̃. de mino. Nec ob. l. interdũ. qꝛ ibi reſtituitur aduerſus ſolutionẽ nõ aduerſus obligationẽ naturalẽ: vt. C. ſi aduer. ſo. l. fi. Vel ſi diceres eũ reſtitui aduerſus obligationẽ naturalẽ eſt verũ qñ per eã pupillus leditur: qꝛ iã ſoluit: vt ibi al's ſecus. Sed fateor ꝙ ſi dolo eſſet inductus ſuccureretur per actionẽ de dolo ex perſona ſua. Principiũ ergo gl. ⁊ iſtã partẽ ſummo ſic: aut fideiuſſor interceſſit pro minore ciuiliter ⁊ naturaliter obligato ⁊ tunc fideiuſſor tenetur vtiliter niſi reſtituatur ex perſona minoris. dic vt. l. ſi minor. s̃. de procu. ⁊ l. ij. C. de fideiu. mi. aut fideiuſſor interceſſit ꝓ pupillo naturaliter tm̃ obligato ⁊ nõ iuuatur aliquo modo vt hic. ⁊. s̃. eo. l. ij. aut interceſſit ꝓ eo qui nullo mõ erat obligat⁹ ⁊ tũc non põt aliquo mõ teneri: vt. s̃. eo. l. ſꝫ ⁊ ſi ſerui dñs. ⁊ l. ſi fideiuſſor obligari. in ṗn. 4 ¶ †Quero quid ꝓ eo qui nulla obligatione tenetur ſed põt officio iudicis e ᵉ exigi an poſſit accedere fideiuſſor. Videtur ꝙ non qꝛ nõ ꝓſupponit obligationẽ: vt. l. q per colluſionẽ. s̃. de ac. emp. ⁊ vẽ. ⁊ l. cũ poſtulaſſem. s̃. de dã. infe. Ego dico ꝙ accedit fideiuſſor f ⁊ eſt caſus in l. pecunie verbũ. §. fi.ᶠ cõiuncto. §. pe. eiuſdẽ. l. j̃. de verb. ſigni. expreſſius. j̃. de ſo. l. cũ qs. §. ſi qs ꝓ eo. ⁊ de offõ iudicis mercenario eſt expreſſum. s̃. de eo qõ certo lo. l. cẽtũ capue. ⁊ l. fi. ⁊ loca. l. q̃ro. ⁊. j̃. rẽ pupil. ſal. fore. l. ſi poſtea. ⁊ patet ex hac l. ꝙ falſa ſit opinio illorũ q dicũt ꝙ qñ fideiuſſor accedit naturali obligationi hꝫ exceptionẽ de quatãgit gl. s̃. e. l. qõ em̃. 5 ¶ †Quero qd ſi fideiuſſor interceſſit ꝓ pupillo autoritate tutoris. Et vr̃ ꝙ ſit aliõ qꝛ ſi autoritas tutoris interceſſit in ꝯctu mãdati fideiuſſor repeteret a pupillo: ⁊ tũc videtur debere ſubueniri. ⁊ gl. hic innuit in ſcõa ꝑte gl. ſꝫ nõ eſt vex. qꝛ lꝫ habeat regreſſum ꝯ pupillũ põt tñ pupill⁹ reſtitutionẽ in integrũ poſtulare aduerſus actionẽ mãdati q̃ datur fideiuſſori. Caſus eſt in l. ij. C. de fideiuſ. mi. 6 ¶ †Quero qualr̃ ponitur in tex. iſta ratio qm̃ is ⁊c. glo. dicit põt eſſe ratio recta ⁊ remota. hoc eſt dicere recta rõ per quã dictũ probatur hoc mõ. ideo

a ¶Nō.iſtud.an furioſus et pꝛodigꝰ
reſtituantur in integrum
ſicut minoꝛ.adde Bar.ī.l.
j.ſ̄.de bo.poſſeſ.
fur.⁊ infan.de la.⁊
bal.in fi.C.qui ad
mi.⁊ bart.poſt cy.
in.l.ſi infanti.C.ď
iure delib.⁊ Bal.
in.l.ſi ꝓcuratoꝛez
habens.ď in inte.
reſtitu.mi.vbi alleg.
bonam glo.et
Joã.an.in addi.
ſpec.ſup rubꝛi.de
ꝑſcri.⁊ Paul.hic.
b ¶Cū opp.no.limitationē
aut.ꝓſente.
C.de fideiuſſo.
Adde Bart.in
d.l.iij.j.de ſol.⁊ in
l.cuꝫ quis.§.ſi qs
ꝓ reo.j.eo.ti.adď
tamen aliã limitationem.
ſ.vbi fideiuſſoꝛ
iuraſſet ſm̄
bal.in.c.ex reſcripto.
ď iureiur.Itē
ſi ſit fideiuſſoꝛ vt
pꝛincipalis ſcriberetur
tm̄ fideiuſſoꝛ
eſt vt in.l.ſi fideiuſſoꝛ.
ſ̄.ď pactis.
qď ibi Bart.⁊ qď
dicit Jac.de are
in.l.j.§.cū autem
ſ̄.de exercit.⁊ qñ
fideiuſſoꝛ obligeť
vt ꝑncipalis ⁊ nō
vt fideiuſſoꝛ.et quibus
caſibus non
niſi vt fideiuſſoꝛ ⁊
de modis intercedendi
pꝛo alio habes
glo.magiſtrã
iūctis dictis bart.
in.l.in perſonam.
§.j.in glo.mag.ſ̄.
de pactis.vnū adde
ꝙ quoties ſūt
plures obligati ⁊
dubitať de qbuſdã
illoꝛum an ſint
obligati vt fideiuſſoꝛes
vel vt pꝛincipales
⁊ ſūt hinc
inde plures pecunie:
dic ꝙ vbi conſtat
ad quos ex illis
legatis ꝑuenerit
pecunia mutuata
a creditoꝛe:
⁊ tūc illi ad quos
aliqd de illa pecunia
nō ꝑuenit pꝛeſumuntur
obligati
vt fideiuſſoꝛes:
et ita fuit obtentū
ꝑ glo.in.l.iul.i.§.
itē ſi duos.in ver.
ꝑuenit.ſ̄.ad mace.
⁊ pꝛo hoc etiaꝫ
allegabať qď not.
in.l.vir vxoꝛi.ad
velleia.ad hoc adde
no.per Bar.in
l.iij.verſi.ſeptimo
queriť.ſ̄.de duo.

fideiuſſoꝛi nō ſubueniť qꝛ rei pꝛincipali non intereſt.
Et ꝙ ipſius rei nō interſit ꝓbať qꝛ ꝯ̄ eū nō dať
actio mandati.Scďo mō pōt intelligi ꝙ ſit rō remotiua
hoc eſt rō quedam per quam tollitur ⁊ remouetur
id quod in contrarium dici poſſet ⁊ hoc
modo videtur ꝙ ſubueniať fideiuſſoꝛi ſicut pꝛincipali.
Ad quod rñdeo ꝙ illud eſt verū quando ꝑncipalis
intereſſet:ſed hic non intereſt.ergo ⁊c.Et
ꝙ nō interſit ꝓbať qꝛ nō eſt habiturus regreſſum
⁊c.⁊ ſic in idē recidit.¶Venio ad ſecundã partem
glo.diciť hic ꝙ fideiuſſoꝛ interceſſerit ꝓ furioſo et
ꝓdigo ⁊ teneť cōtra.l.is cui.ſ̄.de verb.obli.et.l.in
negotijs.j.de reg.iur.Huius timoꝛe ſunt quatuoꝛ
ſolu.Una eſt fateoꝛ ꝙ nō reſtituiť:qꝛ non tenetur
a ſi enim teneretur tunc reſtitueretur.Nōt.iſtudᵃ qď
furioſus et ꝓdigꝰ ſi ſunt leſi ex contractu eo quod
ſunt obligati cū effectu ꝙ reſtituūtur:qꝛ reſtitueretur
fideiuſſoꝛ multo magis ⁊ ipſi furioſi.et hanc
tenet Dy.hic contrariū tenet Cy.in.l.ſi infanti.C.
de iur.delib.Sed truffa eſt.qꝛ ſi reſtituiť abſens et
pupillus q habent intellectum quare nō furioſus
ex generali clauſula.ſ̄.ex qb.cau.ma.l.j.⁊ iſta ſolu.
eſt bona in ſe tota:ſed non placet ad.l.quia.quando
vna diſpoſitio referť ad duas ꝑſonas dꝫ intelligi
equaliter.vt.l.iam hoc iure.ſ̄.de vulg.⁊ pup.
ſubſti.⁊.l.hereditatē.C.de impu.⁊ ali.ſubſti.¶Secundo
ſoluitur ꝙ iſti fideiuſſoꝛes interceſſerūt ꝓ
furioſo vel ꝓdigo obligatiōe ꝯ̄cta ante vel poſtea
cōtracta re ipſa.Iſta ſo.etiã eſt vera in ſe:ſed non
quantū ad.l.qꝛ tūc fideiuſſoꝛ teneretur cum effectu
et poſſet actione neg.geſt.repetere:vt.l.iij.§.furioſus.
ſ̄.de nego.geſ.⁊.l.pupilli.in pꝛincip.j.eo.titu.
¶Alia ſol.eſt ꝙ hic nō interuenit fideiuſſoꝛ ī pꝛeiudiciū
ꝓdigi vel furioſi.Sed in pꝛeiudiciū ipſoꝝ
fideiubētiū:ſed iſtã repꝛ̄dendit glo.⁊ bene.¶Dať
quarta ſol.quã teneo:tū opꝫ ꝙ diuinemus ⁊ dicit
ꝙ hic loquiť in furioſo ⁊ pꝛodigo naturaliter obligato.
¶Quomō aūt accedere poſſit naturali obligationi.
Dic ꝙ nudo pacto ꝓmiſerãt ãteꝙ̄ eſſent
furioſi vel ſucceſſit cuidam naturaliter obligato
dū erat in furoꝛe.Iſtã tenebat Ray.de foꝛ.⁊ iſtam
teneo ꝓ vera.¶Ex ꝑdictis ſumemus.qñꝙ̄ interceſſit
7 ꝓ furioſo † ⁊ ꝓdigo ⁊ nullo modo teneť.qñꝙ̄
ꝓ furioſo ciuiliter ⁊ naturaliter obligato ⁊ tūc teneť
naturalr̄:ſed cōtra eos habet regreſſum.ſ.per
actionē mãdati.vt.l.ſi a reo.§.ſi a furioſo.j.e.qñꝙ̄
interceſſit ꝓ obligato naturaliter tm̄ ⁊ tunc tenetur
ſed non habet regreſſum ꝑ actionem mandati
¶Ulteriꝰ op.h̄ Dy.⁊ videť ꝙ nō poſſit teneri in
plus ꝙ̄ ꝑncipalis:vt.l.grece.§.illud cōe.⁊.§.ſi ſtichū.
ſo.nō teneť in plus:ſꝫ efficacius:vt.l.ſi pupillus.
b ſ̄.de ver.ob.⁊ ibi tibi dixi.Tamē op.ᵇꝙ.l.iſta
8 non poſſit † ꝓcedere ſm̄ iura hodierna:qꝛ pꝛiꝰ dꝫ
diſcuti pꝛincipalis:vt in auť.ꝑñte.C.de fideiu.ſed
hic nō pōt diſcuti pꝛincipalis:ergo nō diſcutietur
fideiuſſoꝛ.So.Dy.ꝙ hec auť.dꝫ intelligi qñ de iure
c vel de facto poteſt diſcutiᶜ qď hic nō eſt.iď remanet
hec.l.⁊ pꝛo hoc.ſ̄.de duo.re.l.ſi ex duobus.⁊ ꝑ
hoc habes declaratã.l.iij.§.ſi is ꝓ quo.ſ̄.qď qſꝙ̄
iuris.q̃.l.patiť eadē ꝯ̄ria.⁊ tene menti.¶Op.de.l.
idē.§.⁊ gñaliter.ſ̄.mã.vbi ſi eſt aliquod beneficiū
ꝙ cōpeteret pꝛincipali ⁊ non fideiuſſoꝛi:tūc pꝛincipalis
debet ſumere iudiciū in ſe ⁊ opponere exceptionem
ex ꝑſona ſua ⁊ ſic ſuſcipiet pupillus inuito
creditoꝛe:vt.l.ꝓcuratoꝛ ad exhibendū.§.j.j.rē
ra.ha.⁊.d.l.idē.§.⁊ generaliter.Dy.ſoluit ꝙ ꝯ̄ria
loquunť in eo q eſt habiturus regreſſum cōtra ꝑncipalē:
⁊ ſic qñ pꝛincipalis defendit de neceſſitate
qꝛ fideiuſſoꝛ habet regreſſum cōtra eū.Et ꝑdicta
faciūt ad qōnē qua diſputaui de quã dixi in.l.pꝛocuratoꝛ
ad exhibēdum.§.j.j.rē ra.hab.¶Ultimo
Dyn.diſtinguit in materia.quod dic vt.l.hi qui
acceſſionis.j.eo.

Inter fideiuſſoꝛes.

Si ante diuiſionem vnus fideiuſſoꝛum efficiatur
non ſoluendo vel ſine herede decedit ad
periculum ceteroꝝ ſpectat.h.d.¶Contra ꝙ non
pertineat ad periculum ceteroꝝ.j.e.l.inter eos.§.
cum inter.Sol.ibi diuiſio facta erat lꝫ exactio nō
ſecuta hic vero dꝫ intelligi ante diuiſionem factã.
¶Quero quid ſi ipſo iure eſt diuiſa.Et gloſ.dicit
ꝙ non erit idem.Dy.allegat.l.cū ita.§.idē reſpōdit
legatoꝝ.ſ̄.de lega.ij.al's incipit lex legatoꝝ.
pꝛo hoc.ſ̄.ad.l.rho.de iac.l.ij.§.antepe.vbi ꝓbat
iſtam diſtinctionem.

1 ☞Fideiuſſoꝛes etiam ſeparatim accepti habent beneficium diuiſionis.
2 Diſpoſitio huius.l.an habeat locum in duobus reis.remiſſiue.
3 Si vnus ex fideiuſſoꝛibus ſub conditione obligatis non eſt ſoluendo actio in alios reſtituiť per reſtitutionem in integrum.
Exceptio diuiſionis eſt peremptoꝛia.
4 Exceptio poſtꝙ̄ venit ad conflictum an perimat actionem ipſo iure.

Si plures.

Fideiuſſoꝛ q teneť
ſub ꝯdictiōe facit
locū bñficio ep'le.ſꝫ ſi tūc ſoluendo non
eſſe in alios fideiuſſoꝛes actio reſtitueť.
1 h.d.¶Circa.l.nr̄am foꝛmāť tres qōnes.Una eſt †
iſta.l.habeat locū ſi interceſſerūt ſeꝑatiꝫ.gl.dicit ꝙ
nō:qꝛ tūc nō hꝫ bñficiū diuiſiōis.vt.j.e.l.ſi a titio.
⁊ hãc tꝫ Spec.de renū.⁊ ꝯclu.§.j.do.Dy.⁊ Jac.de c
are.tenēt ꝯ̄.⁊ bene per.l.ſi titiꝰ.j.eo.vbi videtur caſus
⁊ ibi dicã.nec ob.l.ſi a titio.qꝛ ibi fideiuſſoꝛes
erãt accepti a diuerſis.et hoc tenet Cy.in.l.ſi fideiuſſoꝛ.
2 C.e.titu.in fi.¶Quero † vtrū iſtud qď hic
diciť in duobꝰ fideiuſſoꝛibꝰ habeat locū in duobꝰ
reis.Et gloſ.dicit ꝙ non.alleg.l.ſi ex duobus.ſ̄.ď
duo.reis.nō diſtinguit quo iure vel veteri vel nouo.
Glo.fin auť.hoc ita.C.de duo.re.dubitat Dy. d
determinat ī.l.ſi ex duobꝰ.dic vt ibi.¶Querit gl.
3 †an ipſo iure vel reſtitutione in integrum reddatur
actio.Et glo.dicit ꝙ reſtitutione in integruꝫ.
Sed qaure nō ipſo iure vt.ſ̄.l.ꝓxi.Et glo.dicit ꝙ
videť liberatus per epiſtolã et abſolutus per ſententiam.
quia cū eſt cōdemnatus in parte videtur
in parte abſolutus.⁊ hoc innuit tex.dū dicit actionem
reſtituendam.¶Sed contra hoc obſt.qꝛ epiſtola
nō tollit actionem ipſo iure:vt.ſ̄.l.ꝓxi.ergo
non eſt neceſſe ꝙ reſtituatur cum competat vnde
poſſet foꝛte dici ꝙ gloſ.non bene dicit.Et quod h̄
dicitur actionē reſtituendã:dic.i.exercitium actionis
reſtituendum ipſo iure cum apparet eum non
eſſe ſoluendo.Pꝛo hoc facit tex.qui dicit ꝙ ei ſuccurriť
vt interim non cōueniatur:ergo poſt poteſt
cōueniri.Dico ꝙ ſiquidem ſic eſſet pꝛonūtiatū vt
interim cōditione pendēte cōueniatur in virilem:
tūc cōditione finita ipſo iure poſſet agere:vt.l.imperatoꝛ.
ff.de poſthu.⁊ de lega.ij.l.ſtatulibe.§.ſtichū.
Sed ſi eſſet pꝛonuntiatū ſimpliciter actioneꝫ
diuidendã tūc ipſo iure tolleret actio ⁊ opus eſſet
reſtitutione.et ita loquiť hec glo.Nec ob.ſ̄.l.pꝛoxi.
qꝛ verum eſt ꝙ epiſtola non diuidit ipſo iure:ſed
poſtꝙ̄ eſt oppoſita hec exceptio diuiſionis et in ea
eſt obtētum tūc perimit ipſo iure actionē pꝛo parte
confideiuſſoꝛis.vt.j.e.l.inter eos.§.cum inter.et
ideo dixit hanc exceptionē eſſe peremptoꝛiam:vt
4 l.ſi dubiteť.in pꝛin.ſ̄.eo.Et per hoc † apparet ſol.
queſtionis no.per Cy.C.de excep.l.exceptionem.
ſcꝫ vtrū actio perimatur ipſo iure per exceptionē
d poſtꝙ̄ venit ad cōflictū.Jaco.de are.ᵈ ꝙ ſic.Pet.
contra vt ibi patet.Tu dic aut ibi venit ad conflictū
per ſolam pꝛopoſitionē nec eſt ſuper ea obtētū
⁊ non perimit actionē.quod patet qꝛ actio poteſt
replicatione adiuuari:vt inſti.de replica.in pꝛin.
et ita intelligit Pe.Fallit in exceptione compēſationis
q̃ ſtatim perimit cuꝫ opponiť.qꝛ hꝫ vim ſolutionis:
aut ſuper ea eſt obtentū:et tunc perimit
ipſo iure.Caſus eſt hic et ita intelligiť dictū Jac.ď
are.¶Itē op ꝙ cōdemnatus in parte non videať
abſolutus in alia parte.vt no.C.ſi aduerſus rē iudi.
l.j.Sol.iſtud ideo qꝛ cōtra aliã partē erat oppoſita
exceptio perēptoꝛia.¶Quero qd ſi nullo modo
extitit cōditio.dicit glo.idem quod hic.

Preterea.

Fideiuſſoꝛis heredi et eius
cōfideiuſſoꝛi dať beneficiuꝫ
epiſtole reſpectu cōfideiuſſoꝛis.ſecus reſpectu rei
pꝛincipalis et in bonis pꝛincipalis computantur
vires

reis.⁊ ī.l.ſi vt certo.
§.ſi duobus vehiculuꝫ.
ſ̄.cōmo.
facit.l.vnde q̃riť.
eo tit.ꝓ hoc facit
l.ſi non ſinguli.et
ibi glo.et doc.C.ſi
cer.peta.et in.d.l.
ſed iul.in pꝛī.ver.
nō ſolū.et ꝑdictis
adde ſingulariter
bart.in.l.antique.
C.ad velleia.⁊ ſpecu.
de dolo et contu.
§.ſi.ver.cū ita.
in pꝛin.cū ver.ꝑcedenti.
Bal.et glo.
in.l.fideiuſſoꝛ.§.
ſi qs.q ſatiſ.cogã.
et vltra iſta vide
poſt Bar.in rub.
j.in.ſol.Adde vt
per Ro.ꝯſi.cxiiij.
¶Pōt diſcuti.
qď ītellige niſi ꝑncipalis
nō poſſet
diſcuti ď iure ſuo
facto creditoꝛis vt
eſt gloſ.ibi cōiter
approbata in.l.n
ſi.ſ̄.de pactis.
¶Jac.de are.an
aūt per iuramentū
ipō iure an per
exceptionem vide
bar.in.l.iuli.ſ̄.de
ꝯdi.inde.in.xvij.
col.⁊ ibi dixi.

---

a ¶Computanť vires.in bonis pꝛincipalis cōputantur vires fideiuſſoris
ſm̄ Bal.in auť.ſed hodie.C.de ac.⁊ obli.⁊ in.l.mulier.C.de iure do.
vbi dicit idē ecōtra.Sed an in bonis alicuius cōputanť bona alienata
b in fraudē.vide no.Bal.in.d.l.bona.§.eū.de iure fiſci.j.
✠ And.po.¶Si ꝯtēdat.no.fin.gl.ꝙ poſſuꝫ agere vt fiat dictio.vide
tex.inſtitu.eo.§.ſi
pl'es.et.j.eo.l.iter
eos.cano.i.c.cū ſit
de foꝛ.cōp.bald.in
l.qui illicitam.C.
vt lite penden.nec
alibi ita reperitur
Bald.
c ¶Si contendat
officium iudicis.
et hic nota quod
beneficium diuiſionis
petitur officio
iudicis.⁊ idē
in beneficio ceſſionis:
vt not.in.l.ſi
res obligata.ſ̄.de
lega.j.adde Bart.
in.l.iij.§.nunc de
effectu.ſ̄.de lib.lega.
et.ſ̄.pꝛo ſocio.
in.l.ſocietatem.§.
arbitroꝝ.in.iij.
col.vbi q̃rit qs in
iſto caſu erit iudex
adeundus:vt
pꝛonuntiet exceptionem
mihi cōpetere
et aduerſario
ſilentium imponere.
et dicit ꝙ
iudex mei rei petentis
apud queꝫ
me habuiſſet neceſſe
trahere et iura
que hic allegãtur
non bene pꝛobant
ſi bene queres
foꝛte iſtud dictū
non poniť alibi.
ſed ipſuꝫ refert
do.Ant.in.c.ſi clericꝰ
laicoꝝ.de fo.
compe.facit qď not.ipſemet Bar.in.l.cū hi.§.trãſactionis.ſ̄.de trãſac.
qď not.¶Circa finē ibi ⁊ ſilētiū imponať qď no.bal.in.l.ij.C.ne ſi.pꝛo
patre.⁊ in rub.C.de cōdi.ex.l.in.j.col.⁊ bal.in.l.j.eo.ti.in.iij.q.⁊ in.l.ſicut
de pꝛeſcrip.xxx.anno.per Bal.⁊ Sali.in.l.iij.C.de ceſ.bo.vbi glo.quam
no.vt ibi per eum.⁊ ibi tex.ꝙ vbi quis timet grauari pōt petere vt ſilentium
imponatur.domi.Anto.in.c.ſi autem.de reſcri.vbi allegat iſtam
gloſ.⁊ per dictū Joã.de imo.in.c.ſignificauit.de teſti.vbi etiã diſtinguit
iſtam glo.Adde ſm̄ Pau.de ca.Inno.in.c.abbate.poſt pꝛin.de verbo.
ſignifi.vbi dicit ꝙ ſi eſſem in poſſeſſione alicuius rei in qua non haberē
ius ⁊ dubitarē in ea moleſtari a te ſciēs ꝙ etiam tu nō habes ius in eadem
qď nō poſſum agere ad declarandū te nullū ius habere in illa re ſꝫ
tunc demū poſſum agere qñ pꝛetendo me ius habere vt illud declareť
qď dicit Pa.ſing.no.qꝛ limitat ⁊ declarat illud ad qď allegať hec lex pꝛo
quo dicto dicit videri caſum in.l.j.circa pꝛin.ſ̄.ſi pars here.
d ¶Inſtantia cauſe.Adde tamen ſuper verbo inſtantia qď licet inſtantia
tranſeat ad heredē cū ſuis appendētijs vt hic.attamen dico ꝙ vbi qs veniret
condēnandus in expenſis ratione cōtumacie:⁊ moꝛiať ante condēnationem
dictarum expenſarum ꝙ heres ſuus non poteſt damnari.
tex.eſt in.l.j.§.fina.iuncta glo.in verbo penam.in pꝛin.ſm̄ pꝛimam lect.
ſ̄.ſi quis ius dicen.non obtem.et pꝛo hoc facit.qꝛ contumacia delictum
eſt.alibi dicitur qď ex delicto defuncti heres non tenetur ꝙ not.qꝛ foꝛte
dixiſſes contrarium ſi non vidiſſes.Sed contrarium tenet Bald.in.l.
ſi pater.ſi pendente appel.C.¶De hoc vtrum et quomodo tranſeat inſtantia
in ſucceſſoꝛē.vide Cy.in.d.l.j.C.ſi penden.ap.per domi.Anto.in
c.quia.v.extra de iudi.per Paul.de leaꝫa.in diſputatione ſua incip.lata
ſententia.et ibi plene pꝛoſequitur an tranſeat in ſucceſſoꝛem et in dignitate.
et quod not.Barto.in.l.poſt ſententiam.C.de ſuſpec.tuto.et in
l.ij.§.fin.de pꝛeto.ſtipu.et Bald.in.l.ij.C.de vſur.⁊ fruc.lega.per Jmo.
in.l.penales.in pꝛinci.ſ̄.ad.l.falci.⁊ adde per Cy.in.l.j.in fi.ſ̄.ne ex deli.
defunc.⁊ ibi tangit quid de inſtantia criminali:de quo in.l.diui fratres.
infra de accuſa.et quid per Bald.in dicta.l.ſi ſeruus.de infami.Et an
iſta inſtantia vel acta tranſeãt contra heredem ante lit.conteſta.vide per

a vires ᵃ fideiuſſoꝛis.h.d.qď no.Glo.aſſignat ar.cōtra
⁊ nō ſoluit.⁊ vide eã q̃ incipit ſic.C.ad vellei.⁊c.
ibi.§.ſoli.ſed ibi eſt beneficiū mere ꝑſonale.ſic.ſ̄.
ſolu.ma.l.maritū.cū.l.ſeq.
1 ☞Dictio etiã eſt implicatiua.
2 Officiū iudicis imploꝛať vt ſilentiū imponať.

Si cōtendat.

b ᵇIſta lex habet vnaꝫ ſingularem
1 gl.¶†Quero quid implicat iſta dictio
etiam.Glo.dicit quod implicat ꝙ non ſolum
competit exceptio ſed etiam iudicis officium ⁊ ꝙ
non ſolum poterit agi vt fiat diuiſio:ſed etiam excipi:
quod multū not.et habeo iſtam glo.pꝛo multum
no.quia ſm̄ iſtam poſſum agere contra te vt
2 diuidať actio.⁊ hoc ex epiſtola diui adria.†Iteꝫ
c officium iudicisᶜ vt fiat diuiſio et ſilentium imponatur.
et de iſto habes gloſ.no.in.l.aurelius.§.
centum.de libe.leg.plenius dixi in.l.ſi finita.§.eleganter.
ſ̄.de dã.infec.

1 ☞Obligatio nec ciuilis nec naturalis oꝛitur ex pꝛomiſſione ſub cōditione impoſſibili.

Si ſub īpoſſibili cōditione.

1 † Nō.ibi aliquid pꝛomittiť ſub cōditione
impoſſibili:nec naturalis nec ciuilis obligatio
cōtrahitur.qꝛ nō pōt fideiuſſoꝛ accedere:vt
hic:⁊ ꝙ nō naſcatur ciuilis nec naturalis determinat
Dy.in.c.impoſſibili.nulla eſt obligatio.extra
de reg.iur.lib.vj.

Ex perſona.

Uide glo.que incipit
vt mãdatoꝛibꝰ
ibi de cōpēſatio.vt.ſ̄.de ꝯpēſatio.l.ſi qs a
fideiuſſoꝛe.Ibi tanti tempoꝛis.vt.j.e.l.ſi teſtamēto.
§.pꝛimo.

1 ☞In actione reali ſatiſdať de iudicato ſoluēdo non autē de iudicio ſiſti.
2 Inſtantia cauſe ciuilis cōtinuať in heredē vniuerſalem nō criminalis.⁊ qñ cauſe appellationis.
3 Inſtãtia cepta cū defuncto trãſit in fideicommiſſarium nō tamen cepta cū herede.
4 Inſtantia qñ tranſeat in ſingularem ſucceſſoꝛem.

Barto.in dicta.l.penales.Alexan.Et quot modis tranſeat inſtantia de
vno ad alium.vide Bar.in dicta.l.j.in fi.ſ̄.ad treb.⁊ an inſtãtia tranſeat
ſi quis ingrediatur monaſterium.vide Bald.in dicta.l.j.C.ſi penden.appella.
Adde tamen quod licet inſtantia cepta cum defuncto ad heredem
tranſeat:illud eſt verum ſi facta eſt coꝛam iudice:ſecus tamen eſt

Inſtantia pōt cedi.
Inſtantia trãſit in eum in quē res vel actio de neceſſitate trãſit ſecus ſi nō tranſit de neceſſitate.
Clauſula de defendendo non cōmittitur hereditate iacente.

Si eum hominē.

Inſtantia
d cauſeᵈ trãſit ad heredē quo non defendente
cōmittitur ſtipulatio cōtra fideiuſſoꝛem
datū a defuncto iudicatuꝫ ſolui heres
1 ſeruus fuerit petitoꝛis.h.d.¶†Quero que ſatiſdatio
fuit iſta.Et dicūt quidam qď de iudicio ſiſti
⁊ debet intelligi qď ſi ſtatur in iudicio ille ſeruusⁱ q
petiť alias ſi ipſe reus tūc moꝛte rei eſſet extincta
vt.l.ſi deceſſerit.ſ̄.qui ſatiſda.cog.⁊ ſic gloſ.nō bene
diceret.Alij dicunt de iudicato ſoluēdo.et hoc
puto verum per tex.j.qui dicit ob rē nō defenſam.
e ¶Oppo.ᵉ inſtitu.de ſatiſda.§.ſed hodie.et.ſ̄.qui
ſatiſ.cog.l.iul.gloſ.dicit quod hodie non ſatiſdat
de iudicato ſoluendo.olim ſecus:⁊ vide in gl.eadē
ibi ſicut harum legum tempoꝛe ⁊ cetera.habemus
gloſ.variamus quia.j.iudica.ſolui ſuper rubꝛica
eſt gloſ.que dicit quod ſiue ſuper reali ſiue ſuper
f perſonaliᶠ debeat ſatiſdare de iudicato ſoluendo.
Contraria glo.eſt qui ſatiſd.cog.l.iul.vbi dicit qď
in reali tantum ſatiſdabatur de iudicato ſoluendo.
et illa eſt vera vt hic dicit Dy.et in.l.j.et ſuper
rubꝛica.j.iudi.ſolui.et per.l.ſed et here.§.defendere.
ſ̄.de pꝛocura.et.l.ſi plurium.verſi.pꝛimo.ſ̄.de
noxa.l.hec autem.in fi.ſ̄.ex quib.cau.in poſ.eatur.
g ¶Oppo.de.l.ᵍ ſi cōſtan.§.fi.ſ̄.ſol.ma.vbi moꝛtuo
reo perimitur inſtan.⁊ nō tranſit ad heredē.Jac.
de are.dicit quod ibi loquitur in fiſco qui nō eſt vere
heres.pꝛobatur in.l.quoti.in fi.j.de noua.et gl.
j.eo.l.inter eos.§.fi.iſtud dictū non videtur veruꝫ
per.l.tam ex cōtractibus.ſ̄.de iudi.vbi inſtan.trãſit
ad patrem qui non eſt heres:ſed occupat iure
peculij:⁊ ideo do.Ray.dicebat in.l.ſi conſtan.in fi.
h iudicium peritʰ ſubaudi quantū ad mulierē:ſed
in fiſcū tranſiuit:ſed tex.ibi nō patitur.ideo poteſt
i dici qď ſpāle eſt ibi in fiſco q hꝫ iudicesⁱ ſuos ſpe

coꝛam arbitratore
ſm̄ Jmol.in
c.ex parte.de arbitris.
et eſt ratio
in.l.diem pꝛoferre
in.§.j.de arbitris.
Sed an moꝛtuo
domino poſſet
pꝛocuratoꝛ litem
pꝛoſequi.Jaco.
butriga.dicit
quod ſic in.l.nulla.
vbi eſt tex.C.
de pꝛocura.Sed
vtrum iudicium
nondum ceptum
detur contra heredem:
vt puta pone
impetratum eſt
reſcriptuꝫ per qď
datur vnus iudex
contra titium.titius
moꝛitur anteꝙ̄
ſit citatus.heres
eius non poterit
conueniri.facit.
l.neratius.cuꝫ
ibi nota.de regulis
iuris.Innocen.
tamen innuit
contrarium in.c.
ſignificaſti.de reſcriptis.
qui dicit
et quando nomen
rei fuit expꝛeſſum
tranſit.ſecus ſi nō
fuit expꝛeſſum:lꝫ
continebatur ſub
illa clauſula et q̃ſcunꝙ̄
alios.et ſequuntur
docto.
in.l.ſed ſi deceſſerit.
qui ſatiſdare
cogan.Adde ꝙ vbicunꝙ̄ ea res ſuper qua pendet iudicium inchoatum
contra defunctum nō eſt tranſitoꝛia ad heredem vniuerſalem ibi nunꝙ̄
iudicium pendens eſt tranſitoꝛium ad heredem.Caſus eſt multum not.
in.l.ſi operarum.ſ̄.de ope.libe.Et dicit Joã.hic hanc eſſe ſuam nouam
regulam.Adde Bal.in.l.j.C.ſi penden.appella.et in.l.ſi ſeruus.de infami.
et do.Anto.in.c.quia.v.de iudi.Et nunquid ſola citatione dicatur
inſtantia cepta vt trãſeat ad heredē.vide Bal.qď ſic.in.d.l.j.C.ſi penden.
appel.moꝛs interue.
e ¶Oppo.inſti.Adde qď voluit Bar.in.l.hoc autē.§.ſi.quibus ex cau.in
poſ.eatur.⁊ late ꝑ Bar.in rubꝛica.j.iudica.ſol.⁊ ad hoc vide Bal.in.l.ij.
C.de pac.qñ actiones paſſiue trãſeant.
f ¶Siue ſuper perſonali.Adde qď no.bal.in.l.ij.C.ne ſi.pꝛo parte.⁊ vide
Bar.in.l.j.i.iij.col.ſ̄.de cōdi.ex.l.
g ¶Oppo.de.l.alia fuit opinio quam ponit Bart.in.d.l.ſi conſtante.§.ſi.
Jac.de are.ſed Bal.⁊ Ange.ibi fuerūt in alia opinione quã ibi repꝛehēdit
Jmo.⁊ ipſe ponit aliã opinionē de qua ibi late.⁊ nunquid iſta materia
habet locū moꝛiente reo ſicut moꝛiēte actoꝛe:vide per doc.in.l.ſi conſtante.
§.ſi.vnū tamen dicūt Bal.⁊ Ange.ibi ꝙ quoties ſuccediť bonis ⁊
non perſone nunꝙ̄ inſtãtia tranſit in heredē.per hoc dicūt ꝙ in caſu auť.
bona dãnatoꝝ.inſtantia nō tranſit in heredē.qꝛ non ſuccediť perſone:
ſed bonis qď no.ſi eſt verum qꝛ perſona fuit annihilata.nec ob.opi.in.d.
§.ſi.quē repꝛehendunt doc.ibi ⁊ merito per rationē per eos allegatam.⁊
ibi vide Ludo.quo ad intellectum.d.§.ſi.⁊ vide Bal.in.l.ſi poſt finitū.de
ſuſpec.tuto.
h ¶Iudiciū perit.iſtã appꝛobat Jac.de are.⁊ Cy.in.l.j.C.ſi pendē.appel.
i ¶Habet iudices.Hanc ſolu.etiã ſequitur Bar.in.d.l.ſi cōſtante.§.ſi.et
Anto.de bu.⁊ Jmo.in.c.qꝛ.v.de iudi.⁊ Bald.in.l.j.C.ſi pendē.appel.et
Ange.in.l.tã ex ꝯtractibus.ſ̄.de iudi.⁊ per hoc infert.do.Ant.⁊ Bal.in
locis.pꝛealle.ꝙ in clericū ſuccedentem nō tranſibit inſtãtia inchoata cū
laico qď pendet a veritate harum ſolutionū de quibus per doc.hic in.d.
§.ſi.quã ibi repꝛehēdit Jmo.ſed ipſemet ponit aliã ⁊ alia fuit Lud.⁊ ibi
vide late.

2 ciales ⁊ coꝛã eis iudiciũ agiteꝛ. ¶ †Et ideo pro hu-
ius declaratiõe q̃ro vtrũ inſtãtia in heredẽ vniuer- 7
ſalẽ poſſit cõtinuari. Rñdeo ꝙ inſtãtia cauſe p̄me
criminalis nõ trãſit: cã appellationis trãſit nõ pre-
ciſe ſʒ cũ diſtinctiõe q̃ eſt in .l.fi. ſi pendẽ. appella.
moꝛs interue. ⁊ .l.iij. ſi reꝰ vel accu. moꝛ. fue. ſʒ inſtã-
tia cauſe ciuilis trãſit paſſim ⁊ ſine dubio ad here-
des vt hic et .l. ſi ſeruꝰ. ſ̃. de his q no. infa. l. ſi in rẽ.
ſ̃. de rei vẽ. et .l.ij. in fi. j̃. de pto. ſtip. l.j. C. ſi pẽ. app.
moꝛs interue. l.j. ⁊ tangiꝛ ibi ꝑ Cy. fallit in fiſco: vt
3 ſ̃. dixi. ¶ †Quero an tranſeat in fideicõmiſſariuꝫ
vniuerſalẽ rñdeo inſtãtia iudicij q̃ erat incepta cũ
defuncto trãſit ad eũ. Sʒ ea q̃ erat incepta cũ hr̃de
nõ tranſit ad eũ. vt .l.j. §.j. ſ̃. ad treb. ⁊ .l. cũ hr̃ditas.
eo. ti. ⁊ ꝑ hoc habui qõnẽ qdã heres defuncti ege-
ratꝯ quẽdam ⁊ dederat libellũ ⁊ ceſſit illã actionẽ
alij hoc mõ cedo tibi illã actionem quã habeo ꝯ ti-
a tiũ: ⁊ que mihi cõpetit tanꝙ̃ heredi.[a] ceſſionarius
fuit proſecutus inſtantiam inceptam per heredeꝫ
Conſului qõ nõ poterit ſequi condẽnatio qꝛ actio
ſolum competebat ſibi tanꝙ̃ heredi ⁊ iure heredi-
tario. inſtãtia vero competebat ſibi ſuo iure et ſuo
facto: ideo nõ tranſit in fideicommiſſarium. vt. d.l.
cum hereditas. ſ̃. ad treb. hic autẽ fuit facta ceſſio
ſolum de eo qõ cõpetebat ſibi vt heredi. ¶ Quero
vtrũ inſtãtia tranſeat ad ſingularẽ ſucceſſoꝛẽ. Iſta
queſtio põt duplicitet ĩtelligi. Primo an inſtãtia
poſſit cedi. Rñdeo ſic. vt .l. in cauſe. §. ſed ⁊ ſi ex par
te. ſ̃. de procu. hoc veruꝫ niſi eſſet vitium litigioſi.
de quo ti. de liti. loquitur. Secundo modo põt in-
telligi vtrũ ad eũ ad quẽ trãſit res vel actio tranſ-
eat inſtãtia ſuper re vel actiõe. Rñdeo ꝙ ſi res vel
actio trãſit de neceſſitate tũc inſtantia trãſit. vt .l. in
hoc iudicio. fami. her. ⁊ not. per Iac. de are .l. inter
quos. §.j. ſ̃. de dã. infec. Sic loquiꝛ. j̃. de iniur. l. ſed
⁊ ſi vnus. §. filio in fi. ſ̃. de rei vxo. ac. l.j. §. ⁊ hoc ex
rei. Aut nõ tranſit de neceſſitate: ⁊ tũc inſtantia nõ
tranſit. vt .l.ij. §. nõ ſolũ. C. de here. vẽ. et .l. ſi pigno.
in fi. ſ̃. fami. her. ⁊ .l.ij. C. de here. vẽ. ⁊ no. in fi. ꝙ ia
b cente hereditate nõ committiꝛ[b] cka de defendẽdo.

7 Et adde q cũ ſucceſſor in inferiorum dicat ſucceſſor vniverſalis 2e. bald in aut. ceſſante C. de legit. hered in 2 coln. in 4 q in contrarium ſub interdicto [illegible] publicatione ꝑ hoc eſt textus per lum ab ſpe nali in C. ſignificabit de reſcrip et vt primoli in clemẽ. ſi de generatoribus in · et vi. hic pontm in 3 et bi. xxviii. allegatur 27 fo. 203 coln. 1. ſed ſemp vidi fieri a [illegible] ſucceſſorẽ in maioribus ad cauſam

1 ☞ Diſparitas inter obligationẽ fideiuſſoꝛis et principalis quãdo vitiet obligationẽ vt fideiuſſoꝛ non teneatur.

2 Diſparitas ĩ efficacia obligatiõis inter fideiuſſorẽ et principalẽ qñ vitiet obligationẽ fideiuſſoꝛis.

3 Diuerſitas in re inter obligationẽ principalis et fideiuſſoꝛis ſi in obligatione eſt dare vitiat obligationem ſi eſt facere remittit.

4 Diuerſitas in q̃litate obligationis p̄ncipalis ⁊ fideiuſſoꝛis ꝑpter appoſitionẽ cõditiõis qñ vitiet.

5 Diuerſitas qualitatis obligationis ꝯtingens propter alienationem qñ vitiet.

6 Diuerſitas q̃litatis obligatiõis ꝯtingens ꝑpter generalitatẽ ⁊ ſpecialitatẽ qñ habeat vitiare.

7 Diuerſitas q̃litatis obligationis cõtingẽs ꝑpter ꝑſonã adiectã in ſolutione qñ vitiet obligationẽ.

8 Diuerſitas in quãtitate inter obligationẽ p̄ncipalis ⁊ fideiuſſoꝛis qñ vitiet. remittit.

9 Diuerſitas in tẽpoꝛe inter obligationẽ principalis ⁊ fideiuſſoꝛis qñ vitiet.

10 Loci diuerſitas in obligatione qñ habeat vitiare obligationẽ fideiuſſoꝛis.

11 Obligatio fideiuſſoꝛis non vitiatur licet principalis ſit obligatus pure: et fideiuſſoꝛ per inſtrumentum guarentigiatum: quia dicitur efficacius obligatus.

12 Obligatio fideiuſſoꝛis q promiſit penã principalis erat obligatus ſimpliciter nõ vitiaꝛ ſi promiſit penã pro moꝛa ſui: ſecus ſi rei.

13 Fideiuſſoꝛ in obligatione facti in quibus ex ſua moꝛa teneri non poteſt: non poteſt penam promittere.

14 Fideiuſſoꝛ ſi renũtiauit exceptionibꝰ ſibi ex perſona ſua cõpetentibus tʒ renũtiatio. ſecus ſi cõpetũt ex perſona principalis.

15 Fideiuſſoꝛ quãdo in veritate eſt principalis et ad eũ principaliter negotiũ ſpectat qñ poſſit in plus teneri.

16 Promittẽs pro alio principaliter in ſe obligationem ſuſcipiendo põt in plus teneri.

SI qui acceſſionis.

In cãm leuioꝛem põt quis intercedere non
in grauioꝛẽ. h. d. ¶ Op. qõ nõ debeat attẽdi moꝛs. ſ̃. de trãſac.
l. cũ hi. §. ſi. ſol. hic attẽdiꝛ id ad qõ res naturaliter tẽdit. ibi ſe
cus. lʒ gl. nõ ſoluat Dy. ¶ Op. de .l. grece. §. ſi is q ſtichũ. v̾ marcellꝰ aũt.
ſ̃. eo. tit. glo. neutrobi ſoluit. Iac. de ra. dicit ibi poniꝛ caſus ecõuerſo qꝛ
hic reus alternatiue: fideiuſſoꝛ pure: ibi ecõtra reꝰ pure. fideiuſſoꝛ alter
c natiue ⁊ iõ ibi fideiuſſoꝛ in cãm grauioꝛẽ eſt acceptꝰ.[c] Videte fateoꝛ[d] quã
d tũ ad iſtã regulã de cã grauioꝛi ſolutũ eſt ꝯꝛium ſʒ alia regula ſeu rõ po
niꝛ in .l. ꝯ ꝑpter quã ob. ꝯꝛium. ſ. qꝛ alia eſt obligatio fideiuſſoꝛis. alia p̄n-
cipalis. ⁊ ſic fideiuſſio nulla: ꝙ aliqñ mihi viſum eſt verũ. arg. ſ̃. de v̾bo.
obli. l. inter ſtipulatẽ. §. ſtipulãte. mihi mõ vr̃ aliter qꝛ verũ eſt ꝙ talis di
uerſitas inter interrogationẽ ⁊ rñſionẽ vitiat qꝛ alia obligatio eſt. nã in
obligatione ſimplici res eſt in obligatione ſimpl'r. in alternatiua v̾o lʒ
ſit in obligatione tñ ſoluẽdo aliã creditoꝛe inuito liberareꝛ. ⁊ ſic aliter eſt
in obligatione. merito vitiat. ſʒ talis diuerſitas nõ vitiat obligationẽ fi
deiuſſoꝛis qꝛ ſi p̄ncipalis ꝓmittit ſtichũ aut pãphilũ ⁊ fideiuſſoꝛ ꝓmittit
ſtichũ ſimpl'r in dubio ꝓmittere eo mõ quo p̄ncipaliter vt ſoluẽdo pam
philum libereꝛ vt. j̃. eo. l. ſi vt ꝓponiꝛ. Sed ſi hoc eſſet expreſſe actuꝫ ꝙ
ſoluendo pãphilũ nõ libereꝛ tunc videꝛ adiectus in aliã obligationẽ ⁊ in
durioꝛem cãm. ⁊ ita loquitur .l. contraria qꝛ cũ fideiuſſoꝛ promittat alter
natiue ⁊ principalis pure: tunc nõ poteſt dici ꝙ fideiuſſoꝛ teneaꝛ eo mõ
1 principalis. imo expreſſum eſt in cõtrarium. † Ut ergo liqueat iſta mate
ria. ſciendum eſt quod circa iſtã materiã Dy. poſuit vnam dſtinctioneꝫ
ſ̃. e. l. marcellus que nõ eſt perfecta: ⁊ ideo ꝑut mõ eſt mihi poſſibile dic
ſic. Quandoqꝫ in obligatione principalis ⁊ fideiuſſoꝛis, eſt oĩno paritas
tunc ſine dubio valet. vt. ſ̃. eo. l.j. ⁊ quaſi per totum. Quãdoqꝫ in obliga
tione eſt diſparitas et hic eſt aduertendũ. qñqꝫ eſt diſparitas in tp̄e con-
trahẽde obligationis: ⁊ tũc nõ vitiat: ſiue p̄cedat ſiue ſequaꝛ vt. ſ̃. eo. l. ſi
ſtipulatus. §. adhiberi. ⁊ hoc dicebat Dy. Si v̾o eſt diſparitas in ip̃a ob
ligatione iã cõtracta. ⁊ tunc dico aliter q̃ Dy. qꝛ aut eſt diſparitas in ef-
ficacia obligationis. aut in re in obligationeꝫ deducta aut in qualitate
aut in quãtitate aut in tp̄e aut in loco. de quolibet videamꝰ. ¶ Primus
2 †caſus eſt qñ diſparitas eſt in obligationis efficacia tũc ſi quidẽ obliga
tio rei eſt efficacioꝛ. vt qꝛ p̄ncipalis vtroqꝫ mõ eſt obligatꝰ. fideiuſſoꝛ v̾o
obligatus ſit naturaliter tñ ⁊ valet. vt inſti. qb. mo. tol. obli. §. p̄terea. j̃. ti
tu. j. l.j. in fi. Si vero ecõuerſo obligatio fideiuſſoꝛis eſt efficacioꝛ ideꝫ vt
ſ̃. de verb. obli. l. ſi pupillus. ſ̃. eo. ij. ⁊ .l. marcellus. ⁊ .l. fideiuſſoꝛ obliga-
3 ri. §. fideiuſſoꝛes. ſ̃. eo. ¶ †Circa ſcõm qñ eſt diuerſitas in re deducta in
obligationẽ tũc aut loquiꝛ in obligatiõe dãdi ⁊ nõ teneꝛ fideiuſſoꝛ. vt. j̃.
eo. l. ſi ita. ⁊ ibi no. aut in obligatione faciẽdi ⁊ dic vt. j̃. eo. l. ſi qs pro eo. in
4 prin. ¶ †Circa tertiũ[e] qñ eſt diuerſitas in qualitate. iſtud põt cõtingere
e multis modis. nã qñqꝫ cõtingit ꝑpter appoſitionẽ cõditiõis qñqꝫ pro-
pter alternationẽ qñqꝫ ꝑpter gñalitatẽ ⁊ ſpãlitatẽ qñqꝫ ꝑpter adiectio
nẽ ꝑſone ad ſoꝛonẽ. p̄io caſu qñ ꝑpter cõditionẽ aut p̄ncipalis ꝓmittit
pure fideiuſſoꝛ ſub cõditiõe vt. j̃. e. l. a reo. §. j. aut p̄ncipalis ꝓmittit ĩ diẽ
fideiuſſoꝛ ſub cõditiõe ⁊ eſt ĩ pẽdẽti. vt. ſ̃. e. l. fideiuſſoꝛ obligari. §. pe. aut
ecõtra p̄ncipalis ſub cõditione fideiuſſoꝛ pure: ⁊ nõ tenet vt. d. l. ſi a reo.
§. j. j̃. e. ⁊ intelligo fideiuſſoꝛẽ obligari pure ſi exp̃ſſe h̾ actũ eſt. al's ſimpl'r
promitẽdo vr̃ promittere ſub ea ꝯditiõe q̃ p̄ncipalis: vt. l. ſi vt ꝓponiꝛ. j̃.
eo. aut vtraqꝫ ꝓmittit ſub cõditione. ⁊ tũc ſi quidẽ eſſet eadẽ conditio nõ
5 eſt dubiũ: ſi vero diuerſe ſunt dic vt. l. ſi a reo. in prin. et. §. j. j̃. e. ¶ †Scõo
caſu qñ diuerſitas qualitatis cõtingit propter alternationẽ: ⁊ tũc aut p̄n
cipalis ꝓmittit pure plures res ⁊ fideiuſſoꝛ alternatiue illas res: ⁊ valet
vt. l. grece. §. pe. ſ̃. eo. aut reus promittit vnũ ſimpl'r. fideiuſſoꝛ plura al-
ternatiue ⁊ non teneꝛ: vt. l. grece. §. ſi qs ſtichũ. ſ̃. e. aut ecõtra reus plura
promittit alternatiue fideiuſſoꝛ vnũ ex his ſimpl'r ⁊ tũc aut fuit actum vt
non poſſit aliũ ſoluere ⁊ nõ teneꝛ: qꝛ alia obligatio eſt durioꝛ conditio:
aut ꝓmiſit ſimpl'r ⁊ vʒ: qꝛ melioꝛ eſt eius cõditio: vt hac. l. in fi. ⁊. ſ̃. dixi:
aut vterqꝫ ꝓmittit eaſdẽ res alternatiue: ſʒ eſt diuerſitas in eligẽdi pote
ſtate ⁊ tũc aut in obligatione rei eſt electio creditoꝛis in obligatiõe ipſiꝰ
eſt electio fideiuſſoꝛis et obligatio valet. qꝛ in cauſam leuioꝛem: vt. ſ̃. e. l.
grece. §. pe. nec videꝛ alia obligatio: qꝛ illũ videꝛ eligere creditoꝛ quẽ ele-
gerit fideiuſſoꝛ: aut in obligatione rei eſt electio rei in obligatione fide-
iuſſoꝛis eſt electio creditoꝛis ⁊ non valet qꝛ in cãm durioꝛẽ: vt. d. l. grece.
§. idem iul. aut in obligatione rei eſt electio rei in obl'one fideiuſſoꝛis eſt
electio fideiuſſoꝛis et non valet: qꝛ poſſunt diſcoꝛdare: vt. j̃. eo. l. ſtichum.
6 in prin. ¶ †Tertio caſu qñ hoc cõtingit propter generalitatẽ ⁊ ſpeciali-
tatem: tunc qꝛ hoc nõ habemus expreſſum in tex. eſt eundũ ꝑ rationes et
ideo ſi principalis ꝓmittit ſtichũ. fideiuſſoꝛ hoĩem in genere nõ valet: qꝛ
cauſa durioꝛ. arg. d. l. grece. §. ſi quis ſtichũ. aut econtra ⁊ valet arg. huiꝰ
l. in fi. ⁊ arg. j̃. e. l. ſi a reo. §. ſi reo. ſed ſi vterqꝫ ꝓmitteret genꝰ ⁊ eſſet diuer
7 ſitas in electione. dic vt. ſ̃. dixi. ¶ †Quarto caſu qñ diuerſitas contingit
propter ſolã ꝑſonã adiectã in ſolutione: tũc aut in ꝑſona rei non adijciꝛ
in perſona fideiuſſoꝛis adijciꝛ ⁊ valet: aut ecõtra ⁊ nõ valet: vt hic. aut in
perſona p̄ncipalis adijciꝛ vnꝰ: in ꝑſona fideiuſſoꝛis aliꝰ. ⁊ tũc idẽ. qꝛ non
vʒ. eo enĩ ip̃o ꝙ nõ hʒ facultatẽ ſoluẽdi illi ꝑſone cui põt p̄ncipalis ſol-
uere durioꝛ cã eſt: vt hic. dʒ enĩ ꝑſona rei inſpici: vt. l. ſi teſtamẽto. in fi. j̃. e.
8 ¶ †Circa quartum qñ eſt diuerſitas in quãtitate. dic vt. l. grece. §. illud.
9 ſ̃. eo. ¶ †Circa quintũ qñ eſt diuerſitas in tp̄e dic aut fideiuſſoꝛ ꝓmittit
tempoꝛe

a ¶ Tanꝙ̃ heredi. Adde bar. ⁊ doc. ĩ d. l. cũ hereditas. ⁊ vide no. ꝑ Bar. ĩ. l. poſt finitam. ſ̃. de ſuſpec. tuto.

b ¶ Nõ committiꝛ. Addõ qõ no. ange. ⁊ doc. in .l. iiij. p̃toꝛ. ſ̃. de dã. ĩfec. ⁊ Lu-do. hic. ſʒ an inſtãtia trãſeat ⁊ ꝯtineatur ĩ hereditate iacẽte vide bal. ĩ. l. fi. C. ſi pen. ap. moꝛs interue.

c ¶ Eſt acceptus. vide ⁊ tene mẽti glo. no. ĩ. l. ſicut. j̃. e. ĩ fi. gl. mag. Adde inquãtũ bart. j̃. ꝑxi. dicit ꝙ obligatus ex p̄cepto guarẽtigie diciꝛ obligatꝰ efficaciꝰ non in plꝰ qõ idem ſequiꝛ ro. cõſi. cxxj.

☙ Andr. Pomate.

d ¶ Videte fateoꝛ. vide lud. ro. in cõſi. cxix. vbi reꝑhendit dictũ Bar. hic de guarẽtigia.

☙ Andr. Pomate.

e ¶ Circa tertium. Adde ꝭm ange. ꝙ fideiuſſoꝛ iurat lʒ in plꝰ intercedat tʒ obligatio ꝑ caſuꝫ ſingularẽ in. l. cuꝫ pr̃. §. filijs matrẽ. de leg. ij. qõ eſt ſingulariter notãdũ cũ in q̃libet ꝯctu. ĩ fine apponaꝛ iuramentum.

---

tp̄e longioꝛi ⁊ valet vt inſti. eo. §. item ſi ille. aut pro
mittit tp̄e breuioꝛi: ⁊ nõ valet: qꝛ vr̃ acceptus in du
rioꝛẽ cãm. fallit ſi fideiubeat ꝯſtituendo. vt. l. ſʒ ⁊ ſi
10 citerioꝛi. ſ̃. de cõſti. pe. ¶ †Circa ſextũ qñ eſt diuer
ſitas in loco ⁊ tũc aut eſt diuerſitas in loco in quo
fit ꝓmiſſio. aut in loco in quo dʒ fieri ſolutio. pri-
mo caſu valet ⁊ habeꝛ rõ loci ex ꝑſona vtriuſqꝫ: vt
l. ſi teſtamẽto. §. fi. j̃. e. ſcõo caſu credo ꝙ nõ valet fi
deiuſſio. nã eo ip̃ſo ꝙ fideiuſſoꝛ põt cõueniri alio
loco q̃ p̄ncipalis eſt eius cã durioꝛ: ⁊ ſic non valet
11 vt hic. ⁊ in. d. l. ſi teſtamẽto. ĩ fi. j̃. e. ¶ †Quero circa
predicta. pone principalis eſt obligatus ſimplici
ter fideiuſſoꝛ v̾o eſt obligatꝰ publico inſtrumento
cõtinẽte in ſe capl'm guarẽtigie: ita ꝙ habet para
tã executionẽ ſicut ſnĩa an valeat. Et videꝛ ꝙ non
qꝛ in durioꝛẽ cãm. ergo ⁊c. Cõtra credo. nõ enĩ eſt
obligatus in plus: ſʒ efficacius. vt. ſ̃. e. l. j. ⁊ .l. mar-
cel. ⁊. ſ̃. de verb. ob. l. ſi pupillus. ⁊ ibi not. ¶ Que
12 ro ſcõo † pone ꝙ principalis eſt obligatus ſimpli
a citer fideiuſſoꝛ vero ꝓmiſit penã[a] an teneaꝛ. Et vi-
detur ꝙ non quaſi eius cauſa ſit durioꝛ. ergo ⁊c.
vt hic. Dico ſic aut fideiuſſoꝛ ꝓmittit penã ꝓ mo-
ra rei cũ ipſe reus nõ ꝓmiſit ⁊ tunc nõ teneꝛ: qꝛ cã
durioꝛ vt hic: aut promittit ꝓ moꝛa ſua ⁊ teneꝛ: qꝛ
nõ eſt incongruũ ꝙ ex ſua moꝛa teneaꝛ in plus q̃
principalis vt. l. moꝛa. ſ̃. de verb. ob. ⁊ .l. ſi ſeruũ. §.
13 nũc videamus. eo. ti. Et † ex hoc cõcludit[b] ꝙ in ob-
b ligatione facti in qbus fideiuſſoꝛ ex ſua moꝛa tene
ri nõ põt ꝭm ea q̃ dixi in. l. cũ filius. §. j. de ver. obl.
ꝙ tunc fideiuſſoꝛ nõ põt ꝓmittere penã ſi p̄ncipa-
lis non ꝓmittit lʒ poſſit ꝓmittere intereſſe: qꝛ ad
illud etiã principalis obligaꝛ. vt. j̃. eo. l. ſi ſtipulatꝰ
eſt. ⁊ no. j̃. eo. l. ſi qs ꝓ eo. in prin. ¶ Tertio quero
14 † qd ſi fideiuſſoꝛ renũtiauit[c] qbuſdã exceptionibꝰ
c quibꝰ nõ renũtiauit p̄ncipalis an teneaꝛ. Rñ. aut
ſunt exceptiones ꝓueniẽtes ex ꝑſona fideiuſſoꝛis
q̃ ad principalẽ nõ trãſeũt ⁊ iſtis põt renũtiari: vt
d l. ſi fideiuſſoꝛ.[d] §. q̃dã. ⁊ ibi no. ſ̃. mã. Si v̾o ſunt ex
ceptiões que cõpetebãt principali: tũc ſi qdẽ ſunt
exceptiões dilatoꝛie nõ valet fideiuſſio: qꝛ ꝭm hoc
debetur plus tp̄e vt dictũ eſt. Si vero eſſent perẽ-
ptoꝛie ĩ totũ vel in partẽ: ⁊ tũc idẽ qꝛ nõ vʒ fideiuſ
ſio: qꝛ ſic teneꝛ in plus vt. ſ̃. de duob. reis. l. eãdẽ. §.
15 j. ⁊. ſ̃. de cõſti. pec. l. iij. §. j. ¶ †Quarto q̃ro qd ſi in
veritate fideiuſſoꝛ eſt principalis ⁊ ad eũ principa
liter negotiũ ſpectet an poſſit teneri in plus. Rñ.
quedã ſunt q̃ reſpiciũt effectũ. ⁊ ĩ iſtis illud qõ eſt
in veritate inſpiciꝛ: vt. l. ſʒ ⁊ iulianus. §. j. ad mace.
et ad velleia. l. ſed ⁊ ſi cũ. ⁊ .l. aliquãdo. ⁊. ſ̃. de pac. l.
ſed ⁊ ſi tñ. Quedã ſunt q̃ reſpiciũt foꝛmã fideiubẽ
di. ⁊ in iſtis nõ curo qd ſit in veritate ſemꝑ inſpici-
mus foꝛmã hoc eſt qs aſſumaꝛ vt p̄ncipalis: qs vt
fideiuſſoꝛ: vñ cũ hoc ſit de foꝛma ꝙ fideiuſſoꝛ non
obligeꝛ in plus vt dixi in. l. grece. §. illud. puto qõ
obligationẽ vitiaret. ⁊ hoc eſt qõ hic dr̃. hi qui ac-
ceſſionis loco accipiunꝛ ⁊c. ſufficit enĩ accipiaꝛ lo-
co acceſſionis: nec curo qd ſit in veritate. ¶ Quin
16 to † quero[e] qd in eo q pro alio ꝓmittit principal'r
e in ſe ſuſcipiẽdo obligationẽ an poſſit teneri ĩ plꝰ
glo. dicit ꝙ nõ. ſ̃. e. l. grece. § illud. ꝑ illũ tex. q gñã
l'ter loquiꝛ de oĩbꝰ q ꝑ alijs ĩtercedũt. Ego ꝯtra
puto: aut enĩ qs ꝓmittit ꝑ alio aĩo nouãdi: et tunc
cõſtat ꝙ põt obligari ĩ plus: vt. j̃. ti. j. l. in diẽ. Idẽ
ſi ab initio ſuſcepit obligationẽ ꝑ alio eadẽ rõne
Idẽ ſi principaliter promittit ꝑ alio remanente
in obligatione: vt ptʒ in eo q pro alio conſtituit ſe
ſoluturũ: vt. l. ſed et ſi ceterioꝛi. ſ̃. de conſti. pecu. ⁊
hoc eſt qõ hic dicit tex. hi qui acceſſionis loco ⁊c.
q. d. ſecus in his qui principaliter aſſumũtur.

1 ☞ Fideiuſſoꝛ ſoluens videtur actiones emere.

Actio inutilis cedẽti eſt vtilis ceſſionario.

2 Exceptio q̃ obſtat cedenti qñ obſtet ceſſionario.

3 Creditoꝛ cui ſolutũ eſt per fideiuſſoꝛem cogiꝛ cedere officio iudicis vel per condictionẽ indebiti.

CUm is.

Fideiuſſoꝛi ſoluenti dñt
actiones cedi: qꝛ ſoluẽdo
vr̃ eas emiſſe. h. d. Not. ꝙ ſoluẽs vr̃ emere
f actiones. Itẽ no. ꝙ actio inutilis[f] cedẽti eſt vtilis
1 ceſſionario. ¶ †Op. ꝙ poſt ſolutionẽ nõ poſſit ce
di: vt. l. modeſtinꝰ. j̃. de ſo. gl. h̾ dicit ꝙ h̾ ceſſit incõ
tinẽti. vel ſoluit hoc actio ꝙ cedereꝛ. vel dixit ſoluo
vt cedas ꝙ idẽ eſt gl. diceret verũ in his q p̄ncipal'r
tenenꝛ. vt. d. l. modeſtinꝰ. ſʒ ĩ his q tenẽꝛ acceſſoꝛie
ſemꝑ ſoluẽs ꝓ ſuis obligationibꝰ vr̃ ſoluere vt. l. ſʒ
⁊ ſi filiꝰ. ſ̃. de in rẽ v̾. et. l. papinianꝰ. ſ̃. mã. ⁊ ꝑ Dy.
in. l. modeſtinꝰ. j̃. de ſo. ¶ Op. de. l. nemo iõ. j̃. de re
2 gu. iu. So. ibi eſt regula a ꝯꝛio ſumpta. ¶ †Op. ꝙ
exceptio que obſtat cedẽti ⁊ ceſſionario. vt. l. apud
celſuꝫ. §. de autoꝛe. ſ̃. de do. excep. ſʒ hic cedẽs pote
rat repelli exceptione. ergo ⁊c. glo. dicit ꝙ iſtud iõ:
qꝛ iſte ceſſionariꝰ etiã ſine ceſſione ſoluẽs erat ha-
biturꝰ actionẽ. Sed iſta rõ cõcludit ꝯ reũ p̄ncipa-
lẽ nõ ꝯ fideiuſſoꝛẽ. vt. l. vt fideiuſ. j̃. e. Iõ dicit Dy.
inhereas rõni tex. Sʒ certe ꝑ rõnẽ tex. nõ tolliꝛ ꝯ
iõ dic ꝙ qñ illud qõ eſt cã exceptiõis purgaꝛ ⁊ tol-
liꝛ fctã ceſſione. tũc exceptio q̃ obſtat cedẽti nõ ob.
ceſſionario vt hic. ⁊. l. fi. in p̄n. C. de iure do. al's ſe-
3 cus. vt. l. apud celſum. §. de autoꝛe. ¶ †Querit gl.
pone ꝙ creditoꝛ nõ vult cedere actionẽ q̃ iure põt
agi ⁊ remedia ſunt ꝙ iudicis offõ. vt. l. modeſtinꝰ
j̃. de ſo. ꝑ Dy. ĩ. l. ſi res. §. j. ſ̃. de leg. j. gl. h̾ dat reme
diũ ꝙ põt ꝯdicere tanꝙ̃ indebitũ qõ no. ⁊ ſi oppone
ret creditoꝛ ꝙ eſt debitũ tũc dic ꝙ nõ ceſſit q̃ro an
ĩ p̃tẽ vel ĩſolidũ. ⁊ dic vt dicã. in. l. moleſtinꝰ. j̃. de ſo.

1 ☞ An ille qui tẽpoꝛe eſt liberatus ſit liberatus a ciuili ⁊ naturali.

SI qs poſtq̃.

Quero de quo
erroꝛe. Et glo.
dicit facti. Dy dicit vel iuris: vt. l. j. ſ̃. vt ĩ
poſ. leg. ¶ Quero qd ſi ex certa ſciẽtia. Et gl. dicit
ꝙ tenereꝛ. vt. l. ſed ⁊ ſi qs. §. ſi qs cau. ꝭm hoc intel-
ligas qõ hic diciꝛ fideiuſſio eſt nulla ſcʒ in effectu:
qꝛ liberatio põt cõdici: qꝛ cõditio hic ceſſat ꝑpter
ſciẽtiã. Sʒ ſi intelligeres ꝙ eſt nulla ip̃o iure qõ vr̃
verius vt. j̃. dicã: tũc fideiuſſoꝛ ex certa ſcia nõ te-
1 nereꝛ qꝛ non eſt obligatio cui accedat. ¶ †Quero
vtrũ ille q eſt liberatꝰ tp̄e ſit liberatus a ciuili ⁊ na
turali: vel a ciuili tñ Et hic vr̃ caſus ꝙ a naturali
⁊ ciuili qꝛ ſi a ciuili tñ. tũc tenereꝛ fideiuſſoꝛ qõ hic
negaꝛ. In ꝯꝛium eſt veritas: vt. l. obligationũ fere.
§. placet. ſ̃. de acti. ⁊ ob. ⁊ .l. ſi pupillus. ſ̃. de admi.
tuto. ⁊ .l. at qui natura. in p̄n. ſ̃. de neg. geſt. glo. tã-
git. ⁊ per Dy. in. l. vlti. j̃. rẽ ra. ha. ⁊ ibi plene dicã ⁊
ꝑ Cy. in. l. cũ qs. C. de iur. ⁊ fac. igno. ſʒ hic fuit er-
roꝛ ⁊ ꝑ erroꝛẽ ĩterceſſit. Sʒ iſtud facit me plus du-
bitare qꝛ ſi eſt naturalis: tũc fideiuſſoꝛ dʒ teneri et
dʒ cõdici liberatio: vt. l. j. in prin. ſ̃. vt in poſ. le. Sʒ
rñdeo ꝙ obligatio eſt aliqua: ſʒ nõ in effectu. Sed
gl. in. d. l. j. ſup v̾bo ex teſtamẽto tʒ ꝙ hic ip̃ſo iure
eſt nulla vnde opʒ nos intelligere hanc. l. eo caſu q̃
tp̄e tolliꝛ naturalis obligatio vel oĩs eius effectꝰ.
qõ dic vt plene dicã. j̃. rẽ ra. hab. l. fi.

SI ſtichũ.

Aut pãphylũ. Ibi q̃
tenus noluiſſet ſʒ ſim
pliciter hñ poſſum fideiuſſoꝛẽ accipere qꝛ
tunc nõ poſſet eligere aliũ quam principalẽ. vt. ſ̃.
eo. l. grece. §. ſtichũ. Ray.

A titio qui mihi.

Si tẽpoꝛe exi
ſtẽtis cõditio
nis nõ eſt res vel ꝑſona que in obligationẽ dedu-
catur fideiuſſoꝛ nõ obligaꝛ. h. d.

UT fideiuſſoꝛ.

Fideiuſſoꝛi ꝯ
fideiuſſoꝛem
nõ datur actio niſi ceſſa. h. d. ¶ Oppo. ꝙ
imo ſit dãda. vt. ſ̃. e. l. fideiuſſoꝛibus. C. e. l. cũ alter.
So. nõ daꝛ a lege ſʒ cediꝛ a creditoꝛe. vt in ꝯꝛio. qõ
g qñ fiat tãgit hic gl.[g] Sʒ dic vt dixi. ſ̃. e. l. cũ is. Op.
imo ꝙ ſine ceſſione agatur vt de tu. ⁊ ra. diſtra. l. j.

a ¶ Promiſit penã. vtrũ fideiuſſoꝛ ꝓmittere poſſit cãm ſeu penã quã nõ ꝓmiſit principalis. adde gl. fin. ⁊ ibi Ang. ⁊ imo. ĩ. d. l. ſicut. j̃. e. q̃ dicit ꝙ ſic quã ſequiꝛ Bal. in. l. ſi ꝑ ea. in. vj. q. C. mã. vide qõ not. bal. in. l. ſi teſtõ. §. fi. j̃. eo. ⁊ idẽ tenet Bar. in. l. centũ. in fi. ij. col. ſ̃. de eo qõ certo loco.

b ¶ Concludit. vide Ang. in. l. fi. ſ̃. de eo per quẽ factum eſt.

c ¶ Renuntiauit. vtruꝫ poſſit renũtiari noue cõſtitutioni de fideiuſ. et ep'e diui adriani ⁊ de alijs renũtiatiõibus. vide per Spe. in ti. de renũ. ⁊ conclu. poſt medium.

d ¶ L. ſi fideiuſſoꝛ. ꝑ gl. ĩ aut. de fideiuſ. ĩ p̄n. ⁊ bar. ſẽtit ꝙ ſic ĩ. l. cũ qs. §. ſi qs. ad fi. de ſolu. d̾ iſtis eſt glo. oꝛdi. ⁊ ibi doc. in. l. niſi. ſ̃. de pac. ⁊ de beneficio. de duob. reis. no. gl. bal. in aut. hoc ita. C. de duo. reis. ⁊ lʒ ſit renuntiatuꝫ oĩbus bñficijs non tñ intelligiꝛ renũtiatũ eſſe bñficio cedẽdaruꝫ Bal. in. l. ſi diuiſa C. loca.

e ¶ Quinto quero. Quid in eo q pro alio promittit ſuſcipiendo obligationẽ in ſe an poſſit in plus teneri. adde ꝙ de hoc dicto eſt gloſ. not. in aut. de fideiuſſo. §. ſi. et facit. l. ſicut. et ibi dixi. j̃. eod. vide tñ qõ no. in. l. ſi paternaꝫ. C. ad vellei. ⁊ qõ ibi ſingl'r gl. magiſtr. ĩ fi. Bal. in. l. pe. in. v. colũ. C. de execu. rei iudi. ⁊ in. l. dictãtibꝰ C. de teſta. ſed an cõſtitutꝰ ꝓ alio et etiã mãdatariꝰ habeant bñficium d̾ fideiuſſoꝛibꝰ. vide Bald. in rub. de fideiuſ. C. Cy. ĩ aut. p̄ñte. e. titu. ⁊ de eo q cõſtituit ſe principalem. vide ſpe. de renũ. ⁊ conclu. ver. ſʒ ſi fideiuſſoꝛ ⁊ gl. in coꝛpoꝛe de fideiuſſoꝛibus. in princi. quã ſequiꝛ d. abb. in. c. ij. de fideiuſ. ⁊ per Imol. hic: ⁊ an habeant principales ſe obligãtes beneficiuꝫ diuiſionis. vide Cy. in. l. ſi diuiſa. C. loca. in. x. q. ⁊ vide bal. in. l. cũ fideiuſ. d̾ nõ. nu. pecu. et in aut. hoc amplius in pe. col. C. de fideiuſſo. ꝙ ille qui vt p̄ncipalis cum alio obligatur nõ habeat hoc beneficiũ diuiſionis. Bal. in. l. pe. C. de execu. rei iudi. ⁊ in. l. dictantibus.

f ¶ Cũ is. actio inutilis. ⁊ vide bar. in. l. qui ſe debere. de condi. ob cau. ⁊ vide Bar. in. l. heredi. in. d. §. nos autẽ. ſ̃. de pactis.

f ¶ Nota ꝙ actio inutilis cedẽti eſt vtilis ceſſionario. vide Bal. in. l. fi. C. de iure do. Andr. Barba.

g ¶ Tãgit hic glo. Adde ꝙ Pau. de caſt. in qbuſdã lec. dicit in. l. ſi nomẽ. ff. de here. vel acti. vẽdi. ꝙ creditoꝛ dʒ ſe oſtẽdere creditorẽ. ⁊ ſic oſtẽdere inſtrumẽtũ p̄ncipalis debiti al's non põt petere executionẽ ſnĩe. ⁊ ideo ſi nunꝙ̃ ſnĩam obtinuit ꝯ fideiuſſoꝛeꝫ nõ poterit petere executionẽ illiꝰ cũ non habeat qd cedat. Et ita dicit tenere Albertũ galeoti ĩ margarita. qõ eſt no. refert ergo ĩ. l. ſciẽdũ. de v̾. obli. qõ bonũ eſſet ſi in inſtr̃o fideiuſſionis fieret mẽtio de debito p̄ncipali qꝛ tũc nõ habebit neceſſe oſtendere. prin. inſtr̃m. adde ꝙ bal. ⁊ ange. ĩ. d. l. ſciẽdũ. dicũt ꝙ ſi petiꝛ executio inſtrumẽti ꝯ fideiuſ. nõ opoꝛtere oſtendere inſtr̃m p̄ncipalis dũmõ fiat d̾ eo declaratio ĩ inſtrumẽto fideiuſſ. nõ obſt. qõ not. in aut. ſi qs in aliq̃. d̾ edẽdo. qꝛ ibi loqꝛ qñ ꝑduciꝛ inſtr̃m ꝯfectũ inter alias perſonas ſeu iter eaſdẽ d̾ quoꝛũ par tiũ volũtate confectũ eſt iſtr̃m. per. l. optimã. C. de ꝯhẽ. ⁊ cõmit. ſtip. ⁊ cuꝫ hac opi. ibi trãſit Imo. Pau. d̾ ca. ⁊ Ang. in aut. ſponſalitia largi. §. ⁊ h̾ inſuper.

a ¶Oppo.de.l.Adde Bald. per illū tex.in.d.auť.pñte.C.eo.vide aliqd ꝑ Bar.⁊ Pau.de ca.in.l.inter.eo.ti.§.fi.j̃.eo. Adde ſm Pau. de ca.lꝫ ange.dubitet hic vt ipſe refert ꝙ ſi ſtatutū dicat ꝙ inſtrā mittantur executioni ſicut ſnīe diffinitiue nō obſtante aliqua exceptione qđ opponi non poterit beneficium diuiſionis:qꝛ impedit ſnīam ſed beneficium ceſſionis ſic:qꝛ non impedit executioneꝫ fieri inſolidū dūmodo cedat. Sed ſi ſtatutū nō diceret nō obſtāte exceptiōe tūc etiam poterit opponi bñficium diuiſionis lꝫ poſt ſnīam obijci non poſſit laicus.hic vide.

b ¶Text. videtur. Not. ꝙ fideiuſſoꝛ ꝓmittit aliud q̄ꝫ pꝛincipalis. adde j̃.e.l.ſi ſtipulatus. ⁊ glo.in.l. cū fili⁹.§.j.in fi.de ꝟ.obli. q̄ videť ſenſiſſe in multis verbis illud qđ ſentit glo. ⁊ Bar.hic.

Andre. Poma.

c ¶Et facit ad qđ. Not. ſi emi domū ⁊ fuit mihi euicta et fui aduocatus an poſſim petere ſalarium aduocationis. vide Bal. in.l.fin.C. de fruc. et lit. expen. et ibi Ange. dicit quod nō ꝓcedit qñ agitur de intereſſe ſi foꝛte aduocatus ꝓpter iſtam aduocationem non potuit ītereſſe alijs aduocationibus.

d ¶Petere ſalariū meū.l.ſi. ad finem de fruc.⁊ lit. expē. ⁊ ibi Bartol. in fi. vbi etiam Ange. dicit ꝙ nō pꝛocedit quādo agitur ad intereſſe ſi foꝛte aduocatus pꝛopter iſtā non potuit ītereſſe alijs aduocationibus. et vide Bart. in.l. ſi quis domum.ſ̃. loc.et adde qđ no. ad id bal.in.l.oēm bonoꝛē.C.quo.appel.nō recip. Contrarium tñ tenet Cyn.in.l. aretbuſa.ſ̃.de ſta.ho.

e ¶Agere ſimplr. vid Bal.in.l. facere.ſ̃.ſo.ma. et per Spe. in tit. de iudi.§.ſpōalia. ꝟſic. fideiuſſoꝛ. ꝑ Bal. in.l.ſi ꝓ ea.C. māda.et in. l. lucius. ff.manda. in repetitione antiqua. ⁊ in.l.fin.C. de.vſu. rei iudi. ⁊ ibi q̄rit quid ſi fideiuſſoꝛ tātū eſt cōdemnatus quomodo debeat foꝛmare libellū de foꝛma libelli qñ fideiuſſoꝛ agit anteq̄ꝫ ſoluat. Adde Bal.in.l.ſi ꝓ ea.in. iij.q.C. mā.et l.ſi diuerſa.C.e.⁊.l.ſi mandato meo.§.in iudicio.ff.māda.

¶Per inſtrumētū. Circa eandē.l.no.ꝙ qñ fideiuſſoꝛ obligat ſe per inſtrumentū guarentigiatū hꝫ executionē paratā:qꝛ pōt incontinenti petere a pꝛincipali ſe liberari. ideꝫ tꝫ Bal.in.l.ſi pꝛo eo. C.man.in.ij.q.ſed Ludo. hic innuit ꝯꝛium qđ not. ad limitationem.d.l. lucius.hic alleg.⁊ opi.Bar.ſequitur Bal.et ibi Cy.ī.l. certum.in.iiij.col. C.ſa.ber. vbi ideꝫ dicit ſi eſt obligatus per ſcripturā mercatoꝛū que ſm foꝛmaꝫ ſtatuti hꝫ executionē paratā et vide qđ not. Bald.in.l.lucius. ſ̃.mā.in repoꝛ.antiquis.cū Bart.tꝫ Ang.⁊ Imo. ⁊ de hac.q. habetur in tracta. guaren .in vj.q.ij.partis ꝓncipalis. Adde ꝙ Paul.de caſt. hic refert Ang.repꝛobare Bar. ī eo qđ vult ꝙ qñ fideiuſſoꝛ eſt obligatus per inſtrm cōfeſſionatū poſſit ſtatim agere: qꝛ ſciebat fideiuſſoꝛ a ꝓncipio poſſe incipi ab exe.⁊ nihilomin⁹ fideꝫ dedit de ſoluendo. vnđ deciperet debitoꝛ ſi ſtatim ab eo poſſit moleſtari ipſo a creditoꝛe adhuc non moleſtato. iđ cōcludit nō poſſe agere niſi diu ſteterit in obligatione qđ pau. placet licet do. Alex. alleg. Angel. ꝓ opi. Barto.

§.nūc tractem⁹.So. aliud in tutoꝛib⁹ et ſimilibus.
Sed q̄ro q̄ eſt rō diuerſitatis.Gloſ aſſignat vnam
rōnē qꝛ illi ex neceſſitate:hi ex voluntate obligāť.
Sed hoc nō ꝯcludit:qꝛ ſm hoc nec cōtra reū principalem
debent dari qꝛ voluntarie fideiubet. Iteꝫ
vnus de coꝛreis habet actionem contra aliū licet
volūtarie ſe obligent.vt.l.j.C.de duob. reis. Dat
aliam rationem gloſ. quia fideiuſſoꝛ habet regreſſum
contra illū ſed tutoꝛ ⁊ magiſtratus nō. Et iſta
ratio non concludit.pone ꝙ pꝛincipalis nō eſt ſoluendo
vel non datur regreſſus contra pꝛincipalē.
vt.l. marcellus.ſ̃. eodem. Quare dicunt docto. ꝙ
ratio eſt qꝛ fideiuſſoꝛ ſoluēs negocium pꝛincipale
gerit nec ſpectat ad confideiuſſoꝛem in veritate iđ
contra eum non datur actio niſi ceſſa. Contra fideiuſſoꝛes
non ſubuenitur ſed in tutoꝛibus duobus
reis ſecus quia equaliter ad vtrumqꝫ ſpectat.Et
gloſ. tangit in fi. magne gloſ. l.ſi ex duobus.ſ̃.de
nego.geſt.et in.l.j.magne glo.C.de tranſact. ⁊ per
Cyn.in.d.l.cum. alter.

Si fideiuſſoꝛes.

¶Si fideiuſſoꝛ ī defectum pꝛincipalis accipitur eo exiſtente
ſoluendo fideiuſſoꝛ nō tenetur.b.d.¶Opponitur
et videtur ꝙ non ſit curandum an heres ſit ſoluendo
vel non:ſed ſtatim poteſt conueniri:vt.l. fideiuſſoꝛ.
§. finali.ſ̃. eodem titulo. quod ſoluit gloſ. qđ
ibi deceſſit ſine herede:quod non placet: vt ibi dixi.
Dic ergo quod hic debet diſcuſſi heres ſicut defunctus:
quia fuit habitus reſpectus ad rē quod
apparet quia diſcutio debet fieri ipſo volente ſoluere:
vt.l.decem.in fine.ſ̃.de verboꝛum obligationibus.
ſed in.l. fideiuſſoꝛ. in fine fuit habitus reſpectus
ad perſonam quod apparet: quia eoipſo
ꝙ eſt in moꝛa ſtipulatio impletur licet ſit ſoluēdo.
1 ☞Exceptio que nō impugnat ſententiam pōt
opponi poſt ſententiam.

Idē reſpō.

1 †Exceptio que non impugnat ſnīam poteſt opponi
a poſt ſnīam.¶Oppo.de.l.[a]peremptoꝛias.C.ſentē.
reſcin. non poſ.Gloſ.dicit ꝙ ſpeciale eſt hic. Sed
illa eſt veritas.quia ideo opponi poteſt quia non
impugnat ſententiam.aľs nō poſſet opponi. Iſta
fuerunt verba Dyn.relata per Cyn.in.d.l.j. C.de
iuris et facti ignorantia.¶Oppo.de.l.fideiuſſoꝛ.
ſ̃.eodem.Solu. ibi impugnat ſententiam beneficium
diuiſionis.
1 ☞Si pꝛincipalis ꝓmittit. x. coꝛbes frumenti et
fideiuſſoꝛ eſtimationē an valeat.

Si ita fideiuſſoꝛem

¶Si pꝛincipalis pꝛomittit pecuniam
fideiuſſoꝛ ī aliā quātitatē nō teneť.b.d.
Sed diciť hic fideiuſſoꝛ non pōt obligari in aliā
rem q̄ꝫ pꝛincipalis.¶Op.de.l.j.§.antepe.ſ̃.de cōſti.pecu.
Solu.illud in conſtitutoꝛe aliud in fideiuſſoꝛe.
Ratio quia qui conſtituit nō ita acceſſoꝛie
1 tenetur.Querit † glo.pone ꝙ pꝛincipalis pꝛomiſit
decem coꝛbes frumenti: fideiuſſoꝛ eſtimationeꝫ
b tex.videť[b] innuere ꝙ valet.Glo.dicit contra. in.l.
grece.§.ſi quis ſtichum.ſ̃.e.Sed cōtra iſtam gloſ.
alia glo.eſt in.l.ſi quis pꝛo eo.in pꝛincipio .j̃.e.⁊ videtur
caſus.j̃.e.l.ſtipulatus es. Dic quandoqꝫ venit
in obligatione quid dari:⁊ tūc loquiť iſta glo.
ſed ſi pꝛincipalis pꝛomiſit factū:tunc fideiuſſoꝛ poteſt
pꝛomittere pecuniam vt in contrario. Et ratio
eſt:qꝛ in obligatione dari nō venit intereſſe ſꝫ
in obligatione facti ſic:vt.l.ſtipulationes non diuiduntur.
⁊ ideo qꝛ eſt ſpes vt deueniatur ad eſtimationē
fideiuſſoꝛ pōt pecuniam pꝛomittere.

Si a titio.

Fdeiuſſoꝛes diuerſoꝛum non recipiunt beneficium
diuiſionis.
1 ☞Fideiuſſoꝛ poteſt ꝓmittere eſtimationem qñ pꝛincipalis pꝛomittit factum.
2 Contractus cui non ſtatur non facit commiitere
ſtipulationem.
3 Aduocatus in cauſa ꝓpꝛia quādo poſſit petere ſalariū
quod alteri aduocato daretur.

Stipulatus es.

Cōtract⁹ cui nō ſtatur conditione non impleta nō inducit pene
commiſſionem.b.d. Tu habes hic tria notabilia
1 multū. Pꝛimū † ꝙ ſi pꝛincipalis pꝛomittit factū
fideiuſſoꝛ pōt pꝛomittere pecuniaꝫ.et not. in.l.
2 cū fili⁹.§.j.de ver.obli.Secūdo no.† ꝙ contractus
cui non ſtatur nō facit committere ſtipulationem.
Itē nol. ꝙ eſt par. ſi ego facio ac ſi alteri locaſſem
c et facit[c] ad queſtionē † ꝙ ſi emi domum ⁊ fuit a me
3 euicta.⁊ ego fui aduocatus.an poſſem petere ſalariū
d meū.[d] Et videť hic caſus ꝙ non.Sꝫ iſta.l.nihil
facit qꝛ hic teneť fideiuſſoꝛ ſub illa conditione qua
fuit ſtipulatio concepta. ſcꝫ quāti alij locaſſem ⁊c.
Quidam tamē iſtud idē tenent per .l. quod ſi domus.
in fi.⁊.l. habitatoꝛes.ſ̃. locati. Specu. tangit
iſtā queſtionem in tit de expen.§. poſtremo. verſiculo
quid ſi victoꝛ.⁊ determinat idem per.l. ſed et
ſi lege.§.quod autē.in fine de peti. heredi. que nihil
facit:qꝛ ibi expenſe vere erant facte in queſtione
ꝓpoſita non erant facte expenſe.ideo illa coniectura
hic nō habet locū.Sed deterioꝛ ſic. in iſtis
obligationib⁹ empti et vēditi venit intereſſe. ideo
agā cōtra te ad intereſſe:qꝛ deſij ꝓpter hoc lucrari
ex alia aduocatione in qua nō potui eſſe ꝓpter
hanc cām:⁊ ideo vnicā.ſ̃.de act.emp.l.j.in pꝛin.et
C.đ eiuc.l.ſi cū queſtio.aut ego volo petere ſalariū
meum pꝛopꝛium et nō poſſum:vt.C.de fruct.et lit.
expen.l.ſi.ſm ſecundā lect. facit ad pꝛedicta.l. non
ignoꝛat.C.de fruct.et lit.expen.
1 ☞An fideiuſſoꝛ poſſit ſtatim agere cū ſe obligauit
per inſtrumentū guarentigie.

Fideiuſſoꝛ pꝛo venditoꝛe.

Fideiuſſoꝛ poſtq̄ꝫ eſt condemnatus
pōt agere.b.d. ¶ Nota cōcluſionē libelli alternatiui:
lꝫ text.in.l.lucius.ſ̃.māda. videatur dicere ꝙ
e poſſit agere ſimpliciter:[e] vt.l. libereť. ſed illa ſuppletur
per iſtam.vt.ſ̃.māda.l.ſi mādato meo.circa
1 pꝛin.⁊ hic eſt ar.† ꝙ qñ fideiuſtoꝛ obligat ſe per inſtrumentū[f]
f cōfeſſionatū vel guarētigiatum quod
hꝫ paratā executionē ſicut ſentētia ex foꝛma ſtatuti
quod ſtatim poſſit agere.
1 ☞Fideiuſſoꝛ accedens vēditioni rei ſacre vel liberi
hominis quādo obligetur.Et qñ venditioni
rei minoꝛis.in pꝛin.l.
2 Fundo dotali vēdito ſi in vēditione detur fideiuſſoꝛ
quādo obligetur.
3 Obligatio naturalis an oꝛiatur ex ꝯtractu cui lex
reſiſtit:⁊ fideiuſſoꝛ accedere poſſit.
Quatuoꝛ ſpecies cōtractus:ſcilicet cōtractus:obligatio:
actio ⁊ executio.
4 Cōtractus ſi ꝓhibetur fieri reſpectu perſone ex eo
nō oꝛietur naturalis nec ciuilis obligatio.
Cōtrahēs ꝯtra legum pꝛecepta pecat moꝛtaliter.
5 Statutū pꝛohibens certis perſonis cōtrahere impedit
naturalē obligationē naſci.
6 Statutū ꝙ mulier vel minoꝛ nō poſſit vēdere ſine
conſenſu conſanguineoꝛum impedit oꝛtuꝫ obligationis
naturalis.
7 Lex diſponēs aliquē ex aliquo contractu obligari
impedit ciuilē et naturalē obligationem.
8 Lex diſponēs ꝙ aliqs cōtractus inter aliquos nō
valeat:ſi ab initio impediť naturalis ⁊ ciuilis.
Lex ſi annullat cōtractū factū inter aliquos ſi aliquid
nō fuit obſeruatū:nō impeditur obligatio ſꝫ
paratur exceptio.
Statutum ꝙ inſtruimenta donationuꝫ inſinuari
debeāt infra ſex menſes: aľs nō valeāt non irritat
donationem

a ¶Vel ſoluit.Collige ex hac not.glo. qñ diciť res eſſe in cōmercio et qñ nō qđ optime declarat Bal.in.l.⁊ ſi dotis.in vlti.col.C.de iure do.

b ¶Non teneť.Sed glo.⁊ bal.in.d.l.ſi pꝛediū.hoc intelligūt qñ emptoꝛ ſciuit fundū eſſe dotalē.ſecus ſi ignoꝛauit.⁊ ibi vide bald. qñ interuenit cōſenſus viri an valid et vēditionē.ad bar. hic vide. ⁊ pōdera ꝟba Bal. in.d.l.ſi ꝓdiū.in.ij. q.ī ꝟ.nūc ſuccedit alia q̄ſtio ⁊ ibi ī fi. qd ſi interuenit iuramētū ꝯꝛium tꝫ bal.in.l.fi.C.ī qb. cau.in integ.reſti. nō eſt neceſ.

c ¶Qñ lex reſiſtit. ad infra dicta per bar.vid.d.ant. ī.c. cū cōtingat. de iureiur.⁊ ibi ꝑ imo. in.viij. mēbꝛo ꝓncipali.⁊ in.xlviij. char.cū ſeq.

d ¶Statutū dicit. vide de hoc qđ habeť in.l.j.j̃.de noua.ꝑ Bar.in vlti. col.⁊ bal.in.l.non dubiū. in pe.q.C. de legi. vbi oīno vide in.xi.col. ī ꝟ. ea q̄ ſupꝛa dicta ſunt. ⁊ ibi etiam ī pe.col.alle.bar. h̄ cōcoꝛdat bal.in.l. cū qs.C.de iur.et fac.igno. Sed ꝙ oꝛiať naturalis obligatio vř ī diſcurſu tenere bal. ī l.ſi.C.de dotis ꝓmiſ.⁊ ꝑ imolā ī.c. cū ꝯtingat.ī. viij. mēbꝛo.đ iureiur. adđ ad qōneꝫ foꝛmatā ꝑ bar.ro.ꝯſ. ccccxxxvij.

e ¶Nō impediť. ⁊ ad materiā adde qđ ſi teſtatoꝛ dat certā foꝛmā actui fiēdo ⁊ nō vltra ꝓcedit annullando actū foꝛma nō ſeruata nihilomin⁹ tꝫ ꝯctus qñ aľs talis act⁹ valeret de iure dicta foꝛma nō ſeruata ſm bal. in.l. ſi teſtatoꝛ. de leg.ij.ſec⁹ ſi lex daret ipſaꝫ foꝛmā qꝛ tūc lꝫ lex ipſa vltra nō ꝓcedat annullādo actū non ꝓpter ea valebit ꝯctus ꝑ.d.l.nō dubium.quā limita ſingulariter ꝑ gl. in cle.j. de iurepatroñ. de hoc vide not.ī.l.certa rōne ⁊ ibi bal.C. qñ ꝓuoc.nō eſt neceſ.⁊ bal.ī.l. cōparationes.C.đ fide inſtr. in.iij.op.⁊ viđ qđ plene not.bar.ī.l. ſi ita qs.in.§.ea lege.j̃.de ver.obli.⁊ l.vniuerſa.C.de ꝓcibus impe.offer. adde qđ dixi de.l.nō dubiū.C.de legi.Quod limitať ꝑ gl.in.d.clemē. ꝙ idē tꝫ gl.in.c.tue.de ſpō.duo.vcꝫ ꝙ vbi lex nō vltra ꝓcedit annullando actū:actus eſt ipſo iure nullus foꝛma iuris nō ſeruata.d.l. nō dubium. hoc eſt verū ſi ille actus habeat perpetuā cām pꝛohibitionis:ſecus ſi tēpoꝛalē:qꝛ tūc nō ꝯtenebit niſi apponat annullatoꝛiū decretū.ita dicit.d. gl.not.ſed ad ea q̄ ſ̃.dixi ſm Bal.vide gl.not.in.d.cle. j.de iurepa.⁊ Io. an.in.c.fi.de reſti. ſpo.q̄ glo.tꝫ foꝛte ꝯꝛium.adde q̄ no. bar.in.l.pꝛetoꝛ.in ꝓn.de ope.no.nū. ⁊ ro.hic et Imol. hic ⁊ qđ not.Bal. Ang. ⁊ Imol.ī.l. j.ſ̃.de lib.⁊ poſth. in gl.⁊ gl.ī.c.ſtatutū.ſup verbo committiť circa mediū de reſcri.ī.vj. ⁊ glo.ī dicta cle.j. allegaui tibi ī.ij. col.⁊ ibi poſt bar. in.l.vniuerſa.C.đ preci.impe.offe.⁊ gl.ī.l.pꝛolatā.C.đ ſen. quā gloſ. etiā ſingularē facit pe. de anch.ī.c.ſtatutū.ī fi. de reſcri.li. vj.ad quā gl.facit qđ dicit bal.ī.l. ꝓlatā.ī. ij.col.C. de ſent. idē in oꝛdine dato a ꝓncipe ⁊ vide bal.ī.d.l. certi. ꝙ vbi ſtatutū annullat nec dat foꝛmā annullādi act⁹ non eſt ſtatī null⁹ niſi petať annullari.⁊ dicit Innoc.ī c.cū dilecta.đ reſc. ꝙ vbi dať certus oꝛdo a papa ⁊ ille non ſeruať act⁹ eſt ipſo iure nullus.

f ¶Quid impoꝛtat. Adde Bar.et qđ ibi dixi ī dicta lege vniuerſa.idē no. Bal.in.l.j.ī.§. vbi aūt.in pe.col. de caducis tol.

donationē ipſo iure:ſed parat exceptionem.
Lex caſſans contractū ex poſtfacto nō tollit ciuilē
obligationem.
9 Lex diſponēs:ꝙ ex aliquo contractu actio petitione
nō deť:vel ꝙ aliqs non audiať qđ non impediat
oꝛtum actionis ſi aliter de iure cōi oꝛiebať ſꝫ
iudicis officiū ſi ex illo actu oꝛiebatur.
Clau.petitio nō detur in criminalibus inducit ꝙ
ipſo iure nō audiatur.
10 Lex quādo pꝛohibet aliquid nō alienari ⁊ ſic executioni
reſiſtit impedit tacite contractū obligationem
⁊ actionem.

Cum lex.

Vbi lex reſiſtit venditioni nō teneť fideiuſſoꝛ.b.d.¶Op.de.l.⁊ ſi is.C.de ꝓdi.mi.
Sol.hic loquiť qñ lex reſiſtit odio emptoꝛis:
vt qꝛ dolo vel metu extoꝛſit venditionē.ibi
vero reſiſtit ꝑſone pꝛiuilegio.⁊ hec eſt vna lect.ſm
quā dꝫ hoc intelligi ꝙ ab initio fideiuſſoꝛ teneť ipſo
iure:ſed liberať per actionē qđ metus cauſa:vel de
dolo habet exceptionē vt.ſ̃.qđ met.cā.l.ſi cū exceptione.
§.labeo.⁊.l.metū.§.ſꝫ ꝙ ꝓtoꝛ.⁊.ſ̃.de excep.
a l.exceptiones.§.rei.Vel ſoluit[a] gloſ.hic loquiť qñ
lex reſiſtit ꝓpter naturā rei cuius nō eſt cōmerciū:
vt qꝛ res ſacra vel religioſa vel liber homo. In cōtrario
vero ꝓpter pꝛiuilegiū ꝑſone:vt inſti.de contrahen.emp.§.ſi.
⁊ ſm iſtā lec.ꝙ hic dicit liberatur
ex pone.i.ab initio non tenetur.Sel dic vt ibi dicit
glo.Sed nō curo.de ſo.que ibi ponunť. Tu potes
dicere ꝙ ſi in.l. et ſi is. lex non reſiſtit venditioni
ſed reſiſtit alienationi:hoc eſt trāſlationi dominij
que nō pōt fieri:ideoqꝫ obligationi ꝑſonali poteſt
accedere fideiuſſoꝛ cū ꝑ hoc nō pꝛeiudiceť minoꝛi.
Ita tenet Pe.⁊ Cy.refert.C.de legibus.l.non dubium.
qđ ſatis placet:vt.j̃.dicā.lꝫ etiaꝫ pꝛedicte ſo.
placent.¶Op.ad rōnem huius.l.nā vt cōfideiuſſoꝛi
ſuccurrať contra pꝛincipalē fideiuſſoꝛ nō liberatur
lꝫ liberetur pꝛincipalis vt.l.j.C.de fideiuſſo.
mi.Dicit gl. fateoꝛ ꝙ per iſtam rationē fideiuſſoꝛ
nō ſemper excuſať: ꝙ nō placet:qꝛ ſm hoc rō non
eſſet generalis. Dic ergo ꝙ in.l. contraria minoꝛ
pōt in integrū reſtitui cōtra fideiuſſoꝛem ſicut contra
reum pꝛincipalē. ideo fideiuſſoꝛi non ſuccurritur:
qꝛ in effectu nō habet regreſſum contra minoꝛem.
1 ¶†Op.cōtra ſcđam lec.ſupꝛa poſitā. ⁊ videť
ꝙ valet vēditio rei ſacre vel liberi hominis.vt.l.liberi.
⁊.l.⁊ liberi.ſ̃.de cōtrahē.emp. ſi ergo tenetur
pꝛincipalis nō excuſať fideiuſſoꝛ: lꝫ poſſit habere
regreſſum ꝯtra pꝛincipalē.So.dicit gl.fateoꝛ ꝯtrariū
niſi poneres venditoꝛē ignoꝛaſſe.aľs fideiuſſoꝛ
nō pōt excuſari pꝛopter reū:ſꝫ pꝛopter ſe ſic:ſi ex ꝑſona
ſua haberet aliquā exceptionē.Sed cōtra iſtā
gl.op.⁊ videť ꝙ ſciētia vel ignoꝛātia venditoꝛis nō
dꝫ attēdi:vt.d.l.liberi.⁊.l.⁊ liberi.So.dicit Dy. ꝙ
nō debet attēdi q̄ꝫtū ad emptionē contrahendam:
vt ibi.ſed quātū ad hoc vt ea cōtracta teneať venditoꝛ
ad intereſſe curatur vt hic:ſed certe ſaltē ad reſtitutionē
pꝛetij tenetur:vt.l.emptoꝛē.§.ſi. de acti.
emp.ergo ad illud ſaltē tenetur.fideiuſſoꝛ.⁊ ſic hec
ſol.nō placet.dic ergo ꝙ hic diciť in gl.venditoꝛeꝫ
ignoꝛaſſe ſubaudi ⁊ emptoꝛē ſciuiſſe.vt.ll. contrarijs.
2 tunc pꝛocedit hec.l. ſine ſcrupulo. ¶†Quero
quid in fundo dotali. Reſpondit gl.foꝛte idē ꝙ in
minoꝛe ſm Ir.⁊ ſic innuit ꝙ teneať ſicut teneť pꝛo
pꝛedio minoꝛis vēdito: vt.C.de pꝛedi.mi.l.et ſi is.
In cōtrarium videť gl.ſ̃.de teſta.mil.l.dotalē.que
videť velle ꝙ rei dotalis nō ſit cōmerciū ſicut nec
rei ſacre vel religioſe. Itē not.C.de iur.do.l.ſi pꝛediū.
Cy.ibi tangit ⁊ bene dicit qđ fundi dotalis
nō ē ꝓhibita vēditio ſꝫ alienatio fauoꝛe mulieris.
b ⁊ ideo ſi ipſa mulier vēdit non teneť[b] ipſa nec fideiuſſoꝛ
haberet regreſſum cōtra eam.qđ eſſet cōtra
hanc.l.ita dꝫ intelligi qđ no.in.d.l.ſi pꝛediū.⁊.C.de
legi.l.nō dubiū.aut vēdit maritus vel extraneus.⁊
tunc teneť ipſe ⁊ fideiuſſoꝛ. Ita loquiť hec gl.ꝓbať
3 ſ̃.de vſu.l.cū vir.cū ſi.¶†His ꝓmiſſis ꝑ declaratione
c tex.⁊ gl.videamus generaliter qñ lex reſiſtit[c]
cōtractui.vtrū ex illo cōtractu naſcať naturalis obligatio
⁊ vtrū poſſit accedere fideiuſſoꝛ.⁊ ex his apparebit
declarata hec lex ⁊ materia tota. Pꝛo cuius
euidētia debes ſcire ꝙ quatuoꝛ ſunt ſpecies ꝯctus.
ſ.cōtractus:obligatio:actio:⁊ executio: vnde
4 lex qñqꝫ reſiſtit ꝯctui ꝓcipiēdo ne fiat.⁊ hoc ſit † qñqꝫ
dirigēdo pꝛeceptū ad ꝑſonas ne ꝯhant. ⁊ tunc
nō vꝫ: nec oꝛiť obligatio ciuilis nec naturalis nec
pōt accedere fideiuſſoꝛ:vt.C. q̄ res ven.nō poſ.per
totū.C.de ſacroſan.eccle.l.iubemus.⁊ auť.hoc ius
poꝛrectū.⁊.C.de agri.⁊ cēſi.l.quēadmodū.lib.xj.et
nō lice.ha.metro.lo.l.j.li.xj.de cupꝛeſ. ex luco dā.
l.j.⁊.ij.lib.xj.⁊ qñ tali caſu obligatio naturalis nō
naſcatur.pꝛobať in.l.eos.§.j.C.de vſu.cōiuncta.l.ſi
nō ſoꝛtem.in pꝛin.de condi.inde. ⁊ hoc caſu poterit
loqui hec lex.et.C.de legi.l.non dubiū. Idem ſi
pꝛohibitio fiat ex parte vnius contrahentium tantum.
tunc enim nō poteſt queri obligatio etiam naturalis.
vt.C.ſi quis alteri vel ſibi.l.fina.et.ſ̃.de cōtrahen.
emptio.l.non licet.et hoc caſu etiam poterit
intelligi hic et dicta.l.non dubium. Ratio pꝛedictoꝛum
eſt:qꝛ obligatio naturalis dicitur de iure
gentium:vt.l.ſtichum.§.naturalis.j̃. de ſolutio. et
l.cum amplius.in fine.de regu.iur. ſed de iure gē.
debemus obedire maioꝛibus:vt.l. veluti.ſ̃. de iuſtitia
⁊ iure.Ille ergo qui contrahit ꝯtra pꝛecepta
legum facit cōtra iuſgen.merito nō obligatur naturaliter.
Pꝛo hoc facit: qꝛ peccat moꝛtaliter: et
ſic de iure naturali nō obligatur:vt dicā.j̃.eo.in.l.
5 ſi quis pꝛo eo. in pꝛincip.† Et pꝛedicta tene mēti
pꝛo ſtatutis terrarum que pꝛohibent certas perſonas
contrahere.naꝫ impedit cōtrahere naturaleꝫ
obligationem.pꝛo hoc.ſ̃.de cōtrahen. emptio.l. ſi
in emptione.§.j. ibi moꝛes ciuitatis ⁊c. Pꝛeterea
ſi interdictum iudicis hoc operatur:vt.l.is cui bonis.
ſ̃.de verbo.obli. ergo eadem ratione interdictum
6 legis.¶†Sed iuxta pꝛedicta quero quid ſi
d ſtatutū dicit[d] ꝙ minoꝛ vel mulier nō poſſit vēdere
ſine conſenſu cōſanguineoꝝ.an per hec verba videatur
eis pꝛeceptuꝫ factū ne vendant.vt ſic impediatur
obligatio naturalis:videtur ꝙ nō.nā.l.dicit
ꝙ alteri ſtipulari nemo pōt:vt.ſ̃.de verb.obliga.
l.ſtipulatio iſta.§.alteri. et inſtitu.de inuti. ſtipula.
e §.alteri.⁊ tamen nō impediť[e] obligatio naturalis:
vt ibi not.Contra puto vt.d.l.j.⁊.ij.C. que
res vendi non poſ.pꝛeterea dicere ꝙ nō poſſit contrahere
nil eſt aliud q̄ꝫ auferre ptātem ⁊ facultatē
vendendi.Sed qñ auferť facultas cōtrahendi impediť
obligatio naturalis:vt.C. de ſacroſan.eccle.
l.iubemus.cōiuncta.l.nō dubiū.C.de legi.ergo ⁊c.
Non obſtat.§.alteri.qꝛ ibi loquitur de pꝛeſenti ſcilicet
alteri ſtipulari nemo pōt. ⁊ ſic declarat ꝙ ius
nō aſſiſtit illi obligationi.non aūt aliquid ꝓhibet
in futurū nec aliquam facultatē aufert:ſed dicit ꝙ
nō pōt ſed in queſtione pꝛeſenti aufert poteſtatē in
7 futurum dum dicit non poſſit ⁊c.¶†Scđo dixi ꝙ
qñqꝫ lex reſiſtit obligationi:qꝛ dicit lex aliquem ex
aliquo ꝯctu nō obligari:an ex hoc impediatur naturalis
obligatio.videtur ꝙ nō:qꝛ dicit.l.ꝙ pupillus
obligari nō pōt:vt.l.pupillus.in pꝛin.⁊.l.obligari.
in pꝛin.ſ̃.de auto.tu.Sed pꝛedicta nō faciunt
qꝛ loquunť per verbū pōt qđ pꝛeſentis tēpoꝛis eſt.⁊
ſic nō reſiſtit: ſꝫ nō aſſiſtit.vt dixi.ſ̃.pxi. Dic ergo
ꝙ qñ lex reſiſtit obligationi impedit ciuilem ⁊ naturalem
obligationē.vt.ſ̃.e.l. ſꝫ ⁊ ſi ſerui.⁊ ibi no.
⁊ ibi dixi ⁊ ꝓbať expꝛeſſe.C.ad velleia.l.antique.§.
8 ſi.† Sed pone ꝙ lex dicit ꝙ talis contractus inter
f tales nō valeat qd impoꝛtat[f] hoc verbū nō valeat.
Reſpondeo ſi quidem dicit ꝙ nō valeat ab initio
tūc videť pꝛohibita naturalis ⁊ ciuilis obligatio.
hoc pꝛobať.ſ̃.de do.inter vi.⁊ vxoꝛē.l.j.vbi dicitur

a ¶Tertio dixi. Adde Bar.in.d.l.j.§.j.ff.ad treb.

b ¶Officium iudicis. et ſic poterit tunc iudex ex officio compellere. vide Inno.in.c.nulli.de accuſa.⁊ ad hoc vide Bal.in.l.nō dubium.in vltima q.C.de legi.circa fi.l.vbi exemplum lex dicit:que res minoris ⁊c. Aduerte tamen qr quando minor vendit predium ſuum ſine decreto.et ſine autoritate curatoris licet cōtractus ſit nullus in preiudicium minorum.l.ſi ad reſoluendam. C.de predi.mino. et tunc an ex illo obligetur naturaliter vide Bart.in l.j.ſ̄.de noua. tamen ex dicto contractu ligatur maior contrahens cū eo. vnde ſi minor fuerit factus perfecte etatis poteſt cogere aduerſarium implere illum contractum. et idem ſi adhuc minor paratus ſit facere ſolennia et neceſſaria ad ipm interuenire et in cōtinenti per text. in.l.iulia.in.§.ſi quis colludente. cum ſequē.de acti.emp.et inſti.de autori.tuto.in princ. Idem dicunt cano.in eccleſia alienante rem ſine debitis ſolennitatibus:vt not.Inno. ī.c.j.de his que fi. a ma.par.cap.ad de quod de hoc expreſſe glo.in.c.j.ne ſede vac.et in.l.cū hic.§.eam tranſactionē.ſ̄.de trāſac. licet ibi Barto. et butri.teneant contrarium. et nota bene pro quo ade gloſ.in.l.iuriſgen.§.pretor ait. in verbo dolo. et ibi Angelus.ſ̄.de pac. et Bald.in.l.j.in.iij.col.C.plus valere quod agitur. Idem gloſ.in l.a diuo.de ritu nup. quam ſing. no.Bald.in.l.non dubiū.in penultimam colum.C.de legi. et gloſſ. et domi. Bald.in.l.iubemus.§.ſane.el.j.C.d ſacroſan.eccl. Sed quid ſi contractus ex parte minoris non poteſt valere. an ſaltem in eius perſona valeat. dic ꝙ ſic.vt not.Bald.in l.non dubium.C.de leg.in.x.col.in.xj.oppo.⁊ eſt tex.in.l.ſed et ſi quis.et ibi Barto.C.de predijs mi. et predicta intellige etiam in doloſo contrahente. vt not.domi.Abb.in.c.dilecti.de empti.et vendi.niſi contractus eſſet a lege prohibitus:vt no.per glo.in.d.l.a diuo.⁊ adde glo.⁊ Barto. in.d.l.eleganter.de dolo.ſ̄.in princi.et ideo dicit Bald.in.l.nec tutores. C.de contrahen. et cōmitten.ſtipula. quod ſtatuta nolentia contractum mulieris valere ſine ſolennitate intelliguntur de contractu alicuius ſolutionis.ſecus in lucratiuo.vt not.docto.in.d.l.ij.de noua.primam partem videtur expreſſe tenuiſſe Ioā.de lig.in.c.conſtitutus.de reſcrip.vnde potes illud dictum limitare vt ibi per Imol.et iſtud dictum refert et ſequitur Bald. in preludijs feudorum. Item vide que ſcripſi poſt Bart.in.l.pretor. in prin.ſ̄.de oper.no.nun. et que dixi poſt Barto. in l.omnes populi. in.q.an ſtatutum iuratum reuocetur. Item facit gloſſ.fi.in.c.venerabilem.de elect. Adde ꝙ ſtatutum prohibens cōtractum mulieris ſine ſolēnitate non debet intelligi de lucratiuo. Roma. cōſi.cclxxx.⁊ de minore.cccciiij. ✣ Andr. Pomate.

c ¶Et ideo ſi minor. hoc idem tenet do. Chriſtofo. de caſtellione: in l.pacta que contra ea.de pact.et Are.cōſilio.ij.col.iiij.ad fi.et.xxviij.col.iij.⁊.cxxix.col.ij. vide Sozi.conſilio.ccxxxv.

d ¶Unam opin. et vide Bartolum ⁊ alios omnino in l.ex duobus.§.j.j̄.de duobus reis. Circa idem ibi alius fideiuſſor tenetur pro parte tantū. adde quod no.Bal.in.l.antique.C.ad velleia.

e ¶Sed in minore. Ex hic nota. per gloſ. et docto. collige an contrahens cum minore preſumatur eum ſcire minorem. et not.in.l.qui cum alio.de regulis iuris. et ad hic not.ſe remittit Bald. in.l.j.in fin.C.ſi aduerſus creditorem. Adde no.per glo. et doctores in.l.j. C.ſi minor ſe maiorem dixerit. et adde quod habens curatorem habet pſumptionē pro ſe ꝙ ſit minor:vt no.Bal.in l.ij.§.qd obſeruari.de iura.calum. tu omnino vide in.l.v.§.ſi a pupillo.vbi per Bart.ſ̄.pro empto. ſed qd nullus preſumatur minor niſi probetur ex text.⁊ ibi Bald.in fin.in.l.ſi maior.C.cōi diui.tu late vide per Bal.in.l.cum te.C.de proba.quādo quis dicatur minor vel maior:⁊ cui incumbat onus probandi.vide quod no.Bal.in.l.de etate.in.iij.q.prin.de minori.

donationē inter virū et vxorem nō valere qd intelligiť
etiā quo ad naturalē obligationē qd ptz: qr
ei non pōt accedere fideiuſſor:vt.l.iij.§.ſi vxor viri
ſ̄.de do.inter vi.et vxo.ſic dz intelligi.C.ad vellei.
auť.ſi qua mulier.⁊ in corpo.vñ ſumiť. Si vero cōtractus
ab initio valet: ſed ſi ex poſtfacto aliquid
nō obſeruetur:lex dicit ꝙ nō valeat.tunc nō impeditur
obligatio: ſz parať exceptio.q.d.nō valet in
effectu:vt.C.de preci.impera.offeren.l.vniuerſa: et
ibi eſt expreſſum:⁊ ideo ſtatutū huius ciuitatis qd
dicit ꝙ inſtrumenta donationū debeant inſinuare
infra ſex mēſes al's non valeant non irritat donationem
ipſo iure ſed producit exceptionem. ſed ſi
lex diceret ex poſtfacto tales ꝯtractus caſſamꝰ ⁊c.
tunc tolleretur ciuilis tantum et remaneret naturalis:
vt dicā in reſcripto principis.j̄.e.l.vbicunq̄.
9 ¶†Tertio dixi[a] ꝙ lex quādoq̄ reſiſtit actioni ſeu
a petitioni:vt qr lex dicit quod ex tali ꝯtractu actio
petitio ve non detur:vel talis non audiatur ⁊ tunc
ſi ille actus ſuper quo lex ſic loquitur erit talis ex
quo al's de iure cōi oriebatur actio : tunc per dicta
verba non impeditur actio oriri:ſed paratur exceptio:
vt.ſ̄.ad velleia.l.iij.§.j.et.ſ̄.ad macedo.l.j.in
princi.⁊.ſ̄.ad treb.l.j.in princi.⁊.§.j.que ſunt multum
notanda propter ſtatuta.Si vero ex illo actu
b nō oriebatur actio ſed ſolum officium iudicis[b] tūc
dicta verba inducunt vt nullo modo audiatur:vt
C.qui et aduerſus quos.l.fi.quod patet: qr cū nulla
ſubſit obligatio: ſed ſolū ſibi detur audiētia per
officiū iudicis ea audiētia denegata denegabitur
ſibi totum : et ideo bene dicit Iaco. de are. qui dicit
quod in criminalibus dicta verba videlicet ſibi
non detur petitio. inducunt ꝙ ipſo iure nō audiatur
et bene dicit: qr accuſatores non fiunt per
actionem ⁊ obligationē ſed per accuſationē:vt inſtitu.
de pub.iud.in prin.igitur cum denegetur audientia
denegatur totum.facit.C.de his qui ad eccle.
10 cōſu.l.ſi ſeruus.¶†Quarto dixi ꝙ lex aliquādo
reſiſtit executioni. exemplum. lex dicit ꝙ res
minoris nō alienetur per tutorem vel res dotalis
ex eo enim quod interdicit alienationem nō interdicit
contractum vel obligationem vel actionem.
ſed effectum hoc eſt tranſlationem dominij quod
ſequiť ex traditione que eſt executio obligationis.
ſed lz predicta non prohibeantur expreſſe tamē videntur
prohiberi.qr ſunt preambula ad alienationem.
arg.l.oratio.ſ̄.de ſpon.⁊ ideo eſt aduertendū
nam tacite videtur prohibitus contractus obligatio
et actio quatenus ſe extendit ratio legis: vnde
in re minoris eius fauore eſt prohibita alienatio
⁊ per conſequens videť prohibitus cōtractus obligatio
c et actio. ⁊ ideo ſi minor[c] ſe obligaret non teneretur
ciuiliter nec naturaliter nec poſſet accedere
fideiuſſor:vt hic ſz ſi extraneus ꝓmittit de euic.
⁊ daret fideiuſſorē teneretur:vt.d.l.ſi is.idē in muliere:
vt.ſ̄.dixi.

1 ☞Debitor deportatus liberať ab obligatione ⁊ ciuili ⁊ naturali.
2 Fideiuſſor pro fiſco intercedere poteſt.
Fideiuſſor pro reo deportato accedere poteſt.

Si debitori deportato.

Pro deportato ex maiori obligatione
1 nō poteſt accipi fideiuſſor.h.d.¶†Quero an liberetur
reus ab obligatiōe ciuili vel naturali.⁊ dic
ꝙ ſic vt hic.⁊ iure trāſfuſionis:qr in fiſcū eſt tranſlatum.
dicam.j̄.eodem.l.vbicūq̄.¶Oppo.de.l.fi.
2 ſ̄.de duobus reis.† Solu.pro fiſco poteſt intercedere
vel pro alia obligatione ſimpliciter:vnde pōt
accedere fideiuſſor pro ipſo reo deportato.

Si filius.

¶Si filiꝰ numerat poſt emācipationē acquiriť ſibi actio
licet tēpore patrie poteſtatis fuerit ſtipulatus hoc
dicit.de illo caſu dixi plene in.l.filius.⁊ in.l.quidā
cum filiū.§.fi.ſ̄.de verb.obl.⁊.l.ſi dubiteť.§.filius.
ſ̄.eodem.

1 ☞Fideiuſſores ſi intercedunt diuerſis temporibus vnus nō videtur intercedere contemplatione alterius.
Duo fideiuſſores ex interuallo fideiubētes habēt beneficiū cedendarum quādo alteri pōt effectualiter cōueniri.
2 Fideiuſſores qñ ſimpliciter intercedūt quilibet tenetur inſolidū etiam ſi nō ſit dictum.
3 Minor ſi primo fideiuſſit ſecūdo maior:an videātur inuicem fideiubere et habeant beneficium cedēdarum.
4 Inter fideiuſſores qñ ſit locus diuiſioni.

Si titius.

¶Fideiuſſor q non pōt effectualiter cōueniri
facit locū beneficio diuiſionis niſi c
cōfideiuſſor fuerit ſciēs vel errās iniuſte
vel ex interuallo interceſſerit:niſi his caſibꝰ fuerit
in dolo creditor.h.d.Et hic eſt text.ex quo fundo
d vnā opi.[d] in.l.ſtipulatus.in fi.j̄.eo.†quod ſi diuerſis
1 tēporibus intercedūt fideiuſſores vnus cōtemplatione
alterius nō videť fideiubere.⁊ id non
habet beneficiū cedendarū.Item fundabať ex illo
tex.ſ̄.e.l.ſed ⁊ ſi plures. ꝙ ſi duo ex interuallo fideiuſſerunt
ꝙ habent beneficiū diuiſionis qñ poteſt
alter effectualiter cōueniri: ſecus ſi nō poſſet effectualiter
cōueniri:vt hic.¶Oppo.C.ad vellei.l.ſi d
paterna. vbi muliere ſubducta de medio alius fideiuſſor
2 teneť pro parte tm̄.†Soluit gl.ibi īterceſſerunt
principaliter obligationē ſuſcipiēdo.⁊ ſic quilibet
teneť pro parte cū non fuerit dictū inſolidum
hic interceſſerūt fideiubendo. ⁊ ſic tenenť inſolidū
etiā ſi non ſit dictū.¶Op.C.de repu.que fiūt in iudicio.
l.j.Solu.fallit hic in odiū doloſi creditoris.
¶Oppo.de.l.ꝙꝙ.ſ̄.ad vellei.Solu.ibi nō fuit in
dolo:hic ſic.¶Querit gl.quid vult dicere text.propter
3 incertū etatis.⁊c.dic vt in ea.¶†Quero qd ſi
minor primo.ſcdo maior interceſſit ex interuallo: e
⁊ gl.dicit ꝙ idē vult dicere:qr dubitabā de minore
ne reſtitueret: ideo ſcdm fideiuſſorē accepi. ſecus
qñ ſimpliciter fuit acceptus:qr tūc reſpectu mutui
periculi videť intercedere:⁊ haberet beneficiū diuiſionis
ſicut ſi ſimul fuiſſent accepti. ¶Quero que
eſt differētia inter mulierē ⁊ minorē:dic qr mulierem
quis ſcit vel ſcire debet non poſſe intercedere
e vel errat in iure ſz in minore[e] pōt eſſe error facti:⁊
ſic probabiliter errat fideiuſſor:vnde ſi in muliere
poneremus iuſtū eſſe errorē eſſet idē qd in minore
ſi in minore ponerē errorem improbabilē. qr oībꝰ
4 aſpectu videbať minor eſſet idē qd i muliere.†Unde
diſtingue qñq̄ fideiuſſor nō poteſt cōueniri effectualiter
⁊ tūc aut hoc cōtingit ꝓpter eius inopiā ⁊
nō eſt locus diuiſioni.vt.ſ̄.e.l.inter.aut al's:⁊ tunc
aut vnus fideiuſſor fuit acceptus propter timorem
hunc ne alius iuuaretur.et nō eſt locus diuiſioni:
vt hic in gloſ.aut non fuit ſi acceptus. ⁊ tunc aut
interceſſerunt ſimul aut vnus poſt alium : primo
caſu aut confideiuſſor ſciuit alium non poſſe intercedere
cum effectu et non eſt locus diuiſioni. aut
ignorauit eū.⁊ tunc aut fuit iuſta ignorātia aut ſupina.
Primo caſu eſt locus diuiſioni : vt hic prout

loquitur

loquitur de minore.ſcdo caſu nō prout loquiť hic
de muliere.ſcdo caſu qñ vnus fideiuſſor interceſſit
primo alius poſtea tunc ille qui primo interceſſit
nō habet beneficiū diuiſionis.vt hic.ille vero qui
interceſſit ſcdo habet eodē modo quo qñ ſimul interceſſerūt
per hanc.l.vbicunq̄ dixi diuiſionis beneficium
non habere locum fallit ſi dolo creditoris
alius fideiuſſor fuit acceptus:vt hic in fi.quod
no.facit.j̄.de ſolu.l.qui res.§.huic.

Si teſtō liberatum.

Exceptio que competit principali competit
fideiuſſori.h.d.¶Oppo.de.l.ſi quis reuz.ſ̄.de
lib.le.Solu.ibi fideiuſſor non habebat regreſſum
contra principalem.hic ſic.

1 ☞Obligatio naturalis ad antidora qñ impediat repetitionem indebiti.

Ex duobus.

Ubi ſolutū pōt repeti vel redditū retineri talis
ſolutio non parit liberationē.h.d.Ibi preterea
ꝙ creditor ⁊c.iſte ver.non reperiť alibi ita bene et
1 hic vť caſus†ꝙ naturalis obligatio qua qs teneť
ad antidora impedit repetitionem indebiti ſoluti.
ſed glo.ſ̄.de iuſt.⁊ iure.l.ex hoc iure.circa fin.gloſ.
magne.dicit ꝙ nō impedit ſemper:vt.l.ſi nō fortē.
§.libertus.ſ̄.de ꝯdi.inde.q.d.regulariter impedit
caſualiter nō.ſz certe in.§.libertus. illa naturalis
erat redacta ad preſtandi neceſſitatem ſm gloſ.ibi
poſitam.vnde circa hoc ſi dicas.aut talis obligatio
eſt redacta ad neceſſitatē:⁊ tunc aut talis obligatio
eſt redacta per ius ciuile ad neceſſitatem:et
tunc aut talis obligatio reſpicit preſtationē certe
rei vel facti vt eſt libertꝰ qui naturalr teneť ad operas
obſequiales.⁊ iſto caſu īpedit dictū.§.libertꝰ.
ſm alios qui intelligunt:ꝙ ibi opere obſequiales
erant omnino indebite.nam ſi eſſent debite fruſtra
tractareť de condictione indebiti.facit.ſ̄.de cōdic.
inde.l.cū is.§.pe.prout loquitur ibi in matre pro
hoc qr ſi naturalis procedēs ex pacto nudo impedit
multo fortius ea que ꝓcedit ab ipſa natura q̄
fortior eſt adeo ꝙ pacto non poteſt tolli:vt.l.iura
ſanguinis.j̄.de reg.iur.⁊ de pac.l.ius agnationis
aut non reſpicit certam preſtationē ſed ſtat in ſuo
genere vt benefaciēti benefaciamus tunc aut indebite
ſoluitur illud idē vel tantūdem propter quod
fuit ꝯcta obligatio naturalis ⁊ impeditur repetitio
vt hoc verſi.aut ſoluiť aliud ⁊ nō impediť repetitio
qr talis effectus non reperitur in iure.facit.l.
ſed ⁊ ſi lege.§.conſuluit.ſ̄.de peti.heredi.cum glo.
⁊ gl.d.l.ex hoc.cum enim iſta obligatio contineat
incertum non eſt efficax:vt.l.triticum.ſ̄.de verbo.
obli.de iure do.l.cum poſt.§.gener.

1 ☞Unus ex pluribus heredibus qñ poſſit ſoluere partem ſuam.remiſſiue.
2 Exceptio epiſtole diui adriani non facit locum repetitioni ⁊ an ſit fauorabilis.nu.4.
3 Diuiſum ſemel iterum diuidi poteſt.
5 Ius diuiſionis reſpicit modū ⁊ formam agēdi nō ipſam obligationem perimendo effectualiter.

Quod ſi duo fideiuſſores.

Lex.xij.tabularū diuidit obligationē īter heredes
ipſo iure:ideo qd ſoluitur vltra debitū pōt
cōdici ſecus in diuiſione q̄ fit ex epiſtola.h.d.Iſte
1 §.eſt ſubtilis ⁊ ſingularis.nunquid † poſſit vnus
ex heredibus ſoluere partem ſuaz.dixi in.l.ij.§.ex
his.ſ̄.de ver.ob.⁊ doc.in.l.iij.C.de neg.geſt.⁊.l.pe.
2 de condi.inſer.¶Scdo not. † ꝙ exceptio epiſtole
diui adriani non facit locum repetitioni. ¶Nota
3 ꝙ † ſemel diuiſum iterum diuidi poteſt[a] ar.cōtra
a ad hoc.l.fi.j̄.rem pu.ſal.fore.⁊ ibi dicam. ¶Opp.
tutus exceptione fauorabili ſoluens indebitū repetit.
l.qui exceptionem.ſ̄.de cōdi.inde.ſed hic eſt
4 tutus exceptione fauorabili:ergo ⁊c.Sol.hic † eſt
fauorabilis ſed non perpetua qr pōt eſſe ꝙ aliter
non eſt ſoluendo.ſed Dy.dicit ꝙ eſt dubia:⁊ ideo
perpetua:vt.l.ſufficit.ſ̄.de cōdi.inde.nō dicit plus
glo.inſti.e.§.ſi plures.dicit ꝙ non eſt ſic fauorabilis
ꝙ poſſit repeti ⁊ ſic innuit ꝙ ſit odioſa ſed ſi illa
glo.eſſet vera tunc non poſſet beneficio diuiſionis
renūtiari:vt.l.tametſi.ſ̄.ad mace.ſed huic beneficio
pōt renūtiari:vt in auť.de duo.reis.⁊ auť.
hoc ita.C.de duobus reis.l.ſi ita ſtipulatus.ſ̄.eo.
ergo eſt fauorabilis.quid dicemus dixi.ſ̄.e.l.ſi dubitetur.
ꝙ exceptio diuiſionis reſpicit moduz exigendi
non ipſam obligationem:ideo illa exceptio
non parit indebiti repetitionez:qr.l.vult vt tuum
recipias nō venit principaliter perimēdo ius actoris
effectualiter:⁊ ratio eſt in.l.ſi dubiteť.ſ̄.e.qr nō
eſt facilis nominis emptio:ideo diuiditur:ſed hic
ceſſat illa ratio poſtq̄ em̄ ſoluit: ⁊ videbatur facilis
emptio:vel hoc erat expreſſuz in epiſtola vt hic b
5 ⁊ per hoc† habes ꝙ ius diuiſionis reſpicit modū
⁊ formam agendi non ipſam obligationem perimendo
effectualiter.

1 ☞Fideiuſſor in his q̄ emergunt tempore ſtipulationis cōtracte ex perſona ſua nō poteſt in plus teneri q̄ꝫ principalis:ſed in his que emergūt poſtea ſic ex ſua mora.

Queſitum eſt.

Ex perſona rei principalis et fideiuſſoris
hť ratio taciti tēporis ꝓpter locuz.h.d.¶Extra
b glo.opp.de lege[b] mora.in fi.ſ̄.de ver.ob.vbi fideiuſſor
tenetur ex ſua mora. hic dicitur contra.
1 Sol.in his † que veniunt tēpore ſtipulationis cōtracte
non pōt teneri fideiuſſor ex perſona in plus
q̄ꝫ principalis:vt hic ſz in his que emergūt poſtea
pōt fideiuſſor amplius teneri ex ſua mora:ſed non
propria obligatione fideiuſſoria teneť:ſed vtili vt
ibi dicit tex.ſm Oldra.

1 ☞Quando ſucceſſio habet vim ſolutionis.

Si debitori creditor

¶Pro qua quantitate creditor debitori
ſuccedit ꝓ ea pte ſolōnis obligatio extinguiť.h.d.
¶Op.de.l.vrānius.j̄.e.So.ſucceſſio ⁊ ſolutio equiparantur
non per omnia:vt hic.Eodem modo reſpondeť
ad.l.ſi ſocer.in princi.ſ̄.ſo.ma.dixi tibi in
1 l.heres a debitore. §.fi.ſ̄.e.†ꝙ ſucceſſio hz vim ſolutionis
vt heres euitet dānuz:vt.l.ſi ei.ſ̄.de euict.
non hz vim ſolutionis vt heres habeat lucruz:vt
l.heres a debitore.§.fi.ſ̄.eo.Itē non hz vim ſolutionis
ſi heres incideret in dānum vt.l.vrannius.
j̄.eo.ſed quando non affert dānum vel lucrum haberet
vim:tūc vtrūq̄ pōt dicere iure confuſionis ⁊
poteſtate ſolutionis vt.l.ſtichuz aut pamphilū.§.
aliqñ.j̄.de ſo.⁊ iſtud vltimū eſt verius vt hic.

Inter eos.

¶Inter fideiuſſores qui teneť inſolidum
eſt locus epiſtole:ſecus ſi interceſſerint
in virili.hoc dicit.

1 ☞Diuiſio preiudicat creditori electio non.
2 Creditor quādo videatur diuidere vel eligere.

*Fideiuſſor.

¶Iſte.§.eſt ſubtilis ⁊ nō habet gl.h.d.Qd eſt ſolutū
nō venit in diuiſionis rationē ex epiſtola de rigore
c : ſecus de equitate.[c] hoc dicit.¶Nota ex iſto
tex.⁊ inſtitu.eo.§.ſi plures.ꝙ beneficium diuiſionis
non poteſt opponi poſt litem conteſtatam. vt
quidā dicunt.⁊ dixi.ſ̄.eo.l.ſi dubitetur.¶Oppo.
C.de proba.l.iij.Sol.in fideiuſſore qui tenetur ex
voluntate inſpicitur tempus litis cōteſt.vt hic.in
pluribus tutoribus qui de neceſſitate tenētur inſpicitur
tempus quo prius conueniri poterit:vt.l.
iij.C.de proba.per Cy.¶Quero que eſt iſta exceptio
de qua tex.loquitur.gl.dicit de exceptione deſcendente
ex epiſtola vel doli propter exceptionē.
primum eſt verum quia contra id quod dixerat.ſ̄.
Item ſecundum quod dicit doli propter electionē c
non bene dicit:quia electio nō preiudicat:vt.C.eo.
l.reos.licet diuiſio preiudicaret vt.l.liberum.C.eo.
Coniungas ergo ꝙ iſta exceptio oritur ex epiſtola
coniuncta cū equitate.tu dices mihi ꝙ diuiſio bene
parit exceptionem ſed hic nō fuit diuiſio ſed electio.
Contra qr recipiendo partem videor diuidere:
vt.l.ſi creditores.C.de pac.ſed hic partē recipit
ergo ⁊c.Iac.de are.dicit ⁊ ſoluit ꝙ hic ſoluit fideiuſſor
ſimpliciter:ſecus ſi dixiſſet ſoluo pro obligatione
mea:vt.l.ſi creditores.Sed nō placet per iſtū
tex.qui dicit q partē ſuo nomine ⁊c.Old.ſoluit ꝙ

a ¶Diuidi poteſt. vide bar.in.l.j.§.de condic.inde.in vlt.col.⁊ in.d.l.cū quis.C.de iur.et fac.igno.

b ¶Op.de lege.ad de no.per bar.i.l.hi qui.in verſi.ex his cōcludiť.ſ̄.e.

* Pro concor. Aduerte reuocať in dubiū pl'es ſunt fideiuſſores q habent bñficiū diuiſionis ex ep'la diui adriani vnꝰ ſoluit partē euz tangentez dicens expreſſe ego ſoluo ꝓpter me an liberetur ope exceptionis taciti pacti ꝓ reſiduo bar.vť cōcludere ꝙ ſic in.l.ex duobus.ff.de duobꝰ reis.la.ij. Cōtra allegať tenerˀ in hac.l.īter eos.ī.§.j. Tu dic ſi videať bar.in ꝭ §.j.loquiť ſm iura antiqua ſcdm q̄ iura nō cōpetebat beneficiū diuiſionis. Ideo dicit ipſe in hoc.§.j.vť facere diuiſionez. Sed hodie qr neceſſitatur creditor recipere partē ab vnoquoq̄. Ideo nō liberaris.l.rez relegatā.ff.d adi.lega.⁊ ſic ſcdm diuerſa tpa ergo in contrariuz ſentit hodie ⁊ ſic concordat cū.d.l.ex duobus.⁊ cū his q̄ dixit.in.l.ſi ex toto.§.j.ff.de leg.j.⁊ in l.ſi creditores.C.de pac.⁊ vbiq̄ dū loquitur de hac materia.

c ¶De eqtate.vid in materia not.ſ̄.eo.ſi titius.⁊ omnino Bart.in.l.ex duobus reis.

hic in duobus fideiuſſoribus. ibi in duobus reis
⁊ hoc ideo: q̄ neceſſario habebam iſtud facere. ſcʒ
partem accipere. q̄ habebā beneficium diuiſionis
⁊ ideo non videor diuidere ex quo inducat̄ tacituʒ
pactū: q̄ nemo in neceſſitatibus ⁊c. ar.l.fideicommiſſa.
§.ſi rem.ſ.de le.iij.⁊.l.rem legatā. de adi.le.
ſed in duobus reis ſm iſta tēpora poſſuʒ inſolidū
petere ideo videor diuidere:vt.d.l.ſi creditores.C.
de pac.hodie. in illis caſibꝰ in quibꝰ duo rei haberent
beneficiū diuiſionis:creditor partē recipiēdo
1 non vr̄ diuidere ſed eligere. Ex p̄dictis † habes ꝙ
diuiſio preiudicat electio nō.ſm verā opi. Jo.in.l.
2 reos.⁊.l.liberū.C.e. Sed † cū querit̄ an videatur diuidere
creditor vel eligere. ſic diſtingue aut creditor
conuenit in iudicio. aut pecuniaʒ recipit extra
iudicium. Primo caſu aut cōuenit omnes ꝑ parte
⁊ vr̄ diuidere. aut cōuenit vnuʒ tantū pro parte
vel inſolidū ⁊ nō vr̄ diuidere ſed eligere:vt.l.reos
⁊.l.liberum.C.eo.⁊ ex hoc apparet gl.in.l.creditores.
C.de pac.non bene in oībus dicere. aut recipit
partem extra iudicium: ⁊ tunc aut recipit ab eo a
quo poterat cogi partem recipere per beneficium
diuiſionis ⁊ tunc videt̄ eligere ⁊ nō diuidere vt hic
aut ab eo a quo non poterat cogi partē recipere ⁊
tunc videtur diuidere partē recipiendo:vt.l.ſi creditores.
C.de pac.fallit fauore vltime volūtatis.ſ.
de lega.j.l.ſi ex toto.§.j.

1 ☞ An cuʒ plures fideiuſſores interuenerūt pro pluribus reis an habeat locum beneficium diuiſionis.
2 Et an fideiuſſores habeant diuiſionis beneficium ex perſona principalium reorum.

Duo rei. Inter fideiuſſores diuerſoruʒ non eſt locus diuiſionis
1 beneficio.h.d. ¶ Quero † vnū pone ꝙ plures fideiuſſores
interceſſerunt ſimplr̄ pro pluribꝰ reis an ſit locus
beneficio diuiſionis. ⁊ Jaco.de are. ꝙ ſic:vt.l.
2 duo.in prin.ſ.de admini.tut. ¶ Scdo † quero ſm
Dy.duo rei habēt hodie beneficiū diuiſionis an fideiuſſores
habēt ex perſona principaliuʒ reorum
Et Dy.dicit ꝙ ſic:vt.l.pupillus.j.de fide.tut.coniuncta.
l.j.rem pup.ſal.fo.

Creditor. Nō cogit̄ quis prius pignꝰ
a diſtrahere[a] ꝙ̄ ad fideiuſſores venire.h.d. ¶ Quero an corrigat̄ per aut.de fideiuſ.
Et gl.ibi dicit ꝙ nō do.Dy. diſtinguit aut
pignus nō poteſt vendi ſine magna difficultate:⁊
ita loquit̄ ibi. aut pōt vendi ſine difficultate ⁊ dicit
Dy.ꝙ prius dʒ vendi:ꝓbo per ratiōnē q̄ fiſcus dʒ
prius excutere bona debitoris anteꝙ̄ venire ad fideiuſſores.
vt.l.moſchis.j.d iure fiſ.ſic prius cogit̄
pignꝰ vēdere vt.l.fideiuſſores magiſtratuū.§.j.j.e.
⁊ hodie eſt ius cōe vt prius p̄ncipalis ꝙ̄ fideiuſſor
diſcutiatur ergo prius vendentur pignora. Sed
credo diſtinctionem Dy.veram eſſe.

Cum inter fideiuſſores.

Poſt factam diuiſionem periculum pertinet ad creditorem.h.d.

1 ☞ Fiſcus vt heres fideiuſſoris beneficium diuiſionis implorare poteſt.
2 Exceptio diuiſionis an poſſit opponi poſt appel. remiſſiue.
3 Fiſcus qui ſucceſſit fideiuſſori dānato conuentꝰ a creditore debet condēnari non reus damnatus.
Fiſcus ꝙ non habeatur per oīa loco heredis.

b **Bonis dānati.** [b] Fiſcus vt † heres fideiuſſoris
1 beneficiū diuiſionis implorare pōt.h.d.ibi dānati
propter delictum.⁊ ſm hoc vno modo legitur hic
Alia lect.eſt que hic non hr̄ ſed ponit̄.C.eo.l.fideiuſſor.
ꝙ fuit dānatꝰ in cauſa fideiuſſoria ⁊ poſtea
bona deuenerunt ad fiſcum. vnde cum fiſcus cōuenitur
iudicati petit diuiſionem. ¶ Ad iſtā lec.op.
C.e.l.fideiuſſor. Ja.de are.dicit ꝙ ſpāle eſt hic priuilegio
fiſci.ſed glo.in.l.fideiuſſor.C.eo.dicit ꝙ hic
2 appellauerat. Sed hoc † non ꝓcedit q̄ poſt appellationem
non poſſunt opponi exceptiones que debent
opponi ante litis cōteſta.vt.l.ita demuʒ.C.de
procu.ſed hoc eſt de illis ſm opi. quam tenui in.l.

a ¶ Creditor. pignus diſtrahere. vtrū debeāt vendi pignora antequā deueniat̄ ad fideiuſſores. addo bal. in vno vbo.l.omiſſis.C.eo.⁊ Cyn.in aut. p̄ſente tenet opi.Dy.hic ⁊ Cy. alr̄.glo.in corpore de fideiuſ.in aut. Adde ꝙ Pau.de ca.hic dicit dictū Dy.ſingulare ad limitationē illius aut. q̄ licet principalis ſit ſoluēdo ⁊ bona īmobilia nō poſſint commode vendi qd̄ poterit ꝯueniri fideiuſſor cuius pecunia debetur creditori. et ⁊ qd̄ alibi neſcit iſtud.

b ¶ Bonis dānati. Ad ea que habētur vide oīno bal. in.l.ſi vero pro cōdēnato.ſ. qui ſatiſda.cogan.

ſi dubitetur.ſ.eo. Tene ergo ꝙ ex cauſa delicti nō
fideiuſſoria erat damnatus ⁊ iſta ſine ſcrupulo ꝓcedit.
c ¶ Quero[c] an † dānatus debeat dānari vel
3 fiſcus. Et glo.dicit ꝙ ille ⁊ non fiſcus quia non per
omnia fiſcus habetur loco heredis:⁊ in hoc ꝙ fiſcus
non habetur per oīa loco heredis:bene dicit
glo.vt videbitis in.l.quoties.in fi.j.ti.j.ſed in eo ꝙ
glo.dicit ꝙ fideiuſſor ſic damnatus fuerit.non eſt
verum q̄ poſtꝙ̄ eſt in totuʒ liberatus non poteſt
damnari:vt.l.ſi debitori.ſ.eo. niſi eſſet reſtitutus
vt.l.ſi debitor.C.de ſenten.paſ.⁊ reſti.

Amiſſi ruina. Damnū amiſſi pignoris ad creditorem non ſpectat.h.d.

d **Inter fideiuſſores.** [d] Ibi dānum dabit.
nec reſtituet̄ minor cuʒ vſus ſit iure cōi.vt.ſ.l.
proxi.§.cū inter. ¶ Op.de.l.ēt.C.ſi tut.vel cura.interue.
Solu.⁊ hic nō fuit leſus ſed vſus iure cōi q̄
fuit facta diuiſio eo tpe quo fideiuſſores erāt ſoluēdo
ſed tutores tenent̄ ſi fuerūt negligētes in exigēdo:
ſed qñ fideiuſſores non eſſent ſoluēdo tpe diuiſionis
tunc minor eſſet leſus ⁊ reſtitueretur.

Fideiuſſores a colonis.

Jſte.§.habet duplicem lec.⁊ hoc breuiter dicit ſm vnam lec. Fideiuſſor ſimpliciter acceptus tenetur ad pretium inſtrumenti fundi.

Plures eiuſdē pecūie.

Abſolutoria lata ꝑ vno ex mādatoribus alijs nō prodeſt.h.d. Jſte.§.dʒ intelligi ſm diſtinctionē.l. duobus.§.a fideiuſſore.⁊.l.vl.ſ.de iureiu.⁊.l.j.§.ſi fideiuſſor.qua.re.ac.non da. An abſolutio fuerit facta tanꝙ̄ nō debitum vel q̄ non probatū eſt ⁊c. ⁊ dixi plene in.l.ex duobus.ſ.de duo.reis.

1 ☞ Pace facta inter duas familias ſi fideiuſſores hincinde dati ſunt de non offerendo ſub pena ⁊ vnus offendat.⁊ ob hoc banniatur:tñ ad penam contra fideiuſſores agetur.
Fiſcus bonis dublicatis habetur loco heredis.
2 Fiſcus ad penam ſibi promiſſam contra fideiuſſores non agit qñ bona principalis ſunt cōfiſcata:ſecus ſi non ſunt confiſcata.
3 Fideiuſſor de iudicio ſiſti reum damnatum in vna cauſa non tenetur ſiſtere in alia.

Capitis. ¶ Fideiuſſores tenētur licet capite principalis
1 ſit dumnatus.h.d.Dyn.† dicit ꝙ queſtio
fuit mutine:due erant domus que habebant inimicitias
ſimul fecerunt pacem ⁊ dederunt inter ſe
fideiuſſores de non offendēdo:vnus ex vna domorum
interfecit.xij.ex alia domo:modo illi de domo
interfectorum fecerunt exbanniri illum interfectorem
deinde volunt petere a fideiuſſoribus penam:
fideiuſſores dicunt nō poteſtis q̄ veſtro facto
e fuit damnatus talis.determinatuʒ fuit[e] quod
2 poſſit exigi pena vt hic. ¶ Sed quid † ſi fiſcus ageret
ad penam ſibi promiſſam. Reſpōdeo fiſcus habetur
loco heredis qñ ſunt bona publicata fiſco:
vt.l.inter eos.§.fi.ſ.e.⁊.l.iij.C.ad.l.iul.de vi.q̄ qñ
fiſcus ſuccedit debitori fideiuſſor non tenetur vt.l.
heres a debitore.§.fina.ſ.eo.⁊.l.in fraudē.§.principalis.
j.de iure fiſ.ſecus ſi bona non ſunt publicata.
quia tunc poteſt a fideiuſſore petere penam.l.in
fraudem.§.principalis.j.de iure fiſ.⁊ hoc eſt veruʒ
3 de fideiuſſore de iudica.ſoluendo.ſecus † de fideiuſſore
de iudicio ſiſti. quia in vna cauſa damnatus
in alia non tenetur ſiſtere:vt.l.ſed ⁊ ſi quis.in principio.
§.ij.ſ.ſi quis cau.ſecundum Dyn.qd̄ dic vt
dixi.ſ.eo.l.inter eos.§.fin.⁊ hoc multoties vidi qd̄
quando fiunt paces dicunt ſub pena tanti.cuius
medietas ſit partis alia ſit fiſci.

f **Si in pignore.** Qui fideiuſſit in principali non tenetur[f] in eo quod venit in pignoratitia.hoc dicit. Vide gloſ. que incipit intereſt autem ibi.l.qui autem.§.j.⁊ de hoc intereſſe plene dic:vt.ſ.de pig.act.l.cum debitore.⁊ ibi per gl.

Si ita ſtipulatus.

☙ Andre. pomate.

c ¶ Quero an. No. fiſcū nō haberi loco heredis. videq̄ notaui in.l.quoties.j.de noua.

d ¶ Inter fideiuſſores. Circa.l.faciūt no.p Bart.in l.j.j.de iure fiſ.

e ¶ Determinatū fuit. Contrarium tenet bar.in.d.l.ſi dubitet̄ circa pri. l.ſed ⁊ ſi aliqs.in prin. Et not.Dy. in.d.l.inter vos ⁊ in.l.ſi vo.in prin. qui ſatiſda.cogā. Adde qd̄ pau.de ca. tranſit cū deciſione iſta. adde ꝙ paul.de caſt.dicit mirari de bar. q̄ ipſe ꝯtrium tenet ī l.fi.de iureiu.⁊ ī.l. adultꝰ.§.ſi eo tpe de adult. q̄ aliud in ſnia q̄ fert̄ contra vtilitatē partis: aliud in iuramento qd̄ volūtate partis:⁊ ita diſputando tenuit. Richar. malū. ēt in cā criminali vt abſoluto malefactore p̄cipali nō ſit abſolutꝰ mandans vel alius acceſſorius.

f ¶ Non tenet̄. Sed an fideiuſſor qui promiſit in cōtractu teneat̄ ad reſolutionē ꝯctus vide bal.in.l.ſi p̄diū. ad fi.de edil. actio.

Si ita ſtipulatus. Si verba ſunt apta ad infinitatem toleratur infinitas.h.d.vide glo.que incipit ſic ibi.§.hoc ſermone.ſed hec verba erant apta ad infinitatem.ibi ſecus.⁊ de hoc diſtingui.ſ.de dam.infec.l.ſi finita.

1 ☞ Juramentum nō eſt modus inducēde obligationis in libero homine:in liberto ſic.⁊ qñ ex iuramento oriatur actio.nu.3.
2 Fideiuſſor in obligatione facti accedere pōt ſi principalis eſſet obligatꝰ ⁊ hoc modo intelligatur.
Triplex iuramentum:q̄ quoddā litis deciſoriū quoddam introductorium obligationis:⁊ quoddā cōfirmatorium.
4 Actio de iure canonico oritur ex iuramento ⁊ etiam exceptio.
5 Ex iuramento ſolo de iure ciuili non oritur naturalis obli.
Juramentum non habet vim pacti.
6 Juramentū non cōfirmat contractus qui ſunt contra bonos mores.
Pactum future ſucceſſionis non confirmatur iuramento.
Jtem pactum per qd̄ aufertur libera teſtamenti factio.
Jtem pactum per quod aufertus libertas matrimonij.
Contractus dolo vel metu factus an firmetur iuramento.remiſſiue.
7 Juramentum non confirmat contractum reprobatur principaliter fauore publice vtilitatis.
Venditio rerum affixarū edibus non firmatur iuramento.
Pactum per qd̄ inſtantia prorogatur non firmatur iuramento.
Statuto per qd̄ ſtatuitur vt ciuitas abundet hominibus ꝙ qui tenetur reddere frumentum liberetur dando pecuniā renūtiari nō poteſt etiam cum iuramento.
8 Cōtractus ꝓhibitꝰ ratione publice vtilitatis ſcd̄ario firmat̄ iuramento.
Alienatio fundi dotalis cū iuramento facta valet.
9 Juramentū non confirmat contractū prohibitum a lege fauore publice vtilitatis:ſecundario ſi lex precipit perſone ne alienet:puta ꝙ mulier nō alienet vel qd̄ aliquis non emat.
Faciēs ꝯ preceptū legis facte ab habēte autoritatem peccat mortaliter.
Mulier que primo iurauit ſe non alienare fundū dotalem poſtea alienauit ⁊ iurauit de non veniendo contra non obligatur ⁊ alienatio ſecundo facta non valet.
Fideiuſſio preſtita de dote cōſeruanda non firmatur iuramento.
Renuntiari nō poteſt titulo ne fideiuſ.do.dentur.
10 Juramētum interpoſitū ſuper ꝯctu ꝓhibito in odiū creditoris eſt ſeruādū:licet contractū non cōfirmet.⁊ ibidem quis ſit effectus.
11 Contractus ꝓhibitus fauore debitoris firmatur iuramento.
Contractus fideiuſſionis a muliere factus:firmatur iuramento.
Juramentū nō cōfirmat ꝯctū mulieris vel minoris qñ lex ꝓhibet perſonā contrahere nō odio creditoris ſed fauore debitoris.
Juramentū nō confirmat cōtractum ꝓhibitum ex parte debitoris puta nullus minor vel mulier ꝯhat ſine tali ſolennitate:et fiat contractus ſine ſolennitate.
Contractus factus ab eo cui bonis vt prodigo fuit interdictū an firmet̄ iuramento.
12 Contractus cui lex non aſſiſtit ſed non reprobat firmatur iuramento.
13 Contractus qui reprobat̄ ratione ſolēnitatis ꝓbatorie nō firmat̄ iuramento ſi talis ſolēnitas deficit.
Juramentū interpoſitū ſuper contractu habet vim clau.ſi non valet qd̄ ago vt ago valeat vt valere poteſt.
14 Juramentū interpoſitū ſuper ꝯctu ꝓhibito ratione defectus ſolennitatis formalis non validat contractū.
15 Fideiuſſor qui nō obligatur q̄ in duriorē cauſam ſe obligauit vel aliud promiſit:vel qui interceſſit in caſu quo principalis nō tenetur ſi iurauit tunc obligatur.
Juramentum non extenditur vltra conſenſum.
16 Juramentū interpoſitū ſuper cōtractu ꝓhibito ratione rei vel materie cuius cōmercium non eſt:cōtractum non firmat.
17 Contractus ꝓhibitus ꝓpter vtilitates ſubditorū firmatur iuramento.
Donatio inter virum ⁊ vxorem firmatur iuramento.

* **Si quis pro eo.** Juramentū nō eſt modꝰ inducēdi obligationeʒ in ingenuo.
ideo ei nō pōt accedere fideiuſſor.h.d.Et aduertatis ad
1 notabilem legē. ¶ No.ꝙ dixi in ſummario † ꝙ iuramentum
non eſt modus inducende obligationis in libero homine ſed in liberto
2 ſic:vt.l.ſi.ſ.de li.cau.⁊.l.vt iureiu.in prin.ſ.de ope.li. ¶ † Scdo not.ꝙ in
obligatione facti poteſt accedere fideiuſſor ſi principalis eſſet obligatus
nā hic ideo non tenetur:q̄ principalis nō tenebatur. ¶ Ad hoc vltimū
oppo.ꝙ de diuiſione vt in gloſ.que incipit deficit. ibi ſtipulatio iſta in
principio.⁊.j.eodem.l.ſicut.Solu.vt in gloſ.que hanc ſolu.ponit magis
perfecte quam aliqua alia.⁊ dic ibi qui per alium facit.pro hoc eſt caſus
ſ.de verbo.obliga.l.continuus.§.ſi ab eo. De iſta materia vos habuiſtis
vnam gloſ.in.l.cum filius.§.j.ſ.de verbo.obli.ſed illa principaliter
loquitur quando principalis tenetur ad non faciendum. hic loquitur
quando tenetur facere. Aliam gloſ.habuiſtis.ſ.de duo.reis.l.nemo eſt.
Alia gloſ.j.eodem.l.ſicut. Alia eſt in.l.inter artifices.j.de ſolu.ſed hec eſt
melior aliqua alia. ¶ Pro cuius declaratione quando principalis tenetur
ad faciēdum an fideiuſſor poſſit accedere diſtingue.
aut fideiuſſor accedit ſimpliciter dicēdo fideiubeo
⁊ valet et intelligitur fideiubere oī modo
quo valere poteſt:vt.l.quoties.ſ.de ver.ob.⁊ not.
in.l.cuʒ filius.§.j.eo.titu.aut in fideiubendo exprimitur
illud qd̄ promittit. ⁊ tunc aut promittit intereſſe
aut ipſum factū.primo caſu valet:vt.l.ſi ſtipulatus.
ſ.eo.⁊ no.hic in fi.gl.Nec ob.ſ.e.l.ſi ita.⁊
ꝙ ibi not.q̄ ibi in obligatione dandi: vt ibi dixi.
Aut promittit ipſum factū ⁊ hic aduerte.⁊ tūc aut
habetur reſpectus ad ipſum factū perfectū:q̄ hoc
eſt ad id qd̄ reſultat ex facto.puta ꝓmitto tibi dare
librū manu talis ſcriptoris ſcriptū ⁊ tunc vʒ.q̄
potero facere qd̄ ꝑ ipſum fiet ⁊ dabo:vt.l.cōtinuꝰ.
§.ſi ab eo.ſ.de ver.obli.⁊ ſic intelligo gl.hic ibi in
ſecundo minime ⁊c.Si vero habetur reſpectus ad
ipſum fieri ſeu ad ipſum actuʒ faciēdi tunc aut fideiuſſor
promittit quod principalis faciet et non
valet:vt.j.eo.l.ſicut.⁊ hic no.in gloſ.aut promittit
ſe facturum et curaturum quod principalis faciet
⁊ valet:vt.l. inter ſtipulantem.in prin.ſ.de verbo.
oblig.⁊.l.ſtipulatio iſta.ſ.ſi quis dolum.eo.titu.⁊
l.quoties quis.aut promittit ſe facturum id quod
principalis promiſit.⁊ tunc aut ſunt eiuſdem peritie
⁊ valet vt.l.nemo.ſ.de duo.reis.alias non valet
quia diuerſum videtur promittere ⁊ ſic vitiatur
fideiuſſio:vt.l.ſi ita.ſ.e.ita debetis intelligere iſtā
materiam.ſumus expediti de gloſ. ¶ Extra gloſ.
3 oppo.† dicitur ꝙ iuramentum non eſt modus inducende
obli.contra.ſ.de iureiu.per to.ſol.quedā
ſunt iuramenta litis deciſoria vel alicuius dubietatis
⁊ ex iſtis oritur actio ⁊ obligatio ſicuti ex ſententia
ex ti.ſ.de iureiuran.ſed iuramentum introductum
per quod volo vnam obligationem de nouo
inducere quam conſtat nunꝙ̄ fuiſſe nō eſt modus
oblig.inducende vt hic cum ſi. ¶ Sed contra
iſtud oppo.C.ſi aduer.vendi.aut.ſacramenta. Solu.
a ibi eſt iuramentū confirmatoriū cōtractus inualidi
fauore iurantis:quod poteſt fieri vt ibi:nō
aūt poteſt per ſe oblig.inducere:vt hic cum ſimi.⁊
ideo gloſ.ibi dicit quod nō oritur actio ex iureiur
ſed ex contractu quaſi cum iuramento cōtraheret
⁊ ſic habes tres caſus. Juramentuʒ quoddā eſt declaratorium
⁊ litis deciſorium quoddam eſt introductorium
obliga.per ſe principaliter. quoddā eſt
confirmatoriuʒ.examinemus aliqua circa iſta.primo
dixi ꝙ quoddam eſt iuramentū declaratoriuʒ
⁊ litis deciſoriuʒ:de hoc nihil dico ꝙ habet tit.per
ſe. Secundo eſt iuramentum introductorium obligationis.
iſtud de iure ciuili non eſt modus obl.inducende:
4 niſi in liberto vt hic cum ſimi. ¶ † Sed q̄ro
quid de iure canonico. Jnno.videtur dicere qd̄
idem extra de indi.c.nouit.et.c. cum veniſſent.de
inſti. Audio ꝙ Joā.an.in.d.c.cum veniſſent.tenet
cōtra ſm Hoſti.⁊ hoc plus placet cū enim dicatur
in cano.omne iuramentum eſſe ſeruandū niſi vergat
in diſpendium ⁊c.vt extra de pac.c.quāuis.lib.
vj.et in.c.cum contingat.extra de iureiur.⁊.c.lʒ.e.
titul.lib.vj.cum ſimi.ex eo ꝙ dicit ſeruandum eſſe:
patet quod oritur actio et exceptio ex illo caſu vt.l.
ſtatuas.ſ.de acqui.rerum domi.⁊ not.in.d.aut.ſacramenta
5 in glo.ſuper verbo obſeruauit. ¶ † Secundo
quero vtrum de iure ciuili tale iuramentum
a obliget[a] ſaltem naturaliter. hic videtur tex.ꝙ
non: nam ſi naturaliter obligaret huic naturali
poſſet accedere fideiuſſor:vt.ſ.eo.l.ij.et ſic tenetur
hic.⁊ ſic oportet te dicere ꝙ nulla preceſſit ꝓmiſſio
etiā ex nudo pacto: ſed fuit ſimplex iuramentū.nā
ſi pactum preceſſiſſet:ſaltem illi naturali obligationi
accederet fideiuſſor:⁊ ex hoc pʒ ꝙ iuramentum
nō hʒ vim pacti.non enim iurando promitto parti
ſed magis deo:⁊ ideo nō eſt pactum qd̄ eſt duorū
conſenſus in idē:vt.l.j.ſ.de pactis.merito non oritur
naturalis.⁊ hoc circa ſecundum. ¶ Venio ad

* Pro cōcordia. Aduerte ſtante ſtatuto ꝙ nullus audeat ꝯhere cū minore ſine p̄ſentia duorū ſuorū parentū minor cōtraxit cū iuramēto ſine hac p̄ſentia parentū bar.dicit ꝙ nō valet in aut.ſacra puberū.C.ſi aduer.vē. col.ij.in fi.ſeq. Cōtrarius tamē allegat̄ in hac.l.ſi quis ꝓ eo.ver.quarto ꝓhibetur.⁊ in.l.oēs populi.ff.de iuſt.⁊ iure. Tu dic ſm Bar.in.d.aut.ꝙ eſt differentia an ſtatutuʒ ꝓhibeat contractum valere ⁊ procedat prima opi. Aut vero ſtatutū prohibeat perſonā contrahere ⁊ ſic fauore certe perſone ⁊ tunc nō teneatur ſeruare iuramentū ⁊ ita loquatur alia opi.ſʒ in effectu vel petēdo abſolutionē a iuramento vel repetēdo vel qñ dolo cōuenire poſſit ⁊ ſic in effectu concordat cū dictis in.d.aut.vbi bart.ipſe aſſignat rationeʒ dr̄ie an ſtatutū ꝓhibeat ꝯctum an vero fauore certe pſone. Hec addi poſſunt ad conſi. Ange.clvj.incip. dña catharina in tertio mēbro Fede.de ſenis conſi. lxxj.⁊ in.c.cū contingat.de iureiu. Ludo.ro.ꝯſil.xij. Alex.cōſi.xxvij.⁊ lix.⁊ in cōſi.xlij.⁊ in ꝯſi.cxxv.i.j.vo.

a ¶ Obliget. adde an ex iuramento oriatur obligatio tam de iure cano.ꝙ̄ ciuili. vide not. in.c.nouit.de iudi.et in.c.cum veniſſent.de inſti.et in.c.quintauallis de iureiur.ant.de bu.in.c.cū contingat.⁊ i.c.j.de pac. arch.in.c.iuramē ti.xxij.q.v.⁊ etiaʒ not.j.q.vij. q̄ties cordis oculus. legiſtas vide in.l. iuſiurandū qd̄ ex conuētione.ſ.de iureiur.⁊ in.l.iuriſiurandi.de op.li.⁊ in.l.ſeruuʒ.de ma.te.et in.l.j.C. de ope.lib.⁊ in.c. j.§.ſacramēta.de pa.iur.fir. in vſi. feu.⁊ i.l.cū antea. C.de arbi.

Sol. iſta eſt cōmunis opi
nio doct. 2ª. ſacr. hi
omꝫª. ſacramenta puberum
hi allegª. col 3 nu. 11

20· communis opinio in hoc membro eſt q̄ dicit hic vt teſtat[ur] [illegible] in auten̄ ſacramenta puberum C. ſi aduerſus vendi col. ii. nu. 51 [illegible] & cobarrubias alios allegando in d. c. quibus folio 80 colu. 1 § 2 parte 2

tertiū dixi ꝙ tertiū iuramentū eſt cōfirmatorium contractus inualidi. Aduertatis qꝛ qđ dicam alibi nō inuenietis. ſʒ aliqualiter dixi in.l.ſeius ⁊ augerius.ſ.ad.l.fal. ſed dicam nunc pleniſſime. qñq; enim ⁊ primo contractus reprobatur qꝛ eſt cōtra bonos mores. qñq; ⁊ ſecundo ratione publice vtilitatis principal'r. tertio rōne publice vtilitatis ſecundario. quarto, in odium creditoris. quinto in fauorem debitoris. ſexto quia lex non aſſiſtit ſibi non autē reprobat. ſeptimo ex defectu ſolēnitatis probatorie. octauo ex defectu ſolennitatis formalis. nono ex defectu rei vel materiei ſuper qua contrahitur. decimo propter alias vtilitates ſubiectorum. Videamus de quolibet.[a] 6 ¶ Prio † dixi quādoq; reprobatur contractus qꝛ cōtra bonos mores. Iſto caſu non validatur iuramēto. vt in.c.non eſt obligatorium.de reg.iur.li.vi. ideo pactum future ſucceſſionis per qđ inducitur votum captande mortis alterius nō confirmatur iuramento: qꝛ contra bonos mores: vt.l.fi.C.de pac. Item pactū per qđ aufert̄ libera teſtamenti factio: vt.ſ.de verbo.obli.l.ſtipulatio hoc modo. ⁊ ibi dixi. Item pactum per qđ aufertur libertas matrimonii: vt.l.titia.in prin.ſ.de ver.ob. ⁊ idem dico de qualibet cōuentione turpi: vt l.generaliter. ⁊ l.ſi plagii.ſ.de verb.obli. ⁊ ibi dixi de contractu qui continet turpe. ſi vero eſſet turpiter factus vt dolo vel metu dic vt extra de iureiur.in.c.quēadmodum. 7 ¶ † Secūdo qñ reprobatur contractus fauore publice vtilitatis principaliter tunc nō confirmatur iuramento: vt extra de fo.compe.c.ſi diligenti.circa fin. ⁊.C.de agri. ⁊ cenſi.l.ii. ⁊.l.quemadmodum. ⁊ ibi no.li.xi. ⁊ per hoc dico ꝙ venditio rerum que ſunt affixe edibus non confirmatur iuramento qꝛ ratione publice vtilitatis eſt prohibitum: vt.l.cetera.ſ.de leg.i. ⁊.l.ſenatus.ſ.de contrahen.emptio. idem in pacto per qđ porrigatur inſtantia litis qꝛ non confirmatur iuramento: qꝛ contra vtilitatem publicā vt.l.properandum.§.ſed ⁊ ſi quidem. ⁊ qđ ibi not. C.de iudi. Idem in.l.iuriſgentiū.§.ſi paciſcar.ſ.de pac. ⁊ per hoc dicebam in ciuitate iſta erat ſtatutum quo cauebatur ſic ad literam vt ciuitas iſta abundet hominibus qui poſſint ſoluere collectas ⁊ laborare predia: ſtatuimus ꝙ ſi quis teneretur dare frumentum liberaretur certam dando pecuniam pro quolibet corbe ꝙ ſi per pactum huic ſtatuto renuntietur non valet renūtiatio etiam cum iuramento: qꝛ ob publicam vtilitatem principaliter hoc fuit ſtatutum. pro hoc eſt quaſi expreſſum in.d.l.ii.cum ſua gl.C.de agri. ⁊ cenſi.li.xi. 8 ¶ Tertio dixi. † ꝙ quandoq; contractus non valet ratione publice vtilitatis ſecūdario: vt in alienatione fundi dotalis cum dos ſit fauorabilis ratione publice vtilitatis ſecundario.l.i.ſ.ſol.ma. tunc iuramento cōfirmatur ſm̄ ius canonicū. extra de iureiur.c.cum contingat. ⁊.c.lʒ.eo.ti.lib.vi. ⁊ aduerte.lʒ illa capitula non dicant ɔ̄ctum cōfirmari. ſed dicūt ſolūʒ iuramentū eſſe ſeruandū: tñ ſatis puto ɔ̄ctum remanere validū quaſi iurando liceat alienare vt in aut.ſacramenta in glo.ſuper ver.obſeruari. hoc inueſtigari eſt magni effectus: vt.i.dicā. 9 Aduerte tamen † qꝛ predicta ſunt vera qñ lex prohibet contractū vel alienationē tantū vt.l.iul.de fundo do. ⁊ ſic nullum preceptū dirigitur ad perſonā ſed ſi lex preciperet[b] perſone ⁊ diceret ꝙ mulier non alienet vel qđ aliquis non emat tunc talis cōtractus non poſſet iuramēto cōfirmari.[c] Probo hoc qui facit contra preceptū legis facte ab habente autoritatē peccat mortaliter[d] qm̄ ſcriptum eſt. Qui non obedierit principi morte moriatur: vt extra de ma. ⁊ obe.c.ii. Siue igit̄ alienādo: vel ille recipiēdo peccauit mortaliter[e] iuramentū igitur interpoſitū ſuper obſeruatione peccati mortalis eſt nullū qꝛ ita demū debet ſeruari ſi ſeruatū non vergit ad diſpēdium ſalutis eterne. Pro hoc induco vnū dictū hoſt.[f] ⁊ Io.an. qui dicunt ꝙ vbi mulier primo iurauit ſe non alienaturā fundū dotalem: poſtea alienauit ⁊ iurauit de nō veniendo cōtra: nō valet ſcđa alienatio[g] ita no.in.d.c.lʒ.de iureiurā.lib.vi. ⁊ ſm̄ hoc dico qđ ſi fideiuſſor pro dote cōſeruanda daretur contra ti.ne fideiuſ.do.den. ꝙ talis fideiuſſio iuramento nō cōfirmaretur[h] nā ibi prohibitio dirigit̄ ad perſonā ſcilʒ ne mulier det: nec vir recipiat. igitur ſi fieret contra eſſet factum contra preceptū legis. ⁊ hoc videtur ſentire ibi gl. dicēs ꝙ illi legi non pōt renuntiari. Et hoc volo te multuʒ notare propter ſtatuta diuerſa q̄ ſunt per mundū: vt ſemp inſpicias an ſtatutū prohibeat perſonas cōtrahere: vtputa nullus contrahere audeat cū muliere: vel mulier nō contrahat niſi ſic. ⁊ tūc nō cōfirmaret̄ iuramēto alias ſecus. 10 ¶ † Quarto dixi ꝙ prohibetur cōtractus in odiuʒ creditoris iſto caſu vr̄ ꝙ iuramentū ſit ſeruandū vt extra de pig.c.ſignificāte. vbi videt̄ ꝙ pactū legis cōmiſſorie[i] in pignoribus qđ eſt reprobatū odio creditoris ſi iuramentū ibi apponatur eſſet ſeruanduʒ. Et aduerte dico ꝙ iuramentū eſt ſeruandum non dico qđ pactū cōfirmetur per iuramentum vt videtur tenere Inno.in eo.c. hoc eſt magni effect9 propter multa.[k] Prio qꝛ ſtatim cū ego obſeruaui iuramentū meū ego ſum abſolutus a iuramēto meo. ⁊ apud creditorē remanebit res ſine cauſa. ⁊ ideo poterit ille q iurauit petere ꝙ liberet̄ vel abſoluat̄ a iuramēto ſi remaneret obligat9 vel poterit agere cōtra creditorē ɔdictione ſine cauſa exēplum qñ quis iurauit ſe ſoluturū vſuras ꝙ pactū eſt prohibitū odio creditoris. ſi iſtud pactū poteſt impleri ſoluēdo ⁊ impleatur poterit debitor repetere ſed ſi nō haberet implementū vt ſi iuraſſet ſe nō repetiturū ⁊ ſic nō poteſt impleri totaliter peteret debitor ſe abſolui a ſuperiore ab illo iuramento vt in.c.debitores. extra de iureiur. ⁊ ideo dico ꝙ ſi filiuſfa. renūtiaret macedoniano qđ ipe poſſet ſoluere propter timorē iuramenti ⁊ poſtea cōdiceret vel poſſet petere ſe abſolui ad cautelam. idē dico in oībus cōtractibus prohibitis odio vnius partis tantū vt in officiali q prohibetur emere durāte ſuo officio: vt.l.nō lʒ.de ɔ̄hen.emp. ⁊.l.fi.C.ſi quis alte.vel ſi. ⁊ iſta ſunt notabilia ad ſtatuta q̄ ſunt in ciuitatib9 q̄ qñq; prohibēt vnā partē tantū. vt prohibent nobiles certos ɔ̄ctus facere ⁊ ſimilia. 11 ¶ † Quinto prohibetur cōtractus fauore debitoris tunc dico ꝙ contractus cōfirmat̄ iuramento vt in aut.ſacramenta.C.ſi aduer.ven. et in cor.vñ ſumit̄. Et ideo dico ꝙ ɔ̄ctus fideiuſſiōis[l] fa-

a Andre. pomate. ¶ Videamus de quolibet. ⁊ de hoc vide aliquas cōcordantias in.l.alia cauſa.§.eleganter.in primo notabili.ſ.ſol.ma. ⁊ ibi nonnullas remiſſiones in iſta materia qualiter autem intelligitur iſtud contra bonos mores. vide panor.conſi.xcv.col.iii.volu.ii. et vide ad hec barba.conſi.i.col.xxiiii.volu.i.

b ¶ Lex preciperet. et ad materiā adde quod licet ſtatutum non prohibeat perſonam ſi tamen inualidat contractum non ſeruata forma certum eſt quod iuramentum validat. tamen ſi interueniat enormis leſio poteſt peti abſolutio a iuramento ita firmat Pe. de ancha.in.c.canonum ſtatuta.in verſic.quid dices de iuramento. faciunt ad hoc not. per imo.in.l.ſuperſtitis.de acquirē.here. ⁊ plene per imo.in.c.quintanallis.de iureiur. in.c.cum contingat i antepe. charta ⁊ per bal.in rubri.ſ.de iurein.

c ¶ Iuramēto cōfirmari. Hoc reprobatur communiter per mod.i. auten.ſacramenta. ⁊ ibi per domi. Bene. adde qđ paulus de caſt.in autenti.ſacramenta puberum. et hic reprehendit bart. ibi ⁊ dicit ſepi9 cōſuluiſſe de quo in l.ſeius ⁊ augeri9. per ipſum bar.ff. ad legem falci. et in.l.is cui bonis.ſ.de verbo.oblig. ⁊ in.l.modeſtin9.de dona. ⁊ in.l.cū hi.ſ.de trāſactionibus. Bald.in.l.ii.C.de reſcinden.venditione. ⁊ in.l.i.de condictio.furtiua. ⁊ in.l.fin.§.filius.C.de bo.que libe. Bar.in.l.i.ſ.de ſolu. ⁊ in.l.penulti.C.de dona. Io.an.in titu.de ſen.in addi.incipiente ad hec.que premiſſa ſunt in §.vt autem. ⁊ tit. de inſtru.edit.§.porro.in vltima additione per Federi.de ſenis.conſilio cclxv. ⁊.cclxxii. ⁊ cōſilio.xxx per Ludouicum Roma.conſilio.xii. ⁊.ccccxxxvii. Abbas conſilio.viii.ii.libro. ⁊ conſilio.xii.i.lib. Petrus de anch.conſi.ccxxxvii. Pau.de ca.cōſi.cxli. ⁊ conſil.clxvii. ⁊.ccxv. ⁊.ccxviii. Ang.conſi.clx. Alex.conſi.xlii. ⁊.lix.i.lib. ⁊ cōſi.liiii.iii.li. Bal.conſi.clxxxi.iiii.lib. ⁊ conſi.clxxxiii.iii.lib.

qꝛ poſt fortinium hoc difinitur [illegible] 3 colu[mna]

d ¶ Peccat mortaliter. Vide Bart.in.l.nemo martyres.C.de ſacroſanc.eccleſiis.

e ¶ Peccauit mortaliter. Adde ꝙ no.bar.in aut.decernimus.C.de arbi. ⁊ ibi no.bal. ⁊ Bal.in.l.iuriſgentium.§. ⁊ generaliter.de pactis. Ray.tamen hic ſimpliciter tenet cōtra Bar.per.l.i.§. ⁊ cum.l.C.de rei vxo.actione.iuncto.c.cum contingat.de iureiurando. ⁊ vide Bal.in.l.fina.§.filius autem.C.de bonis que libe. ⁊ contra Bar.tenet fulgoſius.in dicta aut.ſacramenta puberum. ⁊ Abb.in.d.c.cum contingat. ⁊ Baldus in rubrica.ff.de iureiurando.

f ¶ Dictum Hoſtien. Vide quod ſcripti poſt Bartolum in.l.ſi predium.C.de iure dotiuʒ. ⁊ not. Imol.in.l.ſi eſtimatis ſupra de man.in fi. et in l.cum vir. ſupra de vſuca.

g ¶ Secunda alienatio. de hoc dixi in.l.i. ⁊ in.l.eſtimatis. ſoluto matrimonio. Adde qđ illud quod hic dicit Bartol. quod non valet alienatio facta propter ſecundū iuramentum obſtante primo eſt verum qñ emens habet notitiam primi iuramenti alias ſecus ſm̄ bal.ɔſi.cxviii.iii.lib.

h ¶ Non confirmaretur. Contrariū tenet hic Pau.de caſtro vide quod ſcripſi in tit.C.ne fideiuſſo.do.dentur. vide imol.in d.c.cuʒ contingat in.x.membro.in xi.charta. Adde quod Pau.de ca. conſuluit contrarium eius.conſil.clxix.cum ſeq.

i ¶ Pactum.l.cōmiſſorie. an pactum.l.commiſſorie validetur iuramento vide quod dixi poſt Bal.in l.fi.C.de pac.pig. ⁊ de materia vide bal.in rubri.ſ.de iureiur.

k ¶ Propter multa. ſed quid ſi aliquis iurauit ſoluere vſuras ⁊ poſtea ſit abſolut9 ab epiſcopo a vinculo iuramenti an intelligatur per illam abſolutioneʒ abſolutus a vinculo ſolutiōis adeo quod per illā poſſit obtinere. vide de bal. ⁊ Imol.in l.hec ſcriptura.in princi.de cōditio. ⁊ demon. Item in actore non procedit libellus dicendo peto me abſolui a iuramento ⁊ aduerſarium condēnari ſm̄ bal.in.l.edita.in.xxxi.col.de eden. Et not. ꝙ ſi peto me abſolui a iuramēto vt dicā inſtrumentū vſurariū vel furtiuum ſi obtineo abſolutionē debeo poſtea petere executionem inſtrumentorū coram eodem epiſcopo ſm̄ Bal.in.l.ordinarii.in.i.col.C.de rei vendica. Adde an iurans ſoluere vſuras poſſit petere abſolutioneʒ ab epiſcopo Pau.de caſt.conſi.ccxvi.

l ¶ Contractus fideiuſſionis. ſi mulier intercedat cū iuramento tenetur quid ſi mulier eſſet minor. vide per Imol.in.c.cū contingat.in.x.membro.in.iiii.q.de iureiu.in.l.vi.charta. ⁊ hic adde tex.in.c.ex reſcripto. ⁊ ibi doc.de iureiur. ⁊ do.ant.in.c.ſi diligenti.de fo.compe.

—a— & vbi eſt communis opinio 2m Jaſo in auth. ſacramenti puberum C. ad vel. vendi nu. 36 & cobarrubias vbi ſupra folio 69 colu. 4 nu. 7 qui allegat [illegible]

2—2 hec gloſatio bart communiter approbatur 2m felipe corneum in repetita auten̄ ſacramenta puberum C. ſi aduerſus vendi nu. 31 & 2m cobarrubias in d. c. quibus § 3 nu. 1 vbi per plures columnas tractat de bezitate

ctus a

—a— opinio tenet cobarru[bias] [illegible] folio 86 colu. 1 § 3

—a— de bezitate & cobarru[bias] [illegible] 86 colu. 2 § 3 nu. [illegible] Alius

200 · hec opinio [illegible] communis [illegible] & cobarrubias in d. c. quibus § 4 folio 95 colu. 1 nu. ii. que [illegible] folio 99 colu. 1

7 hec opinio bart eſt communis [illegible] cobarru[bias] in d. loco folio 105 colu. 3 nu. primo [illegible]

8 gloſatio bartoli hic communiter approbatur 2m cobarru[bias] in d. loco folio 105 colu. 4

ctus a muliere confirmatur iuramento.ar.d.c.cuʒ contingat. nam ſenatuſconſultū velleianū ſi verba eius inſpicias non iubet mulieres non intercedere ſed ſolum dicit qđ ſi intercedunt non teneantur: vt.l.ii.§.verba.ſ.ad velleia. Sed ſi verba legis prohibentis prohiberent perſonam tunc aliud eſſet, nā poteſt eſſe ꝙ prohiberēt perſonā cōtrahentis creditoris non eius odio ſed fauore alterius ſcʒ debitoris: vtputa ſi dicit nullus audeat contrahere cuʒ minore vel cuʒ muliere ſine conſenſu cōſanguineorum. iſto caſu iuramentum minoris: vel mulieris non pōt confirmare ɔ̄ctum quātū ad cōmodum[a] ipſius creditoris qꝛ ipſe prohibit9 eſt recipere etiā a volente. Pro hoc facit optime gloſ.in.l.inuitus.§.fi.circa fi.i.de reg.iur. ⁊ hoc caſu eſſet illud idem quod dixi[b].ſ.proxi. quando contractus prohibet̄ odio creditoris. Si vero prohibitio fieret ex parte debitoris vt nullus minor vel nulla mulier: vel ſimiles perſone poſſint aliquē cōtractuʒ facere ſine tali ſolennitate tunc ɔ̄ctus non confirmaretur tali iuramento propter peccatū mortale. qđ ex tali iuramento reſultat vt dixi. ⁊ hoc tene menti bene propter multa ſtatuta terrarū. Sed quero quid de cōtractu eius cui interdictum eſt bonis tanq̄ prodigo: an cōfirmetur iuramēto dixi in.l.is cui bonis.ſ.de verb.obli. 12 ¶ † Sexto dixi[c] ꝙ prohibetur contractus: qꝛ.l.nō aſſiſtit ſibi non autem reprobat: et hic aduerte: exemplum pone in.§.alteri.l.ſtipulatio iſta.de ver.obli. tunc qꝛ ex tali conuentione oritur obligatio naturalis: vt ibi notaui. Item in pacto nudo puto ꝙ de iure canonico per tale iuramentum talis conuentio validatur ſicut penalis ſtipulatio ſuper ea appoſita valet: vt.d.§.alteri.et C.de contrahē. ⁊ committen.ſtipu.l.nuda.cū ſimi. 13 ¶ † Septimo probibetur[d] ratione ſolēnitatis probatorie. ⁊ iſto caſu dic qđ iuramento nō poteſt firmari ſi talis ſolēnitas deficit. ratio eſt iſte ſolēnitates ſunt introducte ob publicam vtilitatē nec poſſunt pacto nec iuramento priuatorū tolli: vt.l.ius publicū.ſ.de pac.l.nemo poteſt.de le.i. ⁊ qđ.ſ.dixi in.ii.q.quando ɔ̄ctus prohibetur ratione publice vtilitatis. Ad vnum tñ aduerte qđ iuramentū interpoſitum ſuper aliquo actu importat idē acſi diceret ſi non valet iſto modo quo agitur valet omni modo quo melius poteſt. ⁊ ideo ſi ſuper teſtamēto iurat. ⁊ ibi non eſt ſolēnis numerus teſtium perinde eſt acſi diceret ſi non valet iure teſtamēti valeat iure codicillorū: vt.l.cum pater.§.filius matrē.[e] ſ.de lega.ii. qđ not. 14 ¶ † Octauo probibetur ratione defectus ſolēnitatis formalis exemplum in ſtipulatione in qua debent eſſe verba ex vtraq; parte ſi ex altera parte non reſpondeatur non valet: vt.l.i.§.qui preſens.ſ.de verbo.obliga. tunc puto idem qđ iuramento non firmetur: vt ſit ſtipulatio prout agebatur: quia deficit forma que dat eſſe rei: ideo non poteſt eſſe ſtipulatio[f] tamen cum ibi non valeret iure pacti nudi. tñ iuramento videtur valere 15 omni modo quo melius poteſt: vt.ſ.dixi † ideo puto quod in toto titu.de fideiuſſ.in quo ſumus vbi dicimus fideiuſſores non teneri quādo interceſſerunt in duriorem cauſam. vel quando promiſerūt aliud vel quando principalis[g] non tenetur quod iſtis caſibus iuramento teneatur nō vt fideiuſſor: qꝛ deficit forma fideiuſſionis: ſed vt principalis promiſſor. quia iurando videtur velle teneri omni modo quo poteſt. Predicta que dixi de defectu ſolennitatis formalis intellige vera niſi ſit defect9[h] circa conſenſum nā tunc ſi conſenſus deficiat totaliter vel eſt limitatus certo modo vel certa conditione eodem modo intelligatur iuramentū nō enim ſe extendit niſi vſq; quo conſenſum eſt: vt.l.fi.C.de non nu.pecu. ⁊.l.fi.qui ſatiſda.cog.l.libertus.ſ.de ope.lib. ⁊.l.fi.in princi.i.ad muni. 16 ¶ † Nono dixi ꝙ contractus prohibetur ratione rei vel materie ſuper qua contractus interponit̄ vt ſi ɔ̄bitur ſuper re cuius non eſt cōmercium. tunc puto ꝙ non validetur iuramento nec iuramentum obliget quia videtur continere impoſſibile de facto vel de iure: vt l.apud iul.§.fi.ſ.de leg.i. ⁊ in.l.inter ſtipulantem.§.ſacram.ſ.de ver.ob. ⁊ qꝛ conſenſus priuatorum nō pōt ſupplere defectum rei. 17 ¶ † Decimo prohibetur[i] propter alias ſubditorum vtilitates. exemplum in.l.cum hi.ſ.de tranſactio. vbi prohibetur tranſactio ſuper alimentis. Item prohibetur pactum[k] per quod quis renuntiet ſucceſſioni future: vt.l.pactum.C.de pac. ⁊.l.pactū.C.de colla. et iſtis caſibus puto quod confirmaretur iuramento de iure cañ. vt in.c.quis.extra de pac.lib.vi. nō enim ſunt prohibita iſta: quia ſunt cōtra bonos mores. ſed ideo de facili pro modico remitteret illud ius futurum. ideo lex volens vtilitatibus ſubditorum prouidere hoc ſtatuit non principaliter ob fauorē publicū. Idem in donatione[l] puta inter virum et vxo. que prohibita eſt ne vnus efficiat̄ ditior alter pauperior propter nimium amorem quem habēt adinuicē. Hoc tenet Guil.de cu.in.l.i.ff.de do.inter vir. ⁊ vxo. ⁊ in.l.ſed ⁊ ſi poſſeſſori.§.item ſi iurauero.ſ.de iureiur.

1 ☞ Pater obligatur filio naturaliter: ita et dominus ſeruo.
2 Obligatio ciuilis an hodie poſſit eſſe inter patreʒ ⁊ filium ex cauſa aduentitia ita qđ fideiuſſor accedat quod ſic.
3 Mutuū inter patrem ⁊ filium in pecunia aduentitia qñ contrahatur.
Emptio ⁊ venditio qñ conſiſtat inter patrē ⁊ filiuʒ ſi pecunia eſt aduentitia.
Quid in locatione ⁊ ſocietate.
Pater poteſt donare filio ob benemerita.

Item ſi filius a patre.

Quero primo q̄ eſt rō huius.§. Dicit glo. qđ quando filius ſtipulatur a patre illa obligatio qua pater obligatur filio acquiritur ipſi patri vnde ipſemet eſſet ſibimet obligatus. ideo non poteſt intercedere fideiuſſor. Idē in ſeruo. 15 Iſtud † dictum nō videtur verum. nam pater obligatur filio ⁊ dominus ſeruo naturaliter que naturalis nō queritur ipſi patri: vt no.in.l.frater a fratre.ſ.de condic.inde.in.i.glo.mag.circa fi. ⁊.l.ſi id quod.eo.ti. Propter quod debes ſcire qđ glo.iſta non dicit verum prout refert ſe ad naturaleʒ obligationē ſed prout

a ¶ Ad cōmodum. Vide Bar.in aut.ſacramenta. ⁊ in conſi.incip.quero. dicit ſtatutum quod minor.

b ¶ Quod dixi. adde qđ contractus non confirmatur tñ tenetur obſeruare iuramentum vel petere annullationem: vt.ſ.dixi.

c ¶ Sexto dixi. Sed ɔ̄riū tenet Bart.in aut.ſacramenta. vide q̄ dixi poſt bar.in.d.l.ſtipulatio iſta.§.ſi qs inſulam. et qđ dixi.ſ.ea.l.ſm̄ Bal.
Andre. Poma.

d ¶ Septimo prohibetur. vide Alex.cō.xcv.in fi.vol.i. ⁊.lxviii.vo.iii. vbi per hec v̄ba bart. hic dicūt ꝙ ſtatutū prohibens per teſtes fieri probationem de aliquo cōtractu eſt inductū fauore publice vtilitatis imo ꝙ hʒ locū tam in reo quam actore ⁊ imo talis ɔ̄ct9 nō ſuata forma ipſi9 ſtatuti mitius nō firmaret̄ iuramēto vt colligi poteſt ex v̄bis bar.hic ⁊ Alexā.ibi ⁊ idē ɔ̄t ɔſ.xxx.co.ii.vo.v.

e ¶ Filius matrē. Adde iuramētuʒ habere vim clauſule codicillaris. adde bar.in.l.fin.C.de fideicō.lib. ⁊ qđ ibi dixi. ⁊ vtrū ɔ̄ct9 fact9 a minore ſine decreto. vide no.p bar.i.l.i.C.ſi aduer.vē. ⁊ i aut.ibi poſita.C.eodē.

f ¶ Eſſe ſtipulatio. ⁊ ad hoc faciūt an renuntiari poſſit legibus prouidētibus de inſinuatione: de quo vide p Barto.in.l.modeſtinus.in fin.et qđ ibi dixi.ſ.de do. Adde an iuramētū ſuppleat defectū inſinuationis ⁊ in caſu quo ſuppleat poſſit peti relaxatio iuramēti. vide Abb.ɔſil.x.ii.li.bal.cōſi.xcvii. ⁊.xcix.i.lib.

g ¶ Qñ principalis. Vide bal.in.l.ſi prediū.in vl.co.ver.ſed pone.C.de iur.do. ⁊ vide gl.i c.ex reſcripto. in glo.fi.de iurein. ⁊ ſequit̄ Bal. ⁊ Lu.in.l.i.§.ſi quis ita.de v̄.ob. vide ang.in.l.hi qui.ſ.eo. Et adde tu alex.de imo.in ɔſi.cii.col.i.in prin.in.v.volu.

h ¶ Niſi ſit defectus. No. ꝙ iuramentum non operatur vt ea que aguntur trahantur ad incogitata ⁊ incognita. adde Bart.in.l.ſciendum.ſ.de verbo.obli. ⁊ eſt glo.in.c.ad noſtram.el.ii.de iureiuran. ⁊ per Inno.in.c.debitores.de iureiu. in iuramentis autem aſſertoriis nulla ſubintelligitur conditio: vt no.in.d.c.quemadmodum. ſed an predicta intelligantur in iuramento promiſſionis de futuro. no.in.c.quemadmodū de iureiur. et per Inno.in.d.c.debitores. ⁊ ad primū adde qđ ipſe no.in.l.iiii.§.queſitum.in fi.ſi quis cau. ⁊ bal.in.l.i.C.cōmo. ⁊ Inno.in.c.veniens. et ibi eſt tex.de iureiu. ⁊ de omnib9 tacitis conditionibus in iuramēto late Bal.in.l.fi.C.de non nu.pecu.

Andre. Poma. i ¶ Decimo prohibetur. ſed pone ꝙ ego iuraui non fideiubere pro aliquo an tenear ad obſeruationem talis iuramenti. vide Old.conſi.xc. ⁊ vide Alex.in.l.ſi donationem.co.iii.C.de colla. vide alex.conſi.clv. alias.clvii.in.iii.col.vol.ii. ⁊ Ange.aret.ii.col.iiii. ⁊ alex.xxviii.col.pe.vol.iii. vbi tangit illud de factura ſi ceſſione ⁊.xli.col.ii.ad fi.vol.v. vbi dicit propter dicta bart. hic qđ ſtatuta inducentia aliquid propter vtilitatē ſubditorum dicuntur fauorabilia.

k ¶ Prohibet̄ pactum. adde Bart.i.l.ſi ſtipl'atio hoc modo.de verbo.ob. ⁊ in.l.ea lege.i.i.q.ſ.eo.

l ¶ Idem in donatione. Bald.tenet contrarium in.l.ſi qs inquilinos.§.fi.de lega.i. vide Bart.in.l.ſeius et auge.ad legē falc. ſed ſibimet videt̄ cōtrariari Bart.in.l.cuʒ quis.§.penul.de le.iii. Addō Barto.in.l.i.ſ.de dona.inter vir.et vxo. ⁊ ibi bald.ſequitur opi.cōtra bar. idē Bal.C.de do.ante nup.in.l.cū multa.in pen.colū. ⁊ ibi tenet qđ nō firmetur. Sed cū bar.hic ſimpliciter tranſit raph. reprehendens rationē ange.tenentis contra bart. et idē dicit h raph. ſi in inſtrumento maritus conſtātetur dotē qꝛ valebit vt donatio. p h no.bar. ſi iuramentū interuenerit Bal.in repet.l.ii.in pri.C.de reſcin.vend.tenet ɔ̄ bart. ⁊ ſali. ⁊ fulg.in.d.l.i.ſ.de do.inter vir. ⁊ vxo. Io.an.in addi.ſpe.in rubri.de do.inter vi. ⁊ vxo.in vl.q. ſi bñ iſpiciat̄ ſentit ꝙ iuramentū confirmat. idem tenet d.Card.in cle.i.§.porro.i.v.q.de iureiurā. ⁊ bar.in.d.cōſi.incip.q̄ro dicit ſtatutū. Ange.in.l.pe.§.mulier.ſ.ſo.ma.tenet opi.Bar. hoc idē tenet Pau.de caſt.in.l.pacta que contra.C.de pactis. vide per Bal.in repetitio.d.l.ii.in.ix. ⁊.x.char.ſ.de iureiuran. ⁊ vide Imol.in.d.l.ſi quis inquilinos. et Barto.in conſi.inci.ex facto queritur ⁊ cōſuluit ang.in conſil.liiii. concorda vt per imol.in.d.c.cum contingat.in.vii.mēbro.de iureiur. prout tenui in.d.l.ſi donatione.C.de colla. ⁊ ibi vide omnino. Adde ꝙ donatio inter virum ⁊ vxo.firmetur iuramēto tenet Abb.conſi.xcv.ii.lib. vbi dicit eſſe cōmunem opi. ⁊ ita dicit cōſuluiſſe fede. idē tenet pau.de caſt.conſi.xcviii.in fi. Contrariū cōſuluit Bal.cōſi.xxix.iii.lib. vbi declarat qualiter debet intelligi ꝙ iuramentū ſeruandū eſt quādo ſeruari pōt ſine interitu ſalutis eterne. Adde tu ⁊ vide Alex.in conſi.viii.col.i.in.ii.vo. ⁊ vide no.ſ.ad.l.falci.in.l.ſeius ⁊ angerius.

7 gloſatio bart hic eſt communis 2m co[barrubias] [illegible] in d. [illegible] ſacramenta puberum [illegible] 16 & alex [illegible] in d. c. in contingat nu. 179 & cobarru[bias] in d. loco folio [illegible] 106 colu. 1

g opinio bart eſt communis 2m Alexan in d. c. in contingat nu. 192 qui optime declarat [illegible] tenet [illegible] bartoli [illegible]

7o hanc doctrinam ſequuntur doctores communiter [illegible] folio 14 col. 2 [illegible] 3 § 24 nu. 4 [illegible] folio 31 col. 3 nu. 1 § [illegible] nu. 4 [illegible] folio 86 colu. 4 [illegible] cobarrubias in d. c. qui[bus] [illegible] folio 106 colu. 3 [illegible]

2—a opinio bartoli eſt communis 2m alexan in c. in contingat de iure iurand. nu. 151 & cobarrubias in d. c. quibus § 6 nu. 1 fol. 104 col. 3 [illegible]

ott—o opinio bart communiter tenetur 2m Alexan in c. in contingat nu. 168 [illegible] & corneum in auth. ſacramenta puberum [illegible] allegata nu. 38 & cobarrubias in d. loco § 6 folio 105 colu. 2 poſt prin. nu. 2

refert ſe ad ciuilem dicit verum. ¶Sed cõtra hoc
oppo. q: ſi naturalis queſita filio vel ſeruo remaneat
apud ſeruũ ergo ei põt accedere fideiuſſor et
ſic non erat obligatus eidẽ pro eodẽ. Contra iſtuꝫ
tex. rñdeo obligatio naturalis qua tenet̃ pater ipſi
filio nõ querit̃ ipſi pr̃i: vt in. d.l. frater a fratre. ſed
obligatio naturalis ⁊ ciuilis qua tenet̃ alius bene
querit̃ ipſi patri: vt not. in.l. frater a fratre. per regulam
que vult qđ quicqd querit filius queratur
patri: vt.l.j.ſ̃. ſi quis a pa.ſu.ma.l. placet. de acquihere.
⁊ ideo obligatio qua tenetur fideiuſſor ciuilis
et naturalis querit̃ ipſi patri vnde remaneret
fideiuſſor obligatus eidem pro eodẽ qđ eſſe nõ poteſt
vt hic. ¶Itẽ ꝯ predicta opp. ꝙ ex eadẽ cauſa
qua ſtipulando ab alio mihi querit̃ ex eadeꝫ cauſa
ego promittendo tibi nõ obligor: vt.l. liber homo.
ſ̃. de verb.obli. Modo ad propoſitum naturalis
qua tenetur alius ipſi filio querit̃ patri ergo eadeꝫ
obligatione pater promittẽdo filio nõ obligatur.
Rñdeo regula poſita in.l. liber homo. hꝫ locuꝫ in
ciuili obligatione nõ in naturali ſm Dy. ¶Quero
2 † an hodie ex cã aduentitia poſſit eſſe obligatio
ciuilis inter patrem ⁊ filium: ita qđ fideiuſſor accedat.
gloſ. hic dicit ꝙ ſic. ſed allegat ar. contra inſti.
de inuti.ſtip.§. ei qui. Sol. loquitur ſm iura antiqua
ſed ſm iura hodierna oritur obligatio ciuilis
inter patrẽ ⁊ filiũ. caſus no. in.l. iubemus.§.j.C. ad
treb. ⁊ no. in aut. vnde ſi parens. C. de inoffic.teſta.
⁊.l. pactum. C. de pac.conuen. ⁊ no. in.l. frater a fratre.
circa prin. ma.glo. ſ̃. de cõdi.inde. Sed quõ pater
obliget̃ filio ex cauſa aduentitia diſcutiamꝰ per
3 aliquos ꝯctus. Et primo † videamus in ꝯctu mutui.
glo. fatet̃ hoc in.l. frater a fratre. qđ mutuũ cõſiſtit
inter patrẽ ⁊ filium in pecunia aduẽtitia hoc
dictũ dꝫ intelligi qñ patri non querit̃ vſuſfructus
illius pecunie vel q: hac.l. peruenit ad filium vt in
aut. excipitur. C. de bo.q̃ libe. vel pater renũtiauit
vſuifructui: vt.l. cũ oportet. C. de bo.q̃ lib. nã ſi patri
querit̃ vſuſfructus cũ pecunia ſit res q̃ vſu conſumitur:
pater haberet dñium ⁊ proprietatẽ pecunie
q: aliter vſuſfructus cõſtitui non põtvt habes
per totũ tit. de vſufru. earũ re. q̃ vſu conſu. ideo nõ
conſiſteret mutuum q: acciperet pater a filio pecuniam
ſuam propriã patris idem dico in contractu
emptionis ⁊ vẽditionis nam ſi filius emeret a patre.
videndum eſt de qua pecunia ſoluit. nam ſi ſoluit
de pecunia aduentitia cuius dominiũ pertinet
ad patrem nõ eſſet ſoluere cũ patri deberet queri
tanꝗ̃ ex cauſa profectitia: vt.ſ̃.ti.j.l. ſeruus cõmunis
meuij.§. ſi. ⁊ per hoc potes quaſi diſcurrere per
omnes contractus in quibus ex parte filij venit
ſoluenda pecunia: vt in locatione in ſocietate ⁊ ſimilibus.
In alijs autẽ contractibus qui interponuntur
ſuper re que vſu non conſumitur procedit
iſta gl. ſine ſcrupulo. contrahitur enim inter patrẽ
⁊ filium ciuilis obligatio qđ eſt verum preterꝗ̃ ex
cauſa donationis nam pater ita demũ poteſt donare
filio ſi preceſſerunt merita filij digna illa remuneratione
etiaꝫ ſi cuilibet extraneo hoc feciſſet
quia tunc dicitur queri ex cauſa aduentitia ex operibus
ſuis: vt in aut. vnde ſi parens. C. de inoff.teſta.
lꝫ aliter videatur no. ⁊ non bene in.l. ſi donatione.
C. de collationi.

1 ☞ Certi ꝯdictio oritur ex numeratione qñ pecunia
aliena eſt mutuata ⁊ ſecuta ſit conſumptio.
2 Executio ſententie an poſſit fieri contra fideiuſſorem.
remiſſiue.

a 1 **Si numos.** [a] Not. tex. ibi in omnem enim cauſaꝫ ⁊c. gl. † querit
in.l. ſi a furioſo. in prin. ſ̃. ſi cer.pet. qñ pecunia
aliena mutuat̃ ſecuta conſumptione: vnde oriatur
certi cõdictio: vel ex conſumptione: vel ex numeratione
preambula ⁊ dicit qđ tex. eſt hic qđ ex numeratione:
ita dicit glo. ¶Opp. ſ̃. eo.l. ſi in pignore.
Sol. hic de obligatione que oritur ex ipſa numeratione
principaliter ibi: ſecundario. ¶Item op.
de.l. luciꝰ.§. peñ. j̃. ad muni. Sol. eodem modo qđ
plene dic: vt in.l. quero. ſ̃. loca. ⁊.l. centuꝫ capue. ſ̃.
2 de eo qđ cer.lo. ¶† Ultimo hic.§. inducitur ad.q.
an cõtra fideiuſſorẽ poſſit fieri executio ſentẽtie et
facit hic tex. qđ ſic ibi dũ dicit in omnẽ eñ cãm ⁊c.
dic vt dixi. j̃. iudic.ſol.l.j.

a ¶Si numos. no. tex. ad iſtum text. vide no. per Bal. in l. ſi. in fin. C. ad mace.

1 ☞ An populari actiõi poſſit accedere fideiuſſor.

Pro furti actione. ¶Op. de l. ſi cui. j̃.
1 de verb.ſigni. So. in popularibus actionibꝰ † diſtingue
duos caſus. nam aut quis agit populari
actione pro priuato cõmodo ⁊ poteſt accedere fideiuſſor.
b ar.l.ſ̃. de procu. alias ante lit.conte. non poterit
recipere fideiuſſorem: vt hic quia non eſt creditor.
ſed poſt lit.conte. poteſt recipere fideiuſſorẽ.
vt in cõtrarijs.

Si a colono. Dixi de hoc. ſ̃. ti.j.l. ſeruus cõmunis meuij.§. fin. ⁊.l. ſtichũ.§. ſtipulatio. *
ſ̃. de ver.ob. dic vt ibi dixi.

Cum facto. Habuiſtis in.l. ſi ſeruũ. §. ſequitur. ſ̃. de ver.ob.

Paulus. Hanc legem habetis. C. de dolo. lege prima. ⁊ dic vt ibi.

1 ☞ Obligatio ciuilis ſola an tollatur p̃ſcriptione.
remiſſiue.
2 Sententia abſolutoria an tollat ciuilẽ ⁊ naturalẽ
3 Iuramentuꝫ quando tollat ciuilem ⁊ naturalem c
obligationem.
4 Pacto an tollatur obligatio naturalis ⁊ ciuilis.
5 Obligatio ciuilis ⁊ naturalis tollit̃ deportatione
⁊ in fiſcũ transfertur qñ bona confiſcantur.
6 Relegatio nullam tollit obligationem.
7 Arrogatio nõ tollit ciuilem nec naturalẽ obligationẽ
q: ex edicto pretoris reſtituitur.
8 Per ceſſionem bonorũ non tollitur naturalis nec
ciuilis licet exceptio paretur.
9 Per impetrationem iuris iniqui qñ tollatur naturalis
⁊ ciuilis ⁊ fideiuſſor non conueniatur.
10 In caſu.l. prime. C. de fideiuſ.mi. ciuilis obligatio
tollitur per reſtitutionem.
11 Pactum perſonale non tollit nec ciuilem nec naturalem
obligationem. d
12 Pactũ tacitũ reſultans ex tẽpore qđ tollat naturalem
obligationem.
13 Alternatiua.l. ſemper eſt certa.

b * **Ubicunqꝫ.** [b] Lex iſta eſt multuꝫ vtilis ⁊ ſubtilis ⁊ hoc
intendit. Si debitor liberatur a ciuili fideiuſſori
cũ effectu tenetur. ſecus ſi primo
iure nouationis tollatur. h.d. Habetis ergo
duas regulas ⁊ ad primã propter quã eſt facta gl.
mag. j̃. ſcripta. ¶Op. ⁊ videtur ꝙ ibi ciuilis tollitur
⁊ naturalis remanet ꝙ fideiuſſori conſulatur:
vt.l. exceptionis.§. rei. ſ̃. de excep. Huius cõtrarij
timore ſunt hic due opi. vna eſt in ſi. gl. qđ tenetur
ſed nõ cũ effectu ⁊ vide gl. ibi quarto poſſet dici ⁊c.
ſed iſta ſol. eſt cõtra tex. q: eſſet idẽ in primo quod e
in ſecũdo quãdo ope exceptionis liberatur. quod
tex. innuit contrariũ per aduerſatiuã que ponitur
in tex. dicit ergo glo. in prin. ꝙ tollatur ciuilis beneficio
perſonali ⁊ coherẽti perſone non coherenti
rei. ⁊ vide in glo. ⁊ ſic gl. ponit quatuor exempla in
quibus quis liberatur a ciuili ⁊ remanet naturalis
tantũ ⁊ oritur exceptio coherens rei: que exempla
c [c] examinemus: vnũ eſt † qñ eſt liberatꝰ per preſcriptionem
1 ⁊ ſic innuit quod ſola ciuilis [d] preſcriptione
d tollatur non dico hic tetigi. ſ̃. eod.l. ſi quis.
2 poſtꝗ̃ dicam. j̃. rem ra.ha.l. ſi. Secundũ † exẽplum
eſt in ſententia abſolutoria tollitur ciuilis: vt.l. iul.
ſ̃. de condict.inde. ſed ibi dicit verũ tex. qñ debitor
erat obligatus vtraqꝫ obligatione ſed ſi erat obligatus
e ciuiliter tantũ [e] vt ex cauſa iudicati de qua
dubitabatur ⁊ ſic agebatur ⁊ fuit lata ſentẽtia abſolutoria:
tũc tollit̃ omne vinculum obligationis
ciuile et naturale ficte ſed intellectu a iure. vel erat
obligatus per reſcriptũ principis: ⁊ tunc ſententia
tollit omne vinculuꝫ q: eſt paris potentie. arg.l. de
quibus. in ſi. ſ̃. de leg. Itẽ intelligo illam.l. qñ abſolutoria
ſequit̃ qñ nõ probat: ſed ſi queret̃ abſolutoria
exceptionis peremptorie obiectũ tunc tollit
3 omne vinculũ: vt dixi. ſ̃. e.l. ſi plures. ⁊ p doc. in
f l. exceptiones. C. de proba. Tertium † exemplũ [f] eſt
in iureiur.

b ¶Ubicunqꝫ. ad hanc.l. vide not. Bal. in.l. tã mandatori. in prin. C. de non nu.pecu.

* ¶Pro ſaluatione Bart. in hac.l. vbicũqꝫ ⁊ in quo allegatur ꝯriꝰ. vide concordiã poſitaꝫ ad.l. iulianus debitorẽ. ſ̃. de cõdi.indebi.

c ¶Que exẽpla an preſcriptione ſola naturalis tollatur. vide Barto. ⁊ Bal. et do. He. de plũ. in repe.l. cum quis. de iur. ⁊ fac. igno. ang. i repet. l.j.C. de iudi. mo. in.l.j.ſ̃. de condi. inde. And.barb.

d ¶Sola ciuilis. ꝙ reus preſcribit an p̃ſit fideiuſſori vide Bald. in.l. tã mandatori. C. de non nu.pe.

e ¶Ciuiliter tãtũ. adde Bal. in.d.l. tam mãdatori. in iiij. co. in v̇. q̃ro ſi fideiuſſor interceſſit. ⁊ ibidẽ in verſi. de vno quoqꝫ.

Andre.pomate.
f ¶Tertium exẽplum. an iureiur. tollatur naturalis ⁊ elidatur ciuilis. vide Ange. in l.j.C. de indi. in repe. ⁊ mod. in.l.j.ſ̃ condic.inde.

---

in iureiur. [a] innuit quod tollatur ciuilis et naturalis
remanet. non eſt verum imo naturalis tollitur
et ciuilis eliditur: vt.l. ſtichum.§. naturalis. j̃.
de ſolu. ⁊.l. penul. ſ̃. de iureiur. ⁊.l. ij. eo.ti. ſed dicit
Dy. verum in iuramento voluntario ſed ſi loquitur
in iuramento neceſſario delato a iudice parte
inuita. tunc tollit ciuilem ⁊ naturalis remanet. ita
4 intelligit Iac. ⁊ Guil. in.l. ij. de iureiu. † Quartum
b exemplum [b] eſt in pacto ſed non poteſt dari exemplum
qđ tollat ciuilem q: tollat̃ extra conſenſum
⁊ ideo tollat naturalem: ſed bene poteſt tollere pactum
vtrũqꝫ: vt.l. ſi vnus.§. pactus. ⁊.l. ſi tibi decẽ.
§. quedam. ſ̃. de pac. ⁊ eo.ti.l. ab emptione. nõ ergo
reperio qñ tollat ciuileꝫ ⁊ remaneat naturalis. debet
ergo intelligi hec.l. qñ tollitur ciuilis ⁊ remanet
naturalis et oritur exceptio mere perſonalis.
5 ¶† Quero exemplũ. gl. que eſt hic dat multa exẽpla
pro maiori parte non vera. primũ eſt in deportato.
c nec ob.l. ſi debitori. [c] q: ibi poſtea fuit acceptꝰ
ita dicit glo. dedi vobis glo. diſcordantes in.l. ſi. ſ̃.
de duo.re. ſed iſta gl. eſt contra caſum.l. quoties. in
fin. iuncta.l.j. j̃. de noua. remanet ergo iſtud exemplum
non bonum cum omnis obligatio tollatur
reſpectu perſone debitoris ⁊ trãſfunditur in fiſcuꝫ
vt dixi in.d.l. fin. de duo.re. ⁊.d.l. ſi debitori. Secundum
6 exemplum † eſt de relegato. quod Dy. reprehendit.
quia nulla tollitur per relegationem vt.l.
7 relegati. j̃. de interdic. ⁊ releg. † Tertium exemplũ
eſt in capite minuto quia dedit ſe ad arrogandũ
remanet naturalis ⁊ tollitur ciuilis: vt.l. ij. ſ̃. de capi.
dimi. ſed iſtud exemplum non eſt bonum quia
de iure ciuili licet tollatur tamen ex edicto pretoris.
de capi.di. reſtituitur in eum vtilis: ſed tu poſſes
dicere quod non in totũ reſtituitur: ſed inquantũ
facere poteſt per tit. ſ̃. quod cũ eo. ergo in eo qđ
nõ reſtituitur adaptabit̃ huic.l. ſed dico ꝙ in totũ
reſtituitur nec per tit. quod cum eo. tollitur ciuilis
in aliquo licet condẽnatio moderetur. vt.l. pe. j̃. eo.
ti. ⁊ ſic nõ poteſt adaptari illud exemplum. Quartum
8 † exemplum [d] in cedente bonis quod tollitur
d ciuilis et remanet naturalis. ſed tu habuiſti gloſſ.
in.l. heres a debitore.§. qđ ſi ſtipulator. ſ̃. eo. quod
vtraqꝫ tollit̃ ſed nõ eſt verũ: q: nulla tollit̃. ſed parat̃
exceptio: vt.l. ex cõtractu. de bo.auto.iud.poſſ.
idem apparet qđ de poſtea acquiſitis poteſt conueniri
per.l. is qui. ⁊.l. qui bonis. ſ̃. de ceſſio.bo. not.
per Cyn. in.l.j. in. viij. q. C. qui bo.ced.poſ. Quintũ
9 exemplum † eſt in debitore qui ius iniquum impetrauit.
Dy. Ia. de are. ⁊ Ray. iſtud exemplũ tenẽt
tanꝗ̃ verũ. ſed videtur qđ non ſit verum q: priuilegiũ
e [e] per qđ abſorbetur in totũ ius alterius nõ
valet: vt.l. quoties. C. de preci.impe.offe. niſi dicas
qđ in priuilegio fuit poſitũ non obſtante tali.l. ſcꝫ
l. quoties. ⁊.l. reſcripta. ⁊ gl. ſic ſo. in.l. iij.§. ſi is pro
quo. ſ̃. qđ quiſqꝫ iuris. Itẽ op. qđ ſi hoc eſt verum
tunc fideiuſſor habebit regreſſum contra me: vt.l.
cum lex. ſ̃. eo. ⁊ ſic priuilegiũ nullius erit vtilitatis
mihi. mar. auteꝫ dicit quod opponã exceptionem
contra fideiuſſorẽ quia impetraui qđ a nullo creditore
poſſit conueniri. ⁊ ſic erat priuilegiũ ſed ſi ponis
vt glo. innuit qđ contra creditorẽ habeã tantũ
priuilegiũ: tũc ex perſona mea ſubibo iudiciũ pro
fideiuſſore: vt.l. idẽqꝫ.§. et generaliter. ſ̃. man. ⁊ ſic
erit bonũ exemplũ: ⁊ hoc ſentit glo. dũ alle.§. ⁊ generaliter.
Itẽ hoc intellige qñ in obligatiõe eſt datio
ita qđ fideiuſſor poteſt cõueniri ex perſona ſua
⁊ eſſe in mora: ſecus ſi eſſet tale factum quod ſtipulatio
non poſſet committi niſi ex perſona principalis
vt.l. cum filius.§.j. ſ̃. de verb.oblig. ⁊ qđ not.
10 per doc. C. de vſur.rei in.l. ſin. ¶Extra gloſ. † poteſt
dari exemplũ in.l.j.C. de fide.mino. vbi per reſtitutionẽ
ciuilis tollitur hoc verũ eſt. tamẽ quidã
dicunt contra ⁊ remanet naturalis cui accedit fideiuſſor
11 ⁊ ipſe tenet̃. ¶Dat ſextũ † exemplum gl. qđ
pactũ perſonale ſit factũ quod gloſ. non placet: q:
f tunc naturalis tolleretur: nõ credo [f] quod gl. bene
dicat. q: nulla tollitur per illud pactuꝫ perſonale:
ſed eſt dilatoria ad tempus incertũ ⁊ ideo nõ credo
qđ aliqua tollatur. imo ſubeſt naturalis ⁊ ciuilis
cui opponitur illa dilatoria: vt inſtit. de excep.
§. temporalis. naturalis tamen remanet qđ exemplum
non eſt bonũ. Item non procedit hoc exemplum
per.l. ſi vbi.§. pactum. ſ̃. de pact. vbi in vita
rei prodeſt fideiuſſoribus. Septimũ exemplũ glo.
eſt quia quidã ſunt qui ponunt exempluꝫ quando
ſublata eſt ciuilis naturali remanente cui acceſſit
fideiuſſor: ⁊ tunc tenetur ⁊ differt iſta a precedentibus
q: ſ̃. primo fideiuſſit poſtea eſt ſecuta liberatio
a ciuili remanẽte naturali hic vero primo fuit
liberatus a ciuili poſtea acceſſit fideiuſſor naturali.
¶Sed op. ſ̃. eo.l. ſi quis poſtꝗ̃. Solu. ibi erranter
12 interceſſit. Octauum † exemplum gl. eſt quod
fuit liberatus tempore nõ preſcriptione ſed pacto
qđ glo. non placet: q: tunc eſſet exceptio coherens
rei nõ perſone. preterea Dy. dicit qđ iſtud tacitum
pactum tollit naturalem ſicut expreſſum pactum:
vt.l. eum qui ita. ſ̃. de verbo.oblig. vbi dicitur poſt
tẽpus exceptio taciti pacti obſtat ⁊ ſic eadẽ ratione
impedit illud tacitum qua ratione expreſſum:
vt.l. cum quis. ſ̃. ſi cer.pet. ¶Quero q̃ pars eſt vera
iſtius alternatiue et dicit gloſ. quod prima glo.
13 non bene dicit: quia † alternatiue.l. vtraqꝫ eſt vera
dixi in.l. ſi is qui ducenta.§. vtrum. ſ̃. de re.du.
⁊ doc. dicunt in.l. cum quidam. C. de ver.ſigni. per
l. quintus. in ſi. ſ̃. de aur. ⁊ argen.le. ⁊.l.j.§. quod vi
aut clam. eſt ergo vtraqꝫ vera in ſuis caſibus: quia
nouatio qñqꝫ tollit ipſo iure quandoqꝫ ope exceptionis:
vt.l. pe. j̃. de preto.ſtip. ⁊ ibi dicam.

1 ☞ Mandando qđ mutues videor mandare ꝙ
conuenias cum debitore de loco ſolutionis.
2 Exiſtens in aliquo loco ſi mandat homicidiũ committi
in alio loco an poſſit ꝯueniri in loco cõmiſſi
delicti. quod ſic.
Mandans cõmitti delictum an puniatur ex delicto
vel ex mandato. vbi qđ ex delicto.
Ratum habens delictum punitur ex delicto non
ex ratihabitione.

Si vt proponitur. Mandãs ſimpliciter videt̃ mãdare in
eũ locũ in quem principalis promiſit ſe
1 ſoluturũ. h.d. ¶† Not. qđ ſimpliciter mãdãdo tibi
qđ mutues videor mãdare etiã qđ cõuenias cũ debitore
de loco ſolutionis: ⁊ ibi ego videor contrahere
⁊ ſic tale mandatũ nõ reſtringitur ad certum
locũ. ſed videtur referri ad locũ in quo cõtrahitur
2 vere vel ficte: vt hic. ¶† Et hoc facit ad q̃ſtionẽ: [g]
g quidã exiſtens in ciuitate iſta mãdauit quibuſdaꝫ
vt interficerent quẽdam in ciuitate florentie: ſecutum
eſt homicidiũ. Quero an ibi vbi eſt cõmiſſum
delictũ ſcilicet florentie ille mandans poſſit accuſari
et conueniri. ⁊ Iac. de are. format iſtã.q. hic. et
h dicit qđ ſic [h] argumẽto de cõtractibꝰ ad delicta: vt
l. tam ex cõtractibus. ⁊.l. omnem. ſ̃. de iudi. pro hoc
videtur caſus in aut. qua in prouincia. C. vbi de
cri. agi oportet. ſm vnã lec. idẽ videtur tenere Ricar.
ma. ſed quidã referunt Dy. dixiſſe ⁊ cõſuluiſſe
qđ non poteſt cõueniri: niſi in loco in quo fuit mãdatũ:
⁊ aſſignant rationẽ: q: ibi fuit cõmiſſuꝫ delictũ.
i ergo ⁊c. ſed nõ credo fuiſſe dy. Sed aduerte: [i] vt

a ¶In iureiur. Dic vt per Ange. in repe. d.l.j.C. de iudic. ⁊ mod. in.d.l.j. ſ̃. de condi.inde.

b ¶Quartũ exemplũ. adde bal. in.d.l. tam mãdatori in ver. de vno quero.

c ¶L. ſi debitori. vtrum in deportato ⁊ bannito remaneat naturalis obligatio. adde Bar. in.l.j.C. eo. ⁊ vide Bal. in.l. cuꝫ quis in. viij. colum. C. de iu. ⁊ facti ignorã. vbi allegat hanc gl. in exẽplo quando bona ſunt publicata. Et adde Bald. in.d.l. tam mandatori. ⁊ in.l. ſi vero. in pri. qui ſatiſd.cog.

d ¶Quartũ exemplum. idem tenet gloſ. in.c. ſicut dignuꝫ extra de homi. ſed hoc eſt falſum. vt hic p bar. ⁊ ange. in.l. nemo. carcerem. de exac. trib.lib.x. circa finẽ. vbi ponit vnũ no. ad hoc. ⁊ idem Bald. in.d.l. cum quis. in. viij. colũ. C. de iur. ⁊ fa.ign. et Bal. in.d.l. tam mandatori in penulti.colum. C. de non nu.pecu.

e ¶Quia priuilegium. adde Bal. in.d.l. tam mãdatori. in. iiij. colum. ⁊ vide tex. ⁊ glo. ⁊ ibi not. in.l. ſi vniꝰ in.§. ſi cum reo. de pac. per quam deciditur quod ſi reus erat obligatꝰ ad ſoluendum debitum infra tempus datum fideiuſſori demũ creditor prolõgauit terminũ reo nunquid fideiuſſor remaneat obligatꝰ et videtur ꝙ non per tex. in.d.l. iteꝫ queritur.§. q impleto. loca. Hoſt. tamen ⁊ communiter doc. in.c. cõſtitutus. de fideiuſ. dicũt aut fideiuſſor obligauit ſe ad tẽpus ⁊ nullo modo tenetur poſt tempus. aut obligatio erat pura ⁊ ſolu. erat dilata ad tẽpus tũc remanet fideiuſſor obligatus prorogato termino etiam eo ignorante: quia etiã abſqꝫ prorogatione tenebatur. arg.c. dilecti. de dolo ⁊ cõtu. ⁊ in.l. celſus. de arbi. et ita tranſit ibi gloſ. ⁊ Abba. ſicu. ⁊ ibi vide ſpecu. in tit. de ap.§. primo in ver. illud autem queritur. alias eſt.§. de fideiuſſore. et ibi vide per Ioan.and. ⁊ Bald. in addi. ⁊ facit quod not. Bartol. in.l. labeo ait ſi arbiter. alias incipit arbiter.§. primo. ſ̃. de arbitr. et quod no. Barto. in.l. lucius.§. labeo. ſ̃. de admi.tuto. vbi ponit queſtionem de caſtellano.

f ¶Non credo. vide ſupra in proxima columna. in apoſtilla que incipit. Adde Bald.

g ¶Facit ad queſtionẽ. quidam exiſtens bononie mandauit vni vt interficiat quendam in ciuitate florentie ſecuto homicidio an mandans poſſit conueniri florentie vide Bald. in.l. ſi. in princi.§. ſi a non compet. in. et in.l. non ſolum.§. ſi mandato. j̃. de iniur. et in l. pretor.§. hoc autem edicto. j. vi bono. rap. per do. Ant. in.c. ſi. de fo. compe. per gemi. in.c. fina. de homi. in. vj. per Barto. in.l. ſi annua. ſ̃. de an.lega. et bal. in l. nõ ideo. C. de accu. vid que dixi in l. libellorum. j̃. de accu. et in.l. quod ait lex. j̃. de adult. vbi videtur tenere op. Richar. de qua h. adde pau. de ca. hic ⁊ Bald. conſi. ccxj. iiij. lib.

h ¶Et dicit qđ ſic. qđ ſi poteſtas bononie committit poteſtati florentino examinationẽ teſtis florẽtini coram eo dicit falſum quis cognoſcet Bal. in.l. nullaꝫ. C. de teſtibus dicit qđ poteſtas bononie et etiam vterqꝫ ⁊ ibi etiam ſubdit quid ſi nũtius refert ſe citaſſe ⁊ nõ citauit vbi debet puniri. addõ tu circa dicta bar. hic in iſta queſtione. ⁊ vide do. maria. fori.i.c. poſtulaſti. de foro compe. verſi. circa ſecũdam queſtionẽ. et in.c. ad audientiã de homi. arti. vij. princi. q. lxviij. et ſequen.

¶Sꝫ aduerte. ad de quod ſi ego exiſtens imole vẽdo tibi exiſtẽti bononie per nuntium vel per epiſtolam vbi contractus dicat̃ celebratꝰ bal. per illum tex. in.l. multum in pe.co. C. ſi qs alteri vel ſibi. dicit quod bononie adde an delictum. ceptum in vno territorio ⁊ finitũ in alio debeat puniri per iudicem vbi eſt ceptum vide Bal. cõſi. cxxxix. iij. lib. Et an mandans puniatur ſicut faciens per eundem conſil. lij. j. lib.

a ¶L.is qui opem.cum Barto.tranſit pe.de ancha.in cle.j.vt lit.pen.ad quod inducit ibi.

b ¶Si fideiuſſor.poſſit numerare.vide bar.in l.nõ ſolũ.in.§.morte.in.ij.q.prin.dũ tractat de proteſtatione inhibitoria ⁊ maxime in.xiij.colũ.ff.de oper.no.nun.⁊ Bal.in.d.l.titius.inherendo illi litere:nec fecit mẽtionem de opi.Bar.hic ⁊ per bal.in.d.l.tã mãdatori.ad finem.

c ¶L.tã mandatori.Et faciunt hec ad.q.fideiuſſor denuntiauit creditori:vt ageret contra debitorem:q̃ forte diſſipabat bona ſua:⁊ aliter teneri nolebat nũquid creditor teneat̃ agere.doct.cõiter in.c.eũ pro quo.extra.e.tenẽt qꝺ non per iſtum tex.niſi fideiuſſor eſſet acceptatꝰ in id quod nõ poſſet exigi a debitore principali ar.l.fideiuſſores.j.e.ſed ẽm abb.in.d.c.eũ ꝓ quo iſtud dictũ hodie ꝑ aut.pñte C.de fideiuſſo.vbi fideiuſſor hodie nõ poteſt cõueniri niſi in eo quod nõ põt exigi a principali ideo eadẽ eſt rõ i fideiuſſore expreſſe nõ acceptato i eo quod exigi nõ põt ideo intelligitur dictũ doc.qñ fideiuſſor renũtiaſſet priuilegio ẽm eũ.⁊ vide pau.de caſt.in.l.ſi fidejuſſor.in prin.ſ.e. Adde quod pau.hic dicit qꝺ ſi cauſa ſupuenit de nouo quod creditor dꝫ abſtinere a numeratione ꝓmiſſa ad denuntiationẽ fideiuſſoris q̃ etiã ſi non denuntiaſſet deberet abſtinere ne fiat ꝑiudiciũ ipſi fideiuſſori qui cenſet̃ fideiuſſiſſe animo recuperandi a principali non fideiuſſurus ſi cõtrariuꝫ ſciuiſſet:ſꝫ rebus ſic ſtãtibus.Si vero cauſa nõ ſuperuenit ſed ipſe fideiuſſor fuit negligens inueſtigare de qualitate illiꝰ.Si creditor ſine verecundia poteſt abſtinere debet facere quia ſibi non nocet ⁊ alteri prodeſt:alias ipſe ſentit imputandũ fideiuſſori qui diligenter non inueſtigauit.

d ¶Obligatus recipere.qñ debitor teneatur recipere pecuniã.vide Bal.in.d.l.ſi voluntate.C.de do.promiſ.ſa.quod no.bart.in.l.ij.§.mutui.ſ.ſi cer.peta adde tamen quod quando aliquis debet recipere aliquid quod curſu temporis poteſt deteriorari vt vinũ vel granũ quod non cogitur recipere ante tempus.⁊ iſtud eſt dictum Guil.de cu.in.l.ꝯparationes C.de ſi.inſtru.

e ¶Coherentia ꝓmiſſiõis.⁊ ſic not.caſum in quo pactum nudum eſt efficax.Adde bartol.in.d.l.quintꝰ.Alexan.

f ¶Sicut reus.no.tex.ꝑ cõi practica notariorum dicẽtium in inſtrumẽto fideiuſſionis talis promiſit ſe facturum ⁊ curaturum quod titius ſoluet quod licet promittat factum proprium nihilominus vt fideiuſſor habebit hodie executionis beneficium pro quo vide quod not.bar.in.l.hi qui.ſ.e.in ſi.vide gl.j.hic ad de quod le.⁊ not.in.l.ſi.i ſi.ſ.ſi cer.peta.vide Barto.in rubri.j.iud.ſol.prope ſi.

hãc.q.intelligas.oportet nos ſcire vtrum mãdans delictum cõmitti puniat̃ ex delicto vel ex mandato.⁊ gloſ.ſ.de ſer.corru.l.j.§.perſuadere.dicit ꝙ alias preterꝗ̃ in actione ſerui corrupti mandans punitur propter mandatũ.ſed in actione ſerui corrupti punitur nõ ex mandato ſed perſuaſione.idẽ no.inſtit.de ob.que ex delic.naſ.§.ope.⁊ hoc eſt qꝺ l.dicit qꝺ ille qui preſtat opẽ furto tenetur furti:vt l.is qui opẽ.ᵃ j.de fur.q.d.tenetur ex furto propter opem.⁊ hoc eſt qꝺ dicit lex qꝺ tũc incipit teneri cũ delictuꝫ cõmiſſum eſt:vt.l.ſi qs vxo.§.neꝗ verbo.j.de fur.⁊.l.ſi quis ſeruo.§.j.eo.tit.vnde ex delicto tenetur nõ ex mandato.Itẽ videamus an ratihabitione:q̃ ex ea nõ oritur actio:ſed ex neg.geſt.ꝓpter ratihabitionẽ ẽm veraꝫ opi.vt dicit tex.in.l.ſi pupilli.§.itẽ querit̃.ſ.de neg.ge.lꝫ gl.ibi aliter dicat facit.ſ.de vi ⁊ vi ar.l.j.§.deieciſſe.⁊.§.ſeq.vnde ſicut ratihabitio trahit ad me negotiũ ⁊ delictum ita mandatũ.Sed ꝯ̃ hoc:q̃ videmꝰ in ꝯ̃ctibus vbi quis obligatur ex mãdato.Sol.illud eſt verum in obligatione q̃ oritur inter mandantẽ ⁊ eũ cui mandatur:vt in toto ti.mãdati.ſed in obligatione qua tenetur alteri vtputa mandaſti titio:vt gereret negotia mea licet inter te ⁊ titiũ ꝯ̃hatur obligatio ex mãdato:tñ inter te ⁊ me oritur obligatio ex negotio geſto ꝓpter mãdatũ vt.l.ita aũt.§.geſſiſſe.ſ.de admi.tut.ſed in delictis inter mandantẽ ⁊ eum cui mandat̃ non orit̃ actio mãdati:q̃ eſt nullũ vt.j.eo.l.ſi a reo.§.ſi.⁊.l.ſi reũ.§.rei turpis.ſ.man.cõcluditur ergo qꝺ ex delicto punit̃.¶Itẽ ꝯ̃ predicta facit.j.de pe.l.aut facta.in prin.ſed ſolue.vt tibi hoc premiſſo cũ teneatur ex delicto ⁊ delictũ eſt cõmiſſum Florẽtie:ergo ibi dꝫ puniri q̃ ibi deliquit.dicam.j.de iniur.l.non ſolum.§.ſi mandato.

1 ☞Hec lex hodie eſt correcta.
2 Creditor ſi differt agere in necem fideiuſſoris contra debitorẽ ſibi nocet.
Remediũ ꝓ fideiuſſore quãdo creditor differt agere contra debitorem.
3 Fideiuſſor ſi denũtiat creditori ne numeret qñ creditor poſſit numerare vt noceat fideiuſſori.
4 Promittẽs centũ ſub ſpe future numerationis ſi creditor vult numerare tenetur recipere ſi creditoris intereſt ⁊ creditor dare ſi debitoris intereſt.
5 Obligatio qua creditor tenetur numerare ꝓmittẽti ſpe future numerationis vnde naſcatur.
Promiſſa non obſeruare nõ eſt verecũdia quãdo debitor mutauit ſtatum.

Si fideiuſſor.

Si ad denuntiationeꝫ fideiuſſoris debitor idoneꝰ nõ exigit̃ creditori non imputat̃.h.d.¶Opp.de.l.fideiuſſoris.ſ.e.So.ibi fuit acceptus in eo ꝙ a reo exigi nõ poſſet hic ſimpliciter ẽm glo.ratio q̃ qñ eſt acceptus ſimpliciter tunc principalem eſſe idoneũ vel nõ:nõ eſt cauſa dande actionis in fideiuſſorem:ideo non eſt quid imputet̃ creditori:ſed in ꝯ̃rio principalẽ non eſſe ſoluẽdo:eſt cã dãde actionis in fideiuſſorẽ ideo eius denũtiationi dꝫ credi.¶Op.ſ.de euic.l.ſi cuꝫ venditor.glo.nõ ſoluit.Dy.ſoluit qꝺ ibi habebat emptor cãm a venditore hic non ſed Old.ſoluit qꝺ ibi nõ fiebat denũtiatio ad exigẽdũ ſed cũ ad hoc tenderet fiebat vt aliã actionẽ intentaret ſed iſtud eſt diuerſificare caſum:ſed ẽm rationẽ adhuc durat ꝯ̃ quare enĩ ibi debet ſibi denuntianti credi hic nõ.dic ergo quod illud ibi agere erat cauſa dande actionis cõtra denũtiationẽ.ideo debet ſibi credi. 1 ¶†Quero vtrũ hec.l.ſit correcta glo.tangit ⁊ non perfecte.puto ꝙ iſta lex ſit correcta q̃ hodie reum eſſe idoneũ vel nõ:non eſt cauſa dande actionis vel denegande cõtra fideiuſſores per aut̃.de fideiuſſo.niſi eſſet renuntiatũ illi bñficio. 2 ¶†Sed q̃ro quid ſi creditor differt agere in necem fideiuſſoris.Reſpondeo nocet ſibi:vt.ſ.de aqua plu.ar.l.j.§.ideꝗ de rei vendi.l.in fundo.ẽm gl.ſed puto quod tunc videatur facere in fideiuſſoris necem quando hoc eſt cauſa dande actionis contra fideiuſſores vt dixi alias non:quia vtitur iure ſuo ſed eo caſu poſſet vti fideiuſſor remedio.l.fideiuſſoribus.ſ.eod.ſcilꝫ quod offerat ⁊ petat ſibi actionem cedi vel vtatur remedio.l.fideiuſſo.j.eod.l.offerre.¶Quero fide- 3 iuſſor †denuntiauit creditori ne numeraret an creditor poſſit numerare ᵇ ita quod non noceat fideiuſſori.glo.dicit ꝙ iſta q̃ſtio eſt ſabbatina.iſta queſtio tangitur per glo.ſ.de procura.l.titius.⁊.C.de non nu.pecu.l.tam mandatori.ᶜ et ibi Cyn.nil dicit.⁊ in Spe.de fideiuſ.§.j.verſi.quid ſi fideiuſſor.quidam dicunt talem denuntiationem valere.vt l.j.§.ſed ſi ego.ſ.quod iuſſu.Alij diſtinguunt an fideiuſſor habeat iuſtam cauſam denuntiandi aut non:vt.ſ.man.l.ſi hominem.ẽm Uber.de bobio.Alij dicũt aut res erat integra aut non.tu dic aut creditor erat obligatus numerare:⁊ tunc denũtiatio non prodeſt aliqd fideiuſſori aut non erat obligatus:⁊ tunc ſecus arg.pro hoc.ſ.de pub.l.ſi quis prohibuerit.⁊ de conſti.pe.l.vtrum cuꝫ.l.ſeq.⁊ hoc cõmuniter tenetur. 4 ¶†Sed tũc quero promiſiſti mihi centum ſub ſpe future numerationis an ſis obligatus recipere ᵈ ⁊ ego tibi dare.tex.videtur ꝙ non:vt.ſ.ſi cer.pe.l.ſi quis pecuniam.ſed dico ꝙ ſi creditoris intereſt debitor tenetur recipere vel intereſſe preſtare:vt.ſ.de ver.obli.l.qui rome.in ꝑn.⁊ qꝺ ibi no.nã tẽpore quo ſe obligauit videt̃ actum quod recipiat ſed in creditore puto quod teneatur numerare ſi debitoris intereſt vel intereſſe p̃ſtare: 5 vt.l.ſi penam.ſ.de ver.oblig.¶†Sed quero vnde oritur obligatio qua creditor tenetur reſpõdeo ex ſtipulatione ſi interceſſit:vt.d.l.ſi penam.al's licet tempore promiſſionis ſit actum quod numeret tamen hoc pactũ eſt nudum.nec poteſt veſtiri ad cõmodum debitoris coherentia ꝓmiſſionis ᵉ que eſt facta pro aduerſario puto tamen qꝺ creditor poſſit ſoluere et fideiuſſorem obligatum habebit quia cogitur numerare:vt verecũdiam euitet que eſſet ei non obſeruare promiſſa:vt.l.quintus.ſ.man.⁊ de ali.le.l.pecunie.in ſi.⁊ no.ſ.de publi.l.ſi quis ꝓhibuerit.quod puto verum ſi debitor eſt eiuſdem conditionis ſecus ſi mutauerit ſtatum:vt quia factus eſt non ſoluendo tunc non eſſet ſibi verecundia.argumento.l.is a quo.in fine:vt in poſſeſſionem lega.

Inter creditorem et debitorem.

¶Ex verbis ꝯ̃ctus colligitur fideiuſſorem teneri in id qꝺ minus ex venditione pignoris poſſet redigi.h.d.

Sicut reus.

ᶠ Etiam fideiubendo non poteſt quis factum alienum promittere.h.d.Glo.que eſt hic non eget alia recitatione niſi vt dixi.ſ.e.l.ſi quis pro eo.in prin.vbi eſt bona gloſ.

1 ☞Iniuria facta vni qñ noceat alteri.
2 Culpa qualiter fuit commiſſa a fideiuſſore in caſu huius.l.
3 Sententia iniurioſa lata contra fideiuſſorem ſui culpa non nocet debitori:ſecus ſi ſine ſui culpa.
4 Sententia iniuſta lata contra venditorem non nocet emptori.
5 Sentẽtia lata contra vnum per iniuriã an noceat alteri quo ad actionẽ dandam cõtra alium.
6 Culpa fideiuſſoris vt ei noceat intelligitur de culpa que venit ex natura contractus.
7 Culpa in dubio non preſumitur.
8 Exceptio de qua hic intelligitur de ea que proueniebat ex perſona rei.
9 Reus tenetur dare fideiuſſori probationes ad huiuſmodi exceptionem.

a ¶Noceat ꝑncipali.vtrũ iniuria fctã fideiuſſori noceat ꝑncipali ⁊ vtrũ iniuria facta emptori noceat vẽditori.vide plene in.c.ſi.de emp.⁊ vẽdi.Cy.in.l.ſi defuncto.C.loc.⁊ q̃ no.i.l.ſi.C.de act.emp.⁊ vẽ.limita hoc niſi vẽditor fuiſſet p̃ſens in iudicio ẽm glo.no.in.l.emptor.C.de euic.⁊ de fideiuſſore.vide Bal.poſt glo.in.l.ſi ꝓ ea.in ſi.C.mã.⁊ Jo.an.in regu.dãnũ.in mercu.vbi tenet opi.Jac.de are.ꝯtra iſtã glo.pau.de lea.in cõmẽto capit.ſi venditori.in ſi.de ẽp.⁊ vẽ.in emptione tenet iſtã gl.ſecutus Cyn.in.l.emptor.C.de euic.et de fideiuſſo.vide bal.in.l.pignꝰ.in iij.colũ.C.de pig.vbi videt̃ tenere idem qꝺ gloſ.hic.Adde qꝺ opi.gl.hic tꝫ etiã pau.de ca.in cõſi.cxxxvj.col.iiij.in ꝑn.in.j.par.i antiqs ẽm meã impreſſionẽ et incipit.viſis et cõſideratis omnibus ſuperius.

b ¶Caſus fortuitus.et ibi iniuria iudicis appellat̃ caſus fortuitus.adde Bal.in.l.pignꝰ.C.de pig.act.⁊ ibi vide ⁊ generaliter ad quẽ talis caſus ſpectat.adde bar.in.l.ſi ꝑ imprudẽtiam.de euic.⁊ bal.in.l.falſus.in pe.colũ.C.de fur.Et qd ſi qs promittit qꝺ etiã ſi ꝑ iniuſtitiã fuerit euicta res vult teneri ⁊ iudex tulit ſnĩaꝫ nõ ſeruato ordine iudiciario vtꝝ ille teneat̃ Ang.in ꝯſi.xxvj.incip.ſciendũ eſt.dicit qꝺ nõ ꝑ iſtã rationẽ:q̃ videt̃ ſe ad ſolita obligare.l.fiſtulas.§.frumẽta.ſ.de contraben.empt.dat etiã cautelã ange.quod ſi qs ſtipulatꝰ fuiſſet.de euictione.⁊ fecit i inſtrumento poni hec verba ⁊ quocũꝗ modo ⁊ q̃litercũꝗ quod tũc vẽditor teneretur etiaꝫ ſi res fuiſſet euicta per cõpromiſſum quo caſu licet nõ veniat euictio.l.ſi dictuꝫ.§.ſi.ſ.de euic.tamẽ ſi fuiſſet dictũ.vt ſ.dixi tunc veniret euictio.glo.eſt ſingu.in.l.cũ pena.ſ.de arbitris.de qua etiam meminit Bal.in.l.ſi domus.in.§.de euictione.ſ.de lega.j. ❧ Andre.pomate.

c ¶Secundo caſu.vide Bar.in.d.§.ſi ignorantes.et conſulo nunc per me ẽm iſtam ⁊ illam doctrinam.

d ¶Quero.ſi fideiuſſor ſuccubuit in lite an recuperet ſumptus ⁊ an pendente lite petere poſſit ſumptus pro lite a reo.adde qꝺ no.Bal.in.l.cũ teſtamento.de teſtamen.mili.

✳ Pro concordia.Aduerte ꝙ fideiuſſor datꝰ ſup delicto de ſoluendo in oẽm cõditionẽ non tenet̃ ad ea q̃ veniũt extrinſecꝰ ad penã puta ad penã ſtatuti ꝙ de q̃libet delicto aliqd ſoluat̃ vel ad penã quadrupli.inſtitu.de act.ita bar.in.l.j.ff.de in lit.iur.Sed ꝯ̃ allegat̃ tenere i hac l.fideiuſſores.⁊ in l.quero.in prin.⁊ §.j.ff.loc.Tu dic illud qꝺ dr̃ in.d.l.j.itelliget̃ qñ ſimpliciter fideiubet i hac vo.l.fideiuſſores.⁊ i.d.l.q̃ro.qñ general'r fideiuſſit ⁊ in oẽm caſum ⁊c.ita ſenſit ipſe Bar.i.d.l.j.

e ¶Statutũ eſt.ꝑ bal.i.l.ij.cũ.l.ſeq.ff.q ſatiſda.cog.⁊ ibi etiã Roma.

f ¶Ecõtra videt̃.pro quo eſt gloſſ.ſing.in.l.q ſtichũ.ſ.de cõfeſ.ẽꝫ bal.in.l.tranſigere.C.de tranſac.⁊ vide Bald.in.c.j.qui.mo.feu.amit.an homicida iterim puniri debeat.

g ¶Itẽ q̃ hr̃.adꝺ qꝺ not.Bar.in.l.ſenatꝰ.j.de accu.i pe.q.Adde pau.de caſt.hic q dicit inſpiciẽdũ eſſe in q̃ſitorem ſi loquit̃ ꝺ vulnere ſimpl'r vt fideiuſſor non teneat̃.ſi vero loquit̃ de vulnere mortali:tũc propter illã additionẽ cẽſet̃ inq̃ſitus etiã de morte ⁊ fideiuſſor tenebit̃.⁊ dicit ꝯſuluiſſe i ciuitate brix.⁊ ita fuiſſe iudicatũ:ſꝫ qd ſi aliqs fideiubeat ꝓ aliquo q vulnerauit aliquẽ ⁊ vulneratus moriat̃ ille vo aufugiat nũqd in aliq̃ teneat̃ fideiuſſor.vide Bald.conſi.cciiij.lib.j.et vide qꝺ voluit Jo.an.in addi.Spec.in rub.de fideiuſ.

10 Fideiuſſor ſuccumbẽs in actione mãdati recuperabit ſumptus litis a reo:⁊ iudicio pendẽte poterit pecunias pro expenſis petere.

Exceptione.

Iniurioſa ſentẽtia lata contra fideiuſſorẽ ſui culpa nõ preiudicat debitori.h.d.In tex.ibi:iniuria iudicis quẽ ꝓuocaſti contra te dicẽdo ſibi vituperiũ.Ja.de are. 1 ¶†Opp.ꝙ iniuria facta vni nocet alteri.vt.l.ſi fundus.in ſi.ſ.loc.l.ad eos.ſ.cõmoda.Gloſ.non ſol.tu dic ꝙ hic non nocet alteri quo ad actionẽ dandam contra alterũ.ſꝫ ibi nocet ad exceptionẽ parãdam cõtra alium:ſed nec etiam ad exceptionẽ prodeſſet ſi ipe fuit cauſa iniurie.vt.l.ſi merces.§.culpe.ſ.loc.⁊ hic de hoc Cy.ponit diſtinctionẽ in.l.ſi de fundo.C.loc.⁊ an quo ad exceptionẽ alteri noceat iniuria.dic vt ibi.ſed an quo ad actionẽ dandã.ipe nõ bene dicit:ideo dicã hic.¶Opp.C.qñ prouo.nõ eſt neceſ.l.j.Sol.hec ſentẽtia nõ cõtinet exp̃ſſum errorẽ. 2 ¶†Quero quomodo fuit cõmiſſa culpa a fideiuſſore.dicit gl.q̃ dãnatus fuit ⁊ nõ appellauit.⁊ iſtud exemplũ eſt bonũ in ſe:nõ tñ in iſta.l.q̃ non appellare non eſt cauſa dãnationis iniuſte:ſed eſt cauſa nõ faciẽde reuocationis.Sol.dicit gl.ꝙ exceptionẽ non oppoſuit.qꝺ verũ eſt in ſe per.l.ſi fideiuſſor.ſ.mãda.ſed nõ in hac.l.quia tex.dicit ꝙ exceptione vſus.Aliud exẽplũ eſt:ꝙ non probauit:vel per minus idoneos teſtes:ſꝫ iſtud non eſt bonũ:quia ſic ſnĩa eſſet iuſta:quia ẽm ꝓbata reſpectu iuſtitie humane.dat ergo exẽplũ Jac.de are.ꝙ fuit iniuriatus iudici:⁊ dixit ſibi vituperiũ.vel dic ꝙ exceptionẽ oppoſuit:ſꝫ inepte.vel dic ꝙ ꝯduxit aduocatum minus peritũ:q neſciuit allegare iura partis:vel nullũ cõduxit.arg.eius qꝺ no.ſ.ſol.ma.l.ſi ab hoſtibꝰ.§.j. 3 ¶†Scꝺo quero dicitur hic ſi culpa tua:quid ſi ſine tua culpa.Glo.dicit idẽ.⁊ hic ſubaudi maxime ẽm Jac.⁊ idẽ Dy.ꝯtra videt̃ tenere glo.in.l.ſi per imprudentiã.in prin.ſ.de euic.⁊ glo.in l.ſi qd ꝓhibuerit.ſ.de publi.⁊ Ja.de are.dicit ꝙ gl.ꝯ̃rie ſunt vere.⁊ iſta no.⁊ all't.l.ij.§.ſolẽt.ſ.de heredi.ven.⁊ idem Oldr.ſed in iſtis dictis duo ſunt iculcata.vnũ eſt vtrũ iniuria facta fideiuſſori noceat principali.ᵃ ſecũdũ eſt vtrũ iniuria facta emptori noceat vẽditori ⁊ in fideiuſſore ⁊ principali.tene opi.Ja.de are.cõtra iſtã gl.per iſtam.l.ſumptã a ꝯ̃rio ſenſu:⁊ per.l.ſi ꝓcurator.§.ſi ignorãte.ſ.mãda.probo per ſimile negotiũ illud nõ ꝑtinet principaliter ad fideiuſſorẽ:ſꝫ ad reum principalem.modo ſentẽtia lata ꝯtra eum ad quem negotium non ſpectat principaliter:non nocet ſibi:ſed domino licet iniurioſa.vt.l.etiam.C.mãda.⁊ ſic i fideiuſſore ⁊ principali. 4 †In alio vcꝫ de emptore ⁊ vẽditore.male dicũt gl.ꝯ̃rie.⁊ Ja.de are.⁊ Old.quia dicũt cõtra.l.ſi per imprudẽtiam.in prin.nã qualiter poteſt poni ꝙ culpa patris ſit imprudẽtia iudicis.certe nõ.ſꝫ culpa ipſius iudicis:et eiꝰ qui fecit eũ eſſe in illo officio.⁊ ideo nõ datur regreſſus ipſi emptori:q̃ periculum caſus fortuiti pertinet ad emptorẽ facta emptione.vt.l.neceſſario.ſ.de peri.⁊ cõmo.rei ven.⁊.l.j.C.de peri.⁊ cõmo.rei vendi.ſed illud ꝙ fecit iudex fuit caſus fortuitus ᵇ quo ad partes:ideo ad emptorẽ ſpectat.facit qꝺ doc.tãgũt in.l.emptori.C.de euictio.non tamẽ dicũt iſta ad.l.ij.§.ſolent.ſ.de heredi.vẽdi.Reſpõdeo ꝙ ibi eſt caſus ꝯuerſus ad.l.ſi per imprudentiã.ꝙ ibi fuit lata ſentẽtia contra vẽditorem ad quem nõ ſpectabat periculũ rei.¶Quero 5 ⁊ reuoco in dubiũ †an ſententia cõtra vnũ lata per iniuriã noceat alteri quo ad actionẽ dãdã cõtra alium.Docto.in.d.l.ſi de fundo.C.loca.dicũt indiſtincte ꝙ non.Tu vo dic.aut q̃ris an noceat alteri:hoc eſt ei pro quo eſt lata:an cuidã extraneo.Primo caſu:aut eſt lata pro eo ⁊ ad eius vtilitatẽ ⁊ cõmodũ ⁊ poteſt ei nocere vt contra eũ actio detur:q̃ non poteſt dicere ſnĩam iniquã vel nullã.vt.l.ſi ſeruus pluriũ.§.j.ſ.de lega.j.⁊ no.ſ.de ver.obli.l.ſtipulatio iſta.circa ꝑn.l.in gl.mag.aut eſt lata ꝓ eo ſꝫ nõ ad eius vtilitatẽ vel in cauſa criminali.⁊ tũc iniurioſa ſnĩa nõ poteſt accuſatori preiudicare vltra id qꝺ per eũ petitum eſt vt cõtra eum poſſit dari actio ex vigore eius ſnĩe.vt ſ.de bo.libe.l.q cũ maior.§.qd ergo.¶Secũdo caſuᶜ dic aut ſnĩa fuit iniuſta culpa partis ⁊ alteri nõ nocet vt cõtra eũ detur actio vt hic ſic dꝫ itelligi.l.ſi pro ea.C.man.aut pars nõ fuit in culpa et tũc aut ad illũ cõtra quẽ eſt lata ſentẽtia nõ pertinebat negotiũ principaliter ſed ad aliũ:⁊ tũc poteſt alteri nocere:vt ꝯtra eum ad quẽ principaliter pertinebat detur actio vt hic a ꝯtrario ſenſu.⁊.C.man.l.etiam.⁊.ſ.mã.l.ſi ꝓcurator.§.ſi ignorantes.niſi ei poſſit opponi culpa prouocationis omiſſe.vt.d.§.ſi ignorantes.aut negotiũ pertinebat principaliter ad eũ contra quẽ eſt lata:⁊ tunc aut ad eũ cõtra quẽ eſt lata rei periculũ pertinebat:⁊ tũc ſibi nocet ⁊ nõ alteri.vt.l.ſi ꝑ imprudentiam.ſ.de euic.aut ad aliũ pertinebat periculũ:⁊ tũc ſibi nocet.vt.l.ij.§.ſolẽt.ſ.de here.vel act.vẽ. 6 ¶†Quero dixi ſi culpa ſua hoc accidit imputet ſibi de qua culpa intelligat̃.Rñdeo de illa que 7 venit ex natura cõtractꝰ.de quo tractat̃.¶†Quero ſcꝺo an in dubio preſumatur culpa.Glo.ꝙ nõ et bene.⁊ licet alias dicat ꝙ in dubio preſumitur ꝓ ſentẽtia.vt.l.herẽnius.§.caia.ſ.de euic.tamẽ hic ponitur pro cõſtanti ſentẽtiam eſſe iniuſtã:ſꝫ dubitabat̃ de culpa partis an ille q dicit debet ꝓbare.⁊ ſic ſit cautus aduocatꝰ. 8 ¶†Quero de q̃ exceptione loquitur hic.Reſpõdeo de ea que ꝓueniebat ex perſona rei:vel ex reo poterat ꝓdeſſe:al's ſecus.vt no.in.l.ſi fideiuſſor.§.quedam.ſ.mãda. 9 ¶†Quero an reus teneat̃ dare fideiuſſori ꝓbationes ad hmõi exceptionẽ.Reſpondeo ſic.vt.ſ.de act.emp.l.ſi creditor.C.de fideiuſ.l.iſtrumẽta.¶Queroᵈ quãdo †fideiuſſor ſuccũbit an in actio- 10 ne mãdati recuperabit ſumptus litis.Reſpõdeo ſic arg.C.manda.l.etiam.⁊.ſ.manda.l.ſi mandato meo.§.ſi fideiuſſor.poterit etiã vt puto pendẽte iudicio petere a reo vt ſibi pecuniã pro expenſis det:q̃ eius negotium gerit.vt.l.ſi vero non remunerandi.§.ſi.ſ.manda.

1 ☞Stante ſtatuto qꝺ pro vulnere qs ſoluat cẽtum:⁊ pro homicidio mille.ſi accuſatus de vulnere dedit fideiuſſorẽ de iudicio ſiſti:et iudicatũ ſoluendo poſtea vulneratus moriatur an fideiuſſor teneatur in mille.

✳ Fideiuſſores magiſtratuũ.

¶Qui intercedit pro officiali ſimpliciter videtur intercedere in intereſſe nõ in penã ex maleficio impoſitã.h.d.No.facit.j.ad muni.l.libertus.§.ſi.⁊ ideo fiunt hodie ſtipulationes magis large vt ꝓmittat ad itereſſe ⁊ penam ⁊ ſoluere oẽm condẽnationem que de eo fieret ⁊c. 1 ¶†Querit hic Dy.ſtatutũᵉ eſt ꝙ ꝓ vulnere quis ſoluat centũ ꝓ homicidio quis ſoluat mille.cõtingit ꝙ accuſatꝰ de vulneribꝰ dedit fideiuſſorẽ de iudicio ſiſti:⁊ iudicato ſoluendo poſtea vulneratus eſt mortuus ⁊ reus eſt condẽnatus in mille.an fideiuſſor teneat̃.hic videtur ꝙ nõ.⁊.j.e.l.ſi.⁊.ſ.de in lit.iurã.l.j.de eo qꝺ cer.lo.l.centũ capue.⁊.j.ꝓxi.§.facit de peti.here.l.itẽ veniũt.§.ſed cũ prediximus.Ecõtra videt̃ᶠ ꝙ teneatur:q̃ tunc videt̃ mortuus cũ fuerit vulneratꝰ.vt.ſ.ad.l.aql.l.ait lex.⁊.l.huic ſcripture.⁊ de dam.infec.l.dãni.§.ſabinus.Itẽ q̃ habeturᵍ ꝓ facto qꝺ de ꝓximo fiendũ eſt.vt.ſ.de teſta.mili.l.pe.⁊ de excu.tu.l.nõ tãtum.facit.ſ.eo.l.ſi qs pro eo.§.ſi numos.cõiter ꝯſueuit determinari:aut tpe quo fideiuſſit apparebat vulnus moꝛtale⁊ teneatur.vt.s̄.quoꝝ lega. l.fi.in pꝛin.ſi nō apparebat nō teneatur.arg.s̄.ad l.aquil.l.qui occidit.⁊.l.in lege.ſm̄ Dy.ſꝫ mihi videtur ꝙ debeamus aliter dicere. naꝫ fideiuſſoꝛes iudicatum ſolui ⁊ ſimiles nō tenētur niſi cū eſſet iudicatū ſeu cum ꝓceditur ſuper illa actione ſeu accuſatione in qua interceſſerūt. vt.l.cū querebatur.j̄.iudic.ſol.Eſt modo videre an ſuper eadem actione ſeu accuſatione ſit modo cōdemnatus in qua fideiuſſoꝛ interceſſit⁊ de iure cōmuni bene diceret verū Dy.vt.l.dāni.§.ſabini.s̄.de dā. infec. qꝛ fuit intētata accuſatio ex.l.coꝛnelia.cū moꝛtaliter vulnerauit. tenetur eñ ſiue ſequať moꝛs ſiue nō:⁊ tunc eſt vera opi.Dy. qꝛ tunc dicit moꝛtuus a tēpoꝛe vulneris:ſed de iure ſtatutoꝛū:qꝛ vna eſt pena vulneris ⁊ alia occiſionis fideiuſſoꝛ īteruenięs ſuper illo vulnere de homicidio nō tenetur: quia nō ſuper eadē accuſatione eſt dānatus. vt.j̄. iudi.ſol.l.cū querebať. dixi in.l.dāni.§.ſabinus. s̄.de dā.infec.⁊ibi vide.⁊ pꝛedicta vera ſi interceſſerit accuſatione iā ꝓpoſita ſed ſi nulla eſſet ꝓpoſita accuſatio ſꝫ ſolū ſuper vulnere ꝓmiſit de iudicio ſiſti ⁊ iudicatū ſolui:tūc tenetur:quia tūc videtur fideiuſſiſſe in omnē cauſam qui ex vulnere deſcenderet.vt.l.ſi quis pꝛo eo.§.ſi numos.s̄. eo.

Pꝛo aurelio.

[a]Qui intercedit in ſumma nō teneť ad vſuras.h.d.dic de hoc.vt.l.quero.s̄.loca. ⁊.l.centum capue.de eo quod certo loco.

a ¶Pꝛo aurelio. a Vide Bal.in.l.fideiuſſoꝛ.C.eo.ti.

1 ☞Una actio in aliam tranſfunditur.
Cauſa inſpicitur non titulus actionis.et nu.3.
2 Tutoꝛ nō poteſt ſe liberare ſe pꝛincipaliter autoꝛe ſed in conſequentiam ſic ⁊ pꝛincipaliter per ſolutionem.et nu.4.
5 Liberatio fideiuſſoꝛis facta a tēpoꝛe: qꝛ fideiuſſit ad tempus non poꝛrigitur ad reum.
6 Quare hic nō mutetur actio ex mutatione tituli actionis:ſed ſecus in.l.iij.§.idē ſcribit.s̄. de pecu.

Tutoꝛ datus.

Si obligatio fideiuſſoꝛis tēpoꝛe tollitur in illam trāſfunditur ⁊ pꝛincipalis remanet ſolutio fideiuſſoꝛis liberat pꝛincipalē ⁊ mandati actionē cōtra eū parit.h.d.⁊ eſt difficilis in tex. ⁊ diuido eā: qꝛ pꝛimo foꝛmat vnā.q.inter tutoꝛem et pupillū. ſcđo ponit queſtionem inter pꝛincipalē⁊ tutoꝛem eūdēqꝫ fideiuſſoꝛē qñ ſolutio eſt facta finita tutela.tertio queſtionē ponit inter tutoꝛē ⁊ pꝛincipalem ⁊ ſoluit durante tutela. ſcđa ibi: quāuis. tertia ibi:lꝫ eñ. 1 ¶†No.ꝙ vna actio in aliā trāſfunditur.vt.l.quoties.§.ſi tēpoꝛali.s̄.de admi. tut.et l.diuoꝛ.de neg.geſt.¶Scđo no. ꝙ inſpiciť cauſa nō titulus actionis. 2 ¶†Itē no. ꝙ tutoꝛ non pōt ſe liberare ſe autoꝛe pꝛincipaliter:ſꝫ per quādam conſequētiam ſic. 3 ¶†Oppo. de.l.iij.§.idē ſcribit. s̄.de pecu.vbi inſpicitur titulus ⁊ nō cauſa. gl.nō ſoluit.Cy.C.ad mace.l.ſi filius. dixit ibi ꝙ ibi titulus nouus nō trahit oꝛiginē ab obligatiōe noua.hic ab antiqua: ſꝫ illud eſt nihil dicere qꝛ hoc etiā ab obligatione noua: ſcꝫ ꝯtu tutele. Tu dic quod in ꝯtrario ex mutatione tituli mutatur ratio legis ſed hic ex mutatione tituli nō mutať ratio legis qđ declara.vt.j̄.dicā. 4 ¶†Opp. de.l.fi.s̄. de auto.tuto.Sol.hic videtur tex. reſpondere qđ ſua autoꝛitate pꝛincipaliter non liberatur: ſꝫ per quādam conſequētiam. Sed cōtra hoc videtur.l. quoties.§.ſicut.de admi.tuto.gl. dicit ibi cū iudice.Dy.dicit dic.vt.l.fi.s̄.de auto.tuto.vbi gl.dicit quod ſe autoꝛe tutoꝛ ſoluendo pōt ſe liberare indiſtincte a pupillo.vt.l.quoties.§. ſicut. alio modo quā ꝑ ſolutionē non poſſet pꝛincipaliter ſed ꝑ cōſequentiam ſic.vt.l.j.s̄.de auto.tuto.⁊ hāc tene. Et qđ hic diciť ꝙ ſua autoꝛitate efficere non poſſet ⁊c.intellige.l.alias quā per ſolutionem.gl. tamen.s̄.ſi cer.pe.l.ſingularia. in pꝛima gl .dicit qđ eſt ſpeciale in cauſa mutui qđ eſt falſum.vt.l.ſiſtulas.§.j.s̄.de ꝯtrahē.emp. 5 ¶†Quero qualiter eſt fideiuſſoꝛ liberatus tēpoꝛe.Reſpondet glo. qꝛ ad tempus fideiuſſit ⁊ intellige ꝙ talis liberatio nō poꝛrigebatur ad reum:alias hec.l.non ꝓcederet. facit.s̄.de admi.tuto.l.pupillus.in fi.⁊ qđ ibi not. 6 ¶†Quero quare hic nō mutatur ratio ex mutatione tituli actionis:ſꝫ ſecus in.l.iij.§. idē ſcribit. s̄.de pecu.Reſpōdeo pater cōcedendo peculiū videtur velle qđ filius cōtrahat.⁊ ſic equū fuit eum obligari ex eius ꝯtractibus de peculio:ſꝫ nō vult ꝙ delinquat:ideo actione ex delicto non teneť:vñ ſi cōtingit ꝙ illa actio que eſt ex delicto cōuertať in actionē deſcēdentē ex cōtractu vel quaſi ſupuenit ratio eqtatis q̄ vult patrē teneri de peculio.q̄ ratio nō erat pꝛius:ſed in hac.l.non mutať ratio: qꝛ ideo tutoꝛ incidit in ſcđam obligationem:qꝛ tenebatur ex pꝛima. Item ſoluendo ex hac ſecūda liberat reū vnde equitas eſt eadē contra reū dari actionem mandati ſicut ſi ſoluiſſet ex pꝛima.

Si a reo.

b [b]Pꝛo obligato ſub cōditione poteſt accipi fideiuſſoꝛ ſub duabus conditionibꝰ copulatiue cōceptis ſi vero diſiunctiue:inſpicitur qđ pꝛius extiterit.h.d. ¶Oppo.s̄. eo.l.grece.§.illud.ſolu.dicit glo.refert in quātitate vel tēpoꝛe vel in qualitate ſit plus vel minus. q.d.hic eſt plus qualitate ibi quātitate vel tēpoꝛe quod non placet.vt.s̄.eo.l.hi qui acceſſionis. dic ergo ſm̄ Dy.quod hic cum pēdet conditio nullo tempoꝛe eſt obligatus in plus.

b ¶Si a reo.§. id quod vulgo. pꝛo ſyndicis.Syndicus nō poteſt petere ſibi caueri de indēnitate quod tene menti.⁊ vide Barto.in auť.nouo iure.C. de pena iu.qui ma. iudi. ſecus tamē in iudice.vt ſing.dixit Bar.in.l.ſi qs vxoꝛi.in.§. ſi fugitiuuꝫ.j̄. de furtis. Adde qđ Paul. de ca.inducit etiā contra ſocios qui faciunt pacta qđ ſi de maleficio venient condēnandi ꝙ quilibet contribuat quia tale pactum nō valet et quando valeat pꝛomiſſio indēnitatis pꝛo delicto. vide Bal. conſil. cliij.lib.iij.

Sub diuerſis.

Si īter obligationem pꝛincipalis ⁊ fideiuſſoꝛis eſt diuerſitas conditionis inſpicitur que pꝛecedit.h.d.¶Opp.de.l.verbis.s̄.ad.l. fal. et nō ſoluit.Dic quod hic euētus inſpicitur quo ad impediēdam actionem naſci ex hoc contractu non quo ad tollendam aliam actionem ad eundē effectum tendētem.vt no.per Dy.in.c.actus legitimi.de regu.iur. lib.vj.

Si reo.

Si reus pꝛomittat fundū poteſt accipi fideiuſſoꝛ ī vſufructu.h.d. ¶Diciť hic ꝙ ſi pꝛincipalis pꝛomittit fundū ⁊c. ſed tex.videtur dicere contra.in.l.⁊ per iuſiurandum.j̄.de accepti.§.illud.gl.non ſol.dic ꝙ in accipiente vſumfructū eſt pars fundi in remittēte nō vt ibi.⁊ ratio eſt ſi teneris mihi ad vſumfructum foꝛmalē q tradiť mihi a te ⁊ ab alio habeo ꝓpꝛietatem:tūc ille vſuſfructus foꝛmalis penes me efficietur cauſalis ⁊ erit illud idē ſed ſi in remiſſione hoc nō poteſt cōmittere teneris mihi ad fundū et libero te ab vſufructu tantū remanet mihi obligatus ad ꝓpꝛietatē qua tradita remanet apud te vſuſfructus foꝛmalis qui nūq̄ fuit debitus. et ſic eris liberatus ab eo qđ nō debetur:ideo nō valet qꝛ alia res eſt:vt in cōtrario.facit.s̄.de ver. obli.l. ſi ita ſtipulatus fuero ſi titius.§.j.⁊ qđ ibi dixi.

Adeo.

Oppo.qꝛ ſi ipſe ſeruus interrogat videtur fideiuſſoꝛ teneri pꝛo eodē apud eundem cōtra.l. heres a debitoꝛe.§.j.s̄.eo. et.j̄.l.pꝛoxi.ſol. vt in glo.

Si a furioſo.

Opp.s̄.eo.l. marcellus. Solutio. vt ibi. ¶Querit gl.qd ſi ſciēter interceſſit dicūt qdā eū teneri.gl.cōtra:qꝛ non eſt pꝛincipalis cui accedat qđ placet niſi iuraſſet:qꝛ tūc videť actū vt valeat omni modo quo melius pōt.vt dixi.s̄.eo.l.j.ſi qs pꝛo eo.in pꝛin.⁊ ideo tenetur vt pꝛincipalis.

1 ☞Nō valet pꝛomiſſio indēnitatis facta:vt maleficium cōmittatur nec valet pactū inter conſoꝛtes quod vno condēnato omnes teneantur.

Id quod [c]vulgo.

c Pꝛo maleficijs non pōt accedere fideiuſſoꝛ ſed pꝛo obligationibus deſcē- 1 dentibus ex maleficio.hoc dicit. ¶†Not.quod ſi pꝛomitto tibi ſoluere penam ſi cōmiſeris tale maleficium non valet talis pꝛomiſſio quod maxime eſt notādum pꝛo ſyndicis communitatis qui ad petitionem potentum non denuntiant maleficia. et recipiunt pꝛomiſſionem de indemnitate: quia non valet. Sed an valeat pactum quod inuicem faciunt conſoꝛtes in tuſcia:ſcilicet quod ſi quē eoꝛum contingeret condēnari pꝛo maleficio omnes contribuerent.Et videtur qđ nō:vt hic:quia inuitantur ad delinquendum.

c ✣Andre.pomate. c ¶Id quod.not. nō valet fideiuſſionem vt quis teneatur ꝓ alio maleficium committente.vide Bald. in.l.vt vim. ad fi. s̄.de iuſti.et iure. Quid de iudice ſi pꝛomittitur ſibi indēnitas ꝑ hāc l.videtur ꝙ nō valeat.vide Bar.in l.ſi quis vxoꝛi.ſol. ma.Ang. hic addit qđ ſi dominꝰ expulſus a ſuo caſtro cum vaſallus recte pꝛomitteret illis indēnitatem armoꝛū et equoꝝ quia iuſtum bellum. vide Spec. in tit. de iudi.iiij. reſponſo.

Succeſſio

1 ☞Succeſſio habet vim ſolutionis⁊ eximit perſonā ab obligatione.⁊ nu.3.Et habet vim ſolutionis qñ heres nullum incōmodū patiť. et nu.4.
2 Quis apud eundem pꝛo eodem non poteſt eſſe fideiuſſoꝛ.
3 Que impediūt cōtrahēda impediūt iā cōtracta.
5 Fiſcus ſuccedens debitoꝛi ⁊ fideiuſſoꝛi ipō iure liberatur mandatoꝛ.
Liberatio ſuperueniens vni ex coꝛreis nō nocet mandatoꝛi quando habet reum obligatum actione mandati.
6 Mandatoꝛ tenetur inſolidū quādo duo rei pꝛo quibus mandauit inſolidū pꝛomiſerunt ⁊ contra eos inſolidum habet actionem mandati.
7 Mandatoꝛ contra fiſcū qui ſucceſſit creditoꝛi cōtra ipſum agentē:quod etiam hodie poſſit opponere beneficium diuiſionis ſibi competēs ex perſona reoꝛum.
8 Culpa alterius ex qua quis lucrum ſentit quādo poſſit ſibi opponi tam agendo quam excipiēdo.
9 Confuſio non habet vim ſolutionis.
10 Duo rei debendi an videantur inuicem fideiubere.remiſſiue.
11 Accuſatoꝛ ſi ſuperuenit inquiſitione pendēte an debeat ſuperſederi in inquiſitione.remiſſiue.
12 Accuſatoꝛe bānito ꝓpoſita accuſatione reus nō pōt de bāno opponere:licet ex foꝛma ſtatuti querimonie bannitoꝛum audiri non debeant.

Vrānius.

a * Iſta eſt bona lex[a] et ſubtilis.⁊.h.d.ꝑ cōfuſionē perſona ab obligatione eximitur et eius acceſſoꝛie obligationis: ſecus in coꝛreis pꝛincipaľr obligatis: qꝛ in obligatione remanet.h.d. vſqꝫ ad.§. ſi ponamus. Et diuide. Pꝛimo ponit thema ⁊.q. ⁊ alleg. pꝛo vna parte.Scđo ponit q̄dā cōferentia ad deciſionē.q. Tertio oſtēdit iuriſcōſultus dubitationē.⁊ ponit deciſionē.q.Quarto cōſuluit mādatoꝛi de equitate.Quinto loquiť qualiter cōtra coꝛreū pōt agi. Sexto poniť nouus caſus.ſ.ſi creditoꝛ fideiuſſoꝛi ſuccedat.ſcđa ibi.⁊ quid.tertia ibi:ſed cū duo rei. quarta ibi:plane.quinta ibi:cū altero autē. ſexta ibi.qđ ſi creditoꝛ. 1 ¶†No.vnā regulā qđ ſucceſſio habet vim ſolutionis. 2 †Itē ꝙ apud eūdē quis ꝑ eodē nō pōt eſſe fideiuſſoꝛ. 3 ¶†Itē not.ꝙ ſucceſſio eximit perſonā ab obligatione.¶Item no.ꝙ que impediūt cōtrahēda impediūt iā contracta. ¶No.iſtum tex.qui dicit aut ſunt ſocij: aut non. 4 ¶Et extra gl.opp.†qꝛ in ver.⁊ quidē.dicitur qđ ſucceſſio hꝫ vim ſolutionis in ver.ſꝫ cū duo.ꝙ iure cōfuſionis eximiť pſona.ſol.ſucceſſio vim ſolutionis habet qñ ex hoc nullū incōmodū patitur heres.vt in ver.⁊ quidē.ſꝫ cū eſſent duo rei haberet incōmodū ſi haberet vim ſolutionis ſucceſſio vt in ver.ſꝫ cū duo.⁊.l.ſi ei.s̄.de euic. ¶Venio ad gl.đꝛ hic ꝙ que impediūt cōtrahēda ⁊c. ¶Opp. de.l.patre furioſo.de his q ſunt ſui vľ alie.iur.⁊.l. pluribꝰ.§.⁊ ſi placet.s̄.de ver.obli.ſol.hic fuit defectus cauſe finalis in ꝯꝛijs ſecus:vt plene dixi in d.§.⁊ ſi placet. ¶Oppo.⁊ nūc venio ad oppo. foꝛtes.đꝛ hic ꝙ fideiuſſoꝛ ſeu mādatoꝛ poteſt eligere fiſcū inſolidū.cōtra:qꝛ fiſcus non poteſt intelligi obligatus eſſe.cū ſucceſſio eximat pſonā ab obligatione.ſic talis mādatoꝛ nō ſoluit pꝛo eo.huius 5 †timoꝛe dicit glo.ꝙ fiſcus ſuccedēs debitoꝛi ⁊ fideiuſſoꝛi ipſo iure nō liberatur ſed ope exceptionis ſed hoc nō eſt verū per.l.in oībus.j̄.de ſolu.vbi đꝛ quod obligatio ipō iure tolliť ſucceſſiōe. veritas eſt dicit Iac.de are.fateoꝛ ꝙ ille nō eſt obligatus et pꝛo eo nō ſoluit:ſed ꝑ alio ſi ſoluit: tamē cōtra illū habet actionē mādati. vt.j̄. pxi.§. ⁊ liberatio ſuperueniēs vni ex coꝛreis nō nocet mādatoꝛi qñ habet eum obligatum actione mandati inſolidū. 6 ¶†Op.ꝙ mādatoꝛ nō poſſit agere cōtra quēlibet īſolidū:qꝛ nō fuit actū:ergo ⁊c.vt.l. reos.§. cū in tabulis.s̄.de duo.re.So.dicit gl. eoipſo ꝙ ipſi pꝛomiſerūt inſolidū apparet ꝑ eis mādatoꝛē teneri inſolidū:⁊ ſic inſolidū:cōtra eos habet actionem mandati qđ no. 7 ¶Extra glo.opp.†hic đꝛ ꝙ poteſt fiſcū eligere inſolidū contra:qꝛ duo rei habēt beneficiū diuiſionis:vt in coꝛpoꝛe.de duo.re. ⁊ ex perſona eoꝝ mādatoꝛis.vt.l.inter eos.§.duo rei.⁊.§.creditoꝛ.s̄.eo.fuit no.per Dy.in.l.ſi pupillus.s̄.de fideiuſ.tu.Sol.dicit Dy. ⁊ quidā habēt ⁊ quidā non.qđ hic ꝓcedit ſm̄ iura antiqua:ſecus ſm̄ iura hodierna:qꝛ imputet ſibi ſi nō oppoſuit b beneficiū diuiſionis:ſed iſtud[b] eſt verū ſi mādatoꝛ vellet agere ꝯtra aliū coꝛreū cui fiſcus nō ſucceſſit ſꝫ cōtra ipſum fiſcū:ſecus qꝛ fiſcus nō pōt obijcere culpā ex qua lucrū ſentit.vt.l.cū ī fundū.ver. qđ ſi mulier.s̄.de iure do.nō eñ poteſt dicere debuiſti mihi opponere beneficiū diuiſionis: ſꝫ gl. in.d.ver.qđ ſi mulier.dicit ꝙ agēdo non poſſum culpā obijcere ex q̄ lucrū ſentio ſꝫ excipiendo ſic.⁊ ita fiſcus poteſt opponere excipiēdo ꝙ nō petijt diuiſionē:ſꝫ nō eſt verū per.l.vēdicantē. ⁊.l.ſeq.s̄. 8 de euic.⁊ qđ ibi no.†Ut aūt intelligas capias breuiter tria verba. qñqꝫ culpa alteriꝰ ex qua lucrū ſentio ex cauſa actionis mee.⁊ tūc nō poſſum ſibi opponere agēdo.vt.l.cū in fundo.§. qđ ſi mulier. s̄.de iure do.l.nupta.§.j.s̄.ſo.ma. quādoqꝫ culpa eſt cauſa exceptiōis mee:⁊ tūc aut eſt cōmiſſa circa illam actionē cōtra quā volo ſibi exceptionem opponere.⁊ tūc poſſum opponere.vt.d.ver.quod ſi mulier.in gl.q̄ ſic debet intelligi aut eſt cōmiſſa illa culpa circa aliud q̄ circa actionē ex qua agis et tūc nō poſſum obijcere culpā ex qua lucrū ſentio.vt.l.vēdicātem.s̄.de euic.vel verius ⁊ breuius dic.aut culpā ex qua lucrū ſentio volo obijcere alicui ad cōſequēdū vel retinendū illud lucrū qđ inde percepi ⁊ poſſum:vt in vſucapione ⁊ p̄ſcriptione que perimūt actionē ⁊ exceptionē. ⁊ ita loquiť gl.in.d.l.cum in fundo.aut habito illo lucro occaſione illius culpe volo ad aliud cōtra te agere vel excipere ⁊ nō poſſum.vt.d.ver.qđ ſi mulier.⁊ gl.ī d.l.vēdicātē.⁊ ſic debet intelligi qđ.s̄.dixi. ¶Venio ad gl.mag.⁊ ꝯ illud qđ đꝛ inſolidum agi ſi nō eſt ſociꝰ obſtāt tres regule.pꝛma eſt: qꝛ bona fides nō patiť ꝙ is idem exigať. modo fiſcus habebat ſolidū ſuccedēdo.Itē nūc habebit a ſocio ſolidū habebit ergo bis idē.Alia eſt regula ꝙ teneť cedere actionē cōtra coꝛreū cui ſucceſſit ꝙ non pōt: ergo repelliť exceptiōe.vt.l.ſtichū.§.pe.⁊.l.modeſtinus.j̄.de ſol.⁊ iſte tangūtur in glo. Extra gl. eſt alia regula ꝙ ſi ſoluo ſolidū medietatē repetā a nō ſocio actiōe neg.geſt.vt.l.j. et ibi no.C. de duo. re.ergo obijciā fiſco ꝙ nō pōt me cōuenire inſolidū cū poſſum a te repetere.huius cōtrarij timoꝛe c dicit glo.ꝙ de rigoꝛe dicit verū tex. ſed de equitate obſtat exceptio. ¶Sed ꝯtra hoc opp. qꝛ ſi hoc eſſet verū:tūc idem eſſet in caſu qñ ſunt ſocij:qꝛ de rigoꝛe tenenť inſolidū:ſꝫ qꝛ ſocij.⁊ poteſt repetere tūc de eqtate pꝛo parte cōuenitur.huius cōtrarij timoꝛe dicit Ruge.ꝙ nō eſt differentia niſi qꝛ magis apte habet actionē ſocius:ꝙ ſi nō eſſet ſocius qd dicemus.certe durū videť mihi ꝙ tantꝰ homo quātus pau.fuit iuriſcōſultꝰ autoꝛ huiꝰ.l. loquereť ita ſtulte.⁊ ideo dico ꝙ hic loquiť qñ erāt duo rei debendi ex cā lucratiua.⁊ ſic nulla regula obſtat.nā nō ob.pꝛima qꝛ per ſucceſſionē non videť habere ſolidū:qꝛ nō habet vim ſolutiōis vt dixi. Itē nec ſcđa qꝛ nō dꝫ cedi actio: vt dicā.j̄. titu.ij.l. modeſtinus.Itē nec tertia regula:qꝛ nō poteſt repetere.vt.l.in lege fal.hoc eſſe ſeruādū.s̄.ad.l.fal. ſꝫ huic ob.iſta.l.in pꝛn.que loquiť qñ duo rei ſunt ex ꝯtractu mutui:ergo nō ex cauſa lucratiua: ſed rñdeo ꝙ licet queſtio ꝓponatur in duobꝰ reis ex cauſa mutui:tñ ab illo ver.ſꝫ cū duo loquiť generaliter in duobꝰ reis ex cauſa lucratiua:⁊ ſic non referť ad caſum ꝓpoſitū.⁊ ſi vis dicere ꝙ ad ꝓpoſitū pꝛimū caſum refertur.dic ꝙ hec pecunia tota peruenit ad illū coꝛreū cui fiſcus nō ſucceſſit:⁊ ſic dicte regule nō obſtāt eadē rōne. ¶Ulterius cōtra pꝛedicta op.nā legata liberatiōe acceptilatio facta vni ex duobꝰ reis ſocijs ꝓdeſt alteri ī totū. vt.l.iiij.§.nūc de effectu.s̄.de lib.leg.quare nō ſucceſſio q̄ loco ſolutiōis habeť. Itē ſnīa abſolutoria ꝓdeſt alteri.vt.l.ſi duo.s̄.de arbi. ⁊ ſic cōfuſio. 9 Solu.dicit†glo.ꝙ cōfuſio non habet[c] ſolutionis c vim ſꝫ iſtud nō declarat:qꝛ pactum factū vni non

a ¶Bona lex. vide gloſ.nota.in.l. debitoꝛi. de pac.
* Pꝛo concoꝛdia. Aduerte qñ audiri nō debet in iudicio bānitus vel vſurarius manifeſtus vigoꝛe ſtatuti. Bar. ſentit ī l.elegāter.§. ſi qs poſt.ff. de condi. inde.qđ iſta exceptio poteſt opponi poſt lit.cōteſta. Cōtrarius tñ allegatur in hac.l. vrānius. circa fi. tu dic in pꝛopꝛijs terminis non loquitur Barto. in hac.l.vꝛannius.ſicut loquiť in.d.§. ſi quis poſt. quia hic querit nunqd poſſit ꝓſequi accuſatio pꝛopoſita per illum qui poſtea exbānitur ⁊ concludit quod ſic cuꝫ ſit iā cepta non tamen de nouo fieri. Et ſic hic licet poſt litē conteſt.hec foꝛte allegetur tamen non ob hoc repellitur qđ poſt litem conteſt.⁊c. Sed quia fuit accuſatio pꝛopoſita ante bānū nec de directo loquitur nec ſe fundat ſuper lite conteſta.ergo nō contrariatur. Adde ad materiam de qua per Pau. de caſt.ſuo cōſi.cxlj.

✣Andre. pomate.
b ¶Sed iſtud. Et tene mēti ſi reus debendi ſuccedit fideiuſſoꝛi: lꝫ extinguitur obligatio:nō tamen extinguitur hypothecaria. tex.ē ſingu.ſm̄ Ang.hic ī l.cum quis.§.qui pꝛo te.j̄.de ſolu.

c ¶Confuſio non habet. Adde glo. ⁊ Bar.in.l. ſocer. ſol.ma. ⁊ in.l. heres qui a debitoꝛe.§.fi.s̄. eo. dum queriť an ſucceſſio habeat vim ſolutionis vel confuſionis tantū et quando ſucceſſio habeat vim ſolutionis ⁊ que ſit ratio.vide Bar. ī.l. ſi is qui ꝑ emptoꝛe.de vſuc.ī.xxiij. colū. Itē fallit in rei vendi.que cōpetit heredi contra defunctum qꝛ non confunditur ſm̄ Bal.not.j̄.l.ſi vxoꝛ.C. de bo.auto.indi.poſ. et ibi an confundantur quo ad fideiuſſoꝛes ⁊ hypothecas ⁊ quādo ſucceſſio habeat vim ſolutionis. vide pau. de ca.cōſi.cclvij. inci. notādum eſt ad euidentiam.

habet vim ſolutionis: ⁊ prodeſt alij in totū. vt.l. eadē.§.j.ſ̃.de duo.re.⁊.l.iiij.§.nūc de effectu.ſ̃.de libe.le. vnde aduerte dixi tibi in.l.ex duobꝰ reis. ꝙ eatenus quatenus ſocius pōt repetere a ſocio liberato eatenus ſibi prodeſt pactum. vt.l. eādē. §.j.ſ̃.de duo.reis.⁊ facit.d.l.iiij.§. nūc de effectu. de libe.leg. modo ad ꝓpoſitū quādo ſunt duo ſocij ſi vni eſt factū pactū ſiue ab alio petaꝛ dimidia ſiue etiā vnus denarius partē iſtius ꝙ ſoluit repetet a ſocio: qꝛ omne cōmodū ⁊ incōmodum dꝫ eſſe cōe: ſiue ſint ſocij oīm bonoꝝ ſiue illiꝰ obligationis tm̄ ⁊ illud verū qñ accidit durāte ſocietate. hic vero iſta ꝯfuſio fit poſt mortē: ⁊ ſic ſocietate finita merito partē petet a ſocio. nā cū ſocietas ſit finita non poteſt cogi cōmunicare id qđ exegerit. ſoluꝫ eñ illud exigit qđ ipſi qui cōuenit ſoluendo in diuiſione obuenit. ⁊ iđ puto ꝙ ſi facta diuiſione inter correos vni fiat pactū illud non prodeſt alteri
10 in parte q̄ ſibi obuenit ſoluenda. ¶ † Ultimo hec lex inducit ad plures queſtiones. primo inducit per gl. an duo rei debēdi videantur inuicē fideiubere: dixi vobis.ſ̃.de duo.re.l.reos.ī pn̄. ¶ Querit
11 Dy. † hic ſi pēdēte inꝗſitione ſupueniat legitimus accuſator an debeat ſuperſederi in inꝗſitione. Et videtur ꝙ ſic ꝑ iſtā.l. ibi. vt queadmodū ⁊c. et de hoc per Dy. in.c.actus legitimi. de reg. iur. lib.vj.⁊ dicā in.l.ſi maritus.§.j.de adul.⁊ per Cy.
12 in.l.ea quidē.C.de accu. ¶ † Deinde querit Dy.
a quidā accuſauitª alterū. deinde fuit exbānitꝰ modo iſte accuſatus dicit ꝙ ſuper accuſatione ſua facta per exbānitū nō debet ꝓcedi per formā ſtatuti quo caueꝛ ꝙ querimonie exbānitoꝝ nō audiātur: ⁊ videꝛ ꝙ nō poſſit procedi per iſtū tex. ibi. vt queadmodū īciperet ⁊c. ⁊.l. ſi poſt finitā.ſ̃.de ſuſpec.tu.⁊.l.hos accuſare.§. hoc bñficio.j̃. de accu. ⁊.l.iij.§.pe.ſ̃.de libe.agno. Ecōtra videꝛ ꝙ poſſit procedi poſtꝙ̃ iudiciū eſt iā inchoatū. vt.ſ̃. de iuriſdi.om.iudi.l.cū quedā puella. ⁊ ita ꝗdā habēt iſtā.q.īſolutā: tñ videꝛ mihi ꝙ ſit caſus in.l.negāda.C.ꝗ accu.non poſ.⁊.l.ſi is qui reus.j̃. de publi. iudi. vbi accuſationē de nouo nō pōt dare deportatus: ſed antiquā proſequi. Ad cōtraria reſpondeo. primo nō ob.l.iſta. qꝛ hic ſuperuenit defectꝰ in cauſa finali. in ꝗſtione ꝓpoſita ſupuenit defectꝰ in pſona.i.in accuſante non in cauſa finali: qꝛ non deſinit delictum eſſe: licet accuſator ſit exbānitus. Nec ob.l.hos accuſare.§.hoc bñficio.j̃. de accu. qꝛ ibi ſuperuenit beneficiū accuſato quo poteſt vti: ſed in ꝗſtione ꝓpoſita vtiꝛ ex bāno accuſati ꝙ nō licet ꝑ iura.ſ̃.alleg. Nō ob.l.iij.§.fi.ſ̃.de lib.agno. ⁊.l.ſi poſt finitā.ſ̃.de ſuſpec.tut. qꝛ ibi ſuperuenit defectus in cauſa finali vel materiali: vt dixi.ſ̃.e. de verbo.obli.l.ſi pluribus.§.et ſi placet.

Si ponamus. Pactuꝫ factū vni ex correis non preiudicat mādatori.b.d. ¶ Opp. quia imputet ſibi mādator ſi ſoluit. vt.l.ſi fideiuſſor. in prin.ſ̃.man. ſolu. dicit gl. hic mādator ſeu fideiuſſor fuit ignorans: ſecus ſi ſciēs: vt in cōtrario: vel fuit pactum perſonale: ſꝫ text. aliter ſoluit. dic ergo ꝙ hic fuit factum pactum vni ex correis debendi: ita ꝙ non prodeſt alteri reo ⁊ fideiuſſor ſoluit ꝓ eo qui remanet ſic obligatus habet actionem etiam ꝯtra liberatum per rationem in tex. qꝛ non poterit auferre accuſationem mandatori qui contemplatione vtriuſꝗ̃ interceſſit. vt.ſ̃.proxi.dixi.

1 ☞ Mandatum poteſt per alium impleri ſi in eo venit dari.

1 **Placet.** Jſte.§. hꝫ duas lecturas. Not. ſecūdam ꝙ mandatum † poteſt impleri per alium quod ꝓcedit in caſu.§. noſtri. quādo in mandato venit dari ꝙ per alium poteſt explicari.C.de cadu.tol.l. vna.§. ne autem. ſecus ſi fieri: vt ibi.

Si fideiuſſori. Acceptilatio fctā fideiuſſori ꝗ in obligationem nō incidit non prodeſt fideiuſſori.b.d.

1 ☞ L.j.ſ̃.de in litem iurando quod non habeat locum in ſtipulatione iudicatum ſolui.

a ¶ Quidam accuſauit. ſi titius accuſauit ſeiū poſtea titius fuit bannitus poſt accuſationē. vtrū poſſit ꝓcedi ſuper accuſatione ſtante ſtatuto ꝙ bannitus non audiatur. et Bar. hic tenet qđ poteſt ꝓcedi. et ꝑ conſequens tenet qđ exceptio iſta qđ bannitus non debet audiri non pōt opponi poſt iudicium inceptū vt in.q. iſta ſecus ante ſed aduerte: qꝛ Bar. tenet contrariū.ſ. qđ poſſit in quacūꝗ̃ pte iudicij opponi in c.elegāter.§. ſi ꝗs poſt.de condi. indebi. in ver. qñꝗ̃ exceptio non purgatur per cōteſtationē quod no. et reperitur in hac materia notabile conſilium Frā. de alb.ccxxx. ⁊ đ hac q. per Ange. in.l. is ꝗ reus. in prin. de publi.iudi. ⁊ ꝑ Jmo. in.j. char. ⁊ per Bal. in.l.j. in xvj.col.C. ꝗ accuſa.non poſ. ⁊ vide que no. Bar. in.l. hos accuſare.§.j. j̃.de accu. ⁊ bal. in l.cū mulier. in vlti.col.ſ̃.ſol.ma. et caue ad Bart. in d.l.hos accuſare.§.j. ſit cōtrarius. ħ dictis. adde qđ Pet. de ancha. in c.cū iter. de exce.

Cum procurator. Contumacia rei non auget obligationem fideiuſſoris.b.d.l. loquitur in fideiuſſore rem ratam haberi. quid in fideiuſſore iudi.ſol. ⁊ an ſi iuratur in litem contra eū: an intelligatur in eo qđ creſcit illa accuſatio propter iuramentū. gl. in.l.j.ſ̃.de in lit.iurā. dicit qđ ſic ego re-
1 prehēdo glo. † per.l.iudicatū ſolui ſtipulatio certam.j̃.iudi.ſol. ſed ſuſtinendo eā dic quādoꝗ̃ iuratur in litem in actione bonefidei: ⁊ tunc nō daꝛ niſi vna ſentētia: ⁊ tunc ad id qđ in illa prima deuenit tenetur fideiuſſor. vt.d.l.iudicatū ſolui. facit quod no. de act.emp.l.j. in prima glo.mag. quandoꝗ̃ ferūtur due ſententie: ⁊ tunc fideiuſſor teneꝛ ad id quod deuenit in prima: niſi forſan īterceſſerit etiam in ſecundo iudicio.

¶ De noua.et delega. Rubrica.

1 ☞ Pupillus ſine tutoris autoritate obligaꝛ naturaliter: ⁊ qualiter hoc intelligatur. ⁊ nu.7.
2 Precedens obligatio quando poſſit nouari per ciuilem tantum.
3 Nouatio precedentis obligationis pōt fieri nedū per ſtipulationē ſed etiā per aliū contractū.
4 Seruus promittere poteſt animo nouandi quādo promitteret ex cauſa peculiari et non eſſet interceſſio.
5 Actio ciuilis tendēs ad eundē effectum ad quem obligatio iuriſgentium illam tollere poteſt.
6 Proximus pubertati in maſculo dicitur qui eſt in.x. anno cum dimidio femina in nono anno cū dimidio.
8 Ratio quare infans nec infantie pximus nec pupillus contrahēs cū tutore: nec prodigus cui bonis eſt interdictum: nec minor nec mulier ꝓhibiti per ſtatutū contrahere obligantur naturaliter.
9 Adultus contrahens quādo obligetur ciuiliter et naturaliter.
Adultus non obligatur ciuiliter nec naturaliter quando a iudice eſt ei interdicta adminiſtratio.

b **Nouatio.** ᵇ Primo dicit quid ſit nouatio. ſecundo vnde dicatur. tertio qualis debet eſſe obligatio nouata. quarto qualis debet eſſe obligatio nouās. ſecūda ibi: nouatio enim. tertia ibi: illud. quarta ibi: dūmodo. prima ⁊ ſecūda pars non egēt ſummario. tertia ⁊ quarta breuiter hoc dicūt. Per ſequentem obligationem etiam naturalem tātum nouatur precedens qualiſcūꝗ̃ obligatio fuerit.b.d. ¶ No.j. ꝗd ſit nouatio. Secundo vnde dicatur. Jtem no. qđ natu-
1 ralis nouat precedentē. Jtē no. † ꝙ pupillus ſine tutoris autoritate naturaliter obligaꝛ. ¶ Opp. primo qꝛ nouatio eſt ſtipulatio: ideo debuit diffinire nouationē prout ſtipulationem. vt.l.v.§.ſtipulatio.ſ̃.de ver.obli. Sol. nouationē vocat hic nō ipſum cōtractū: ſcꝫ in modo fiendi ſed effectū ipſius ſm gl. ⁊ iſtud diffinitur hic. ¶ Opp.j̃. eo.l. aliā. Sol. ibi loquiꝛ de nouatione neceſſaria: hic
2 de volūtaria. ¶ † Quero vtrū precedens obligatio poſſit nouari per ciuilem tantū. ⁊ glo. dicit qđ non: qꝛ ciuilis ſit ex ſtipulatione que hꝫ cōſenſum ⁊ ſic naturalem parit.l.j. in fi.ſ̃.de pac. Sed gl. nō bene dicit: qꝛ poſſibile eſt ꝙ ciuilis tātū nouetur qꝛ teneris ad centū ſub ſpe future numerationis ⁊ inde eſt ante biēnium obligatio ciuilis tantum ſm glo. noſtram. vt no.C.de iur.⁊ fac. igno.l. cum quis. ⁊.ſ̃.de cōdi.inde.l.j. ⁊ ideo ſi interim ꝓmitto illa centū ſub ſpe future numerationis etiam per ciuilē nouatur prima ⁊ nihil repugnat. Dat glo. aliud exemplū per quod lit.cōteſt. ſit nouatio per ciuilē obligationē tantū. vt.j̃.eo.l.delegare. ſꝫ certe per lit.cōteſt. inducitur nouatio neceſſaria. ⁊ de illa nō loquitur hic ſed dicā.j̃.eo.l.aliā. quandoꝗ̃ ſit per lit.conteſt. nouatio voluntaria: qꝛ volūtarie cōteſtaris litem. de qua loquitur.l.eo.l.delegare. in iſta etiam eſt cōſenſus. ⁊ ſic etiam naturalis obligatio

dicit idem in excōmunicato eſſe qđ dicit Bar. hic in bānito: ſed ſm Jo.an. forte diceretur cōtrarium eſſe verius. nihil tamē alleg. ita dicit eſſe in.c.j.de accuſa. ⁊ ibi ꝑ Abb. Adde quod Pe. de anch. conſilio ccccxvij. tenet qđ ſtāte ſtatuto ꝙ ſtetur dicto denuntiatoris ꝙ ſi poſt denuntiationem fuerit bannitꝰ denuntiator ꝙ vno dicto non ſit danda fides alleg. inter alia hanc.l. et ad hoc vide Joā. an. in addi. ad ſpecu. in ti. de accuſatore. ver. excipiꝛ.

b ¶ Nouatio. ⁊ do tex. de cuius itellectu. vide bar. in l. ſingularia. ff. ſi certū pet. ⁊ alleg. Jmo. in.l. ſcire debemus. de verbo. obli. adde tamen ꝙ nō videꝛ poſſe fieri nouatio per pactum nudū ex interuallo interpoſitū.l. ſi ex pretio. ⁊ ibi bart.C. ſi cer.pe. licet hic dicatur ꝙ ſufficiat quod oriri poſſit naturalis obligatio. ⁊ ad Bart. hic et ad p̄dicta adde Paul. de ca. in.l. delegare. la.j.j.e.

obligatio ſubeſt. vt doc. dicūt in.l.j.C.de iudi. Sꝫ
3 † quero an per aliū contractū poſſit fieri nouatio precedētis obligationis ꝙ̃ ꝑ ſtipulationē. ⁊ videtur ꝙ nō per.l. itē illa. in fi.ſ̃.de cōſti.pecu. vbi interuētu noue perſone in conſtituto non ſit nouatio.
a Contrariūª ergo dico ⁊ do tex. quē neſcio alibi. vt.l. ſi mādato meo.§.fi.ſ̃. manda. tamē hic eſt plus: qꝛ per ſtipulationē preſumebatur nouatio in alijs: al's nō p̄ſumebaꝛ niſi hoc agereꝛ. vt.l. iteꝫ illa. in fi.ſ̃.de cōſti.pecu.⁊.l. ſi mādato meo.§.fi.ſ̃.
4 māda. ¶ † Quero quid ſi ſeruusᵇ ꝓmittit animo
b nouādi an nouetur. prima gl. dicit qđ nō: quia cū ſit interceſſio: nō obligaꝛ ciuiliter nec naturaliter vt.ſ̃.tit.j.l.ſeruus inſcio.⁊.l.ſeq. de hoc habes tex. inſti.eo.§.preterea. vnde puto ꝙ ſi nō eſſet interceſſio: vt qꝛ promitteret ex cauſa peculiari qđ tūc
5 fieret nouatio. ¶ † Quero quomodo ſtipulatio q̄ eſt actio ciuilis poteſt tollere obligationē iuriſgētiū. vt.j̃.ti.ij.l.an inutilis.§.ſi acceptilatū.⁊.l. ſi acceptilatū. dic ꝙ actio iuris ciuilis q̄ directe tendit ad perimendū obligationē nō pōt eā tollere: ſed actio ciuilis tendens ad eūdē effectū ad quē obligatio iuriſgētiū bene poteſt tollere. ⁊ ſic eſt mirabilis ꝓditio. vt no. inſti.eo.§.itē per acceptilationem. in fi.§.per gl. ¶ Uenio ad ver. illud. Oppo. ſ̃.de ꝯdi.indebi.l.qđ pupillus.⁊.l.pupillus.ſ̃. de act.⁊ obli. huius cōtrarij timore ſunt in gloſ. plures ſolu. vna eſt ꝙ hic loquiꝛ in pupillo ꝗ eſt pximus pubertati: ſiue ſit locupletior vel nō: ꝯtraria
c loquunꝛᶜ ſi eſt pximus infantieᵈ vel infans. et dic
d † ꝙ ille dꝛ proximus pubertati qui habet decē an-
6 nos ⁊ dimidiū qđ ītelligo in maſculo. Jn femina vero in.ix.annis cū dimidio dꝛ proximus pubertati. nā cū infantia duret vſꝗ̃ ad.vij. annos. vt.C. de iure deli.l.ſi īfanti. illud qđ ſupereſt ad pubertatē diuiditur ꝑ mediū. ⁊ ſic apparebit an ſit pximus infantie vel pximus pubertati. ita dicit glo. j̃.de reg.iur.l.pupillū. in pn̄.⁊ inſti.de inuti.ſtipu. §.ſed qđ diximus. alibi videꝛ dici aliter. vt.l. non tātū.ſ̃.de excu.tut. ꝙ pximus pubertati eſt pximus per ſex mēſes: ſꝫ in alio caſu ibi loquiꝛ. ſtarē huic gl. alius tex. eſt in.l.j.§.pe.ſ̃.de lib. ho. exhi. que prima facie videtur cōtra predicta: ſed ſi bene
e inſpiciaꝛ nil facit.ᵉ dicit glo. in hoc bene. ſed in ſolutione cōtrarij nō bene dicit per.l. ſi pupillus.ſ̃. de aut.tu. vbi etiā pximus pubertati nō obligaꝛ
f naturaliter. dat gl. aliā ſolu.ᶠ qꝛ aut peruenit aliquid ad eū ⁊ tenetur naturaliter: al's ſecus qđ nō placet: qꝛ tūc teneꝛ ciuiliter ⁊ naturalr̃. vt.l. ſi pupilli.j̃.de ſol.⁊.ſ̃.cōmo.l.iij. alij dicūt vt Mar. qđ vtrūꝗ̃ reꝗriꝛ.ſ. qđ debet eſſe pximus pubertati ⁊ locupletior: ſed nō bene dicūt: qꝛ tūc teneretur ciuiliter ⁊ naturaliter. vt.d.l. ſi pupilli.⁊.l.iij. in prin.ſ̃. cōmo. Alij dicūt aliter: aut pupillus habet tutorē: et pōt obligari naturaliter cū diſtinctione tñ: aut nō habet tutorē: ⁊ nō poteſt naturaliter obligari. ita no.C.de inuti.ſtipu.l.fi. ſꝫ nō placet: quia quādo nō habet tutorē facilius dꝫ poſſe obligari. arg.l. ſi curatorē.C.de in integ.reſti. vñ alij antiq aliter dixerūt: ſcꝫ ecōtra. aut pupillus hꝫ tutorē: ⁊ non pōt ſine eo naturaliter obligari. vt dictis.ll. aut nō hꝫ: ⁊ pōt obligari naturaliter. vt hic. argu. d.l. ſi curatorē. iſtā opi. ſibi appropriat Ja. de are. ſed fuit antiquorum. vt refert gl. in.d.l. pupillus nec velle.j̃.de reg.iur. ſed iſta opi. eſt cōtra caſum l.fi.ſ̃.de iureiur. Non ob. qđ dicitur ꝙ equiparaꝛ prodigo. vt.d.l. ſi curatorē habēs. qꝛ nō eſt verū in oibus. nō ob. quod diciꝛ ꝙ ſm hoc cōtractus pōt valere iure retētionis ſi ſolueretur: qꝛ ī hoc pupillo ſuccurriꝛ per.l.interdū.ſ̃.de condi. inde. non ob. ſi dicis ꝙ dādo ſibi curatorē videtur ſibi interdi-
7 cta adminiſtratio: vt.j̃.dicā. ꝟa ergo † ſol. eſt quā ponit gl. tua hic.⁊.d.l.pupillꝰ. nec velle.j̃. de reg. iur. vt diſtinguaꝛ ſic. Aut pupillus eſt īfans ⁊ nō obligaꝛ ciuiliter nec naturaliter etiā ſi qui aliqd perueniat ad eū. vt.l.cōtraria. ſm gl. qđ intellige ꝙ nō teneꝛ actione ex eo contractu: ſꝫ cōdictione ſine cauſa: vel ad exhibendū. vt.ſ̃.cōmo.l.iij. ⁊ qđ ibi no. Jtē qđ dico de infante intelligo de proximo infantie. vt inſti.de inuti.ſtipu.§. ſed quod dicimus. ⁊ no. in.d.l.pupillus nec velle. Si vero eſt maior infante ⁊ pximus pubertati: tūc ſi ꝓmittat ſuo tutori nec ciuiliter nec naturaliter obligaꝛ. vt l.pupillus. de auto.tut. ſm gl. qđ intellige niſi ſit locupletior. vt ibi pꝫ: aut ꝓmittit alijs ſine tutoris autoritate: ⁊ tūc obligaꝛ naturaliter. vt hic. ⁊ inſti.eo.§.preterea. ſm gl. qđ intelligo indiſtincte ſit locupletior vel non habeat tutorē vel nō. vt.ſ̃. de iureiurā.l.fi.ſ̃.ad.l.fal.l.ſi pupillus. qñ di.leg. ce.l.cū illud.§.j.ad treb.l.ſi eius.j̃.tit.j.l. in numerationibꝰ. ⁊ ſi eſſet locupletior obligareꝛ ciuiliter: vt dicit hic gl. in fi. Si aūt ꝓmiſit cū tutoris autoritate: tūc obligaꝛ ciuiliter ⁊ naturaliter. ſꝫ poteſt reſtitui ſm glo. vt.l.impuberes.ſ̃.de auto.tut. ſm gl. predictā que dixit pupillū teneri ciuiliter ⁊ naturaliter ītellige niſi ꝓmiſſio ſit facta de re cuius alienatio ſit interdicta: qꝛ tūc nec ciuiliter nec naturaliter obligatur ſine decreto. vt.l. ſi ad reſoluē-
8 dā.C.de predi.mi.rōnē.j̃.dicā. ¶ † Quero de ratione predictoꝝ. Reſpōdeo infans ⁊ infantie proximus nō obligatur naturaliter: qꝛ deficit cōſenſus pupilli ſi promittit ſuo tutori nō obligaꝛ naturaliter: qꝛ ꝓhibitus eſt tutor talē promiſſionem recipere: imo punitur. vt.l.nō licet. de contrahen. emp. ⁊ not.C. de cōtrahen.emp.l.cū ipſe. vnde lex reſiſtit cōtractui ⁊ nō naſciꝛ ciuilis vel naturalis obligatio. vt.l. ſi nō fortē. in prin.ſ̃.de condi.inde. ⁊ iſta eſt ratio quare ille cui eſt īterdictū bonis nō obligaꝛ naturaliter: qꝛ ei eſt īterdictū. ⁊ ſic lex reſiſtit huic ꝯtractui ſeu preceptū iudicis factū autoritate legis: ſed pupillo nō eſt interdictū cōtrahere per legē vel per iudicē: ſed lex eoꝝ cōtractibus nō aſſiſtit. Jtē iudex ſibi dādo tutorē nō interdicit ei adminiſtrationē ſꝫ ſupplet defectū etatis: et hoc principaliter agitur vt ſuppleat defectū qui eſt a natura: nō vt interdicat ei id qđ naturaliter poteſt. vt.ſ̃.de tut.l.j. ⁊ ideo in caſibus in quibus lex reſiſtit eoꝝ cōtractibus vt in alienatione: conuētione: ⁊ ꝓmiſſione rerū immobiliū. dico ꝙ naturaliter non obligaꝛ: qꝛ hoc eis interdicitur. vt d.l. ſi ad reſoluendā.C.de predi.mi. arg.ſ̃.de cōdi. inde.l. ſi nō fortē.§.fi. ⁊ ideo dico ꝙ ſi ex forma ſtatuti alicuius ciuitatis eſſet ꝓhibitū ne pupillus vel alius minor cōtraheret ſine ſolēnitate certa: vel ſi eſſet facta ꝓhibitio ex pte cōtrahētis cū eo: vt ſi ſtatutū eſſet ꝙ nullus ꝯhat cū minore niſi tali modo. qđ tunc ex tali cōtractu pupillus vel minor non obligaꝛ naturaliter per ea que dicta ſunt quādo pupillus cōtrahit hic cū tutore. ⁊ per alia de ꝯctu interdicto a lege. Preterea predicta probanꝛ alia ratione: qꝛ quādo in ſtipulatione vel cōtractu venit id cuius cōmerciū eſt īterdictū ei cui promittiꝛ nō cōtrahiꝛ obligatio naturalis. vt.ſ̃. de act.⁊ obli.l.j.§. ſi id qđ. ⁊ ibi glo. idē ſi eſt interdictū cōmerciū. hoc eſt alienatio ex parte ꝓmittētis. vt.d.§. ſi id quod. ⁊ in glo. ⁊ qđ dixi.ſ̃. in prodigo. nō ob.l.multū. cum ſi.ſ̃.de ver.obli. qꝛ ibi loquitur quādo ꝓmiſſori non eſt cōmerciū. hoc eſt non poteſt emere: nec ſibi acquirere. eadē ratione ſi eſt prohibitus vendere. ad qđ facit qꝛ faciendo cōtra preceptū.l. peccat mortalr̃. ⁊ ſic nō teneꝛ id obſeruare de iure naturali ⁊ diuino. vt dixi.ſ̃.titu.j.l. ſi ꝗs ꝓ eo. in pn̄. Jdē dico in mulieribꝰ ⁊ alijs ꝗbus ex ſtatutis terrarū interdictū eſt cōtrahere. vnde eſt aduertēdū qualiter verba cōcipiātur. vt.ſ̃.ti.j.
9 l.cū lex. ¶ † Quero ꝗd iuris ī adulto. gl. dicit aut habet curatorē: ⁊ idem ꝙ in pupillo: aut nō. ⁊ tūc teneꝛ ciuiliter ⁊ naturaliter: licet poſſet reſtitui. vt l.impuberes.ſ̃.de ver.obli. Sed ꝯtra.C. de in integ.reſti.l. ſi curatorē. vbi equiparaꝛ ei cui bonis eſt interdictū. qđ quidā tenent ꝙ mihi non placet
g qđ plus obligeturᵍ pupillus ꝙ̃ adultus curatorē habēs. dico ergo ꝙ per dationē tutoris vel curatoris nō interdicitur alicui adminiſtratio ⁊ poteſtas adminiſtrādi quā habet de iure naturali. vt ſ̃.dictū eſt in pupillo ſed tollitur fomentū qđ dabatur a iure ciuili. Sed quādo bonis expreſſe interdiciꝛ tūc tollitur oīs poteſtas. vt.d.l. is cui bo-
h nis. Nec ob.l. ſi curatorem.ʰ qꝛ equiparaꝛ ꝓdigo quantū ad ciuilē obligationē: puto tamē ꝙ ſi iu-

a ¶ Contrarium. ego dico ⁊ ꝙ nouatio fiat ꝑ aliuꝫ contractū ſequiꝛ Bar. hic. hoc etiā tenet Lud. bolo. ī conſi. lix. colū. iij. verſi. addiꝛ etiam aliud. ⁊ do. Maria. Soci. in cōſil. xxj. colū. iij. verſi. nec obſt. ſi diceretur quod Bar.

b ¶ Quid ſi ſeruꝰ. adde tex. in.l. in ꝑſonā.§.j. cum ibi no.ſ̃.de pac.

✤ Andre. pomate.

c ¶ Contraria loquuntur. ꝗs dicatur proximus infantie et ꝗd in cā delicti. vide bal. ⁊ Moder. in.l. excipiunꝛ.ſ̃. ad ſille.

d ¶ Proximus infantie. quis dicaꝛ pximus pubertati vel infantie. vide de deſpon. impube. in.c. cōtinebatur. per bal. in l. ſi ꝗs in tantā. in ij. col.C. vnde vi. glo. ⁊ ibi bal. in.l. fi.C. de infan. expoſi. ⁊ cum theorica Bar. hic trāſit Ang. in.l. ꝑperādū.§. ⁊ ſiquidem. C. de iudi. ⁊ ibi ēt bal. ī.j. col. hoc ſequiꝛ per bal. in repeti.c. ſi pater. in viij. colū. vbi pulchre de teſti. li.vj. ⁊ dicta ꝑ Bar. hic limita. vt ꝑ bal. et ro. in.l. excipiūꝛ. ad ſille. ꝑ illū tex.

e ¶ Nil facit. qꝛ ibi dicitur ꝗs ſit pximus pubertati. ⁊ ibi no. Ber.

f ¶ Aliā ſol. vtruꝫ ex cōtractu minoris abſꝗ̃ decreto naturaliter obligeꝛ. Adde quod ipſe no. in.l. cū lege.ſ̃.de fideiuſſo. ⁊ qđ no. Bal. in.l. nō dubium.C. de legi. in.xj.col. per Cy. in.l.j.C. de inuti.ſtipu. et tex. et qđ ibi Bar. in.l. ſi pupillus.ſ̃.de cōdi.inde. quod no. Adde que poſui ī aut. ſacramēta puberum. ⁊ in dicta.l.cum lex.

g ¶ Plus obligetur. vide Cyn. in d.l. ſi curatorem habens. ⁊ qđ not. Bal. ī.l. potuit. in x.q.C.de iur.deli. ¶ Adde an inter pupillū ⁊ curatorem poſſit fieri cōpromiſſum. et an inter adultū ⁊ curatorē. Bal. cōſil. cccxliiij. lib.j.

✤ Andre. pomate.

h ¶ L. ſi curatorē. no. ex iſtis verbis Bart. qđ minori xxv. annis ꝓdigo non eſt interdicta adminiſtratio bonoꝝ ipſo iure dū dicit ꝙ ſi ei per iudicem interdictū eſt qđ nō obligaꝛ ergo ſi nō eſſet interdictū bñ obligareꝛ. ⁊ hanc etiā opi. tenet Bal. in c.j.§.itē ſacramēta. in vlti. verbis de pa.iura.fir. ⁊ ꝑ ea cōſuluit Fede. cōſi. ſuo.xxxj. ⁊ eſt pro iſta opi. text. in.l. patri ꝓ filio. in pn̄.ff.de mino. ibi dū dicit ſi vocatus ſit cū merito debeat interdici ergo ſi debeat interdici nō erat interdictū ⁊ dum dicit etiā ꝙ iſta ē preſtās ī integrū reſtōnem ergo valebit contractus.

dex ĩterdiceret pupillo vel adulto administrationem
ex causa.qꝺ tũc nõ obligaret ciuiliter vel naturaliter.
Vidimus qualiter obliget pupillus ex
cõtractu quid si ex dolo ⁊ non est dubiũ.vt.l.j.C.si
aduer.delic.⁊.l.j.§.an ĩ pupillũ.s̃.depo.⁋Quid
in culpa.dic vt glo.habuisti in.l.ij.s̃.ti.proxi.

1 ☞ Nouatio hodie fit ope exceptionis vbicunq olim fiebat tacite.
2 Instrumentum si continet ꝙ titius promisit seio centum pro tali causa cõputato omni alio instrumento tunc inducitur nouatio.
3 Nouatio qualiter tacite fiat.remissiue.
4 Actio in rem an possit nouari.remissiue.

Omnes res. Omnis obligatio põt nouari
si tamen hic agat.Dicitur hic dũ
modo hoc agat qualr̃ intelligit ⁊ agatur.
dicit glo.siue tacite siue expresse. vt insti.eo.§.
a preterea.sed cõtra.C.ᵃeo.l.si.Sol.dicit gl.†ꝙ hodie
1 expsse debet agi.dic tñ ꝙ vbicũq olim fiebat
nouatio tacite hodie fit ope exceptiõis.istã gl.habeo
ꝓ vera.idem tenet gl.C.eo.l.si.⁊ Azo in sum.
huius ti.Dicitur hic qꝺ erant obligationes due.
⁋Quero an vtraq sit efficax.dic vt dixi in.l.quibus
.s̃.de ver.obli.p Jac.de are.⁊ qualiter fiat nouatio
2 .dabo materiã in.l.pe.j̃.de pto.stip.⁋†Hic
tamẽ quero dr in instrumẽto titius promisit seio
centũ ex tali causa cõputato in hoc oĩ alio instrumẽto
:vtrũ ex hoc videat facta nouatio ꝑcedẽtiũ.
b puto ꝙ sic.ᵇper.d.l.si.C.e.⁊ arg.s̃.de leg.iij.l.paulo
3 callimacho.§.j.⁋†Sed qro qualiter fiat tacite
.Dic vt dixi.de ver.obli.l.qui vsumfructũ.⁊ dicã
4 in.d.l.penul.j̃.de preto.stipu.⁋†Quero vtrũ
actio in rem possit nouari.dic ꝙ sic.vt.j̃.tit.ij.l.et
vno.§.j.⁋Quero nũquid id quod venit per officium
iudicis nouetur.dicam.j̃.eo.l.emptor.

1 ☞ Pupillus vt cõueniri ⁊ exigi possit requiritur qꝺ sit effectus locupletior.

Cui bonis interdictum. ⁋Quero qd si nec meliorem nec
deteriorẽ suam cõditionem facit.Glo.
dicit ꝙ valet.vt.j̃.de sol.l.in pupillo.⁊.s̃.de dolo.
c l.nõ debet.Cõtra gl.ᶜhabetis.j̃.eo.l.nouare.Dy.
tenet istã per.l.quã alleg.Sed cõtra istã determinationẽ
1 .facit gl.s̃.eo.l.iij.Sol.aut†querit de pupillo
cõueniẽdo ⁊ exigendo.⁊ tunc requirit ꝙ vere
sit locupletior:alr̃s si quid ab eo exigeret efficeretur
pauperior.⁊ ita loquit illa gl.aut queritur
an sit locupletior quo ad alia:⁊ tunc sufficit ꝙ nõ
sit pauperior.vt hac glo.⁊.l.alleg.in ea.

1 ☞ Quis non debet petere ad cuius cõtrarium non esset postulaturus.
2 Vsufructus non potest delegari nec cedi actio.

Si vsusfructus debitorẽ. Ista lex est subtilis.In obligationibus
que cõtrahunt sup reb⁹ inseparabilib⁹
a ꝑsona non cadit vera delegatio.h.d.
In si.ibi coherẽti.i.contracta sup re que persone
1 cohereat.⁋†No.ꝙ debeo id petere cuius cõtrariũ
nõ essem postulaturus.Itẽ not.ꝙ idẽ in alijs
reb⁹ que persone coherẽt.⁋Opp.de.l.mulier.§.
ex asse.s̃.de iure do.quã gl.alleg.Pro concordãtia
.vide gl.que incipit improprie ponit ⁊c.in si.et
cõcordat in eo ꝙ ibi dr ꝙ non põt fieri delegatio.
In alio discordat qꝺ dicit ꝙ nõ est liberat⁹ debitor
.hic dr quod est liberat⁹ saltẽ ope exceptionis.
Dic ꝙ ibi delegato nihil aberat ⁊ ibi cui facta est
delegatio nihil aderat.hic aderat ꝭm Jac.de are.
d ⁋Opp.insti.ᵈde vsufru.§.finit.qꝛ nõ potest delegari
2 vel cedi.Gl.dicit ꝙ hic est speciale.†Sed certe
nõ video rationẽ specialitatis.vnde glo.soluit
aliter qꝺ hic nõdũ fuerat vsusfructus cõstitutus:
⁊ sic actio cedit.glo.nõ dicit verũ:qꝛ sicuti vsusfructus
nõ põt cedi ita nec actio.vt.l.corruptionẽ.C.
de vsufruc.⁊.l.oĩs.§.desinere.s̃.vsufruc.quemadmo.ca.
⁊.l.sempronius attalus.de vsufru.leg.nec
põt delegari ipo iure.vt hic:qꝛ alius est vsusfruct⁹
in persona delegãtis:alius ĩ persona ei⁹ cui facta
est delegatio.vt.l.stipulatio ista.§.si qs ita.de ver.
obli.tamẽ ꝑpter consensum debitoris ⁊ creditoris
liberat ope exceptionis vt hic:sed cessio nullo
modo valeret:qꝛ nõ cõsensit debitor:et ideo si exigeretur
ab eo cui facta est cessio cogeretur soluere
aliud ꝓ alio inuitus.⁋Sed ꝯtra hoc videt ꝙ
etiã in delegatione nõ liberet.vt.s̃.de ope.liber.
l.opere in rerũ.cũ.l.seq.⁊ seq.Sol.nõ liberat ipso
iure.vt ibi.sʒ ope exceptionis.vt hic.⁊.l.si.§.cũ mihi
.s̃.de ver.obli.Itẽ ꝯtra ꝙ nullo modo liberet.
vt.d.§.ex asse.respõdeo ibi delegat⁹ nõ liberat a
creditorib⁹ ⁊ legatarijs hereditatis:qꝛ illi nõ consenserũt
delegatiõi sʒ ꝯsensit solũ ille cui debebat
fieri restitutio.Itẽ nõ liberat ab illo fideicõmissario
:qꝛ ei cui est delegatus nil querit.nã ĩ dicta restitutione
operat autoritas senatuscõsulti trebel.
q̃ nõ hʒ locũ in eo cui facta est delegatio.⁋Opp.
et videt ꝙ vsusfruct⁹ finiat ex ꝑsona cedẽtis.vt.l.
necessario.§.si.s̃.de peri.⁊ cõmo.rei vẽdi.Sol.ibi
nõ fuit cessus vsusfruct⁹ sed cõmoditas vtẽdi.hic
vero fuit actio delegata ⁊ vsusfruct⁹ fuit cõstitut⁹
in ꝑsona eius cui facta est delegatio:ideo ex eius
persona finitur.facit glo.s̃.sol.ma.l.vsusfructus.

In diẽ obligatio. Obligatio pura potest nouari ad diẽ
et ante diem nõ fit exactio.h.d.Hic est
amphibologia ꝙ verba possunt dupliciter ĩtelligi
sʒ vera lectu.est in summario.Quero si obligatio
in diẽ nouatur in puram an statim possit agi.
⁊ gl.hic dicit ꝙ sic.contra glos.est.j̃.eo.l.stichum.
§.j.et ibi videbitis.et Dy.hic tangit.

Si ita fuero stipulatus. Obligatio fideiussoris non nouat
principalem.h.d.

1 ☞ Quãdo vna causa venit ad implementũ alterius agitur ex impleto non ex implente.
2 Incõtinenti dicitur fieri qꝺ fit anteq̃ partes habeant contractum pro absoluto.
3 Numeratio facta ante vel post stipulationẽ in dubio videtur facta causa implẽde stipulationis.
4 Si dixi me stipulaturũ ⁊ numero ⁊ postea nõ stipulor ex numeratione nascitur actio.

1 **Cum pecuniam.** Si vna†causa venit ad im
plementũ alterius agit ex impleto nõ ex implente
.h.d.⁋Op.de.l.certi cõdictio.§.qm̃.s̃.si cer.pe.
Sol.ibi fuit inutilis stipulatio.⁋Op.de.l.j.§.ij.
s̃.de stipu.ser.so.ibi.nomine vnius fuit stipulat⁹
⁊ noĩe alterius numerauit.⁋Opp.de.l.quidam
cũ filium.s̃.de ver.obli.⁊.d.l.cõtra.s̃.ad macedo.
gl.solu.qꝺ numeratio fuit facta ex interuallo ibi
hic incõtinẽti:sed nihil est dicere.Dic ergo ꝙ cõtrarie
.ll.nõ vetãt ꝙ ex stipulatione nõ nascat sed
querit cui acquiratur.⁊ dic vt dixi in.l.quidã cuʒ
2 filiũ.⁋†Quero qualiter intelligat incõtinenti.⁊
gl.in diuersis partibus dicũt vel parum ante vel
parũ post.vt.l.iij.C.de edil.edic.l.iurisgẽtiũ.§.qn
imo.⁊.l.in bonefidei.C.de pac.Jac.de ra.dicit hic
ꝙ incõtinenti intelligit anteq̃ partes habeãt contractũ
ꝓ absoluto.vt.l.cõtractus.C.de fide instru.
3 dicã de hoc.j̃.de solu.l.j.†Quero qd in dubio an
numeratio videatur facta causa implẽde stipulationis
:vel vt ex ea oriatur actio.dic vt gl.sed doc.
dicũt qꝺ in dubio siue ante siue postea fiat stipulatio
fit semp causa implẽde stipulationis numeratio
:⁊ nõ vere nec ficte ex numeratiõe nascit actio.
⁊ istud est vtile scire propter formationẽ libelli:an
intẽtes actionẽ ex numeratiõe vel stipulatiõe.dixi
ĩ.l.si ita stipulat⁹.§.chrysogonus.s̃.de ver.obl.
et per doc.de hoc in.l.certi cõdictio.§.qm̃.s̃.si cer.
pe.⁊ plene dixi ibi.⁊ p Cy.in.l.si absentis.C.si cer.
4 peta.⁋†Querit glo.quid si dixi me stipulaturũ:
⁊ numero:⁊ postea nõ stipulor an nascat ex numeratione
actio.⁊ certe sic:qꝛ in vtili stipulatione interposita
nascit actio ex numeratiõe.vt.l.certi cõdictio
.§.qm̃.s̃.si cer.pe.multomagis vbi est nulla
stipulatio:illum modũ arguẽdi sequitur imperator
in.l.j.post prin.C.de rei vxo.actio.

An pena

a ⁋Sed cõtra.C.de veritate huius glo.vide que dixi in.l.qui vsumfructum.de ver.obli. Adde tu quod cõtra Bar.hic tenet do.Alexã.in cõsi.x.col.iij.ver.⁊ eodẽ modo in.ij.volu.⁊ in consil.xiij.maxime in.ij.col.eo.vol.⁊ do.Maria.Soci.in cõsil.xxj.col.ij.ver.verũtamen.ꝑdictis non obstantibus nisi ex aliqb⁹ coniecturis appareret partes hoc voluisse ⁊ ꝙ fiat nouatio ope exceptionis in casib⁹ in quibus olim fiebat ipso iure quãdo verisimiliter ẽ qꝺ voluerint nouare.tenet corne⁹ in cõsi.xxxiij.col.v.versi.⁊ theorica est.in.ij.volu.

b ⁋Puto ꝙ sic.facit qꝺ no.Bar.in l.plane.el.j.§.j.ff.de leg.j.⁊ cũ bar.transit Ang.in.l.qui vsumfructuʒ.de verb.obli.vide ibi vtrũ autẽ hypotheca nouetur dic vt in.l.creditor.in prin.et ibi per Bar.ff.q po.in pig.habe.

c ⁋Contra glos.et ista forte gl.videtur verior:qꝛ tex.hic dicit ꝙ stipulator debet facere meliorem cõditionem suã quaʒ non põt dici facere nisi lucret.Itẽ tenẽdo istam glo.non dʒ subaudiri ad tex.maxime nõ ob.tex.in.l.de pupillo.quia ibi solum est naturale remediũ ordinarium ad tollẽdam oẽm obligationem etiã inuito creditore.vt in l.qui sic.j̃.de solu.vnde non est verũ ꝙ plus faueam⁹ soluẽti quam nouanti obligationẽ.ita dicit Fran.de rã.in.l.certi cõdictio.§.quoniã.s̃.si cer.peta.

d ⁋Opp.insti.no.an et quando per alienationeʒ mei vsusfruct⁹ formalis vel rei in qua vsumfructum habeo amittã vsumfructum ⁊ finiat.vide Bald.et no.Bar.ĩ.l.res quorũ.C.de iure do.⁊ hic in si.⁊ bal.ĩ.l.j.C.si pig.pignodatum sit.Adde Bal.ꝯsi.cclxxxv.lib.iij.

1 ☞ An pena vel mora precedens videatur repetita in obligatione nouante.

a **Si stichum.** ᵃStipulatio nouans tollit primã obligationẽ ⁊ purgat morã.
hoc dicit.⁋Quero vtrũ in sequentem
obligationem trãseat mora precedẽs.quidam qꝺ
sic:nisi expresse agat contrarium.istud est verum
qꝛ iura ista sunt immutata in hoc:qꝛ hodie debet
1 expresse agi vt presumat nouatio.⁋†Sed circa
hoc an pena vel mora precedẽs videatur repetita
in obligatione nouante an sit immutatũ dicam.j̃.
eo.l.quoties.⁊ plenius in.l.si rem aliquã.j̃.eo.dixi
in.l.eum qui ita.§.si.s̃.de verbo.obli.

1 ☞ An ex stipulatione nouãte obligationem in diem statim agi possit.

Legata. Obligatio in diem vel pura potest statim nouari:sʒ cõditionalis
demũ in conditionis euentũ.h.d.Hic dicitur
1 ꝙ obligatio in diẽ statim nouat.⁋†Quero vtrũ
ex stipulatione nouãte poterit statim agi.glo.dicit
ꝙ nõ:sed expectabitur dies.ita dicit glo.sed.s̃.
eo.l.in diem.no.cõtra.Dicunt quidam ꝙ hic loquitur
in.l.nostra.quãdo expresse fuit dies repetita
in.l.in diem.loquitur gl.quãdo est dubiũ:vt
sic in dubio nõ intelligatur repetita.arg.l.alle.in
glo.ita dicebat do.Oldra.cõtra istud dictum videtur
b casus in.l.qui sic.ᵇde ver.obli.vbi in dubio
dies repetita videt:mihi videt ꝙ debeamus dicere
in dubio sic:aut in sequenti stipulatione nulla
fuit deducta quãtitas:sed sic dictũ ꝙ ex prima stipulatione
debes promittis:et tũc dies intelligat
repetita:aut fuit expressa quãtitas.vt.c.que mihi
debes ꝓmittis:tũc dies nõ intelligitur repetita.
hoc ꝓbatur.s̃.de re iudi.l.nesennius.cũ sua gl.in
l.si prior.cũ sua gl.s̃.solu.matri.non ob.l.qui sic.
qꝺ ibi fuit facta expressa cõmemoratio diei.

Si quis ita. Cõceptio stipulationis nouãtis potest precedere
stipulationẽ nouatã.h.d.⁋Opp.eodẽ tpe non
potest qd oriri ⁊ extingui.vt.l.titio cuʒ moriet.s̃.
de vsufruc.Sol.qꝺ hic dicit eodẽ tpe nõ ĩtelligas
in eodem instãti:sʒ precedit primo obligatio titij
et sequitur postea obligatio nouans.

Idem celsus. Actio iudicati:non nouatur per stipulationem iudicatum solui.

Si decem. Si debita duob⁹ alternatiue ꝓmittantur nouatio
nõ cõtingit.h.d.⁋Opp.glo.de.l.is cui decẽ.j̃.eo.
Sol.solue vt ibi.Itẽ ꝯtra.j̃.e.l.a te.sol.vt ibi.Circa
istã.l.querunt duo.primo qs fuit iste titi⁹.Sol.
põt intelligi de ipso debitore vel de quodã extraneo
.⁊ sic erũt due lectu.ꝭm hoc querit quid in dubio
dicit gl.in dubio presumo.vt.j̃.tit.j.l.⁊ magis
qꝺ in eo.vel ꝭm quosdã.vt innuit.j̃.eo.l.a te.⁊.l.is
cui.Ista gl.est difficilis.nam ad hoc vt prima responsio
ꝓcedat oportet te sic formare questionẽ.qd
si iste titius soluit simplr̃ nõ exprimẽdo pro quo
solueret.⁊ intellige ꝙ iste titius erat ille idẽ debitor
:nõ erat extraneus:⁊ tũc ꝓcedit respõsio ꝑma
qꝺ in dubio videtur soluere noĩe suo.vt.d.l.⁊ magis
.j̃.ti.j.sed si ille titius fuisset quidã extraneus ⁊
dubitaretur in quã causam caderet.sol.dic vt.l.j.
⁊.ij.j̃.ti.j.⁋Secũdo modo potest intelligi ista.q.
ꝙ in dubio hoc est vtrũ ista stipulatio presumat
facta animo nouãdi vel nõ:⁊ tũc bene procedit sequens
responsio.dic vt.j̃.eo.l.is cui.⁊.l.si a te.

1 ☞ An qñ aliquis liberat me inuitũ habeat contra me actionem negotiorum gestorum qꝺ non.

Si ab alio. Potest alius me inuitũ liberare:non autẽ inuito
mihi actionẽ auferre.h.d.Dicit hic ꝙ erant duo
obligati:sʒ vno soluente liberat alter:imo videt
summa duplicari:quid enim ꝓhibet ꝙ tu debes
mihi.c.noĩe dotis vxoris mee:⁊ vxori alia cẽtum
c vnde videt obstare.ᶜinsti.de duo.re.ĩ prin.⁊.s̃.de
act.⁊ obli.l.lucio.Sol.intelligas quod hic fuit dictum
in ꝓmissione eandẽ pecuniã:⁊ sic apparet ꝙ
1 senserũt de eadẽ pecunia.⁋†Quero qñ aliquis
liberat me inuitũ:an habeat ꝯtra me actionẽ negotiorũ f
gestorũ.Glos.hic dicit ꝙ non.contra tenet
glo.in.l.soluẽdo.s̃.de neg.gest.Alia gl.in.l.solũ.
j̃.ti.j.intelligit illud qñ soluit ꝓ ignorãte:secus si
ꝓ inuito.Guil.de cug.dicit ꝙ tũc qñ soluit ꝓ inuito
habet actionẽ nego.gesto.qꝺ probat per.l.at si
quis.§.labeo.s̃.de relig.⁋Itẽ probat per.l si qs
mancipijs.§.si.s̃.de pecu.⁊ qꝛ nõ esset equũ vt qs
locupletaret cũ aliena iactura.vt.l.nã hec natura
.s̃.de cõdi.inde.⁊ sic equũ est actionẽ dari.vt.l.
quoties.s̃.de prescrip.ver.⁊ tenet Cy.in.l.si.C.de
d neg.gest.Ad.l.si.de neg.gest.rñdet Guil.ᵈꝙ qñq
prohibitio sit sup tali gestione ꝙ ꝑpter eã gestor
incidit in delictũ:vtputa ꝓhibeo ne labores fundũ
meũ:nec intres causa laborandi:tunc si intras
delinquis.vt.l.iij.s̃.de acqui.re.do.merito nõ debes
habere actionẽ negotiorũ gestorũ.vt.l.siue hereditaria
.s̃.de neg.gest.sʒ quãdo ꝓhibitio nõ facit
gestorẽ delinquere:vtputa ꝓhibeo tibi ne soluas
pro me:si soluis tũc habebis cõtra me actionem
negotiorũ gestorũ per dictas rõnes.quicquid
dicat Guil.ipse dicit cõtra casum.l.pro te.s̃.man.
et sic ista gl.dicit verum.facit.l.si ex duobus.s̃.de
neg.gest.⁊ sic ista glo.verum dicit.⁊ glo.que est in
l.soluẽdo.intelligat in eo qui soluit pro ignorante
:alr̃s male diceret.nõ ob.l.at si quis.§.labeo.qꝛ
speciale est in expẽsis funeris.Non obst.l.si quis
mancipijs.in si.s̃.de pecu.qꝛ ibi ideo quia seruus
potest obligare dñm inuitũ de peculio.ita rñdet
glo.in.d.l.si.C.de neg.gest.nõ ob.ꝙ non debet locupletari
cũ aliena iactura.⁊ quia equũ est actionem
dari:quia imo nõ est equum propter prohibitionem
sibi factam vt dictis legibus.

1 ☞ Debitor potest petere vt sibi fiat instrumentum liberationis quando soluit.

e **Si pupillus.** ᵉVide glo.q̃ incipit videt
1 supflua ibi sed dicit ꝙ nõ.⁋†No.arg.
qꝺ possum petere vt fiat mihi instrumentum
liberationis vt magis de facili possim liberationem
ostendere.vt hic.⁊.l.plures apochis.
C.de fide instru.

1 ☞ Promitto si digito celũ tetigero est pura:secus si dr cũ moriar vel cũ antichristus nascetur.

f **Qui sub cõditione.** ᶠQuero exẽplũ.gl.ponit exẽplum si stipulor si Antichristus
1 nascetur.nam certũ est ꝙ nascetur.†Secũdo modo
ponit exemplum gl.si stipulor.c.cum moriar.
nam ista stipulatio est pura:imo nõ est pura:quia
licet hoc sit certum ꝙ moriar nõ tamẽ est certum
quãdo:ideo debet expectari dies.ita nota.in.l.in
omnibus.de reg.iur.quare glo.ponit exemplum
quãdo promitto.x.si celũ tetigero digito.nam est
certũ ꝙ nunq̃ celũ digito tãgam:ideo est pura.vt
l.in illa.in si.s̃.de verbo.obliga.

1 ☞ Quando primo stipulor iter secũdo actũ an nouatio presumatur:qꝺ sic.

* **Qui actum.** Si secũda stipulatio cõtinet minus nõ ꝑsumit
nouatio:secus si cõtinuat plus.h.d.⁋Quero qd
est hoc dictũ qñ scꝺo stipulor minus nil agit.dicũt
qdã ꝙ nõ fit nouatio etiã si est hoc actum.hoc
est falsum.vt.l.q vsufruc.s̃.de ver.obli.Alij dicũt
ꝙ sequẽs stipulatio nullũ hʒ cõmodũ.tu dic nihil
agit:qꝛ nouatio nõ ꝑsumit.ita debemus intel
1 ligere cum sumus in materia nouationis.†Quero
qñ stipulor primo iter.scꝺo actum:an nouatio
presumat.gl.dicit ꝙ nõ:qꝛ aliud est ꝙ in scꝺa stipulatione
deducit.videt ꝙ imo sit nouatio:vt ꝓbatur
in.l.qui vsufru.s̃.de ver.obli.ꝭm verũ ⁊ cõmunẽ
intellectũ.et ita debet intelligi hic vt faciat
ad titu.nõ obst.quod hic dr ꝙ stipulatur aliud:qꝛ
intelligo qꝺ stipulatur aliud:scʒ plus.

Cui recte. Op.glos.de.l.nouare.j̃.eo.⁊.l.nõ ideo.
Sol.dicit gl.hic dr ꝙ fallit in adiectis
fallit etiã in qbusdã alijs.Ruge.vero
vt ista ꝯtra soluat addit ad regulã cui recte soluit
scʒ vt sibi debitũ:tunc ista regula non cõprehẽdit

a ⁋Si stichum.vide no.per Bart.ĩ l.triticũ.s̃.de ver.obli.in.l.sisti.ĩ vltimis ver.ꝑn.eo.tit.ĩ.e.ibi.l.si ꝑor.hoc simpliciter sequitur pau.de castro.quẽ vide in.l.s̃.alleg.in si.istud sequit pau.de ca.ibi dicẽs ꝙ in stipulatione tãtum necessarium videtur ꝙ dies sit repetita.l.j.§.sub cõditione sunt.vt lega.no.ca.

b ⁋In.l.qui sic.qꝛ ibi fuit facta expssa ⁊c.vel ibi non fuit expssa quantitas in secũda:vt ꝑtʒ ex ꝑdictis ꝭm Pau.de ca.ibi.

c ⁋Si ab alio.videtur obstare.an dbitor soluẽs creditori creditor sit liberat⁹.vide tex.in.l.si solutum.de pig.act.⁊ ibi bal.

d ⁋Rñdet Guil.adde que dixi.s̃.in.l.in rem.§.tignũ.s̃.de rei ven.

e ⁋Si pupillus.⁊ hic est casus vnicus et singularis ꝙ iudex nõ debet condẽnare reum q conueniri poterat plurib⁹ actionibus nisi primo actor liberet reuʒ ab alijs formalr̃.similiter qñ pluribus teneor debeo seruari indẽnis per cautionẽ legitimam ab eo cui soluo.vt not.Bal.in.d.l.cũ seruum.ad si.C.de ser.fugi.⁊ ad istũ tex.adde.l.nõ solũ.s̃.de rei ven.

f ⁋Qui sub conditiõe.de intellectu hui⁹.§.addꝺ not.p Bart.in.l.si constante.§.j.s̃.solu.ma.⁊ ibi indistincte tenet ꝙ conditio q̃ omnino est extitura ita demũ impedit natiuitatẽ obligationis si est incerta an ⁊ quãdo:secus si est certa an ⁊ incerta qñ hic ẽ bonus tex.vltra quẽ adde bonũ tex.in l.iulia.verũ debitorẽ.ver.similẽ.et ibi not.gl.in ver.solutionis.in si.ꝺ cõdi.inde.bene facit tex.in.l.nisi finita.de tute.⁊ ra.distra.in princip.vbi licet certũ sit tutelã finiri morte vel pubertate tamen nõ oritur actio nisi finita ea tutela:vt ibi.⁊ plene per Bart.in.l.ita stipulatus.in ij.q.j̃.de ver.obli.Et ad ꝑdicta adde Bar.in.l.cẽtesimis.eo.ti.⁊ vide Bart.in.l.heres meus.de mino.

* Pro concordia.Aduerte qꝺ bar.videtur velle.ĩ.l.singlr̃aria.ff.si cer.peta.ꝙ in stipulatione incõtinenti vel ex interualio continente tantũdem quantũ primeua obligatio olim presumebat nouatio.Contrariuʒ tenere videt expresse in hoc.§.si.ĩ.l.si pupillus.in.l.q his ideʒ.in l.scire.ĩ.l.q vsumfructũ.ff.de verb.obli.⁊ in.l.penul.ff.de preto.stipu.Solu.est aptissima ex suis distinctionib⁹ in dictis ll.et multiplex eẽ potest vt intelligat in.d.l.singularia.⁊ ĩ alijs plurib⁹ locis vbi dixit presumi nouationem intellige qñ aliqs plus cõtinebat vtilitatis vel aliter intellige.s.ope exceptionis.vt in.d.l.pe.dixit bar.plures solu.dat ipse bar.vide per eũ in dictis suis distictionibus.

☙Andre. pomate. a ¶Delegare.licet iſta opi. cōmuniter teneatur p doc.in.l.ſingularia.qđ.d.l.fi.nō habeat locū in delega.ff.ſi cer.pe.⁊ eam tenuit Bal.in.l.pecuniā quā.eo.ti.et Imo.in.l.pe.j.de pꝛeto.ſtipu.contrariū tamen tenuit Ro.in.d.l.ſingularia.ꝓ quo facit qꝛ ope nouationis venit nouatio in ſpecie ⁊ delegatio.vt eſt gloſ. in rub.j. eo. et tenuit Cy.in rubꝛ.C. eo. ſed nūc ſic habeo ꝙ bonū eſt argu. in correctorijs de ſtricta ſignificatione oblata.glo. eſt in.c.de pꝛima. in ver.alleg.ex de ele.cū ergo ibi dicāt in.d.l.fi. ꝙ hodie non pꝛeſumit nouatio in ſpecie ſumpta niſi expꝛ̄ſſa agat ergo etiā dꝫ extendi ad nouationē in genere ſumptā per ſupioꝛa ⁊ ſic ad delegationē q̄ ſub ea continet ⁊ ſic etiā habebit locū.d.l. fi.in delegatione. vide Alex. cōſi.x. in.ij.vol. ⁊ Barb. xix.col.vj. vol.j.⁊ xxxvij. col.vj. eo. vol.et Are.conſilio.v.ad fi.

b ¶Non videt. no. pro eo quod dicit Bar.in.l.ſingularia.ſ.ſi cer.pet.de campſoꝛe: qꝛ iſtđ facit contra. ⁊ ita tenent alij doc.in d.l. qui vſumfructum .ſ. de verb. obli.⁊ ꝓ iſta parte audio qđ Bar. cōſuluit videlꝫ ꝙ nūq̄ fit nouatio pꝛime obligationis neceſſario in pꝛeiudiciū creditoris: ſed tunc demū cuꝫ ſua intereſt per tex.not. in l.cum duobus.§. idem reſpōdit.ſ. pꝛo ſocio.⁊ qđ ibi Bart.⁊ Bal. in.l. cōmiſſoꝛie.C. de pac. inter emp. et vēdi.⁊ in.l.j.C.de his que pe. no. et quod ipſe not. in l.ſi quādo.in fi.C. de inoffic.teſta.et in.l.j.in.ij.col. de publi. iudi. vide Bar.in.l.j.§.j.de pꝛeto. ſtipu. et in dicta .l. ſingularia. habet an ius excipiendi poſſit nouari. ⁊ ad bar. hic vide glo. in.l. ij.C.eo.et Bal. in l.pecunia.ſ.ſi cer. peta.⁊ expꝛ̄ſſe glo. in.l.iiij. in gl. ibi. C.e.adde pulchꝛe Bal.conſil.ccxix. iij.lib. et conſilio ccxxxvij. eo.lib.

alios caſus enumeratos in gl.⁊ verū dicit Ruge.
tamen foꝛmando ſic regulam exceptio non bene
adaptatur ad regulā. Item in quibuſdam caſibꝰ
ille cui poteſt ſolui nomine alieno poteſt nouare:
vt in tutoꝛe:in curatoꝛe ⁊ pꝛocuratoꝛe habēte mā
datum cum libera.j.eo.l.nouare.⁊.l.fi.j.eo.
1 ☞Hec lex ꝙ hodie nō corrigat p.l.fi.C.đ noua.
2 Delegatio quo ad delegātem ⁊ delegatum fit nu
da ſcriptura:ſed quo ad delegantem ⁊ eum cui fit
delegatio per ſtipulationem.
3 Delegatio qualiter dicat fieri litis cōteſtatione.
4 Que actio detur contra delegatum per litis cōte
ſtationē vbi quod vtilis illius directe que daba-
tur contra debitorem.
5 Litis conteſta.facta cōtra delegatū ſuper inſtan-
tia facta cōtra debitorem fiet contra eum condē-
natio.⁊ ibi ponitur pꝛactica.

a **DElegare.** ^aDicit hic delega-
re eſt vice ſua alium
1 reū dare creditori:an hec†lex ſit hodie
correcta p.l.fi.C.de noua. et inſti. eo.§.
b pꝛeterea.certe nō videt:^bqꝛ illa lex nō facit mētio
nē niſi de nouatione nō de delegatiōe.⁊ ſi tu dicis
imo facit ibi mētionē de delegatione dū corrigit
iura antiqua que dicebāt ꝙ interuētu noue pſo-
ne noua naſcit obligatio:⁊ inducebat nouatio ꝙ
ad delegationē ꝓpꝛie videbat referri ꝙ nō ob. qꝛ
noua pſona poſſit īteruenire abſq̄ iuſſu ⁊ delega
tiōe debitoris:ſꝫ ſi debitor delegat eū vel dat aliū
expꝛomiſſorē forte nouatio nō inducit.non pono
2 hoc ꝓ cōſtanti.¶†Uenio ad ſcđm paſſum.đꝛ hic
ꝙ fit delegatio per ſtipu.⁊ per lit.cōteſt. cōtra.j.e.
l.delegare.Sol.ī delegatiōe eſt duplex actꝰ.vnus
eſt inter delegantē ⁊ delegatū debitorē ⁊ iſte talis
c actus fit nuda ſcriptura ⁊ ſimilibus modis.^cvt.j.
eo.l.delegare.quidā eſt actus qui fit inter delegā
tem ⁊ eū cui fit delegatio.⁊ iſte actus ſolū fit p ſti-
pulationē ⁊ lit.conteſt.cōtra: qꝛ ſolū ſtipulatione
fit.vt.l.j.C.eo.Solu.ſubaudi ibi vel cōteſtatione.
3 ¶†Querit glo.pꝛimo qualiter fiet iſta delegatio
per conteſt. Reſpondeo qn̄ alius ſuſcipit iudiciū
pꝛo me aīo nouādi:tunc ego liberor.⁊ ille incipit
teneri:vel ponamus alio modo dicit gl. ꝙ ego ce
do tibi actionē cōtra debitorē meū ⁊ tu lit. cōteſt.
es cū eo.ipſe incipit teneri tibi ⁊ liberat a me exē-
plū iſtud nō eſt bonū:qꝛ magis eſt exēplū ceſſio-
4 nis quā delegationis.vnde tene pꝛimū.¶†Sed
quero q̄ actio dabitur cōtra debitorē ſic delegatū
per cōteſta.dicit glo.ꝙ datur illa vtilis que ꝯtra
debitorē dabat directa.Iſtā glo.tenet Dy.Iaco.
de are.⁊ Cy.ī.l.j.C.de iudi.⁊ nō alle.aliud niſi iſtā
5 gloſ.¶†Quero facta cōteſt.vtrū pꝛocedatur ſup
eadē inſtātia ꝯtra debitorē.Rn̄. videt ꝙ nō: qꝛ tē
pore dati libelli iſta actio nō cōpetebat: ſꝫ incipit
cōpetere in ipſa lit.cōteſt.ergo ⁊c.vt.l.nō pōt.ſ.de
iudi.cōtra dico qđ ex eadē inſtātia ſequit condē-
natio:⁊ pꝛocedit iudiciū hoc modo: qꝛ oēs actus
formabunt cōtra illū debitorē ſic delegatū ⁊ ſuſci
pientē iudiciū defenſorio nomine rei pꝛincipalis
ſeu tanq̄ cōtra defenſorē animo nouādi rei pꝛin-
cipalis.ꝓbatur in.l.liberto.§.fi.ſ.de neg.geſt.ita
debet intelligi.l.ſoluendo.eo.ti.⁊.j.ti.j.l.ſol.
1 ☞Remittere exceptionem eſt donare.
Procurator non pōt exceptionem peremptoriā
remittere niſi ſit dictum in inſtrumento.
2 Delegatus quando pꝛeſumatur ſcire exceptionē
ſibi competere.
Ignorātia in facto pꝛopꝛio pꝛeſumit qn̄ factū eſt
multum de longinquo:vel valde intricatum.

SI qs delegauerit. Iſta eſt bona lex. Delegatus ſciēs ſibi
exceptionē ꝯpetere eā videt remittere.
ignorans nō poteſt excipere cōtra eū cui facta eſt
delegatio:ſꝫ cōtra delegantē ſibi ſuccurritur.h.d.
d ¶No.tex.ibi^d ſimilis ei videbit qui donat qm̄ re
1 mittere exceptionē videt ⁊c.⁊ ſic no.†ꝙ remittere
exceptionē eſt donare qđ tene mēti. vñ aduerte in
inſtrumētis ꝓcurationis et in inſtrumētis factis
a ꝓcuratoribus in quibꝰ renūtiāt tali ⁊ tali exce-
ptioni.nā videt qđ nō poſſint remittere: qꝛ renū-
tiare exceptiōi perēptorie eſt donare niſi haberēt
mandatū ad renūtiandū.¶Opp.de.l.iulia.ſ.de
doli excep.Sol.hic logt qn̄ delegatio eſt facta ve-
ro creditori:ibi qn̄ eſt facta creditori putatiuo vel
2 animo nouādi.¶†Querit glo. qđ in dubio ſi nō
eſt certū vtrū ſciuerit vel ignorauerit.Glo.reſpō-
det ſolēniter:aut exceptio cōpetebat ex facto ſuo
⁊ ꝑſumit ſcire:aut ex facto alieno ⁊ ꝑſumit igno-
e rare^e quod tene mēti.ſimile not.ī.l.ſi res.de leg.j.
Pꝛimū dictū qđ ex facto ſuo pꝛeſumit ſcire intel
f lige niſi factū ſuū eſſet multum longinquum.^fvt
l.peregre.in pꝛin.ſ.de acqui.poſ.⁊ no. per Dy.in
c.pꝛeſumitur quis ignorare. ex de reg. iur.lib.vj.
Item intellige niſi factū eſſet valde intricatū: ita
ꝙ memorie de facili retineri nō pōt. vt.l. emptor.
§.lucius.ſ.de pac.⁊.l.fideicōmiſſum.ſ.de conceſ.
1 ☞Mora cōmiſſa in pꝛecedenti ſtipulatione qđ
purgetur per ſecūdam factam animo nouandi ſi
res fuit pꝛeſens et remittit ſe.
2 Fiſcus habet loco heredis in obligatione iā ꝯtra
cta:ſecus in ꝯhenda quāq̄ ex cauſa de pꝛeterito.
3 Deportatus quādo obligetur ciuiliter ⁊ natura-
liter vbi ꝙ non in obligationibus de nouo perfi-
ciendis in contrahendis naturaliter ⁊ in contra-
ctis fideiuſſor liberatur.
4 Cōditio exiſtēs trahit retro ad tēpus ſtipulatio-
nis cōtracte ſi tpe exiſtentis cōditionis reperiret
extremū habile ad obligationem cōtrahendam.

VOties. Iſta eſt multū ſolē-
nis.l. et diuiditur in
duas partes.pꝛimo qn̄ ſtipulatio cōdi
tionalis interponit ad nouādā purā.
ſcđo qn̄ ſtipulatio pura īterponit ad nouādā con
ditionalē.ſcđa ibi:ſꝫ ſi qđ.⁊ breuiter.h.d.Stipula
tio cōditionalis nouat purā in cōditionis euen-
tū:ſed ſtatim morā pꝛecedētis obligationis pur-
gat.Itē ſtipulatio pura nouat cōditionalē in cō-
ditionis euētū.ſi tūc exiſtat pſona in quā obliga-
tio cadat.h.d.in ſumma tex.ibi:egiſſe videat:qꝛ p
eā receſſum videt a cōditionali obligatione ſcđm
mentem cōtrahentiū.⁊ habes idem qđ hec.l. in.l.
pecuniā.ſ.ſi cer.pe.¶Ad ver.vñ marcellus.Op.
fortiter de.l.eū q ita.§.fi.ſ.de ver.obli. vbi per ſti-
pulationē cōditionalem non tollitur mora pꝛece
dēs.Solu.vt ibi dixi.⁊ dicam in pꝛoxi. cōtrario.
1 ¶†Itē opp.de.l.ſi rem.j.eo.Glo.dicit qđ ibi fuit
expꝛ̄ſſe actū vt mora ſic purgaret.iſtud eſt diuina-
re.vel ibi logtur qn̄ reo abſente fuit facta ſtipula-
tio ſecūda animo nouādi.⁊ hic reo pꝛeſente.et iſta
eſt vera ⁊ notabilis ſolutio.⁊ iſtā tenui in.l.eum q
ita.§.fi.ſ.de ver.obli.⁊ eam tenet Iac.de ra.⁊ oēs
moder.licet Iac.de ra.in.l.eū qui ita.§.fi. iſtā ſol.
ſibi appꝛopꝛiat. et ꝓbatur iſta ſolu.in.l. qui decē.
g §.idē reſpondit.j.de ſolu.¶Uenio ad ſecūdam^g
partē.⁊ videtur ꝙ licet pſona ſit deportata ꝙ no-
uetur obligatio.nā fiſcus eſt heres: ideo eſt perſo
na que poteſt obligari.vt.l.nouatio.j.e.Solu.di-
cunt quidā.hic loquitur quādo poſt deportatio-
nem bona nō erant adhuc a fiſco agnita.⁊ ſic nō-
dum erat heres.hoc non placet: qꝛ idem eſt here-
ditatem iacere vel aditam eſſe.vt.d.l.nouatio.vel
aliter.⁊ iſtam tenet Dy. aliud eſt quem eſſe mor-
tuum naturaliter:aliud quem eſſe deportatum.⁊
ſi tu dicis fiſcus habet loco heredis: dico qđ non
eſt verum per omnia.ita habuiſtis nota.ſ. tit.j.l.
inter eos.§.fi.que glo.pꝛobatur per hanc.l.vt ibi
2 dixi.¶†Ex quo no.quod in obligatione iam cō-
tracta

☙Andre. pomate. c ¶Similibꝰ modis.vide Alexan.cōſi.lv.alꝭ.xcv. vo.iij.vbi đꝛ tenere ꝙ ad hoc vt dicat delegatio regrit ꝙ debitor q delegat pꝛomittat per ſtipulationē ei cui fit delegatio:alꝭ diceretur ſimplex ceſſio.⁊ cōſilio ſeq.vbi dicit ꝙ delegatus alias non liberaretur.

d ¶No.tex.ibi.remittere exceptionē peremptoriā eſt donatio:ideo ꝓcurator eā remittere non poteſt. qđ intelligit Bar.in l.fi.ſ.que in frau. credi.et Inno. in c.cū olim.de offi. deleg. Et ideo nō poteſt ꝓcurator ī inſtrumēto renūtiare exceptioni perēptorie qđ tamē intellige vt ſingu.p Bar. in.d.l. fi.⁊ Bal.ī.l.pactū curatori.C.đ pac.

e ¶Et pꝛeſumitur ignorare.Limita vt per Bar.in.l.ſi tutor.C. de peri. tu.⁊ in.l. qui fundū.§.ſeruus meꝰ. ſ. de vſucap. pꝛo emptore.

f ¶Lōginquum. intellige ſi certat de dāno vitando. ſecꝰ ſi de lucro captando. ita dicit Barto.⁊ ibi vide poſt eum aliquid in materia in .l.q fundū.§. ſeruus meus.ſ.ꝓ emptore.adde bart.in.l. celſus.de vſucap. et in.l.nō fatetur. de confeſ.⁊ bal.in l.j.in.xiiij.colū.C. de cōfeſ. vbi ſing. limitat.Sꝫ in cōtrariū contra pꝛimā limitationeꝫ. facit.l.magnā. de cōtrahē.⁊ cōmit. ſtipu.et quod no. Bal.in.l. qui alienā.C.de leg.⁊ vide de ang.in.d.l.qui fundum. in.§.ſeruū. Et ad pꝛimaꝫ limitationē. vide alex. in cōſi.cxxiiij.co.ij. ver.⁊ potiſſime. et colū.v. verſi.⁊ hec opi.in j.volu.⁊ ibi quod tēpus decem annorum dicit longinquum. et vide Soci. in conſilio cclx.in.ij.col.ver. et ad pꝛobatiōes. vbi quod ex multitudine negotiorum poſt mēſem pꝛeſumitur.

g ¶Uenio ad ſecūdam.⁊ de intētione huius text. in parte diſputat late Bald. in.l.j. in ij. colū. de execu. rei iudi.⁊ in.l. fin. in.vij.q.C. de contrahen.emp.

a tracta fiſcus habetur^aloco heredis ſed in obliga-
tione cōtrahenda quāq̄ ex cauſa de pꝛeterito non
3 habetur loco heredis:vt hic.¶†Ulterius q̄ro di
citur hic ꝙ deportatus nō eſt perſona que obliga
tur.quero an deportatus obligetur naturaliter et
ciuiliter glo.hoc dicit ꝙ non obligatur ciuiliter ſꝫ
naturalr̄ ſic hoc nō eſt verū in caſu noſtre legis: qꝛ
ſi obligaret naturaliter pꝛ̄ma obligatio nouaretur
vt.ſ.e.l.j.qđ eſt cōtra iſtū text. dico ergo ꝙ in caſu
noſtre.l.nō obligat ciuiliter vel naturaliter. Et iđ
b aduerte tria^a nā quedā ſunt obligationes de pꝛe-
terito contracte ⁊ ab illis per deportationē liberat
fideiuſſor a ciuili ⁊ naturali.⁊ tranſfundit in fiſcū:
vt.ſ.tit.j.l.ſi debitori deportato. quedā ſunt obli-
gationes de nouo cōtrahende ⁊ in illis obligatur
deportatus naturaliter.vt.l.quedā.j.de pe.qm̄ re-
tinet ea que iurigē.ſunt vt ibi. quedā ſunt obliga-
tiones de nouo perficiēde: tn̄ ex cauſa de pꝛeterito
et in illis nullo modo obligant vt hic. ¶Ultimo
4 no.† iſtā.l.^c ꝙ lꝫ exiſtēs cōditio trahatur retro ad
c tps ſtipulationis ꝯcte.vt.l q potior. ⁊.l. q balneū.
d ſ.qui po.in pig.ha.tn̄ hoc eſt verū ^d ſi tpe exiſtētis
cōditionis reperiret extremū habile ad obligatio-
nem cōtrahēdam.ſecus ſi reperiret inhabile vel ex
parte rei vt hic.ij.rn̄ſo. vel ex parte pſone vt hac.l.
vltimo rn̄ſo . tene menti perpetuo .

SI creditor. Nō intelligit pe-
na repetita in ſti-
pulatione nouante.h.d.

DElegare. Opp. ſ.eo.l. delegare.
Solu.vt ibi.

NOuatione. In ſtipulatione
nouante nō intel-
ligitur repetitum pignus vel vſura. h.d.
1 ☞Exceptio que obſtat deleganti non obſtat ei
cui facta eſt delegatio.⁊ nu.13.
2 Mulier velleiano de iure renūtiare non poteſt lꝫ
cōſuetudo ſeruet contrariū.
3 Minor nō pōt renūtiare beneficio reſtitutionis.
4 Cōtrahēs poſt. xxv. ānos infra illud quadriēniū
infra qđ pōt reſtitutionē petere nō reſtituitur.
5 Curioſus de negotijs alienis quis eſſe non debet
et quomodo hoc intelligat.nu.7.
6 Exceptio doli vr̄ remiſſa per eū qui ſcđo ꝓmittit.
8 Mutuās ꝓcuratori cōſtituto ad accipiendū pecu
niam mutuo ⁊ ad ꝯuertendū in aliquā cauſam qn̄
debeat eſſe ſolicitus vt cōuertatur.
9 Exceptio q̄ obſtat delegāti an obſtet ei cui facta eſt
delegatio qn̄ aliqs eſt delegatꝰ creditori putatiuo.
10 Delegatio qn̄ eſt facta vero creditori an exceptio
q̄ obſtat deleganti obſtet ei cui facta eſt delegatio.
11 Exceptio compenſationis que obſtaret deleganti
quando obſtet ei cui facta eſt delegatio.
12 Exceptio excōicationis vel banni q̄ obſtat cedenti
quando obſtet ceſſionario.

DOli mali. Iſta eſt notabilis
l.et ꝓfunda. ⁊ bre-
uiter.h.d. Exceptio que obſtabat dele-
ganti non ob.ei^e cui facta eſt delegatio:
e niſi contra eum eadē rō cōcedēde exceptionis ſub
1 ſiſtat.h.d.¶No.†ibi text· diuerſum ſi iā exceſſerit
⁊c.qꝛ nō habes alibi ita expꝛeſſum.ex hac.l.not ꝙ
exceptio que obſtat delegāti nō ob. ei cui facta eſt
2 delegatio.¶Secundo no.†ver.diuerſum^f quem
f dicunt docto.vltramonta.ꝙ mulier non poteſt re
nuntiare beneficio velleiani.nam eodē modo quo
decipitur intercedendo eodem modo decipitur re
nuntiando licet glo.dicat contra et conſuetudo ſe
habet ita: ſed credo ꝙ vltramonta. dicunt verum
de iure per hanc.l.de quo per Cy.C.de epiſc. ⁊ cle.
l.ſi quis in cōſcribendo.⁊ in.l.vlti.ad velle.¶Ter
3 tio no.†ver.idemq̄.ꝙ minor non poteſt renuntia
re beneficio reſtitutionis:quia in renūtiatione eo-
dem modo decipitur . de quo eſt gloſ. in.l. ſi intra.
C.de in integ.reſtitu.et.l. ſi iudex circūuento.ſ. de
4 mino.¶Quarto no.verſi.diuerſum eſt ſi iam.† ꝙ
in his que quis contrahit poſt.xxv.annos infra il-
lud quadriennium infra quod poteſt petere reſti-
tutioneꝫ:tamen nō reſtituitur.ita habes hic. fallit
5 in caſu quem habes.C.de repu.here.l.fi.¶ † Ulti-
mo not.ꝙ quis nō debet eſſe curioſus de negotijs
alienis.¶Oppo.de.l.apud celſum.§.fin.ſ. de do.
6 excep.Sol.† aliud eſt in exceptione metus. vt ibi:
qꝛ eſt ſcripta in rem. aliud in exceptiōe doli que eſt
in perſonam vt hic ſm Azo. quam glo. repꝛehen-
dit: quia etiam exceptionem metus quis videtur
remittere pꝛomittens ſecundo:vt.C.quod met.cā.
l.ij.⁊.ſ.e.l.ſi quis delegauerit. Iſta repꝛehēſio gl.
eſt veriſſima.nā ille cui facta eſt delegatio non agit
ex pꝛima obligatiōe cōtracta per metum:ſed agit
ex ſcđa interpoſita ſponte.¶Itē oppo.de.l. ſed et
iulianus.§ non ſolū.ſ.ad mace.Sol.vt ibi.¶Ul-
terius opp.de.l.q̄uis.§.ſi mulier.ſ. ad velle. Sol.
ibi loquitur ſm opi.Marcelli que non appꝛobat.
g ¶Item op.^g ad fi.huius.l.†⁊ videtur ꝙ quis de
7 beat eſſe curioſus de perſona eius cum quo cōtra
hit.vt.l.iij.§.pe.ſ.de in rem verſo.⁊.l.qui cū alio.j.
de reg.iur.glo.dicit ibi in mutuando hic aliter cō-
trahendo.nil eſt dictum.vel dic ibi volebat alium
obligare ex alterꝰ cōtractu hic ſecus. iſta eſt opti-
ma ſi bene intelligat. nā in ꝑiudiciū ipſius cū quo
ꝯtraho nō debeo eſſe ſolicitus ⁊ curioſus qđ ipſe
egerit.ſꝫ ſi ex illo actu volo aliū mihi obligari vel
alteri ꝑiudicare tūc debeo eſſe curioſus. vt.l. ꝯtra.
et hoc modo dꝫ intelligi illud qđ dicit ꝙ imputa
tur ei qui nimis fuit credulus.vt.ſ.de eo per queꝫ
8 factū eſt.l.fi.¶Et per hoc† induco tibi ad. q.^h ali-
h quis eſt ꝓcurator ad accipiendū pecuniā mutuo ⁊
eam cōuertēdam in emptionem inſtrumēti: vel in
fabꝛicā talis domus ꝓcurator venit ad me ⁊ acce-
pit pecuniam mutuo: vtrū debeo eſſe ſolicitus ꝙ
illa pecunia cōuertatur in illam cauſam.Rn̄. ſi hꝫ
ſpeciale mādatū ad recipiēdū pecuniā mutuo ob
hanc cām ſufficit ꝓcuratorē cām aſſerere. vt.l.j.§.
an aūt.ſ.de exerci.ſecus ſi nō habeat ſpeciale man
datum.vt.l.fi.j.e.ti. ⁊ Azo tꝫ in ſumma illius tit.et
Inno.in.c.fi.ex de fideiuſ.¶ Ultimo ad plenā ꝓ-
bationē huius materie Dy poſuit hic vnā ſumma
riā diſtinctionē ſatis plenā q̄ tn̄ in aliqbus deficit.
9 ideo examinemus eā per qōnes.¶Pꝛimo † que-
ritur qn̄ aliqs eſt delegatꝰ creditori putatiuo vtrū
exceptio q̄ ob.delegāti obſtet ei cui facta eſt delega
tio.Dy.dicit indiſtincte ꝙ ſic.vt.ſ. de do. except.l.
iulianus.j.reſpō.⁊ de dona.l.ij §.itē ſi ei Mihi vr̄
ſic dicendū.aut exceptio que ob.delegāti erat talis
ex qua ſoluti per errorē daret repetitio.⁊ vex dicit

a ¶Fiſcus habetur.⁊ hoc ſequitur hic Ange. Imo.⁊ Paul.de ca.ſꝫ Ro. in.l.ſi marito.in pꝛ̄n.ſ.ſo.ma.tenet cōtrariū per illum text. ꝓ quo facit qꝛ fiſcus ſubit onera legatoꝝ ſeu fideicō.ſub ꝯditione relictoꝝ.l. ſtatius.§. fi.j.de iu.fiſ.Item nō vr̄ poſſe reddi bona differētie rō quare potius ad eum tranſeāt actiones actiue q̄ paſſiue vt ſtatim dicā.ideo Bald. tꝫ in l.fi. C. de cōtrahē. emp. ꝙ obligationes oēs actiue et paſſiue trāſeāt in fiſcū.⁊ ibi ad hūc tex.rn̄det: vt etiaꝫ rn̄det in.d.l. ſi marito.⁊ ꝑut ibi reſpōdet bar.⁊ glo. ī verſi.conditioni. in ſolu.quam appꝛobat hic etiam Ray.nec obſt. d.l. nouatio. per quā Bar.ſ.repꝛehendit dictā ſolu.glo. qꝛ ibi loquitur in hereditate iacēte hic in bonis iacētibus īter que eſt differētia.ar. eoꝝ que no.bar.in rubꝛi.ſ.de acqui. here. Item adde ad bar.hic.bal.in.l.ſi conſtante.§.fin.ſ. ſol.mat.⁊ in.l .tutoris.C. ad. l.iuli. de vi.⁊ vide Bar. in ꝯſil.incip.colonus.⁊ ibi no.hunc tex.⁊ in.l.pe.C. de excep.rei iu. in.v. col. et vide ꝙ per iſtū tex.dicit bart. in.d.l.ſi quis arbitratu.§.fi. cū conſoꝛ.ſ.de. ver obli. Itē adde glo. no. in.l. nam ad ea.ſ. de cōdi. ⁊ demon. que vult ꝙ obligationes cōditionales nō trāſeant in fiſcum quem ſequitur ibi Bar. q dicit illud ibi vex intelligi in iuribꝰ ꝓuenientibus ex vltima voluntate ſecus in iuribus ꝯditionalibus ex ꝯtractu. p.l. inter ſocerū.§. fin.ſ. de pact.dota. ad hoc alleg .per Bar.in d. l.fi. C. de ꝯhen. emp.⁊ in.l.j. C.de pac.cōuē.lꝫ Ang. et Imol. hic ꝯriū teneant ⁊ illā glo. d.l.nam ad ea.reputat ſingulareꝫ. in.l.etiam.C.ad.l. falci.⁊ quid ſi fiſcꝰ accepit bona tanq̄ vacātia.vide que dixi poſt bal.in.l.iij.§.cū ex cauſa.j. de iu.fiſ.⁊ adde ꝙ ad eū nō trāſeūt niſi que ad heredē extraneū trāſeunt ſm glo.in.l.j.vbi doc.maxime bar.C.de ope.li.Itē nō hꝫ ius accreſcendi vt hꝫ verſus heredes fiſci.Bal.in.l.j.in.iiij.q.C.qn̄ nō pe.par.⁊ vide per Bal.in.l.iubemus.§.j.in.ij.col.C.ad trebel.⁊ in repe.c.ſi pater.de teſt.in vj.in.xviij.col.⁊ iura naturalia trāſeunt in fiſcū hoc eſt obligationes naturales ſm bal.ī.l.tā mādatori.in.ij.col.C.de nō nu.pe.dixi in.d.l.ſi marito.Itē an in fiſcū trāſeant bona futura.i.queſita poſt publicationem. vide bar.in.l.j.j.de bo.dā.⁊ dixi in.l.iij.§.pe.ſ.qđ quiſq̄ iur.vbi Bal .et Ang.⁊ no.ꝙ quicqd ꝓhibitū eſt in aliquē trāſferri id in eū non pōt per cōfiſcationē tranſire vt dixi in.l.ſi finita.§.ſi de vectigalibus.in.ij.col.ſ. de dā.infe.⁊ ibi dixi ꝓbando ꝙ ſecus eſſet ſi quis ꝓhiberet vēdere illud alicui:qꝛ illud bene in eū ex cōfiſcatione tranſiret.Itē nūquid cōmoditates cōceſſe alicui ad tps trāſeāt ad fiſcū ex publicatione.dixi in.d.§. ſi de vectigalibus. Itē adde ꝙ fiſus qui ſuccedit in locū filij bāniti nō poteſt dicere teſtm̄ pꝛis ſui nulluꝫ in quo pꝛeterijt ipm̄ pater:vt not. voluit bal.in.l.ſi qua pena.ſ.đ his q ſunt ſui vel alie.iur.qđ dictū nō puto verū: vt dixi in. d.§. ſi de vectigalibꝰ. Adde an in fiſcū trāſeant bona acquiſita poſt confiſcatiōeꝫ.Abb.ꝯſi. xcj.ij.li.⁊ an in legitima filij bānitī fiſcus mortuo patre vel mr̄e habeat ius.et an monaſteriū ⁊ fiſcꝰ equparent. vide pau. de ca. conſi. xxxij.

b ¶ Aduerte tria. Quid ſi fiſcus accipiat bona tanq̄ vacātia an teneat legatarijs. vid in l.iij.§.cū ex cauſa. j.de iure fiſ.et que ibi dixi.

c ¶Nota iſtā.l.⁊ h̄ dicit Bar.ſe in facto conſuluiſſe de qua in.l.poſtq̄.in pꝛ̄n.ſ. vt le. no. ca.

d ¶Tamē hoc eſt verū. nota limitationem ad dictaꝫ l.potior. et ad .l.q balneum. bene facit ad hoc qđ not. Bar.in.l. ſub conditione. in. ij. col. j.tit.pꝛoxi .in. q.j. de confirmatione donationis.

e ¶Obſtat ei .Et quando exceptio actoris noceat ſucceſſori quo ad agēdum.vide glo.no. et ibi Bald . in .l. vitio. C. de acqui. poſſeſ.

f ¶Not.ver.diuerſuꝫ.an mulier poſſet renuntiare beneficio velleiani ⁊ minor beneficio reſtitutionis. de hoc vltra not. hic not . etiam in.c .ſi diligenti. in gloſ. de foꝛo compe. ad de quod per iſtuꝫ tex.dicit no.bar.in.l.ſi.§.penul.de condi.inde.⁊ videad materiam Ioan. and.in Spec.de reſtitu.in integ.§.qualiter.verſicu.ſed nunquid minor. ⁊ Ioā.and.de emp.⁊ vendi.in.c.cum dilecti.⁊ Barto. in.l. cum minor.j.rem ra.hab.cōmunis opi.eſt ꝙ poſſit renuntiare velleiano. ita Bartol. in.l.ij.circa fi.ſ.titu.j. Adde Ioan.and.in addi.ad ſpec.in titu. de renū. §.j.verſicu. cui autem iuri.

g ¶Item oppo. Iſta faciunt ad no.q.de qua.j.

h ¶Ad queſtionem.ꝓ iſta qōne vide text.in.l.liberto.ſ.de neg. geſt.⁊ ibi Ang.⁊ Bar.in.l.ciuitas.ſ.ſi cer.peta.do .Anto.in.c.j.de poſitio . Inno. ⁊ doc.in.c.quod quibuſdam.de fideiuſſoribus.

Dy.ꝑ dictas leges:aut non dareť repetitio:vt qꝛ exceptio erat odioſa.⁊ tunc non obſtat exceptio ei cui facta eſt delegatio ſed ei ſolueť ⁊ ab eo delegãs repetet:niſi aliud obſtet ſibi ſicut ſi ſciẽter ꝓmiſiſſet:vt.ſ̃.de cõdi.ob cau.l.qui ſe debere.ver.ſi cum
10 ſciret. ¶ Sc̃do † quero quid ſi delegatio facta eſt creditoꝛi vero. Dy. diſtinguit aut delegatus ſciebat ſibi cõpetere exceptionẽ.⁊ vr̃ eam remittere.⁊ nõ põt eam opponere vt.ſ̃.eo.l.ſi qs delegauerit. in pꝛin.aut ignoꝛabat:⁊ tũc aut fit delegatio ex cã lucratiua aut oneroſa. ſi lucratiua tunc aut exceptio q̃ ei cõpetebat erat in ꝑſonã delegãtis ⁊ delegati.⁊ nõ obſtat ei cui facta ẽ delegatio:qꝛ nõ egrediť perſonam:vt.ſ̃.de dona.l.ſi id qꝺ.§.ſi cum pꝛimus.ita dicit Dy.ſed hoc dꝫ intelligi qꝺ delegatꝰ ꝓmiſit expꝛeſſa certa quãtitate.ſi vo ꝓmiſit ſimpliciter illud quod dꝫ tũc ſecus:vt not.ſ̃.ſol.mat.l.ſi pꝛioꝛ.⁊ de re iudi.l.neſennius.in pꝛin. Pꝛoſequiť Dy.aut exceptio erat in rem ex parte opponẽtis in ꝑſonã:aut ex parte illius cui oppo.vt exceptio doli:vt.ſ̃.de do.exce.l.ij.§.j.vel in rẽ ex parte vtriuſqꝫ vt exceptio qꝺ met.cauſa.vt.l.apud celſuꝫ.§.fi.ſ̃.de do.exce.⁊ tũc ob.exceptio ei cui facta eſt delegatio vt.ſ̃.de do.excep.l.iuli.j.rñ.de dona.l.ij.§.item ſi ei.ij.rñ.ita dicit Dy.qꝺ intellige qñ ꝓmiſit ignoꝛãter tali erroꝛe ⁊ tutus tali exceptiõe ex qua ipſi deleganti ſolutũ poſſet repeti ⁊ ꝓmiſſum condici.vt.l.iij.§.j.⁊ ibi no.ſ̃.de ꝯſti.pe. Pꝛoſequitur Dy.aut fit ex cauſa nõ lucratiua : ⁊ tũc aut ſubeſt eadẽ cauſa cõcedẽde exceptionis cõtra eum cui facta eſt delegatio qui ſuberat ꝯtra delegantẽ.⁊ ob. exceptio ei cui facta eſt delegatio:vt hac.l.verſi.diuerſum.⁊ ver.deniqꝫ.⁊.ſ̃.ad velle.l.q̃uis.§.ſi mulier.ſm opi.Ja.que ibi appꝛobatur in glo.ita dicit Dy.ſed aduerte hic: qꝛ iſta exceptio que ob.ei cui facta eſt delegatio:nõ eſt eadem numero cũ ea que obſtabat deleganti.eſt enĩ noua exceptio q̃ de nouo tp̄e ſecũde ꝓmiſſionis oꝛitur lꝫ ſit eadẽ genere. Pꝛoſequiť Dy.aut nõ ſubeſt eadẽ cauſa cõcedende exceptionis : ⁊ tũc aut res eſt reditura ad delegantẽ doloſum:⁊ tũc obſtat exceptio ei cui facta eſt delegatio:vt.l.apud celſum.§.apud iulianũ.⁊.l.pure.§.ſi cui.de do.excep.ibi niſi iã diuerterit.ita dicit Dy.ꝙ intellige ſi ꝓmiſit tali erroꝛe ex quo ſi ꝓmiſiſſet ipſi delegãti cõpeteret cõditio vt dictũ eſt. Pꝛoſeqť Dy.aut nõ eſt reditura ad delegãteꝫ:⁊ nõ ob.exceptio.vt.ſ̃.de doli excep.l.apud celſum.§.ſꝫ ⁊ ſi mulier.⁊.§.de autoꝛis.⁊.§.ſꝫ cũ legitima.⁊.j.eo.l.pe.⁊.ſ̃.eo.l.ſi qs delegauerit.⁊ hac l.de cõdi.ob cau.l.ſi donaturus.⁊ hoc in exceptionibus perſone coherentibꝰ.in exceptionibꝰ vero rei coherentibus videtur dicendũ ꝙ debeãt obſtare etiã habenti ti.nõ lucratiuũ:vt in.l.in hoc iudicio.§.ſi inter ſocios.ſ̃.cõi diui.⁊.l.idẽqꝫ.§.fin.ſ̃.ꝑ ſol.l.ſi ſuperatus.§.per iniuriã.de pig.⁊ in.l.fi.de excep.rei ven.de excep.l.exceptiones. de reg.iu.l.inuitus.§.pe.ita dicit Dy.iſta determinatio non eſt vera in delegatione:qꝛ cõtra hanc.l.ibi idemqꝫ in ſimilibus ⁊ ibi per glo.⁊ apparet ex his que.ſ̃.dicta ſunt de exceptione qꝺ met.cau.⁊.ll.allegate per Dy.nõ loquunť in delegatione ſꝫ in ceſſione. Nõ differẽtie ptꝫ ex his que dixi in pͥmo cõtrario ⁊ ſic indiſtincte dixi eis hoc caſu exceptionẽ nõ obſtare. Pꝛoſequitur Dy.ſi vero eſt dubiũ vtrũ ſciuerit vel ignoꝛauerit.dicit glo.ꝙ ſi exceptio ei cõpetat ex ſua perſona pꝛeſumiť ſcire : qꝛ ĩ facto ſuo nõ eſt tolerabilis ignoꝛantia:vt.ſ̃.ad velle.l.q̃q̃.ſi ex perſona alterius pꝛeſumitur ignoꝛare : qꝛ in alieno facto ⁊c.j.de reg.iu.l.q in alterius.pꝛo ſuo.l.fi.⁊ no.ſ̃.eo.l.ſi quis delegauerit.Dy.ſed hoc intellige vt dixi ĩ.d.l.ſi quis delegauerit. ¶ Querit
11 † Dy.quid in exceptione cõpẽſationis. Rñ.pꝫ ex pꝛemiſſis.eſt enim exceptio rei coherens.vt patet in.l.ſi qs a fideiuſſoꝛe.ſ̃.de compẽ.⁊ de excep.l.exceptiones.Dy.ſed illud nõ ꝓcedit in delegatione vt ſupꝛa dixi.Jtẽ qꝛ in exceptione cõpenſationis tutus non habet repetitionem indebiti niſi pꝛout no.in.l.qui inuicem.ſ̃.de cõdi.inde. ſed iſtud pꝛocederet in ceſſione actionis de quo per Dy.extra de reg.iur.in.c.ſi qs in ius.lib.vj.Cy.C.de cõpen.
12 l.eius.dic vt ibi. ¶ † Querit Dy.ᵃ qd in exceptiõe bãni ⁊ excõicationis
a que poterat opponi cedẽti. Rñ.pꝫ ex p̄dictis:qꝛ tũc habẽt oꝛiginẽ ex delicto cedẽtis:nec eſt delictũ circa rẽ de qua agiť in acq̃ſitiõe cõmiſſuꝫ.vr̃ diſtingui an ceſſio fiat ex cã lucratiua vel nõ lucratiua:vt.d.§.de autoꝛis.⁊.§.ſed cũ legitima.⁊.§.ſi mulier.⁊.d.§.ſi quis aũt.ita dicit Dyn.in d.c.ſi qs in ius.Jaco.de are.tꝫ ꝙ indiſtincte obſtet.ſed de hoc eſt glo.in
13 d.§.ſed cũ legitima.vt ibi dicã. ¶ Quero vtrũ † exceptio que obſtat deleganti obſtet ei cui eſt facta delegatio.glo.dicit qꝺ circa hoc eſt adhibenda diſtinctio que colligitur ex quibuſdã.ll.ſed Dy.ponit longã diſtinctionẽ que eget aliqua ſuppletione:ſed cauſa bꝛeuitatis omitto ⁊c.

Nouare.

Pupillus. Oppo.ꝙ pupillus poſſit nouare vt ſ̃.eo.l.iij.ſolu.verum eſt ſi ſibi expediat. ¶ Sed tũc oppo.ergo idem erat in pupillo habẽte tutoꝛẽ.⁊ cũ tutoꝛ ita demũ põt nouare ſi pupillo expediat ⁊ ſic inter eos nõ eſt differẽtia.dicit gl.tutoꝛ põt nouare qñ eſt dubium.vtrũ pupillo expediat vel nõ.ſed in pupillo opꝫ qꝺ ſit certũ quod faciat melioꝛẽ conditionẽ ſuã.⁊ hanc tenet Dy.Sed Ja.de are.dicit alter ⁊ qꝺ dicit tex.ſi pupillo expediat exponit.i.expedire putat ⁊ ſic faciat bona fide:vt.l.cũ plures.§.qui bona fide.ſ̃.de admi.tut.ſecus ſi faceret mala fide animo nouandi.vt.l.tutoꝛ ad vtilitatẽ.ſ̃.de admi.tu.⁊.l.ſi p̄ſes.C.de tranſac.ſm eũ.⁊ pꝛedicta intellige qñ iſta nouatio interponitur ſuper aliqua obligatione in qua veniebat aliquid ꝙ ſeruãdo ſeruari nõ poterat.ſed ſi poterat ſeruari non poſſet nouari dicta obligatio ſicut nec res alienari ſine decreto. ita not.per gl.C.ſi aduer.tranſac.l.j.⁊.ij.facit.C.de pꝛedi.mino.l.ſi quis ad reſoluendam. ¶ Quero qd ſi pupillus nouando nõ facit cõditionẽ ſuam melioꝛẽ nec deterioꝛem.glo.videtur hic velle ꝙ hoc non poſſit facere pupillus ſed tutoꝛ cõtra not.ſ̃.eo.l.iij.⁊ illam tenet Dy.

1 ☞ Habens mandatũ ad ſolutionem recipiendã vel mutuum nõ põt obligare mandantem cõfitendo.

b **Si debitoꝛem.** ᵇ Nõ eſt.dicit Jaco.de are.qꝛ hec ſunt ĩter ſe diuerſa.⁊ ſic eſt arg.ꝙ † q hꝫ mãdatũ ad recipiẽdã ſolutionẽ nõ hꝫ mãdatũ ad remittendã ſolutionẽ qꝺ no.lꝫ enĩ ꝓcuratoꝛ ſit ꝯſtitutꝰ ad ſolutionẽ recipiẽdã
c nõ credoᶜ ꝙ ſufficiat ſi ꝯfiteať ſibi ſolutũ.vel ſolutionẽ recepiſſe.aliud ẽ
d enĩ recipe aliud ẽ ꝯfiteri recepiſſe.ᵈ Jdẽ in eo q hꝫ mãdatũ ad recipiẽdũ mutuũ nã nõ ſufficit ꝙ ꝯfiteať ſe mutuũ recepiſſe.differũt enĩ inter ſe vt h.⁊.l.ij.in fi.ſ̃.ſi cer.pet.⁊ eſt tex.cum gl.in.l.j.§.ſi mutuã.ſ̃.ſi qs in frau.pa.⁊ ſic dꝫ dicere in inſtr̃o que dedit ⁊ numerauit in p̄ñtia mei notarij.

Nouatio. Quidã dicunt ꝙ hic eſt text.ꝙ hereditas ſuſtinet ꝑſonã heredis: vt ibi cuius ſuſtinet ⁊c.ſed non dicit hoc hec.l.qꝛ debes exponere ad heredem illius ſcꝫ defuncti:cuius.l.defuncti perſonam interim ⁊c.

Non ideo. Nota ꝙ filio ⁊ ſeruo põt ſolui illud qꝺ ipſi mutuauerũt:vt hic.⁊.j.ti.j.l.qꝺ ſeruus.⁊ de pac.l.ſi vnus.in pͥn.⁊ depoſi.l.qꝺ ſeruus.ſic ⁊ in monacho:nam monacho põt ſolui illud qꝺ ipſe mutuat vel deponit:non tñ poſſet nouare vel alio modo remittere.tex.eſt hic qꝺ not.multum.

1 ☞ Minoꝛ ſumma qñ videatur pꝛomiſſa in obligatione alternatiua ſummarum vbi ꝙ ſemper niſi in ſummis caderet affectio.

Si is cui. Ad iſtum finẽ op.ſ̃.eo.l.ſi ſtichũ.§.ſi decẽ.⁊.j.eod.l.a te.Sed rñdeo hic loquiť qñ fuit expꝛeſſe actũ vel alternatiua ꝓ copulatiua ponereť al's ſecꝰ
1 vt in ꝯrijs. ¶ Sc̃o opp. † foꝛtius in alternatiua quãtitatis minoꝛ tñ ſumma debeť.vt ſi ita ſtipulatus fuero.x.aut.xv.⁊.l.ſi ſtipulatus fuero.ſ̃.de ver.ob.ergo minoꝛ ſumma videtur nouata.glo.reſpondet ⁊ male.dicit enĩ minoꝛ ſumma eſt in obligatione.verũ eſt niſi eligať maioꝛ.videte in alternatiua ſummarũ minoꝛ ſumma nõ ineſt in obligatione ⁊ etiam ſi obligatur nõ põt ſolui tanq̃ debita.ſed ex cauſa donationis ſoluetur vt.l.ſi ita.in fi.de le.ij.⁊ in.ll.alle.ꝓ cõtrario.Qꝺ eſt verũ qñ in ſummis nõ cadit affectio:qꝛ ꝓmiſſe ſunt ſimpliciter:ſemper enĩ videtur velle qꝺ minus eſt:ſed qñ pꝛopter aliquã adiectionem in ſummis caderet affectio:tunc vterqꝫ eſt in obligatiõe ſicut in ſpeciebus:vt hic eſt caſus in.l.noſtra.foꝛte intereſt mea magis ſoluere.xv.que debet titius quam decem que dꝫ ſeius.Jdeꝫ ſi caderet affectio rõne loci vel perſone adiecte vt.j.ti.j.l.qui reis.§.qui ſtipulatur.

1 ☞ Uſure rõne pꝛeteriti tempoꝛis quãdo debeantur.
2 Quod venit in officio iudicis poteſt in nouationem deduci.

Emptoꝛ. Duas lect.ponit glo.in hac.l.⁊ vtraqꝫ eſt notabilis.⁊ ſm pꝛimã.h.d.Curſus vſurarũ ex natura actionis ꝓcedens in ſtipulatione nouãte nõ in
1 telligitur repetitus.h.d.Scõm hanc lec.† quero an vſure rõne pꝛeteriti tempoꝛis debeantur.glo.que eſt hic videtur dicere ꝙ ſic.nõ tanq̃ vſura ſed tanq̃ ſoꝛs:cũ enĩ ꝓmitto ꝙ titio debeo ex cã emptionis pꝛomitto ꝙ debebam pꝛo ſoꝛte ⁊ vſuris.⁊ ideo ille vſure debenť vt ſoꝛs. Jſtud ꝓbať.j.rẽ pu.ſal.fo.l.cũ pupillũ.⁊.l.ſeq.⁊ qꝺ ibi no.alio mõ legiť hec lex ⁊ bꝛeuiter.h.d.Uſure que debenť officio iudicis in ſtipulatione nouante nõ videntur deducte.hoc dicit.Aduerte iſta opinio poſſet eſſe vera ſi poneremus iſta verba nouatiõis eſſe cõcepta quicquid actione
ex vendito

a ¶ Querit Dy.et an exceptio q̃ obſtet ceſſionario.vide bart.in.l.heredi.§.nos anteꝫ.ſ̃.de pac.

b ¶ Si debitoꝛem.ad hãc.l.vide Cy.ĩ.l.falſus.ĩ.ij.col.j.de fur.

c ¶ Nõ credo.Adde ꝙ idem tenet Joã.and.in addi.Spe.in tit.de teſt.§.j.verſi.ſed pone egi.in fine.Jdem tꝫ do.Ant.⁊ abb.in.c.ſi cautio.de fide inſtru.idem tꝫ Bar.⁊ bal.in.l.ij.§.fi.C.ſi cer.pet.et Bart.in.l.nõ abſtulit.C.de noua.idẽ tꝫ ange.in.l.ij.§.fi.C.de quadri.pꝛeſcrip.⁊ ro.in.l.p̄dia.ſ̃.de acquir.poſ.lꝫ cõtrarium tenet Ange.in.l.a diuo.§.ſed ſi emptoꝛ.ſ̃.de re iudi.quẽ ſequiť Jmol.hic.⁊ in.d.§.ſed ſi emptoꝛ.idẽ tenet Fede.de ſe.in cõſi.iij.qꝺ incipit titiꝰ fecit ꝓcuratoꝛem vide Bald.in.d.l.nõ abſtulit.⁊ bal.in.l.pecunia.C.de ſol.adde qꝺ paul.de caſtr.hic refert Ange.ſentire contrariũ et illum ſequiť tñ eius conſi.cccxcvij.tenet pꝛimã opi.⁊ bal.cõſi.cccxxiij.j.lib.
Andr. Pomate.

d ¶ Confiteri recepiſſe.vide aret.cõſi.iiij.⁊ Alex.xcv.volu.iij.vbi dicit ꝙ talis etiam nõ poteſt renuntiare nec alius niſi conſentiente eo q dedit mandatum.

ex vendito te dare facere opꝫ ꝓmitto ſꝫ ſi poneremus verba cõcepta in rem:qcq̃d occaſione vẽditionis:vel qcq̃d ex vendito dare facere opꝫ tũc
5 debenť vſure p̄teriti tp̄is tanq̃ ſoꝛs. ¶ Quero † an id qꝺ officio iudicis venit poſſit in nouatione deduci:puto qꝺ ſic vt.j.ti.ij.l.⁊ vno.§.j.

1 ☞ Nouatio nõ pꝛeſumiť qñ ſc̃a ſtipulatio cõtinet aliud quã pꝛima.
2 Eſtimatio quãdo debetur iure actionis inſpicitur tp̄s cõtracte obligationis ſecus ſi debetur officio iudicis.

1 **Fundum coꝛnelianum.** Si ſecũda † ſtip̃latio cõtinet aliud quã pꝛima nouatio nõ p̄ſumiť.Jtẽ qñ eſtimatio debeť iure actionis tp̄s ꝯcte obligatiõis qñ officio iudicis tp̄s petitionis inſpiciť.h.d. ¶ Opp.de.l.ſi ſeruũ.§.fi.ſ̃.de ver.obli. Solu.bene põt fieri nouatio ſi hoc eſt actum:vt ibi ſed in dubio nõ pꝛeſumitur actum:vt hic. ¶ Jtem opp.de.l.ſi pupillus.la.ij.§.qui actũ.ſ̃.eo.ſm op.quã tenui vbi aliud ſtipulabatur ⁊ pꝛeſumitur nouatio.So.ibi non ſtipulatur:aliud omnino.ſed eſt idem reſpectu commoditatis.
a ¶ Ulterius opp.ᵃ ad ver.itaqꝫ.de re.iur.l.bona fides.⁊.l.locum.§.condemnatio.ſ̃.de tabu.exhi.Sol.vt ibi per glo.⁊ per Dy.in.c.bona fides.
2 de reg.iur.lib.vj. ¶ Tertio opp.† ad fi.de.l.vinum.ſ̃.ſi cer.pet.⁊ in hac ſ̃.de tritica.Solu.hec.l.diſtinguit oẽs illas:qꝛ aut eſtimatio debetur iure actionis obligationis:⁊ inſpiciť tẽpus cõtracte obligationis:vt hic et.l.hominem.ſ̃.man.aut venit eſtimatio officio iudicis ⁊ habent locũ diſtinctiones que in.l.contraria ponuntur.

1 ☞ Que nouatio fiat per litis conteſtationem.
2 Et an pꝛiuilegia pꝛime actionis intelligantur repetita in ſtipulatione nouante.

b **Aliam.** ᵇ Per litis cõteſt.nõ fit deterius ius agentis. Jtẽ in ſtipulatione nouãte intelliguť repetita pꝛiuilegia que fauoꝛe agentis:vel cauſe erãt in ꝑſona:niſi aliud ſit actũ.h.d.⁊ iſta.l.multũ no.⁊ no.eam circa fi.⁊ aduertatis. ¶ Opp.de.l.aliq̃ñ.C.de pigno.ſ̃.ad velle.gl.ſignat eam ꝓ ꝯrio ſꝫ
1 iſtud ꝯriũ nõ debuit ſignari hic ſꝫ.j.l.pxi.⁊ ibi dicã. ¶ Quero † queᶜ no
c uatio fiat per lit.ꝯte. Rñdeo tu debes ſcire ꝙ triplex nouatio eſt.q̃dam eſt que eſt vnius obligationis in aliã trãſfuſio.vt.ſ̃.eo.l.j.⁊ iſta fit ꝑ ſtipulationẽ ⁊ ꝑ ꝯte.factã a volẽtibus aĩo nouãdi.vt.ſ̃.eo.l.delegare.q̃dã
d eſtᵈ nouatio hoc eſt ad veterẽ actionẽ noue qualitatis adiectio.⁊ iſta dr̃ fieri ꝑ li.ꝯteſt.q̃ fit neceſſario ab actoꝛe.vt hic.nõ enĩ tolliť pꝛima actio: ſꝫ ei noua foꝛma adijciť:ꝙ pꝛima nõ tollať ptꝫ.ſ̃.de ver.ob.cũ ſtipulati ſumus.⁊.C.de iudi.l.j.ꝙ noua qualitas adijciať pꝫ.qꝛ ſi pꝛima erat tp̄alis per ꝯte.efficiť ꝑpetua ⁊ trãſitoꝛia ad heredes:vt hic cũ ſi.Quedã eſt nouatio hoc eſt noue actionis ad veterẽ adiectio.⁊ iſta fit per ſñiam:de hoc loquitur.l.fi.C.de vſu.rei iud.⁊ hoc tangitur per doc.C.de iudi.l.j.
2 ¶ Quero † vtrũ pꝛiuilegia pͥme actionis intelligãť repetita ĩ ſtipulatione nouãte.tex.cũ glo.vr̃ hic dicere qꝺ ſic:niſi ſit actum in cõtrarium. Tu dic circa hoc qꝺ in actione pꝛima nouata q̃ñqꝫ inſunt aliqua ad cõmodũ rei:vt dilatio.⁊ iſta intelligãť repetita.dixi in.l.ſtichũ.§.j.ſ̃.eo.
e quedã inſunt ad cõmodũ actoꝛis:ᵉ ⁊ tũc aut iſta talia inſunt ex ꝯuẽtiõe ⁊ diſpõne ꝯtrahentiũ:vt fideiuſſoꝛes pignoꝛa ⁊ pene ⁊ iſta nõ intelliguntur repetita:vt.ſ̃.eo.l.ſi creditoꝛ.⁊.l.nouatio.⁊.C.etiã ob chi.pe.ĩ.l.j.que
f dam inſunt ex legali diſpõneᶠ ⁊ tũc aut iſta inſunt fauoꝛe creditoꝛis vel cauſe ⁊ intelliguť repetita niſi aliud actũ ſit vt hic.q̃ñqꝫ inſunt odio debitoꝛis moꝛoſi vt vſure q̃ veniũt in ꝯctibꝰ bone fidei ⁊ iſte nõ intelliguť repetite vt.ſ̃.l.emptoꝛ.⁊ in.l.nouatione.

Paulus. Oppo.de.l.aliquando.§.de pignoꝛibus.ſ̃.ad velleia.Sol.vt ibi quia non tenuit nouatio cuꝫ effectu.

1 ☞ Quando ꝓcedit obligatio ⁊ moꝛa:an per ſequentem ſtipulationeꝫ purgetur moꝛa.⁊ ſequens ſtipulatio cõmittatur.

Si rem aliquam. Nõ eſt aliqua.l.ĩ coꝛpoꝛe iuris que habeat foꝛtioꝛa cõtraria quã iſta.⁊ hꝫ iſta.l.iiij.lec.in gl.⁊ vnã extra glo.Dy.⁊ Ja.de are.tenẽt tertiã lec.poſitã in glo.q̃ lꝫ in ſe vera eſt.tñ ego teneo quintã lec.que nõ eſt in glo.Et diuido iſtud pꝛincipiũ in tres partes vt ptꝫ ex litera.Et ſm lec.tertiã poſitã in gl.h.d.Stipulatio ꝯditionalis nouat purã in ꝯditiõis euẽtũ ſi tũc res exiſtat vel ante ſecũdã ſtipulationẽ poſt moꝛã deſierit vel poſt ſcꝺam facto debitoꝛis perierit. h.d. ¶ Op.ad literã.l.quoties.ṽ.vnde marcellus.ſ̃.e.huiꝰ timoꝛe ſunt hic quatuoꝛ lec.vna Rug.qui dicit qꝺ hoc fuit actũ vt per ſequẽtẽ ſtipulationẽ nõ noueť moꝛa pꝛecedẽs. ¶ Sed ꝯ iſtã op.ex iſta ſtipulatiõe nõ põt agi pendẽte cõditione vt.l.pecuniã.ſ̃.ſi cer.pe.Jtẽ ex ſcꝺa ante cõditionis euentũ ⁊ ſic nõ poterit agi.dicit Rug.hoc eſſet verũ niſi eẽt actũ. ¶ Sed op.ſi res nõ exiſtat tp̄e exiſtẽtis ꝯditiõis nõ põt cõmitti ſtipulatio dicit Rug.verũ eſt niſi ſit actũ qꝺ moꝛa nõ purgetur.videte iſta lect. eſt vera in ſe tñ diuinationẽ cõtinet.Alij ergo vt Jo.timoꝛe huiꝰ ſoluũt aliter ꝙ hec res perijt facto ꝓmiſſoꝛis vñ habeť ꝑinde ac ſi res extaret. ¶ Cõtra illã lec.opp.qꝛ ſcõm hoc iſti duo ver.ſ.vſi.niſi per pꝛomiſſoꝛẽ,⁊ ver.⁊ ſi pꝛius quã repetereť.bis idẽ dicit Jo.fateoꝛ tamẽ ſcõm ſuũ dictum eſt cã maioꝛis declaratiõis ⁊ euidẽtie.⁊ ita ponit glo.tua in fi.que dꝫ iungi cũ dicto Jo.vide gl.que incipit hoc totũ.ibi Jo.aliter dixit:et ibi ſi tamẽ dicať pꝛius ⁊c.⁊ ita lege iſtã glo.Jſta opi.Jo.eſt vera in ſe tñ eſt diuinare.Jtẽ ibi eſt abſurdũ ꝙ bis repetat idẽ cum nõ declaret magis in ſcꝺo dicto q̃ in pꝛimo. Legũt alij tertio mõ ꝙ ṽ.niſi ꝑ ꝓmiſſoꝛẽ.loquatur qñ res perijt poſt moꝛã ante ſcꝺam ſtipulationeꝫ.nã hic põt deduci in ſtipulationẽ aĩo nouãdi vt.l.ĩter ſtipulantẽ.§.pe.ſ̃.de ṽ.obli.⁊.l.ſi ſeruũ.§.fi.eo.ti.ſꝫ ver.⁊ ſi pꝛius.loquiť qñ perijt poſt ſcꝺaꝫ ſtipulationẽ facto pꝛomiſſoꝛis.⁊ ſic in illo verſi.ſi pꝛius.tenet opi.Jo.in pꝛecedẽti nõ.⁊ hãc opi.tenet Jac.de are.⁊ Dy.⁊ Old.⁊ multi Moder.⁊ eſt in ſeueriſſima.tamen qꝛ gl.inter iſtã lec.intellexit quandã aliam.ideo vide glo.⁊ eam iungas pꝛout debes vide glo.ibi vel potes pꝛimam partem vſqꝫ ibi alij dicũt:⁊ omitte ver.alij dicũt ⁊ aſſume ver. qꝺ autem dicit dãtur ſequitur ⁊c.Jſta lec.in ſe eſt a
vera tamen continet diuinationẽ in ſe quare alij dicunt totum ecõtra ad iſtam lec.ꝙ in.l.cõtraria. erat moꝛtuus poſt moꝛam ante ſtipulationeꝫ hic vero erat moꝛa ante ſtipulationẽ ſed nõ moꝛtuus ⁊ dicit gloſ.ꝙ eſt veritas:certe iſta lec.eſt omnino falſa in qualibet ſui parte.naꝫ in pꝛima parte qñ b
erat moꝛtuus poſt moꝛam ante ſecũdam ſtipulationem non poteſt loqui.l.contraria.qꝛ tunc moꝛa non purgaretur.vt.l.inter ſtipulanteꝫ.§.pe.ſ̃.de verbo.obli.ꝙ non poteſt dici ficta obligatio cum c
iam eſſet moꝛtuus:⁊ ſic non erat res ſuꝑ qua poſſet fingi:vt.l.qui decem.§.idem reſpõſum.j.de ſo. Jtem ſecunda pars qua diciť hic loquitur quan d
do moꝛa erat ante ſtipulationẽ ſecundam ſed nõ erat moꝛtuus nõ eſt vera qꝛ tunc moꝛa purgatur ⁊ deſinit periculum pertinere ad pꝛomiſſoꝛem.vt dicta.l.ſtichum.in pꝛin.⁊.d.l.quoties. ¶ Quid ergo dicemus.bꝛeuiter glo.dat aliã lecturaꝫ.in.d.l.quoties.ver.vnde marcellus.que eſt veriſſima.ibi loquiť quando quis fuit ſtipulatus poſt moꝛam ſub cõditione re pꝛeſente:merito põt habere vim obligationis ⁊ intelligiť moꝛa purgata.hic vero debet intelligi re abſente.vt.l.qui decẽ.§.idem reſponſum de ſolu.⁊ hanc tenebant Jacob. de are. e
Pet.And.de piſis.⁊ domi. Ray.⁊ puto quod ſit vera ⁊ lꝫ cõtineat aliquã diuinationẽ. tñ hoc facimus ex diſtinctione quã facit tex.in.d.l.qui decẽ.§.idẽ rñſum.de ſol.⁊ hãc teneatis. ¶ Cõtra pꝛedicta opp.de.l.parui.de ꝯdi.fur. Sol.ſtipulatio in f
terpoſita aĩo nouãdi pure purgat moꝛã indiſtincte ſiue res ſit pꝛeſens ſiue nõ:vt in ꝯtrario.ſed qñ interponiť ſub cõditione hꝫ locũ diſtinctio p̄ſentie vel abſentie. ¶ Jtem opp.moꝛa purgatur qñ per creditoꝛem noua dilatio cõceditur.vt.l.moꝛa.ſ̃.de vſur.ſꝫ hic cõcediť noua dilatio in ꝯditionis euentũ:ergo ⁊c.Sol.illud eſt verũ qñ cõcediť noua dilatio pꝛincipaliter.hic pꝛincipaliter agebať vt liberaretur a pꝛima obligatione in euentũ conditionis vnde dilationẽ habebat per quãdã cõſequentiã.al's nõ. ¶ Opp.de.l.eũ qui.§.fi.ſ̃.de ver.ob.vbi licet moꝛa nõ purgetur.tñ ſtipulatio cõditionalis animo nouandi interpoſita nõ cõmittitur re perempta.Solu.ibi loquitur quãdo vnus g
erat debitoꝛ:⁊ ab alio ſum ſtipulatus rem animo nouandi hic quando ab eodẽ debitoꝛe:vnde quãtum ad eum videtur res extare cum interijt poſt eius moꝛam non purgatam ſecus quo ad alium.
1 ¶ Ultimo Dy.† ponit hic vnam diſtinctionemᵍ
g imperfectam ſatis ideo eſſet repilogãda vt recolligamus pꝛedictas lec.ideo ꝓ declaratione diſtingue qñ pꝛecedit obligatio ⁊ moꝛa an per ſequentẽ ſtipulationẽ purgetur moꝛa:⁊ ſequens ſtipulatio cõmittatur ſic diſtingue:aut ſecũda ſtipulatio interponitur nõ animo nouãdi:aut animo nouãdi. Pꝛimo caſu aut res erat pꝛeſens ⁊ purgať moꝛa: aut erat abſens ⁊ tũc ſecus vt.l.q decẽ.§.idẽ reſpõſum.de ſol.ſm ꝙ glo.intelligit illũ.§.⁊.l.parui.ſ̃.de condi.furti.aut fuit interpoſita animo nouãdi ⁊ tũc aut pure purgať moꝛa indiſtincte vt.d.l.parui.aut ſub ꝯditione ⁊ tũc aut res deſierat eſſe ante ſecundam ſtipulationem poſt moꝛam tamen: aut extabat. Pꝛimo caſu moꝛa nõ purgatur ⁊ nouatio fit vt.l.inter ſtipulantem.§.pe.ſ̃.de verb.obli.⁊.l.ſeruum.§.fi.eo.tit. Secundo caſu aut res fuit pꝛeſens aut abſens, Pꝛimo caſu moꝛa purgať et

a ¶ Ulterius opp.per bart.in.l.plane.§.j.de lega.j.et in.l.ij.§.mella.de do.pꝛeleg.
Andr. Pomate.

b ¶ Aliã.vide bar.in.l.j.C.de iud.an poſt lit.cõteſt.fiat nouatio.

c ¶ Quero que.vide Bart.in.l.j.ſ̃.de iudi.

d ¶ Quedaꝫ eſt.an dicta in pꝛimo cõtractu videantur repetita ĩ ſecũdo.adde no.per bar.in.l.licet.de leg.j.ad fi.adde an dictũ in pͥmo cõtractu videať repetitũ in ſcꝺo. Pe.de anch.ꝯſi.cclxiij.

e ¶ Cõmodũ actoris.de iſtis ꝑ ang.in.l.j.C.de iudi.in repe.etiã in lec.et ibi repꝛhẽdit bart.

f ¶ Legali diſpoſitione.vide q̃ not.moder.iſti.de act.§.fuerat.in.vij.char.in ṽ.an autẽ ⁊ quando.⁊ imo.in rub.ſol.mat.in iij.col.verſic.item aduerte ꝙ pꝛiuilegiũ ⁊c.⁊ hic adde not.Bar.in.l.ſi quis cum al'r.vſi.quero.circa ſcõm de verbo.obli.

g ¶ Unã diſtinctionẽ.an per ſequentem ſtipulationeꝫ cõditionalẽ purgetur moꝛa pꝛecedens.⁊ quãdo pꝛedicta ſtipulatio cõmittať.adde bar.in.l.eũ q ita.§.fin.de ver.obli.⁊ dicit raph.vt dicit dñs meus in.l.ſcire debemus.§.fi.de verbo.obli.ꝙ ſtipulatio purgat moꝛaꝫ vide ibi.

ſequēs ſtipulatio nõ cõmittitur ſi res nõ extat tēpoꝛe ꝯditionis vt.l.quoties.ver.vnde marcellus. s̄.eo.fallit ſi eſſet actũ ꝙ moꝛa nõ purgaret vt hic ſm lec. Ruge.ſcđo caſu qñ res nõ erat p̄ſens aut res perijt poſtea facto ꝓmiſſoꝛis. Itē fallit ſi res periret facto ꝓmiſſoꝛis qꝛ tũc ſtipulatio cõmitteretur vt hic ſm lectu.Ioã.⁊ ſm.iij.lec. quã tenuit Dy.⁊ Ia.de are.ꝙ eſt verũ qñ ab ipſo eodē debitoꝛe erat ſtipulatꝰ animo nouãdi ſecus ſi ab alio tunc em̃ lꝫ moꝛa nõ purget:tñ ſequens ſtipulatio nõ cõmittitur vt.l.eũ qui ita.§.fi.s̄.de ver.ob.ſcđo caſu qñ res nõ erat pꝛeſens.tunc moꝛa nõ purgat ⁊ ſequens ſtipulatio cõmittit vt hic ſm lec.quam tenet glo.in.l.quoties.ver.vnde marcellus.quaꝫ tenēt Moder.doc.⁊ ꝓbatur in.l.qui decē.§.idem rñſum.j.de ſolu.intelligēdo ꝙ ibi ſcđa ſtipulatio fuit animo nouãdi:ꝙ dixi qđ ſcđa ſtipulatio committit intellige ſi ab eodē fuerit ſtipulatus ſecus ſi ab alio vt.d.l.cũ qui ita.§.fi.s̄.de verb.obli.Itē in hac.l.habetis glo.que ponit caſum ⁊ non bene vt ex pꝛedictis apparet ⁊ credo ꝙ fuit additio cernotina ideo de ea non curo.

Si duo. Unus ex reis credēdi põt in alterius p̃iudiciũ nouare delegare.⁊ noĩa debitoꝛis cedere.h.d. ¶Contra hanc.l. op.de ꝟbo ad ꝟbũ.s̄.de pac.l.ſi vnus.in p̃n.dicũt quidã ibi in pacto:hic in nouatione.non eſt verũ: qꝛ tex.ibi loquit de nouatione. alij dicũt id quod ibi đꝛ de duobus reis non refert ad oĩa pꝛemiſſa. truffa eſt hoc dicere.alij dicũt qđ ibi nõ erãt ſocij hic ſic.truffa eſt qꝛ ibi dicit de argētarijs ſocijs gl. dicit ibi loquit de alia ſocietate.⁊ hanc ſolu.tenet glo.hic ⁊ ibi ⁊ vbiqꝫ Dy.⁊ Iac.de are.⁊ Oldra.et omnes excepto Guil.de cu.q dicit totũ cõtrariũ. ibi loquitur in duobus reis ſocijs.hic in duobus reis nõ ſocijs.vide rõnem quãdo ſunt duo rei ſocij quicquid ab vno recipitur inſolutum deberet inter eos cõmunicari.nã vides qđ vnus nõ poteſt alteri pꝛeiudicare recipiēdo ſolutionē eodem mõ nec nouatione nec pacto:ſecus quãdo nõ ſunt ſocij qꝛ tũc põt pꝛeiudicare ſolutioni.⁊ eadem rõne nouatione ⁊ pacto.vt hic ⁊.l.in falcidia.hoc obſeruandum.s̄.ad.l.falci.⁊ hec opi. fuit renouata per Gui.que fuit antiqua opi. Azo.ĩ.l.ex duobus.s̄. de duo.reis.Cõtra iſtã ſolutionē facit.l.ſi duo.s̄. de arbi.dic vt ibi dixi in materia de duo.reis.

Stitius. Exceptio coherēs pſone q̃ obſtabat delegãti vt nõ obſtet ei cui facta ē delegatio.h.d.

Dubitari. Qui hꝫ liberam peculij adminiſtrationem poteſt nouare niſi aĩo donãdi faciat.h.d.

In ſumma. ᵃUna ſtipꝉo põt nouar plures ſtipꝉones.h.d.

a ¶In ſumma.vide ꝙ cõſuluit ro. conſi.ccccccij. a

¶De ſolutionibus ⁊ liberationibus. Rubꝛi.

1 ☞Solutio differt a liberatione quia ſolutio eſt facti ⁊ liberatio iuris ⁊ qualiter intelligatur ꝙ ſolutio ſit facti.

2 Hic titulus loquit tã de liberatione que cõtingit ope exceptionis quã de illa que ꝯtingit ipſo iure.

¶Iſta rubꝛica cõtinuat hoc modo. Dictũ eſt.s̄. de nouatione obligationũ.verũ qꝛ nouatio equiualet ſolutioni vt.s̄.tit.j.l.ſi rē.§.fi.ideo ponit hic 1 rub.de ſol.¶Querit glo. †qđ differt ſolutio a liberatione.⁊ gl.reſpõdet ꝙ ſolutio eſt facti.⁊ ſic ponit ꝓ ipſo actu ſolutionis liberatio eſt quidã effectus iuris qñ qs abſoluit ab obligatione.¶Cõtra iſtud opp.pꝛimo dicit qđ ſolutio eſt in facto cõtra imo ſolutiõis verbũ gñale eſt vt.j.eo.l.ſolutionis.dicit glo.fateoꝛ ꝙ qñqꝫ ponit largiſſime. ſed hic ponit ſtricte ad differentiã alterius liberationis qđ qualiter intelligat dicã in.l.cõtraria.Secũdo opp.hic dicit ꝙ ſolutio facti eſt ꝯ̄ imo eſt iuris hoc eſt dñij tranſlatio.nã ſi dñium nõ transfertur nõ diceret ſolutio vt.j.eo.l.qđ ſi foꝛte.§.fi.ſꝫ trãſlatio dñij dr eſſe iuris vt.l.vbi aũt.ĩ fi.s̄.de ꝟ.ob.ergo ⁊c.So.ſi nos accipimus factũ largiſſime vt cõp̄hēdat datione tũc iſta gl.ꝓcedit ſine ſcrupulo vt l.ĩ facto.s̄.de ꝯdi.⁊ de.ſi ꝟo accipimꝰ ſtricte ꝓut eſt ſpēs diſtincta a datiõe tũc vtrũ ſolutio ſit facti.vl nõ dic vt.l.ſi ita ſtipulatus.§.poſſum.⁊ ibi dixi.s̄. de ꝟ.ob.⁊ qđ ſo.ſit facti.vide ĩ.l.ꝯſilio.in fi.s̄.de cura.furio.tñ dꝫ ĩtelligi dictꝰ tex.ſm p̄dicta habetis examinatã pꝛimã opi.⁊ verã.Alij vero dicũt aliã differētiã inter ſolutionē ⁊ liberationē. qꝛ đꝛ ꝙ ſolutio eſt qñ obligatio tollitur: liberatio eſt qñ ab obligatione eximit remanēte obligatione in rerũ natura.vt in depoꝛtato.vt vidiſtis in.l.ſi debitoꝛi depoꝛtato.s̄.ti.ij.ꝙ gl.nõ multũ placet ſꝫ ſatis põt 2 ſuſtineri.Quero †vtrũ iſte ti.loquat de liberationibus que cõtingũt ipſo iure:an de his que ꝯtingũt ope exceptionis. gl.dicit ꝙ de vtraqꝫ ⁊ bene.

1 ☞Solutio facta ſimpliciter nõ expꝛeſſa in quã cauſam ſit facta videtur facta magis in vſuras q̃ in ſoꝛtem.⁊.nu.9.

2 Soluens circa electionem cauſe ob quã velit ſoluere poteſt dicere quid vult.

3 Creditoꝛ ſolutionē a debitoꝛe factã qñ non eſt dictũ in quã cãm nõ poterit eligere ꝙ fuerit facta ĩ debito cuius pꝛobationē nõ habebat.

4 Creditoꝛ põt eligere ſolutionē factã in cauſam leuioꝛem dũtamen ſi elgat pꝛout iu re ſua eligeret.

Culpa in rebus cõibus eſtimat ſi aliqs non facit illud in cõmunibus ſicut in ſuis.

Culpa in rebus alienis eſtimatur ſi nõ facit illud quod deberet facere diligens paterfamil.

5 Qñ res aliena ē ꝯmiſſa arbitrio alteriꝰ ſufficit ꝙ faciat illđ qđ diligēter faceret ēt ſi minꝰ diligēter.

Factũ in re pꝛeſenti dicit factũ parũ ante vel poſt.

6 Incõtinenti dicitur factũ ꝙ fit anteq̃ contractus vel actus ſit habitus pꝛo perfecto.

7 Creditoꝛ debet incõtinenti eligere in quã cauſaꝫ ponat ſolutionē ſicut debitoꝛ ⁊ debitoꝛe pꝛeſente.

8 Creditoꝛ ⁊ debitoꝛ ſi ſunt in controuerſia ob quã cãm cedat ſolutio creditoꝛ tenetur reddere pecuniam debitoꝛi.

10 Soluere quis videtur magis ſuo nomine quam alieno:⁊ ita actum gerere.

* **Quoties.** Iſta.l. ꝯtinuat vſqꝫ ad.l.ĩ his.§.ſi duos.⁊ cõſueuit videri difficilis tñ clara eſt ⁊ diuidit ĩ q̃tuoꝛ partes.Pꝛimo loquit qñ debitoꝛ ſoluēs eligit ĩ quã cãm ſoluat.Scđo qñ nõ eligit debitoꝛ ſꝫ creditoꝛ.Tertio qñ dꝫ fieri iſta electio.Quarto qđ iuris ſit nemine eligēte.ſecũda ibi:quoties ꝟo.tertia ibi:ſꝫ ꝯſtituere. q̃rta ĩ l.ceterũ.ver.qđ ſi foꝛte.⁊ durat vſqꝫ ad.§.ſi duos.

1 ¶†Opp.C.eo.l.j.⁊ de vſur.l.ſi vſuras.vbi pꝛius vr ſolutũ in vſuras quã in ſoꝛtē.glo.dicit ĩtelligo iſtud p̃ncipiũ ĩ pluribus cauſis p̃ncipalibꝰ ſecꝰ ſi vna eſt p̃ncipalis alia vſuraria.vt ĩ ꝯ̄ꝛijs hoc non eſt verũ q̃tũ ad p̃ncipiũ huiꝰ.l.ſup q̃ poſita eſt gl. nã qñ debitoꝛ elegit ĩ illã cãm eſt ſolutũ in quã eligit nõ habita diſtictione cãrũ ſꝫ dictũ gl.eſt verũ qñ ſolutio eſt facta ſimpꝉr electõe a nemine facta. ¶Scđo op.j.l.pxi.So.qđ h dr qđ eſt in arbitrio ſoluētis eſt verũ niſi creditoꝛ ꝯ̄dicat vt dicã ſtatiꝫ 2 ĩ.l.ij.¶Tertio op.†⁊ vr ꝙ ſoluēs nõ poſſit dicere.l.quã ipſe vult ſoluēdo vt.l.ĩ traditionibꝰ.⁊ ibi gl.s̄.de pac.Sol.ſoluēs põt dicere legē quã velit circa electionē cauſe in quã ſoluit.alia ꝟo legē nõ poſſet dicere ſi ſoluit debitũ ciuiliter ⁊ naturaꝉr vt no.ĩ.d.l.ĩ traditiõibꝰ.s̄.de pac.qđ tene mēti:qꝛ ſingularis eſt gl.¶Uenio ad ſcđaꝫ p̃tē ⁊ vr qđ arbitriũ datũ creditoꝛi nil ĩpoꝛtet qꝛ debebit ſemp eligere cãm grauioꝛē ſicut elegiſſet debitoꝛ.⁊ ſic h.l. vr fruſtra poſita huiꝰ timoꝛe ſunt ĩ hac.l.due glo. vna eſt h:alia ĩ.l.ceterũ.ĩ gl.mag.q̃ ponit multas 3 ſol.dicũt †qdã qđ ꝓdeſt ĩ h.qꝛ poterit eligere debitũ cuiꝰ ꝓbationē nõ habebat. iſtud nõ ē verũ ſm gl.⁊ oēs modernos qꝛ h faciēdo nõ faceret negotiũ debitoꝛis vt ſuũ.p̄terea iſtud debitũ eſt ĩ cõtrouerſia ḡ iſtud nõ põt eligere vt hic ĩ tex.Pꝛeterea nõ eē ⁊ nõ appere paria ſũt.vt.l.ĩ lege.s̄.de ꝯ̄h.ēp. ⁊ h tãgit p Cy.ĩ.l.j.C.e.ĩ.j.op.dat ergo gl.alias ſo 4 lutiones oſtēdēdo qđ hoc ꝓdeſt creditoꝛi:⁊ ĩ oĩbꝰ b glo.bene dicunt.Tñ †vnũᵇ no.inter cetera ꝙ iſta electio

* Pꝛo ſaluatione Bart.in hac.l.j.et in quo arguatur de cõtrarietate vide cõcoꝛdantiam quam poſui ad.§. quinimo. ĩ.l.iuriſgentiũ.ff.de pac.

☙ Andr. Pomate.

b ¶Tamen vnuꝫ. not. ꝙ arbiter ita dꝫ arbitrari vti vellet ꝙ in ſe iudicaretur ita ſingulariter iſtũ tex.allegauit bal.in.l.j. C.eo.⁊ in.l.j.C.de his que pe.no.

---

a ¶Reſpondeo.tene menti licet culpa in alienis rebus cõmiſſa puniẽda ſit.vt in§.ſi maritus.tamē fallit niſi eſſet cõmiſſa arbitrio alicuius qꝛ videt tunc poſſe facere id qđ in re ſua qđ valde no.Andr.barb.

b ¶Si minus diligenter.qñ cõmiſſa eſt res arbitrio alicuiꝰ adde Bald. in.l.j.C.eo.facit tex.⁊ qđ ibi gl.in.l.in vēditione.§.j.de bo.aut. indi.poſ. et ibi bar. vbi qui hꝫ arbitriuꝫ non tenet de leui culpa ſm imo.hic tenentē expꝛeſſe cõtrariũ vide Bald. in.l.j.in.ij.opp.C. de his qui pe. no. et p hoc poſſet limitari .l.ſi vt certo.§. nunc videndum.s̄.com.

☙ Andre. Poma.

c ¶Quero qualr. qualr ĩtelligat in re p̄ñti. viđ quod no.bar.ĩ.l. ab hoſtibus.§.j. s̄.ex q. cau.ma.

d ¶Pro perfecto. a ſed bar.in. l.in bonefidei. C.de pac. 5 tꝫ ꝯ̄riũ ⁊ ibi dixi. et adde Bar .in.l. iuriſgentiũ.§.qn imo.in fi.s̄.đ pac. ⁊ de hac dictione incontinenti viđ glo.⁊ bar.⁊ qđ dixi b ĩ.l.iij.§.cuꝫ igit s̄.de vi ⁊ vi ar.ad de đ dictiõe incõtinenti Bal. cõſil. cclix.iij.lib.

☙ Andre. Poma.

e ¶Itē puto. not. ꝙ creditoꝛ cuꝫ eliget dꝫ eligere pꝛeſente debitoꝛe ⁊ p hoc põt decidi qđ cũ legatariꝰ eligit eligere dꝫ pꝛeſēte herede vl eo citato cũ ĩ re legata vr eē creditoꝛ ꝙ ſub dubio reliqt. l. ſi ſcyphi .s̄.de operis liber. vbi vide omnino.

f ¶Itꝫ op.de hac materia vide vnũ bonũ ꝟbũ p bal.ĩ l.j.C.e.hic alle.et viđ text.not.⁊ ibi bar.ĩ.l.ſi ex pluribus.§.j.ĩ.fi.j.eo .⁊ ĩ.l .cũ ex pluribꝰ. j.e.vbi plene.

☙ Andre. Poma.

g ¶Ultio no. not. tex. notabilē ꝙ in c dubio qs vr ꝯ̄herere 6 noie ꝓpꝛio viđ l.poſt moꝛtē. ⁊ ibi bar.qñ ex fac. tut. bar.ĩ.l. j.§. nũtiatio de ope. no.nũ. gl.in.l.ſciēdũ.§.tutoꝛes.q ſatiſ. cog. d

h ¶Suo noĩe facere an p̄ſumat qs magis ſuo nomine facer q̃ alieno. vide Bartol. in.l. poſt dotem.in.iij. et.vj.lectu.Dyn.s̄.ſoluto ma.⁊ per Bar.in.l.j.§.nuntiatio.s̄.de ope.no. nuntiatio.et quando quis dicatur magis ſuo nomine ſoluere quã alieno vide Bar.in.l.ſi pene.s̄.de condictio.indebi.et limita vt per Bartoꝛ tum in.l.mater.in ver.extra gloſ.de rei vend.et ibi vide Bald.in fine an et quando quis vendit rem meam videatur vēdere nomine pꝛopꝛio. ad de his vltimis verbis Paulũ de caſtro conſi.cxxxvj.

electio ꝓdeſt creditoꝛi in hoc qꝛ põt eligere in cauſam leuioꝛem dũtamen ſic eligat ꝓut in re ſua eligeret.quid enim ſi eſt homo ita curialis ⁊ nobilis ꝙ ip̄e citius ſolueret creditoꝛi ſine vſuris quam ei creditoꝛi qui eſt cũ vſuris:ſufficit enim ꝙ faciat negotium debitoꝛis vt ſuum negotium gereret. Itē opp.de.l.ceterum.j.eo.vbi đꝛ ꝙ ſemper videtur debere computari in cauſam deterioꝛem. Sol. illud eſt verum in dubio ſed ſi conſtat vel per confeſſionem partium vel per alias pꝛobationes in ipſum gerere negotia ſua ⁊ ſi pꝛo ſe faceret ⁊ ſolueret haberet ſoluere ſatis eſt.¶Sed oppo. fatuitas creditoꝛis nõ debet obeſſe debitoꝛi:vt.l.nõ debet.de re. iur.So. imputet ſibi debitoꝛi q cũ potuerit ab initio eligere ⁊ nõ eligit vel cũ potuerit ceditoꝛi eligēti in talem cãm non reſiſtit.vt.l. ꝙ qs de regu. iur. ¶Itē op.de.l.ſi ꝯſtãte.§.ſi maritꝰ.s̄.ſol. mar. vbi culpa que in rebus ꝓpꝛijs tolerat in alienis punitur.Rñ.ᵃaduerte:qꝛ hoc eſt multũ notandũ. Culpa † in rebꝰ cõibꝰ eſtimat ſi aliqs nõ facit illud in cõibꝰ ſicut in ſuis:vt.l.heredes.§.nõ tm̃. s̄.fa .her. ⁊.l.ſi ſocius ſocio.s̄.ꝑ ſocio.in rebꝰ alienis eſtimat culpa.ſi nõ facit illud quod deberet facere diligēs paterfami.vt.d.l.ſi conſtante.§.ſi maritus. ⁊.s̄.de act.⁊ obli.l.j.§.is quoqꝫ.qđ verũ eſt:niſi res aliena ſit cõmiſſa eius arbitrio. tũc em̃ iſta ꝟba eius arbitrio hoc impoꝛtant:vt faciat illud qđ in re ſua faceret etiã ſi minꝰ diligēterᵇ faceret.text.eſt hic cũ ſua glo.qđ eſt valde notandũ vide tex.tibi quoties ꝟo nõ dicimus id qđ ſolutũ ſit in arbitrio eſt accipiētis ⁊c.aliud eſt ergo deponere commodare vel locare vnã rem ſimpꝉr aliud eſt cõmittere ĩ arbitrio tuo:qꝛ tũc excuſaris lꝫ male facias ſi ita facis ſicut faceres in tuis vide glo q̃ incipit hec exēpla.⁊c.ita vide gl.in.l.ceterum ⁊c. q̃ ĩcipit nec a creditoꝛe ⁊c. ¶Ulterius ꝓcedo hic tex.vr innuere ꝙ debet eligere in id qđ pꝛo alio quis fideiuſſerat. aut cuius dies nõdum venerat.ſed iſte nõ ſunt cauſe grauioꝛes.vt.l.⁊ magis.ergo ⁊c.So.huius timoꝛe quidã intelligunt hunc tex.vt dicat non debet eligere debitum qđ eſt liquidum ſed debitum quod eſt in cõtrouerſia vnde cum tex.dicit nõ eligat debitum qđ nõ eſt ĩ ꝯtrouerſia bene ſequit aut illud qđ ꝓ alio quis fideiuſſit.aut cuius dies nõdũ venit quaſi diceret iſta nõ eligat ⁊ ſic nõ ob.ꝯtraria.Iſta lect.nõ placet.qꝛ debitũ qđ eſt ĩ ꝯtrouerſia nõ põt eligi donec liqdet.ar.C.de compen.l.ſi.et ar.s̄.de re iudi.l. a diuo pio.§.ſi ſup rebꝰ.⁊.§.ſe.⁊ ideo dꝫ eligi affirmatiue.vt dicamus indebitũ quod non eſt in controuerſia.ſed ſi eſt liquidũ debet eligere ſolutum.⁊ qđ ſequit aut in illud pꝛo quo ⁊c.ponatur haud ꝓ non ⁊ ſic cũ aſpirationibus vt ſic haud ꝓ non ponatur.et qđ ſequit aut cuius dies ⁊c. illud aut ſtet ꝓpꝛie.¶Ueniamꝰ ad tertiã particulã: ſed ꝯſtituere vr ꝙ iſta lr̃a ſibi ꝯtradicat.nã pꝛimo dicit ꝙ debet fieri ſtatim cum ſolutũ eſt ⁊ ſic re p̃fecta.deinde dicit cũ ĩ re agēda.⁊ ſic videt ꝙ debeat fieri ante rē p̃fectã.huiꝰ timoꝛe glo.ſupplet hic ꝙ đꝛ in re agenda ſupple que fuit.alij aliter dicunt ꝙ apparebit ex delaratiõe ſequētis qõnis. ¶Quero qualiterᶜ intelligat †in re p̄ñti.quidam dicunt parum ante vel parum poſt ⁊ iſtud eſt ſatis bene dictũ: vt.l.iij. C.de edili.actio.⁊.l.modeſtinus.j.e. cõiuncta.l.iuriſiur.circa p̃ncipiũ.s̄.de oper. li.⁊.l. in bonefidei. C.de pactis.tamen Ia.de are. dicit magis intelligibiliter.ea oĩa dicunt incõtinēti fieri q̃ fiũt ãteq̃ contractus vel alius actus ſit a partibus habitus ꝓ perfectoᵈ et abſoluto.vt.l.contractus.C.de fide inſtru.⁊ hoc idem dicam in ſolutione hic anteq̃ ſolutio ſit habita ꝓ p̃fecta ⁊ abſoluta dꝫ fieri iſta electio.Cy.hoc refert.C.e.l.j.in pꝛima.q.⁊ ſic text.qui hic dicit ſtatim atqꝫ ſolutũ eſt id eſt hoc eſt anteq̃ res ſit habita pꝛo abſoluta ⁊ qđ requirit in re agēda ⁊c.eodem modo intelligo qꝛ res agēda dicitur anteq̃ ſit habita et pꝛo perfecta et abſoluta a partibus poſito ꝙ numeratio ſit perfecta. ¶Secun- 7 do † quero.videoꝛ ꝙ debitoꝛ debeat eligere incõtinenti quid de creditoꝛe an poſſit eligere ex interuallo gloſ mag.in hac.l.ceterum in pꝛin.glo mag. videt dicere ꝙ ſic ꝙ creditoꝛ poſſet eligere donec viuit non poſtq̃ eſt moꝛtuus. quia non tranſit ad heredem alia glo.in hoc ꝟ.ſꝫ cõſtituere.ſuper verbo ꝯſtituere tenet contrariũ.iſtã puto verã p tex.q dicit ſi alio nomine eſt ſolutũ quis eoꝛũ velit ergo videtur ꝙ quilibet eoꝛum debeat incontinēti eligere. debet tamē aliquãtulũ ſpectare creditoꝛ debitoꝛē eligentem cũ pꝛius electio ad eũ pertineat. e Item putoᵉ ꝙ creditoꝛ debeat facere illã electionem pꝛeſente debitoꝛe.quia licitum eſt ſibi contradicere. et ex hoc poteſt ledi.ergo debet eſſe p̄ſens. 8 vt.l.nam ita diuus.s̄.de adop. ¶Tertio † quero pone ꝙ cum iam pecunia eſſet in manibus creditoꝛis ipſe dixit ego ſcribam tibi talem cauſam debitoꝛ contradicit imo aſcribas in talem cauſam: nec cõcoꝛdant an creditoꝛ teneat reddere pecuniã debitoꝛe volente.certe puto ꝙ ſic.⁊ ſi non redditᶦ vi i detur eũ ſpoliare p vim illa pecunia.arg.l.iij.s̄.de pig.act.⁊ hoc vr ſentire gl.que eſt hic in.l.j.ſuper verbo indebitum in fi.glo.¶Uenio ad quartam particulam ibi ꝙ ſi foꝛte.⁊ op.ꝙ non cedat in cãm durioꝛem vt.j.eo.l.in his.§.imperatoꝛ.So.ibi loquitur in pecunia redacta ex pignoꝛe vēdito.hic in pe f cunia ſoluta.¶Item op.ᶠde.l.j.C.eo.⁊ de vſur.l.ſi 9 vſuras.So.dicunt †quidã iſtud dꝫ intelligi quãdo vtraqꝫ cauſa eſt pꝛincipalis. ſecus ſi vna eſt pꝛĩcipalis alia vſuraria.qꝛ tunc pꝛius cedit in vſuras q̃ in ſoꝛtem.⁊ ita dicit pꝛima glo.parua antiqua q̃ eſt ſuper.l.j. hodie eſt ſuper pꝛincipio legis pꝛime vna glo.magna que fuit aditio que in fine ſui ponit aliã ſolutionē ad iſta ꝯ̄ria.⁊ dicit ꝙ non obſtãt ille leges qꝛ vſura eſt grauioꝛ cauſa: qꝛ debitoꝛes tenaces qñ ſoluunt vſuras vidētur ſibi extrahere oculos.⁊ ideo eſt melius ꝙ cedat in ſolutionē vſurarum ne de cetero teneat ſoluere vſuras. Alij dicunt ꝙ hoc non eſt verum qꝛ ſoꝛs parit vſuras:ſed vſura nõ parit vſuram.Tu tene pꝛimã ſol.qꝛ lꝫ cã ſoꝛtis ſit durioꝛ tamē videt pꝛius ſolutũ in vſuras et hoc expꝛeſſa cõſtitutione pꝛincipũ vt in legibus contrarijs quod eſt verũ ſi vſura eſſet debita ciuiliter et naturaliter.ſecus ſi naturaliter tm̃. vt.d.l.in his.§.imperatoꝛ.Et potuit eſſe ratio odium debitoꝛis qui paſſus eſt vſuras cõcurrere ſua moꝛa.de hoc no.in.l.ſi vſuras.C.de vſu.¶Ultio habemus hic diſtinguere.nã de iſta materia habetis glo. nouã poſitã in pꝛinci.l.que diſtinguit.⁊ habetis gloſ. antiquam ſuper.l.ceterum.in fi.glo. magne.que ſimiliter diſtinguit.Dy.etiã de hoc ponit vnã ſuam diſtinctionem.⁊ Cy.C.e.l.j.quas omitto.hic dicam foꝛte in ꝓceſſu ti.quia ille ſunt imperfecte. ¶Ulti g mo no.ᵍ hanc.l.magis † ꝙ in dubio magis videt 10 quis ſoluere vel aliũ actum ſuo noĩeʰ facere quam h alieno.tetigi in.l.ſi ſtipulatꝰ.§. chꝛyſogonus.s̄.de verbo.obliga.

In his vero.

1 ☞Hic.§.nõ ꝓcedit ĩ fideiuſſoꝛibus nõ habētibꝰ beneficium diuiſionis.

Si duos. ᶦOp.plures fideiuſſoꝛes tenētur in ſolidũ. vt inſti.de fideiuſ.§. ſi plures. ergo ſi ꝓ vno ſoluit inſolidũ alter liberat vt.l.ij.⁊.iij.in fi.s̄.de duo.re.huiꝰ timoꝛe hic §.legit duobꝰ modis.vno mõ ꝙ fideiuſſerũt quilibet ꝓ pte h expꝛeſſo ⁊ hec eſt clara.Alio mõ ꝙ fideiuſſerũt ſimpꝉr ⁊ tũc ob. ꝯ̄riũ. ſed rñdet duobꝰ modis.Pꝛio ꝙ fuit facta p̃ticularis ſol.creditoꝛe volente.Iſta non placet.vt dicam.j.alio modo ꝙ ſolutio fuit facta particularis creditoꝛe inuito: quia cum quelibet eſſet ſoluendo poterat per beneficiũ

¶Si duos.hic §.legitur hic non eſt alibi ſm Bald. in.l.pꝛo hereditarijs. in.j.columna.C.de here.act. ꝙ licet quis non poſſit cogere creditoꝛem ad recipiendum partem tamen fallit quando quis dediſſet duos fideiuſſoꝛes non iuſolidum: q̃ caſu licet debitoꝛ eius nomine non poſſit ſoluere partem: tamen poterit noĩe fideiuſſoꝛis.ita Bald. in.l. acceptã.C.de vſu. ĩ.vij.op. als. viij. colum.⁊ imo.in.l. ſi ſtipulatus.§.j. j.eodem.

a ¶ Ulteriꝰ op. vide ꝙ dixi poſt bar.in.l.ex duobꝰ.i.j.col.ſ.de duo.reis.

b ¶ Famoſa.adde ⁊ intellige qñ nõ inſurgũt ꝯtra diuerſe actiones ſʒ vbi ex vna cauſa inſurgũt diuerſe actiones quarũ vna ſit famoſa alia non intelligitur ſoluere ex illa que non ſit famoſa vt voluit ſpe.⁊ Jo.and.in ti.de act.⁊ repe.§.ſequit̃ ver.quod ſi ille ſatiſfecit.

c ¶ Qui decẽ.limita iſtũ tex. in caſu d.l.ſi ſtipulatꝰ fuero.§.ſi titiꝰ.de vb. obli.⁊ not.bartol. in.l.ſtipulationes non diuidũtur.in ij.q.ſ.de verb.ob. itẽ dũ litera dicit ſolutiõe partis cõtingere liberationẽ limita hoc verum ſi ſtipulor ſtichuʒ dari ſecus ſi ſtipulor ſtichũ mihi tradi vel reſtitui: quia ſolutiõe partis nõ contingit liberatio: ita Bar.in.l.ſtipulationes nõ diuidũtur in.viij.opp.ſ. de ver.obli.⁊ ideʒ tenet in.l.ſi duo.ſ. depoſiti.

d ¶ Eſt alienare. Adde bar.in.l.iij. ſ.ſol.ma.vbi allegauit aliũ tex. idẽ dicit in trãſactione per ea que not. in.l.j.C.ſi aduer. tranſac.idẽ in renuntiatione vt in l. magis puto.§. fundum.ff.de rebus eorum.

✤ Andr. Pomate.

e ¶ Scdõ q̃ro.an coniũcte perſone poſſint recipe ſolutionẽ vide text. fin.in.l.filie.ĵ.eo.⁊ mod.in.l.ij.ſ.ſol. ma.ang.i.l.ſi ꝓcurator.ſ.de ꝓcu.

f ¶ An cõiunctis perſonis.hoc etiã firmat bar.ꝑ illuʒ tex.in.l.non ſolũ. ſ.ſol.mat.⁊ lʒ non poſſet ei ſolui tñ poterit impetrare cõtra debitorẽ vt res debita ſeq̃ſtret̃ ita dicit Jac. de are. i.l.ſinautẽ. in p̃n.ſ.de nego. geſt.alle. in ar.l.ſi reus paratus.ſ. de ꝓcu.bal.ibi referẽs Guil.de cu. reprehẽdit Ja.de are.et dicit ꝙ.d.l. ſi reus nõ ꝓbat qꝛ loquitur i debito reſpõte offerente vnde putat cõtrarium per regulaʒ l.j.C.de ꝓhi.ſeq̃ſ. pecu.niſi debitor eſſet ſuſpectus qꝛ tũc ꝓcedit dictum Ja.de are. ar.d.l. fideiuſſor.§.fin.ſ.

epiſtole petere diuiſionem ideo creditor cogebat̃ admittere particulareʒ ſolutionẽ pro fideiuſſore
a ⁊ iſta eſt vera.¶ Ulterius opp.ᵃ ſi vnus fideiuſſor eſt liberatus creditor alteri fideiuſſori qui remãſit in obligatione nõ poterat actionẽ cedere ſm ꝙ tenetur vt.l.vt fideiuſſor.⁊.l.cũ his.de fideiuſ.⁊ ſic ꝑ cõſequentiã alter videt̃ liberatus vt.l.ſtichum.§. pe.ĵ.eo.Sol.illud verũ quãdo creditor nõ põt cedere actionẽ facto ſuo: ſecus ſi facto debitoris eo inuito.vt hic.ita intelligit gl.hũc.§.ſ.ti.ij.i.l.ſi ſtipulatus.§.ſi.in fi.gl.magne.et ideo nõ ꝓcedit illa
1 ſolutio ꝙ hoc ꝯtingit volũtate creditoris.†Item nõ ꝓcederet iſte.§.qñ fideiuſſores nõ haberẽt beneficiũ diuiſionis vel qꝛ alter nõ eſſet ſoluẽdo vel qꝛ eſſet illi beneficio renũtiatũ: qꝛ tunc ꝑticularis ſolutio non admitteretur inuito creditore.

Imperator. Iſte.§.diuidit̃ i duas ꝑtes qꝛ p̃mo loquitur in pecunia redacta ex venditione pignoris.Scdõ in pecunia ſoluta.ſcdõa ibi:ſed ⁊ ſi forte. Itẽ quelibet pars diuidit̃ in al's duas particulas.vt patet in tex.vide text.ibi non habebuntur:⁊ dic imo cedere debet prius in vſuras naturaliter et ciuiliter debitas vel in ſortem non in vſuram debitam naturaliter tantum.¶ Oppo.ꝙ ſolutio cedat in diuerſas cauſas vſurarum pro rata.vt.ĵ.eo.l.pupilli.§.penl't.ſolu.hic ſumme debiti principalis erãt equales licet ſumme de vſur.diuerſe ibi nõ erant equales ſumme debiti p̃ncipalis ita intelligit dominus Oldra.licet glo.non ſoluat.¶ Item opp. de.l.ſi finita.§.cum autem.ſ.de dam.infect.Solu. illa magis concordat quam diſcordat.et qualiter intelligatur verbum equaliter.dic vt ibi.Tertio oppo.ĵ.l.paulus.Solu.hic loquitur quando creditor non elegit quod poterat.vt.l.cõtra Ultimo tene menti hunc.§.in fi.qui diſtinguit in.l.j.C.eo. et.l.ſi vſuras.C.de vſur.

1 ☞ Ordo non attenditur quando mens diſponẽtis eſt certa.

Apud marcellum. Quando mens legis eſt certa de ordine non curatur.hoc dicit.
1 ¶ Not.tex.in.l.nec enim.¶ Uide gloſ.†que incipit nota ordinem in fi.gloſſ.dic ſecundum Dyn. Solu.vbi certa intentio diſponẽtis vel iuris cõmunis non attenditur ordo.vt hic et.ſ.de legatis ij.l.cum pater.§.fideiuſſor.alias ſecus vt in cõtrarijs.tu dic latius vt dixi tibi in.l.ſecũda.§.ſi p̃us. de vulga.et pupil.ſub.

1 ☞ Cauſa grauior dicitur famoſa quod debetur ex inſtrmento guarẽtigiato dicitur deberi ex cauſa grauiori.

Si quid ex famoſa.ᵇ
1 Not.† ꝙ illa dicitur cauſa grauior que eſt famoſa.et ideo ſi eſt aliquod debitũ quo non ſoluto quis incideret in excõmunicationem ex conſtitutione epiſcopi illa diceretur cauſa grauior.Item illud quod eſt debitum cum inſtrumẽto ꝙ habet paratam executionem dicitur deberi ex cauſa grauiori quam illud ꝙ debetur ꝑ libellum.vt hic prout loquitur de cauſa iudicati quod tene menti.

Illud. Quero qd ſi vna ſumma eſt maior altera glo.dicit non eſſe curãdum.vt.l.ſi in duabus.ĵ. de regu.iur.Tu dicas hic.vt dicam in l.pupillus.§.penul.ĵ.eod.

Si ſtipulatus. Si ſeruus eſt adiectus non põt ſolui domino.h.d. Et rõ huius eſt qꝛ ſeruꝰ adijcitur ad ſimplex factum ſolutionis recipiende ideo non tranſit in dñm vt.l.qui heredi.in prin.ſ.de condi.et demõ.

c **Qui decem.** ᶜIn obligatione quãtitatis vel ſpeciei certe ſolutio partis liberat a parte.ſecus in obligatione generis niſi in eadem reliqua pars ſoluatur.hoc dicit.nota.text.ibi deniq; homo ⁊c.¶ Opponitur ad principium ꝙ non admittatur ſolutio partis.vt.l.tutor.§.lucius.ſupra de vſuris.Solutio verum eſt creditore inuito ſed hic volens recepit. ¶ Item oppo.quando deficit aliquid in re debita non contingit liberatio.vt.l.iulianus.§.primo ſupra de verbo.obligatio.Solu.hic pars rei erat ſoluta perfecte ideo in illa parte contingit liberatio:ſed in.l.contraria.tota res erat ſoluta imperfecte.ideo poteſt peti tota res.¶ Tertio opponi. quod totus homo peti non poſſit imo obligatio ſit in pendente vt.l.ij.§.j.ſ.de verbo.obliga.et ibi no.Solu.vt ibi plene dixi.et ibi examinaui bene materiam huius.§.

Quod ſtipulatus. No.ꝙ adiectus nullo modo poteſt liberare niſi recipiendo ſolutionem vt hic. et.l.cui recte.ſ.titu.j.

Si ſtipulatus. In ſolutione que ad commodum pupilli non cedit tutoris autoritas non requiritur.hoc dicit. ¶ Opponitur.ĵ.eodem.l.pupillus.ſolu.ibi pupillus erat creditor.ideo non poteſt ſibi ſolui ſine tutoris autoritate:quia reum liberare non poteſt ſine tutoris autoritate:ſed erat hic adiectus nõ creditor.¶ Ad hoc opponitur.quia etiam quando nõ eſt creditor requiritur tutoris autoritas.vt.ĵ. eo.l.ſi ſeruus daret decem.coniuncta.l.ſi quis ſub conditione.ſ.ſi quis omiſſa cauſa teſtamen.ſolu. licet ibi non eſſet creditor.tamen ſolutio ſibi facta debebat cedere ad eius commodum.ideo tutoris autoritas requiritur non perdat pecuniam.hic ſolutio cedebat ad commodum alterius: ideo diceret ſi eſſet adiectus ad ſui pupilli cõmodum requiritur tutoris autoritas.¶ Querit glo.de quo pupillo loquatur dicit gloſ.de proximo pubertati. ¶ Quero vtrũ tutori poſſet ſolui habes hoc in.l. ſtichum.§.vſumfructum.ĵ.eo.dic vt ibi.

1 ☞ Procurator omnium bonorum poteſt ſolutionem recipere.
Procurator omnium bonorum ſine libera non poteſt alienare.
2 Coniuncte perſone que poteſt ſine mandato agere ſolui non poteſt.
Forma libelli qñ aliquis agit coniũctorio nomine.circa hanc formã vide tu que ponit dominus Maria.ſoci.in capi.primo.de libel.obla.articulo vij.q.xv.
3 Adiectus an videat̃ habere mandatũ.remiſſiue.

Uero procuratori. Hec eſt bona.l.⁊ ponit in p̃n.duo dicta ⁊ incipit iuriſcõſultꝰ tractare cui ſolui poſſit ⁊ ponit multũ clare.Quero dꝛ hic qd ꝓcura
1 tori omniũ bonoꝝ poteſt ſolui. ¶ Quero†an requiratur qd habeat liberam:glo.dicit ꝙ non per l.alleg.in ea.vide eam que incipit ⁊ libera.ſecũdũ quoſdam ⁊c.Aduerte:alij dicũt cõtra quoꝝ opi. tangit glo.in prin.nã recipere ſolutionem eſt alie
d nareᵈ vt inſtitu.qui.alie.licet vel non.§.admonẽdi.Sed procurator omnium bonorũ nõ põt alienare niſi habeat liberã.vt.l.ꝓcurator cui libera. ⁊.l.procurator totorũ.⁊.l.mandato generali.ſ.de ꝓcu.ergo ⁊c.Rñ.ꝙ hec alienatio fauore liberationis eſt admiſſa vt.l.eius q in ꝓuincia.ſ.ſi cer.pe.
2 ¶ Secundo†queroᵉ an coniunctis perſonisᶠ qui
e poſſunt agere ſine mãdato poſſit ſolui.dicit gl.ꝙ
f nõ vt.l.iij.§.ſed ſi forte ex liberis.ĵ.iud.ſolui.Iſta ſolu.eſt

qui ſatiſ.cog.⁊.l.imperatores.in fi.ĵ.de ap.qꝛ tunc magis dicit̃ agere q̃ ſibi ſolui.ad qd vide quod ſcripſi in.d.l.non ſolũ. ſo.mat.vbi limito qd dicit hic Barto.⁊ ad bar.hic ad no.in.l.qui aliena.§.q̃q̃.ſ.de neg.geſt. vide.l.iij.§.j.ĵ.iu.ſol.⁊ ibi Bar.idẽ dicas de affine.per.l.cũ maritũ.C.de ſol.cõiuncta.l.maritus.C.de procu.cũ ibi no.poſſet etiã hec regula limitari vt no.in prin. d.l.patri pro filio. vcʒ ſi ſua itereſſet lʒ videatur cõtra d.l.nõ ſolũ.ſ.ſol. ma.⁊ ad materiaʒ adde bar.in.l.j.C. de ꝓcu.⁊ vltra p̃dicta adde bart.ꝑ illũ tex.ſequẽtem opi.bal.in.l.filiꝰ. C.de pac.⁊ Ang. in.l.iteʒ magiſtri. ff.eo.itẽ poſſet forte dicta regula limitari in cõiũcta perſona furioſi qꝛ tũc cõiuncta pſona põt facere ea q̃ requirũt ſpeciale mandatũ.l.ij.cũʒ ibi not.ſol.mat.et videtur text.i.d.l. patri ꝑ filio.ſ.de mino.et quia filia tua nõ põt ꝯdicere.⁊ idẽ ꝑ cõiũcto minore vel ꝓdigo per.d.l.patri pro filio.et ꝙ ꝯiuncte pſone non poſſit ſolui regulariter eſt tex.⁊ ibi bal.in d.l.cũ maritũ.C. de ſol.⁊ vide Guido.not.⁊ Bald.in d.l.ſinautẽ.in p̃n. ſ.de neg.ge.⁊ bal. in.l.j.quibus res iudi.non nocet vide per.Ang.hic ⁊ Imo.vcʒ an cum cautione de rato debeat ſibi ſolui. itẽ ꝙ cõiũcte perſone nõ poſſit ſolui tʒ ſpec.in tit.de cõiuncta perſona in prin.in verſi.an coniũcte perſone per.l.j.in p̃n.cum ſe.ſ.vt leg.no.caue.⁊ dũ allegaui.l.filie.adde.l.ſi cũ filio.i.§.j.ſcdõm intellectũ doct.ſ.de cõpen.qd not.

ſolutio eſt veriſſima ⁊ eſt caſus in.l.ij.ſ.vt leg.no.ca.⁊.ſ.ſol.ma.l.iij.⁊.l. qui hominem.§.ſi gener.ĵ.eo.ti.⁊ ex hoc debes perpendere formationẽ libelli quando quis agit tanꝗ̃ coniuncta perſona.nam concludet hoc
a modo.peto eũ condẽnari mihi tanꝗ̃ cõiuncteᵃ perſone talis ad dandũ ⁊ ſoluendũ illi pro quo agit vel alteri pro eo legitime recipienti:nã ſi diceret peto eum condẽnari ad dandum mihi cõiuncte perſone nõ proce
b deretᵇ:vt hoc tangam in.l.hoc iure.ĵ.eo.¶ Ulterius iſte ver.interdum
3 videtur cõtra eos qui dicũt quod adiectus†videtur habere mandatũ licet ſit abſens.nam hic apparet ꝙ non eſt ꝓcurator.⁊ ſic nõ habet mãdatum de quo dic.vt.l.iulia.§.j.ſ.de ver.obli.

1 ☞ Mandatum poteſt reuocari:ſed facultas ſoluendi adiecto nõ niſi eius conditio ſit mutata.nu.3.
2 Si mandaui tibi ꝙ titio ſoluas ſi prohibes te preſente titium accipere videor prohibere ne tu ſoluas.

1 **Sed ⁊ ſi quis.** Hic ponũtur etiam alij duo caſus.⁊ hoc dicit. Mandatum † poteſt reuocari:ſed
2 non facultas ſoluendi adiecto.h.d.¶†No.vnum ꝙ ſi mandauero tibi quod titio ſoluas nõ eſt neceſſe ꝙ ego ꝓhibeã te:ne ei ſoluas ſed ſufficit ꝙ ꝓhibeã titiũ accipere te ſciẽte.nã ex hoc videor ꝓhibere ne tu ſoluas. ¶ Cõtra hoc oppo.qd ſciẽtia debitoris nõ requiratur: vt.l.ſi pater.ſ. de manu.vin. Sol.vt ibi per Dy.⁊ Cy.C.man.l.mandatum. licet gloſ. non ſol.¶ Oppo.⁊ videtur quod poſſit prohiberi ne ſoluatur adiecto: vt.l.cũ quis.ĵ.eo.⁊.l.ſi ſtipulatus fuero decem in melle.ĵ.eod.Solu.hoc
3 quod† hic dicitur fallit ſi cõditio primi adiecti ſit mutata vel lis ſit cõteſtata.vt in contrarijs.

1 ☞ Ratihabitio quando mandato comparetur.
2 Ratihabitio ſequens quo ad liberandum ſoluentem ſufficit.
3 Legatum quod incipit precedenti conditione negatiua ſtatim committitur cum quis eſt in mora faciendi nec ſpectatur quod deſinat poſſe fieri vel non.

Sed ⁊ ſi non vero. Oppo.de.l.quid ergo.in prin.ſ. de his qui notã.infa.glo.nõ ſoluit.
1 tu†dic quandoq; eſt limitatuʒ tp̃s certũ in quo debeat certus fieri tũc in illo tempore debet haberi ratũ alias nõ valet:vt.d.l.quid ergo.⁊ l.obligari.§.tutor.ſ.de auto.tut.quãdoq; eſt determinatũ certũ tẽpus infra qd dʒ aliquid fieri.⁊ tunc quandocũq; poteſt haberi ratum dum tamen infra illud tempus ratũ habeat̃ vt.l.bonoꝝ.ĵ.rem ra.habe.⁊.l.ſi quis alicui.ſ.de acqui.here.quãdoq; nullũ tempus eſt determinatũ et tunc procedit iſta regula ratihabitionẽ retrotrahi ⁊ mãdato cõparari: quã declara prout declarat Dy.in.c.ratihabitio.extra de reg.iur.li.vj. ⁊ Cy.in.l.vlti.C.ad mace.¶ Ulterius dicitur hic ꝙ ratũ habere debet dominus cum primum certior factus eſt imo videtur ꝙ quandocunq; ratihabitio ſequitur inducatur liberatio vt.l.diſpenſatorem.ĵ.eo.Sol.
2 † quantumᶜ ad liberandũ ſoluentem ſufficeret ſequẽs ratihabitio.ſed
c quãtum ad hoc ne cõmittatur ſtipulatio de rato loquitur hic ꝙ dic vt dicam in.d.l.diſpenſatorem.Item dicitur ſicut in legato cũ de repellẽdo loquitur ⁊c.quid hoc eſt dictum.glo.ponit duas principales lec.prima qd intelligatur de legato relicto a teſtatore ⁊ ſic naturaliter. Scdõa ꝙ loquatur de legato miſſo ab aliqua ciuitate primus intellectus ſubdiuiditur in duas qꝛ põt intelligi de legato repellẽdo id eſt de repellẽdo legatario a petitione pene in quam primum legatum trãſfunditur vt.l.j.§.item ſi ita.ſ.ad.l.falcidiam.vel dic de repellendo legato ideſt de repellendo legatario a petitione legati ſibi facti ⁊ tranſlati in alium ſi ipſe non accepit.vt.l.iij.§.ſi quis titio.ſ.de adi.lega.Alij dicunt ꝙ hic debet intelligi de legato repellẽdo:ideſt repudiando.q.d.quis legatuʒ debet repudiare ſtatim cũ ſciuit.alias videtur agnoſcere.arg.ſ.de le.j. l.ſi fundum ſub conditione.§.ſi titius.Sed hoc non placet:nõ enim videtur agnoſcere niſi aliquem actum faciat qui non poteſt fieri citra ius ⁊ nomen legatarij.vt.l.pro herede.§.papi.ſ.de acqui.here.cõiuncta.l.
d ſi quis ita.cum ſua glo.ſ.de condi.inſti.¶ Not.ergoᵈ ſm primaʒ lectu.
3 †quã poſui hic ſuper iſto verbo qd hic eſt caſus ꝙ legatuʒ qd incipit a precedenti cõditione negatiua ſtatim cõmittitur cum quis eſt in mora faciendi nec ſpectatur ꝙ deſinat poſſe dari vel fieri ⁊ eſt hoc generale in hoc legato non ſolum in pena vt hic.⁊.l.ſi peculium.in fi.ſ.de ſta.lib.lʒ aliter quidam dicant.vt plene dixi in.l.ita ſtipulatus.ſ.de ver.obli.itẽ allega.tua glo.ad ponendũ exemplum hic.l.ſi hereditatem.§.j.ſ.man. que nihil facit ſm Jac.de are.Alia lec.eſt qd hic loquat̃ i legato miſſo ab vna ciuitate que lec.ẽſt clara.vide gl.que incipit naturaliter.¶ Uenio ad.l.qd ſi forte.hic dicitur qd cõpetit cõditio vel preſcrip.ver.actio vt fiat quod eſt ꝓmiſſum vel conditio ob cauſam.l.ſi procuratori falſo. ſ.de condi.ob cauſam.non habetis hic alia.

1 ☞ Adminiſtratio vni cõceſſa quando denegata videatur alijs.
Tutores honorarij dicuntur dati cauſa honoris ſui.
2 Tutores honorarij nõ coguntur adminiſtrare.poſſunt tñ ſi volunt.
3 Tutori accuſato de ſuſpecto eſt interdicta adminiſtratio.
4 Cautela vt tutor impediatur adminiſtrare.
5 Adminiſtratio ꝙ nõ ſit interdicta tutori poſtulato ſuſpecto quãdo eſt coniunctus ſed datur ei adiunctus.
Prelato poſtulato ſuſpecto non interdicitur adminiſtratio ſed datur ei adiunctus.

Quod ſi forte.

Sunt quidam. Hic ẽ valde
e magiſtralis.§.ᵉ Op.de.l.ſi ex pluribꝰ.ſ.de aut.tuto.
1 So.†qñq; vni cõcedit̃ adminiſtratio ita qd ipſe ſolus adminiſtrat ⁊ nõ alij ⁊ tũc alijs vr̃ interdicta adminiſtratio qñq; vni cõcedit̃ adminiſtratio ꝑ hoc nõ videt̃ interdicta alijs adminiſtratio:vt hic ⁊ plenius diſtinguit̃ in.l.cõtra.dic vt ibi. Itẽ dicitur hic tutores honorarij.¶ Quero qui ſunt
2 †iſti tutores honorarij.dicit gl.q ſunt dati cã honoris ſui.Alij dicũt dati a p̃tore ſicut dicit̃ ius honorarium ius pretorium ita iſti vocantur tutores honorarij.gl.tenet primã ꝙ honorarij dicuntur honoris ſui cã.ꝙ itellige ſui hoc eſt pupilli.ita intelligit gl.i.l.iure nr̃o.§.j.ſ.de te.tut.⁊ illa verior.
3 ¶ Quero†ſcdõ qd p̃nt facere iſti tutores honorarij.dicit gl.nõ cogunt̃ adminiſtrare poſſunt tñ ſi volũt.vt h.⁊.l.iij.§.ſi parẽs.⁊.§.tãtũdẽ.ſ.de aut.
4 tu.¶ Quero†dꝛ hic ⁊ tene mẽti ꝙ ei qui eſt poſtulatus ſuſpectus eſt iterdicta adminiſtratio ⁊ alle. gl.cõcor.que reperiunt̃ in.l.eum quẽ.C.de ſuſpec. tu.⁊ iſti.e.§.ſi qs.⁊ hoc faciũt malitioſi aduocati: qꝛ qñ volũt impedire tutorẽ adminiſtrare faciũt eũ accuſari de ſuſpecto.nã interim pendente cã de
5 ſuſpicione nõ põt adminiſtrare.¶ Quero†vtrũᶠ
f hoc ſit verũ ſimpl'r qd ei q eſt poſtulatꝰ ſuſpectus ſit interdicta admi.gloſ.dicit ꝙ ſic ⁊ dicunt idẽ in prelato vt no.in.d.§.ſi qs.inſti.de ſuſpe.tut. Sed tex.habemꝰ in ꝯtrariũ.ex̃ de offi.dele.c.venerabilis. vbi dꝛ ꝙ adiũgit̃ ſibi alius cũ quo adminiſtret.rõ huius põt eſſe qꝛ p̄latus ꝑ ſuſpicionẽ etiã ꝓbatã nõ remouet̃ ſʒ aliꝰ ſibi adiũgit̃ vt i.c.lʒ heli.extra de ſimo.merito interim nõ dʒ ſibi adminiſtratio interdici.⁊ ideo dico ꝙ ſi eſt talis tutor qui accuſat̃ ſuſpectus qui ꝓpter ſuſpicionẽ etiã probatam nõ dʒ remoueri ſʒ dʒ alius adiũgi ſibi vt puta ſi eſt cõiuncta ꝑſona vt.l.ſi tutor aliquo.ſ.de ſuſpe.tu.ſʒ diſtinctionẽ ibi poſitã.tũc nõ eſſet ſibi interdicta adminiſtratio pẽdẽte lite.ſʒ deberet ſibi alius adiungi ne ſit deterioris ꝯditiõis q eſt in caſu dubij quã q eſt in caſu certi.vt.l.ordinata.de libe.cau.

1 ☞ Tutoris preſentia an requiratur qñ curator ſubſtituitur in locum eius remiſſiue.
2 Preſentia pupilli requiritur qñ curator in locũ tutoris ſubſtituitur ⁊ ipſe petit.
3 Tutori ſolui non põt qñ ſibi eſt datus ſubſtitutꝰ.
4 Procurator ſubſtituẽs aliũ nõ põt ãpliꝰ gerere.
Cautela vt ꝓcurator ſubſtituẽs poſſit eã gerere.
5 Curatori pupilli poteſt ſolui.

Quid ergo ſi ei. No.tex.ibi.ſi mõ non eſt alius ⁊c.
¶ Item no.tex.in v̉.curatori ibi ſʒ ſi pupilli ⁊c.et
1 tene menti hunc caſum.¶ Quero†hic dicit̃ ꝙ curator ſubſtituit̃ i locũ tutoris.quero vtrũ ad hoc requiratur preſentia tutoris gl.dicit qd ſic vt.l.curator.ſ.de tut.⁊ cu.da.ab his.tu dic melius vt ibi
2 not.¶ Quero † vtrũ requirat̃ᵍ preſentia pupilli
g glo.dicit ꝙ ſic qꝛ ipſemet dʒ ſibi petere ⁊ ſic dʒ eſſe maior infante alle.gl.l.ij.ſ.qui pe.tu.meliorẽ tex. habetis in.l.q hʒ.§.ſi pupillꝰ.ſ.de tut.¶ Ulteriꝰ
3 no.†ꝙ poſtꝗ̃ eſt aliqs ſubſtitutus in locũ tutoris nõ põt tutori ſolui ſicut ſi ꝓcurator qui hʒ mãdatum ad ſubſtituendũ ꝓcuratorẽ ſubſtituit ꝓcuratorem ipſe ꝓcurator ſubſtituẽs non põt amplius gerere ⁊ deſinit eſſe ꝓcurator vt hic ⁊ eſt caſus i.c. is qui.extra de procu.lib.vj.⁊ ideo cautela eſt ꝙ i mãdato ponant̃ iſta v̉ba ꝙ poſſit ſubſtituere ⁊ ẽt cũ ſubſtitutus remaneat ꝓcurator.idẽ forſan ſi dꝛ i mãdato ꝙ poſſit ſubſtituere ſemel ⁊ pluries.nã per hoc qd dꝛ pluries vr̃ velle cõſtituẽs ꝙ ꝓcurator ſubſtituendo non deſinat eſſe ꝓcurator.Ulti
4 mo not.†ꝙ curatori pupilli poteſt ſolui vt hic in ver.curatori.in fi.ꝙ tene menti.

b **Pupillũ.** ᵇOp.dꝛ hic ſed ⁊ ſi dederit ꝑ qd innuit̃ tranſlatũ dñium poſtea ſequit̃ vẽdicari poterũt.⁊ ſic ꝯdicit ſibi.ſol. expone dederit.i.tradiderit.¶ Scdõ op.de.l.iterdũ.de ꝯdi.ide.ſol.ibi ſoluit pupillꝰ tm̃ debitũ na-

a ¶ Tanꝗ̃ cõiuncte pſone.nõ aũt dʒ dicere tanꝗ̃ ꝓcuratori talis ſm Bal.⁊ do.benedictũ in.l.j.C.de procura.

✤ Andr. Pomate.

b ¶ Non ꝓcederet. vide are.ꝯſi.cxxxvij.col.ij.⁊ Alex. iiij.col.ij.volu.ij. vbi hoc ſequitur ⁊ xxxvij.col.j.volu. iij.vbi loquitur in matre.

c ¶ Sol.quãtum. not.ĵ.quantũ tp̃s qs debeat ratum habet̃ ⁊ dicit bal. in.l.ſi tutor.C.in q.cau.in integ.reſti.per illũ text.ꝙ dictum tp̃s a die ſciẽtie incipit.adde.ĵ.quantum tp̃s debeat quis ratũ habere. Fed.de ſe. ꝯſi.ccxxxviij.

✤ Andr. Pomate.

d ¶ No.ergo.no.legatũ ꝙ incipit a cõditione negatiua cõmittitur ſtatim cum quis eſt in mora.vide barto.in.l.j.§.item ſi ita.ff.ad.l.fal.

e ¶ Sunt qdã.magiſtralis.§.bald.i l.j.in.§.vbi autẽ. C.de cadu.tol.allegat iſtam.

f ¶ Quero vtrũ.ſʒ bal.in.l.eum quẽ. poſt bar.C.de ſuſpec.tuto.indiſtincte tʒ ꝙ ipſo iure adminiſtratio tutori accuſato d ſuſpecto ſit interdicta ⁊ vide Pet.de anc.in.c.oĩpotẽs. de accu.in v̉ſic.qd in eo q eſt certus de crimine.

g ¶ Quero ğ vtrũ requirat̃.vide qd legi.⁊ no.i.l.illud. de tuto.et cur.da. ab his.

b ¶ Pupilluʒ.iſte §.non hʒ locuʒ in adulto.ſm gloſſ. no.in.l.j.§.fuit q̃ſitum.ad trebel.

turale hic ſoluit debitum ciuile.⁊ iſta vera de hoc dic vt ibi not.⁊.l.ij.C.ſi aduer.ſo.

1 ☞ Dñium pecunie ſolute ſtatim efficit accipiẽtis lʒ liberatio ꝯtigat vere tpe exiſtẽtis ꝯditiõis.
2 Lex fingere ſuper impoſſibili quando poſſit.
3 Fictiones due poſſunt ſimul cõcurrere qñ vna venit in cõſequentiã alterius vel cõcurrunt circa diuerſa vel ex diuerſis fontibus oriantur.
4 No.in.l.antepe.C.de dona.inter virum ⁊ vxorem qualiter intelligantur.
5 Diſpoſitio huius.l. ꝙ quis fingat retro liberatꝰ qñ habeat locũ in debitore conditionali.
6 Utilitas reſurgens ex hoc ꝙ aliquis fingat retro liberatus.
7 In caſibus in quibus quis nõ fingit retro liberatus qñ erit locus pauliane vel cõi diuidundo.
8 Dictio vt: iuncta cõditione ſi: vel cũ ablatiuis abſolutis facit conditionem.
9 Traditio ſine cauſa transfert titulum pro ſuo.
10 Cõditio appoſita qñ impediat tranſlationẽ dñij.

Sub cõditione. Iſta.l.eſt multum ſubtilis.ᵃ Debitor cõditionalis ſolutiõe vera vel ficta tunc liberat vere qñ ꝯditio extiterit retro tñ fingit liberatꝰ.h.d.⁊ diuidit in duas partes.pma loquit in vera ſolutione. ſcđa in acceptilatiõe. ¶ Not. ꝙ retro fingit qs liberatꝰ. ¶ Scđo 1 no.† ꝙ dñiũ pecunie ſtatim efficit accipiẽtis lʒ liberatio contingat vere tpe cõditionis exiſtentis. ¶ Op.ille q nõ eſt obligatꝰ nõ põt liberari vt.d.l.decẽ.ſ̃.de v.ob.⁊.l.quoties.ſ̃.ti.j.⁊.l. ꝙ in diẽ.j.de accep.ſo.dicit gl.fateor ꝙ vere liberat tpe exiſtẽtis cõditionis ante nõ põt liberari qꝛ non erat obligatꝰ ſed fingit retro liberatus ita loquit iſte tex.⁊ ſꝫ hoc nõ ꝯdicit ſibi pmus caſus cũ ſcđo nã in pmo loqt ſm fictionẽ in ſcđo loqt ſm veritatẽ vt apparet ex litera.⁊ rõ huius fictionis eſt qꝛ qs fingit retro obligatus vt.l.potior.in pn.⁊.l.q balneũ.ſ̃.q po.in pig.ha.eadẽ rõne fingit retro liberatus. ¶ Sʒ ꝯ hoc op.fingit impoſſibile ꝙ qs fuerit obligatus ⁊ liberatus illo tpe quo nõ erat gl. fatet iſtud qđ fingit impoſſibile circa finẽ pme gl. iſtud nõ vr verũ.nã.l.nõ pt fingere impoſſibile vt l.ſi pr.i fi.⁊.l.ſeq.ſ̃.de adop.⁊.ſ̃.loc.l.q ad certũ.⁊ l.certe.ſ̃.de preca.no.in.l.iij.ſ̃.ꝓ ſo. ¶ Dicẽdũ eſt 2 ergo† ꝙ lex nõ põt fingere impoſſibile in ſuo gñe vt ꝙ filius ſit antiquior ſuo pre vel ꝙ furioſus cõſentiat.vt in ꝯrio.tñ bene põt facere illud ꝙ i illo caſu particulari de quo loqmur nõ eſt poſſibile vt ꝙ filius titij ſit filius meus: lʒ hoc nõ põt eſſe ver tñ põt fingi ſed tñ in genere ſuo eſt poſſibile.vt qꝛ tãte etatis ꝙ poſſit eſſe filiꝰ meus dixi plene i.l.ſi is q ꝓ emptore.ita in ꝓpoſito poſſibile fuit retro quẽ fuiſſe obligatũ.erat em̃ capax pſona oblĩonis 3 ideo fingit retro liberatꝰ. ¶ Sed ꝯ hoc op.† ſcđʒ hoc due fictiones cõcurrũt hic ꝙ vr ꝯtra gl.l.j.C.de do.ꝓmiſ.⁊.l.cũ poſt.§.gener.ſ̃.de iu.do. rñ. qñ ſunt due fictiões quarũ vna venit in cõſequentiã alterius bene pñt cõcurrere. vt inſti. qui. mo.ius pa.po.ſo.§.ſi ab hoſtibꝰ.⁊.l.cũ due.j.de cap.ita h ex eo qđ fingit retro obligatus in cõſequẽtia fingitur retro liberatusᵇ vel aliter iſte due fictiones cõcurrũt circa diuerſa.vna circa oblĩonem: ⁊ alia circa liberationẽ ſimile.in.l.ſingularia.ſ̃.ſi cer.pe, vel aliter iſte due fictiões habẽt originẽ ex diuerſis fontibus: vna em̃ cauſat fauore creditoris.alia fauore debitoris. facit qđ habuiſtis i.l.ſeruꝰ cõis 4 meuij.circa pn.glo.de ſtip.ſer. ¶ Subdit† gl.vnũ verbũ ꝙ eodẽ mõ põt intelligi qđ dr in.l.antepe. C.de do.inter vi.⁊ vxo.vt fingat domina fuiſſe a tpe collate donationis in eã.idẽ not.in.l.ſequens queſtioᶜ.ſ̃.de leg.ij.cõtra nota.in.l.ij.C.de inoffi. do.⁊ in.d.l.antepe.ſcʒ qđ illa fictio non ꝓcedit niſi quo ad fructus ⁊ ille ſunt vere iſta nõ.rõ: qꝛ tpe cõſtãtis matrimonij mulier nõ põt eſſe domina rei donate ⁊ p ꝯñs nõ põt fingi retro eã fuiſſe dominaʒ eo tpe quo eſt inhabilis. deficit em̃ habilitas extremoꝝ ita no.in.l.ij.C.de inoffi.do. facit.l.quo 5 ties.ſ̃.ti.j.ex quo ibi dixi vobis. ¶ Quero† vtrũ hoc principiuʒ habeat locũ in quolibet debitore conditionali. Reſpõdeo nõ niſi ſit debitor ſub cõditione caſuali: nã ſi eſt debitor ſub ꝯditione poteſtatiua ſicut exiſtẽte conditione nõ fingit obligatus retro.vt.d.l.potior.⁊.l.qui balneuʒ.ſ̃.qui po. in pig.ha.⁊.l.ij. eodẽ tit. eadem rõne nõ põt fingi retro liberatus.idem dico ſi eſſet debitor ex cauſa legati.nam cũ nõ fingatur retro obligatus vt.l.ſi mater.§.eadeʒ.ſ̃.de excep.rei iudi.⁊.l.j.§.j.ad ſil. ⁊ dixi in.l.ſi is qui pro emptore.ſ̃.de vſucap.eadẽ ratione nõ potes fingi retro liberatus. ¶ Quero 6 † ad quid eſt vtilis hec inueſtigatio vt ſciamꝰ vtrũ retro fingat liberatus vel nõ.dicit glo.ꝓpter duo primo propter paulianam actioneʒ reuocatoriã. ſcđo ꝓpter cõmunicationẽ pecunie fiendam inter creditores miſſos in poſſeſſionẽ qđ dic vt in glo. 7 ¶ Quero† quid in illis caſibus in quibus nõ fingitur retro liberatus vt in cõditione poteſtatiua vel ex teſtamẽto.an erit locus pauliane vel cõi diui.innuit glo.qđ ſic ꝙ nõ placet quia.l.reſpicit factum: an ſit factum in fraudem ⁊ ideo tempus facti dʒ inſpici vt.l.ſi minor.ſ̃.de ſer.expor. et.l.j.C. de iure fiſ.li.x.niſi ponas illud factum eſſe cã fraudandorum futurorum creditorum vt not.gl.C.de do.ante nup.aut.ſed iaʒ neceſſe. facit.ſ̃.q ⁊ a qui. l.ſʒ ⁊ ſi maritus.in fi. ¶ Uenio ad ſecundã parteʒ dicitur hic in fi.dominiũ eſſe tranſlatum incontinenti.in cõtra.cõditio appoſita ſuſpendit tranſlationem dominij in conditionis euentum vt.l.qui abſenti.§.j.ſ̃.de acqui.poſ.hic dicitur cõtra ergo male.huiꝰ timore ſunt in gl.plures.ſo. ꝙ illud qđ hic dicitur an eius pecunia facta eſt.i.facta fingit Iſta eſt cõtra iſtũ tex.qui vult expſſe vt ante trãſferat dñium quã liberetur ſi intelligeres de ficta tranſlatione eodem mõ retro fingit liberatus ⁊ ſic eſſet idem in tranſlatione dñij ⁊ liberatione. Alij dicũt cõtra ꝙ vere ſtatim transfert dñium tpe traditionis qđ in cõtrario dicit de tẽpore exiſtentis conditionis intellige ſcđm fictionem iſtud eſt contra tex.l.ꝯtra. Alij dicũt ꝙ fuit data hec pecunia ſub mõ.ſ.per vt ibi ſub cõditione.⁊ iſtã tenet Iac. de are.nec ob.iſte tex.qui dicit ea conditione ⁊c.qꝛ ſi ſequitur poſtea dictio vt p hec verba nõ inducitur conditio ſed modus vt.l.ij.§.ſi.ſ̃.de dona.⁊.l. meuia.ſ̃.de ma.teſt.ſed hoc nõ placet: nã illud eſt 8 verum niſi quando† cum dictione vt immiſcet dictio ſi: qꝛ tũc facit ꝯditionẽ: vt.d.l.qui abſenti.§.j. idem ſi immiſcetur dictio vt cũ ablatiuis abſolutis vt.l.ſi ego.§.j.ſ̃.de iure do.cũ ergo hic dicat ea cõditione.vt ſi ⁊c.apparet ꝙ fuit ꝯditio nõ modꝰ ſoluit gl.aliter qđ hic nõ fuit adiecta cõditio trãſlationi dñij ſed ceſſioni inſolutum quaſi dicat ſolutio fuit facta ſimplr: ſed fuit dictũ quod cederet inſolutum ſub cõditione iſta eſt vera ⁊ hãc tʒ Dy. 9 do. Old.⁊ oẽs moder. ¶ Aduertatis† cõtra predicta op.traditio facta ſine cã nõ transfert dñiuʒ vt.l.nunqꝫ nuda.ſ̃.de acqui.re.do.ſed hic pendẽte cõditione nõ habet caſum vel titulũ ergo nõ põt trãſferre dñiũ.So.nõ hʒ ti.ꝓpriũ ⁊ ſpecialẽ ſʒ hʒ titulũ ꝓ ſuo: eſt em̃ effectus dñs ꝓpter ſpem future obligationis cõmittende ⁊ ſic hʒ interim titulũ ꝓ ſuo.vt.l.ij.§.ſi quis ſub ꝯditio.⁊.l.j.⁊.l.ij.ſ̃.pro dote ⁊ hec vera. ¶ Ulterius opp.⁊ videtur quod cõditio apppoſita titulo impediat tranſlationem dñij vt.l.ſi ergo.§.j.ſ̃.de iure do.So.dicit glo.hic fuit ſoluta pecunia i qua magis de facili trãſfert dñiũ ibi vero alia ſpecies.iſtã reprehendit gloſ.p l.ij.§.ſi pecunia.ſ̃.de do.tu ſuſtine eam. nec ob.§. ſi pecuniã.qꝛ ibi fuit appoſita cõditio trãſlationi dñij nõ titu.ſpeciali. ¶ Itẽ cõtra pdicta extra gl. oppo.⁊ videt ꝙ ſimplex traditio dñium nõ trãſferat in dubio.vt.l.cũ pater.§.pater pluribus. et ibi glo.de leg.ij.Sol.ibi nulla ſuberat cauſa legitima re vel ſpe ad transferendũ dominium hic ſic. ¶ Item oppo.de.l.ſi ego.§.fina.ſ̃.de iure do.vbi cauſa ſuberat.⁊ tamẽ in dubio dominiũ nõ videtur transferri.Sol.hic fauore accipientis ſuberat cauſa.ſimile vides in depoſito: nã in dubio nõ videtur transferri dominiũ: licet poſſibile ſit transferri excedendo terminos depoſiti: vt.l.lucius.ſ̃. 10 depo. ¶ Reaſſume† ergo predicta qñqꝫ apponit conditio

et ideo lʒ dñiũ nõ fuerit trãſlatũ ab ipo initio iſtud ꝓpterea erat qꝛ ius prohibebat qꝛ potuiſſet ẽt ſtatuere oppoſitũ vñ ſufficit qđ potuerit ex iuris diſpõne trãſire dñium vr aũt hoc ius velle qđ adueniẽte ꝯditione ꝯfirmet donatio p mortẽ donãtis ⁊ ex nũc cẽſeat res ipſius donatarij retro etiam fingit ipſius fuiſſe ſicut etiã ſi alicui daret fundus ſub ꝯditione interim nõ eſſet eius dñiũ cũ poſſet cõditio ſuſpendere ipm ⁊ poſſeſſionẽ. l. qui abſenti. de acqui. poſ.⁊ tñ adueniente conditione incipiet tũc eſſe ſuũ.et retro fuiſſe ſuum fingit.vide Imo. i.d.l.talis ſcriptura. Adde ꝙ not. Bar. in.d.l.ſi is q pro emptore.in.v. col.⁊ adđ late poſt glo.in.l.j.ff.ꝓ dona.⁊ p predicta vr dicendũ ꝙ ſi mulier vel vir putauerit donationeʒ valere trahit retro quo ad fructꝰ ſecus ſi malefidei eſſent ita ꝓbat in l.ex ãno.§.j.et ibi not.⁊ in.l.de fructibus cũ ibi not. ⁊ in.l.ſi vxor filio. ſ̃.de do.iter vir.⁊ vxo.et in.l.fructꝰ. ff.de vſu.ſcđa aũt opi. nullo mõ videt poſſe ꝓcedere p hic no. ⁊ p id qđ leg.⁊ no.in.d.l.ꝓ emptore. ⁊ in.l.cũ pater.§.pr filio.đ le.ij.bene facit.l.ſi maior. de ſer. expor.qꝛ vbi lex reſiſtit nunqꝫ retrotrahitur . ita in.l. iſta dixit Old.nec ob.qđ đr de mala fide in poſ.qꝛ iſto caſu nõ diceretur donatarius eſſe i mala fide contra poſſeſſorẽ tanqꝫ.l. reſtat.qꝛ eſt falſuʒ ⁊ quãtũ ad poſſeſſorẽ ſaltem tʒ donatio vt in.l.j.§.ſi vir.ff.de acq.poſ. cũ ſimi. et ad materiã.vide Ange. et Imol. in.l. ſi filius.de verb.obli. vltra no.hic.

a ¶ Multũ ſubtilis. vide ꝙ p iſtaʒ l.decidit Bald.ad pulchrã.q. i.l.iter ſtipulãtẽ.§.ſacrã. de v.obl.i.l.ꝯrio. Andre. Poma.

b ¶ Retro liberatus.vide alex.ꝯſi. cxvij. volu.v. vbi idem dicit in ratihabitione ⁊ ibi ẽt eſt app. que dicit no. vnum ſingularẽ intellectũ ad.l. ſing.ſ̃.ſi cer.pet.

c ¶ L.ſequens qđ. adde gl.in.l.talis ſcriptura.ff.de le. j.⁊ ibi Imo.dicit qđ vr poſſe defenſari opi. gloſ.d.l. ſequẽs qđ.qꝛ non vr qđ etiã quo ad fructꝰ trahi poſſit retro cũ iudicetur malefidei poſ. qꝛ iure ꝓhibente acceptauit donationem.l.ſi vxor filio.de do.inter vi. ⁊ vxo. ⁊ iure ꝓhibente non poſſet malefidei poſſeſſor fructꝰ ſuos facere.l.q ſic.§.ſi.de vſu.vnde vr ꝙ nõ poſſet trahi retro quo ad fructus ꝓpter iuris ꝓhibitionem ſic nec trahit retro quo ad dñiũ ꝓpter iuris ꝓhibitionẽ ſed tñ ſm eũdeʒ põt dici ꝙ trahatur retro quo ad vtrũqꝫ qꝛ in fictione trãſlatiue de tpe i tpˢ ſufficit extremũ termini a quo etiã in eſſentia ⁊ extremũ ad qđ i potẽtia vt eſt videre i fictiõe l. cornelie . qꝛ fingit mortuũ apud hoſtes fuiſſe mortuũ pma hora captiuitatis vt in.l. ſi is q ꝓ emptore. ꝓ bar.ſ̃.de vſuca,

---

tranſlationi dominij.quandoqꝫ apponitur titulo: non tranſlationi dominij.quandoqꝫ non apponitur nec titulo nec tranſlationi dominij: ſed ſoluitur ſimpliciter. Primo caſu impeditur tranſlatio dominij.vt.l.is qui abſenti.§.j.ſ̃.de acqui.poſſeſ.⁊.l.ij.§.ſi pecuniã.ſ̃.de dona. Secũdo caſu: aut ſoluitur pecunia: aut alia res ſi pecunia nõ impeditur trãſlatio dominij: vt hic.ſi alia res tunc impedit: vt.l.ſi ego.§.j.ſ̃.de iu.dot. Tertio caſu: aut nulla cauſa ſuberat tranſlationi dominij re vel ſpe.⁊ in dubio nõ videturᵃ transferri dominiũ: ſed magis tradi cauſa cuſtodie.vt.l. cum pater.§.pater pluribꝰ.ſ̃.de lega.ij. Aut ſuberat aliqua cauſa re vel ſpe: ⁊ tunc aut illũ ſuberat fauore dantis aut fauore accipientis. Primo caſu nõ videtur transferri dñium.vt.l.ſi ego.§.ſi.ſ̃.de iu.dot.facit.ſ̃.de poſi.l.lucius. Secũdo caſu dominiũ videtur transferri in dubio.vt.l.ſed hoc niſi.ſ̃.de iu.do.⁊.ſ̃.pro dote.l.j.non habetis hic alia.

Caſſius. ¶ Op.de.l.ſi quis vxori.§.julianꝰ.ſ̃.de fur. Sol.cõpetit actio mandati: vt hic.⁊ etiã furti: vt.l.contraria. ¶ Item opp.de.l.ſi tibi.ſ̃.de dona.Sol.dicit gl.anteqꝫ cõſumat poſſum habere ratũ ego mandator.vt l.contraria ⁊ proderit mihi.tu dic ꝙ ratihabitio mandatoris quãtũ ad liberationem ipſius mandatoris nil operatur: qꝛ ſuo nomine non eſt geſtum.ſed bene operatur quãtũ ad cõmodum mandatarij qui ſoluit ſuo nomine: ⁊ in preiudiciũ mandantis.vt.l.mater.C.de rei vendi.⁊.l.ſi fundus.§.j.ſ̃.de pigno.ſed.l.ſi tibi.ſ̃.de dona.loquitur in creditore qui anteqꝫ conſumat poteſt illam pecuniam ſibi ſolutam retinere pro debito domini. ¶ Quero dicitur hic ſi eos conſumpſit ſine dolo malo: quid ſi eos conſumpſit dolo modo. Reſpondeo tunc habentur pro extantibus. vt.l.parem.j.de regu.iuris.

1 ☞ Mandatum quod videtur reuocatum per manumiſſionem.

Si quis ſeruo. Si ad reuocationem mandati ſufficit vnũ illud ignorari oportet a debitore ſoluente. ſi requiruntur duo ſufficit ignorare vnum vt liberatio competat licet recipiens ſcienter furti te- 1 neatur.hoc dicit. ¶ Oppo.† ꝙ per manumiſſionem non ſit reuocatum mandatum ſicut nec per emancipationem.vt.ſ̃.de verbo.obliga.l.eum qui ita.§.qui ſibi coniuncta.l.cum quis.in princi.j.eod.⁊ videtur expreſſum in.l.in eum.§.j.de inſtit. Quidam hoc fatentur ꝙ per manumiſſionem non videtur reuocatum mandatum.contrarium eſt veritas: vt hic ⁊.j.de fur.l.ſi is qui rem.§.iulianus.ᵇ non obſt. ꝙ dicitur de emancipatione: quia aliud in filio: aliud in liberto eſt enim tanqꝫ coniuncta perſona ꝙ mandati reuocatio non preſumitur.non obſt.l.in eum.§.j.quia ibi ideo quia apparebat durare domini voluntatem. ¶ Ulterius oppo.ᶜ dicitur hic furtum facit domino.contra imo facit furtuʒ debitori qui erat dominus pecunie.vt.l.ſi venditor.§.ſi titius.j.de furt.et.l.ſi rem.§.fina. ſ̃.de preſcrip.ver.Sol.dicunt quidam fateor contrarium.⁊ quod hic dicit domino furtum facit intelligo domino: ſcilicet pecunie ⁊ ſic debitori. alij dicunt et melius vt glo.refert ꝙ debet inſpici quali animo ab initio acceperit: vt in gloſ. Iuxta hoc poſſet dubitari qualiter potuit acquiri dominiũ pecunie per iſtum cuius mandatũ erat reuocatum: dicam.j.eo. l.cum quis.§.j.

1 ☞ Dominiũ per ſeruũ fugitiuũ acquiritur non poſſeſſio.
2 Soluens alteri de mandato ſerui non liberatur ipſo iure.

Fugitiuus. Iſta eſt ſatis pulcra.l.ſolutio facta ſeruo fugitiuo ab ignorante eum liberat ſi pecunia ſoluta efficiatur domini.hoc dicit. ¶ Oppo. de.l.j. 1 §.ſed ⁊ per eum.ſ̃.de acqui.poſſeſ.Solu.† per ſeruum fugitiuum non acquiritur poſſeſſio.vt.l.contraria.ſed dominium ſic: vt hic.et etiam ibi no. ¶ Item oppo.j.eo.l.qui hominẽ.§.ſi nullo.in fin.§.in glo. ponũtur plures ſol.teneas alteram de duabus.vna ꝙ ibi ſciebat fugitiuum.hic non.vel aliter.liberatur hic de equitate non de rigore.tene quã vis ex iſtis. ¶ Item oppo.de.l.ſi mandauero.§.fugitiuus.ſ̃.manda.dicit gloſ.aliud in venditione: vt ibi aliud in mutuo: vt hic: quod non placet. Dy.dicit ꝙ.l.illa per omnia concordat: ⁊ iſta vera ſi dominus agat mandati contra eũ cui eſt facta ſolutio mandato ſerui liberatur debitor quia dñs agendo videtur habere ratũ.ſ̃.de fideiuſ.l.ſi ſeruus alienus.⁊ ita loquitur primum reſponſum.l.contrarie.ſed ſi non agat mandati nõ videtur habere ratum ⁊ propterea debitor non liberatur: vt hic.⁊ in.ij. reſponſo.l.contrarie.vel dic ſm Iac.de are. ꝙ ibi ſoluebat mandato ſerui alteri recipienti pro ſeruo ⁊ procuratorio nomine ipſius ſerui: ideo videtur ſoluere ipſi ſeruo hic ſoluebat alteri recipienti pro ſeipſo non pro ſeruo.⁊ hoc etiam tenet Oldra. ¶ Item oppo.de.l.cum fundus.§.ſer- 2 uum tuum imprudens.ſ̃.ſi cer.peta.Sol.dico† ꝙ ſoluens alteri de mandato ſerui non liberatur ipſo iure: vt hic.ſed cedendo actionem domino ſic: vt in contrarijs.

1 ☞ Debitor ſoluens rem creditori quando liberetur.
2 Ratio quare in emptione ⁊ venditione re tradita vendens liberatur nõ ſic in alijs contractibus.

Si rem. Si res non efficit perfecte creditoris debitor non liberatur.h.d. ¶ Oppo.de.l.ſi ſeruum.§. 1 ſed ⁊ ſi ſic.ſ̃.de ver.obli.Sol.† aut debetur aliqua res in genere aut in ſpecie.Si in genere debet fieri accipiẽtis perfecte ſine dubio: vt.l.cũ quis.§.qui hominẽ.j.eo.⁊.l.qui decẽ.§.ſi.j.e.⁊.l.ſi a ſubſtituto.§.heres.ſ̃.de leg.j. Aut debetur in ſpecie.⁊ tũc aut cauſa ꝓpter quã põt auocari preceſſit obligationẽ ⁊ liberat ſoluendo eã talem qualis eſt. vt d.l.ſi ſeruũ.§.ſed ⁊ ſi ſic.aut ſequitur illam cauſam obligationis ⁊ tunc non liberatur: vt hic.qđ intellige ſi ſequatur facto debitoris.vt.d.l.ſi ſeruũ.§.j. ſ̃.de verb.obli. Item predicta intelligeᵈ quando ꝓcedit obligatio ex cauſa lucratiua: ſecus ſi ex cauſa oneroſa vt ex cauſa emptionis et venditionis: ⁊ tunc indiſtincte de euic.tenetur per titu.ſ̃.de eui- 2 ctio. Item aduerte † quia inter venditionẽ ⁊ emptionem ⁊ alios contractus quibus quis tenetur ad dandum eſt hec differentiaᵉ quia in emptione re tradita qs liberat.vt no.in aut. ſacramẽta puberuʒ.tunc incipit teneri de euictione re euicta.vt l.euicta.ſ̃.de euictio.Sed in alijs cõtractibꝰ nunqꝫ liberatur niſi ita eã faciat accipientis ꝙ euelli ab eo non poſſet: vt hic cum ſimi.⁊ ideo hic non agitur de euictione quaſi re euicta.ſed agitur priſtina actione quaſi ab ea nunqꝫ ſit liberatus.

Si decẽ ſtipulatus. Glo.hic querit de vno quod ſolue: vt in gl. ⁊ materiã huius.l.plene dixi in.l.decem.ſ̃.de verbo.obli.

1 ☞ Si filius liberat debitorem paternum an ſi patri heres exiſtat obſtat exceptio ſi agat.

Filius. No.iſtã.l.concor.ſunt in 1 gl. ¶ Querit Dy.† filiꝰ liberauit debitorẽ paternũ poſtea heres extitit patri.nunqd filio poſtea agẽti obſtabit exceptio.videtur ꝙ nõ: qꝛ liberatio ab initio nõ tenuit: ergo ex poſtfacto non conualeſcit vt in regu.iur.quod ab initio. In contrarium ꝙ filio obſtet exceptio probatur.ſ̃.ad trebel.l.filiam fratribus.⁊.l.cum dominus.§.fin.ſ̃.de penu lega. ⁊.l.cum vir.ſ̃.de vſuca.⁊ de fun.dota.l.pen.et iſtud eſt veritas dicit Dy.mihi videtur ꝙ debeamus ſic dicere: quandoqꝫ filius liberat debitorem ex cauſa lucratiua ita ꝙ ſi debitor cõuenitur nullam habet actionem contra filium . iſto caſu filius poteſt eum conuenire non obſtante ꝙ ſit heres patris. argu.ad hoc.ſ̃.qui ⁊ a quibus.l.ſi ſeruo.⁊ not.in.l. rem alienam.ſ̃.de pigno.actio.quandoqꝫ liberauit debitorem filius non ex mera liberalitate: ſed aliquid recipiẽdo vel aliter promittẽdo ita ꝙ ipſe eſt obligatus ſi a debitore aliquid peteretur tunc ſibi obſtat exceptio: ita loquuntur omnes.ll.alleg. per Dy.plene dico in.l.cum vir.ſ̃.de vſucap.predicta vera cum filius remiſit debitum patris in quo nullũ ius filius habebat: ſecus ſi haberet ius in eo vt in dote que eſt communis patris et filie: quia tunc filia remittendo ſibi preiudicat.vt.l.ij.§. quod ſi in patris.ſ̃.ſolu.matri.⁊.l.⁊ heredi.§.filia. ſ̃.de pactis.

1 ☞ Debitor ſoluens vt conſequatur liberationem an requiratur voluntas creditoris in ſolutione recipienda quod non.et quod ſufficit depoſitio.
Obligatio ⁊ depoſitio facta ab extraneo liberat debitorem.
2 Soluens pro alio an repetat actionem nego.geſt. remiſſiue.
3 Debitor per ſolutionem liberatur ipſo iure.
4 Debitor non liberatur inuito creditore qñ extraneus ſuſcipiat iudicium pro ipſo.
5 Defenſor vel procurator non admittitur qñ dominus eſt legalior vel ſcire melius veritatem.
6 Creditor an cogatur recipere defenſorẽ pro debitore veniente animo nouandi: ꝙ non.
7 Debitor an liberetur ipſo iure vel ope exceptionis per ſuſceptionẽ iudicij factaʒ ab extraneo: vbi diſtinguit.
8 Iudiciũ quando ſuſcipitur animo nouandi an ſit neceſſe qđ hoc agatur expreſſe.
Nouatio que olim fiebat per litis conteſtationem ita etiã hodie ſit nihil eſt immutatũ.
9 Nouatio quando ſit per ſuſceptionẽ iudicij quis iurabit de calumnia.remiſſiue.
10 Suſcipiens iudicium pro alio ignorante repetit ſi

a ¶ Non videt. An traditio facta ſimpliciter intelligat facta animo trãſferẽdi dñium.adde Bar.i.l.ſi cõſtãte. in prin.ij.q.viij.q. prin.ſ̃.ſolu.ma.

b ¶ Iulianꝰ. Et in l.eius qui in ꝓuincia.⁊ ibi Bar.in.j. oppo.ij.partis . ſi cer.peta.⁊ eſt glo. in.l.eũ qita.§.qui ſibi.in ver.emãcipato.ſ̃.de ver.ob. lʒ doc.ibi reprehẽdant eam ⁊ male. ⁊ no. Bal.in.l.mãdatũ. C.mãda.vj. col. Adde Alexã. ibi in.d.l.euʒ qui ita.vbi plenius.

c ¶ Ulterius opp. Adde no. Bar.in l.ariſto.§.labeo.đ dona.et in.l.ſi qs aliã.j.eo.⁊ Bar.in d.l.cũ quis.§.hominem.j.eo.

d ¶ Intellige. Adde qđ not. Bar.in l.ariſto . §. labeo. ſ̃.de dona.⁊ in.l.ſi quis alia.j.eod.et Bar.in.l.cũ quis. §.qui hominẽ.j.e.

e ¶ Eſt hec differẽtia. Et vide in.l.libera.C.de ſentẽ.⁊ j.eo.l.ſi aliũ.⁊ in.l. etiam.⁊ in.l.ſi domus.§.de euic.ſ̃. de lega.j.

hoc fecit eo animo ſecus ſi pro inuito.
11 Actio vtilis illius directe que competebat contra principalem intentatur contra ſuſcipientem iudicium pro alio.
12 Procurator ſeu defenſor ſuſcipiens iudicium pro alio an ante litem conteſtatā poterit alium defenſorem conſtituere remiſſiue.
13 Defenſor qui ſatiſdedit pro debitore poteſt ante litem conteſtatā defenſionem recuſare.
14 Practica agendi contra defenſorem ſuſcipientem iudiciuȝ pro alio animo nouandi ⁊ forma ſententie.
15 Executio an fiet contra talem defenſorem. remittit.

Solutionem. [a] Hec eſt ſubtilis.l.
⁊ ſummat ſeipſam ⁊ de duobus tractat
ſcilicet de ſolutione et de iudicio.Tex.
ibi pro nobis.ſcilicet liberandis.q.d.hoc acto qđ
per hunc modum liberemur textum accipiēdo id
eſt alium actum ſolutionis implente vel iudicium
ſuſcipiente.¶Opponitur in autentica.vt omnes
obediant iudi.prouin.§.ſi vero aliter.Solu.ibi loquitur
in procuratore ſimplici qui nō liberat nos
hic in eo loquitur qui ſuſcepit iudiciuȝ animo nouandi.
Item contra infra de reg.iur.l.inuito.Solutio
ibi loquitur in priuilegio hic in liberatione
ita dicit glo.de hoc etiam habetis in.l.hoc iure.§.
non poteſt.ſ̄.de donatio.l.ſeruus vetante.ſ̄.de verborum
obligatio. et per Dynum in.c.inuito.extra
de regu.iur.lib.vj.his contrarijs premiſſis venio
ad queſtionem.¶Primo quero circa ſolutionem
dicitur hic ꝙ ſolutione debitor liberatur inuitus.
1 ¶†Quero an ſit neceſſe creditorem eſſe volentem
glo.dicit quod nemo poteſt eum cogere recipere
ſolutionem:ſed poteſt offerri et conſignari:
⁊ deponi ⁊ ſic inuito creditore debitor liberatur ſolutione:
vt.C.de vſu.l.acceptam.tene menti iſtam
gloſ.que firmat hic ꝙ oblatio ⁊ depoſitio facta ab
b extraneo liberat debitorem [b] ipſo iure de quo gl.
dubitat.C.eo.l.obſignationem.tamen iſta gloſ.dicit
veritatē caſus expreſſus.ī.eo.l.qui.x.§.cū mihi.
verſic.quemadmodum ſi quolibet.et.C.de capti.l.
2 cum poſtliminij.¶†Quero vtrum iſte qui ſoluit
pro alio poſſit repetere per actionem nego.geſt.dixi
de hoc vobis.ſ̄.titu.j.l.ſtichum.§.fin.dic vt ibi.
3 ¶Quero vtruȝ † ſolutione liberetur debitor ipſo
iure vel ope exceptionis.gl.dixit ⁊ bene ꝙ ipſo iure.
vt inſti.quib.mod.tol.ob.in princ.¶Venio ad
c iudicium dicitur hic ꝙ iudicium ſuſcipiendo [c] liberamur
4 inuiti.¶Quero † vtrum hoc poſſit fieri
creditore inuito.glo.dicit quod non quia nemo
cogitur agere.C.vt nemo inuitus ⁊c.¶Sed circa
d hoc querit Dy.[d] quid ſi creditor vult agere an eo
inuito admittatur defenſor ⁊ arguit pro et contra
⁊ primo videtur ꝙ admittatur.vt.l.plane.in fin.ſ̄.
famil.herciſcun.ſ̄.de peti.heredi.l.ſed et ſi lege.§.
item ſi rem diſtraxerit.in verſi.quid tamen.⁊.ſ̄.de
noxa.l.de illo.§.fina.cum.l.ſequen.In contrariuȝ
ꝙ non admittatur iſta duo ſunt paria fieri nouationem
et per ſtipulationem ⁊ per conteſtationem
vt.l.delegare.ſ̄.titul.j.ſed per ſtipulationem non
poteſt quis cogi nouare. vt.l.j.C.de noua.⁊.l.nec
creditores ergo ⁊c.pro hoc videtur text.in.l.actor.
5 ſ̄.de procura.dicit Dyn.† ꝙ debet diſtingui aut
principalis eſt legalior aut non.ita no.gloſ.in.d.l.
plane.in fi.ſ̄.fami.herciſcun.q.d.ſi perſona domini
eſt legalior non admittitur talis defenſor alias
ſic:vt.d.l.actor.de procura.C.de procu.l.fi.adde qr
etiam ſi dominus ſciret veritatem melius et eſſet
melius informatus poſito ꝙ non eſſet legalior nō
deberet admitti procurator.vt.l.ij.⁊.l.defendi.⁊ ꝙ
ibi not.ſ̄.ex quibus cau.in poſ.ea.ita debent intelligi
verba Dyn.videte domini pro examinatione
huius.q.duo ſunt videnda.primo an creditor cogatur
recipere defenſorem venientem animo nouandi:⁊
hoc non tetigit Dyn.ſi de iſto intellexiſſet
determinatio ſua non eſſet bona:vt.ī.dicā. Secunda
queſtio:an creditor cogat᷑ admittere defenſorē
qui vult defendere tanꝙ̄ procurator in rem ſuam
ita quod fiat contra eum executio non animo nouandi ⁊ liberādi debitorem:
vt.l.plautius.ſ̄.de procurat.⁊ in iſto ſcđo procedit determinatio
6 Dy.cum addi.quam feci.¶Circa † primū ſunt opi.nam in.l.liberto.in
fi.ſ̄.de nego.geſt.gl.tenet ꝙ cogatur inuitus admittere.ſed in.l.ſi nō ſolum
in princi.circa fin.glo.mag.ſ̄.de procura.videtur tenere contrariū.
⁊ hoc videtur verum per tex.in.l.ſi mandato.§.j.ſ̄.man.⁊ hoc tenet pet.
⁊ aliqui moder.vt Cyn.refert.C.vbi in rem act.l.j.predicta vera ſunt in
defenſore qui venit ad defendendum cum mandato:ſed quid ſi venit defenſor
ad defendendum ſine mandato.Reſpon.ſi venit ad ſuſcipiendum
iudicium animo nouandi idem ꝙ.ſ̄.per eaſdem leges:ſed ſi vult ſuſcipere
tanꝙ̄ procurator in rem ſuam non animo nouandi.tunc ab initio poteſt
creditor eum non admittere ex cauſis ſupradictis ſi non eſt perſona
ita legalis ſicut dominus vel dominus ſcit melius veritatem.ſed poſtꝙ̄
eū admiſit non poſſet eum repellere.argu.l.pompo.ſ̄.de procu.¶Que-
7 ro † vtrum per ſuſceptionem iudicij quis liberetur ipſo iure vel ope exceptionis.
Oldra.dicebat ꝙ ope exceptionis:vt.l.poſt venditionem.C.
de pactis.⁊ de inter.ac.l.qui ex parte.glo.dicit ꝙ ipſo iure liberatur ſi ab
vtroꝗ̄ hoc agatur quia iſta duo ſcilicet ſolutio ⁊ litis ſuſceptio ponuntur
vt paria hic:⁊.ſ̄.titu.j.l.delegare.⁊.l.ſi pro parte.circa princip.ſ̄.de
in rem verſo.ita dicit glo.ad contraria reſpondet Dyn.nam in.l.qui ex
parte non agebatur a creditore quod alius liberatur quem ipſe ignorabat
eſſe heredem.vel dic quod ibi non determinatur vtruȝ liberetur ipſo
iure vel ope exceptionis ⁊ magis innuit quod ipſo iure ad.l.poſt venditionem.
dic quod ibi non fuit acceptum iudicium animo nouandi volente
creditore ⁊ tunc non eſt dubium quod liberetur ipſo iure debitor:vt
hic.⁊.l.delegare.ſ̄.titu.j.quandoꝗ̄ iudicium ſuſcepit vt procurator ſeu
defenſor in rem ſuam non animo nouandi ⁊ tunc aut libellus datur contra
principalem et ille ſe offert defenſioni ⁊ tunc nullo modo liberatur
debitor:vt.l.ſi rem.ſ̄.eo.⁊ dicta.l.plautius.ſ̄.de procura.ſecundum vnū
intellectum.Quandoꝗ̄ ego do libellum contra illum procuratorem vel
defenſorem ab initio tanꝙ̄ contra defenſorem in rem ſuam.⁊ tunc principalis
debitor liberatur ope exceptionis.hic eſt caſus in lege poſt venditionem.
8 C.de pact.¶Quero † quando iudicium accipitur animo nouandi
vtrum ſit neceſſe quod hoc agatur expreſſe.glo.dicit quod olim preſumebatur
nouatio ſed hodie requiritur quod agatur expreſſe. vt inſtitu.
quib.modis tol.ob.§.preterea.videte domini in nouatione que fit per litis
conteſta.nihil eſt hodie immutatum nam olim preſumebatur nouatio
hoc eſt noue qualitatis adiectio vt fiat de actione temporali perpetua
de non tranſitoria fiat tranſitoria in heredes:vt.l.aliam.ſ̄.titul.j.et
hoc ita hodie ſicut olim ⁊ ita olim ſicut hodie:ſed nouatio hoc eſt vnius
e obligationis ad aliam tranſfuſio nec preſumebatur [e] nec olim nec hodie
vt.d.l.aliam.ſ̄.titu.j.⁊ de regu.iur.l.non ſolum.⁊.C.de iudi.l.j.⁊ iſta inueſtigatio
eſt magni effectus.nam ſi eſſet verum ꝙ olim preſumebatur:vt
glo.dicit ergo hodie fieret nouatio ope exceptionis.vt no.in.l.ij.ī.titu.j.
et.C.de noua.l.finali.tene ergo ꝙ in nouatione que fit per litis conteſta.
9 nihil eſt hodie immutatum. ¶Querit † gloſ.quando fit nouatio quis
iurabit de calumnia.dicit gloſ.iſte procurator in rem ſuam:vt.l.ij.§.ſin
autem reus.C.de iuramen.calum.hoc examina: vt plene nota.in.l.non
10 ſolum.in.ij.glo.mag.ſ̄.de procura.¶Querit glo. † an ille qui ſubijt iudicium
pro alio repetat ab illo.dicit glo.ꝙ ſic ſi acceſſit eo animo vt repeteret
per.l.ſi quis ſeruum.ſ̄.de inter.acti.quod intellige quando ſuſcipit
iudicium pro ignorante ſecus ſi pro inuito ſecundum ea que dixi in
11 l.ſtichum.§.j.ſ̄.titulo.j.¶Sum expeditus de glo.¶Querit † Dy.que
actio intentabitur contra eum qui ſubijt iudiciū animo nouandi.Dyn.
dicit vtilis que contra principalem competebat directa.vt not.in.l.delegare.
12 ſ̄.titu.j.¶Item querit Dyn.† an talis defenſor [f] poſſit conſtituere
f alium defenſorem ante lit.conteſtatio.et videtur quod non.vt.l.neꝗ̄.
⁊.l.nihil.C.de procurato.Preterea cum per lit.conteſta. fiat hec nouatio.
vt dicta.l.delegare.ante lit.conteſta.non poteſt facere defenſorē quia
ante non eſt dominus litis. ⁊ non dominus non conſtituit procuratorem.
vt.l.j.ſ̄.de procurat.In contrarium determinat Dyn.per.l.titius.
ſ̄.de procurat.vbi dicit ꝙ eo ipſo quod ſatiſdedit loco domini habetur
de hoc in ſpecu.de procu.§.j.verſic.ſed nunquid defenſor. ¶Item querit
13 † Dy.an iſte defenſor poſt preſtitam iſtam ſatiſdationem ante lit.cōteſta.
poſſit defenſorem recuſare ſeu renūtiare videtur ꝙ ſic.quia poteſt
a domino reuocari ante lit.conteſta.procurator qui ſatiſdedit vt.l.ante
litem.⁊ ibi not.ſ̄.de procu.contrarium determinat Dyn.per.d.l.titius.
14 ſ̄.de procura.¶†Quero qualiter formabuntur acta ⁊ ſententia contra
talem defenſorem.Reſpondeo debet dici.Ego ago contra talem defenſorem
talis defenſorio nomine pro eo.et eodem modo in ſententia condemno
talem defenſorem talis defenſorio nomine ꝓ eo.ita videtur velle
tex.in.l.liberto.§.finali.ſ̄.de negotijs geſtis.ita no.Innocentius in.c.
cauſam. ante fin.magne gloſſe extra qui fi.ſint legiti. ¶Ulterius quero
15 † an contra defenſorem talem fiat executio: dic vt in.l.plautius.ſ̄.de
procura. Ex predictis habes declaratam hanc.l.et etiam.l.ſoluendo.ſ̄.
de nego.geſt.
1 ☞Stante ſtatuto quod exbannitus a centum libris ſupra poſſit impune
offendi an ſi quis habet plura banna vnum in.l.aliud.in.xxv. aliud
in.l.an poſſit impune offendi:⁊ ſi vna ſententia habet plures cōdemnationes
an fiet cumulus.

a ¶Solutionem. Et dum dr̄ hic ꝙ qs poſſit me inuitū defendere videt᷑ cōtra.l.ſepe.ſ̄.de re iudi.vbi ille ad quem primo loco ſpectat defēſio poteſt illū ad quem ſcđo loco ſpectat defenſio ꝓhibere a defendere ſolue ꝙ quis non pōt inuituȝ defendere ſi velit ſe defendere vel ꝓcuratorē cōſtituere vt ibi et not.Inno.in.c.cū ſup.ī gl.ma.⁊ in.c.pe.vbi tex.đ re iu. ſec⁹ ſi ſe nō defendat.vt hic.Itē intellige niſi renunciaret liti vel confiteret᷑ ſm rapha. in.d.l.ſepe.

b ¶Liberat debitorem.qđ not.⁊ addđ Bald.in d.l.obſignationē per ange.ī.l.tale pactuȝ.§.pen.de pac.no.

c ¶Iudiciū ſuſcipiendo. Adde ꝙ no.bal.poſt bart. in.l.j.C.de iudi.vide ibi.

d ¶Querit Dyn. vtrū inuito actore poſſit comparere fideiuſſor rei animo nouādi. adde q̄ no.poſt Bart.⁊ Bal.in.l.j.in vlti. col.C.de ſen. vide pau.de liaȝa.ī cōmēto.c.ſi venditorē.i.j.col.de emp. ⁊ ven.⁊ Ang.in.l. iulianus.in.ij.co. qui ſatiſda. cogā.

e ¶Nec pſumebat᷑. cōtrariū tȝ Bald. in.l.poſt venditionem.⁊ ibi pau.de caſt.C.de pac.

f ¶An talis defenſor.vide Barto.⁊ Bal.in.l.qđ quis. C.de pac.

a ✣Andre.pomate.¶Ubi fideiuſſor.No.optimam glo.qđ nunꝙ̄ fit cumulatio quantitatū vt pena infligatur.vide ang.in proe.ffor.vide que remiſi ad bar.in.l.fi.§.quoties.ff.de pu.

a ¶Ubi fideiuſſor.adde tex.⁊ ibi bar.⁊ bal.in.l.ſi teſtm̄.§.fi.de condi.inſti. ⁊.l.ſi ſeparatim.§.j.de ap.⁊ qđ no.doc.in.l.ſcire debemus.de verb.oblig. facitū plene not. per bart. ⁊ doc. in l.g fundū. §. cobe res. C.ad. l. fal. et qđ not. Angel. et Imol. in. l. quoties in ſtipulationibus.de ver.ob. ⁊ ī terminis ang. ⁊ Imo.in.d.l.ſi ſeparatiȝ. §.j.⁊ bal. in.l. ſancimus. §. ſi qs aūt.el.j.C.de noua.ang. ꝑ iſtaȝ gl. in.l.ſcire debemus.de verb. ob. tȝ ꝙ ois bānitus in eodē banno in his quiquaginta nō dr̄ in centū dānatus ⁊ ibi etiam pau.de caſt. adde Imo. in.l.ſi quis teſtō. in fine prin. de lega.j.⁊ bar.in l.luci⁹. §.q habebat.ſ̄.ad trebel.⁊ adde Ange.⁊ alios in.l.ſi idē cum eo.ſ̄.de iuriſ.om. iudi.⁊ bal.ī.l. naȝ ⁊ ſi fur.§.j.ſ̄.ſi cer peta.⁊ Pe.de ancha. ⁊ Imo. in.c. j.de donatio.ſcripſi aliqđ poſt ro. in.d.l. ſcire debemus.de ver.obli. ⁊ Ange.de are.in trac.malefic iorū. in ver.dictuȝ ſempronīū in ducentis libris.in prin. in.d.l. ſcire debemus limitaui iſta ſed qd ſi pro pluribꝰ ſi nimis dare᷑ vna actio tunc vna ſnia eſt ſecus ſi ꝑ qualibet daretur actio de per ſe qr tūc erūt plures ſnie.vt nota. bald.in.l.libel. in l. edita. in. xxix. col.in verſi.xiij.⁊ ſequē. C.de eden. qr a pari ꝓcedūt ſnia et libellus. l. vt fundus. ff. cōi diui.⁊.l.fi.de fidei com. lib. iſtis adde glo.in.l. etiam §.ex cā.in ver.audiendus q̄ dicit ꝙ tot cenſentur eſſe ſnie quot ſūt cauſe ipſius per. d.l. ſcire nec cōcluſioni de banito ob.l.ſi.in prin.in ver.qđ ſi ſepius infra de abigeis.qr punitur tanꝙ̄ abigeus ille qui oues ſurripuit eodem modo qñ vel ſepius vnam vel duas commune ſtudium exercens in eo vt ibi no.dicitur enim ibi ſepius abegerit ⁊ dictio ſepius verificatur in bino actu.l.mariti.§.qui queſtū.ī.de adul. ⁊ in hac q̄ſtione vide Ang.⁊ Bal.per illū tex.in ſimili in.l.ſi plures.ſ̄.de pac.Et ad bar.hic adde ponit.d.Maria.ſozi.in.c.dilecti.arti.xxix.de libel.obla.ver.quartus effectus.⁊.d.l.Nellus.in tracta.banni.in.j.parte ſecundi temporis.q.viij.⁊.q.ix.

b ¶In ſnia dicat.Adde ang.⁊ bal.ꝑ illū tex.in.l.ſi plures.ſ̄.de pact.queȝ cū ibi no.videas ꝓ cuius intellectu vide bar.ī.l.ij.ī.de pu.iu.⁊ ꝙ ibi dixi ⁊ adde imo. in.d. l.ſi qs teſt.ī ſi.ꝑn. ſ̄.de le.j.vno addito ꝙ ſi iudex dicat cōdēno titiū ī qnquaginta que ſi nō ſoluerit.ī.x. dies ꝯdēno ipſuȝ in cētū ꝙ iſto caſu ſi nō ſoluerit ē cōdēnat⁹ in cētū ⁊ ſic poterit īpune offendi de q̄ ēt ꝑ doc.ī.l.ij.§.j.de excu.tu.⁊ ī.l.j.C.q nume.tuto. et ad iſtud fa.no.ꝑ barto.in.l.ij.ī.de pu. in.⁊ ꝙ ibi dixi.et his adđ imo.ī.d. l.ſi qs teſt.ī ſi.ꝑn. ¶Adde ſȝ pau. de ca.ꝙ h̄ limitatio ang.nō eſt va qr illa centū q̄ veniūt nō ſunt pene maleficij ſed cōtumacie in ſoluēdo ꝑ.l.j. de ī lit.iurā. ⁊ ad bar.h̄ adde ⁊ vide q̄ ponit cep.ī ꝯſi.xiiij. vbi itelligitur bar. hic qñ vulnera illata fuere ex interuallo ſec⁹ ſi ī vna rixa: qr tunc fieret coaceruatio allat gl. ī.l.j.ī gl. mag.ī ſi. C.vñ vi.vide ibi ⁊ alex.ī.l.inficiādo. §.infās.ī.de furt. in additio.

Ubi fideiuſſor. [a] Quero vtrū inter decē ⁊ decē ⁊.xx.ſit aliqua differentia glo.
dicit ꝙ ſic.vide gloſ.que incipit.i.vna decem in ſi.
1 ex hac glo.determinaui queſtionem ſtatuto † ciuitatis
lucañ.cauebat᷑ qđ exbānitus a.c.libris ſupra
poſſit offendi impune modo quidaȝ habebat plura
bāna vnū in quinquaginta aliud in quadraginta
aliud in qnquagīta hñ cumulata excedūt centū
ſed nullū per ſe efficiebat centū.querebat᷑ an poſſit
impune offendi.ego dixi qđ nō qr quinquaginta ⁊
quinquaginta nō ſunt centū aliud eſt em̄ quinquaginta
⁊ qnquaginta aliud.c.vt hac.l.quid ſi in ſen-
b tentia dicat [b] cōdemnamus eū in ducentis libris
vcȝ in quīquaginta ꝑ percuſſione in facie in quinquaginta
ꝑ percuſſione in brachio ⁊ ſic de ſingulis
an iſte dicetur cōdēnat⁹ in.cc.ſi cōſideras ſummas
per ſe ſingulariter nominatas nō eſt cōdemnatus
in.cc.vt hic.ſi cōſideras cumulū primo nominatū
eſt condemnatus in.cc.puto qđ ille cumulus non
dȝ attendi ita videtur tex.cum gl.in.l.ediles aiunt.
cum ſua glo.ſ̄.de edi.edic.⁊ facit optime.l.lucius.
§.qui habebat.ſ̄.ad treb.

Ex parte. Uidiſtis ī.l.ſi ex teſtamēto.§.j.ſ̄.de fideiuſ.⁊ dic vt ibi.

Si creditor. No.hunc tex.ꝙ ſi pretiuȝ pignoris ſoluatur creditori vere vel ficte debitor liberatur ficte per acceptilationem ⁊ per ſtipulationem animo nouandi.

Etiam. Si in re ſoluta deficit aliquod ius liberatio nō cōtingit.h.d.¶No.ꝙ res petitur lȝ res habeatur.de hoc per glo.in.l.eleganter.§.non ſoluȝ. ſ̄.de dolo.⁊ per Dyn.in.l.huiuſmodi.§.ſi res.ſ̄.de leg.j.⁊ per Cy.C.ad exhi.l.exhibitiōis.⁊ dixi in.l. iulia.§.j.ſ̄.de verbo.obli.

Cum ſtichus. Obligatio ſpecieruȝ diuidit᷑ per quotas:obligatio generis vel quātitatis diuiditur numero.h.d.vidiſtis de hoc in.l.ſtipulationibus.de ver.oblig.

1 ☞Obligatione ſola facta in iudicio qñ liberetur debitor.

Si debitor. Op. ſola oblatione non liberatur debitor:vt.ī.eo.l.ſi decem.in principio.⁊.C.eo.l.obſignatione. Sol.huius timore hec lex.debet intelligi altero de tribus modis ſm gloſ.primo ꝙ hic obtulit ⁊ depoſuit vt in contrario.ſecundo ꝙ hic obtulit tantum:tamen hec oblatio fuit facta in iudicio per quam oblationem debitor ipſo iure liberatur.vt.l.ſi rem.§.fi.ſ̄. de pigno.ac.⁊.l.ſi aliena.§.ſi per creditorem. eo.ti.
c Sed † certe iſte caſus non placet [c] qr licet per oblationem factam in iudicio pignora liberentur ita quod poteſt agi pignoratitia:tamen creditori non denegatur petitio pecunie debite per ſolam oblationem vt.l.acceptam.C.de vſu.Fallit in duobus caſibus ibi not.ſm glo.quos caſus examinabo in l.qui decē.ī.eo.in prin.alio modo poteſt legi ꝙ hic pecuniā obtulit ⁊ perdidit eam abſꝗ̄ dolo ⁊ etiam culpa ⁊ ſic cōcordat cum.l.qui decē.⁊ hec poſſet eſſe bona ⁊ etiā prima.Item opp.gl.duobus modis ⁊ dic vt in ea habetur.

1 ☞Induſtria perſone in dubio videtur electa.
2 Fideiuſſor qñ poſſit accedere in obligatione faciendi vel non faciendi remiſſiue.
3 Doctor an poſſit legere per ſubſtitutū.remiſſiue.

d **Inter artifices.** [d] Dicitur hic ꝙ dȝ facere per ſe non per aliū.¶Quero [e] vtrū
1 in † dubio videatur electa induſtria perſone gloſ.
que eſt hic vr̄ dicere qđ ſic.niſi ex qualitate perſone
aliud appeat.ſi em̄ aliud appareret liberaret᷑ faciēdo
per alium primuȝ qđ in dubio videatur actum
ꝙ faciat per ſe cum promittit ipſe facere probatur
in.l.ſi fideiuſſor.§.fi.de le.iij.Scđm probat᷑ in l.cōtinuus.
2 §.ſi ab eo.ſ̄.de ver.ob.¶†Quero qualiter
f in obligatione faciendi [f] vel non faciendi poſſit accedere
fideiuſſor dixi in.l.cum filius.§.j.de ver.ob.
⁊ in.l.ſi quis pro eo.in princ.ſ̄.de fideiuſ.⁊ in.l.nemo
eſt qui neſciat.de duo.reis.⁊ gl.hoc tangit.dic
g vt ibi.¶Ultimo [g] † facit ad queſtioneȝ an doctor
3 poſſit legere per ſubſtitutū de qua queſtione dixi
in.d.l.nemo eſt qui neſciat.

Si ſeruus. De hoc habuiſtis in lege ſi quis ſeruo.ſupra eodem ⁊c.

Qui ſibi. Dicitur hic in primo dicto ꝙ hȝ actionē ſi euincitur contra imo nunꝙ̄ fuit liberatus vt.l.iulia.§.j.ſ̄.de verb obli.⁊.l.ſi rem meā.ſ̄.ea.ſo.cōcedo cōtra.⁊ ꝙ hic dicit habet actionē ſcȝ primā que nunꝙ̄ fuit ſublata.¶Ad ſcđm dictum oppo.d.l.ſi ſeruum.§.j.ſ̄.de ver.ob.ſol.dico ꝙ hic fuit promiſſus homo in genere vnde non liberatur dando ſtatuliberum ſed ibi fuit promiſſus in ſpecie quo caſu debet diſtingui.vt ibi dicitur.

1 ☞Solutio vel oblatio rei deteriorate facto debitoris non liberat eum.
2 Locator roncini nō tenetur recipere roncinuȝ deterioratum niſi offeratur eſtimatio.
3 Creditor recipiens deterioratū quādo poſſit poſtea petere eſtimationē.

Qui ſtichum. Hic eſt notabilis.§. ⁊ breuiter.h.d. So-
1 lutio vel † oblatio rei deteriorate facto debitoris
eum non liberat.h.d.¶Op.⁊ videtur ꝙ talis debitor
non liberetur vt.l.eleganter.§.non ſolum.ſ̄. c
de dolo.Solu.dico quod liberatur ab actione prima
non ab actione de dolo.⁊ ita loquitur hic ⁊ ſic
cōcordat cum illa iſta eſt vna ſolu.¶Contra iſtaȝ
ſolu.opp.de.l.iij.§.ſi reddita.ſ̄.cōmo.⁊.l.j.§.ſi res.
ſ̄.depo.Solu.ibi loquitur in contractibus bonefidei
in quibus non liberatur a prima hic in cōtractibus
ſtricti iuris qđ dic.vt.d.l.iul.§.j.ſ̄.de verb.
oblig.et fuit tractatum per gloſ.ſ̄.eo.l.etiam.Secundo
modo ſoluitur hoc contrarium quod hic
non ſoluit:ſed ſoluere volebat.creditor autem noluit
recipere vulneratū quia non offerebatur eſtimatio
deteriorationis.vt in gloſ.⁊ ſic reſpondetur
ad contrarium ꝙ ibi creditor recipit hic non.vide d
gloſ.que incipit hic et inferioribus caſibus ibi vel
aliter quam gloſ.tene menti qr eſt caſus notabilis
2 Et ſm hanc lectu. † habes caſum locator roncini
quando vis ſibi reſtituere roncinum deterioratū
ſine pretio deteriorationis poteſt non accipere.caſus
eſt hic ſm hanc lect.Soluitur etiam alio modo
hoc contrarium de quo hic non curo.¶Quero
3 † quid ſi creditor recepit rem deterioratam an e
poſſit poſtea petere pretium deteriorationis gloſ.
hic videtur dicere quod ſic.ita no.in.d.l.eleganter
§.nō ſolum.ſ̄.de dolo.Sed Cy.in.l.exhibitionis.
C.ad exhi.referendo dicta Pet.videtur aliter di-

c ¶Si debitor. nō plȝ.not. qđ ablatiōe fctā ī iudicio nō liberat᷑ ipſe debitor.ſȝ ipſe bar. vr̄ ꝯriū tenere ī.l. ſi rē.§.fi. ⁊ qđ ibi dixi de pig.ac viđ bal.ī.l.acceptā. C. de vſu.ī.ij.col. et cū bar. h̄ raph.in d.l.interdū.§.fi.ī. de fur.⁊ ray.ꝯcor.

d ¶Inter artifices hāc.l.limita ꝑ tex. ī.l.de pollici.ī.de pol.⁊ ꝙ ibi dixi ⁊ no.bar.in. l. veteris.C.de ꝯhē.⁊ cōmit. ſtip. vbi no. ✣And. Pomate.

e ¶Quero.an ī dubio ſit electa īduſtria perſone. vide Bald.in.l.j. §. ne autem.C.de cadu.tol.

f ¶Obligatione faciendi.an ⁊ qñ videat᷑ electa induſtria perſone ⁊ quid in mandatario ⁊ procuratore.vide in.l.mandatū diſtrahendorū.⁊ qđ ibi Bar.ſ̄.manda.⁊ qđ ibi dixi videas.

g ✣Andre. Poma.¶Ultimo.an doctor poterit legere per ſubſtitutum vide Bal.plene in.d.§.ne autē.l.nemo.

a cere.tu vero dic latius[a] aut debitor deteriorauit rē per dolum ⁊ in perniciē creditoris ⁊ tunc indiſtincte tenetur de dolo.vt.d.l.eleganter.§.non ſolum.ſ̃.de dolo.Si autem nō in perniciem creditoris et tunc aut vitium erat latens et tunc recipiendo nō videtur remittere ⁊ poteſt adhuc petere eſtimationem:vt no.in.l.in hac.circa princ.ſ̃.de triti.ſi vero vitium erat patens tunc aut eſtimatio deteriorationis venit petenda iure actionis ⁊ poterit peti aut iudicis officio mercenario ⁊ nō poteſt peti.ar.C.depo.l.iiij.et de eo ꝙ cer.lo.l.fi.ita dʒ intelligi ꝙ no.in.d.l.eleganter.§.non ſolum.facit.l.ſupra iter.§.caſſius.ſ̃.de aqua plu.ar.licet Pet.dicat aliter in.d.l.exhibitionis.

Qui hominem.[b]

1 ☞ Unus ex reis credendi ſi recepit totum debitum qñ teneatur alteri cōmunicare.

2 Glo.in.l.titio aut ſeio.ſ̃.de leg.ij.non bene loquitur qꝛ ibi ſunt duo rei ex cauſa lucratiua.

3 Unus ex reis credendi recipiendo partem nō ſibi appropriat totum.

c **Si duo.** No.tex.ibi quia obligatio cōis efficiet ⁊c.¶ Aduerte[c] quero ſi
1 vnus † ex reis credendi recipit totum debitū an teneatur alteri communicari glo.que eſt hic dicit ꝙ ſic.vide eam que incipit ideo qꝛ cum ſunt ⁊c.idem videtur tenere gl.in.l.frater a fratre.in prima magna gl.ſ̃.de condic.inde.item tenet in.l.ſi titio aut ſeio.ſ̃.de lega.ij.idē videtur tenere Dy.C.de duo.re.l.ij.⁊ in aut.hoc ita.In contrarium videtur caſus in.l.in.l.fal.hoc obſeruandum.ſ̃.ad.l.falci.dic aut ſunt ſocij omnium bonorum vel illius obligationis.⁊ tunc debet cōmunicari vt hic aut nō ſunt ſocij.⁊ tunc ſiquidē ſunt duo rei credendi ex cauſa non lucratiua.puta qꝛ mutuauerunt pecuniā cōmunem tunc debet communicari.ita loquitur gl.que eſt in.l.frater a fratre.Si vero ſunt duo rei credendi ex cauſa mere lucratiua qꝛ debitor volēs donare duobus promiſit inſolidum tanꝙ̄ reis credēdi:tunc nō debet cōmunicari ꝙ exactū eſt ab vno.
2 caſus eſt in.l.in lege fal.hoc obſeruādū.⁊ ideo † gl.que eſt in.l.ſi titio aut ſeio.ꝑut ſe refert ad tex.illiꝰ non bene dicit:quia ibi ſunt duo rei credendi ex
3 cauſa lucratiua.¶ † Ultimo tu habuiſti ꝙ per lit.conteſt.factam ab vno ex reis credendi ipſe appropriat ſibi totum debitū:vt.l.ex duobus.ſ̃.de duo.
d re.¶ Quero an partis perceptione[d] appropriat ſibi totum debitum.videtur qd ſic.qꝛ litis cōteſtatio ⁊ partis perceptio equiparantur vt.l.iij.C.de noua.In contrariū habuiſtis caſuʒ hic licet enim vni ſoluatur pars:alteri poterit ſolui alia pars.ad contrarium reſpōdeo.quia ad aliud procedit illa equiparatio.

Stipulatus. Hoc ꝙ hic dicitur ꝙ liberatur ꝑmiſſor intellige hoc ope exceptionis:vt.l.fi.§.j.ſ̃.de ver.ob.

1 ☞ Qui facit ꝓcuratorē ad ſolutionē recipiendā videtur debitoribus mandare ⁊ qualiter notificari debeat reuocatio procuratoris.

Si titium. Hic eſt notabilis.§.reuocatio mandati[e] nō nocet
e debitori ſoluenti in cuius notitia non peruenit.h.d.¶ Not.tex.no.ibi:nam his qui ⁊c.Ex quo habes
1 quod ille † qui facit procuratorē ad ſolutionē recipiendam videtur mandare debitoribus quod ei
f ſoluant qd tene menti.¶ Quero quomodo[f] potero ego qui reuoco ꝓcuratorē notificare hoc omni-
g bus debitoribus.Reſpondeo modus erit[g] faciēdo proponi edictum in aliquo publico loco vel faciendo preconiʒare.arg.l.ſed ſi pupillus.§.preſcribere.ſ̃.de inſtito.circa hoc tamē dic vt no.Cyn.C.man.l.mandatum.

1 ☞ Solutio facta procuratori falſo quando liberat debitorem.

h **Si nullo.**[h] Not.hanc diſtinctioneʒ aut
1 ſoluitur † ꝓcuratori penitus falſo:qꝛ nunꝙ̄ habuit mandatum ⁊ debitor nō liberatur vt hic.Aut habuit mandatū ſed fuit reuocatum et tunc diſtinguitur.aut peruenit in notitiam debitoris ſoluentis.aut non vt videbitis per multas.ll.huius titu.

1 ☞ Solutio facta coniuncte perſone non liberat debitorem.

2 Societas que dicatur contracta inter patrem ⁊ filium remiſſiue.

1 **Si gener ſocero.** ¶ Hic habes caſum † ꝙ ſolutio facta cōiuncte perſone nō liberat debitorem quis enim eſt magis cōiūcta perſona ꝙ̄ pater filio
2 ⁊ tñ nō poteſt ſibi ſolui.certe nullus.¶ † Quero q̄ ſocietas dicatur inter patrem ⁊ filiuʒ ⁊ in dote dic vt no.per glo.⁊ Dy.in.l.ij.ſ̃.ſol.ma.

Si debitorem. Querit gl.cuius ſint interim iſti nummi ⁊ videtur ꝙ nullius:vt glo.dicit.ſed poſtea cū dominus ratū habet vel pecuniā recipit efficitur ſua ⁊ fingitur retro fuiſſe.de hoc etiam habetis glo.in l.ſi ego.ſ̃.de nego.geſt.veritas eſt ꝙ interim pecunia remanet ſoluentis:qꝛ dominiū non perditur:niſi ei cui fit traditio acquiratur:vt.l.cum quis.§.ſi debitorem.j.eo.⁊.ſ̃.ex qui.cau.ma.l.nec vtilem.⁊ ita tenet Guil.in.d.l.ſi ego.Non ob.l.qd meo.§.ſi a furioſo.ſ̃.de acqui.poſ.qꝛ aliud in poſſeſſione que facilius perditur quā dominiū vt.l.ſi quis vi.§.differentia.ſ̃.de acqui.poſ.

1 ☞ Hereditas ꝙ nō remaneat momento penes filiū intelligitur qñ tractatur de iure inter patrem ⁊ filium.ſecus ſi inter extraneos.

Quidam filiū. Oppo.ꝙ nō liberetur quia hereditas nō extat momēto penes filiū:vt.l.plʒ.ſ̃.de acquir.here.Sol.iſta eſt vera filius eſt heres.⁊ per eū pa-
1 ter.vt.l.cum filio.de le.j.⁊ iſtud † ꝙ dicitur qd hereditas nō remanet momento penes filiū eſt verū qñ tractatur de iure inter patrē ⁊ filiū.ſecus inter extraneos qꝛ ius cōceſſum patri nō debet cōuerti in perniciem aliorum:vt.l.nec auus.C.de eman.libe.

Qui perpetua. Eadē ſolutio non pōt parere liberationē ⁊ repetitionē.h.d.¶ Oppo.de.l.in numerationibus.j.eo.ſolue vt ibi.

1 ☞ Propoſitus ad ꝯtrahendū videtur propoſitus ad ſolutionē recipiendum.

i **Quod ſeruus.**[i] Not.tex.ibi vr̃ eū
1 voluntatem dñi ⁊c.No.† ꝙ ille qui proponitur ad contrahendū videtur propoſitus ad ſolutionem recipiendam.tene menti.¶ Quero dicitur hic niſi aliqua iuſta cauſa intercederet quero que eſt iſta iuſta cauſa.Rñ.ſi ſcit euʒ alienatum vel ſi ſcit peculium ademptum cū eſſet manumiſſus:vt.ſ̃.de ꝯtrahen.empt.l.quoties.⁊.l.ſi quis ſeruo.ſ̃.eo.ti.

1 ☞ Sententia lata contra vnū ex heredibus qñ preiudicat ſibi in toto.

k **Si pater.**[k] Quero quid ſi nemo
1 naſcitur vtrū † ſnīa ſibi preiudicet in totū gloſ.que eſt hic dicit ꝙ ſic ſuper ver.egiſſe.Sed iſta glo.videtur ꝯ tex.⁊ ideo dic aut certum eſt neminē naſci anteꝙ̄ feratur ſnīa ⁊ tunc preiudicabit ſuper toto.ar.l.ſi rem.§.fin.ſ̃.de pig.ac.aut non fuit certū ⁊ tunc ſentētia nō preiudicat niſi in parte.caſus eſt hic.

1 ☞ Solutio fideiuſſoris pluriū qñ oībus proſit.

Quoties. Fideiuſſor ſoluēs nomine rei ꝑ parte ſua ſe ſolū liberat.h.d.¶ Opp.⁊ vr̃ ꝙ ſolu-
1 tio fideiuſſoris † proſit oībus ꝑ rata:vt l.inter eos.§.j.ſ̃.de fideiuſ.gl.hic ponit duas ſolu.neutra tñ ponit veritatē.ideo dic ante ſolutionem nullꝰ fideiuſſorū liberatur ipſo iure:ſʒ ꝑ exceptioneʒ deſcēdētē ex epiſtola ſi ſunt ſoluēdo:vt.ſ̃.eo.l.inter fideiuſſores.aut poſt ſolutionē.⁊ tunc aut fideiuſſor ſoluit ꝑ pte ſua tm̃ hoc exprimendo.aut ſoluit
l ſimpľr.[l] ꝑmo caſu ꝑ parte ſoluta liberatur ipſo iure caſus eſt hic ꝑ alia parte q̄ reſpicit fideiuſſorē liberatur ope exceptionis taciti pacti:vt.l.ſi creditores.C.de pac.ſ̃.eo.l.in his.§.j.Si vero ſoluit ſimpliciter tūc loquitur.l.inter eos.§.j.ſ̃.de fideiuſſo.

Adiectio

a ¶ Dic latius.Et adde qd no.Bar.in.l.opꝰ qd animi aduerſione.ſ̃.loca.et Barto.in.d.l.exhibitionis.et hāc diſtinctionem facit Pe.in.l.huiuſmodi.§.j.de lega.j.lʒ nō ita ꝑfecte.⁊ vide pau.de caſ.hic ⁊ ſequitur Joā.de pla.inſti.de obli.in.l.centū in fi.ſ̃.de eo quod cer.lo.vbi dicit ꝙ id qd dicitur poſt ſolutionē nō petit intereſſe intellige ſm̄ bar.in.q.c.⁊ in l.iul.de ver.obl.et in.l.iij.§.in hac in ij.q.ſ̃.de tri.et in l.elegāter.§.nō ſolum.in pe.q.ſ̃.de dolo.⁊ in.l.fi.i pe.⁊ vlti.op.ſ̃.de eo qd cert.loco plene in.d.l.exhibitionis.in fi.C.ad exhibē.⁊ vide Cy.in d.l.accep.C.de vſu.

b ¶ Qui hoīem.nō bñ dicit.vide bar.i.d.l.ex duobꝰ.ff.de duobus reis.

☙ Andre.Poma.

c ¶ Aduerte.an ſocius qui totū recepit teneatur cōicare alteri ſocio.vide Bart.in.l.ſi titio aut ſeio.de leg.ij.

d ¶ An partis perceptione.an partis perceptio ⁊ li.cōte.equiparentur ⁊ qd adde bar.in.l.cum decem.j.eo.

e ¶ Si titiū.reuocatio mādati.vid no.per Bart.in.l.mandatū.in vlti.⁊ pe.col.ſ̃.man.et pau.de ca.hic qui limitat hunc text.

☙ Andre.Poma.

f ¶ Quero qūo.nota.debitor ſi non habuit notitiā reuocationis mādati liberatur tempore quo reuocetur.vide do.Abb.in.c.ex parte.de reſcrip.

g ¶ Modus erit.Not.ad reuocandum mādatuʒ.adde bar.in.l.j.C.de ſatiſ.⁊ i.l.nō ſolū.§.morte.d ope.no.nun.⁊ vtrobiꝗ dixi.vide in.l.ſi ꝓcuratori falſo.ſ̃.d cōdi.ob cau.i.iiij.q.princi.⁊ ad iſtū.§.vide qd not.dixit bal.i.l.cū fundus §.ſeruū tuum imprudens.in vl.co.ſi cer.pet.

h ¶ Si nullo.limita ſing.per bar.in d.l.ſi procuratori falſo in.x.q.de cōdi.ob cau.ſʒ quid ſi debitor per ſentētiā fuit coactus ſoluere falſo ꝓcu.vide not.bal.in.l.falſus.in.xiiij.co.C.de fur.

☙ Andre.Poma.

i ¶ Quod ſeruus.tene menti iſtum tex.ꝙ poſitus ad ꝯtrahendū videtur poſitus ad recipiendū ſolutionem ex illo ꝯtractu ⁊ multū facit ad hoc.l.hoc iure.j.eo.titu.

i ¶ Quod ſeruus.no.vide Bar.in.l.eum qui ita.§.qui ſibi.ad fi.ff.de ver.obliga.

k ¶ Si pater.qūo intelligatur iſta.l.et q.poſita hic.vide Ange.in.d.l.ſi reſtituatur.§.fi.ſ̃.d iudi.

l ¶ Soluit ſimpliciter.idē tenet bartol.in.l.ex duobꝰ.in.j.col.ſ̃.de duo.reis ⁊ ibi dixi.

1 ☞ Adiecto qui mutauit conditionem ſuam in deterius non poteſt ſolui.

2 Adiecto qui monaſteriū intrauit ſolui non poteſt.

3 Mandatum procuratoris an videatur reuocatum ſi procurator eſt effectus vnus ribaldus.

Cum quis. Iſta.l.eſt africani ⁊ ideo difficilis ⁊ ſubtilis tota.⁊ in prin.h.d.Si cōditio ad-
a iecti mutatur in deterius[a] ei nō pōt ſolui.h.d.¶ Op.[b] de.l.euʒ
b qui ita.§.qui ſibi.ſ̃.de verb.obli.dicunt † quidā ibi poſt muta-
1 tam conditionē poteſt ſolui ſtipulatore volēte.ſecus eo inuito.vel meliꝰ ibi mutauit conditionem in melius hic loquitur qñ mutauit ſuā conditionem in deterius.hec vera.¶ Item op.de.l.ſtichum.§.vſumfructum.
2 j.eo.ſol.vt ibi videbitis.¶ Quero † quid ſi adiectus ingreſſus eſt monaſteriū an poteſt ei ſolui videtur ꝙ ſic.qꝛ mutauit ſtatum ſuum in meliorem cōditionē:vt.d.l.euʒ qui ita.§.qui ſibi.in ꝯtrium determināt omnes doc.per tex.iſtū ſiue per adoptionem ⁊c.nam tranſit in poteſtatem alterius cū intrat monaſteriū.nā quantū ad exactionem reſpectu creditoris tranſit in deteriorē cōditionem.lʒ reſpectu ſui tranſeat in meliorem conditionem.ita tenet Dy.Jac.de are.⁊ Ray.in ſua diſputatione.¶ Ulti-
3 mo hec lec.† facit ad.q.de procuratore qui mutauit cōditionem ⁊ factus eſt quidam ribaldus eſt baratator ſeu exbannitus vtrum videatur reuocatum mandatum.de qua.q.dicam.j.eo.l.ſi cum come.

1 ☞ Dominiū qd in caſu huius.l.queratur creditori ⁊ debitor liberatur.Glo.in.l.acceptam.C.de vſu.male dicit.

2 Dominiū non perditur niſi alteri queratur ſecus eſt in poſſeſſione.

3 Conditio ⁊ vendicatio competunt contra furem.

4 Debitor ſoluens falſo procuratori liberatur ſi non conſtat an de animo procuratoris.

5 Animo ꝓcuratoris falſi recipientis ſolutionē ex ſequentibus apparet.

6 Condictio furtiua viro contra vxorem non competit ſed extraneo ſic q̄ poteſt viro cedi.

c **Si debitorem.**[c] Hic eſt valde ſubtilis ⁊ notabilis.§.⁊ breuiter.h.d.Poſt mandatum reuocatum debitor ignorans ſoluendo liberatur ipſo iure ſi recipiens bonum animum habuerit.alias ope exceptionis ſi ſoluēs cōditionem ſit paratus cedere.h.d.Hic innuitur in prima parte qd per falſum procuratorē recipiētem animo bono queratur dominiū ei cuius dicit ſe procuratorē ideo cōtingit liberatio.¶ Contra in.l.ſi ego.ſ̃.de neg.geſt.⁊.l.ſi cōis ſer-
1 uus.§.j.ſ̃.de acqui.poſ.ſol.dicit † glo.hoc contigit hic ꝑpter precedens mādatū.vt.l.ij.§.ſi a furioſo.ſ̃.ꝓ emp.⁊.l.ſemper.de re.iur.⁊.l.cū putarē.ſ̃.fa.her.hoc nō videtur verū.qꝛ minus pōt nobis acquiri per procuratorē reuocatū ꝙ̄ per ꝓcuratorē qui nūꝙ̄ fuit.vt videbitis.j.e.l.diſpenſatorē.⁊.l.hic alle.in glo.hoc nō probat quare dicit quedā gl.q̄ eſt in.l.acceptā.C.de vſur.ꝙ in caſu huius.§.nō queritur dñium creditori lʒ cōtingat liberatio.q̄ glo.eſt expreſſe cōtra iſtum.§.vt apparet in ver.ſicut ⁊c.ꝙ tʒ glo.in.l.ſi quis ſeruo.ſ̃.eo.in gl.que incipit.i.debitori ⁊ hec eſt veritas.quia dominiū queritur creditori.nō ob.ꝯ qꝛ hoc eſt ſpeciale ꝑpter precedēs mādatuʒ ⁊ fauore liberationis.cum enim.l.voluerit debitorem liberari per cōſequēs voluit dominiū queri creditori ſed in.l.ꝯtrijs nec mandatū pre-
2 ceſſerat.nec erat fauor liberationis.¶ Alteriꝰ op.ad ver.alioquin † ⁊ vr̃ ꝙ numi nō remaneant debitoris.qꝛ habuit animū perdēdi dominiū ergo ⁊c.vt.l.ꝙ meo.§.ſi a furioſo.ſ̃.de acqui.poſ.hec glo.ſoluit notabiliter aliud in dñio vt hic ꝙ nō perditur niſi alij queratur:vt.l.nec vtile.ſ̃.qb.cau.ma.aliud in poſſeſſione vt in.l.cōtraria.iſta eſt vera.⁊ facit qd no.in.l.vir vxo.ſ̃.de do.inter vir.⁊ vxo.lʒ aliter ſentiat glo.⁊ male.ſ̃.eo.l.qui hominem.§.ſi debitorem.⁊ ibi dixi ⁊.l.ſi ego.ſ̃.de nego.geſt.Item oppo.ſi pecunia remanſit debitoris ergo non habet condictionē furtiuaʒ qꝛ nemo condicit rem ſuam.vt.l.fi.ſ̃.vſuf.queād.ca.dicit gloſ.intellige ꝙ hic erat pecunia conſumpta.alias deberet pecuniā vendicare non condicere:vel
3 verius † cōtra furem cōpetunt iſte due actiones.ſ.conditio ⁊ vendicatio vt inſtit.de act.§.ſi itaꝗ.⁊.l.ſi pro fure.ſ̃.de condic.fur.¶ Uenio ad ver.ſicuti.opp.de.l.vir vxori.in fi.ſ̃.de do.inter vi.⁊ vxo.dicit glo.ibi mulier accepit bona fide credens donationem valere:ſed hic recepit mala fide et eſt ſatis bona.¶ Item oppo.de.l.iij.§.fin.ibi certum debitorem ⁊c.ſ̃.de do.inter vir.⁊ vxo.ſol.gloſ.eodem modo ibi mulier recipiens credebat donationem valere.tu dic melius ibi mulier recipit pecuniam viro preſente.vnde viro vr̃ ſoluta merito liberatio contingit vt ibi:ſed quando fuit ſoluta viro abſente hr̃ illa diſtinctio an habuerit recipiens bo-
4 nam fidē vel nō vt.l.vir vxori.ſ̃.alle.¶ † Quero quid ſi[d] nō cōſtat qua-
d lem animū ꝓcurator falſus habuerit vtrū debitor liberetur.Rñdeo ſic
5 nam iſte tex.requirit ꝙ habuerit animū lucrandi ſibi.¶ Sed tūc † queritur qualiter probatur iſte animus.Rñd.ex ſequentibus nam ſi noluit domino reſtituere preſumptio eſt ꝙ receperit aīo lucrandi ſibi.vt.l.ſed iul.§.pro-
6 inde.ſ̃.ad maced.¶ Ultimo † quero circa fin.§.dicit ꝙ cōditio ceditur ꝯ mulierē.quero qua cōditione.dicit glo.cōdic.fur.quidam reprehendunt iſtam gloſſ.qꝛ ꝯ vxorem non datur condictio furtiua.vt.l.ij.⁊ ibi not.ſ̃.re.amo.vnde intelligūt hoc de cōdictione ſine cauſa.⁊ ita videbatur hic dicere Jac.de are.tu potes dicere ꝙ condictio furtiua non cōpetit viro contra vxorē conſtante matrimonio.vt.l.contra.ſed extraneo cōtra vxorem bene poteſt cōpetere quam cedit viro vt hic ⁊ probatur.ſ̃.re.amo.l.iij.in prin.¶ Ultimo ſcias ꝙ iſte.§.eſt quaſi fundamentum materie.l.falſus.C.de fur.⁊.l.ſi ꝓcuratori a falſo.ſ̃.de condi.ob cau.

De peculio. Eadē ſol.ꝓdeſt ad diuerſas cauſas obligatiōis tollendas hoc dicit.ver.et magis diſſimile.eſt aliquātulū difficilis ꝑut eſt in litera ſimile.ſed prout habetis diſſimile litera eſt clara.¶ Op.de.l.hominem.in fi.ſ̃.e.So.eadem ſolutio prodeſt ad diuerſas cauſas liberatorias.non ad vnam obligatoriā ⁊ aliam liberatoriam vt in contrario qd dic vt dicam.j.eo.l.in numerationibꝰ.¶ Uenio ad fi.quero que diſſimilitudo ſit inter verſi.primum.⁊ ſi cū videatur diſſimilitudo.dic vt in glo.⁊ clare.

1 ☞ Impedimentū proximū quādo ceſſat requiritur rem extare.

2 Liberatio an cōtingat qñ res ſoluta pōt a creditore auocari ⁊ in obligatione rem dari.

Qui hominem. Iſte.§.eſt etiaʒ ſubtilis qui hominē dʒ in gñe ſoluendo ſtatuliberuʒ nō liberatur niſi cōditio libertatis eo viuo defecerit:ſecus ſi eo mortuo hoc dicit tex.ibi ꝙ ſi interim.i.anteꝙ̄ creditor agat:vel eo agēte ante finitū iudiciū conditio ſcʒ libertatis alioquin dixi.ſ̃.ꝙ ſi ꝙ obſtaculū eſt impediens liberationē tēpore liberationis opʒ ꝙ tollatur re exiſtente in rerū natura:vt cōtingat liberatio:non aūt re perempta.alioquin.i.ſi quocūꝗ tēpore impedimētū ceſſans faceret retro liberationem inductā prope erit ⁊c.vt in tex.videbitis qꝛ nunc eo mortuo deſinit vſuſfructus alienus eſſe cum res interim finiatur vt inſtitu.de vſufruct.§.finitur.⁊ ſic videtur ſublatū obſtaculum qd tēpore ſolutionis ⁊ liberationis obſtabat.Ibi deceſſiſſet nam ex hoc interitu ſerui finitur cōmunio que liberationi obſtiterat ꝙ nullo modo probādum eſt
1 vt.ſ̃.proxi.dixi.¶ No.† ꝙ qñ impedimētum proximum ceſſat requiritur rem extare.facit ad id qd dixi in.l.quoties.ſ̃.de dona.⁊ plene examinaui in l.ſi is qui pro emptore.ſ̃.de vſu.¶ Item oppo.de l.neratius.ſ̃.de condi.inde.ſol.ibi homo debebatur in ſpecie hic in genere.Item opp.de.l.ſtatuli.menio.§.pe.ſ̃.de ſtatuli.ſolue vt plene not.in.l.nera-
e tius.ſ̃.alle.Ultimo quero[e] vtrum † hoc ſit verum
2 ſimpliciter ꝙ quādo res a creditore poteſt auocari liberatio nō cōtingat ⁊ loquor qñ in obligatione eſt rem dari.breuiter dico ſic ſi res poteſt auocari re vel ſpe ratione dominij vel vſuſfructꝰ q pars dñij eſt caſus hic vt vidiſtis in.l.ſi ita ſtipulatꝰ.§.j.ſ̃.de verb.ob.ſed qñ res poteſt auocari per aliquā actionem perſonalem vt per ſaluianam vel caluiſianā vel forte per actionē hypothecariā.tunc tex.vr̃ dicere idem qd non cōtingat liberatio.vt.ſ̃.eo.l.ſi rem meā.ꝙ intellige qñ res ſimpliciter ſoluitur ⁊ de euictione non cauetur.nā ſi de euictione caueatur tunc liberatio cōtingit.tex.eſt qui facit hāc diſtinctionem in.l.fi.ſ̃.de cōdi.ob cau.facit ad hoc.j.eo.l.qui res.circa prin.ver.diuerſum.

1 ☞ Fideiuſſor pōt accedere pro eo qui ſolo iudicis officio conueniri poteſt.

2 Fideiuſſor poteſt accedere pro eo q eſt reſtituturus ex mera iuſtitia non pro eo qui eſt reſtituturus ex mera miſericordia.

3 Res facilius conſeruatur ꝙ̄ quod res extincta cōſeruetur.

4 Actio per dationem fideiuſſoris perpetuatur qñ etiam per litis conteſtationem.

Cautela qñ fiunt ꝓteſtationes vt apponatur clau.niſi ⁊ quatenus apparebit eum teneri.

5 Debitū dicitur cōfiteri ille q dat fideiuſſorē ſimpliciter ſecus ſi dat in eo qd apparuerit eum debere.

6 Interruptio preſcriptionis facta contra principalem non interrumpit preſcriptionem contra fideiuſſorem ⁊ quando.nu.8.

7 Interruptio preſcriptionis facta ꝯ vnū ex tutoribus nocet alijs ſi ꝯ eum actio iam erat mota.

Interruptio facta contra vnum tutorem non interrumpit contra magiſtratum.

Preſcriptio interrupta contra eum qui tenetur directa cenſetur interrupta contra eū qui tenetur vtili.

a ¶ Mutatur in deterius.no.ꝙ adiectio pōt ſolui niſi mutauerit ſtatuʒ in peiꝰ qd limita niſi vna res eſſet ſoluēda principali alia eſſet ſoluenda adiecto q̊ caſu lʒ mutet ſtatuʒ in peius tñ poterit ei ſolui.ita eſt no.tex.in.l.ſtichuʒ.§.vſumfruct.itē hic allr̃.ſm vnū intellectū Old.hic et ibi ang.⁊ Inno.limitāt h̄ niſi ſit ꝓcurator ciuitatis cōſtitutꝰ ab adminiſtratoribus ciuitatis vel vniuerſitatis qꝛ ꝑpter mutationē ſtatꝰ non tollitur neꝗ deſinit eſſe ꝓcurator vt i.l.qd ſi forte.j.e.⁊ adde Bal.in.l.mādatuʒ.C.man.in.vj.col.

☙ Andr.Pomate.

b ¶ Opp.de.l.ꝙ ſi ꝯditio fuit cōuerſa in deteriꝰ vr̃ reuocatū mādatuʒ ſecus qñ in meliꝰ ſm Bart.ſed ꝯ eſt caſus in.l.eiꝰ qui.ſ̃.ſi cer.peta.

c ¶ Si debitoreʒ.⁊ an iſte.§.poſſit habere locū i ꝓcu.in rē ſuā.adde Bar.i.l.ſi ꝓcu.poſt glo.ſ̃.de cōdi.ob cau.⁊ dū h̄ dr̃ ꝙ ē opꝰ ꝙ reuocatio ꝑueniat in notitiā creditor̃ ⁊c.intellige ſi fuerit reuocatū ꝑ mādātē.ſecus ſi fctō mādatarij vt qꝛ effectꝰ ſit vnus ribaldꝰ qꝛ tūc ⁊ ſi nō ſit factū notuʒ creditoribꝰ nō tñ liberantur.ita dicit bal.in.l.rogaſti.in §.ſi fugitiuus.ſi cer.pe.⁊ qñ dʒ fieri notificatio reuocati vide ꝑ bar.in.l.ſi pupilli.§.j.j.eo.

d ¶ Quero qd.addō Bart.in.l.falſus.C.de furt.

e ¶ Qui hominez.vltimo q̄ro.adde no.per Bart.in.l.non quocunꝗ.in ꝑn.de leg.j.⁊ in.l.inter ſtipulanteʒ.§.ſi rem.de v.obl.Circa fin.iſtius.§.vid bar.in.l.ſi qs aliā in.ij.col.j.e.⁊ quod ibi dixi videas.

9 Exceptio excuſſionis non habet locū qñ principa-
lis nō poteſt conueniri.
10 Diſpoſitio huius.§.hodie ꝓcedit ſi eſt renūtiatuꝫ
beneficio cedendarum ⁊ beneficio de fideiuſſoribꝰ.

Si quis pro reo.

Hic eſt ita ſo
lēnis.§. ſicut
aliquis qui ſit in hoc ti. Pro eo ↄ quē pōt in inte-
grū reſtitutio poſtulari pt accedere fideiuſſor ⁊ cur
ſus tēporis qui prodeſt reo p̄ſenti nō ꝓdeſt reo ab-
ſenti.h.d.⁊ diuiditur.primo ponit dictuꝫ.ſcđo de-
terminationē dicti.ſecūda ibi.⁊ ſiquidē ⁊c. ¶ Op.
de.l.ſi quis poſtq̄.s̄.de fideiuſ.vbi pro liberato tē-
pore non pōt accedere fideiuſſor.ſolu.potes dicere
ꝙ hic interceſſit ſcienter ibi ignorāter.vel veriꝰ ſm
gloſ.hic poterat reſtitui actio cōtra debitorem qđ
1 not.† Nam ex hoc habes caſum ꝙ pro eo qui ſolo
iudicis officio pōt conueniri pōt accedere fideiuſ-
ſor.dixi in.l.j.s̄.de fideiuſſo. ¶ Sed cōtra hoc op.
de.l.ſi debitori.s̄.de fideiuſſo.nā contra deportatū
pōt actio reſtitui per ti.vt.C.de ſen.paſ.⁊ reſtit.er-
go pro eo poteſt accedere fideiuſſor ꝙ eſt ↄ illam.l.
2 Rñ.† quedā eſt reſtitutio q̄ dꝫ concedi ex mera iu-
ſtitia ex vigore.l.ſcripte vt ea que cōceditur ex tit.
de minoribꝰ.⁊ ex qui.cau.ma.⁊ tunc pro tali poteſt
accedere fideiuſ.vt hic quedā eſt reſtō q̄ nō pōt ꝯce
di niſi ex quadā mera miſericordia.⁊ tunc pro tali
non pōt accedere fideiuſſor vt.l.ↄ. ¶ Itē op.dicit
hic ꝙ poſt datum fideiuſſorem reſtitutio nō poteſt
peti niſi infra annū tm̄. ¶ Contra per dationē fide
iuſſoris interrūpit preſcriptio.vt.l.cū notiſſimi.§.
ſed ⁊ ſi quis.C.de p̄ſcrip.xxx.an.dicūt qdā hec cor-
rigitur per illā.ſed certe euitāda eſt legū correctio
a alij dicūt ᵃ ꝙ ibi loquit qñ fideiuſſor dat ante pre-
ſcriptionē finitam hic qñ datur preſcriptione fini-
3 ta.† ratio qꝛ res faciliꝰ cōſeruatur q̄ res extincta
reſuſcitetur.No.hanc ſolutionem qꝛ quotidie alle
gatur hec.l.ad hoc.⁊ hanc tenet Dy.⁊ eā ſequebat
Old.⁊ vera eſt in ſe.⁊ per hec non ſoluitur ↄriū.nā
prout reſpicimus actionē primā extincta preſcri-
ptione ꝓcedit ſolutio.ſed ꝓut reſpicimus officiū
iudicis per quod impetratur reſtitutio in integrū
ſolutio non ꝓcedit.qꝛ iſtud officiuꝫ adhuc nō erat
extinctum ſed pendebat.vt apparet ex tex.⁊ ex his
que dixi in primo ↄrio.dat gloſ.aliā ſo.ꝙ hic fide-
iuſſor interceſſit ignorāte debitore.ideo nō interrū
pitur preſcriptio.hec eſt vera in ſe.ſed cōtinet diui-
4 nationē. ¶ Dat glo.† quartam ſol.ᵇ notabileꝫ in
b immēſum ꝙ illud qđ dꝛ in.l.ↄria ꝙ per dationem
fideiuſſoris ꝑpetuat actio eſt verū qñ per lit.cōte.
perpetuat ſed ea que nō perpetuatur cōteſtatione
nō perpetuatur fideiuſſoris datione.caſus eſt hic
nā reſtitutio in integr.per lit.cōte.nō perpetuatur
vt.l.ſi.C.de tēp.in integ.reſtit.⁊ eſt mirabilis ſol.et
Pe.tenet eā ⁊ eſt veriſſima.Alij dant quintaꝫ ſol.
ꝙ hic dedit fideiuſſorē ꝓteſtando ꝙ nolebat tene-
ri per hoc in plus q̄ apparebat eum teneri.et per
hoc nolebat ſibi in aliquo preiudicare.hec eſt nota
bilis ſol.ad ꝓteſtationes q̄ tota die fiunt licet cōti
neat aliquā diuinationē quare tene ſolutionē p̄ce-
5 dentē. ¶ Ex hac vltima † ſo.no.illud qđ dꝛ in.l.cū
notiſſimi.ꝙ dando fideiuſſorē cōfitet debitū:verū
eſt qñ dat fideiuſſorem ſimpliciter.ſecus qñ dat in
eo ꝙ apparuerit eum debere in hac ſol.not. Item
op.vtilis annus nō currit abſēte eo cū quo dꝫ agi
vt.l.j.s̄.de diuer.⁊ tēpo.preſcrip.ſed hic fideiuſſor
erat abſens,ergo vtilis annus non currit text.tñ
dicit ↄ huius ↄrij timore eſt facta gl.mag.q̄ eſt hic
dicūt quidā ꝙ in ver.⁊ quidā.iuriſcōſultꝰ mutat ca
ſum ſuū ⁊ ſic iul.in precedētibus male dicit ſed cer
te nō eſt veriſimile ꝙ Iul.male dixiſſet.vnde non
plꝫ hec ſol.alij dicūt ꝙ hic dꝛ ꝙ annus p̄terit.ſ.cō-
tinuus nā annꝰ vtilis nō pōt p̄terire ſi nō eſt ptās
cōueniēdi fideiuſſorē.⁊ hec fuit ſol.Azo.quā ſeque
bat Old.vide gl.ibi alij vt Azo.iſta Azo.ſol.non
placet:qꝛ ſm hoc hec.l.nullū haberet dubiū:quia
nemo dubitat ꝙ ſi annus vtilis nō eſt elapſus.⁊ ſic
reſtitutio nō pōt peti ꝙ fideiuſſor non liberat dico
ergo ſic ꝙ reus erat p̄ſens.⁊ ideo currit annus vti
lis:qꝛ eſt ptās cū eo experiēdi:fideiuſſor vero erat
abſens:ideo reſpectu fideiuſſoris non currit quia

a ¶ Si quis ꝓ reo. alij dicūt ꝙ ibi. vi debar.in.l.ſi.C.ex qui.cau.ma.et ibi bal.alle.hoc.

b ¶ Quartam ſol. Et hanc ꝓ ſingu. alle.bal.in.l.quoties.i.iij.col.C.de preci.impe.offe.⁊ vide qđ no.de regu.iur.in.l.nemo.§.temporales.

c ¶ Videor interrūpere. an interruptio facta ꝯtra p̄ncipaleꝫ videat facta ↄ fideiuſſoreꝫ dic vt dixi in.d.l. fideiuſſor.§.fin.s̄. mā.adđ Cy.ange. ⁊ bal.in.d.l.fin.in princi.C.de anna. exce.⁊ ang.⁊ imo. in.l.ſi ſeruum.§. nūc videamus.s̄. de ver.obli.⁊ ang. in.l.grege.§.ſi.s̄. de pigno.

d ¶ Itē ↄ predicta. vide bal.in aut.ſꝫ hodie.C.de acti.⁊ obli.

Andre.Poma.

e ¶ Ex autentica. Not.ꝙ aut.p̄ſente nō habet locū qñ p̄ncipalis nō pōt cōueniri vide que notaui in.l.x.s̄.de ver.obli.

cōtra eū nō poterat agi.nec curſus tpis poterat ↄ eū interrūpi. ¶ Sed ↄ
6 hic op.† qꝛ imo agēdo ↄ principalē videor interrūpere ᶜ preſcriptionem
c ↄ fideiuſſorē:vt.l.vl.C.de duo.re.⁊ ſic eſt qđ imputet mihi.Sol.huius ti
more qdā recedūt ab eo qđ.s̄.dixi.⁊ dicūt ꝙ de neceſſitate dꝫ poni ꝙ hic
nō erat ptās experiundi cū reo:nec cū fideiuſſore:alꝛs cōuentio facta cuꝫ
reo induceret interruptionē preſcriptionis ēt ↄ fideiuſſorē: vt.l.ↄ.⁊ hoc
iſta gl.mag.in ſi.⁊ idē tenet glo.in.l.ſi fideiuſſor.§.ſi.s̄.mā.alij dicunt ꝙ
interruptio facta ↄ principalē nō interrūpit preſcriptionē ↄ fideiuſſoreꝫ
caſus eſt hic ſm lec.quā tenui vobis.nec obſt.l.ſi.C.de duo.re.qꝛ aliud in
duobꝰ reis.aliud in reo ⁊ fideiuſ.Iſtā ſol.tenet ſequēs glo.q̄ incipit etiaꝫ
pro fideiuſſore quā vide q̄ eſt multū no.nec eſt alibi ⁊ hanc ſo.puto veraꝫ
per tex.iſtius.l.⁊ hāc ſol.tenet Cy.in.l.cōtra.⁊ de hac glo.non facit men-
tionē . ratio eſt:qꝛ duo rei tenent eadē ſpecie obligatinois.ſecus in reo ⁊
fideiuſſore nā fideiuſſor obligat ſemper verbis ſꝫ reus pōt alio mō tene-
ri.Itē ſemꝑ differūt in hoc:qꝛ vna oblo eſt p̄ncipalis alia acceſſoria.ſed
oblones correorū ſunt eq̄les:vt.l.ſi reꝰ.s̄.de duo.re.⁊.l.gñalr.de fideiuſ.
7 Et ꝑ hoc † ego dico ꝙ interruptio facta ↄ vnū ex tutoribꝰ p̄iudicat alijs
ſi ↄ eū actio iā erat mota.qꝛ tenent eadē ſpecie obligationis:vt.l.ſi pupil
lus.⁊ ibi no.s̄.de admi.tu.ſecus eſſet in interruptione facta ↄ vnū tuto-
rem nā nō interrūpit ↄ magiſtratū ad quē deuenit in ſubſidiū:qꝛ nō tene
tur eadē ſpecie obligationis:vt.l.j.s̄.de magiſt.conue.ita intelligo.d.l.ſi
pupillus.s̄.de admi.tu.per hoc dico ꝙ interruptione facta ↄ euꝫ qui te-
netur directa interrūpit p̄ſcriptio ↄ eū q tenet vtili ⁊ ecōtra qꝛ actio vti-
lis ⁊ directa vr̄ eadē:vt.l.actio.de neg.ge.⁊ eſt tex.in.l.cū hereditas.s̄.ad
treb. ¶ Sed cōtra p̄dicta op.nā vr̄ ↄ caſum.l.vbi dꝛ ꝙ interpellatio fa-
cta ↄ reum perpetuat actionē contra fideiuſſorē:vt.l.ſeruuꝫ.§.ſequit.⁊.§.
8 nūc videamus.s̄.de ver.ob.Rñ.† qñq̄ actio dꝛ perpetuari reſpectu rei
que eſt in obligatione:vt re perēpta reus nō liberet.⁊ tūc ſi perpetuatur
cōtra principalē perpetuat cōtra fideiuſſorē.qꝛ ad eandē rem tenētur:vt
l.ſi ita.s̄.de fideiuſ.ita loquit.l.cōtra.qñq̄ loquit de perpetuāda actione
reſpectu ipſius actionis ⁊ obligationis ⁊ tunc interruptio facta contra
principalem nō preiudicat fideiuſſori.qꝛ diuerſis actionibus et diuerſis
d obligationibus tenent.caſus eſt hic.Itē cōtra p̄dicta ᵈ op.qūo tractamꝰ
hic de interruptione vel de perpetuatione cū officiuꝫ iudicis de quo hic
loquit non recipiat perpetuationē.Rñ.fateor ꝙ non ꝓprie hic loquitur
de interruptione.ſed per quādā ſimilitudinē.qꝛ ſi habeo ptāteꝫ experiū-
di cū reo videor hr̄e ptātem experiūdi cū fideiuſſore vel non videor ſm
predicta. ¶ Itē cōtra predicta op.ſi ponimꝰ reū liberatū fideiuſſor pote
e rit opponere exceptionē deſcendenteꝫ ex aut.ᵉ preſente.C.de fideiuſſori.
hoc mō cōuenias principalē:ſed principalē cōuenire nō potes ergo ⁊c.
9 Sol.† exceptio ex aut.preſente.nō hꝫ locū qñ principalis non poteſt cō
ueniri ſm ea que dixi ſm Dy.in.l.marcellus.s̄.de fideiuſ. ¶ Item opp.
fideiuſſor poterit opponere exceptionē cedendarū actionū.ſed actor nō
poterit cedere ergo excludetur vt.l.ſtichū.§.pe.j.eo.ti.Sol.hoc eſt veruꝫ
niſi cū pōt fideiuſſori aliquid imputari vt hic erat nō poſſet dicere credi-
tor hoc cōtingit mihi ꝓpter factū tuuꝫ:qꝛ ſi fuiſſes preſens ceſſiſſem tibi
actionē.ſed qꝛ nō fuiſti p̄ſens nō potui te cōuenire eo tēpore quo poterā
tibi actionē cedere ⁊ ſic tibi imputes.ſed hoc hodie creditori nō prodeſt
qꝛ fideiuſſor pōt dicere etiā ſi fuiſſem p̄ſens nō potuiſſes me priꝰ cōueni
10 re.vnde imputes tibi quare reū prius non conueniſti vnde hec †.l.hodie
procederet ſi eſſet renūtiatū bñficio cedendarū actionū vel bñficio de fi-
deiuſſione vt cōiter ſit. ¶ Alteriꝰ ad ſi.huiꝰ.§.opp.de.l.ſi fideiuſſor.s̄.de
dolo.ſol.vt in glo.⁊ plene dixi in.l.mora.s̄.de ver.ob. ¶ Vltimo eſſet vi-
dendum qualiter in hac reſtitutione que impetratur cōtra fideiuſſorem
eſſet formandus libellus qđ vide per te.vt ex tex.colligitur.
1 ☞ Obligatio fideiuſſoria extinguitur ſi fideiuſſor debitori ſuccedit ſe-
cus in pignore.⁊ ibi rationem diuerſitatis.

Qui pro te.

Si fideiuſſor debitori ſuccedit oīs obligatio fi-
1 deiuſſoria extinguit.ſecus eſt in pignore.† h.d.
⁊ eſt ſingularis caſus. ¶ Quero rationē diuerſitatis inter primū caſum
⁊ ſcđm.dicit gloſ.rō eſt qꝛ hypotheca hꝫ ſuas cōditiones.vt duret donec
debituꝫ ſit ſolutū vel alias ſit ſatiſfactum.vt.l.grege.§.etiā.s̄.de pig.pro
hoc optime facit.l.debitor.in princ.s̄.ad trebel.⁊.l.ex ſextante.l.latinus.
s̄.de excep.rei iudi.iſtas autē cōditiones non hꝫ fideiuſſor fideiuſſoris ⁊
hec eſt vna ratio.Itē pignus pōt retineri ob pecuniā chirographariam
vt.l.j.C.etiam ob chi.pe.multomagis poterit retineri hoc caſu que ratio
ceſſat in fideiuſſore:ſed ratio iſta procedit quando pignus eſt conſtitutū
traditione ſed prima ratio eſt magis generalis.
1 ☞ Eligens malū depoſitariū dꝛ in culpa ⁊ eius eſt periculum.
Eligens in depoſitariū numulariū quem omnes communiter elegiſſent
excuſatur.
2 Obligatio debet fieri congruo loco ⁊ tempore.
3 Emptor ⁊ venditor qñ inuicem nō confidunt ſit depoſitū.
4 Periculum depoſitionis cuius ſit an venditoris an emptoris.
5 Depoſitio pecunie facta a debitore animo abdicandi dominiū a ſe credi
tor poſſit accipere liberat debitorē.

SI ſoluturus.

Iſta.l.diuidit in q̄tuor ptes.In
prima imputat creditori culpa ī
male eligēdo.in ſcđa imputat culpa ad ꝓbationē retractādā.
In tertia parte īputat culpa ſine cā obligationeꝫ recuſando.
In quarto

In quarto ⁊ quinto caſu nulla culpa ſibi imputat
ſcđa ibi cū tñ.tertia ibi nā proinde.quarta ibi in q̄
ſpecie.quinta ibi in his ꝯñs etiā tex.ibi numula-
1 riū a te conſiderāte electuꝫ. ¶ No.† ꝙ electio mali
depoſitarij eſt in culpa ⁊ ideo eſt periculū eligētis
ideo eſt tutū ꝙ fiat depoſitio apud edē ſacram vel
apud aliquē queꝫ declarauit iudex ſm formā.l.ac-
ceptū.C.de vſu.puto tñ ꝙ ſi quis elegerit numula
a riū talē de quo oēs diligētes cōiter cōfidiſſent ᵃ qđ
ſatis ſit.vt nō poſſit imputari culpa.facit ad hoc.
2 l.eū.s̄.cōmo. ¶ † Scđo not.ᵇ ꝙ obligatio dꝫ fieri ᶜ
b congruo loco ⁊ tpe de hoc habetis in.l.mora.s̄.de
c vſu.facit ꝙ habuiſtis in.l.cū filius.in ſi.s̄.de verb.
obl.Tertio no.quādo emptor ⁊ venditor inuicem
cōfidūt deuenit ad depoſitū.qđ qualiter intelliga-
tur dicam.j. ¶ Oppo.de.l.creditor.j.eo.ſol.vt ibi.
3 ¶ † Quero qñ ᵈ emptor ⁊ venditor inuicē nō cōfi-
d dūt qđ eſt faciēdū gl.ī.l.iul.§.offerri.s̄.de act.emp.
dicit ꝙ ille priꝰ dꝫ adimplere ↄctū ex parte ſua qui
vult agere ſꝫ ego intelligo adimplere adeo ꝙ ſe nō
ponat in periculo perdēdi.ſi em̄ eſt p̄ſona de q̄ non
confidit nō dꝫ ſibi tradere.vt hic . ⁊ ꝓ hoc habetis
tex.in.l.ſed ⁊ ſi alienare.in prin.s̄.de fideicō.li.Ali
bi habetis text.in quo dicit ꝙ emptor ante oīa dꝫ
adīplere ex parte ſua quicqd dꝫ.vt.l.ediles.§.ſi.cū
l.ſeq.s̄.de edi.edic.intellige tñ implere tradēdo vel
deponēdo ſi de vēditore non cōfidit vt hic. ¶ Que
e roᵉ facta iſta † depoſitione cuiꝰ ſit ꝑiculū.Rñ.ſi de-
4 ponēti non poteſt imputari culpa male electionis
debemus aduertere vtrū ſibi alia culpa poſſit im-
putari vtputa qꝛ venditor non cauebat emptori de
euictione ſm ꝙ debebat.ideo cōtractus non perfi-
ciebatur traditione tunc eſt periculū vēditoris.vt
hac.l.ij.rñſo.⁊ eadē ratione ad eū vēditorē ſpecta-
ret periculū rei quaſi ipſe eſſet in mora ſed qñ neu-
tri poſſit imputari culpa tunc periculum pecunie
eſt emptoris ⁊ etiā periculuꝫ rei qđ ſpectat ad eum
tempore ↄctus.vt.l.j.s̄.de peri.⁊ cōmo.rei vendi.⁊
l.id quod.⁊.l.neceſſario.⁊ hac.l.in ſi. ¶ Sed opp.
5 nonne † facta depoſitione pecunie debitor eſt libe-
ratus.vt.C.e.l.obſignatione.⁊.C.de vſu.l.acceptā.
Solu.verū eſt quādo deponit animo abdicandi a
ſe dominiū ⁊ creditor poſſit accipere quando vult:
ſed hic non deponit animo abdicandi a ſe domi-
niū.ſed ita demū ſi res ſibi tradat vnde nō habuit
animū trāfferēdi dominiū ar.l.nō oīs.s̄.ſi cer.pet.
1 ☞ Actio quando nobis queratur per factū libe
re perſone.

SI pro me.

Oppo . ſm hoc per
liberā perſonā acq-
ritur nobis actio contra.l.poſſeſſio.§.⁊ ſi
poſſeſſio.s̄.de acqui.poſ.So.per liberā perſonam
non queritur nobis actio ſꝫ per factū libere perſo
ne ſequitur vt creditor iniuſte retineat ꝓpter quaꝫ
detentationē nobis actio competit.tex.eſt in.l.ꝓhi
bere.circa princ.s̄.qđ vi aut clam vnde ex cōtractu
noſtro ⁊ ex facto iſtius detinētis indebite queritur
nobis actio propter factū tertij ſoluentis nō ꝙ ex
ſolutione tertij oriatur actio.
1 ☞ Alienatio neceſſaria non interdicit reo cris.

REO.

ᶠ Alienatio neceſſaria nō interdi
f cit reo crīs.h.d. ¶ † Op.de.l.ſi.ī
1 ſi.j.de req.re.Sol.ibi reus erat contumax
hic vero comparuerat.Materiam huius.l.exami
naui plene in.l.poſt contractū.s̄.de dona.
1 ☞ Liberatio quibus caſibus contingat ipſo iu-
re.remiſſiue.

IN omnibus.

Tex.pro-
miſſores
ideſt fideiuſſores. ¶ Op.de.l.heredi.§.
ſi.cum.l.ſeq.s̄.de pact.Solu.hic loquit
1 quādo † liberatio contingit ipſo iure quod cōtin-
git multis dicit glo.vt no.in ſumma azo.⁊ inſtitu.
ti.qui.mo.tol.ob.circa ſi.
1 ☞ Vna ſolutio pōt petere diuerſos effectus nō
contrarios.⁊ nu.3.
2 Remiſſio debiti hꝫ vim numerationis.
4 Condemnatus locare domuꝫ ſub magna pena ſi
locauit ſub modica pena et contrafecit non incidit
in magnā penam.

a ¶ Cōiter cōfidiſſent . Et intellige in depoſito facto in iudicio ꝓut in caſu huiꝰ.l.Alias credo ꝙ nō ſufficeret.l.ij.cuꝫ gl.C. de vſu.⁊ no.Bar. in.d.l.acceptaꝫ.in ſin.⁊ qđ ibi bal.in j.col.ſꝫ qđ etiaꝫ in extraiudiciali ꝓcedat not.Bal.in d.l.acceptā.i.viij. q.allegādo Bart. hic.⁊ adde ang.in d.l.ſi a bonefidei. s̄.de rei ven.et vide Bal.in.l.ſi ita. §.j.ff. naute cau. ſtab.vbi ponit in ſimili ſingularem deciſionē ⁊ etiam vide q̄ no.in.l.iudicia.C.de rei vē.

b ¶ Scđo not.vide de ptāte honoñ.in l.ſi a bonefidei.s̄. de rei,vē.vide tex. quem ang.allegauit ꝓ ſin.C.de pi. acti.in.l.pignus.

Andre.Poma.

b ¶ Scđo no.vide ētalex.cōſi.vij.co. iij.vo.ij. vbi dicit ꝙ nō dꝛ legitima oblatio quādo offerēs aliqd ad qđ nō tenetur ille cui ſit oblatio.

c ¶ Obligatio dꝫ fieri.Vide Bal.in d.l.acceptā. maxime in.x.q. et in.l. obligatione.C.de vſur.

d ¶ Quero qñ. viđ do.Jo.ī.c.ij.de ſe. vide q̄ dixi in.c.in tantum . de ſimo. And.barba.

e ¶ Quero . Vide Bald.in.d.l.acceptaꝫ.C.de vſur.in x.q.circa ſin.adde bal.ī.d.l. acceptā. in.iiij.q.

f ¶ Reo.vide iſtuꝫ tex.alleg.ꝑ bar.in rub.C.depoſi.adde Bar.in rub.C. depo.in.ij.q.

IN numerationibꝰ.

¶ Vna † ſolutio pōt parere diuerſos effe
1 ctus non ↄrios.h.d.⁊ eſt no.tex.in ſi. ¶ Opp.qꝛ in
prin.dꝛ in numerationibꝰ.⁊ in primo caſu non po-
nit exēplū de numeratione ⁊ ſic incongrue loquit
2 Rñdeo fateor † ꝙ de numeratione non ponit pri
mū exēplū.ſꝫ de remiſſione q̄ hꝫ vim numeratio-
nis.Itē op.de.l.qui hoiem.§.ſi.s̄.e.ſo.poſſumꝰ di-
cere ꝙ ibi ponit regula:quia vna ſolutio nō parit
diuerſos effectus:ſꝫ hic ponunt exceptiones qđ pꝫ
3 qꝛ in principio dꝛ aliqñ vel aliter vna ſolutio † nō
poteſt parere diuerſos ſeu plures effectꝰ ſimiles ⁊
eandē rōnē habētes in.l.cū qs.§.de peculio.s̄.eo.
Itē pōt parere plures effectus habētes diuerſas
rōnes non tñ ↄrias.vt hic.ſꝫ plures effectus ↄrios
nō poteſt parere:vt liberationē ⁊ repetitionē eodē
reſpectu:vt liberet tanq̄ ſolutū ſit debitum ⁊ repe
tet tanq̄ indebite ſolutuꝫ:vt.l.ↄria. ¶ Vltimo ha-
4 bui † qōnemᵍ de facto ſemel quidā in laudo fuit cō
g dēnatus locare alicui vnā apothecā ⁊ in cōpromiſ
ſo erat appoſita maxima pena.modo ille locauit
⁊ in locatiōe fuit appoſita modica pena poſtea ve-
nit cōtra locationē querit an cōmittatur pena cō-
promiſſi an pena appoſita in inſtrō locationis.de
terminaui per hanc.l.in ſi.ibi tantūdem ⁊c.qđ lo-
cando fuit liberatus a pena compromiſſi vt hic in
ſi.ſꝫ iſta determinatio hꝫ multa cōtraria difficilia
de quibꝰ dixi.s̄.de leg.j.ſi fideiuſſor.in ſi.
1 ☞ Pactū de dādo pignore inſolutuꝫ non preiu-
dicat creditori poſſidenti.⁊ qñ valeat ⁊ qñ non.
2 Pactum de dando vxori inſolutum rem maioris
pretij q̄ ſit dos cōſtante matrimonio non valet:ſe-
cus ſi ſoluto matrimonio.
3 Ratio differentie qñ pactum de dando inſolutum
apponatur ab initio vel ex poſtfacto.
4 Pactum de dando pignore inſolutū qñ non valet
an firmetur iuramento.remiſſiue.
5 Pignora ⁊ fideiuſſores p̄nt dari ꝓ dote reddēda.
b

QVāuis.

ᵇ Pactuꝫ de pignore
dādo inſolutū nō p̄iu
dicat creditori poſſidēti.h.d.Iſta eſt no
tabilis lex quā nō credo eē alibi. ¶ Op.
de.l.titiꝰ.s̄.de pig.ac.ſo.gl.dicit hic qñ ille q ꝓmi-
ſit dare inſolutū poſſidet ideo nō p̄iudicat ſibi.ibi
qñ poſſidet creditor.⁊ ſic tale pactum non valet ad
actionē ſꝫ ad retētionē ſic ſm iſtā gl.no.Poſſumꝰ
aliter ſoluere hoc ↄriū ꝙ iſta ꝓmiſſio fuit hic facta
conſtāte matrimonio.ideo inquātū cōtinet ſpeciē
donationis nō valet ad actionē.⁊ hec ſol.tangit in
gl.parua ſuꝑ ver.ſpopōderit.ſed iſta ſol.nō placet
qꝛ hic nō diſtinguit vtrū matrimoniū fuerit ſolu-
tum morte vel diuortio qꝛ ſi morte ſolutū eſſet:tūc
donatio eſſet cōfirmata.⁊ ideo tūc poſſet cogi dari
inſolutū ideo tene precedētem ſolu. ¶ Contra hoc
i op.de.l.j.ⁱ C.de pac.pig.quā hic alle.glo.ꝓ concor.
vbi tale pactū indiſtincte nō valet.Rñ.ibi pactum
de pignore dādo inſolutū fuit appoſitū ab ipō ini
tio ideo non valet.qꝛ eſt ſimile pacto legis cōmiſſo
rie.hoc fuit appoſitū ex interuallo.ideo valet vt.d.
l.titius.s̄.de pig.act.valet dico ad retētionē vt ibi
nō ad actionē.vt hic.⁊ ita intelligo hāc.l.qñ pactū
1 ex interuallo fuit appoſitū. ¶ Contra † hoc ᵏ op.
k de.l.ſi fundus.§.ſi.s̄.de pig.huius timore debetis
ſcire qñ apponitur pactū de dando pignore inſo-
lutum vel de pignore vendēdo creditori iuſto p̄tio
tunc tale pactū indiſtincte valet vt.l.ſi fundus.in
ſi.s̄.de pig.iuſtum autē pretiū eſtimabit bonus vir
id eſt iudex.vt.l.ſi.circa ſi.C.de iure do.impe.qñq̄
l apponitur pactū ˡ de vendendo ſeu dando inſolu-
tum pro debito.⁊ tunc ſi apponitur ab initio tēpo
re contracti debiti tale pactum eſt nullum.qꝛ eſt ſi-
mile pacto.l.cōmiſſorie.vt.l.j.C.de pac.pig.⁊ hoc ſi
agit de dando inſolutū ipſi creditori.ſecus ſi fide-
iuſſori.vt.l.ſi.in prin.de cōtra.emp.⁊ no.in.d.l.j.s̄.
de pac.pig.⁊ per Guil.in.l.titius.s̄.de pigno.act.
m Qñq̄ apponit ex interuallo ⁊ tunc tale pactū vꝫ ᵐ
vt.l.ij.C.de pac.pig.ſm vnā lect.valet dico quo ad
retentionem . vt.l.titius.s̄.de pig.act.non quo ad
actioneꝫ vt hic.Qñq̄ ſit promiſſio de vendēdo vel

g ¶ Habui.q.adde ꝙ ideꝫ no.in ſimili Bart.in.l.ſicut.§.ſuperuacuuꝫ.ff.q.mo.pig.vel hypo.ſo.⁊ bar.in ꝯſi. qđ incipit p̄cepit arbiter.vide bal. in.l.ſi qs ita.C.de pact.inter empt.⁊ ven.vide Ange.⁊ ful.in.l.ſi qs heredem.C.de cōdi.in ſtit.⁊ ſpec.in tit.de arbit.§.ſequit. v̄. ſꝫ pone arbiter.⁊ Bal.in.d.l.ſi quis heredē.⁊ in.l.titio centū.in prin.j.de cōdi.⁊ de.⁊ ī.d.l.j. C.de his q̄ pe.no. ⁊ in.x.col.⁊ q̄ not. Bart.in.l.permiſceri.in ſi.s̄.de acqui.poſ.⁊ bart.in l.ſi, fideiuſſor.§.ſi. ff.de lega.j.⁊ cum bart.etiā trāſeunt bal.ang.⁊ pau.de caſtr.in.d.l.ſi fideiuſſor.§.pe.⁊ bal. in.l.debitor.ī pe. col.C.de pac.bene facit qđ no.gloſ.ī l.ſi cū fundū.§.ſi. in.l.ſi.s̄.de pact.⁊ gl.magiſtra . in.l. ab emptore.eo.ti.

b ¶ Quāuis . nota hāc.l.q̄ nō eſt alibi ⁊ ipſam allegaui ī.l.ſi.C.de pac. pig.⁊ ad h̄ no.viđ q̄ ibi dixi ⁊ ang.in l.ſi inſulā.ī.ix.fallētia regule negatiue ⁊ ibi imo.ī.xj. fallen.dicte regule.s̄.de ver.oblig.

i ¶ Op.de.l.j.vide Bart.in.l.iij.C.de pig.l.iij.ver.vlterius iuxta predicta quero.

Andre.Poma.

k ¶ Contra h̄.not. ſinglr ꝙ ſi apponit pactū de vendēdo rē iuſto pretio vꝫ.vide.d.Jo. in.l. ſciendū.s̄.de ver.obli.

l ¶ Apponit pactū.Adde gloſ.in c.j.⁊ ꝙ ibi Bal.de feu.da.inuicem.l. cōmiſſorie.⁊ in.d. l.ſi.C.de pac.pig.

m ¶ Valet. vide q̄ dixi in dicta.l.ij.de pac.pigno.

de dando inſolutū ſimpliciter:nō adiecto iuſto p̄cio vel ꝓ debito tunc ſiquidē fiat ꝓmiſſio de vendēdo vel dicatur pignus ſit emptū vel ſimilia verba intelligiť iuſto p̄tio:vt.l.ſi fundus.in fi.ſ̄.de pig.ſi vero dr̄ dabo tibi pignus inſolutuꝫ vt habeas inſolutum intelligitur tunc pro debito ⁊ tunc an va a leat^a vel nō:recurritur ad precedentē diſtinctionē 2 caſus eſt hic. ¶ Quero † quid ſi vir faciat pactū de dando vxori inſolutū aliquid nō obligatū pro dote ⁊ eſt pretij maioris ꝗ̄ dos. Rn̄deo tunc illud pactū nullā habet ſimilitudinē cū pacto.l.cōmiſſo.et ideo ſiquidē fieret ſolu.ma.valeret vt.l.ſi diuortio.ſ̄.de ver.ob.Si vero fieret cōſtante mr̄imonio cōtinet donationē.⁊ ideo non valeret.niſi morte confirmaretur illa donatio.vt ibi plene dixi. ¶ Que 3 ro † q̄ eſt ratio vtrū pactū de dādo inſolutū apponatur ab initio vel ex poſtfa. Reſpō.ab initio debitor promitteret quicqd vellet creditor vt pecuniā haberet ⁊ ſic quaſi violēter vt habeat pecuniā iſtud pactū facit q̄ ratio qn̄ ꝓmittit ex poſtfacto ceſſat. 4 ¶ Quero † an illis caſibus quibus dixit pactum non valere cōfirmetur iuramento.dic vt dixi in lege ſi quis pro eo.in princi.ſ̄.de fideiuſſ. ¶ Ultimo 5 vides hic † qd̄ pignora poſſunt dari^b ꝓ dote red b denda ⁊ eodē modo dicūt quidā qd̄ poſſunt dari fideiuſſores ꝓ dote reddenda lꝫ non poſſint dari ꝓ dote conſeruanda per ti.C.ne fide.do.dē.⁊ ibi tangitur per gloſ.⁊ per doctores.ego tetigi plene in.l.ſi conſtante.§.quoties.ſ̄.ſolu.matri.

1 ☞ Practica qd̄ qn̄ aliqd datur inſolutuꝫ apponať pactū qd̄ ſi cōtingat rē euinci ꝙ a prima obligatione non diſcedatur eſt vtilis ⁊ notabilis.

2 Si res ſoluta euincatur quādo detur prima actio ⁊ quando agatur de euictione.

3 Denuntiatio an fiat ei qui dedit rem inſolutū que euincitur ſicut fit venditori.

4 Uenditione facta a duobus cū pacto de retrouendendo infra certuꝫ tempus vno nolente re emere: emptor non tenetur reuendere partem.

Si quis aliā.

Si ſpecies ꝓ ſpecie ſoluta euincať in totū vel in partē liberatio nō cōtigit.h.d. ¶ Op.ꝙ debeat agi de euictione nō actione prima:vt.l.ſi p̄ſidiū.C.de euict.et de pig.ac.l.elegāter.in prin.Solu.hic nō fuit facta res accipiētis.⁊ fuit euicta per hypotheca.hec ſol. nō plꝫ^c lꝫ Pe.teneat.C.de ſen.l.libera.rō quare nō plꝫ.q2 eodē modo nō liberať ſoluens rē alij obligatā ſicut ſoluēs rem alienā:vt.l.ſi rem meā.ſ̄.eo.tit. 1 ¶ Alij dicūt † ꝙ hic ſoluit eo pacto vt a priſtina obligatione nō diſcederet hoc tangit glo.hic:⁊ in d.l.libera.qd̄ eſt veriſſimū^d in ſe ⁊ eſt notabilis practica qn̄ tibi aliqd dať inſolutū apponas pactū ꝙ ſi cōtingat rē euinci ꝙ a prima obligatiōe nō diſcedať ꝙ eſt vtile ꝑpter fideiuſſores qui ſunt in prima obligatione:qui forte non ſunt in ſcd̄a.Itē ꝑpter hypothe.antiquiorē in tēpore ⁊ propter multa:tamē iſta ſo.lꝫ ſit vera in ſe cōtinet diuinationē quare gl.ſol.tertio modo ꝙ hic ſoluiť ſpecies pro ſpecie.ſed in ꝯ̄rio ſoluiť ſpecies ꝓ pecunia.⁊ hec eſt vera ratio qn̄ ſoluiť ſpēs ꝓ ſpecie.eſt quedā permutatio in qua quis teneť ad dandū ⁊ ad rem accipientis e faciendā^e vt.ſ̄.de re.permu.l.j.vnde ſi rem accipientis nō faceret non fuit a prima obligatione liberatus:ſed qn̄ ſoluiť ſpecies pro pecunia eſt quedam emptio:vt.l.iij.ſ̄.pro emp.⁊.l.fi.ſ̄.de bo.aut.iudi.poſ.in qua quis tenetur ad tradendum vnde eoipſo ꝙ tradidit fuit liberatus.ſi euincatur tenetur vtili ex empto de euictione nō prima. ¶ Sed ꝯ̄ predicta op.de.l.qui res.in princ.ȷ̄.eo.gl.neutrobi ſoluit hoc ꝯ̄riū.Dy.dicit ꝙ fuit ibi ſoluta ſpecies pro ſpecie ſicut hic.ideo nō obſtat p̄dictis.hec ſol. eſt contra tex.⁊ glo.ibi poſitā.vnde Iac.de are.videtur dicere ꝙ poteſt agere priſtina actione vt hic ⁊.d.l.qui res.in princ.⁊ etiam vtili de euictione:vt d.l.ſi predium.⁊.l.eleganter.in prin.prealle. Iſtud dictum eſt contra tex.in.d.l.eleganter.in princ.vbi dr̄ ꝙ tollitur actio prima ideo dico ad.l.qui res.ꝙ eſt ſpeciale ibi fauore dotis vt ſpēs ꝓ pecunia ſoluta liberationem nō pariat ab actione prima ſimile in.l.ſi cū dotem.§.ſi mulier.⁊ ꝙ ibi no.ſ̄.ſol.ma. f ¶ Cōtra^f p̄dicta opp.de.l.ſi ꝓ fundo.C.de trāſact. vbi ſpecies ſoluta ꝓ ſpecie ⁊ re euicta nō poteſt agi actione prima.So.quicquid dicat Pe.veritas eſt qd̄ ibi ſpeciale fauore minuēdarū litiū.ſimile in.l.quāuis.C.de trāſac.vbi licet trāſactio ſit ꝯ̄ctus innominat^9 tamē non hꝫ locū cōditio ob cauſam ſꝫ agiť actione preſcriptis verbis vt contractus impleatur fauore minuendarū litium.⁊ ideo vt comprehendam quoſdā caſus quos in predictis nō nominaui. 2 ¶ Et vt † plene liqueat hec materia diſtingue:aut vnū ſoluitur pro alio ex cauſa tranſactionis aut ex alia cauſa.primo caſu re euicta non agitur actione prima fauore minuendaruꝫ litium:vt d.l.ſi pro fundo.ſecundo caſu aut ſoluitur ſpecies pro ſpecie aut genus pro genere.aut ſpecies ꝓ genere.aut genus pro ſpecie.primo caſu aut euincitur ſpecies ex cauſa dominij ⁊ ſine dubio pōt agi actione prima.ſiue ab initio nō fuit facta accipientis:ſiue ex poſtfacto deſinat ꝑpter alicuius conditionis euentū vt hic.⁊.ſ̄.e.l.cū quis.§.hominē.⁊.C.de ſen.l.libera.Aut euinciť per hypothecariā. vel aliqua alia actione perſonali.tūc aut ille qui ſoluit g de euictione ꝓmiſit ⁊ liberatus eſt^g actione prima ⁊ dꝫ agere de euictione:vt.l.fina.ſ̄.de conditio.ob cau.Aut de euictione nō ꝓmiſit ⁊ debet agi actione prima a qua liberatus non fuit.vt.ſ̄.eod.l.ſi in rem.Si vero datur genus pro genere:idē q2 debet agi actione prima ſm̄ diſtinctionē precedētem.vt l.deferre.§.fina.⁊.l.ſeq.ȷ̄.de iure fiſci.tertio caſu qn̄ ſpecies pro genere:aut illud genus conſiſtebat in pecunia numerata:⁊ re euicta non pōt agi actione prima:ſed vtilī ex empto:vt.l.ſi predium.C.de euictio.⁊.l.eleganter.in prin.ſ̄.de pig.act.Si vero nō ꝯſiſtebat in pecunia tūc nō poſſet eſſe emptio.ideo agereť actione prima a qua non fuit liberatus:vt l.qui cōcubinā.§.ſi heres.de lega.iij.Quarto caſu qn̄ ſoluiť genus ꝓ ſpecie:tunc indiſtincte tenetur facere rē accipientis:vt.l.ſi ſubſtituto.§.heres.de leg.j.⁊.d.l.qui cōcubinā.§.ſi heres.ideo ſi non fecit debet agere actione prima.Predicta q̄ dixi quod actio prima tolliť ⁊ agiť de euictione fallit in duobus caſibus fauore dotis:vt.l.qui res.in prin.ȷ̄.eo. Item ſi eſſet actū.⁊ actio prima nō tollatur vt hic ſm̄ vnā ſol.poſſet eſſe vnus caſus dubitabilis qd ſi ſoluitur ſpecies ꝓ ſpecie.⁊ qd̄ pecunia ſimul ⁊ ſemel ⁊ ſpecies ſoluta euincať cogitabitis. ¶ Que 3 ro † qn̄ illud ꝙ eſt datū inſolutū euincitur vtrum debeat fieri denuntiatio ei qui dedit inſolutū ſicut venditori.de hoc habes tex.in.l.libera.C.de ſentē.⁊.d.l.qui concubinam.§.ſi heres.de leg.iij. ¶ Ultimo op.ad hanc.l.⁊ videtur quod vna re euicta nō debeat agi prima actione in totū.vt.ſ̄.de euic.l.cū plures.Solu.ibi fuit contractus emptionis ⁊ venditionis vnde tradita re actio erat extincta.q2 ſolum ad tradendū tenebatur merito non poteſt agi niſi ꝓ re euicta tantū hic vero actio prima nō erat h extincta.Ultimo^h per hanc † .l.^i determinaui ſemel 4 vnā queſtionē duo vendiderunt cuidam fundum i hoc pacto vt ille teneať reuendere eis vſqꝫ ad cer k tum tempus infra illud^k vnus ex venditorib^9 voluit reemere partem ſuam.ego determinaui quod ille nō teneatur reuendere partem illam quia emptor ille ab initio non emiſſet.niſi inſolidum habiturus fuiſſet.⁊ pro hoc eſt tex.in.l.qd̄ autē.§.fi.⁊.l.ſeq.ſ̄.de in diem adiec.

Sed ⁊ ſi quis.

Iſte ver.poteſt intelligi duobus modis vno modo cū dolus fuit adhibitus a creditore qd̄ creditor induxit dolo debitorē ad dandum inſolutum iſte modus legēdi nō cōgruit litere:q2 ſi dolo creditoris interceſſiſſet datio inſolutum valeret ⁊ etiam debitor eſſet liberatus ſi vellet rataꝫ habere dationē inſolutū.vt.ſ̄.de dolo.l.elegāter.in prin.⁊ qd̄ ibi not.ideo melius eſt ꝙ hoc intelligamus in dolo adhibito ab ipſo debitore in faciēdo eſtimari rem vltra ꝗ̄ valeret.

1 ☞ Locupletem eſſe aliquem vt detur actio vel exceptio quod tempus inſpiciatur an litis conteſtationis vel condemnationis.

In pupillo

a ¶ An valeat.vid̄ i.l.a diuo pio.§.ſi pignora.d̄ re iud.

b ¶ Poſſunt dari.ſed ꝯ̄rium tenuit Iu.in.l.ſi ꝯſtāte.in prin.ſol.ma.ſ̄.ad de.l.res.ſ̄.de pig.⁊.l.qd autē.§.j.ſ̄.de do.inter vir.et vxo.ſed ꝯ̄riū tenet bal.in.d.l.ſi cōſtāte.⁊ ro.vt dixi per tex.in.l.ij.C.ne fideiuſſ.do.den.ibi nulla ſatiſdatiōe.ſed verior eſt opi.glo.⁊ bar.ꝑ.l.vnicā.§.ſed vt pleni^9.C.de rei.vxo.act.⁊ ſicut pr̄ pōt fideiubere ꝓ dote filij iuxta no.per bar.in.d.l.ſi cōſtāte.§.quoties ita et vir pōt dare pignus.

c ¶ Non placet.vide bar.⁊ doc.ī.l.libera.C.de ſentē.⁊ ꝙ no ī.l.ſicut.ȷ̄.e.

d ¶ Eſt veriſſimuꝫ.no.bonā cautelaꝫ qn̄ accipis rem inſolutum vt ſerues tibi ius tuum ſaluū in caſu euictionis.ſed an dicta reſeruatio extēdatur ad caſum rei nō tradite vide ꝑ bal.⁊ doc.in.l.libera.ſ̄.alleg.et vide no.in.l.ſi rē.ȷ̄.eo.⁊ in.l.non quecūqꝫ.ſ̄.de leg.j.in prin.vbi dixi.

Adde an reſeruatio extendatur ad caſum rei nō tradite Bald.conſil.clxiiij.j.volu.

e ¶ Accipientis faciendā.vide Bar.in.d.l.libera.C.de ſen.

f ¶ Contra p̄dicta.vide pleni^9 ibi per bar.⁊ ibi plene dixi poſt Bald.vbi Sali.⁊ Bal.cōtra Barto.

g ¶ Liberatus eſt.Sꝫ aduerte quia Ro.et Imol.in.l.ariſto.§.labeo.de do.ſequendo do.Frā.de rāp.in.d.l.vlti.ſ̄.de condi.ob cau.tenēt ꝙ ꝑ cautioneꝫ de euictione nō ſit liberatus a primeua obligatione et dicūt hoc nō ꝓbari in.d.l.vlt.et ſic tenent ꝯ̄ Bar.ad ꝙ vide.l.ſi rem meā cū ibi no.ſ̄.e.⁊ latius per Imo.et Ro.in.d.l.labeo.adde Bart.in.d.l.cuꝫ quis.in.§.qui hominē.ſ̄.eo.

Andr.Pomate.

h ¶ Ultimo.not.ſi plures vēdiderint cū pacto de reuendēdo ſi poſtea vn^9 offerat partē ſuaꝫ emptor non teneť reuēdere niſi oīb^9 qd̄ eſt no.vid̄ bar.ī.l.cui vſumfru.ȷ̄.de vſufr.lega.

Andre.Poma.

i ¶ Per hanc.l.vide bar.ꝯſi.cliiij.et clxxxviij.et Aret.cxiiij.in.iij.dubio ⁊.cxxx.⁊ ī.l.quod dr̄ in.ix.colū.ſ̄.de verbo.obli.⁊ vide pulchrū caſuꝫ per alex.ꝯſi.cx.in ver.preterea.volu.v.

k ¶ Infra illud.de quo per bart.in.l.qui vſumfructū.in p̄n.de vſufr.le.vbi plene refert ſe cōſuluiſſe ſpoleti ⁊ idē dicit Bal.in l.j.in fi.C.de pact.inter emp.⁊ vend.ibi.vide ⁊ in.l.ij.⁊ in.l.cui vſufruc.ſ̄.de vſufr.le.ꝑ bar.Adde Bal.conſi.cccxxxij.iij.lib.et Bart.eius conſil.cxcv.

a ¶ In pupillo.de hac.l.vide Cy.in.l.fi.C.de in integ.reſti.⁊ gl.⁊ doc.in.l.fi.C.de filiofa.vbi per Sali.adde qd̄ not.in.l.ij.C.de neg.geſt.

b ¶ Titia.hec.l.eſt not.vide qd̄ dixi poſt Bar.in.l.neqꝫ.C.de cōpen.⁊ poſt Bar.in.l.q vniuerſas.§.qd̄ per colonū.de acq.poſ.Sed an per dationē inſolutū probeť poſſeſſio ⁊ dominiū vide per ſpe.in ti.de loca.§.nūc aliqua.v̄.lij.⁊.lvij.et qd̄ not.bart.in.l.j.ſ̄.de vſuca.⁊ ī terminis bart.in.l.legata.de adi.lega.ho.tex.ēt eſt in.l.ſi liuſſa.§.diuus.et ibi ange.⁊ Imol.de lega.j.⁊ facit ꝙ not.bar.ī.l.ij.ſ̄.de nouati. et limita hanc.l.niſi iure familiaritatis fructus percepit ⁊ ſic ex coniecturis apparet vt not.bart.⁊ imol.in.l.q iure de acquir.poſ.⁊ de materia vide qd̄ dixit bar.ī.l.ad ꝓbationē.C.loca.et Cy.⁊ bald.in.l.iudicia.de rei vēdi.adde huic apoſt.melius ꝑ bar.ꝯſil.cxxj.incip.in cā qd̄nis.dn̄i cioli.

Andr.Pomate.

c ¶ Preſumať.vide q̄ poſui et vide barb.ꝯſi.xj.col.v.⁊ ſe.vol.ij.⁊.xviij.col.xxvj.volu.ij.⁊ lvj.col.ij.volu.ij.⁊ lxx.col.ix.volu.ij.et roma.cxxvij.et ale.cxxxiij.col.iij.vol.j.⁊.cxxxvj.col.ij.eo.volu.⁊ areti.lxxxviij.ad fin.et alex.xxv.col.ij.ad fi.volu.v.⁊ col.iiij.vbi dicit qd̄ perceptione fructuū cognoſciť an poſſeſſio ſit eius vel diuiſa alicuius rei et ſoci.cxxxi.col.j.vbi declarat hoc not.⁊.cclxvj.colū.vj.vbi ēt declarat.

d ¶ Uer.ꝙ ſi.hanc l.dicentem debitorem ſoluentem creditori creditoris ipſo iure liberari.limita nota.vt per glo.⁊ bald.in.l.j.C.de exce.et per bart.in.l.ſolutum.§.ſolutam.de pigno.⁊ actio.iſta non eſt alibi ſm̄ Bald.in.l.fin.in antepenul.col.C.de pact.⁊ in.l.ſi tibi.§.de pig.ff.e.⁊ vide ad materiā tex.cū gl.in.l.cum iuſſu.ȷ̄.eo.

e ¶ Not.ꝙ an donatio quam quis facit ſciēter ſoluēdo indebitū dicatur proprie donatio.vide Bar.⁊ do.Io.in.l.j.ſ̄.ſolu.matri.And.barba.

In pupillo.

a Qn̄ aliqueꝫ eſſe locupletem ex cā actionis dande vel denegāde lit.cōte.tp̄s inſpiciť ⁊ ille dr̄ locupletior q nō eſt paupior.h.d. 1 ¶ † Op.ꝙ inſpiciať tp̄s ſn̄ie:vt.ſ̄.de peti.heredi.l.ſi a patre.§.quo tpe.dicit glo.fateor ꝙ inſpiciť tp̄s quo petitur ⁊ quo iudicať.⁊ ſic vtrūqꝫ.tu dic qn̄qꝫ aliquē locupletē eſſe vel non eſt cā acti.dāde vel de neg.tūc inſpiciť tp̄s lit.ꝯteſt.vt hic cū filib^9.Qn̄qꝫ eſt cā cōdēnationis moderāde:⁊ tūc inſpicitur tp̄s ſn̄ie:vt.l.ꝯ̄.⁊.l.rei iudi.in prin.ſ̄.de re iudicata.

1 ☞ An recolligens fructus ⁊ vtens re vt dn̄s preſumatur dominus.

Titia.

b In pretorio pignore fruct^9 extenuant debitū.h.d.Dr̄ hic in prin.oīa pro dn̄o egit.iſtū text.inducūt quidā ꝙ ſi aliquis recolligit fruct^9:vt dn̄s et vſus eſt re:vt dn̄s:qd̄ dn̄s preſumatur^c pro quo vr̄ tex.in.l.litibus.C.de agri.⁊ cenſi.de quo dic vt dixi in l.quidā in ſuo.in fi.ſ̄.de cōdi.inſti.

Solutam.

Uer.ꝙ ſi^d acceptilatum ſubaudi.i.debitū qd.i.ꝑpter qd̄.ſtipl'onis noīe.i.propter modū ſtipulationis ſolutionis naturalis de quo dixi in p̄n.lꝫ gl.intelligat aliter. ¶ Op.ad prin.de l.fi.§.fi.in prin.ſ̄.de verb.obl.ſo.vt ibi ad fi. ¶ Op.de.l.ſolutionis.ȷ̄.eo.ſo.vt ibi dicam.

☞ An ſoluens indebitū videatur donare.

Si cum aurū.

Indebitū ſolutū ſcienter contra agentē ex eadē cā ope exceptionis repetitur.h.d. ¶ Not.ꝙ^e dixi in caſu ⁊ eſt ſimile in.l.elegāter.§.qui reprobos.ſ̄.de pign.act. ¶ † Op.q ſciēs ſoluit indebitū vr̄ donare:vt.l.cuius ꝑ errorē ȷ̄.de reg.iur.hic vr̄ ꝯ̄ dicit gl.ꝙ ibi dr̄ donatio ⁊ expone.i.irreuocabilis datio.q.d.nō eſt ꝑprie donatio.huc paſſum an ſit ꝑprie donatio examinaui tibi plene in.l.j.ſ̄.de dona.ideo hic omitto.Ad ꝯ̄riū aūt qualiter rn̄demus videam^9 in ſe.ꝯ̄. ¶ Op.indebitū ſolutū ſcientes nō repetiť ſed hic fuit ſolutū ſcienter.ergo nō pōt repeti.dicūt qdā ꝙ ꝑ viam actionis nō pōt repeti.ſꝫ ꝑ viā exceptionis ſic.caſus eſt hic ſꝫ hoc nō eſt bn̄ dictū.nā qn̄cunqꝫ ſoluiť ſciēte indebitū eſt vera donatio:vt dixi.in.l.j.ſ̄.de dona.q̄re doc.dicūt ꝙ qn̄qꝫ pōt eſſe alia p̄ſumptio propter quā animus donādi deficiat ⁊ pōt habere locū repetitio.ita tāgunt doc.in.l.falſus.C.de fur.in mag.diſtin.quā ibi refert Cy.in lec.de hoc tāgā ȷ̄.eo.l.diſpenſatorē.tn̄ q̄tū ad ꝑpoſitū dico ꝙ hic ceſſat animus donādi.q2 apparet ꝙ dedit aīo diſſoluendi obligationē.⁊ ideo ſi ex eadē cā agitur ex qua ſoluit ſolutū repetet ope exceptiōis:ſec^9 ſi ageret ex alia cā:q2 tūc exceptio nō obſtaret.Itē ſecus ſi ab initio ſciuiſſet nullā cām ſubeſſe.q2 tūc nullo modo repetet:vt.l.j.ſ̄.de condi.inde.Item op.de l.ſi id qd̄.ſ̄.de ver.ob.⁊ de pig.ac.l.j.ſolue vt in qua libet earū dixi. ¶ Quero vtrū iſtius eris ſoluti trāſferatur dn̄ium in accipientē.Rn̄deo ſic.q2 conſenſus eſt in corpore:vt.d.l.j.ſ̄.de pig.acti.

Diſpēſatori.

¶ Hāc.l.intellige vt habuiſtis in l.cū quis.ſ̄.ſi debitorē.ſ̄.eo.titu.

Satiſfactio.

f ¶ Opp.q2 aliud pro alio ſolui nō pōt creditore inuito:vt.l.ij.§.j.ſ̄.ſi cer.pe.ſolu.intellige creditore volēte.vt dicit glo.

Soluere.

¶ Op.C.de iure delibe.ran.l.nec emere.⁊ extra de reg.iur.c.inuito.lib.vj.Solu.per obliquum hic conferť beneficiū in inuitū qd̄ dic vt no.in.l.hoc iure.ſ̄.de dona.

1 ☞ Verbum ſolutionis qn̄ cōprehendit acceptilationem ⁊ oēm aliam liberationem.

2 Promittens.x.ſi vſqꝫ ad kalendas nō ſoluerit qd̄ debet ſi liberatur acceptilatione an incidat in penam ex quo naturaliter nō ſoluit.

Solutionis.

Iſta lex eſt aliquātulū difficilis^g ¶ Opp.† de.l.ſolutā.in prin.⁊ in fi.ſ̄.eo.vbi v̄bū ſolutiōis nō cōprehendit acceptilationem:hic dr̄ cōtra quare male dicit Dy.v̄bū ſolutiōis accipiť large qn̄qꝫ ⁊ ita hic.qn̄qꝫ accipiť ſtricte et in.l.cōtra.Iſtud dictū niſi magis declareť nullius eſt effectus.ideo dico ſic.qn̄qꝫ verbū ſolutiōis nō ꝓferť ſimpliciter ſed cū adiuncto.verbi gratia:tu promittis ſoluere pecuniā vel dicit ſtatutū ſi non ſolueris pecuniā ⁊ ſimilia.tūc accipitur ſtricte ⁊ requiritur naturalis ſolutio rei adiecte ad verbū ſolutionis.ita loquitur.l.ſolutā.ſ̄.e.qn̄qꝫ adiungitur verbum obligationis.verbi gratia.ſi ſoluta fuerit obligatio ⁊ conſequitur aliquid dicit.l.vel promiſſio.et iſto caſu refertur ad omnem oīno liberationem.ita loquitur hic idem ſi verbum ſolutionis ſine aliquo adiuncto profert q2 refertur ad obligationē ⁊ quocūqꝫ modo ſit ſoluta obligatio ſufficit.et hic eſt caſus in.l.noſtra. 2 ¶ † Querit Dy.^h tu ꝓmittis mihi dare.x.ſi vſqꝫ b ad kalendas nō ſolueris illud qd̄ mihi debes:interim libero te per acceptilationem:an ſi nō ſolueris naturaliter incidas in penā.Dy.dicit ꝙ non.q2 verbū ſolutiōis accipiť large vt hic.parcat ipſe mihi:q2 ipſe non intellexit hanc.l.quare ego dico fateor ꝙ nō incidit in obligationem ſeu in penam q2 creditoris facto illud qd̄ debebatur deſijt eſſe in obligatione et eo volente non eſt ſolutum.vt.l.in executione.§.fi.ſ̄.de verb.obl.⁊.l.ij.circa prin.ſ̄.ſi quis cau.non aūt liberatur.ideo q2 ſoluiſſe videatur.q2 in propoſita qōne verbū ſolutionis fuit appoſitum cū adiuncto.ſ.ſi non ſoluerit id qd̄ debet:ideo eius naturalis ſolutio requiriť.ſec^9 ſi fuerit appoſitū ſimpl'r:vt ſi non ſolueret vel ſi obligatio non fuerit ſoluta vt dictū eſt.⁊ iſta ſunt multū not.

1 ☞ An ſoluens vt recipiat transferat dn̄ium.

Qui ſic.

i Iſta lex eſt ſubtilis ⁊ notabilis. ¶ Opp.de.l.q id qd̄.§.ea lege.ſ̄.de donati.⁊.l.ſi tibi.ſ̄.ſi certū pe.dicunt glo.ſol.vt ibi.Iaco.de are.in.l.ſeruus dotalis.ſ̄.ſolu.matr.† Soluit vno verbo qn̄ ſoluo eo pacto vt recipiā an transferať dn̄ium.dic aut ille qui eſt redditurus nullū eſt habiturus cōmodū ex traditiōe ſibi facta.⁊ tūc dn̄iū nō transferť.caſus eſt hic.aut eſt habiturus cōmodum ⁊ tunc transferť vt in cōtrario.⁊ patet in.d.l.ſeruus dotalis.ſ̄.ſolu.ma.Si velles dicere latius pro maiori declaratione dicas ſic.aut ſoluens debet recipere poſt tempus aut ſtatim.ſi primo caſu transfertur dn̄ium:vt.l.ſi tibi aream.ſ̄.de preſcri.ver.⁊ eſt ratio:q2 accipiens qui eſt redditurus pōt i habere cōmodū medij tp̄is.ſecundo caſu aut ille primo dans ex redditione ſibi facta debet remanere obligatus reddenti:aut nō debet remanere obligatus reddēti.primo caſu trāſferť dn̄ium de equitate:vt.d.l.ſi tibi.ſ̄.ſi cer.pe.⁊.l.qui id qd̄.§.ea lege ſ̄.de dona.Ratio quia reddens conſequitur commodum.ſecundo caſu aut ille qui ſtatim reddit ex illo momentaneo dn̄io conſequiť aliqd̄ cōmodum ⁊ transferť dn̄ium:vt.l.ſeruus dotalis.ſ̄.ſol.mat.aut nullū cōmodum cōſequiť ⁊ dn̄ij tranſlatio impeditur.caſus eſt hic. ¶ Contra hoc op.ȷ̄.eo.l.ſiqs duos.ſol.predicta omnia que dixi habent locum qn̄ ille cui ſoluitur teneť reddere ex pacto.ſed ſi ſtatim ipſe reddit ex ſua liberalitate tranſlatio dominij nō impeditur:vt.l.contraria.

1 ☞ Si ſtipulor decem in melle vel in frumento: decem ſunt in obligatione:mel vel frumentum in ſolutione.

2 Litis cōteſtatio tollit facultatem ſoluendi qn̄ vnū eſt in obligatione aliud in ſolutione.

f ¶ Satiſfactio.q̄ ſit differētia inter ſatiſfacere ⁊ ſoluere.vide doc.in.l.j.ſ̄.qui ſatiſda.cog.⁊ facit ad.q.de quibus ibi per eos.

g ¶ Solutionis.difficilis.Adde que not.bart.in l.j.ꝙ ibi dixi.ȷ̄.de cuſto.reo.⁊ contra theoricam Bar.hoc videtur facere tex.in.l.iiij.§.ſoluiſſe referendo.iſtū.§.ad §.ait pretor.in ea.l.de re iudica.ſm̄ Ange.hic.ſed pro contraria poſſet referri ille.§.ibi ad.§.ſi qs condēnatus.aliqd per bal.in.l.j.ſ̄.qui ſatiſda.cogan.et qd̄ not.bar.in.l.item liberať.§.j.q.modis pig.vel hypo.ſol.q̄rit et bal.ī.l.fi.C.ad.l.fal.iuſſus dare ex cā cōditionis implende dat argentariū ꝓmiſſorē parte volēte et acceptāte an videať impleſſe conditionē.et de verbo ſolutionis vide bald.no.loquentē in.l.j.ſ̄.q ſatiſda.cog.⁊ Ang.hic.et cōtra bar.hic vid̄ bal.in.l.ij.ſ̄.de iuriſ.om.iud.bart.⁊ bal.in.l.itē liberatus.§.j.ſ̄.qb.mo.pig.vel hyp.ſolui.abbas in rub.extra.de ſolu.

⁊ seqr hanc [illegible]
Bart paul. in l. soluta ſ̄.
eo. alia l. liberatio
nis n̄ 2. de [illegible]
Ripa in l. si se non ob
tulit § solvisse n̄ 2.
de recepti. nata cons.
54 et 60. n̄ 4. l. parte.
que continuat admirabili
c. ad nostram. i. de iur.
dig. vt author agit. in l.
amplius. Item rata haberi.

h ¶ Querit Dyn.Nota de verbo ſolutionis vide bal.in.l.j.ſ̄.q ſatiſda.cog.ang.hic qui allegauit.l.iiij.§.pretor.et.§.fi.ſ̄.de re iudi.ꝯ̄ Bart.vide bal.ī.l.ij.ff.de iur.om.iudi.barto.et bal.in.l.item liberať.ff.qb.mo.pig.vel hypo.ſol.vide q̄ dixi late in rub.extra de ſolu.vbi allegaui ꝯ̄ Ange.in.d.§.pretor ait.et in.d.§.ſoluiſſe.vide que ibi dixi.Andr.barba.

i ¶ Qui ſic.Et ad hāc.l.vide Bal.in aut.ei q.in.ij.col.C.de bo.aut.iudi.poſ.et bar.in.l.fi.C.de vſuca.⁊ bar.in.l.ſingularia.ſ̄.ſi cer.pe.⁊ not.per eū in.l.lege titia.de verb.obli.ver.qd ſi in veritate.et bal.in.l.fi.in.j.col.C.de ſpōſa.⁊ qd ī poſſeſſiōe vid̄ not.bar.in.l.ſi qs vi.§.differētia.ff.de acqui.poſ.

3 Si promitto dare.x. in tali fundo vel in melle ad rationem vnius floreni ꝓ quolibet cado vel in tantis florenis vterqꝫ eſt in obligatione.
4 Inſtr̄m guarentigiatum ſi cõtinet vnũ in obligatione aliud in ſolutione facultas ſoluendi durat donec petatur executio vel quaſi conteſtet̄ lis ſup executione.
5 Libelli forma cõtra obligatum qñ vnũ eſt in obligatione aliud in ſolutione.
6 In obligatione legali qñ vnum eſt in obligatione aliud in ſolutione facultas ſoluẽdi durat donec iudicati conueniatur.
Intellectus ad tex.in.l.ſi vero.§.fi.ſ̄.ſo.ma.
7 Facultas ſoluẽdi adiecto tollit̄ litis cõteſtatione.

a Si quis ſtipulatus.[a]

¶Iſta eſt notabilis lex et nunꝗ̄ credo me intellexiſſe eo modo quo nũc.⁊ huic.l.neſcirem dare concor.nã.ll.quas glo.allega.pro cõcor.ſunt contrarie. Cõteſtatio litis tollit facultatẽ ſoluẽdi circa rẽ adiectam ad ſolutionẽ ⁊ circa pſonã.h.d.
1 ¶†No.hic duo.primo ſi ſtipulor.x.in melle vel inſtrumento et ſimilia.x.ſunt in obligatione: mel in
2 facultate ſoluẽdi.¶†Secundo no.ꝙ ꝑ litis cõte. quis perdit facultatẽ ſoluẽdi:⁊ hoc neſcio alibi. lꝫ gl.alleget ꝓ concor.quaſdã.ll.q̃ vere ſunt ꝯtrarie. ¶Ad primum dictum op.⁊ videtur ꝙ poſſit promittere ſoluere ſpeciem pro pecunia vel aliud pro alio ⁊ eſt in obligatione:vt.l.j.§.an poteſt.ſ̄. de cõſti.pecu.⁊.l.ſi fundum.in fi.ſ̄.de pigno.Glo.vt arbitrator huius timore dicit ꝙ hec verba ſtipulationis fuerũt aliter cõcepta quã tex.ſonat: qꝛ fuit dictum promittis decẽ:aut mel:⁊ ita eſt bonũ ſimile qd̃ ponit̄ in fi.l.ita dicit gloſ.quidam reprehendũt hanc ſolu. qꝛ vtrũqꝫ eſt in obligatione ⁊ per conſequens deberet dari libellus alternatiue ⁊ etiaꝫ ſententia deberet fieri alternatiue ⁊ põt etiã poſt ſententiam ſoluere quid vellet:vt.l. eũ qui certarũ.§. fi.ſ̄.de ver.obli.Ego ſuſtineo gl.qñqꝫ vtraqꝫ pars alternatiue eſt ita ſufficienter compoſita ꝙ ad obligationem ſufficeret vtrũqꝫ eſſe in obligatione et tunc procederet cõtrarium:ſed qñ vna pars eſt recte compoſita que cõtinet certũ:alia nõ:qꝛ cõtinet incertum tunc procedit iſta gl.nã promittis dare decem in.x.cõſiſtit obligatio cũ adiecto:aut mel in melle nõ etiam expreſſa quãtitate. ideo obligatio eſt nulla in melle:vt.l.triticum.ſ̄.de verb.obli.⁊.l. iſta ſtipulatus.circa princ.⁊ ita debet intelligi.aut mel.ſcꝫ ſoluẽs pro illis decem.Quñqꝫ ad obligationem mel nõ poteſt intelligi adiectũ propter incertitudinẽ.⁊ tunc procedit exemplũ de adiecto.qꝛ adiectus non põt videri ad obligationẽ cum ſibi nõ poterit queri per liberã perſonã.et ideo videt̄ adiectus ad ſolutionẽ:⁊ ita loquit̄ gl.noſtra ⁊ eſt notabilis caſus.tamen qꝛ iſta lec.cõtinet aliquam diuinationẽ ideo gl.intelligit hãc.l.prout litera iacet vt exponamus ꝓmittis.x.in melle hoc eſt decẽ que mihi debes dabis in melle:vel eorum ſulutionem facies in melle. Aduertatis ponendo caſum hoc modo remaneret contra.primo ſignatũ. qꝛ poteſt promiti ſolui aliud pro alio:ſed ad cõtra. reſponde ꝙ iſta verba non fuerunt adiecta ſeu relata ad verbum obligatiuum.hoc eſt ꝓmittis facere ſolutionem in melle.ſed ad verbũ obligationis executiuum.vt poſſes facere ſolutionem in melle. vel liceat tibi facere ſolutionẽ in melle. ⁊ ſimilia verba ita apoſtillabat hoc do.Old.que verba mihi ſatis placent.tñ aliquãtulum faciũt violentiã text.ideo intellige ſimpliciter prout iacet ꝙ aliqs ſtipulatꝰ fuit.x.in melle intelligit̄ mel adiectũ ad ſolutioneꝫ tm̃.ratio qꝛ nõ ꝯtinet intereſſe agentis ſed magis intereſſe rei qd̃ apparet qꝛ mel ꝓmiſſum eſt in gñe Item qꝛ nõ eſt taxatũ certum pretiuꝫ mellis ideo debebit̄ iuſto pretio merito nõ ꝯtinet meum.i. creditoris aliqd̃ intereſſe.ſed ſolum debitoris q facilius
3 põt ſoluere:ſed ſi†poneremus ꝙ eſſet ꝓmiſſa certa aliqua ſpecies:vt ꝓmittis dare.x.in tali fundo. tunc qꝛ mea intereſſe põt habere fundum etiã pro iuſto pretio ꝓpter aliquã affectionem:tũc totum eſſet in obligatione.ſ.dare.x.in illo fundo: vt l.⁊ ſi equo.ſ̄.de lega.j.ita loquuntur contraria: idem puto ſi eſſet taxata quãtitas in melle:vt puta ꝓmittis mihi dare.x.in melle ad rationẽ vniꝰ floreni pro quolibet cado ſeu menſura.tunc qꝛ põt mea intereſſe:qꝛ venderem plus dicerẽ totum eſſe in obligatione.vt preallega.l.cõtra.ꝓ hoc facit ꝙ dicimus de loco adiecto ſi promitto ſoluere in certo loco.qꝛ mea põt intereſſe ſolui in illo loco nõ potes mutare locum.vt.l.ij.ꝑ totũ titu. ſ̄.de eo qd̃ certo loco.facit.l.qui rome.in prin. de ver.ob.⁊ ideo ſi ꝓmitto tibi dare.c.libras in florenis. floreni non ſunt in ſolutione tm̃ imo ẽt in obligatione.Ratio qꝛ floreni habẽt communem eſtimationem vnde promitto dare tantuꝫ in florenis ſm̃ communẽ eſtimationem. et de iſta eſtimatione limitata cõtingit quandoqꝫ lucrari. Sed pone ꝙ dixi promitto tibi dare.c.in pecunia minuta quid releuat iſtud:certe videtur ꝙ nihil releuat. qꝛ in obligatione eſt pecunia minuta.vt.l. numis.de lega. iij.ergo adijcitur ad ſolutionẽ illud idem puto tamen ꝙ aliquid operetur.nam cum ſm̃ cõſuetudinem poteſt ſolui ꝓ pecunia minuta florenus vt not.in.l.ſi quis argentum.C.de dona.⁊ dicam.j.eo.l.paulus.operabitur illud .c. in pecunia minuta hoc eſt non liceat tibi ſoluere pecuniam groſſam pro illis.c.ſicut enĩ ꝑ lit.conteſt.poſſum mihi preiudicare in eo quod eſt in facultate ſoluendi ita poſſum mihi preiudicare ꝑ expreſſionem
b iſtorum verborꝫ.¶Expedito primo caſu venio ad ſcõm[b] dicitur hic ꝙ per lit.ꝯteſta.quis perdit facultatẽ ſoluendi aliud ꝓ alio.cõtra.ſ̄. de peti.here.l.item veniunt.§.cum prediximus.⁊.l.miles.§.decẽ.ſ̄.de re iudi.vbi durat facultas ſoluẽdi donec iudicati agat̄.ſed hic ſufficit litis conteſta.factã ſuper principali.iſte ergo.ll.que hic alle.per gl.pro cõcor. ſunt directe cõtrarie.⁊ ſic iſta.l.remanet ſingularis.Sol.dicunt quidam ꝙ in ipſa ſententia deducitur ꝙ habeat facultatẽ ſoluendi.Iſta ſolu.eſt
4 vera in ſe.⁊ non quãtum ad illas.ll.⁊ ꝑ hanc†ſolu.dico ꝙ in inſtrumentis cõfeſſionatis ⁊ continentibus guarentigiã que habent executionem paratam ſicut ſentẽtia ſi ibi vnũ venit in obligatione aliud in ſolutione durat facultas ſoluendi donec petatur executio illius inſtrumẽti vel magis proprie donec fiat lit.cõteſt.vel quaſi cõteſt.ſuper illa executione. ar.
5 predicti.§.cum prediximus.⁊.§.decem.† Item ex predictis dico ꝙ libellus debet formari in caſu noſtre.l.⁊ in ceteris ſimilibus cõuentionibus hoc modo:vt petat̄ illud tantũ qd̃ eſt in obligatione.nec habeat neceſſe actor dicere ꝙ ille aliud ſoluendo liberetur.Si enĩ illud peteret actor qd̃ condẽnaretur ad.x.ſoluẽda in melle quis dubitaret ꝙ etiam poſt ſententiam poſſet ſoluere in melle cum hoc deuenerit in ſententia.x. ergo ſunt petenda ſimpliciter.vel ſi quis vellet aduerſariũ reddere certiorem poſſet dicere peto reum condẽnari ad decem. et paratus ſum recipere ante lit.cõteſta.illa.x.in melle vnde ſolutionem predictam factam ad ꝯtra.in
6 ſe veram puto.¶†Sed quero quid ſi in caſu.ll. cõtrariarũ hoc in ſñia nõ fuiſſet dictũ.Reſpondeo idem qd̃ noxe deditio eſſet in ſolutione quo ad conueniretur iudicati.vt dictis.ll.⁊ arg.pro hoc expreſſum.ſ̄.de doli
c excep.l.fideiuſſor euic.nõ ob.[c] hec.l.qꝛ hic loquitur qñ vnum eſt in obligatione aliud in ſolõne ex diſpoſitione hoĩs.ſecus ſi ex diſpoſitione legis.qꝛ tunc nõ precluditur facultas ſoluendi.niſi donec iudicati conueniatur:vt predictis.ll.Ratio eorũ eſt qꝛ mitius agit̄ cũ.l.ꝗ̃ cũ hoĩe:vt dicam in ſimili.j.rem ra.ha.l.amplius.⁊ ſm̃ predicta intelligo.l.ſi vero.§. fi.ſol.ma.ſic etiam poſſemus dicere in hipothecaria in qua ſi qs condẽnatur ad rem reſtituendam lꝫ habeat facultatem cõuentus offerendi debitum principale:vt.l.mulier.ſ̄.quib.mo.pig.vel hypo.ſolui.et idem in
7 multis ſimilibus quaꝫ tene mẽti perpetuo.Tertio† habetis[d] hic ꝙ facultas
d ſoluẽdi adiecto tollitur per lit.cõteſta.⁊ hoc eſt clarum.

Si quis offerenti.

De materia huius.l. dixi tibi.in.l. falſus.§.j.j.de furtis.

1 ☞An ſucceſſor poſſit habere ratũ qd̃ factũ eſt noĩe prioris prelati: et an heres poſſit habere ratum qd̃ eſt factum noĩe defuncti.

e Si creditor.

[e] Not. ex primo dicto ꝙ pater arrogator põt ratum habere illud qd̃ geſtũ eſt noĩe filij arrogati ante arrogationem.hoc facit ad.q.vtrum ſucceſſor poſſit habere ratum id qd̃ eſt factũ noĩe prioris prelati.Item an heres poſſit habere ratum id qd̃ eſt factum noĩe defuncti de quo plene vide ꝑ do.Dy. extra de reg.iur.c.ratum.vbi queri poteſt.⁊ videbitis in.l.ſi is cui bonis.j. rẽ ra.ha.in.ij.reſponſo.¶Not.ꝙ ego poſſum habere ratum eo tp̃e quo non poſſet mihi ſolui.ſimile videbitis.j.eo.l.cum decem.§.ij.Sed opp.j.rem ra.ha.l.bonorũ.ſolu.vt ibi dicam.

Si ita ſtipulatus.

Per cõſtitutum nõ tollitur facultas ſoluendi adiecto. Item adiecto a filio põt ſoluere pater.et quod adiecto ſoluitur poteſt condici a dño.h.d.¶Op.ꝙ differentia ſit vt.l.aliud.j.eo.⁊.l.vero §.j.ſ̄.eo.ſo.qd̃ hic dicitur nihil intereſt.dic ꝗ̃tum ad ea que hac.l.dicuntur ſed ꝗ̃tum ad alia bene intereſt.vt.ll.contrarijs.

Is qui.

Uſucapio creditoris pro ſoluto liberat debitorẽ ſoluentẽ.h.d.vel breuius ſoluẽs.recõciliat̄ vſucapione.h.d.cõcor.ſunt in glo.

Quoties.

Due cauſe lucratiue non poſſunt circa idẽ concurrere.hoc dicit.¶Opp. de.l.ſi is qui ſtichũ.ſ̄.de actio.⁊ obligatio.ſolutio.intellige ꝙ ibi erãt due cauſe quarũ vna nõ erat lucratiua.hic ambe erant lucratiue

Soluens

a ¶Si quis ſtipulatus.vide bal.i.l. ſi qñ.§.j.in fi.ſ̄. de leg.j.⁊.in.l.ſtipulationes nõ diuidũt̄ ⁊ in.l.inſulã. de v̄. obliga.

b ¶Venio ad ſcõm. adde qd̃ not.bar.i l. ſtipulatiões. nõ diuidunt̄.de verb. oblig.ibi nono reſtat ver.iuxta p̄dicta.⁊ vide in materia ꝙ ꝯſuluit bar. in cõſi.incip.bart. de tuder.⁊c. adde q̃ voluit Bal.cõſi, cccvij.j.lib.

c ¶Non ob. Adde bart.in.l.ſi maior. C.de trãſac.⁊ in.l. ſtipulationes non diuidunt̄.v̄. nono reſtat.⁊ v̄ſi.iuxta p̄ dicta moueo vnuꝫ dubiũ.ſ̄. de verb. ob.⁊ qd̃ no.bal.in l.ꝑ hãc.C.de tẽpo. ap.⁊ qd ſi cõpetat ex diſpoſitione teſtatoris dicvt ĩ.l.ſi qñ.§.heres. de le. j.⁊ ibi Bar. Pau. de caſt.

d ¶Tertio habetis.vide ſpe.in.tit. de obli.⁊ ſo.§.j.v̄. quid ſi ⁊ qd̃ no.ĩ.l. fundꝰ.§.ſi plures. ſ̄.de pigno.

e ¶Si creditor. adde not.Bar.in.l. ſi procu.falſo.in.iiij. q.de cõdi. ob cau. per iſtũ tex.

---

1 ☞Soluens ſcienter procuratori reuocato videtur donare niſi agat expreſſe vt faciat eum a domino liberari.
2 Approbare nõ poſſum quo ad actionẽ cõſequẽdã qd̃ ſemel reprobaui. An quo ad exceptionem remiſſiue.

Diſpenſatorem.

Iſta.l.eſt multũ not.⁊ breuiter hoc intẽdit.debitũ in ſeruitute ꝯctũ minuit peculiũ.ſecus ſi eſt ꝯctũ ĩ libertate.Itẽ qd̃ ſemel reprobaui poſtea approbare nõ poſſum ad actionẽ ꝯſequẽdã.h.d.⁊ diuidit̄ ĩ duas partes.pͥma qñ debitores liberant̄ ſolutiõe ſcḋa qñ nõ liberant̄ ſolutiõe.e.ſcḋa ibi v̄o nõ liberant̄.Itẽ pͥma ſubdiuidit̄ qꝛ qñqꝫ ſoluit̄ actori reuocato poſt libertatẽ.qñqꝫ ante libertatẽ.ſcḋa ibi cũ vero.ãte ver.ſi vero nõ liberant̄ ⁊ eſt no.tex. ¶Circa primũ dictũ glo.format vnã.q.d̄r in text.ſi debitores liberant̄ q̃ro qñ eſt verũ.Rñ.qñ ignorãt creditorẽ mortuũ eſſe qd̃ dic vt declarat text. optime in.l.ſi is qs
1 ſeruos.ſ̄.eo.¶Ulterius q̃ro qd ſi aliqs ſoluit ſciẽs mãdatũ reuocatum eſſe dicit glo.nõ põt repeti a dño ſi ille ꝓcurator recipiens ex actis pſonis tenet̄ in eo qd̃ glo dicit diſpẽſatorẽ non teneri dño. intellige qñ non recipit noĩe dñi.⁊ ſic ab initio habuit malũ animũ. al's dñs poſſet habere ratũ illã ſolutionẽ factã ſuo noĩe: vt in fi. iſtius.l. Item illud qd̃ d̄r ꝙ iſte diſpenſator tenet̄ ex actis pſonis ſoluẽtibus ſciẽter vr̄ ꝯ .l.j.ſ̄. de cõdi.inde.qꝛ ille q ſciẽter ſoluit indebitũ nõ repetit.Iac.de are.C.de fur.l. ſi.circa prin.diſtinctionis mag.dicit ꝙ illud eſt verũ ꝙ ſolutum non repetitur qñ animus donãdi p̄ſumit̄.ſed qñ ſoluit̄ falſo ꝓcuratori animꝰ donãdi nõ p̄ſumit̄.ideo põt repeti.⁊ dicit ipſe ꝙ eſt opi.ſua tñ vt videat̄ hoc tꝫ gl.hic.Sed ꝯ.gl.habemꝰ in.l.ſi ꝓcuratori falſo.ſ̄. de ꝯdi. ob cau. ⁊ iſtã ptem tꝫ Dy.⁊ ꝓbat̄ ꝑ tex.in.l.q fundũ.§.ſeruus meꝰ.ver. ꝙ ſi ſciẽter.ſ̄.ꝓ empto.⁊ de leg.ij.cũ pater.§.meuio.ꝓ hoc etiã.ſ̄.de cõdi.inde.l. ſi nõ ſortẽ.§.ſi filio.Sed iſta glo.poſſet dicere verũ qñ qs ſoluit falſo ꝓcuratori ſciẽter hoc acto ꝙ eũ faceret liberari.ſed ſi qs ſolueret ſibi tanꝗ̄ diſpẽſatori ſeu tãꝗ̄ ꝓcuratori cũ ſcret mãdatum eſſe reuocatũ tunc donare
2 vr̄.ita loquunt̄ ꝯria.¶Expedito † de primo paſſu: venio ad ſcõm
a dicit̄ hic ꝙ ſemel reprobaui non poſſum poſtea approbare.[a] ꝯ in.l. quo enĩ.§.j.j.rẽ ra.ha.gl.ſoluit optime ꝙ ſemel reprobaui nõ poſſum poſtea approbare ꝗ̃tum ad actionẽ ꝯſequendã: vt hic: ſed ꝗ̃tuꝫ ad exceptionẽ ſic.vt.l.ꝯria.ita dicit gl.q̃ incipit.j.rẽ ra.ha.⁊c. quã glo.multũ no.Spec. in ti.de defenſore.§.j.v̄.ſꝫ pone egiſti.format iſtã.q.ſi ſemel nõ habui ratum factũ a defenſore meo.an poſſim poſtea ratum habere.dicit ipſe ꝙ non ꝗ̃tum ad mei cõmodũ ꝑ.l.iſtã.⁊ ſic an quo ad exceptionẽ vr̄ ꝙ non proficiat ratihabitio ſi ſemel reprobaui ſm̃ eũ.qd dicemus.hũc paſſum dimitto nunc.dicã vobis cras.¶Ulterius d̄r hic ꝙ reprobãdo tollitur actio neg.geſt.ꝯ in.l.põponius ſcribit.ſ̄.de neg.geſt. Sol.dic actio tollitur.i.eius natiuitas impedit̄.⁊ ſic ceſſat contrarium.

Si pupilli.

Pupillus non obligat̄ facto ſuo niſi inquantum eſt factus locupletior.h.d.

1 ☞An cum do ⁊ tu reddis ſtatim preſumatur pactum preceſſiſſe.

Si quis duos.

Una res põt ſolui ex duabus cauſis lucratiuis. Itẽ in quãtitatibꝰ non hꝫ locũ regula de duabꝰ cauſis lucratiuis.h.d.ibi ꝗ̃ dediſſe.ſed ecõtra potiꝰ dediſſe ꝗ̃ ſoluiſſe ex alio p̃tio precedente.¶Op.due cauſe lucratiue nõ pñt ꝯcurrere circa idẽ:vt.l.meuiꝰ. §.duobꝰ.ſ̄.de le.ij.dicit glo.ibi de ſtricto iure h̄ de eqtate vel ibi debebat̄ idẽ ex duabꝰ cauſis lucratiuis.hic ex vna.ſꝫ certe hic poſſũt due cauſe dici qꝛ quot ſunt hoĩes tot ſunt ſtipulationes:vt.l.ſcire debemꝰ.ſ̄.de v̄.ob. vel ſuſtinendo glo.dic ꝙ hic eſt tm̃ vna cã qꝛ dixit duos hoĩes nõ dixit ſtichũ ⁊ pãphilum:vt.l.ſi ex toto.§.fi.ſ̄.de leg.j.Sed inſtat̄ ſi vna res nõ põt ſolui ex duabꝰ cauſis lucratiuis multominus dꝫ poſſe ſolui ex eadẽ cã quare tenerẽ primã ſolõnẽ:qꝛ illud verũ de rigore.hic de eqtate.vt dicam.j.eo.l.q decẽ.§.ſtichũ.¶Itẽ oppo.de.d.§.duobꝰ.ſol. illa regula de duabꝰ cauſis lucratiuis nõ hꝫ locũ in quãtitatibꝰ. caſus eſt hic ⁊ plene dico in.§.duobꝰ. ¶Item op.de.l.qui ſic.ſ̄.e.ſol. ibi ex pacto ſe aſtrinxit ad reddẽdũ.hic v̄o dabat ex mera liberalitate.vt ibi plene dixi.¶Quero
1 qd † in dubio[b] qñ ego tibi do ⁊ tu ſtatim reddis vtruꝫ in dubio preſumatur
b preceſſiſſe pactũ.qdam ꝙ ſic.ar.l.ſi heres pecuniã.ſ̄.de ſta.li. ſꝫ certe.l.illa non facit.⁊ puto contra verum per hanc.l.in fi. que loquitur quid ſit preſumendum in caſu dubio ex eo qd̃ dicit videri.contra hoc tñ facit.l.⁊ ſed iulia §.proinde.ſ̄.ad macedo.ſo.fateor ꝙ ſi ego ſtatim reddidi preſumit̄ ꝙ ego ab initio habuerim animũ reddendi nõ tamẽ ꝙ preſumat̄ pactũ cum creditore.⁊ ita loquitur qd̃ dixi.ſ̄.

c Si ſeruus.

[c] Iſta eſt notabilis.l.⁊ breuiter.h.d. Cõditio conſiſtens in dando in perſona pupilli ſine tutoris autoritate vel curatoris nõ impletur. ſecus ſi in faciendo cõſiſtit.h.d.¶Op.de.l.ſi ſtipulatus fuero mihi decem.ſ̄.e.ſol.ſm̃ veram lect.ibi pupillus erat adiectus.⁊ ei ſoluebat̄ ad vtilitatem alteriꝰ non ad vtilitatẽ ipſius pupilli hic vero ſoluebat̄ ad vtilitatem pupilli. ¶Item op.de.l.meuius.ſ̄.de condi.⁊ de.ſolu.ibi conditio nullo modo effectualiter poterat adimpleri.hic ſic. ¶Quero hic loquitur de curatore
d furioſi ⁊ tutore pupilli.quid de curatore adulti.[d] de hoc habetis no. text.in.l.lucius.ſ̄.de ma .teſt. dic vt ibi.

1 ☞Lex in dubio debet intelligi de actione de qua tractatur in titulo ſub qua eſt ſituata.

Si hominẽ.

Nõ liberat̄ qs dando ſeruũ ꝓ noxa pignoratũ: vel in quo habet̄ vſufructus.h.d.iſta.l.eſt aliquãtulũ fortis. ¶Ad.l.iſtã op.de.l.ſi oleũ.§.⁊ ſi tu.ſ̄.de dolo.ſol. qd̃ ibi dicit̄ de dolo: dic.i. iudicati noĩe doli. Iſta
1 ſo.nõ eſt bona† qꝛ lex dꝫ ĩtelligi in dubio de actione de qua tractat tit. ſub quo poſita eſt:vt no.in.l. ſi.ĩ prin.ſ̄.de cõdi.inde.probat̄ in .l.j.§. imperatores. ſ̄.de in diẽ adiec. ergo debet intelligi ibi de actione de dolo. So.ibi qꝛ reus dedit ſeruum pro noxa fuit abſolutꝰ ab obſeruatione iudicij. ⁊ ſic qꝛ cum nõ fuerit lata ſñia cõdẽnatoria non põt agi iudicati:ſed hic dedit ſeruũ ꝓ noxa poſt latam ſñiam condẽnatoriam.¶Op.qꝛ per hanc dationẽ preiudicatur creditori ⁊ vſufructuario:vt.l.ſi ex duobꝰ. §.fi.ſ̄.de noxa.⁊.l.ſi noxale.eo. ti. glo. ponit duas ſol.accipio vltimã.dico ꝙ in contrarijs creditor et vſufru.erat preſens tp̃e quo fuit iudiciũ agitatum ⁊ ſecuta condẽnatio merito ſibi preiudicat. hic vero non fuit preſens.Iſta ſol.eſt vera ꝓbat̄ in text. ⁊ gl.in.l.ſi is qui.ſ̄.de dã infec.⁊.l.ſi finita.§.ſi qua iura ſunt.⁊.§.ſi de vectigalibus.eo.ti.¶Sed ꝯtra predicta op.de.d.l.ſi noxale.§.fi.eo.ti. vbi p̄iudicatur creditori etiã abſenti: vt contra eum det̄ exceptio. ſolu.ad hoc vadit ꝓprie prima ſolu.poſita in glo.qꝛ illud verum eſt qñ dñs agit contra creditorem vel fructuariũ vt aut cõferat ad eſtimationem a
litis aut dimittat ius qd̃ hꝫ:hic v̄o qñ contra tales non egit.Iſta ſolu.non videtur vera qꝛ ſiuis.d.l.ſi noxale.loqtur etiã qñ cõtra eos non eſt actũ:et tñ cõpetit exceptio cõtra eos.vnde Iaco de are. dicit ꝙ verum eſt ꝙ exceptio competit contra vſufructuariũ ⁊ cõtra creditorẽ::tñ hoc nõ ob. põt agi iudicati:vt hic d̄r.ideo qꝛ ille q debet dare ſeruum ꝓ noxa tenetur rem accipiẽtis facere.hic ergo lꝫ accipiens habeat exceptionẽ donec dãnum ſibi emendetur:nõ tñ res eſt facta pfecte accipientis:merito agit iudicati.ſ̄.de acqui.poſ.non videtur.¶Contra iſtud dictum op.qꝛ ſi hꝫ exceptionem cõtra creditorem ⁊ fructuariũ:ergo ꝑinde eſt ac ſi illi nõ haberent actionem:vt.l.ſi quis obligatione. §.j.j. de regu.iur.Reſpon.ſuſtinendo Iaco.de are.qd̃ hoc non competit huic cui ſeruus eſt datus pro noxa exceptio ſimpliciter:vt poſſit retinere:qꝛ poſſet ille emẽdando.ſ.dandũ ſeruum auferre merito:qꝛ ſibi habere nõ lꝫ poteſt agere iudicati ac ſi traditus non eſſe.contra loquit̄ qñ quis habet exceptionẽ que omnino perimit actionem aduerſarij. vel aliter dico ꝙ ille cui ſeruus eſt datus ꝓ noxa habet exceptionem contra creditorem ⁊ fructuarium verum eſt ſi probet de delicto cõtra eos. nam probatio facta cõtra dñm ipſis abſentibus nõ p̄iudicat b
vt.d.l.is qui.⁊ .l.ſi finita. §. ſi qua ſunt iura. ⁊.§. ſi de vectigalibus.ſ̄.de dã infec.merito põt agere cõtra dñm iudicati ne grauet̄ nouis ꝓbationibus ⁊ nouo iudicio contra illos.¶Item op. extra gloſ. c
de.l.ſtatuliberum meuio.in prin.⁊.§.illud.ſ̄.de ſtatulib.vbi non fecit perfecte accipiẽtis ⁊ tamen dãdo pro noxa liberatur.Sol.ibi cauſa ex qua ſperabatur ſeruum auferri ab eo cui traditus erat talis qui habebat coſummare actionem noxe:et etiã dominium vt libertas que ſperabatur . ſed hic non erat talis cauſa que actionem noxe extingueret:ideo durat actio iudicati. ꝓ hoc facit.l. pretor. in prin.ſ̄ .de noxa.

Quod in diem.

Op.de. l.ſi ita relictuꝫ. d
§.pegaſus.ſ̄.de leg.ij.⁊.l. in fideiuſſore.§. cum pollidius.ſ̄. de vſur.ſolu. illud cum tempus apponitur gratia debitoris.Item oppo.ſ̄.de vſufru.lega.l.ſi mihi vſuſfructus in biennium .ſol.gl. quod ibi biennium erat taxatum cauſa limitande obligationis non cauſa differende ſolutionis merito poteſt agi ante illam diem. ſatis eſt bona iſta ſol.vel aliter ibi tempus non fuit adiectũ obligationi ſꝫ fuit adiectũ ad limitandũ tp̃s quoad vſuſfructus durare debebat.

1 ☞Partis perceptio ⁊ litis conteſtatio non equiparantur.

a ¶Poſtea approbare. an qd̃ ſemel reprobaui poſſiꝫ poſtea approbare.vide ꝑ Bart.in l. põpo. de nego. geſ.⁊ iõ dicit Bal. ꝑ illũ tex.in.l. falſus.in.ij.col. C.de furt. qd̃ factũ per procuratorẽ reuocatũ non poſſum ratuꝫ habere de q̃ dixi poſt Bar. in l.ſi tutor.in q.cau. in integr . reſti. et meliꝰ ꝑ Bal.in .d. l.falſus. in ver.ſecundo querit̄ nũquid factum circa fi.intellige vt ꝑ bal.in.l. abſentis. C.ſi cert. pet. Adde Fede.conſil.ccxxxviij.

b ¶Si quis duos. Quid in dubio.vide ꝑ Bar.in.l.ſingularia.ſi cer. pet.

c ¶Si ſeruꝰ.no. cõditio exiſtens in dando nõ põt per pupilluꝫ impleri niſi autoritate tutoris. ſecus in faciendo. facit text. in.l. in cõditionibus pupillus .de condi . et demon. Andre barba.

d ¶Si ſeruus. qd de curatore adulti.vid̃ Bar. ⁊ doc. in.l. in conditionibus pupillus. ſ̄. de cõdi. ⁊ demõ.

a ¶ Qui decem. Adde ꝙ hec.l.fallit in debitoꝛe generis. limitati quo ad ſolutionem qꝛ tunc etiam ipſo iure liberatur ſm Bald.in.l.acceptam.in j.col.C.de vſur.vbi habeť etiam ꝙ oblatio cũ cõſignatione ſemper libera t ipſo iure qđ not.

b ¶ Res oblata. Sed quid ſi poſt oblationem factam a debitoꝛe ipſe debitoꝛ conſignauit eam ⁊ poſtea eam recipit: poſtea periijt: dic quod periijt periculo debitoꝛis. text. eſt nota. in.d.l.acceptã. in fin.⁊ vide Bar. in.l.cui fundus.de condi.et demon. Sed quid ſi debitoꝛ non obtulit ſʒ extraneus pꝛo eo an debitoꝛ liberetur.vide bal.in.l. obſignatiõe.et ibi glo.C.eo.et bar.j. ea.l.§.fin.

c ¶ Sed cõtra hoc. Et per id qđ dicitur hic in text. in ij.reſpõſo. pꝛobať ꝙ vbi aliquis qđ debet alteri cõferre ad finem vt conſequatur actionem vel non incidat in moꝛam vel ſe purget requiritur oblatio verbalis rei in pꝛeſentia non extantis nihil habet obſtare: vt in l.ſeruus ſi heredi. §.fi.ff.de ſtat.libe. ⁊ not.i.l.pꝛetoꝛ.§. ſi quis paratꝰ. ff. de no.ope.nun.et ibi not. Barto.et qđ ibi dixi poſt gloſſ.qꝛ vbi opus eſt facto ibi verba non ſufficiunt c.j.de eo qui mit. in poſſeſſ.cau.rei ſer.ſed illa regula foꝛte limitari poteſt niſi quis debeat offerre rem que momento nõ expeditur vt eſt pꝛobatio qꝛ tunc ſufficit qđ verbo offerat ſe ſtatim pꝛobaturum.l. ſi is a quo. in pꝛinc. ſ.vt in poſ.lega.et hoc videtur de mẽte Innocen.⁊ Hoſtien.in.c.poſt electionem. de conceſſio.pꝛeben.⁊ domi. Anto.in.c. ex parte.licet Joan. and.videatur ſentire contrarium in.c. interpoſita. in pꝛincip.de appella. quod not. et adde quod not. Bald.in.l.j.C.ne lice.ter.pꝛouo.in.l.j.⁊.ij.colum,⁊ quod not.gloſ.⁊ Bart.in.l.ij.C.de edict. diui Adri.cum ſimilibus. et de veritate huius dicti aliquid per Jmol. in.l.ſi dubitetur.in pꝛincip.ſ.de fideiuſſo.⁊ quid ſi mulier non vult dotari a fratribus vel a patre ne per ſtatutum excludatur a ſucceſſione vide Bald.dicentem.quod ſufficit offerre dotem in.l.fina.in.iiij.colum.C. de pac.ad pꝛedicta vide omnino Pau.de caſt.in.d.l.ſi dubitetur in pꝛ. et id quod not.Bart.in.l.iam tamen.§.nunc videamus.j.iudi.ſolui.vide Bart.in dicta.l.ſi moꝛa.⁊ in.d.l.aceptam. Adde quod poſui in.d.§. ſi quis paratus.

d ¶ Ultimo quero.Bald.tamen in.l.acceptam.in.vj.q.C.de vſu.et in.l.ſi moꝛa.j.ſolu.matri.aliter dicit:videlicet quod vbi quis tenetur in genere offerẽdo liberatur a duobus ſcilicet a caſu foꝛtuito ⁊ leuiſſima culpa per iſtum textum in verbo culpa qꝛ in dubio debet intelligi de leui vt ẽ gloſ.licet nõ allegetur.l.in venditione ver.de temp. de bo.auto. iudi. poſ.ſed teneo opi. Barto.per not.in fi.per gloſa.in.l.ſi vt . certo.§. cõmo. ff.cõmo.⁊ in.l.j.de eſtima. act. dicerẽ tamen in puncto iuris ſuſtineri poſſe opi.Bal.qꝛ ratio quare offerendo ſpeciem quis liberatur a culpa leui eſt quia illam oblationem non recipiendo videť eſſe in culpa leui ideo vna culpa in alia compenſatur l.ſi ambo.de compẽ.ſecus in leuiſſima.qꝛ non debet compenſari cum leui.vnde ſi aliqs tenetur de omni culpa ⁊ caſu offerendo conſtituit alium in leui culpa.⁊ ipſe offerens debet liberari a leui et multomagis a leuiſſima quod eſſet minus vt no.idem Bal. in.d.l. acceptã .C. de vſur.neqꝫ ð lata ad leuem ſit cõpenſatio vt nota. gloſſ. in dicta.l. ſi moꝛa . et ibi vide Bart. et Bald. in dicta.l.acceptam. vj.q.

¶ Culpa tenetur. Quid ſi ſola moꝛa ex cauſa vt qs teneatur de caſu an oblatio liberet ab aliqua culpa viđ Bartolum in p̃allegata.l. ſi moꝛa.

¶ Si cum mihi. nota ex hac.l. Et adde quod ſtipulatio etiam nulla ſequens purgat moꝛam pꝛecedentem : vt ſcripſi poſt Jmol. in .l.ſcire debemus.§.finali.vbi Rapha.nota. vide limitationem per Angelum in.l. ſi ſeruum.§.finali.de verboꝛum obliga.per textum ibi quem dicit ſingularem.

g ¶ Offerendo liberat.an ſi extraneus offert pꝛo debitoꝛe liberetur debitoꝛ ſicut ſi ipſe offerret. Adde Baldum poſt gloſ.in.d.l. obſignatione.C. eodem.et Barto.⁊ Bald.in.l.cum poſtliminij.C.de cap.⁊ adde quod nota.Bald.in.l.ſolennibus.de rei vendi.⁊ in.l.arboꝛibus.§. qui tamen.ſ. de vſufru.

Cum decem. 1 Bona lex eſt iſta nota.† ex hac.l.cõiuncta.l. ſi quis ſtipulatus fuerit decẽ in melle in fi.ſ.e.qđ partis perceptio ⁊ lit.conteſta.nõ equiparanť.ſic habetis in.l. qui hominẽ §.j.ſ.e.cõiuncta.l.ex duobus.§.j.ſ.de duob.reis. Contra hoc facit.l.iij.C.de noua.ſolu.alius caſus eſt diuerſam rationem habẽs in quo cogita.

Si fideiuſſoꝛ. Nota.ꝙ ratihabitio ſequens poſt liberationẽ fideiuſſoꝛis recõciliat ſolutionem factã falſo pꝛocuratoꝛi:ſed cõtra.j.rẽ ra.ha.l.fi.§.fi.ſol.lʒ fideiuſſoꝛ hic eſſet liberatus tpe:tamẽ reus remãſerat obligatus:et ſic eo tpe quo negotiũ ratum habitũ fuit poterat rei nomine ſolui:⁊ ab eo repe. ⁊ ſic nõ ob.l.bonoꝛũ.j.rem ra.ha.

1 ☞ Actus medius interueniens facto hominis qui impedit negotiũ geri:nõ impedit ratihabitionem retrotrahi.

2 Si obligaſti pꝛimo rẽ meam ego ſecũdo alteri obligaui:tertio ratã habeo obligationẽ pꝛimã quis pꝛeferatur.remiſſiue.

Si ex cõcubina habeo filiũ ⁊ poſtea ducam vxoꝛem ex qua habui filiũ.⁊ vxoꝛe moꝛtua cõcubinã vxoꝛẽ duxi.quis erit pꝛimogenitus.remittit.

Item ſi ignoꝛãs. 1 † Actus medius interueniens facto hoĩs qui impediret negotium geri nõ impedit ratihabitionem retrotrahi.h.d.⁊ eſt not. 2 caſus.facit ad pꝛedicta.ſ.e.l.ſi qs offerẽti. ¶ † Oppo.de.l.bonoꝛũ.j.rem ra.ha.ſol.vt ibi dicam.Jac. de are.inducit hunc.§.ad duas.q.pꝛimo ſi tu obligaſti rem meam pꝛimo : ego ſecundo alteri obligaui:tertio ratam habeo obligationẽ tuam: quis eſt potioꝛ.de hoc dicam.j.rem ra.ha.l. ſi indebitum alias incepit cum indebitum.§.j. vbi gloſ. tangit hanc.q. ſecundo inducit ad aliam.q. ego habui filium ex cõcubina:poſtea duci vxoꝛẽ ex qua habui filium:tertio moꝛitur vxoꝛ illã pꝛimam concubinã in vxoꝛem duxi mihi: quero quis tanꝙ pꝛimogenitus pꝛeferatur in regno vel in ducatu: an natus ex ꝯcubina que poſtea effecta eſt vxoꝛ:an natus ex pꝛima vxoꝛe quã.q.diſputauit Ricar.malũ.⁊ poſtea Jo.an.poſuit eam in mercu.ſuis foꝛte ſub.c.ratihabitio.

1 ☞ Per oblationẽ a qua culpa quis liberetur.

Qui decem. a Re perempta poſt oblationem debitoꝛ generis liberať ope exceptiõis ſpeciei debitoꝛ ipſo iure.idẽ in debitoꝛe generis ex cauſa dotis.h.d. ¶ Aduertatis oppo. de.l.ſi ſoluturus.ſ.e.ſol.ibi nõ fiebat oblatio congruo tẽpoꝛe ⁊ loco:hic ſic. ¶ Oppo.C.de vſur.l.acceptam vbi nõ liberatur debitoꝛ poſt oblationem. b ſolu.ibi res oblata b nõ periit ſed erat apud debitoꝛem:hic erat perẽpta. ¶ Contra hoc oppo.C.de condi.inſer.l.ſi.gl.dicit.fallit ibi:vbi per ſolã oblationem debitoꝛ liberať. certe ibi domini non erat debitum ſed erat in vim ꝯditionis ſoluende. ideo oblatiõe facta ſi ille cui debebat ſolui recuſauit habetur conditio pꝛo impleta:vt.l.iure ciuili.ſ.de cõdi.⁊ demon.j.de regu.iur.l.iure.ille vero cui debebat ſolui actionem nõ habebat:vt.l.ſi quis ſub cõditione.ff.ſi quis om.cau.te. ¶ Item op.de.l. ſi ex legati cauſa.ſ.de verb.oblig.⁊.l.ſi ſeruum.in pꝛin. eo.titu.vbi videtur ꝙ debeat liberari ipſo iure.ſolu. ibi erat ſpecies debita hic erat debitum in genere. c ¶ Sed contra hoc c oppo.de pꝛin. huius.l.j. ver.et ſane:ibi aut numos ⁊c.plures ſolu.ponunť ibi in gl.tene illam quod ibi ſit ſpeciale fauoꝛe dotis:vt quis facilius inuitetur ad offerẽdum et iſta placet. vel dic ꝙ ibi erat pecunia debita in ſpecie. hoc non placet:qꝛ diuinationem cõtinet. ¶ Item oppo.de.l.creditoꝛ.j.eodem. Solu.vt ibi. ¶ Item 1 oppo.de.l.celſus.in fi.ſ.de ar.ſol. vt in gl. ¶ † Ul- d timo quero d hic dicitur ſi ea ſine culpa ſua perierint. quero per oblationem a qua culpa liberatur quis. Reſpondeo ſi quidem ante per oblationem quis tenebať de caſu foꝛtuito : vt debitoꝛ generis tũc per illã oblationẽ ab illo caſu foꝛtuito liberať e ⁊ de omni culpa tenetur. e caſus eſt hic.ſi vero ante oblationem tenebatur tantum de culpa: tunc per oblationem liberatur a leui culpa et ſolum de dolo et lata culpa tenetur pꝛobatur hoc in tex.⁊ glo. ſupꝛa ſolutio matri.l.ſi moꝛa.quod perpetuo tenementi.

1 ☞ Offerre rem ⁊ per ſtipulationem pꝛomittere idem eſt.

2 Oblatione facta per alterum quod debitoꝛ liberetur.

Si cum mihi. Stipulatio conditionalis animo nouandi non tollit effectum moꝛe ſi res erat pꝛeſens alias ſecus. hoc dicit. ⁊ eſt not.§.foꝛte non habes 1 hoc alibi in tex. No.† tex hac f.l.idem eſſe rem offer- f ri ⁊ per ſtipulationem pꝛomittit. ¶ † Secundo no- 2 ta ꝙ alius pꝛo debitoꝛe offerendo liberat g ipſum g debitoꝛem ſicut ſi ipſemet debitoꝛ obtuliſſet et ſic eſt hic caſus queſtionis not.C.e.l. ſi obſignatione quam dixi vobis.ſ.eo.l. ſi ſolutionem. facit.C. de capti.l.cum poſtliminij. Ultimo not.diſtinctionem que hic ponitur in text. aut ſeruus eſt pꝛeſens aut ignoꝛans:quam nõ habes alibi in tex.de qua queſtione dixi.ſ.de nouati.l.quoties.verſi.vnde marcellus.⁊.l.ſi rem.in pꝛincip.eo.titu. ¶ Oppo.de.l. parui.ſ.de condi.furt.gloſ.ſol.hic vno modo: ſed ibi dicit melius.⁊ in glo..illius.l.declaratur iſte.§. nam ibi ſtipulatio fuit interpoſita animo nouandi pure.hic ſub cõditione. et ideo hic diſtinguitur aut fuit ſeruus pꝛeſens aut ignoꝛans. Item poteſt hoc intelligi quãdo ſtipulatio fuit interpoſita ſimpliciter nõ animo nouãdi de quo dixi in.d.l. ſi rẽ. in pꝛin.de noua.

Stichum. Iſte.§.diuiditur in tres e partes.pꝛima loquitur in obligatione alternatiua . ſecunda in obligatione generis generaliſſimi . tertia in obligatione generis ſubalterni. ſecunda ibi:ſed ei. tertia ibi: at ſi ex his ⁊c. pꝛincipium loquitur in obligatione alternatiua. ſecundum reſponſum loquitur in obligatione generis. ¶ Contra hoc oppon. de.l.meuius.§. duobus.ſ.de lega.ij. gloſſ. dicit quod ibi erant due cauſe lucratiue: qꝛ duo hominem in ge- f nere legauerunt.hic erat tantum vna cauſa lucratiua. Iſta ſolu. eſt contra text.illius.§.dic ergo qđ hoc de equitate poteſt ſolui de rigoꝛe nõ vt ibi:ſed in obligatione alternatiua non liberatur ſoluendo neqꝫ de rigoꝛe neqꝫ de equitate:vt in pꝛinci. huius.§. ratio qꝛ in obligatiõe alternatiua ſunt due

regule

regule impediẽtes vna eſt qꝛ vtraqꝫ res adijcitur ad obligationẽ ⁊ regula eſt ꝙ res in qua non conſiſtit obligatio nõ conſiſtit ſolutio:vt.l.ſi duo rei.ſ.de ver.ob. Alia regula eſt de duabus cauſis lucratiuis que nõ pñt cõcurrere circa idẽ lʒ in obligatione generis nihil adijciť ad obligationem.ideo non eſt ibi niſi vna regula impediẽs.ſ.de duabus cauſis lucratiuis merito ꝯ illam regulã de eqtate diſpenſať:vt hic:ſed cõtra hoc facit tex.qui dicit niſi quidẽ ipſa.⁊ gloſ.exponit.⁊ ego etiã dixi.i.ipſo iure. Rñdeo nõ eſt incongruũ qđ ipſo iure libereť et liberetur de eqtate. dixi de hoc plenius in.d.l.meuius.§.duobꝰ. ¶ Venio ad tertium rñſum ⁊ op. de pꝛin.huius.§.ſolutio.dicunt quidã ꝙ in pꝛin.huius.§. ſeruus ille deſiit eſſe ſtipulatoꝛis altero iam moꝛtuo:⁊ ſic obligatione iã extincta. vñ concoꝛdat cũ vltimo.⁊ hec fuit opi.Hugo. quã recitat gl.in pꝛin. huius §. Alij dicũt ꝙ in iſto tertio rñſo illi duo ſunt moꝛtui ante ſtipulationẽ interpoſitã:ſed vt gl.dicit illud videť cõtra tex.ſoluamus ergo ſic.pꝛincipiũ loquiť in obligatione alternatiua finis in obligatiõe generis ſubalterni in qua nullũ adijciť ad obligationẽ ſicut in obligatione generis generaliſſimi:vt.ſ.dixi.⁊ iõ in qualibet cadit ſolutio.⁊ hãc ſolutionẽ videtur hic ponere gl.in fi.ſm Azo.que ſolutio eſt bona lʒ contra videť dicere glo.in.l.ſtichũ.in pꝛin.ſ.de verb.obli.

Qui hominẽ. Qui ſoluit rẽ quã habere creditoꝛi non lʒ nõ liberať.ſecꝰ ſi habere ſibi lʒ ꝗuis vilem h.d. ¶ Op.ad fi.de.l.legato gñaliter.ſ.de leg.j.⁊ ꝙ ibi no.Sol.qđ dicit veſpertilionẽ aut turpẽ:intellige de pſona vili non autẽ viliſſima.ita qđ haberi non expediat:tũc eñ non liberareť talẽ ſoluẽdo:vt not.in.l.ꝯtria.

1 ☞ Qui debet par caponũ debet dare viuos.

a **Pꝛomiſſoꝛ.** a Per iſtum text.determinat Guil.de cug.qđ ſi tu debes mihi dare oĩ anno vnũ par capo- 1 num † ꝙ debes dare viuos:nec liberaris dãdo moꝛtuos.tales eñ debes dare ꝙ poſſis ad libertatẽ pducere eos.ita determinat per hũc.§.Guil. in.l.ꝙ te.ſ.ſi cer.pe.

Vbi ob triginta. Pecuniam redactã ex venditione pignoꝛis poteſt creditoꝛ in quã cauſam vult cõuertere.h.d. ¶ Opp.de.l.in his.et de.l. magis.ſ.eo.cũ ſuis cõcoꝛ.dicit gl.ibi debebať ex vna cauſa tñ. tu dic ꝙ contraria loquunť in pecunia ſoluta hic in pecunia ſoluta ex vẽditione pignoꝛis redacta:vt.l.in his.§.imperatoꝛes.eo.titu.

Id quod pene. Opp.de.l.pꝛedia.ſ.de act.emp.et pꝛo ſocio.l.ſi qs a ſocio.⁊.l. apud celſum.§.labeo.ſ.de doli excep.Sol.id qđ h dicit id qđ pene nomine intelligo de pena legali.⁊ ſic nõ obſtant cõtraria.⁊ pꝛobať hec lect. ſ.de pig.acti.l.ſi pigno.⁊.j.de fur.l.ſi debitoꝛ.ſcđo modo põt intelligi de pena cõuentionali.⁊ tunc dic ꝙ fuit dictũ rato manente pacto ne obſtẽt contraria.

1 ☞ Ceſſio actionis facta poſt ſolutionẽ non valet.
2 Paria ſunt aliqd fieri ab initio vel fieri ex poſtfacto ſi ab initio preceſſerit pactũ de faciendo.
3 Obligatio pluriũ mandatoꝝ vel fideiuſſoꝝ non diciť vna. ⁊ vnus ſoluens nõ videtur ſoluere contẽplatione alterius ⁊ nõ perimit omnẽ obligationem ſecus in pluribus coꝛreis vel tutoꝛibus.
4 Quando plures ſunt obligati ⁊ vnus ſoluit an actio poſt ſolutionẽ poſſit cõtra alios cedi.
5 Ceſſio an ſit faciẽda inter plures obligatos ꝙ ſic.⁊ ſi renuntiatũ ſit beneficio diuiſionis vnus ex pluribus obligatis cõuentus dolo pꝛopꝛio nõ habet beneficiũ ceſſionis.
Idem ſi pꝛopꝛia culpa.
Ceſſio nõ ſit iter plures obligatos ſi eſt huic bñficio ceſſionis renũtiatũ.
Idem ſi ſunt plures coꝛrei ex cauſa mere lucratiua.
6 Ceſſio quãdo ſit facienda inter plures obligatos quo iure fieri debeat ⁊ quo iure petatur.
7 Ceſſio qñ ſit inter plures tutoꝛes inquantũ fieri debeat.
8 Ceſſio ſi faciẽda ſit inter plures reos:inꝙtum fieri debeat.
9 Ceſſio inter plures fideiuſſoꝛes an fieri debeat inſolidũ vel pꝛo parte.
10 Si ex tribus coꝛreis vel tutoꝛibus vel fideiuſſoꝛibus vnus ſoluit inſolidum ꝙ ceſſio fiat inſolidũ pꝛo duabus partibus ceteroꝛum.
11 Ille cui eſt facta ceſſio cõtra alios coꝛreos inſolidũ ſi agit ꝯ vnũ inſolidũ ex actione ceſſa teneť ille cedere actionẽ ſibi ceſſam cõtra alium.
12 Ceſſio quãdo fieri debeat que actio cedatur.
13 Solẽnitas de qua in.l.per diuerſas.C.manda. ⁊ in.l.ab anaſtaſio qđ nõ habeat locũ in hac ceſſione.
14 Creditoꝛ qñ actionẽ cedere nõ poteſt quid agendũ.remiſſiue.

Modeſtinus. Nõ valet ceſſio facta poſt ſolutionem ꝯ coꝛreũ pariter obligatũ niſi pactũ de cedẽdo pceſſerit.h.d.⁊ diuidiť in ptes duas.pꝛimo qđ ceſſio ſit poſt ſolutionẽ nullo pꝛecedente pacto.ſcđo qñ ante vel 1 poſt ſit pcedente pacto.ſcđa ibi:qđ ſi ante. ¶ † No.ꝙ poſt ſolutionẽ nõ vʒ b actionis ceſſio. b ¶ Scđo not. ꝙ paria ſunt aliqd ab initio fieri vel fieri 2 ex poſtfacto ſi ab initio pactũ de faciẽdo pceſſerit. ¶ † Opp.⁊ vr̃ ꝙ tutoꝛ habeat ꝯ tutoꝛẽ actionẽ ſine aliqua ceſſiõe.et poſt ſolutionẽ:vt.l.j.§. nũc tractemꝰ.ſ.de tu.⁊ ra.diſt.ſol.cõcedo op.ꝙ vtilẽ hʒ a.l.nõ aũt ſibi põt cedi a creditoꝛe.vide gl.ꝗ incipit.i.actoꝛi.⁊ qđ dicit in rẽ vtilẽ dic.i.actionẽ vtilẽ eſt eñ hec gl.coꝛrupta vitio ſcriptoꝛis. ¶ Op. ꝙ ex interuallo poſſit fieri ceſſio::vt.l.ſi minoꝝ.ſ. de admi.tu.Sol.ibi fuit actũ tpe ſolutionis qđ cederetur ⁊ ita cõcoꝛ.cũ iſta.ſʒ hoc eſt diuinare quare dicas ꝙ ibi loquiť de duobꝰ diſpariter obligatis.nã vnus tenebať qꝛ geſſerat tutelã.alius qꝛ geſſerat curã.hic vero ambo qꝛ tutelã geſſerãt.hec ſo. no.in gl.j.e.l.ſtichũ aut pãphilum.ſ.ſi mãdato. et eſt vera ſol. ¶ Scđo op.de.d.l.ſtichũ.§.ſi mãdato. j.e.ſol.ibi ſoluit p ſua obligatione tñ ⁊ hoc cõſtabat. Iſta eſt vera ſol.ſed eſt diuinare.vel ibi actum fuit de cedẽdo.certe ⁊ hoc diuinare eſt. dic ergo vt not.in cõtrario qꝛ ibi loquiť in pluribus diſpariter obligatis ſʒ hic erãt obligati pariter ⁊ vna actione. ¶ Itẽ oppo.de.l. dñs ſticho.ſ. de penu leg. in pꝛin.ſolu.dicit glo.Soluiť eiſdem modis.tu dic ꝙ hic loquiť de duobꝰ pariter obligatis.ibi loquiť de duobus quoꝝ vnus erat obligatus alius nõ:ſʒ ex alia actione ſoluebat vt puta cauſa conditionis implende. vel ſi diceres ambos obligatos erant obligati diſpariter. ¶ Item op.de.l.alterius.ſ.de tu.⁊ ra.diſ.Sol.eodẽ modo qđ ibi loquitur in diſ- a pariter obligatis. Item op.de.l.papi.ſ.man.ſolu. dicit gloſ. ibi loquitur in mandatoꝛibus vel fideiuſſoꝛibus in quibus dic vt ibi.hic loquitur in pluribus tutoꝛibus.⁊ coꝛreis qui tenentur pꝛincipali- 3 ter.certe ibi gl.† in omnibus membꝛis dicit verum pꝛeterꝙ in vno.in eo quod dicit ꝙ mãdatoꝛ vel fideiuſſoꝛ ſoluẽdo ſimpliciter perimit omnẽ obligationem adeo ꝙ nõ põt fieri ceſſio nõ dicit verũ per l.cũ is.ſ.de fideiuſſo.nõ violando literam. ⁊ per.l. ſi filius.ſ.de in rẽ verſo.ratio diuerſitatis eſt:quia plurium tutoꝝ et coꝛreoꝝ vna videť obligatio b lʒ vere ſint plures:vt.ſ.de duo.re.l.iij.in fi.et.l.eandem §.fi.eo.ti.ſed plurium mandatoꝝ vel fideiuſſoꝝ nõ dr̃ vna obligatio.nec vnus ſoluens videtur contemplatione alterius ſoluere:vt.ſ. de fideiuſſo.l.vt fideiuſſoꝛ.⁊ ibi dixi ⁊ hoc tenẽt cõiter oẽs doct. ¶ Item op.de.l.ſi res obligata.in fi.ſ.de lega.j. dicit glo. ibi fuit facta ceſſio ante ſolutionem ſed iſtud eſt ꝯ illũ tex.ideo dicas ꝙ ibi loquitur in duobus reis quoꝝ vnus erat obligatus alius nõ ſed ſoluebat cauſa liberãde ⁊ retinende rei ſue : ſed hic loquitur in pluribꝰ pariter obligatis. ¶ Pꝛo 4 declaratione igitur materie† Dy.poſuit hic vnam diſtinctionẽ ſuã bonam.tu tñ magis perfecte ⁊ magis late dic aut ſoluens ſoluit noĩe illius ꝯ quẽ ſit ceſſio.aut illius ⁊ alterius ⁊ tũc ceſſio eſt inutilis ſiue fiat ante ſolutionem ſiue in ipſa ſolu. ſiue poſt ipſam ſołonem interueniẽte pacto vel nõ qꝛ p ſołonẽ c tolliť oĩs obligatio vt inſti.q.mo.tol.obli.i pñc. ⁊.d.l.papi.ſ.man.et hic in pꝛinci. Aut ſoluit noĩe c ipſius ſoluentis c tñ ⁊ hoc cõſtat.et tũc valet ceſſio facta poſt ſolutionem nullo interueniente pacto qꝛ actiones competẽtes cõtra debitoꝛes pꝛincipales non extinguunť.vt.l.ſtichũ.§.ſi mandato.j.e.⁊.d.l. papi.ſi vero dubitať cuius noĩe ſoluerit.tũc aut loquimur d in pluribꝰ obligatis pꝛincipaliter.aut in pluribus quoꝝ vnus eſt obligatus pꝛincipaliter alius acceſſoꝛie.aut i pluribꝰ obligatis tñ acceſſoꝛie. aut in pluribus quoꝛum vnus eſt obligatus d alius nõ:ſed ex alia cã ſoluit.Pꝛimo caſu aut plures ſunt obligati pꝛincipaliter eadẽ ſpẽ actionis et ex eodẽ contractu vel quaſi vt plures tutoꝛes et coꝛrei ⁊ in his ſerua diſtinctionẽ iſtius.l. aut ceſſio ſit ante ſołonẽ vel in ipſa ſołone vel poſt incontinẽti vel ex interuallo pꝛecedẽte pacto facto:⁊ valet ceſſio:vt hic.aut ſit ex interuallo nõ pꝛecedẽte pacto ⁊ nõ valet qꝛ indubio pꝛeſumiť ſoluere p tota obligatione:vt hic in pꝛinci.aut ſunt obligati diſpariter: qꝛ vnꝰ vna actione aliꝰ alia actiõe vel vnus ex vno quaſi ꝯctu alius ex alio. tunc in dubio pꝛeſumitur ſoluere p obligatiõe ſua:⁊ valeret ceſſio ſtatim poſt ſolutionẽ:vt.l.ſi minoꝝ.ſ.de admi.tu.⁊.l. alterius.ſ.de tut.⁊ ra.diſt. ¶ Scđo caſu qñ loquimur in pluribꝰ quoꝝ vnus eſt obligatꝰ pꝛincipaliter aliꝰ acceſſoꝛie.⁊ in dubio vr̃ velle obligatus acceſſoꝛie p obłone ſua ſoluere:vt.j.e.l. ſi ſtichum.§. ſi mãdato.⁊.ſ. de in rem verſo.l.ſi filiꝰ.⁊. d.l.papi. ſ.man,et ideo ceſſio poſſet etiam fieri ex poſtfacto:

a ¶ Pꝛomiſſoꝛ.ad de bar.i.l.j.in fi.ſ. ſi quadru.pau. fe. dica.⁊ vide bar.in d.l.qđ ait.

b ¶ Modeſtinus. actiõis ceſſio. hic habes materiã ceſſionis ⁊ modũ ꝯſequẽdi ceſſonẽ poſt ſolutionẽ viđ per Ange.in.l.cũ is q. ſ.de fideiuſſo.

c ¶ Ipſiꝰ ſoluẽtis Sed an tunc fideiuſſoꝛ poſſit agere mãdati ꝯ reũ.bal. ꝙſic i.l.p ea.in.iij. col.C.man.

d ¶ Aut loqmur. An qs pꝛeſumať ſoluere noĩe ppꝛio vide qđ no.bar.in l.ſi pene.§.ꝗuis. ſ.de ꝯdi.inde.⁊ vide etiã.in.l.j.§.nũtiatio.de oper.no. nũ.in ppoſito gl.i l.papi.ſ.mã.ꝗ eſt melioꝛ de iure ſm bal.in.l.j.in.ij.col. C.de acti.⁊ obli.et ibi poſuit duo vba ad illã gl.ibi i ver. ij.oppo.quod ipſe ſubdit.

principalis vero ſoluens videtur ſoluere pro tota obligatione: vt. l. cum quis. §. de peculio. s̃. eodẽ. ¶ Tertio caſu qñ loquimur de pluribus obligatis acceſſorie ſoluēs in dubio vr̃ ſoluere ꝓ ſua obligatione: ⁊ ideo ceſſio poſſet ſibi fieri ex interuallo: vt. d. l. papi. s̃. man. ⁊. s̃. de fideiuſ. cū his. nō violādo literam. ¶ Quarto caſu qñ ſunt plures quorū vnus eſt obligatus alius nō: ſꝫ ex aliqua cā ſoluit tunc idem. quia pro cauſa ſua ⁊ ad eum pertinente vr̃ ſoluere in dubio: vt. l. ⁊ magis. s̃. eo. ⁊ ideo ēt ex poſtfacto pōt fieri ſibi ceſſio: vt. l. dñs ſticho. in prin. s̃. de pec. leg. ⁊. l. ſi res obligata. in fi. s̃. de le. j. ¶ Expediuimus primā gl. que tangit cōtraria veniamus ad qōnes. ⁊ hic habemus videre pmo an inter predictos debeat fieri ceſſio. ſcđo quo iure debeat fieri ceſſio. tertio qñ debeat fieri ceſſio. quarto inquātum eſt afficienda ceſſio. quinto quarum
5 actionū. ſexto quid ſi ceſſio non pōt fieri. ¶ † Primo caſu quero an ceſſio ſit facienda. quedam gloſ. in. l. vnde queritur. in fi. s̃. cōmo. dicit ꝙ ſi eſt renuntiatum beneficio diuiſionis non poteſt peti ceſſio doc. illam glo. reprehendunt. nā qui renuntiat vni beneficio nō vr̃ renuntiare alij: vt. l. ſi dñs. s̃. de ſerui. vrb. pre. ideo qui renūtiat beneficio diuiſionis non per hoc vr̃ renuntiare bñficio ceſſionis. Preterea ego probo inter correos nō erat olim bñficiū diuiſionis. ⁊ tñ vnus poſtulat ceſſionē cōtra aliuꝫ vt not. in. l. j. C. de duo. re. vnde dicendū eſt ꝙ inter predictos eſt facienda ceſſio: vt hic. ⁊. l. fideiuſſoribus. s̃. de fideiuſ. ⁊. l. ſtichum. §. ſi mandato. j. eo. et C. de fideiuſ. l. ij. ⁊. l. cū alter. cū multis ſi. quas. ll. alleg. j. in alijs qōnibus. fallit ſi cōueniat̃ ex dolo ꝓprio vel cōmuni: vt. l. ſi plures. s̃. de admi. tuto. ſecundo fallit ſi vnus cōueniat̃ ex ꝓpria culpa: vt. l. vnde querit̃. s̃. cōmo. tertio fallit ſi eſſet huic beneficio renūtiatū: vt. l. ſi quis in ꝯſcribēdo. C. de pac. ⁊ eſt expreſſum ẜm vnā lec. in. l. ſi ſtipulatus. §. j. s̃. de fideiuſſ. quarto fallit ſi ſunt plures correi ex cā mere lucratiua: vt. l. in. l. falcidia. hoc obſeruandū
6 s̃. ad. l. falci. ⁊. j. dicam. ¶ † Secundo quero vtrum
a de iure debeat fieri: ⁊ quo iure[a] debeat fieri: ⁊ quo iure petatur. Dy. dicit hic aut inter eū qui poſtulat ceſſionem: ⁊ eum a quo poſtulatur procedit aliquis ꝯtractus vel quaſi ex quo poſſit creditor obligari ſoluenti ⁊ agitur ex illo: vt. l. ſtichū. §. ſi mandato. j. e. alias autē poſtulabitur officio iudicis vt j. de iure fiſ. l. in fraudem. §. qui pro alio. ⁊. s̃. de leg. j. l. ſi res obligata. in fi. ita etiam refert Cy. C. de fideiuſ. l. cū alter. tu vero dic clarius qñꝙ ceſſio poſtulatur ante ſolutionem quandoꝙ poſt. Primo caſu aut hoc petitur a creditore agēte ad ſuum debitum ⁊ petitur ope exceptiōis: vt. l. ſi fideiuſſores §. ſi. s̃. de fideiuſ. aut petitur a creditore non agēte ⁊ tunc petit̃ officio iudicis vel cōdictione ex. l. fideiuſ. s̃. de fideiuſſo. aut petitur hoc poſt ſolutioneꝫ in caſibus in quibus pōt peti vt dictum eſt. ⁊ tunc aut preceſſit aliqs contractus ex quo creditor poſſet obligari ſoluendo ⁊ illo pōt agi: vt. l. ſtichum. §. ſi mandato. j. e. aut talis cōtractus non p̃ceſſit. ⁊ tunc aut illud qđ ſoluebatur cōſiſtebat in pecunia numerata aut in alia ſpecie vel quantitate. primo caſu poterit agi actione ex empto qui emiſſe videt̃ illas actiones: vt hic in fi. ⁊. l. cum his. s̃. de fideiuſ. ⁊. l. ſi dubitet̃. in prin. eo. ti. ſi vero cōſiſtebat in alia re tunc nō poteſt eſſe emptio: ſed erit quidam contractus innominat⁹. ⁊ iđ puto ꝙ poſſet agi actione preſcriptis verbis: vt. l. j. §. ſi quis ſeruum. s̃. de poſiti. poſſet ēt hoc caſu cōdici illud qđ eſt ſolutuꝫ cum ſit ſolutū ob certā cauſam que non eſt ſecuta. pro hoc habuiſtis gl. in. d. l. cū his. s̃. de fideiuſ. Et predicta vera qñ loquimur in pluribus obligatis principaliter vel acceſſorie nō curo: ſed qñ eſt vnus tm̃ obligatus ſed alter non qui tñ ſoluit ex aliqua cauſa tunc illi officium iudicis competeret: vt ſibi ceſſio fieret: vt. d. l. ſi res obligata. in fi. s̃. de leg. j. et l. in fraudem. §. qui pro alio. j. de iure fiſ. Predicta oīa habent locū in caſu preſentis. l. qui ſoluēs poſtulabat ſibi fieri ceſſionē ꝯ aliū. alias aūt ex diuerſis cauſis ⁊ ꝯtibus ceſſiones poſtulant̃ vt. l. is qui puteum. §. ſi poſtea. s̃. qđ vi aut clā. ⁊. l. qđ ſepe. §. ſi res. s̃. de cōtrahen. emp. Et ſequit̃ etiā quis quandoꝙ ceſſionē per quandam conſequentiā: vt. l. cū quis. §. ſi debitorē. s̃. e. ⁊. l. ſi vēdidero. §. ſi titi⁹. j. de fur. ſꝫ nō eſt noſtra materia. ¶ Tertio quero quādo debeat fieri ceſſio. reſpondeo vt apparet ex his que dixi circa cōtraria. ¶ Quarto quero inq̃ꝓtum eſt faciēda ceſſio iſtā queſtionē diſputat hic glo. ⁊ in. l. j. C. de duob. re. ⁊. l. ſi plures. s̃. de admi. tuto. quidā faciunt differentiā inter tutores ex vna parte quibus debet fieri ceſſio pro parte. ratio qr vnus habet actionē contra aliū vt dictū eſt ⁊ plures correos ex alia parte quibus debet fieri ceſſio inſolidū: ſed glo. dicit hoc nihil eſt. verū dicit qr etiā correis datur actio ſine ceſſione inuicē: vt. C. de duo. reis. l. j. ⁊ ibi no. per gl. Eſt ergo eadē ratio que eſt in pluribus tutoribus. Alibi dicit gl. aut eſt renuntiatum beneficio diuiſionis et debet fieri ceſſio inſolidū aut nō eſt renuntiatum ⁊ debet fieri ceſſio pro parte: ita not. in. l. ſi plures. s̃. de admini. tuto. quā glo. Dy reprehendit prout loquit̃ in pluribus tutoribus vel in pluribus correis. nā cuꝫ vnus habeat actionē contra aliū pro parte ſua nō poſſet agere inſolidū contra eū: qr poſſet ſibi cōuentus obĳcere quomodo petis a me ſolidū qr ſi ſoluiſſem a te poſſem repetere partē: vt l. dolo. s̃. de doli excep. ⁊ ita loquit̃ lex cum pupillus. s̃. de tu. ⁊ ra. diſt. et d. l. ſi plures. s̃. de admini. tuto ſed in pluribus fideiuſ. Dy. approbat illam gl. qr vnus nō habet actionem cōtra alium: vt. l. fideiuſ. s̃. de fideiuſ. Cy. C. de duob. re. l. j. dicit ꝙ etiā in fideiuſſo. forte illa gloſ. nō bene dicit nec dicit plus ⁊ verū dicit: vt. j. dicā. Alia eſt opi. Ioā. que cōiter per glo. tenetur ꝙ pro parte tantū ceſſio fiat vt hac glo. per. l. alleg. in ea. doct. tamen. C. de duob. re. l. j. diſtinguunt circa hoc. tamen qr imperfecte diſtinguunt ideo ego examinabo hanc. q. per tres queſtiones. prima inq̃ꝓtum cedatur vni ex pluribus tutoribus. ſcđa inq̃ꝓtū vni ex pluribus correis.
7 Tertia inq̃ꝓtum vni ex pluribus fideiuſ. vel mandatoribus. ¶ † Circa
b primum[b] aut conuenit̃ ex dolo proprio vel cōi tunc nō debet fieri ceſſio in aliquo: vt. l. ſi plures. s̃. de amini. tu. aut conuenit̃ ex culpa. ⁊ tūc aut ex culpa ꝓpia tantū ⁊ in nullo ſit ceſſio. aut ex culpa alterius tantū ⁊ in totum ſit ceſſio. aut ex culpa cōi et ſit ceſſio ꝓ ea parte que cōtingit cōtutorē tantum: vt. s̃. cōmo. l. vnde querit̃. ⁊. l. ſi plures. s̃. de admi. tut. ⁊. l. cū pupillus. s̃. de tu. ⁊ ra. diſt. facit. l. cū poſſeſſor. l. de cenſi. ⁊. l. queſitū. s̃. de pe-
8 culio. et ad. l. rho. de iac. l. j. et. ij. §. equiſſimum. ¶ † Circa ſcđm. ſ. circa duos reos. dic aut ipſi ſunt obligati ex mera liberalitate: qr nihil ad eos pro illa obligatione peruenit ⁊ tunc in illo ſit ceſſio niſi ſint ſocij: vt. l. in l. fal. hoc obſeruandū. s̃. ad. l. fal. per quam. l. tenet hic Guil. aut ſunt obligati ex alia cauſa. ⁊ tunc aut ſunt plures correi ex contractu vel quaſi in quo venit dolus vel culpa. de illa obligatione tractatur. ⁊ tunc idē dic ꝙ s̃. proxime dixi in pluribus tutoribus. Aut ſunt obligati alias vt puta qr acceperunt pecuniā mutuo vel qr promiſerūt ex cauſa emptionis vel ſimili. ⁊ ſic de tali obligatione primitiua tractatur nō de ea que deſcēdit ratione doli vel culpe. ⁊ tunc aut negotium pertinet in totū ad conuentū ⁊ in nullo ſit ceſſio aut in totū ad alium correū ⁊ in totū ſit ceſſio. aut pertinet ad vtroſꝙ cōiter et ſit ceſſio tantum pro illa parte pro qua pertinet tantū ad illum correum. per. l. s̃. alleg. ⁊ per id qđ not. in gloſ. in. l. vir vxori. §. ſi. s̃. ad velleia. ⁊ qđ dixi vobis: in. l. reos. in prin. s̃. de duo. re. reprobata in oībus predictis diſtinctione gl. poſita in. d. l. ſi pulres. vcꝫ an ſit renuntiatū beneficio diuiſionis vel nō per rationē Dyni ſupradictā.
9 ¶ † Circa tertiū caſum. ſ. circa plures fideiuſ. Dy. tenet illam diſtinctionem ſcꝫ ſi eſt renuntiatū beneficio ſit ceſſio inſolidū alias pro parte. puto ꝙ iſta dictio nō ſit vera nam poſito ꝙ beneficio diuiſionis ſit renuntiatum ſi opi. Dy. eſſet vera iſta actio quā creditor habet cōtra fideiuſ. haberet in ſe illud onus annexum qđ actionem inſolidū teneretur cedere cōtra alios. cū ergo iſta cauſa tranſiret ad fideiuſſores cui facta eſſet ceſſio vt. l. pomponius. §. cū quis. de acqui. poſ. ⁊. l. apud celſum. §. de autore. ⁊ quod ibi not. de do. except. ſi igitur fideiuſſor ageret ex actione ſibi ceſſa inſolidum contra alium fideiuſſorem diceret iſte ſecundo conuentus cedas mihi actiones inſolidum cōtra alios: ⁊ ſic haberet neceſſe cedere cōtra ſeipſum ⁊ ſic peteret pro parte ſua qđ redditurus eſſet contra. l. dolo facis. s̃. de doli exceptione. ⁊ ſic eſt eadeꝫ ratio in pluribus fideiuſſo. que eſt in pluribus tutoribus: dico ergo qđ fideiuſſori contra principalem ceditur inſolidum contra fideiuſſorem vero ſit ceſſio pro parte fideiuſſoris vt dicam. j. proxi. q. quod hoc ſit idem in fideiuſſoribus quod in tutoribus quaſi tenet glo. in. d. l. cum his et. l. cuꝫ fideiubeat. s̃. de fideiuſſori.
10 ¶ † Quero iuxta hoc pone ꝙ ſunt tres rei vel tres tutores vel fideiuſſores et vnus ſoluit inſolidum. an ſaltem pro duabus partibus ceterorū fiat ceſſio inſolidum gl. que eſt hic dicit ꝙ ſic ⁊ bene: ⁊ eſt ratio quia tale ius debet cedere quale eſt apud eum vt. l. ſtichum. §. pe. j. eo. ⁊. l. ij. C. de fideiuſſoribus. ⁊ hoc etiam tenet glo. et Cy. ibidem. C. de duobus reis. l. j. At tamen Iaco. de are. hoc intelligit quando alij duo ſunt ſoluendo. nam ſi alter eorum ſoluendo non eſſet tunc deberet inuicem periculum communicari. argumen. l. verum. §. ſi cum tres. s̃. pro ſo. et. l. ſi plures. s̃. de admini. tuto. ſecundum intellectum Azo. ita etiam tenet Oldra. et Cyn. tan-
11 git in. l. ij. C. de duobus reis. ¶ † Sed quero quando ille cui facta eſt ceſſio contra alios duos inſolidum agit contra vnum inſolidum ex actione ceſſa: an debeat illi cedi actio ſibi ceſſa contra alium. dicit Dy. ꝙ ſic. quia etiam vtilis ceſſa poteſt cedi: vt. s̃. ad treb. l. j. §. de illo. ⁊. l. acce. et
c ibi not. eo. tit. ⁊. l. emptor. ⁊ ibi not. C. de hereditate vel actio. vēdi. ¶ Que-
12 ro quinto[c] que actio debet cedi. † Reſpondeo pſonalis et hypothecaria cōtra principalem

a ¶ Quo iure. Sed an fideiuſſor q ſoluit p ꝯdēnato poſſit petere ab eo cui ſoluit vt caueat d̃ cōſeruādo ipſum fideiuſ. indēnē. vide bal. in. l. cū eoꝝ. C. de ſen. ⁊ inter. l. cū vendēte. C. vbi cauſe fiſ. in. iiij. col. v̇. quarto q̃ro inq̃ꝓtū eſt vide gl. not. in. l. j. in fi. C. ad. l. rho. de iac.

b ¶ Circa primū Item not. Bart. ⁊ bal. i. l. j. C. de trāſac. poſt. Cy.

c ¶ Quinto q̃ro. vide q̃ dixi poſt bar. in. l. per diuerſas. C. manda.

ff· vi· Baldū· in· l· ſi diuiſio· C· locati·
ypolitū· in· Repetitiōe· Rubri· ff· de
fideiuſſo· nu· 28· in ⁊ Aliis vi-
l· ii· tit· 12 part· 5· & adde
q isto caſu fideiuſſor tenetur ceſſionem·
[illegible] ſuccedens in iura creditoris [illegible]
re exceptione ꝯ Reū principalē· 2m·
Rodericum Xuarez· in· l· poſt rē· ff· de Re
Iudi· in· 7· extenſione· folio· 127 col· 3·
& ſic intelligo que dixi ypolitū nu· 363·
in· Repetitione Rubrice ff· de fideiuſſori·

---

cōtra principalem ⁊ cōtra fideiuſ. C. de fideiuſ. l. ij. ⁊. l. cū alter. ⁊. s̃. de fideiuſ. l. fideiuſſoribus. ⁊. l. cum his. Item debet cedere offm̃ iudicis qđ cedi poteſt vt. l. ſi minoris. s̃. de admi. tu. ⁊. l. ꝙ ſi minor. §. ſi. s̃. de mino. Itē puto ꝙ debeat cedere naturalē obligationem tm̃ ſi illā ſolā hꝫ qr ⁊ cedi pōt: vt. l. ſi ei⁹.
13 s̃. ad trebel. ¶ Sed q̃ro iuxta predicta an in hac ceſſione requirant̃ ille ſolēnitates que ponunt̃ in l. per diuerſas. ⁊ in. l. ab anaſtaſio. C. man. reſpon. nō vt expreſſe dicit̃ in tex. in. d. l. p diuerſas. ¶ Se-
14 ptimo † quero quid ſi creditor dictas actiones nō pōt cedere. rñdeo vt plene dixi in. d. l. ſi ſtipulatus §. ſi ex duobus. s̃. de fideiuſ. non ſunt alia.

1 ☞ Solutio nō recōciliat̃ cōmiſtione numorum qñ ſunt excepti mala fide.

SI alieni. Commiſtione numorū recōciliat̃ ſolutio. h. d. ¶ Op. ꝙ miſtione nō efficiant̃ recipiētis. vt. l. ſi frumentū. s̃. de rei ven. ⁊ inſti. de re. diui. §. ſi frumentum. ſol. ſpeciale eſt in numis. ꝓpter ſingularia precepta: vt. l. ſingularia. s̃. ſi cer. pet. ¶ Que-
1 ro † hic loquitur qñ bona fide accepit: qd ſi accepit mala fide. Reſpō. cōmiſtione nō recōciliari ſolutionē nec dñium ſibi acquiri. arg. l. de eo. §. ſi qs. s̃. ad exhib. ⁊. l. rogaſti. in fi. s̃ ſi cer pet. ⁊. l. ſed et ſi pater. in. fi. s̃. ad mace.

PEcuniam. Per aſpectū queritur dominiuꝫ rei ſolute. hoc dicit.

PRout qſꝙ. Quelibet obligatio diſſoluitur eo modo quo ligatur. h. d. ¶ Opp. de. l. ſicut. et. l. in omnibus. s̃. eo. ſol. ꝙ hic dicitur poteſt diſſolui non negat quin et alijs modis poſſit diſſolui: vt puta cōfuſione vel alijs modis.

1 ☞ Solutio q̃ confert̃ in perſona adiecti eſt facti mere ⁊ ideo heredi eius ſolui non poteſt.

SI ſtipulatus. Heres adiecti nō pōt ſolutionē recipere. h. d. ¶ Quero que eſt ratio. dicunt quidā ꝙ morte adiecti videt̃ reuocatuꝫ mandatum qđ gloſ. reprehendit et bene vt habes
1 in gloſ. Dicit ergo ꝙ rō eſt iſta † qr ſolutio ꝑut in perſona adiecti cōfertur eſt mere facti ideo ad heredē nō tranſit: vt. l. qui heredi. in prin. s̃. de cōdi. ⁊ demō. dixi in. l. eū qui. §. qui ſibi. s̃. de ver. oblig.

a **SI lancem.** [a] Res indiuidua quo ad ſolutionem pōt quibuſdā ex heredibus ſolui mandato iudicis. h. d. ⁊ eſt pulcher caſus ⁊ menti tenendus. Quidam dicunt per hūc tex ꝙ actio depoſiti nō naſcitur niſi dolo commiſſo: ſed gloſ. dicit ⁊ melius ꝙ obligatio ⁊ actio ad rei reſtitutionem ſtatim naſcitur facto depoſito: ſed actio ratione doli non oritur niſi dolo com-
b miſſo: qđ dic vt habes in glo.[b]

1 ☞ Procurator cenſetur reuocatus ſi poſt mandatum effectus eſt ribaldus.

c **SI cū cornelius.** [c] Pactū de ſoluēdo tertio ex interuallo appoſitum idem operatur qđ ſimplex mandatū. h. d. ſingularis l. ⁊ menti tenenda quam neſcio alibi. No. tex. ibi nec
d cauſam[d] habuiſſet ⁊c. No. qđ dixi in ſummario. facit ad hoc. s̃. de donatio. l. hoc iure. §. ſi quis dedit. ¶ Oppo. s̃. e. l. vero procuratori. ſol. aliud in adiecto tꝑe ſtipulationis contracte. aliud in iſto pacto ex interuallo appoſito qđ dic vt dixi in. d. §. ſi quis dedit. ¶ Item op. C. de iure do. l. ij. ⁊. l. cum maritus. §. ſi. s̃. de pac. do. ſolu. ibi ille cui debebat ſolui fuit ſtipulatus hic ſecus. ¶ Ultimo ex hac. l. nota duo. primo habes hic caſum. q. no. s̃. de pact. l. j. ꝙ ſi promittis quod mihi dabis illi tertio nullum
e ius queritur.[e] Item † per fin. huius. l. determinat
1 Dy. ⁊ alij doc. ꝙ ſi poſt mandatum factum ꝓcur.
f eſt factus quidam ribaldus vel inimicus[f] vel al's conditionem mutauit in deterius: ꝙ videtur eo ipſo reuocatum mandatum: vt hic. ⁊. l. cum quis. in prin. s̃. eo. titu. ⁊ hoc tenet Cy. C. de fur. l. falſus. in prima queſtione.

SI tuo ſeruo Qui ſoluit debitum naturaliter tantum non repetit. h. d.

SI iſti. Opp. de. l. cū quis. §. de peculio. s̃. eo. ſol. intellige princi. huius. l. ꝙ lis pendet vel abſolutus eſt dominus: qr in peculio nihil erat: vel ſoluit certam partem non ſufficienē ad debitū: ſecus ſi ſoluiſſet totum vt in contrario.

SOlidum. Ibi non minus quātitate q̃ die. dic ideo ſi offeratur poſt diem non teneor recipere ſine intereſſe ẜm Iaco. de are.

1 ☞ Procuratori litis ſolui non poteſt niſi aliter eſſet generalis. nu. 3.

2 Procurator conſtitutus ad exigendū quādo poſſit ſolutioneꝫ recipere.

Procurator ad lites ꝙ habeat actionē iudicati directā ⁊ dñs vtilem ſine ceſſione. Itē hꝫ actionem iudicati ſi habet mandatum generale.

Tutor habet adminiſtrationem generaleꝫ etiam ad lites.

4 Procurator ad lites poteſt executionem ſentētie in qua fuit procurator petere ſi in mandato dicitur ad lites preſentes et futuras non virtute ſimplicis mandati.

Procurator ad lites ſimpl'r cōſtitutus pōt petere executionem ſnīe ante mandatum late.

5 Forma libelli qñ procurator ad agendū cōſtitut⁹ nō ad ſolutionem recipiendā agit.

HOc iure. Procuratori litis non pōt ſolui niſi ad hoc datus ſit. hoc dicit not. l. ¶ No-
1 ta ꝙ † procuratori litis non poteſt ſolui. ſimile in. l. ſed ſi tantum. s̃. de pactis. Secundo nota ꝙ procuratori non datur actio iudica. ¶ Ad primum dictum opponi. de. l. iiij. C. de noua. ⁊ de
g ſolutio. l. inductum. ſol. Iac. de are.[g] ibi fuit dat⁹ procurator ad exigendum quod verbum importat ab inuito extorquere. vt. l. fideicōmiſſa. §. ſi rem s̃. de leg. iij. ideo ei poteſt ſolui. hic fuit datus ſim-

a ¶ Si ſtipulatus. §. ſi lancem. Iſtū tex. tene menti ſingulariter. in fi. ad id qđ no. Bal. per illū tex. in aut. dos data. C. de dona. ante nup. de depoſitario qui in iudicio fecit inquirere deponētem cū vellet ei reſtituere depoſitum vtrū expenſe facte in iudicio debeant reſtitui depoſitario vbi dixit ꝙ ſic. ⁊ facit qđ not. Bar. in. l. ſi reus paratus. s̃. de ꝓcur. ẜm Imol. hic ⁊ oēs: ſed bal. in aut. contra qui propriam in ſi. de nō nu. pecu. tenet ꝙ ſi in prima citatione cōfiteat̃ re⁹ non cōdemnatur in expenſis vt ibi ptꝫ in corpore ad qđ vide no. p Bal. in. l. non ignorat. C. de fructi. et lit. expen.

b ¶ Habes in glo. Adde gloſ. ⁊ doc. in. l. j. i fi. C. de anna. excep.

c ¶ Si cū corneli⁹. Limita hāc. l. ẜm Io. and. in addi. Spec. in tit. de depoſito. in rubrica niſi creditor iam acceptauit illum debitorē: qr tunc non pōt mādans illud mandatum reuocare per. l. ſi ego. s̃. de neg. ge. Adde ꝙ idem tꝫ Pau. de caſt. hic. Ang. ⁊ Alex. in. l. qui vſuffruct⁹. s̃. de ver. obl. bal. in l. ſi. C. de noua.

d ¶ Ibi nec cauſā. Not ꝙ pactum inutile operat̃ ideꝫ qđ ſimplex mandatuꝫ qđ not. ẜm Bal. in. l. penulti. in. vij. colū. C. de acti. ⁊ obli. ſed cōtra hoc et contra illum tex. Bal. in l. iij. C. de ꝯhen. et cōmit. ſtipu. inducit illum text. ad de bar. in. l. ſi cum fundum. de pac. et ad hanc. l. vide oīno Bart. in. d. l. j. s̃. de pac. hic alle. ⁊ tex. in. l. ſi cū tuā. C. de contrahen. ⁊ cōmitten. ſtipu. ❧ Andre. Poma.

e ¶ Ius queritur. vide Feli. in. c. ceterum. col. xv. de reſcrip. ⁊ Alex. cōſil. xviij. ad fi. vol. ij. vide ibi doc. ⁊ intellige ꝙ illi tertio nullū ius queritur: ſꝫ videt̃ adiectus ad recipiendum ſolutionem: vt per Alexā. cōſi. xcv. volu. iij. ⁊ ibi ponit per que verba videatur quis magis adiectus ad recipiendum ſolutionem q̃ ſibi aliqua queratur obligatio: ⁊ ibi ponit an talis poſſit renouare ſine nouo mandato eius cui queſita eſt obligatio nec aliud facere exemplificando vt ibi per eum.

f ¶ Uel inimicus. Adde Bal. ⁊ Imo. in. l. eum qui ita. §. qui ſibi. s̃. de verbo. obliga. ⁊ omnino Bar. in. l. in cōfirmando. s̃. de cōfir. tut. Bart. in. l. falſus. C. de fur. Bald. in. l. mandatum. ⁊ in. l. cum mandati. C. mandati. ⁊ Bal. in. l. pater. §. fina. s̃. de legi. tuto. ⁊ ibi Cy. ⁊ Bal. ⁊ facit qđ no. in. c. ij. de procura. lib. vj. ⁊ Barto. in. l. liberto. §. lar. de annu. lega. Et limita niſi debitor habeat facultatem ſoluendi domino vnum et ꝓcuratori ſeu adiecto aliud: quoniam per mutationem ſtatus in perſonam procuratoris vel adiecti non intelligitur mutata voluntas domini ⁊ ſic nec poteſtas ſoluendi illi. caſus eſt notabilis in. l. ſtichum. in. §. vſuffruc. vbi hoc not. Ange. j. eo. ⁊ dic etiam vt habes poſt Bart. s̃. eo. in. l. cum quis. ⁊ q̃ dixi in dicto. §. qui ſibi. ⁊ ad Barto. hic per iſtum tex. Adde Bald. in. d. l. pater. vbi iſtud intelligitur eſſe verum quo ad debitores ſcientes conditionem deterioratam: ſed quid ſi effectus fuerit furioſus ideꝫ dicas ẜm Bald. in. l. j. in vlti. col. C. de ſen. ⁊ adde ꝙ ſi mutat ſtatum incōpatibilem mādato vel in quo poteſt dominus minus q̃ prius reuocatur mandatum ſecundum Baldum in dicta. l. mandatū. in. vj. columna. et ibi ponit multos caſus.

g ¶ Hoc iure. Ia. de are. Item cum Bart. cuius opi. eſt verior tꝫ Bal. in. l. falſus. in. ij. colum. C. de fur. et i. l. j. C. qui. res iudi. non no. et. l. qđ quis. in princi. C. de procura. ⁊ in. l. nam et nocere. et ibi Ang. s̃. de pactis. ⁊ adde tex. in l. ſolutum. §. ſolutam. s̃. de pig. act. ⁊ not. in. l. fideicōmiſſa. §. ſi rem. ff. de leg. iij. Contrarium tenuit Specu. in titu. de procura. §. vt autem. verſicu. veruꝫ ad euitandas. p tex. ⁊ gloſ. in. d. l. iij. ſꝫ opi. Bartol. eſt verior et facit. l. verbum exacte. d̃ verbo. ſignifica. ⁊ vide Bal. in. l. item magiſtris. i lectura anti. s̃. de pact. ⁊ ibi Alexā. Et adde ꝙ exigere etiā verificatur in ſpōte ſoluente. vt in d. l. ſi cum dotem. §. ſi poſt. ſol. mat. vide ibi Imo. ⁊ vide Bart. in. l. j. in vlt. col. C. de ſen. ⁊ hanc. l. limita niſi procur. habeat liberā adminiſtrationem illius cauſe quia tunc poterit tranſigere et fortius ſolutionem recipere. vt in cap. qui ad agendum. de procura. lib. vj. in fi. ſecus ſi in inſtrumento continetur. Concedimus in predictis plenam et liberam adminiſtrationem qr tunc intelligetur liberam ſolum ſuper inſtantia nō ſuper cauſa. Nec poteſt ſolutionem recipere vt ſingula. dixit Bar. in. l. qui rome. §. callimachus. de verbo. obli. ⁊ predicta vera quando habuit adminiſtrationem certe cauſe ſpecialiter nominate: ſecus ſi fuerit conſtitutus ꝓcurator ad cauſam quam talis eſt habiturus cum tali. qr tunc intelligit ſolum de lite ſeu inſtantia. ⁊ quo ad illa tantum dicitur talis habere liberam adminiſtrationem ẜm Bart. in dicto. §. callimachus. quod bene no. ⁊ pungit Rapha. hic tamen non firmat. Adde an habens mādatum ad agēdum et exigendum poſſit recipere a ſponte ſoluente. Paulum de caſtro conſilio. xlvij.

2 pliciter ad agendū:ſm eū qđ ſatis placet.¶†Ta
men cōtra hoc op.de.l.iij.ſ̃.ſolu. ma. ⁊ qđ ibi not.
vbi verbū exigēdi non cōtinet qđ poſſit recipere ſo
lutionē.Reſpon.mandatū de exigēdo qñqꝫ ſit ſer
uo vel alij qui in iudicio eſſe nō pōt:⁊ tunc ſine du
bio referꝛ ad ſolutionē poſſit cecipere.nā ad actuꝫ
iudicialem nō poteſt referri:qꝛ ſeruus nō pōt expe
riri in iudicio.vt.ſ̃.eo.l.ſi quis ſeruo.Aut refertur
ad liberū:⁊ tunc aut refertur ſimpliciter:aut cū ad
iuncto.Primo caſu intelligiꝛ ꝙ poſſit agere ⁊ ſo-
lutionem recipere.vt.l.iiij.C.de dona.⁊.l.inductū.
de ſolu.aut profertur cum adiuncto.et tūc aut ad
iungitur actui experiundi in iudicio : vt ſi dico fa-
cio procuratorē ad agendū:exigendū ⁊c.⁊ tūc ſine
dubio importat:vt ſolutionem poſſit recipere:alˀs
nihil importaret.aut adiungiꝛ verbū recipiēdi ſo
lutionem vt facio te procuratorē ad exigendū ⁊ ſo
lutionē recipiendū ⁊c.⁊ tūc ſine dubio verbū exigē
di nō cōtinet ꝙ poſſit ſolutionē recipere: qꝛ ꝓpter
expreſſionē alteriꝰ apparet proferentē noluiſſe ſub
illo verbo ad exigendū cōprehendi qđ poſſit ſolu-
3 tionē recipere.⁊ ita loquiꝛ.l.iij.ſ̃.ſol.mat.¶†Itē
oppo.de.l.cū quis.§.ſi debitorē.⁊.l.ſi vero procura
tori.ſ̃.e.So.ibi loquiꝛ in generali ꝓcuratore oīm
bonorū.hic loquiꝛ in ꝓcura.ad litem tm̄.⁊ ideo di
co ꝙ ſi procurator eſſet ad lites et alias generalis
ei nō poſſet ſolui ex vigore illius mādati:qđ hꝫ ad
lites:ſed ex vigore generalis mandati ei poſſet ſol-
ui:vt in ꝯrijs.Hoc etiam apparet in tutore cui lꝫ li
tis exercitiū ſit mādatum:tñ ei pōt ſolui ex vigore
generalis adminiſtratiōis.vt.l.qđ ſi forte.§.j.ſ̃.eo.
4 ¶†Venio ad ſecundū dictum. diciꝛ hic ꝙ ꝓcura
tor nō habet actionem iudicati : imo habet lꝫ ope
exceptionis repellaꝛ.vt.l.ſi procurator.ſ̃.de ꝓcur.
vbi diciꝛ ꝙ hꝫ actionē iudicati:lꝫ exceptione repel
latur.potes dicere ꝙ ibi loquiꝛ de exceptione facti
vel intētionis.vel dic ꝙ ꝓcurator habet actionem
iudicati directā vtilis autem competit dño ſine ceſ-
ſione.vt.l.in cauſe.in fi.ſ̃.de procur.ideo ꝓcurator
agēs iudicati exceptione repelliꝛ: ⁊ qđ hic dicitur
ꝙ ei actio iudicati nō datur intelligo ope exceptio
a nis. et hoc plus placet:ᵃ quia reperio ecōtra quā-
do ꝓcurator eſt cōdēnatus qđ ipſe teneꝛ directa et
dñs vtili.vt.l.iiij.§.ſi ex cōuentione.ſ̃.de re iudi.et
ibi no.in vlti.gl.§.⁊ tñ cōſtat ꝙ in ꝓcuratore actio
iudicati non datur.vt.d.l.iiij.in prin. de regu. iur.
5 ¶†Cōtra hoc opp.de.l.ij.⁊.iij.ſ̃.de admi.tu. So.
tutor hꝫ adminiſtrationē generalem nō ſolū ad li
tes.⁊ ideo pōt actionē iudicati intentare ex vigore
generalis adminiſtrationis ſibi cōceſſe:idē dico in
procu.q hꝫ mādatū ad lites:⁊ alias haberet gene
rale mandatū.nā ex vigore iſtius mādati genera-
lis poſſet actione iudicati intētare.et hoc ꝑpetuo
tene menti. nam ſemel in ciuitate iſta dicebam ꝙ
procurator ad lites non poterat petere ꝙ ſnīa mā
daretur executioni.hoc tñ intelligo verum qñ pe-
tit executionē ſnīe in qua ipſe fuit procura.nā ſnīa
lata finitū eſt eius mandatū.ita loquitur hic:⁊ iam
nonalis incepit eſſe.ſed ſentētias latas ante man-
datum ſibi factum nō video quare nō poſſet petere
mandari executioni:vel quare actione iudicati in
tentare non poſſit cū iſtud aliquo reſpectu poſſit
dici lis:⁊ litis exercitiū eſt mandatū. Et idem dico
ſi eſſet factus ꝓcurator ad lites p̄ſentes et futuras
ꝙ petere poſſit executioni ſnīam mādari et actio
nem iudicati intētare ex vigore mādati ad lites fu
turas nō ex vigore ſimplicis mādati.pro hoc facit
qđ not.glo.et ego clarius dixi in.l.dāni.§. ſi is qui
6 vicinas.ſ̃.de dā.infec.⁊ hec ſunt multū vtilia† ad
b formationē libelli.ᵇ nā procurator qui eſt ad agē-
dum ⁊ non poteſt ſolationem recipere debet cōclu
dere in libello reū cōdēnari ſibi.vt.l.j.C.de ſentē.⁊
dandū ⁊ ſoluendum dño vel alij legitime recipiēti
pro eo:nā ſi peteret reū cōdēnari ad dandū ſibi nō
procederet libellꝰ niſi in caſu in quo poſſet ſolutio
c nē recipere:ᶜ vt dictū eſt.ſ̃.⁊ eodē modo qñ ꝓcura.
intentaret actionē iudicati vel peteret executioneꝫ
ſnīe:ſed ſi ſibi non poteſt ſolui debet petere cogi ad
ſoluendum dño.pro hoc facit qđ dixi in coniuncta
perſona in.l.vero procura.ſ̃.eo.titu.

a ¶Plꝰ placet.Ad
de qđ hꝛ in.l. ſi ꝓ-
curator meꝰ.et qñ
ibi no.Bar.ſ̃.de ꝓ
cura.

b ¶Formationē li-
belli.vide in gl.ī.l.
reſcriptū.ſ̃.de pa.
c ¶Solutionē reci
pere.idē tꝫ Bart.ī
l.ſi tm̄.ſ̃.de pac.

d ¶Filie.vid ad hu
ius.l. intellectū .l.
vero.et qđ ibi ſcri-
pſi.ſ̃.eo.⁊ bal.ī.l.q
id ī aliena.§. ff.
ſ̃.de nego.geſt.

Andr. Pomate.
d ¶Filie.Iſtū text.
alle.do.Alex.ꝯſil.
xxxvij.col.j. volu.
iij.ꝙ mater ⁊ auia
nō eſt legitima ad
miniſtratrix bono
rum filij vel nepo
tis.

e ¶Notabilis.l.Et
not.hic tex.ꝙ ma-
ꝛ nō ē legitima ad
miniſtratix bono-
rū vt alle. Bal.ī.l.
q alienā.C.d ꝓcu.
⁊ de intellectu hu-
ius.l.vid bal. poſt
Bar.in.l.ſi vt ꝓpo
nis.C.d rei.vē.hñ
pōt eē cōmiſſoria.
ideſt. ſibi cōmitti
adminiſtratio bo-
norū tā p tutores
quā palios.l.ſi ma
ter.⁊ ibi bal.C. ad
velle.⁊ vide ī.d.l.q
ī aliena.§. ff. de
neg.geſt. Adde ꝙ
pulchre conſuluit
Bal.cōſil.cccxxix.
iiij.lib.pro quadā
duciſſa.

Quodlibet. Opp.de.l. ſi is cui.
§.ſi.j̃.eo.ti. ſolu. qđ
dicitur hic quodlibet debituꝫ intellige qđ
poſſit ab inuito exigi.nā ſi eſt debitū ꝙ non poſſit
exigi nō videꝛ mandatum qđ exigatur.
1 ☞Extraneus non tutor acquirens ex re pupilli
ipſo pupillo acquirit in ſubſidium.
Negotiorū geſtori qñ ſolui poſſit.
2 Procuratore cōſtituto ad vēdendū tolli pōt.
3 Pupillo acquiriꝛ indiſtincte per tutorē ex re pu-
pilli etiā ſi noīe pupilli nō contrahat.
d **Filie.** ᵈ Et ex re pupilli per extra-
neū non tutorē ſibi nō queri
e tur niſi ī ſubſidiū.h.d.⁊ eſt notabilis.l.ᵉ
1 ¶†Op.de.l.q in aliena.§.ff.de neg.
geſt.⁊.l.qui hominē.§.ſi nullo.ſ̃.e.⁊.l.ſi quis offerē
ti.in prin.ſ̃.e.Solu.dicūt quidā hic ignorauit de-
bitor ſolnēs iſtū eſſe negotiorum geſtorē in cōtra-
rijs ſciuit.ſed certe iſte tex.loquitur etiā in ſciente:
vt in fi.l.patet.quare gloſ.ſoluit aliter ꝙ hic ſolutū
eſt negotiorū geſt.ex poſteriori ꝯctu ibi ex precedē
ti.ita dicit gl.ſꝫ quid vult dicere gl.iſta.Reſpō.hic
ſolutū eſt ex poſteriori cōtractu:ſcꝫ celebrato cum
mere negotiorū geſtore:hic ex precedēte cū geſtore
negotiorū non cōtracto.iſta eſt vera ſolu. quā not.
nam de procu.an ſibi poſſit ſolui habuiſtis multa
2 ſpecialiter ī.l.hoc iure.ſ̃.e.ti.† Itē habuiſtis ꝙ ꝓ-
curatori dato ad contrahendū pōt ſolui ex vigore
illius ꝯtractus.qui em̄ mandat ꝙ contrahat videꝛ
mādare ꝙ recipiat ſolutionē.ſ̃.eo.l.ꝙ ſeruꝰ.⁊ ideo
qui hꝫ mādatum ad vendendū habet mandatū ad
ſolutionē recipiendā : ſed de negotiorū geſtore in
nulla parte habes exp̄ſſum ſicut hic aut em̄ ſoluiꝛ
neg.geſt.illud qđ alˀs debebaꝛ dño abſqꝫ facto ſui
geſtoris et non pōt ſolui ei:vt.d.l. qui in aliena.§.
ff.ſ̃.de neg.geſt.et.l. qui hominem.§. ſi nullo.ſ̃.
eo.cum ſimi. aut debebatur domino ex contractu
celebrato cum ipſo geſtore.et tunc aut ſolnēs igno
rabat hoc ad dominum pertinere ⁊ indiſtincte libe
ratur:vt hic.aut ſciebat:⁊ tunc aut geſtor eſt ſoluē
do ⁊ liberatur:aut non eſt ſoluendo ⁊ nō liberatur
vt hic. ⁊ hanc doctrinam neſcio alibi ita bene ſicut
habemus hic. ¶Vltimo opp.ꝙ iſti argentarij in
diſtincte teneantur pupille: qꝛ ex re pupilli queriꝛ
ſibi actio per aliū:vt.l.ſi vt proponis.C.de rei vē.er
go fuit illi pupille queſita actio incōtinenti.quidā
3 hoc fateꝛ.alij dicunt ⁊ hoc tenet glo.† hic ꝙ illud
eſt veruꝫ in tutore per quā queriꝛ pupillo ex re ſua
indiſtincte etiam ſi pupilli nomine nō contraheret
ſed per extraneuꝫ nō queritur pupillo niſi in ſubſi
dium.hic eſt not.caſus in.l.noſtra.hoc etiam tenet
Iaco.de are.§.quādo ex facto tu.l.ij.⁊ ibi ipſe hoc
not.ꝙ tene menti.
1 ☞Clauſula generalis ꝙ referaꝛ ad ſpecificata
tm̄ ſi hoc fieri pōt ſalua ratione recti ſermonis.
2 Clauſula iſta confiteor me habuiſſe ⁊ habere quid
importat.

Si ex pluribus. Iſta eſt bo-
na.l.⁊ breuiter.h.d. clauſula generalis
reſtringiꝛ ad ſpecificata tm̄ ſi hoc pōt fie
1 ri ſalua rōne recti ſermonis.h.d.no.lex.¶†Opp.
ꝙ clauſula generalis referaꝛ ad oīa.vt.j̃.ti.j.l.plu-
ribus.Solu.hic pōt referri ad ſpecificata tantum
ſalua ratione recti ſermonis.ibi ſecus:ita debet in
telligi qđ not.in l.empti.§.lucius.ſ̃.de pac. et ibi
2 plene dixi in.l.aureliꝰ.§.caio.ſ̃.de libe.leg.¶†Vl
terius quero iſta verba cōfiteor me habuiſſe ⁊ ha-
f bere ⁊c.quid importāt.vna gl.ᶠ hic dicit ꝙ impor-
tant remiſſionē per pactū.⁊ eſt glo. ſuper ver.caia.
alia gloſ.in hoc eo.§. dicit ꝙ iſta verba habēt vim
cuiuſdam cōfeſſionis facte ſub ſpe future numera
tionis : ⁊ ideo infra triginta dies poſſet opponi ex
ceptio non numerate pecunie.⁊ eſt ſi.glo.huius.§.
Quid dicemus? Reſpōdeo ⁊ dico ꝙ in caſu noſtri
§.nō videtur facta ſpe future numerationis:qđ ap
paret quia dixit accepto tuliſſe cuius acceptilatio
g nisᵍ natura eſt vt quis confiteatur ſe accepiſſe licet
non acceperit nec poteſt opponi exceptio nō nume
rate pecunie.caſus eſt.j̃.de acceptilationi.l.ſi acce-
ptilatum.

f ¶Vna gloſ. Add
bar.ī.l.ſtipulatiōi
bus.de do.⁊ qđ ibi
dixi.⁊ vide bal.ī.l.
in ꝯtractibus.ī.iij.q.ī
p̄n.C.de nō nume.
pecu.⁊ ī.l.pecunie.
C.de ſolu.⁊ ibi iter
alia dicit. ꝙ talis
ꝯfeſſio ꝓbat natu
ralē numerationē
ſi non pōt opponi
exceptio nō nūm.
pecu.⁊ vide Bar.ī
l.ſi ita ſtipulatꝰ.§.
chryſogonus.ſ̃.d
ver.obl.⁊ Pau.de
ca.hic q clare loqꝛ
⁊ diſtinguit.
g ¶Cuiꝰ acceptila.
Facta acceptilatio
ne nō pōt opponi
exceptio nō nume.
pec.⁊ circa eaq̄ hic
dicit Bar.vꝛ forte
cogitandū p id ꝙ
ipſemet no.ī.l.au-
reliꝰ.§.caia.d lib.
lega.in ver.idē pro
declaratiōe.⁊ vide
Bart.⁊ Imol.ī.d.
l. acceptila.§.j.tit.
j.hic alleg. vid eū.

ptilatum.⁊ ideo dicit donationē per acceptilatio
nem fieri.vt.l.mortis cauſa capitur.in fi.ſ̃.de do-
na.cau.mor.ſecus eſſet in alia ſimplici cōfeſſione.
a **Lucius titius.** ᵃIlle q habet mā
datū recipiēdi ſo-
lutionē ex certa cauſa nō poteſt ex alia cauſa reci
pere.h.d.¶Opp.qꝛ debitor poſſit eligere in quā
cauſam vult.vt.ſ̃.eo.l.j.Dicit glo.illud verum in
creditore preſente : ſed hic miſerat procurator in
vnā cauſam tm̄.ideo in aliā cauſam nō poteſt ſibi
ſolui.iſta ſolu.eſt optima.vel dic ſoluens volebat
cauſam eligere ex interuallo ꝙ non licet. cū enim
preceſſiſſet petitio limitata: vt ſolueret in certam
cauſam ⁊ fuerit ſecuta īdeterminata: ſolutio dꝫ li
mitari ſm p̄cedētē petitionē.vt.l.fideiuſſor.§.j.ſ̃.
de interro.actio.⁊ inſti.de inuti.ſtipu.§.preterea.
Lucius. Simplex ſolutio referꝛ ad cau
ſam antiquiorē ſi vtraqꝫ eſt vſu
b raria lꝫ vna grauioribꝰ p̄grauerꝛ.h.d.¶Oppo.ᵇ
ꝙ debeat inſpici cauſa grauior.vt.ſ̃.eo.l.j.cum.l.
ſeq.Rñ.hic vtraqꝫ cauſa erat vſuraria nec attēdiꝛ
ꝙ vna p̄grauerꝛ maiori pōdere vſurarū.qđ eſt no.
¶Itē opp.ꝙ hic nulla ſit cauſa vetuſtior:qꝛ q̄li-
bet eſt ꝯcta eadē die:vt h̄ dr̄.Sol.nō dꝫ īſpici dies
obligatiōis ꝯcte ſꝫ dies ſolutionis. qđ tene mēti.
Filius. Solutio facta ei heredi q
poſtea per in inte.reſti. eſt
abſolutus liberat debitorē.h.d.
1 ☞Qui ꝓmittit mihi pro alio me mandante eſt
tutus contra me doli exceptione.
Si debitor. Per nouationeꝫ
debitor inuitus ⁊
cōtradicens poterit liberari.h.d.¶Not.
1 ꝙ† ille qui promittit mihi pro alioᶜ me mādante
c eſt tutus ꝯ me doli excep.tene menti.
Si mihi. Manumiſſo ſimilis eſt
morti.h.d. Opp. de.l.ſi
hominē.ſ̃.de edili.edi. Sol. manumiſſio
nō eſt ſimilis morti per oīa:vt ibi.Item oppo.de
cōdi.inde.l.neratius.Sol.vt ibi.
1 ☞Pactum vnius ex duobus reis quando no
ceat alteri remiſſiue.
2 Ceſſionarius quādo agit ſi non apparet ex libel
lo:an agat actione vtili vel directa debet exprime
re qua actione agit.
Exceptio quedam poteſt opponi cōtra directam
que non poteſt opponi contra vtilem.
3 De inſtrumento ceſſionis quādo fieri debeat co-
pia ante litem conteſtatam.
d **Si duo rei.** ᵈObligatio pri
cipalis per con-
fuſionē extinguit acceſſoriā : ſecꝰ ī alia
parte p̄ncipali. Itē cui ad idē cōpetūt
due actiōes dꝫ exprimere quā intētat.h.d.¶Op.
1 de.l.ſi duo.ſ̃.de arbi.† vbi pactū vniꝰ alteri nocet.
Sol.hic nō erāt ſocij.ibi ſic.qđ dic vt plene dixi.ſ̃.
de duo.re.l.ex duobꝰ.¶Circa hanc.l.formāt qdā
2 qōnem† vtrū quādo ceſſionarius agit debeat ex-
primere:vtrū agat vtili vel directa.⁊ Vber.de bo
bio dicebat:ꝙ debeat exprimere per hanc.l.ideꝫ
tenet Dy.in.l.ſi mihi.in prin.ſ̃.de leg.j.⁊ aſſignat
rationē:quia poteſt eſſe ꝙ contra vtilem obſtaret
exceptio que non obſtaret contra directā ⁊ econ-
tra.hoc vltimū ꝙ poteſt eſſe ꝙ exceptio que obſta
ret directe actioni ⁊ non vtili.⁊ ecōtra ponit Dy.
in.c.pro poſſeſſore.de reg.iur.lib.vj.⁊ not.per gl.
in.l.quoties.circa prin.ſ̃.de admi.tuto.probatur
per text.in glo.in.l.cum mancipium. circa fi.ſ̃.de
edili.edic.de qua.q.habes in Spec.de procu.§.ſe
quitur.verſi.ſed ſi queratur.⁊ verſi.ſeq. ego tamē
cōſuetus ſum dicere ꝙ ego nō video qualiter hoc
poſſit ꝓcedere.naꝫ ille qui intētat directas actio-
nes:intētat eas ꝓcuratorio nomine cedētis.vt.l.
plane.ſ̃.fami.herciſ.ille qui intētat vtiles:lꝫ nar-
rationē fundet ex perſona alterius tamen conclu
dit reum condēnari ſibi vel ſimpliciter vel ſuo no
mine quod eſt idem:quod probatur.C.de procu.
l.qui ſtipendia.vnde nō poſſum videre ꝙ ex libel
lo non appareat ꝙ intentet directā vel vtilem ſed
ſi ex libello non apparet tenerem opi. predictoꝝ.

a ¶Luciꝰ titiꝰ.vi-
de not.Bal.in.l.j.
C.eo.titu.
b ¶Lucius.op.vi-
de Bal.in.l.impe
rator.de ſta.ho.q
alle.glo. iſtaꝫ pro
ſingulari. Et nōt.
ꝙ in inſtrumētis
ſi opus eſt dꝫ ap-
poni hora ne va-
getur in incerto.
⁊ ita alleg. Bald.
ī.l. preſcriptione.
in.viij.colū.C.ſi ꝯ
ius vel vti.pub.vi
de qđ not. Bal.in
l.petens.in.x.col.
C.de pac. qđ ſi re-
periunꝛ aliqua in
ſtrumēta cōfecta ī
eodeꝫ die ⁊ cū eiſ-
dē teſtibꝰ p̄ſumū-
tur facta incōtinē
ti vnuꝫ poſt aliud
⁊ ad hāc glo.bene
facit qđ not. bal.ī
d.l. ſi quis euꝫ.de
vulga.⁊ pup.⁊ de
hoc an expediat ī
inſtrumēto appo
nere horā. vid io.
an.in addi.Spec.
de īſtru. edi.§.bre
uiter. in addi.in-
cip.hora ⁊c.quod
nota.
c ¶Si debitor. mi
hi p alio.vide qđ
no.bal.in.l.ſi.C.de
cōſti.pecu.
d ¶Si duo rei for-
mant qđ. Qñ ali-
cui cōpetunt due
actiones an cogaꝛ
exprimere q̄ agit
adde qđ bart.in.l.
naturalꝛ.§. nihil
cōe.in.vj.col.ſ̃.de
acq.poſ. alle. Cy.
ī.l.ſi.C. cōia de le.
⁊ vide Bart.in.l.
gallus.in.§.ſi eiꝰ.
in fi.ſ̃.de liber. et
poſthu. ⁊ in.l.j.in
p̄n.in fi.ſ̃.de edē.
⁊ qđ debeat expri
mere tꝫ bal.in.l.j.
ī fi.C.de act.et ob.
⁊ in.l.ſi quis ī rē.
ſ̃.de procura.
e ¶Inſtrumento.
vide bart.in.l.qui
ſtipendia.C.de ꝓ-
cu. Adde tu ⁊ vi-
de de hoc late per
Areti. et moder.
in.c.j.col.fin.extra
de proba.
f ¶Flauius.Vide
not. Bar.in.d.l.j.
circa fi.ſ̃.ſi cer.pe.

3 ¶Sed poſſet queri† an de inſtrumētoᵉ ceſſionis
e debeat fieri copia ante lit.ꝯteſt.Iſtam.q.diſputa-
uit Iac.butri.⁊ determinauit ſic.aut agit directo
nomine cedentis:⁊ tunc qꝛ aut ꝓcuratorio nomi-
ne debet ante omnia facere fidē de inſtrumēto ceſ-
ſiōis:ſicut alius procurator ſimplex: qꝛ alias ſua
perſona non eſt legitima:aut agit vtili noīe ſuo:⁊
tunc nō debet facere copiā.⁊ iſtā.q.ponit Spe.vi-
detur mihi in titu.de ceſſio.act.
Si cui. Numeratio pecunie
aliene liberationem
vel obligationē nō parit niſi ea cōſum
pta vel dño ſatiſfacto.creditor tñ agēs
id reſtituere teneꝛ.h.d.¶Op.ſ̃.eo.l.ſi alieno.So.
hec ſuppleꝛ p illā:qꝛ hoc eſt verū niſi numi eſſent
cōmixti.¶Itē oppo.ꝙ fideiuſſor poſſit agere an
teqꝫ cōueniaꝛ:qꝛ id ſibi abeſſe videꝛ in quo eſt obli
gatus.vt.l.ſi mādato.§.j.ſ̃.māda.Sol.illud verū
eſt:qñ mediante obligatione fideiuſſoris debitor
eſt liberatus.vt.l.ꝯria.⁊.l.ſi is qui negotia.ſ̃.man
da.ſed hic per talē obligationē fideiuſſoris debi-
tor nō liberaꝛ.ergo ⁊c.
1 ☞Debiti appellatione ſimpliciter refertur ad
id ꝙ exigi poteſt.
2 Mandatum de ſoluendo ſimpliciter refertur ad
debitum qđ exigi poteſt.
3 Teſtator mandans reddi cuicūqꝫ debenti recipe
re non intelligitur mandaſſe de eo qui exceptio-
ne repelli poteſt.
f **Flauius.** ᶠSolutum ſimpliciter videꝛ
ſolutū in cauſam efficacem et
mandatū de ſoluēdo ad cauſam efficacē videꝛ di-
rectum.h.d.iſta.l.no.tex.ibi:quia non eſt veriſimi
1 le ⁊c.¶No.ꝙ† appellatione debiti ſimpliciter fa
cta refertur ad debitū quod poteſt exigi.aliud nō
dicitur debitū proprie ſed abuſiue.vt.l.ſi fideiuſ.
2 §.fideiuſ.ſ̃.de fideiuſ. ¶†Vlti.not.ᵍ ꝙ mandatū
g ſimpliciter de ſoluēdo referꝛ ad debitū qđ poteſt
exigi.¶Contra primā op.de.l.quibꝰ.§.dñs.ſ̃.de
cōdi.⁊ demō.Sol.ibi verbū debiti referꝛ ad ſeruū
qui non pōt teneri ciuiliter:vnde de neceſſitate dꝫ
3 intelligi de naturali. ¶Vlti.iſte tex.ī fi.† facit ad
b qōnemᵇ de eo qui mādauit in teſtamēto ſuo reddi
cui debenti recipere ꝙ ex illo teſtamēto nō debet
andiri creditor q exceptione poterat repelli forte
ꝓpter curſuꝫ decēnij ex forma ſtatuti huiꝰ ciuita-
tis.pro hoc.l.legaui.⁊ ibi dixi.ſ̃.de libe.lega.
1 ☞In obligatione alternatiua: quando electio
eſt creditoris vna perempta illa que ſupereſt quā
do peti poſſit.
2 Debitor propter culpam ſuam priuatur faculta
te eligendi ⁊ transfertur in creditorem.
3 In obligatione alternatiua ſi res que perijt erat
pretioſior quid petatur.
4 Mora cōmiſſa in vna ex rebus alternatiue debi-
tis non videtur cōmiſſa in alia re.
5 In obligatiōe alternatiua ſi electio eſt debitoris
⁊ vna res perijt qñ creditor poſſit petere ſupexiſtē
tem vel eſtimationē mortue:⁊ cuius ſit periculū.
Et quid quando vtraqꝫ res perijt.
6 Fideiuſſor debitoris decedentis ſine herede qđ te
neatur de equitate quādo deſijt eſſe ſpes aditio-
nis ⁊ de rigore hereditate iacente.
Stichum. In obligatiōe
alternatiua ſi-
ne culpa debitoris altera re perempta
in ſupſtite obligatio tm̄ durat.idē ſi vi
lior perijt eius facto.⁊ p interitū alteriꝰ poſtea cō
tingentē liberaꝛ debitor a directa : ſed ad eſtima-
tionē prioris vtiliter cōueniꝛ.h.d.Iſta.l.diuidiꝛ.
Primo quando erat electio creditoris. Secundo
qñ erat electio debitoris.Secunda ibi:ꝙ ſi ꝓmiſ-
ſor ⁊c.Item ſcđa ſubdiuidiꝛ in tres partes. Pri-
ma qñ vna ex rebꝰ alternatiue debitis perijt ſine
culpa ꝓmiſſoris.Scđa qñ perijt culpa ꝓmiſſoris.
Tertia qñ vna perijt culpa ꝓmiſſoris alia ſine cul
pa.Scđa ibi:enimuero. Tertia ibi:tñ et ſi aliter.
Tex.ibi:non cōmiſerit ſtipulationē.i.non fuit in
mora. ¶Examinemus hoc prin.per particulas.
Ex primo dicto no.ꝙ quādo eſt electio creditoris

g ¶Vltimo not.vi
de tex.in.l. hoc iu
re.§.ſi qs ſeruo.ſ̃.
de donatiōibus.
fallit vbi debituꝫ
nō poſſet verifica
ri niſi in naturali
debito.l. diebꝰ.§.
dominus.de ꝯdi.
⁊ demon.
b ¶Facit ad.q. Si
teſtator mādat ſol
ui omnia debita
anveniant debita
p̄ſcripta. vid bal.
in.l.id qđ paupe-
ribꝰ.C. de epiſco.
⁊ cle.⁊ illud etiam
tꝫ et ſequiꝛ Lud.ī
d.l.fideiuſſor obli
gari.ſ̃.de fideiuſ.
Ad cuiꝰ veritatē
ē vidēdū an p̄ſcri-
ptio tollat ipo iu
re actionē de quo
p bal.⁊ ang.in.l.j.
C.ſi aduer. cre. et
qđ ibi dixi . et hic
adde Imo.in.c.ſi.
de p̄ſcri. in.xxvij.
col.⁊.xij. colū. ibi
vbi tꝫ cōtra Bar.
⁊ Pet.de anch.in
d.c.ſi propter tua
debita.de reſcri.ī
vj.⁊ ſequiꝛ idē ī.c.
ad noſtrā. el.ij.de
iureiu.⁊ vide in.c.
ad aures.el.iij.de
p̄ſcri.⁊ dic vt per
Ang.ī.l. ſequiꝛ.§.
ſi viā.ſ̃. de vſuca.
⁊ bart.in extraua.
ad reprimē.in vſi.
ſine fig.ī fi. add ꝙ
cuꝫ teſtator man-
dat ſolui debita
qđ dꝫ intelligi de
efficacibꝰ. Paul.
de caſt.ꝯſi.ccxlv.

vna re perempta illa que ſupereſt poteſt peti niſi
moꝛa preceſſerit:qꝛ tunc moꝛtuus tm̄ poteſt peti.
¶ Opp.ꝙ poſſit peti etiā moꝛtuus.vt.l.ſi ſeruū.
§.ſi.ſ̄.de ver.obli.Sol.ibi loquit̄ qñ deceſſit poſt
moꝛā.ſed iſtud pꝛin.qñ añ moꝛā deceſſit.¶ Scđo
opp.ꝙ qñ deceſſit poſt moꝛā poſſit creditoꝛ petere
eū q ſuperuiuit qꝛ lꝫ ei variare.vt.l.ſi qs ſtipulatꝰ
ſit ſtichū.ſ̄.de ver.obli.Sol.iſtud dꝫ intelligi
qñ p̄ceſſit electio ⁊ debitoꝛ fuit in moꝛa ꝑ lit.ꝯteſt.
ita ꝙ creditoꝛi variare nō licet:al's poſſet variare
⁊ eligere viuētē.vt.l.Ʒ.poſſet etiā intelligi hoc qñ
aliqs eſſet creditoꝛ ex teſtō quo caſu facta electiōe
variare nō pōt.vt.l.hmōi.§.ſtichum.ſ̄.de lega.j.
1 ¶ Habes ergo hic † qñ electio eſt creditoꝛis:aut
vna ex rebꝰ perijt añ electionē ⁊ añ moꝛā:⁊ ſolꝰ q
ſupeſt pōt eligi:vt hic innuit.aut poſt electionē et
poſt moꝛā:⁊ tūc aut creditoꝛ habebat facultatē variādi:
⁊ tūc adhuc poterit variare petēdo viuentē
vel moꝛtui eſtimationē.vt.l.ſi qs ſtipulatꝰ fuerit
ſtichū.ſ̄.de ver.obli.aut nō habebat poteſtatē variādi:
⁊ tunc ſolꝰ ille q eſt moꝛtuꝰ poterit peti ſicut
ſi ſolus fuiſſet in obligatiōe:vt ī hoc p̄n.¶ Uenio
ad ſcđam partē.dꝛ hic ꝙ ſupeſt eque pōt peti.Ʒ in
alternatiuis vtrūq dꝫ peti.vt.l.vbi aūt.§.qui illud.
ſ̄.de ver.obli.Sol.ibi qñ vtraq res ſupeſt:h̄
qñ vna erat interēpta.¶ Cōtra hoc oppo.de.l.cū
res.§.qua rōne.ſ̄.de lega.j.Sol.fateoꝛ ꝙ ille tm̄ q
ſupuiuit dꝫ peti vt dictū eſt.tñ ille ꝓmiſſoꝛ cuius
erat electio liberat̄ ſoluendo moꝛtui eſtimationē.
vt.l.ꝯtra.¶ Itē opp.⁊ vr̄ ꝙ debitoꝛ ſit liberatꝰ ꝑ
vniꝰ īteritū abſq ſui culpa.ꝑ.l.hmōi.§.ſtichū.ſ̄.
de leg.j.⁊.l.ſtatulib.§.ſi.ſ̄.de leg.ij.gl.dicit hic ꝙ
hoc eſt verū qñ vna ex rebꝰ perijt añ electionē debitoꝛis:
ſecꝰ ſi poſt:vt.ll.Ʒrijs. Aduertatis.ll.Ʒrie
loquunt̄ in vltima volūtate qua electiōe facta ſtatim
fit executio a iure ⁊ trāſfert̄ dñiū in legatariū
merito ad eū ſpectat periculū interitꝰ:ſed in Ʒctibus
nō eſt ſic.⁊ ideo re pempta dꝫ perire ipſi debitoꝛi
cuiꝰ eſt dñiuꝫ.vt.C.de pig.act.l.pignꝰ.facit.ſ̄.
de leg.ij.l.ſi is cui.ſuſtinendo tñ gl.dico ꝙ loquit̄
glo.qñ res perijt poſt electionē debitoꝛis ⁊ moꝛā
creditoꝛis:⁊ ſic merito ad eū ſpectabat periculuꝫ.
arg.ī p̄n.huiꝰ.l.⁊.l.ſi ſeruū.§.ſequit̄.ſ̄.de ver.ob.
¶ Uenio ad verſi.enimuero.⁊ in iſto ver.eſt q̄dā
glo.ſup ver.interim.q̄ intricat iſtū tex.q de ſe ꝓcedit
clare ⁊ plane:ideo de illa glo.nō curo.¶ Op.
ad tex.nā ſ̄m hoc ſeq̄ret̄ iſtud īcōueniēs ꝙ ſi moꝛtuꝰ
eſſet lōge p̄tioſioꝛ nō poſſet peti eiꝰ eſtimatio.⁊
ſic delictū debitoꝛis cedet ad cōmodū eiꝰ ꝙ eſt Ʒ h̄
pꝛin.in ſi.Breuiter glo.intelligit:vt iſta abſurditas
euitet̄ ꝙ eo caſu quo moꝛtuꝰ erat maioꝛis p̄tij
illo caſu poterit peti:⁊ hoc colligit̄ ex rōne tex.ibi
quin id ꝓ petitoꝛe in penā ꝓmiſſoꝛis ⁊c.¶ Ex q̊
2 no.ꝙ † debitoꝛ ꝑpter culpā ſuā p̄uat̄ facultate eligēdi
⁊ trāſfert̄ in creditoꝛē.¶ Scđo opp.de.l.cuꝫ
res.§.qua rōne.ſ̄.de le.j.Sol.ibi res perijt abſq
3 ꝓmiſſoꝛis culpa.¶ Quero circa iſtū vſi.† qñ moꝛtuus
erat pꝛetioſioꝛ qd petet creditoꝛ:vr̄ ꝙ poſſit
petere ſolū viuētē:vt hic in tex.ibi:q̄uis īterim nō
aliꝰ ⁊c.ſ̄m hoc ſequet̄ iſtud mirabile ꝙ petēdo viuum
ꝯſequet̄ eſtimationē moꝛtui vl̄ meliꝰ dico ꝙ
petā moꝛtuū:vt eius eſtimationē ꝯſequat̄.ſimile
in.l.ſeruū.in ſi.ſ̄.de ver.obli.⁊ qđ ibi dꝛ in text.ꝙ
pōt peti ſolus ille q viuit.ītellige qñ moꝛtuꝰ erat
melioꝛ:⁊ iſtud placet.¶ Uenio ad vſi.tñ ⁊ ſi alter.
Oppo.et videt̄ ꝙ alia re moꝛtua abſq ſui culpa:
mero iure poſſit ꝯueniri propter culpā admiſſaꝫ
in pꝛia.vt.l.ſi ſeruū.in pꝛin.ſ̄.de ver.obli.Sol.illud
eſt verū qñ vna res tm̄ debebat̄.hic qñ plures
4 debebant̄ alternatiue.† ex quo no.ꝙ moꝛa cōmiſſa
in vna ex rebꝰ alternatiue debitis nō vr̄ ꝯmiſſa
in alia re.qđ tene mēti.¶ Ulteriꝰ ad hūc vſi.opp.
dꝛ hic ꝙ dat̄ de dolo Ʒ in.l.moꝛa.ſ̄.de verb.obli.
5 Sol.vt ibi.⁊.l.ſi fideiuſ.ſ̄.de dolo.¶ † Reaſſume
ergo qñ eſt electio debitoꝛis:aut perijt vna de rebus
alternatiue debitis:aut vtraq. Primo caſu
aut perijt ante electionē vel poſt:ſi ante:aut abſq
ſui culpa.⁊ tūc creditoꝛ pōt petere ſolū eū q ſupuiuit:
vt h̄.debitoꝛ vͦo pōt ſoluere eſtimationē moꝛtui.
vt.l.cū res.§.qua rōne.ſ̄.de leg.j.ſi vͦo ſui culpa
tūc aut res q̄ perijt erat vilioꝛ ⁊ ſolū per illū q ſupereſt pōt peti ⁊ ſolui:
vt hic ī.vͦ.enimuero.aut erat p̄tioſioꝛ:⁊ tūc pōt peti etiā moꝛtuꝰ vt eiꝰ
eſtimationē ꝯſequat̄:vt ex rōne huius tex.colligit̄.Si vͦo perijt poſt electionē:
tūc aut erāt res debite ex teſtamēto ⁊ pereūt periculo creditoꝛis
cuius erāt iam facte.vt.l.huiuſmodi.§.ſtichū.de lega.j.⁊.l.ſtatulib.§.ſi.
ſ̄.de le.ij.⁊.l.apud aufidiū.de opt.leg.idē intellige niſi culpa debitoꝛis
perierit.⁊ tūc tenet̄.l.aqui.quia rem alienā interemit.Si vero erat debitoꝛ
ex Ʒctu.tunc aut poſt electionē creditoꝛ fuit in moꝛa recipiēdi:⁊ idē
quia perijt periculo creditoꝛis:vt hic no.in glo.qđ intellige niſi debitoꝛis
culpa īterceſſerit:vt dixi in.l.qui decē.in pꝛin.ſ̄.eo.ſi vͦo creditoꝛ nō
fuit in moꝛa:tunc perijt periculo debitoꝛis cuius erat.vt.ſ̄.dictum eſt.
Secūdo caſu quādo ambe res perierūt.tunc aut vtraq perijt culpa debitoꝛis:
⁊ tunc transfertur electio in creditoꝛem:vt hoc.§.enimuero.aut
vna perijt ſui culpa:alia ſine culpa.⁊ tūc aut fuit culpa commiſſa in re
que vltimo loco perijt.⁊ illa tantum debebit de ſtricto iure peti ſicut ſi
ſola fuiſſet in obligatione.arg.huius.l.coniuncta.l.ſi ſeruum.in ſi.ſ̄.de
verb.obli.Si vero culpa cōmiſſa fuit in re que pꝛimo perijt:tūc re ſecūdo
caſu perempta debitoꝛ liberat̄ mero iure ſed actione de dolo tenet̄.
6 vt hic in ſi.¶ Ultimo vos habetis hic in ſi.huius.§.† ꝙ fideiuſſoꝛ tenetur
de eq̄tate qñ debitoꝛ ſine herede deceſſit. Cōtra imo videt̄ ꝙ teneat̄
de rigoꝛe.vt.l.moꝛtuo.ſ̄.de fideiuſ.Sol.illud eſt verū hereditate iacēte
que ſuſtinet pſonā defuncti.merito de rigoꝛe fideiuſſoꝛ accedēs tenet̄.
ſed hic loquit̄ quando deſijt eſſe ſpes aditionis quo caſu dicūtur bona
vacātia nec eſt pſona vera vel ficta in quā obligatio ſuſtentet̄:ideo dicit̄
de equitate teneri.vt.l.ſine here.in pꝛin.de admi.tu.facit ad hoc qđ no.
per doc.in.l.intelligere.C.de lui.pigno.¶ Quero dicitur hic ꝙ quādo
debitoꝛ deceſſit ſine herede fideiuſſoꝛ tenet̄.¶ Quero an de nouo poſſit
intercedere fideiuſſoꝛ q ante nō interceſſerat.⁊ dic vt dixi in.l.poſtq̄.
in pꝛin.vt lega.nomi.cauea.

1 ☞ Aditio hereditatis extinguit obligationē iure ꝯfuſionis qñ heres
per hoc nō damnificatur.
2 Succeſſio qđ extinguat obligationē iure ſolutiōis ⁊ hꝫ vim ſolutiōis.
3 Quando ille qui tenetur directa inefficaciter ſuccedit ei qui tenetur vtili
efficaciter pꝛima directa confirmatur.
4 Exceptio velleiani extinguitur quando mulier que interceſſit ſuccedit
reo pꝛincipali.

Aditio. In iſto.§.ponunt̄ tres effectus aditionis hereditatis
nā qñq obligatio extinguit̄ iure cōfuſionis.qñq em̄
extinguitur iure ſolutionis qñq obligationē ꝯfirmat.¶ Ex pꝛimo dicto
1 no.† ꝙ aditio extinguit obligationē iure ꝯfuſionis.qđ eſt verum qñ
per hoc heres nō dānificatur nec eſt neceſſe ei vt habeatur loco ſolutionis
ad euitandū dānum:vt dixi.ſ̄.de fideiuſ.l.vꝛannius.⁊.l.heres a debitoꝛe.
2 §.ſi.eo.ti.¶ Ex ſcđo dicto not.† ꝙ ſucceſſio extinguit obliga.iure
ſolu.ꝙ eſt ideo quia hic tractabat̄ de ponēda ratione inter heredes ⁊
legatarios pꝛo deducēda fal.vel trebel.⁊ ideo niſi vim ſolutionis haberet
a heres dānificaret̄:qꝛ naturalis obligatio[a] alias effectū habere non
pōt niſi fiat ſolutio merito loco ſolutionis cedit.vt.l.ſi ei.ſ̄.de euic.⁊ qđ
3 dixi vobis in.l.vꝛānius.¶ Ex tertio dicto no.† ꝙ quādo ille qui tenet̄
directa inefficaciter ſuccedit ei qui tenetur vtili ⁊ efficaciter pꝛima directa
cōfirmat̄.ſicuti enim pꝛincipalis extinguit acceſſoꝛiā.vt.l.ſi duo.in
ſi.ſ̄.eo.⁊.l.generaliter.ſ̄.de fideicō.ita directa extinguit vtilem:vt hic.et
l.ſi heres.in pꝛin.ſ̄.ad trebel.ratio aūt quare illa exceptio extinguit̄ eſt:
4 quia ceſſat eius equitas.¶ Ulterius no.† ꝙ qñ mulier intercedēs ſuccedit
reo pꝛincipali extinguit̄ exceptio velleia.ratio qꝛ ceſſat eius equitas.
¶ Ad iſtud opp.imo qñ fideiuſſoꝛ ſuccedit pꝛincipali extinguit̄ acceſſoꝛia
⁊ remanet pꝛīcipalis:vt.l.ſi duo.ī pꝛin.ſ̄.eo.⁊.l.generaliter.de
fideiuſ.Sol.intellige ꝙ mulier hic interceſſit pꝛincipaliter in ſe obligationē
ſuſcipiēdo:vt glo.dicit.¶ Itē opp.ꝙ ab initio nō valet:tractu tēpoꝛis
nō ꝯfirmat̄.vt.l.qđ ab initio.ex̄ de reg.iur.lib.vj.Glo.ſol.vel melius
dic vt not.per Dy.in.c.nō cōfirmatur.extra de reg.iur.lib.vj.

1 ☞ Propter beneficiū reſtitutionis in integruꝫ qđ pꝛincipali cōpetit
cōſeruatur obligatio fideiuſſoꝛis ne extinguatur ſucceſſione.
2 Obligatio fideiuſſoꝛis ita demū ſucceſſione extinguit̄ qñ per hoc cōditio
creditoꝛi nō ſit deterioꝛ.⁊ quomodo hoc ꝓcedat.nu.3.
3 Beneficium reſtitutionis in integrum competens pꝛincipali quando
transeat ad fideiuſſoꝛem.
4 Fideiuſſoꝛ ſuccedēs fideiuſſoꝛi beneficio inuentarij qđ nō poſſit vti beneficio
inuentarij ⁊ obligatio nō ſit extincta.

b **Quod vulgo.** [b] Iſte eſt difficilis.§.multū.⁊ iſte.§.in.vͦ.
econtrario hꝫ duplicem literā ſ̄m vnā eſt
ibi vna tm̄ negatio.ſ̄m aliā eſt ibi negatio duplex ꝓut eſt vna negatio.
Iſte.§.diuidit̄ in duas ptes.p̄ma loquit̄ qñ fideiuſſoꝛ ſuccedit debitoꝛi
efficaciter obligato.ſcđa loquit̄ qñ fideiuſſoꝛ ſuccedit debitoꝛi tuto exceptione
tranſitoꝛia ad heredes nō ad fideiuſ.ſecūda ibi ecōtrario ⁊c.⁊ ſ̄m
iſtā pone caſum ⁊ lege literā.tex.ibi dūtaxat.dicit gl.j.oīno ſubaudi ita
ꝙ nulla obſtet exceptio:vt ī ſi.eiuſdē gl.¶ Uenio ad ver.ecōtrario ꝓut
eſt vna negatio tm̄ tex.dicit ſic ecōtrario nō pōt dici tolli fideiuſ.ob.⁊c.
ſ̄m quā lr̄aꝫ iſta pars diuidit̄ ī duas partes pꝛima ponit dictū.ſcđa exēplū.
ſcđa ibi:nam ſi minoꝛi ⁊c.ſed ſ̄m aliā lec.ꝓut eſt hic duplex negatio
dicit ſic ecōtrario non pōt dici tolli fideiuſ.obli.⁊c. ⁊ ſ̄m hāc lec.legitur
duobus modis

a ¶ Naturalis obligatio.adde qđ notabi.voluit Bar.
in.l.is qui heredem.de ꝯdi.inde.

b ¶ Quod vulgo.
Et not.glo.hic in
ver.dūtaxat . que
vult ꝙ appellatione
rei veniant fideiuſſoꝛes
quā damnat Lud.in.l.j.ſ̄.
de fideiuſſo.

duobꝰ modis.vno modo ꝙ pꝛimo loquat̄ iſte ver.ecōtrario
qñ fideiuſſoꝛ ſuccedit debitoꝛi tuto excep.pſonali nō tranſitoria
ad heredes neq ad fideiuſſoꝛes. Secūdo iſtud pꝛobatur
per ſimile qñ fideiuſſoꝛ ſuccedit debitoꝛi tuto excep.perſonali
trāſitoꝛia ad heredes. nō tamē ad fideiuſ.vt beneficiū reſtitutionis
in integ.iſta lec.tangit̄ in glo.paruula ſup verbo defenſionē.
alio modo legi pōt ꝙ totū loquat̄ vno caſu.⁊ pꝛimo
ponat dictū in genere.ſecūdo exēplū.⁊ iſta lec.tangit̄ in gloſ.
ſup vͦbo ecōtrario.tex.ibi retinere.i.cōſeruare ſ̄m Ioā.vel.i.
impedire quominus ſoꝛtiat̄ effectū ſuū ſicut dicit̄ in vulgari
teneas ipſum ne faciat tale qd.i.impedias ipm̄ ſ̄m Rug.ita
apoſtillabat dñs Old.Aduertatis pꝛimā lec.ꝓut eſt vna negatio
1 tātū tenet Rog.ex qua not.† ꝙ ꝑpter beneficiū reſtitutionis
in integrū qđ cōpetit p̄ncipali ꝯſeruat̄ obli.fideiuſ.ne
extinguat̄ ſucceſſione. ¶ Cōtra iſtā lectu.oppo.de lr̄a q̄ dicit
retinere fideiuſ.obli.ſꝫ Rog.exponit retinere.i.īpedire quominus
ſoꝛtiatur effectū ſuum:vt dixi.¶ Itē cōtra iſtam lect.
opp.de lr̄a que dicit in fine ꝙ auxiliū reſtitutionis fideiuſſoꝛi
cōpetit.dicit Rog.verū eſt ſi cōueniatur vt heres: ſecus ſi cōueniatur
vt fideiuſſoꝛ.Itē cōtra iſtā lectu.eſt ali lec.huius.§.
ꝓut eſt hic duplex negatio.ſed ad iſtā lectu.rñdet Rog.ꝙ nō
eſt bona.alij tñ per hanc literā pꝛout eſt duplex negatio damnāt
opi.Roge.⁊ etiā ꝑpter verbū retinere ⁊ ꝑpter finē huius
§.⁊ ſic tenēt opi.directe Ʒriā ꝙ beneficiū reſtitutionis qđ cōpetebat
pꝛincipali non impedit quin extinguat̄ obligatio fideiuſ.
2 ¶ † Ad hanc lec.oppo.⁊ videtur ꝙ beneficium reſtitutionis
nō tranſeat ad fideiuſ.vt.l.ſi minoꝛ.ſ̄.de pꝛocurato. et
C.de fideiuſ.mi.l.j.⁊.ij.ſoluunt quidā quod illud verū eſt niſi
fideiuſſoꝛ ſuccedat minoꝛi.⁊ iſtā opi.tenet glo.⁊ quaſi oēs alij
dicūt qđ hoc dꝫ intelligi in illis caſibꝰ in quibꝰ bn̄ficiū tranſit
ad fideiuſſoꝛē vt ſi dolꝰ creditoꝛis interceſſit.vel alias:vt no.
in.ll.Ʒrijs.Sꝫ iſta lec.eſſet vera in ſe:tñ nō haberet dubiū.qd
dicemus.cōiter tenet̄ opi.gloſ.mihi vero vr̄ qđ quelibet opi.
pōt eſſe vera ī ſuo caſu.nā tu debes ſcire qđ tūc demū ſucceſſione
extinguit̄ obligatio fideiuſ.qñ ꝑ h̄ cōditio creditoꝛi deterioꝛ
nō ſit.vt.l.heres a debitoꝛe.§.qđ ſi hic ſeruus.ſ̄.de fideiuſ.
⁊.l.debitoꝛ.ſ̄.de ſepa.Ad ꝓpoſitū lꝫ beneficiū reſtitutionis
a nō tranſeat[a] ad fideiuſſoꝛē.tñ ſi fideiuſſoꝛ eſſet habiturus
regreſſum cōtra minoꝛē minoꝛ poſſet aſſumere defenſionē ꝑ
fideiuſſoꝛe ſuo ⁊ vti Ʒ creditoꝛē inuitū beneficio reſtitutionis
vt.l.idēq.§.generaliter.ſ̄.mā.ſecus ſi nō eſſet habiturus regreſſum.
⁊ iſto caſu intelligo opi.glo.⁊ alioꝝ qui dicunt obli.
fideiuſ.extingui:qꝛ per hoc cōditio creditoꝛis nō ſit deterioꝛ:
quoniā ipſemet vel eius heres poſſet creditoꝛē eius excludere
ab actione intētata cōtra fideiuſſoꝛē. ſed ſi poneremus qđ
fideiuſſoꝛ nō erat habiturus regreſſum cōtra minoꝛē.tūc minoꝛ
nō poſſet aſſumere eius defenſionē ⁊ vti ſuo beneficio vt
dixi ſ̄m Dy.in.l.marcellus.ſ̄.de fideiuſ.⁊ iſto caſu ſit vͦa opi.
Rog.qđ fideiuſſoꝛis obligatio nō extinguat̄ ⁊ ꝙ nō hꝫ bn̄ficiū
reſtitutionis vt fideiuſſoꝛ:ratione ꝑ hoc fiat deterioꝛ cōditio
3 creditoꝛis.¶ Reaſſume † ergo ſic.aut fideiuſſoꝛ ſuccedit
debitoꝛi efficaciter obligatio ⁊ ſine dubio extinguit̄ fideiuſſoria
vt hoc.§.in pꝛin.cū ſi.aut ſuccedit debitoꝛi naturaliter tm̄
obligatio:⁊ ſine dubio non extinguit̄ obligatio fideiuſſoꝛia
vt.l.heres a debitoꝛe.§.qđ ſi hic ſeruus.ſ̄.de fideiuſ.aut ſuccedit
debitoꝛe obligato naturaliter ⁊ ciuiliter.ſed tuto exceptione.
⁊ tunc aut erat exceptio que tranſit ad fideiuſſoꝛem ⁊ heredem
⁊ ſine dubio extinguit̄ obligatio fideiuſſoꝛia : qꝛ per hoc
nō ſit deterioꝛ ꝯditio creditoꝛis.aut erat exceptio q̄ nō trāſit
neq ad fideiuſſoꝛē neq ad hr̄dē.⁊ idē qꝛ extinguit̄ acceſſoꝛia:
qꝛ ⁊ per hoc nō ſit deterioꝛ cōditio creditoꝛis vt hic in verſic.
econtrario ſ̄m vnā lectu.aut erat exceptio q̄ trāſit ad heredē
nō ad fideiuſſoꝛē:vt beneficiū reſtitutionis.⁊ tunc in hoc ſunt
4 opin.quas concoꝛda vt.ſ̄.dixi.¶ Ultimo † foꝛmo queſtionē[b]
b fideiuſſoꝛ ſuccedit debitoꝛi efficaciter obligato: et fecit inuentariū.
nūc ſi ꝯuenit̄ vt fideiuſſoꝛ dicit ꝙ obligatio fideiuſſoꝛia
eſt extincta.qꝛ ſuccedit pꝛincipali ſi cōuenit̄ vt pꝛincipalis heres
dicit hereditas nō eſt ſoluendo ⁊ fecit inuentariū.Querit̄
quid iuris Dy.poſuit hāc.q.ſ̄.de fideiuſ.l.generaliter. et determinat
qđ fideiuſſoꝛ non poſſit vti iſta exceptione qđ eius
obligatio ſit extincta.nā per hoc fieret cōditio debitoꝛis deterioꝛ
qđ eſſe nō debet.vt.d.l.debitoꝛ.de ſepara.⁊.l.heredes.§.
qđ ſi hic ſeruus.ſ̄.de fideiuſ.⁊ hoc.§.pꝛeterea. beneficium vni
cōceſſuꝫ nō dꝫ ad alterius iniuriā extēdi:vt.l.impuberū.ſ̄.de
admi.tut.hoc idem tꝫ Cy.in.l.ſcimus.§.in cōputatione circa
pꝛin.C.de iure delibe.⁊ Spe.in titu.de fideiuſ.§.j.

1 ☞ Obligatio naturalis pacto ⁊ iureiurando tollitur ipſo
iure.
2 Iuramentū neceſſariū tollit ſolū obligationē ciuilē ⁊ habet
illam vim quam habet ſententia.
3 Reſtitutio in integrū qđ tollat obligationē ciuilē non naturalē:
⁊ qñ per eā tollat̄ obligatio fideiuſſoꝛia.
4 Obligatio naturalis qđ ſit inducta de iure gentiū.

* c **Naturalis obligatio.** [c] Naturalis † obligatio
1 pacto ⁊ iureiurādo tollit̄ ipſo iure qđ pꝛodeſt fideiuſſoꝛi.hoc
dicit.¶ Opp.ſecūdum glo.de.l.ſi vnus.§.pactus ne peteret.
ſ̄.de pact.Solu.pactū obligatoꝛium cōtrario pacto tollitur
ipſo iure:ſecus in pacto liberatoꝛio.ratio qꝛ pꝛomptioꝛes ⁊c.
vt.l.arrianus.ſ̄.de act.⁊ obli.¶ Cōtra hoc extra glo.oppo.⁊
videt̄ qđ per iuramentū ſola obligatio ciuilis tollat̄ ſicut per
ſn̄iam.qꝛ eiuſdē poteſtatis eſt vt.l.ij.ſ̄.de iureiu.cōiūcta.l.iulia.
ſ̄.de cōdi.inde.Sol.intelligo iſtā de iureiuran.volūtario
delato a parte parti:⁊ ſic hꝫ cōſenſuꝫ.facit.l.qui iuraſſe.in ſi.
2 de iureiuran.ſecus † in iuramento neceſſario qꝛ tunc haberet
eandē rationē:quā hꝫ res iudicata.Itē op.ſ̄.ꝓxi.ver.bn̄ficiū
reſtitutionis nō pꝛodeſt fideiuſſoꝛi.Sol.aliud eſt in beneficio
reſtitutionis:vt ibi.aliud in pacto vel iureiu.vt hic.⁊ hoc voluit
dicere iuriſcōſultus cū hic poſuit hunc.§.poſt pꝛecedentē
qđ apparet:qꝛ etiā hic loquit̄ in minoꝛe cui factū eſt pactum.
3 ¶ Sed Ʒ hoc † foꝛtiter opp.nā per reſtitutionē in integ.cogit̄
quis liberare pupillū.⁊ ſic deuenit̄ ad pactū ergo ꝑ cōſequēs
fideiuſſoꝛ liberat̄.vt hoc.§.Ia.de are.⁊ Cy.C.de fideiuſ.mi.l.
ij.circa ſi.variāt multū in ſo.huius.§.dicētes ꝙ ꝑ reſtitutionem
in integ.nō tollit̄ obligatio:ſed perſona eximitur qđ nō
placet cū tale beneficiū ad heredes poꝛrigat̄.vt.l.non ſolū.ſ̄.
de in integ.reſti.ergo pſona tm̄ nō eximit̄ vel dicūt ipſi ꝙ hoc
caſu erit idē qđ eſt qñ p̄ncipalis ſine herede deceſſit.quo caſu
fideiuſſoꝛ tenet̄ lꝫ pꝛincipalis nō ſit:vt.ſ̄.ea.l.circa ſi.pꝛīcipij
quicqd ipſi dicāt tex.habemus hic qui ſoluit hāc Ʒrietatē dico
d ꝙ per reſtitutionē in integrū tollit̄ ciuilis[d] obligatio:et remanet
naturalis ſed per pactū tollitur etiaꝫ naturalis quod
ꝓdeſt fideiuſſoꝛi.⁊ hoc volūt dicere iſti duo.§.⁊ hoc ꝓbat̄ in
l.iij.§.ſed vtrū.ſ̄.de mino.et ſi dicis ꝙ ꝑ reſtitutionē deuenit̄
ad pactū.ergo ⁊c.Rñ.ꝙ in pacto hoc dꝫ exprimi ne poꝛrigatur
ad fideiuſſoꝛē.vt.d.§.ſed vtrū.de hoc dicā.j̄.de acceptila.
⁊.l.ꝑ iuſiurandū.§.ſi legatoꝝ. Itē poſſes dicere nōne bn̄ficiū
reſtitutionis eſt ex eq̄tate ſicut ꝑ pactū:vt.l.j.ſ̄.de mino.Sol.
illa equitas eſt limitata quatenus ſe poꝛrigit ad minoꝛē:non
quatenus poꝛrigit̄ ad fideiuſſoꝛē vel ad partē:ita etiā pactuꝫ
qñ limitaret̄ ſic nō poꝛrigit̄ ad fideiuſſoꝛē vel ad aliū.¶ Ultimo
4 † dꝛ hic naturalis obliga.q̄ro quo iure ſit inducta naturalis
obliga.gl.dicit de iure gen.Ia.bu.diſputauit de hoc inſti.
de act.in pꝛin.breuiter ꝓ iſta gl.habemus caſum.j̄.de reg.iur.
l.cū amplius.in ſi.lꝫ ipſe nō alle.hāc glo.nec illū tex.

1 ☞ Filius ſi ſtipulatur ſibi aut patri in caſu in quo patri acquirit
ſti.pulatio valet.
2 Pater ſi ſtipulatur filio eo caſu quo patri nō poteſt queri ſtipulatio
valet filio ⁊ queritur vtilis.

Queſitū. Tunc pater adijcit̄ a filio ad ſolutionem
cū patri actio nō querit̄ ſed filiꝰ indiſtincte
a patre adijcit̄.h.d.¶ Circa pꝛin. q̄ro qñ eſt hoc ꝙ ꝑ filiū
ſtipulantem nō querit̄ actio patri.rñdeo qñ filius in caſtrenſi
1 peculio ſtipulat̄.¶ Quero † quid ſi filius ſtipulat̄ ſibi aut patri
in caſu in quo patri acquirit̄.quidam dicunt ꝙ ſtipulatio
2 nō valet.glo.dicit cōtra ⁊ bene vt habes in ea.¶ Itē q̄ro † qñ
pater ſtipulatur filio eo caſu quo patri nō poteſt acquiri an
ſtipulatio valeat glo.dicit ꝙ non.ſed non dicit verū.imo illo
caſu filio acquirit̄ vtilis:vt.l.quodcūq.§.j.ſ̄.de verbo.obli.⁊
dixi plene in.l.qđ dicitur.eo.titu.

1 ☞ Ratio quare cuꝫ vſuſfructus eſt ſtipulatus quis ſibi aut
titio ꝙ titio capite minuto ſolui poſſit.
2 Uſuſfructus iam conſtitutus an tollatur capitis diminutione
remiſſiue.

Vſumfructum. Iſte.§.eſt aliquantulum intricatꝰ
pꝛimo loquitur an
poſſit ſolui adiecto capite minuto . ſecūdo an poſſit ſolui vel
cauſa conditionis implende dari ei qui repꝛeſentat perſonaꝫ
adiecti ratione adminiſtrationis.tertio an hoc poſſit fieri in
perſona eius qui repꝛeſentat perſonam adiecti ratione dominij.
ſecunda ibi.nam ſi furioſi. tertia ibi : ceterum qui ſeruo.
tex.ibi erit dari.ſi ergo in id tempus pōt conferri. ergo talis
caſus ſuperueniens nō eſt de modis tollende vt.ſ̄.de vſuris.
l.titio.de vſuſfru.le.l.vſuſfructus inutiliter. ¶ Ad pꝛimū dictum
1 † oppo.de.l.cum quis.in pꝛinc.ſ̄.eo.dicunt quidā quod
hic fuit ſpecialiter actum ꝙ pꝛo capite minuto poſſet ſolui:
ſed illud eſt diuinare.Itē eſt ꝯtra tex.qui dicit ſtipulari poſſumus
⁊c.⁊ nō dicit ꝙ ſic fuerit factū.ſed quia ſi pōt fieri. vel
dicit gloſ.ꝙ eſt ſpeciale in vſufructu. iſta non placet. aduerte
nō qñ ſtipuloꝛ vſumfructū.mihi aut titio alius eſt vſuſfructꝰ

a ¶ Non tranſeat.
hoc bn̄ no. ꝓ limitatione.
d.l.j.ſ̄.de
fideiuſ.ſ̄m Paul.
de caſt.ibi ſꝫ hic tenet
Ʒrium.

b ¶ Foꝛmo.q. Adde
q̄ not.dixi poſt
Bar.in.d.l.generaliter.

* Pꝛo ſaluatione
bar.ī hoc.§.naturalis
obligatio:et
in quo arguat̄ de
cōtradictione:vide
concoꝛdantiaꝫ
quā poſui ad.l.iulianus
verū debitoꝛē.ff.de
cōdi.in
debi.

c ¶ Naturalis obligatio.
Limita ⁊ intellige
vt ꝑ bar.in
l.qui exceptiōe.§.
ſi.de ꝯdi.inde.

d ¶ Tollit̄ ciuilis.
vide bar.⁊ not. in
l.vbicūq.de fideiuſ.
ſꝫ bar.Ʒriū tꝫ
in.l.iulia.de cōdi.
indebi.in.xij. col.